

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**TÜRK EDEBİYATINDA ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM TERCÜMELERİ VE
SÜLEYMÂN B. ALİ'NİN MANZÛM ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM
TERCÜMESİ: LEZZETÜ'L-İSLÂM (METİN-İNCELEME)**

Yüksek Lisans Tezi

FATMA KÖSE

AMASYA

Ocak-2021

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**TÜRK EDEBİYATINDA ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM TERCÜMELERİ VE
SÜLEYMÂN B. ALİ'NİN MANZÛM ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM
TERCÜMESİ: LEZZETÜ'L-İSLÂM (METİN-İNCELEME)**

**Hazırlayan
Fatma KÖSE**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mücahit KAÇAR**

AMASYA-2021

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 28/01/2021

İmza

Fatma KÖSE

ÖZET

TÜRK EDEBİYATINDA ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM TERCÜMELERİ VE SÜLEYMÂN B.
ALİ'NİN MANZÛM ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM TERCÜMESİ: LEZZETÜ'L-İSLÂM
(METİN-İNCELEME)

Fatma KÖSE

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak / 2021

Danışman: Prof. Dr. Mücahit KAÇAR

XI. yüzyılın önemli Hanefî fıkıh ve kelâm âlimlerinden biri olan Muhammed Eş-Şargî'nin (ö. 573/1177) en meşhur eseri *Şir'atü'l-İslâm ilâ Dâri's-selâm*'dır. Arapça olarak kaleme alınan bu eser, ibadetlerle ilgili fıkhi hükümlerden ziyade ele alınan meselelerin müslümanlığın bir gereği olarak severek yapılması gereken ameller olarak anlatıldığı bir ilmihal hüviyetindedir. Diğer müslüman toplumlarında olduğu gibi Türkler arasında da çok sevilmiş olan bu eserin Türkçe şerh ve tercümelerinin kütüphanelerde birçok nüshası bulunmaktadır. Çalışmamızda, *Şir'atü'l-İslâm* hakkındaki kaynaklar taranmış ve bu kaynaklarda yer alan bilgiler kullanılmış, bazı yanlış bilgiler düzeltilmiş ve tarafımızca da konuyla ilgili yeni bilgiler literatüre eklenmiştir.

Çalışmamızın amacı, *Şir'atü'l-İslâm*'ın Süleymân b. Ali tarafından yapılan Türkçe tercümesi olan *Lezzetü'l-İslâm*'ın tam metnini ortaya koymak ve Türk edebiyatındaki *Şir'atü'l-İslâm*'ın eserleri hakkında bilgi vermektir. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde *Şir'atü'l-İslâm* müellifi olan İmam Muhammed Eş-Şargî'nin hayatı hakkında bilgiler verilmiş daha sonra eserleri tanıtılmış ve bu eserlerin Türkiye ve yurt dışında bulunan nüsha bilgileri yazılmıştır. Daha sonra *Şir'atü'l-İslâm* hakkında detaylı bilgi verilip nüsha bilgileri paylaşılmış ve *Şir'atü'l-İslâm*'ın Türkiye'de yapılan çalışmalarına değinilmiştir. *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserin birden fazla şerhi ve tercümesi bulunmaktadır. Çalışmamızda şerhlerin genel bilgilerine yer verilmiş ve kütüphanelerde bulunan nüsha bilgileri yazılmıştır. Eserin tercümeleri hakkında ise detaylı incelemeler yapılarak tanıtılmıştır. Tanıtılan bu tercüme mütercimleri bilinen ve bilinmeyen tercüme olarak iki başlık altında incelenmiştir. Detaylı olarak incelenen bu tercüme nüshalarının bilgileri yazılırken gerekli yerlere beyit fotoğrafları da eklenmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise incelediğimiz *Lezzetü'l-İslâm*'ın detaylı olarak bilgileri yer almaktadır. Günümüz alfabesine çevrilen eserin ismi, nüsha bilgileri ve muhtevası nüshadan örnek beyitler verilerek yazılmıştır. Dil, İmlâ, Nazım, Vezin ve Kâfiye Husûsiyetleri başlığı altında nüsha incelemesi yapılarak örnek verilen beyitlerin fotoğraflarına da çalışmamızda yer verilmiştir. Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise metnin oluşturulmasında dikkat edilen hususlar, metinde kullanılan transkripsiyon, kaynakça, sözlük, günümüz alfabesine çevrilen nüsha ve tıpkıbasım yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şir'atü'l-İslâm, Tercüme, Manzum, Muhammed Eş-Şargî, Süleymân b. Ali, *Lezzetü'l-İslâm*

ABSTRACT

TRANSLATION OF SIR'ATU'L-ISLAM IN TURKISH LITERATURE AND
SULEYMAN B. ALI'S VIEW SIR'ATU'L-ISLAM TRANSLATION: TASTE-ISLAM
(TEXT-REVIEW)

Fatma KÖSE

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department of Turkish Language and Literature, M.A., January / 2021

Supervisor: Professor Dr. Mücahit KAÇAR

XI. The most famous work of Muhammed Es-Sargi (d. 573/1177), one of the important Hanafi fiqh and theologians of the century, is Şir'atu'l-Islam Dâri's-selâm. This work, written in Arabic, has the identity of a catechism in which the issues dealt with are described as deeds that should be done fondly as a requirement of Islam, rather than fiqh decrees about worship. There are many copies of each of the Turkish annotations and translations of this work, which is very popular among Turks as in other Muslim societies, in our libraries. Lezzetu'l-Islam, a translated work written in Turkish on the basic principles of Islam and the rules of worship, contains information about Ravzatul-Islam, one of the famous translations of Şir'atu'l-Islam, written by Abidi.

The aim of our study is to explain that Şir'atu'l-Islam's Süleyman b. Ali reveal the full text of Lezzetu'l-Islam, a Turkish translation made and to provide information about the translations and works of Şir'atu'l-Islam in Turkish literature. Our study consists of three parts. The first section Şir'atu'l-Islam, which is the co-author of Imam Muhammad Şargî'n gives information about the life and works has been introduced then copies the information found in Turkey and abroad, these works were written. Later, detailed information was given about Şir'atu'l-Islam, copy information was shared, and the studies about the work were mentioned. The work named Şir'atu'l-Islam has more than one commentary and translation. In our study, the general information of the annotations is included and the copy information in the libraries is written. The translations of the work were introduced after detailed examinations. These introduced translations have been examined under two headings as translations whose translators are known and unknown.

While the information of these translation copies, which were examined in detail, were written, couplet photos were also attached where necessary.

In the second part of our study, detailed information about Lezzetu'l-Islam is included. The name, copy information and content of the work, which was translated into today's alphabet with the transcription alphabet, was written by giving sample couplets from the copy. The photographs of the couplets given as examples by examining the copies under the title of Language, Spelling, Verse, Prosody and Rhyme Specialties are also included in our study. In the third part of our study, the points to be taken into consideration in the creation of the text, the transcription alphabet used in the text, the bibliography, dictionary, the copy translated into today's alphabet with the transcription alphabet and facsimile are included.

Keywords: Şir'atu'l-Islam, Translation, Poetic, Muhammed Es-Sargı, Süleyman b. Ali, Lezzetu'l-Islam

ÖN SÖZ

Türk edebiyatında kaleme alınmış eserlerin bir kısmı İslam inancının esasları ve temel ibadetleri hakkındadır. Bu konularda yazılmış manzum ve mensur eserlerin bir kısmının doğrudan telif yoluyla kaleme alındığı bazılarının ise Arap-Fars edebiyatlarından tercüme edildiği görülmektedir. Türk edebiyatında tercüme edilmiş dini-tasavvufi muhtevalı eserlerin bir kısmı İmam Muhammed Eş-Şargî tarafından yazılmış *Şir'atü'l-İslâm ilâ Dâri's selâm* adlı eser ile ilgilidir. İmam Muhammed Eş-Şargî *Şir'atü'l-İslâm*'da İslam ahlakını, temel ibadetleri, Kur'an-ı Kerim ve Peygambere saygı gibi esasları ele almıştır.

Bu çalışmamızda *Şir'atü'l-İslâm*'ın şerh ve tercümeleri hakkında bilgiler verilerek Süleymân b. Ali tarafından yazılan *Lezzetü'l-İslâm* isimli manzum tercüme olan eser, detaylı olarak incelenmiştir. *Lezzetü'l-İslâm*'ın metni transkribe edilmiş, muhtevası ve dil özellikleri üzerinde incelemeler yapılmıştır. *Şir'atü'l-İslâm*'ın yazarı İmam Muhammed Eş-Şargî'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verilerek tanıtılmıştır. Böylece *Lezzetü'l-İslâm* adlı manzum tercümenin de gün yüzüne çıkarılmasına çalışılmıştır.

Bu çalışmamız birçok kişinin yardım ve destekleri sayesinde meydana gelmiştir. Öncelikli olarak tezimin danışmanlığını yürüten ve her konuda desteğini esirgemeyen yol gösteren saygıdeğer Prof. Dr. Mücahit KAÇAR hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Şahsi kütüphanesinde bulunan bu nüshayı çalışmama izin veren ve lisansüstü derslerimde kendisinden istifade ettiğim Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL hocama da teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Eski Türk Edebiyatı lisansüstü eğitimimde kendisinden dersler aldığım Doç. Dr. Metin HAKVERDİOĞLU'na; Amasya'da bulunduğum süre içerisinde ilgi ve desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Sibel MURAD, Arş. Gör. Irmak KAÇAR ve Arş. Gör. Mevlüt İLHAN hocalarıma da çok teşekkür ederim. Her zaman en büyük destekçim olan, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen ve varlığından güç aldığım kıymetli babam Kadir KÖSE'ye, çok değerli anneme, abime ve sevgili nişanlım Servet ASLANTAŞ'a çok teşekkür ederim. Son olarak bu çalışmamın tamamlanmasını benden çok isteyen ve bunu görmeye ömrü vefa etmeyen canım kardeşim Oğuzhan KÖSE'ye sonsuz teşekkürlerimi ve rahmet dileklerimi sunarım.

Fatma KÖSE

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	İ
ÖZET	İİ
ABSTRACT	İV
ÖN SÖZ	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar DİZİNİ	X
RESİMLER DİZİNİ.....	XI
KISALTMALAR DİZİNİ	XIII
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

1. TÜRK EDEBİYATINDA ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM TERCÜME VE ŞERHLERİ	3
1.1. Muhammed Eş-Şargî'nin Hayatı.....	3
1.2. Eserleri	3
1.2.1. Ukûdü'l-Akâid fi Fünûni'l-Fevâid (fi usûli'd-dîn / fi ilmi'l-keâm).....	4
1.2.2. Şürûtü's-Salât.....	4
1.2.3. Şir'atü'l-İslâm	5
1.2.3.1 Şir'atü'l-İslâm'ın Şerhleri	7
1.2.3.1.1. Mefâtihu'l-Cinân ve Mesâbîhu'l-Cenân	8
1.2.3.1.2. Şerhü Şerî'ati'l-İslâm	10
1.2.3.1.3. Mürşidü'l-enâm ilâ Dâri's-selâm	11
1.2.3.1.4. Şerh-i Şir'atü'l-İslâm.....	11
1.2.3.1.5. Şârihi Bilinmeyen Şir'atü'l-İslâm Şerhleri	11
1.2.3.2. Şir'atü'l-İslâm'ın Türkçe Tercümeleleri.....	11
1.2.3.2.1. Mütercimi Belli Olan Tercümeleler	12
1.2.3.2.1.1. Hâcî Ahmed b. Seyyid el-Begavî Tercümesi	12
1.2.3.2.1.2. Mustafa Dede Tercümesi.....	17
1.2.3.2.1.3. Sedîdeddîn b. Muhammed el-Buhârî Tercümesi	20
1.2.3.2.1.4. Dervîş Mehmed Bahtî Tercümesi	21
1.2.3.2.1.5. Ravzatü'l-İslâm.....	24
1.2.3.2.1.6. Muhammed (Mehmed) B. İbrâhîm Tercümesi	29

1.2.3.2.1.7. Ebû Mansûr Tahir bin Muhammed es-Serahsî Tercümesi.....	32
1.2.3.2.2. Mütercimleri Bilinmeyen Tercümelere	34
1.2.3.2.2.1. Şir'atü'l-İslâm Tercemesi.....	34
1.2.3.2.2.2. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm.....	36
1.2.3.2.2.3. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm.....	36
1.2.3.2.2.4. Şir'atü'l-İslâm Tercümesi.....	38
1.2.3.2.2.5. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm.....	38

II. BÖLÜM

2. ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM'IN TÜRKÇE BİR TERCÜMESİ: LEZZETÜ'L-İSLÂM.....	41
2.1. Eserin İsmi ve Mütercimi.....	41
2.2. Lezzetü'l-İslâm'ın Nüshaları.....	43
2.2.1. MK Nüshası	43
2.2.2. MFK Nüshası.....	43
2.3. Lezzetü'l-İslâm'ın Muhtevası	44
2.4. Lezzetü'l-İslâm'ın Dil, İmlâ, Nazım, Vezin ve Kâfiye Husûsiyetleri.....	69
2.4.1. Dil Özellikleri	69
2.4.2. İmlâ Özellikleri	70
2.4.2.1. MFK Nüshası.....	70
2.4.2.2. MK Nüshası.....	73
2.4.3. Nazım Şekilleri Yönünden İncelenmesi	75
2.4.3.1. Mesnevî.....	78
2.4.3.2. Gazel	78
2.4.3.3. Kıt'a	80
2.4.4. Vezin İncelemesi.....	80
2.4.4.1. Vezinde Meydana Gelen Değişiklikler	81
2.4.4.1.1. Vasl (Ulama)	81
a. Vasl-ı Ayn (ع Ayn Harfi Ulaması)	82
b. Türkçe Kelimelerde Ünlünün Ünlüye Vasıl Yapılması	83
2.4.4.1.2. İmâle (Uzatma).....	84
a. İmâle-i maksûre (Kısa uzatma)	84
b. İmâle-i memdûde (Medd)	85
2.4.4.1.3. Zihâf (Kasr/Kısaltma).....	85
2.4.5. Kâfiye İncelemesi.....	87

2.4.5.1.Kâfiyeye Giriş	87
2.4.5.1.1. Revî.....	88
2.4.5.1.2. Kâfiye Çeşitleri	88
2.4.5.1.2.1. Kâfiye-yi Mücerrede:	88
2.4.5.1.2.2. Kâfiye-yi Mürekkebe:	89
a. Mürdef Kâfiye:	89
b. Müesses Kâfiye:.....	90
c. Mukayyed Kâfiye:.....	90
2.4.5.1.3. Kâfiye Kusurları	91
2.4.5.1.3.1. Adı Konulan Kâfiye Kusurları (Uyûb-ı Mülakkaba-i Kâfiye)	91
a. İkfâ	91
b. İtâ	96
2.4.5.1.3.2. Adı Konulmayan Kâfiye Kusurları (Uyûb-ı Gayr-i Mülakkaba-i Kâfiye).....	98
III. BÖLÜM	
3. METİN	100
3.1. Metnin Oluşturulmasında Dikkat Edilen Hususlar.....	100
3.2. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabesi	102
3.3. Transkripsiyonlu Metin.....	103
SONUÇ	316
KAYNAKÇA	318
EKLER	322
Ek 1.....	323
Ek 2.....	365
ÖZGEÇMİŞ.....	484

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1: <i>Lezzetü'l-İslâm</i> ' da yer alan şiirlerde kullanılan mesnevi nazım şekline göre beyit dağılımı	76
Tablo 2: <i>Lezzetü'l-İslâm</i> ' da yer alan şiirlerde kullanılan kıt'a nazım şekline göre beyit dağılımı	77
Tablo 3: <i>Lezzetü'l-İslâm</i> ' da yer alan şiirlerde kullanılan gazel nazım şekline göre beyit dağılımı	77
Tablo 4: <i>Lezzetü'l-İslâm</i> ' da yer alan şiirlerde kullanılan vezinlerin nazım şekillerine göre dağılımı.....	81

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1: Hâcî Ahmed b. Seyyid el-Begavî Tercümesi (1b-2a).....	12
Resim 2: Hâcî Ahmed b. Seyyid el-Begavî Tercümesi nüshasının (0656) alt dış kısmı...	14
Resim 3: Nüshanın <i>Şir'atü'l-İslâm</i> tefsiri olduğunu belirten kısım.....	14
Resim 4: Mütercimın kendisi hakkında bilgi verdiği bölüm.....	15
Resim 5: Nisâ suresi 65. ayetinın indirilmesine vesile olan olay.....	16
Resim 6: Mütercim isminin yer aldığı bölüm.....	18
Resim 7: Nüshanın son sayfasında bulunan adres bilgisi.....	18
Resim 8: Nüshanın başladığı bölüm.....	19
Resim 9: Mütercimın tercüme üslubunu gösteren bölüm.....	20
Resim 10: Hamdele ve salve kısımlarının kenar boşluklarına yazıldığı bölüm.....	22
Resim 11: Eserin nerede ve hangi tarihte neşredildiğini gösteren bölüm.....	22
Resim12: Nüshanın son sayfasında bulunan adres bilgisi.....	24
Resim 13: Nüshada eserin isminin yazıldığı bölüm.....	32
Resim 14: Eserin yazılma amacının anlatıldığı bölüm.....	33
Resim 15: Ayetin yer aldığı kısmın kırmızı mürekkeple yazıldığı bölüm.....	34
Resim 16: Nüshanın başladığı bölüm.....	35
Resim 17: Mütercimın hitap şeklinin yer aldığı bölüm.....	35
Resim 18: Eserin bittiğini belirten “temmet” yazısının yer aldığı bölüm.....	35
Resim 19: Nüshada eserin isminin yazıldığı bölüm.....	36
Resim 20: Eserin bittiğini gösteren dua bölümü.....	37
Resim 21: Nüshada eserin isminin yazıldığı bölüm.....	38

Resim 22: Eserin isminin yazıldığı bölüm.....	39
Resim 23: Tercümenin Ebu'l-Mekârimi Çirâg Beg'in isteği üzerine yapıldığını gösteren bölüm.....	39
Resim 24: Nüshanın son sayfasında bulunan dua bölümü.....	39

KISALTMALAR DİZİNİ

(c.c): Celle Celâluhû

(r.a): Radiyallâhu anh

(s.a.v): Sallallahu aleyhi ve sellem

bkz.: Bakınız

c.: Cilt

DİA.: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

g : Gazel

H : Hicri

H.z.: Hazreti

h.zr.: Hazırlayan

k.: Kıta

M.: Milâdî

mes.: Mesnevi

MFK: Mehmet Fatih Köksal Kütüphanesi Nüshası

MK: Milli Kütüphane Nüshası

ör.: Örnek

sy.: Sayfa

s.: Sayı

şrh.: Şerh eden

tasvf: Tasavvuf

trc.: Tercüme / Tercüme eden

vb.: Ve bunun gibi ve benzeri

GİRİŞ

Türk edebiyatında kaleme alınmış eserlerin bir kısmı İslam inancının esasları ve temel ibadetleri gibi konuları kapsamaktadır. Bu konularda yazılmış manzum ve mensur eserlerin bir kısmının doğrudan telif yoluyla kaleme alındığı bazılarının ise Arap-Fars edebiyatlarından tercüme edildiği görülmektedir.

Türkler İslamiyeti kabul ettikten sonra dinin temel esaslarını öğrenmek ve anlamak için Kur'an-ı Kerîm'i tercüme ve tefsir etmeye başlamışlardır. Bu faaliyetleri, dinin kurallarını kapsayan ahlak, akaid ve ilmihal kitaplarının farklı dillerden tercümeleri takip etmiştir. Namaz, oruç, helal ve haram gibi temel dini kavramlar hakkında bilgiler veren eserler için “ilm” ve “hal” kelimelerinden oluşan “ilm-i hal/ilmihal” kelimesi kullanılmıştır. Farklı dillerden tercüme edilen ilk ilmihal örnekleri Osmanlı döneminde yapılmıştır. İlmihalin ilk örneği olarak karşımıza Kutbüddin İznîkî'in *Mukaddime* adlı namaz risalesi çıkmaktadır.

İslam inancının esaslarını anlatan bir diğer türdeki eserler de akaid-nâmelerdir. “Akaid, “akd” sözcüğünden türetilen akide sözcüğünün çoğuludur. Akaid “İslam dininin temel kaideleri, inanılması zaruri hükümleri” anlamına gelmektedir. Akaid ilminin konusu iman esasları üzerinde felsefe yaparak, taklidi imandan kişileri kurtarmak, hak yolu arzulayanları yönlendirmek, batıl ve bidat ehlinin görüşlerini akli ve ilmi delillerle çürüterek imanın esaslarını savunmaktır (Kılavuz, 1989: 214).” “İlk akaid örneği olarak karşımıza Ebû Hanîfe'nin *el-Fıkhü'l-ekber* adlı eseri çıkmaktadır. Edebi bir tür olarak İslam dininin itikadi hükümlerinden bahseden akaid-nâmeler; kaza-kader, cennet-cehennem, Kur'an-ı Kerîm, melekler, peygamberler, kutsal kitaplar, mezhepler, ibadet ve önemi, kıyamet alametleri gibi çeşitli konuları ele alırlar. Manzum ve mensur olarak yazılmış örnekleri de vardır (Ekşioğlu, 2012: 22).”

“Ali b. Osman Siraceddin el-Üşî'nin yazdığı ve İslam akaidinin temel konularını içeren 68 beyitlik *Kasîde-i Emâli*, Türkçe olarak 11 tercüme ve 11 şerhe konu edilmiştir (İlhan, 2015, 10).” “Türk edebiyatındaki manzum akaid-nâmeler üzerinde bir doktora tezi hazırlayan Ali İhsan Akçay, akaid-nâmelerin bir kısmının telif, bir kısmının tercüme, bir kısmının ise, telif-tercüme karışık bir mahiyet arz ettiklerini ve *Fıkh-ı Ekber*, *el-Vasiyye*, *Kasîde-i Emâli*, *Akâid-i Neseî*, *Kasîde-i Nûniye*, *İtikad-nâme* ve *Vasiyetnâme* gibi ana metinlerin diğer eserlere nazaran, tercüme ve nazire için daha çok tercih edildiğini tespit etmiştir (Akçar, 2011: 180).”

Bu çalışmada, akaid ve ilmihal özelliği gösteren ve İmâm Muhammed eş-Şargî tarafından kaleme alınan *Şir'atü'l-İslâm ilâ Dâri's-selâm* isimli eserin manzum bir tercümesi ele alınmıştır. Çalışmamızın amacı, *Şir'atü'l-İslâm*'ın Süleymân b. Ali tarafından *Lezzetü'l-İslâm* ismiyle yapılan Türkçe tercümesinin tam metnini ortaya koymak ve Türk edebiyatındaki *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercüme ve eserleri hakkında bilgi vermektir.

Şir'atü'l-İslâm ile ilgili olarak Türkiye'de yapılmış olan çalışmalar aşağıda sunulmuştur.

- Sadık Yazar'ın 2014 yılında yazdığı “*Osmanlı Döneminde Fıkıh Sahasında Yapılmış Türkçe Tercümeleler*” adlı makalesinin 80-85 sayfaları arasında bulunan *Şir'atü'l-İslâm* ile ilgili kısmı;
- Hakan Dağ tarafından 2012 yılında tamamlanan *‘Âbidî Ravzatü'l-İslâm (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)* adlı yüksek lisans tezi;
- Necati İşler'in 2020 yılında yazdığı *Muhammed b. İbrahim'in Manzûm Şir'atü'l-İslâm Tercümesi (Şir'a-i Manzûm)* adlı makalesi;
- Mehmet Coşkun tarafından 2013 yılında tamamlanan *Şir'atü'l-İslâm Hadislerinin Tahrîc ve Değerlendirilmesi (Libas Bölümü)* adlı yüksek lisans tezi;
- Ahmet Aydın tarafından 2016 yılında tamamlanan *Mehmet B. İbrahim'in Manzûm Şir'atü'l-İslâm Tercümesinin Metin Ve Tahlili (İlk On Beş Fasl)* adlı yüksek lisans tezi;
- Faruk Azak tarafından 2013 yılında tamamlanan *Şir'atü'l-İslâm Hadislerinin Tahrîc Ve Değerlendirilmesi (Yeme Ve İçme Bölümü)* adlı yüksek lisans tezi;
- Seyfullah Öztürk tarafından 2012 yılında tamamlanan *Terceme-i Şir'atü'l-İslâm (Metin-Gramatikal Dizin)* adlı yüksek lisans tezi;
- Recep Cici tarafından 2000 yılında yazılmış ve DİA da yayınlanan İmamzâde, Muhammed b. Ebû Bekir başlıklı yazısı;
- Naim Erdoğan tarafından 2003 yılında yazılan *Tam Şir'atü'l-İslâm* adlı kitap;
- İsa Kayaalp tarafından 2016 yılında yazılan *Hayat Kitabı-Ravzatü'l-İslâm* adlı kitap;
- A. Faruk Meyan tarafından 1979 yılında yazılan *İslâm Yolu Şir'atü'l-İslâm* adlı kitap.

I. BÖLÜM

1. TÜRK EDEBİYATINDA ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM TERCÜME VE ŞERHLERİ

1.1. Muhammed Eş-Şargî'nin Hayatı

Tam adı Ebü'l-Mehâsin Rüknu'lislâm Sedîdüddîn Muhammed b. Ebî Bekr İbrâhîm eş-Şargî el-Buhârî olup, XI. Yüzyılın sonunda Rebûlevvel 491 (Şubat 1098) yılında Semerkant şehrine yakın Şarğ köyünde dünyaya gelmiştir. Doğduğu köyün adının aslında Çarğ olduğu ve Arapça'ya Şarğ şeklinde geçtiği kaydedilmektedir (Cici, XXII: 210).

İmam, Rüknu'd-din¹ ve Vaiz olarak görev almış ve İslam dinine hizmet etmekle ömrünü geçirmiştir. Babası da İslam'a hizmet eden büyük âlimlerden olduğu için kendisine İmâmzâde veya İmâmoğlu lakapları bu nedenle verilmiş olunabilir. Hanefî mezhebine mensup fıkıh ve kelim âlimidir.

“Hayatı hakkında detaylı bilgilere ulaşılamayan İmâmzâde'nin; Buhâra'da müftülük ve vâizlik yaptığı, geniş bir malumatlı bir şair ve edip olduğu, hayır sahibi, muttaki bir zat olarak yaşadığı bilinmektedir. Kaynaklarda Rükneddin ve Mecdüddin lakaplarıyla da anılan İmâmzâde'nin hocaları arasında Ebü'l-Kasım Ali b. Ahmed el-Kelabazi, Ebü'l-Fazl Bekir b. Muhammed ez-Zerenceri, Ebu Bekir Muhammed b. Abdullah es-Sürhaketî, Radyüddin en-Nişabûri, Hâce Yusuf el-Hemedani gibi âlimler sayılmakta, Nişabûri'den hilâfiyât öğrendiği, Hemedani'den tasavvuf eğitimi aldığı kaydedilmektedir. Ta'limü'l-müte'allim müellifi ez-Zernûci, Ubeydullah b. İbrahim el-Mahbûbi ve Muhammed b. Abdüssettar el-Kerderi onun yetiştirdiği talebelerden bazılarıdır. Abdülkerim b. Muhammed es-Sem'ani kendisinden rivayette bulunmuştur (Cici, XXII: 210).” İmâm-zâde Eş-Şargî, XII. Yüzyılın başlarında, 573/1177 yılında vefat etmiştir.

1.2. Eserleri

İmâm-zâde Eş-Şargî'nin *Şir'atü'l-İslâm* dışında iki eseri daha bulunmaktadır. Brockelmann'ın bahsettiği *Ukûdün Manzûmetin min Süneni Seyyidi'l-Mürselin* adlı eser ayrı bir kitap olmayıp *Şir'atü'l-İslâm*'ın başında müellifin eserini nitelemek için kullandığı

¹ İslamiyet'e çok hizmet etmiş büyük din âlimleri ve devlet adamları için kullanılan ünvan sözü.

bir ifade (Cici, XXII: 210-211) olduğu için burada tanıtılmamıştır. Aşağıda bu eserlere değinildikten sonra *Şir'atü'l-İslâm* hakkında ayrıntılı bilgi verilecektir.

1.2.1. Ukûdü'l-Akâid fi Fünûni'l-Fevâid (fi usûli'd-dîn / fi ilmi'l-keîâm)

İmâm-zâde Eş-Şargî manzum olan bu eserinde İslam dininin ana esasları, akaid ve kelim ilmi hakkında bilgiler vererek dine kalben inanmanın önemini vurgulamıştır. Eser ile ilgili Türkiye kütüphanelerinde yaptığımız taramalarda aşağıda künyeleri verilen nüshalara ulaşılmıştır:

1. Adana İl Halk Kütüphanesi (01 Hk 1158/1 - 01 Hk 1163/1)
2. Adıyaman İl Halk Kütüphanesi (02 A 37)
3. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi (05 Ba 1158/4 - 05 Ba 1718)
4. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (06 Hk 1583 - 06 Hk 1370)
5. Erzurum İl Halk Kütüphanesi (25 Hk 13974)
6. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi (37 Hk 1956/3)
7. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi (37 Hk 615/2 - 37 Hk 2327)
8. Konya İl Halk Kütüphanesi (42 Kon 3104 - 42 Kon 4366)
9. Malatya Darende İlçe Halk Kütüphanesi (44 Dar 558/2)
10. Manisa İl Halk Kütüphanesi (45 Hk 6926)
11. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu (06 Mil Yz A 3375)
12. Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Kütüphanesi (50 Ür 238/6)
13. Samsun İl Halk Kütüphanesi (55 Hk 813)
14. Tokat İl Halk Kütüphanesi (60 Hk 384)
15. Tokat Zile İlçe Halk Kütüphanesi (60 Zile 243).

1.2.2. Şürütü's-Salât

Bu eserinde de İmâm-zâde Eş-Şargî, İslam dini ile ilgili bilgilere yer vermiştir. Eser; Süleymaniye Kütüphanesi ve Antalya Tekelioğlu Kütüphanesi'nde (nr. 849, vr. 54b-63a) bulunmaktadır (Cici, XXII: 210).

1.2.3. Şir'atü'l-İslâm

Şir'a kelimesinin lügât manası, bir ırmak veya herhangi bir su menbaından su içmek veya su almak için gidilen yol demektir. Şer' kelimesi ise; Allâh'ın (c.c) emri, ayet, hadis, icmâ-i ümmet² ve kıyâs-ı fukahâ³ esasları üzerine kurulmuş olan din kaideleri olarak lügatlerde yer almaktadır. Her iki kelime de aynı kökten türemiştir. Zamanla Şir'a kelimesi anlam genişlemesine uğrayarak Şer' kelimesiyle aynı anlamlarda kullanılmıştır.

Eserin ismi *Şir'atü'l-İslâm ilâ Dâri'sselâm* olarak kayıtlarda yer almaktadır. Arapça kaleme alınan mensur bir eserdir. Eserde, İslam dininin ana esaslarından bahsedilerek, sünnet, hadis ve ayetler doğrultusunda nasıl yaşanması gerektiği anlatılmıştır. *Şir'atü'l-İslâm*'da sırasıyla “dînî inançlar; namâz kılmanın âdâbı; ezân; mescitlerin fazîletleri; nâfile ibâdetlerin fazîletleri; zikrin sünnet ve âdâbı; istiğfârın fazîletleri; duânın sünnet ve âdâbı; zekât ve sadaka vermenin usûl ve âdâbı; orucun fazîletleri; haccın fazîletleri; aşûre gününün âdâbı; islâmda kurbanın yeri; yeme ve içmenin âdâbı; su içmenin âdâbı; elbise giymenin âdâbı; uykunun âdâbı; adâb-ı muâşeret; oturma âdâbı; dilekte bulunma âdâbı; komşu hakkı; evliliğin sünnet ve âdâbı; lûtînin hükmü; akrabâ hakkı; köle ve hizmetçi hakkı; diğer insanlara karşı olan vazîfeler; kadılık, emirlik ve fetvâ hakkında; hastalar hakkında” başlıkları altında uyulması gereken kurallar örneklerle, rivayetlerle ve hadislerle anlatılmış, Kur'an-ı Kerîm'den ayetlerle de anlatılan konular pekiştirilmiştir.

İlmihal özelliği taşıyan *Şir'atü'l-İslâm*'da diğer ilmihallerden farklı olarak ibadetlerle ilgili farz, vacip gibi fihhi hükümlere temas edilmemiştir. Eser, Osmanlı âlimleri arasında çok rağbet görmüş, çeşitli şerh ve tercüme yapılmıştır. “Hanif İbrahim Efendi, kapsadığı konular bakımından önemli olmakla birlikte çok sayıda münker hadisle, asılsız haberin yer aldığı söylenen bu kitaptaki hadislerin kaynaklarını ve sıhhat derecelerini *Gâyetü'l merâm fî tahrîci ehâdisi Şir'ati'l-İslâm* adlı eserinde tespit etmiştir (Cici, XXII: 210-211).”

Eserin birçok nüshası bulunmakta ve bu nüshalarda genellikle müellifin ismine fazla rastlanılmamakta, müstensihlerin isimleri daha çok yer almaktadır. Yaptığımız çalışmalar sonucunda Türkiye'de bulunan kütüphanelerde *Şir'atü'l-İslâm*'ın aşağıda belirtilen nüshalarına ulaşılmıştır. Ulaşılan bu nüshaların bulunduğu yer ve arşiv numaraları şöyle sıralanabilir:

² Aynı zamanda yaşayan İslam müçtehitlerinin Kur'an-ı Kerîm ve sünnette açıkça belirtilmemiş olan şer'î bir meselede ittifak etmeleri.

³ Hakkında ayet ve hadis olmayan hususlarda, hakkında ayet olanlara benzetilerek fikh âlimleri tarafından verilen hüküm.

1. Adana İl Halk Kütüphanesi (01 Hk 136- 55/1- 134/1- 382- 336)
2. Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Kütüphanesi (03 Gedik 18018/1- 18443)
3. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi (05 Ba 522- 1162- 1611- 444/1- 441/2- 441/2- 1093)
4. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (06 Hk 2885/3- 2033- 2134- 791/1- 3221-927- 2794/1)
5. Ankara Milli Kütüphane (06 Mil Yz A 7642/3- 7395- 5616- 6351- 5332- 4600- 4603/4- 3289/1)
6. Antalya Akseki Yeğen Mehmet Paşa İlçe Halk Kütüphanesi (07 Ak 135)
7. Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi (07 El 2554)
8. Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi (07 Tekeli 441)
9. Balıkesir Dursunbey İlçe Halk Kütüphanesi (10 Dur 36)
10. Balıkesir İl Halk Kütüphanesi (10 Hk 145- 213- 498- 894- 956- 1207- 1259)
11. Burdur İl Halk Kütüphanesi (15 Hk 209- 1551- 1552- 1597- 305)
12. Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi (16 Or 580- 656)
13. Çankırı İl Halk Kütüphanesi (18 Hk 39)
14. Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi (19 Hk 3761- 3799- 3806- 3807- 8072)
15. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi (21 Hk 209- 6- 320)
16. Elazığ İl Halk Kütüphanesi (23 Hk 3351)
17. Erzurum İl Halk Kütüphanesi (25 Hk 13974)
18. Eskişehir İl Halk Kütüphanesi (26 Hk 716/3- 850)
19. Gaziantep İl Halk Kütüphanesi (27 Kilis 3176)
20. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı (OE Yz 0522 10)
21. Kahramanmaraş İl Halk Kütüphanesi (46 Hk 52/1)
22. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi (37 Hk 2661- 620- 1019- 1825- 1142- 1357- 1361/2- 2300- 3592- 3016/1- 832- 875/1- 839- 275)
23. Konya İl Halk Kütüphanesi (42 Kon 361- 392- 1043- 1694- 1744- 2848- 2926- 3623- 5277)
24. Konya Karatay Yusufpaşa Kütüphanesi (42 Yu 6887- 6904)
25. Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi (34 Fa 731)
26. Kütahya Vahit Paşa İl Halk Kütüphanesi (43 Va 1862)
27. Malatya Darende İlçe Halk Kütüphanesi (44 Dar 547- 184/1)

28. Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon (45 Ak Ze 5733- 5879/1- 731- 5733- 5879/1)
29. Manisa İl Halk Kütüphanesi (45 Hk 8185- 7900- 4867- 8029- 1245/1- 1246- 1247- 1248- 3210/1- 3621- 1520- 8427- 6398- 4983/1- 4983)
30. Nevşehir Damad İbrahim Paşa İl Halk Kütüphanesi (50 Damad 838)
31. Nevşehir Gülşehir Karavezir İlçe Halk Kütüphanesi (50 Gül-Kara 193)
32. Nevşehir Ortahisar İlçe Halk Kütüphanesi (50 Or His 12/1)
33. Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Kütüphanesi (50 Ür 302- 334- 338/1- 443/3)
34. Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi (34 Nk 2479)
35. Safranbolu İzzet Mehmet Paşa Koleksiyonu (67 Saf 515/1- 79)
36. Tokat Zile İlçe Halk Kütüphanesi (60 Zile 24/1- 14/1)
37. Trabzon İl Halk Kütüphanesi (61 Hk 216- 223)
38. Zeytinolu İlçe Halk Kütüphanesi (43 Ze 696/1).

1.2.3.1 Şir'atü'l-İslâm'ın Şerhleri

Kaynaklarda, bu eseri şerh edenlerin en önemlisi olarak Ya'kub bin Seyyid Ali zikredilmektedir. “Kâtib Çelebî *Keşfü'z-Zünûn* adlı eserinin 1044 üncü sahifesinde bu eserin önemli şerhlerini şöyle belirtir: *Şir'atü'l-İslâm* adlı eseri Mevlâ Ya'kub bin Seyyid Ali çok güzel, pek fâideli bir şekilde şerh etmiştir. 931 (M. 1524) yılında vefat etmiştir. Bu şerhin ismini, *Mefâtihu'l-cinân ve Mesâbihu'l-cenân* yani cennetlerin anahtarları ve gönüllerin kandilleri vermiştir. Şerh edenlerden biri de Şeyh Yahyâ bin Yahşî bin Bahşî ibni İbrâhîm-i Rûmî'dir. Bu şerh memzûc olup Seyyîd Alîzâde'nin şerhinden kısadır. Şerh edenlerden biri de, Kurd Efendi diye tanınan şeyh Muhammed bin Ömer'dir. Şerhin ismini *Mürşidü'l-enâm ilâ dâri's-selâm fi Şir'atü'l-İslâm* vermiştir. İki cildir (Uyan, Meyân, 1978: 7).” Kâtib Çelebî'nin işaret ettiği bu üç şerh hakkında aşağıda nüshalarına da işaret edilerek bilgi verilmiştir.

1.2.3.1.1. Mefâtîhu'l-Cinân ve Mesâbîhu'l-Cenân

Eser, Ya'kûb b. Seyyid Alî Bursavî (Seyyid Alizâde öl. 931/1524) tarafından Arapça kaleme alınmış manzum bir eserdir. Birçok müstensih tarafından kaleme alınan bu eserin çeşitli kütüphanelerde nüshaları mevcuttur. Bu nüshaların bulunduğu kütüphane isimleri ve arşiv numaraları şunlardır:

1. Adana İl Halk Kütüphanesi (01 Hk 1032- 657- 733- 252- 1028- 603)
2. Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Kütüphanesi (03 Gedik 17495)
3. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi (05 Ba 695- 704- 728- 731- 836- 974/2- 1892)
4. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (06 Hk 369)
5. Antalya Akseki Yeğen Mehmet Paşa İlçe Halk Kütüphanesi (07 Ak 174)
6. Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi (07 Tekeli 417- 414- 404- 780)
7. Çankırı İl Halk Kütüphanesi (18 Hk 300)
8. Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi (19 Hk 474- 8071- 3755- 3759- 3804)
9. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi (21 Hk 931)
10. Erzurum İl Halk Kütüphanesi (25 Hk 23874)
11. Eskişehir İl Halk Kütüphanesi (26 Hk 84)
12. Gaziantep İl Halk Kütüphanesi (27 Hk 20- 9)
13. Isparta İl Halk Kütüphanesi (32 Hk 1418- 337)
14. İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi (34 Sü-Hü 286)
15. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı (OE Arp 0530- Bel Yz K 1269)
16. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi (37 Hk 3438- 2740- 110- 24- 1311/1- 1474- 3342- 2331- 2793)
17. Konya Karatay Yusufpaşa Kütüphanesi (42 Yu 7465- 7584)
18. Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi (34 Fa 736/1- 34 Ma 159)
19. Manisa İl Halk Kütüphanesi (45 Hk 1251- 1252- 6231- 6234)
20. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu (06 Mil Yz A 6754/15)
21. Milli Kütüphane Tokat Müzesi (60 Mü 265)
22. Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Kütüphanesi (50 Ür 18)
23. Nevşehir Damad İbrahim Paşa İl Halk Kütüphanesi (50 Damad 811)
24. Nevşehir Gülşehir Karavezir İlçe Halk Kütüphanesi (50 Gül-Kara 183)

25. Safranbolu İzzet Mehmet Paşa Koleksiyonu (67 Saf 315- 316)
26. Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi (22 Sel 635)
27. Tokat İl Halk Kütüphanesi (60 Hk 255)
28. Tokat Zile İlçe Halk Kütüphanesi (60 Zile 208- 299).

Bu şerh, günümüzde iki farklı tercümeye konu edilmiştir. Birincisi A. Faruk Meyân ve Lûtfullah Uyan tarafından, 1978 yılında Türkçeye *İslâm Yolu Şir'atü'l-İslâm* ismiyle tercüme edilmiştir. Tercümenin, kitap halinde basımı yapılmıştır. Kitap, 575 sayfadan oluşmaktadır. Mütercim, şerh edenin ve musannifin ön sözü ile başlayan eser, hâtime bölümü ile son bulmaktadır.

Bu şerhin ikinci Türkçe tercümesi de *Tam Şir'atü'l-İslâm* ismiyle Naim Erdoğan tarafından 2003 yılında yapılmıştır. Kitap, 576 sayfadan oluşmaktadır. Mukaddime ile başlayan kitap, son söz ile bitmektedir. Ayrıca kitabın son sayfalarında meşhur Hekim Er-Razi'den (864-932 M.) hangi hastalığa hangi bitkinin şifa verdiğini anlatan tavsiyeler yer almaktadır. Eserde, Kur'an-ı Kerim'den örnek verilen ayetler ve dualar Arapça şeklinde yazılmış ve alt kısmında Türkçe tercümesi yapılmıştır.

Şir'atü'l-İslâm'da yer alan hadisler üzerine de 2 farklı yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Bunlardan birincisi Faruk Azak tarafından 2013 yılında yapılan yüksek lisans tezidir⁴. Tezde *Şir'atü'l-İslâm*'da yer alan hadislerin yeme-içme ile ilgili kısımları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmada yer alan hadisler Ya'kûb b. Seyyid Alî Bursavî tarafından yazılan *Mefâtihu'l-Cinân ve Mesâbihu'l-Cenân* adlı şerh kitabından alınmıştır. Çalışma giriş, birinci ve ikinci bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eserin tanıtımı yapıldıktan sonra çalışmanın amacı ve önemi üzerinde durulmuştur. Daha sonra birinci bölümde, *Şir'atü'l-İslâm*'ın yazarı İmamzâde Muhammed b. Ebî Bekir ve *Mefâtihu'l-Cinân ve Mesâbihu'l-Cenân* adlı eserin yazarı Ya'kûb b. Seyyid Alî Bursavî hakkında bilgi verilmiş, hayatları, eserleri ve çalışmaları kısaca tanıtılmıştır. Ayrıca, *Mefâtihu'l-Cinân ve Mesâbihu'l-Cenân* adlı eserin diğer şerhleri ve tercümeleri tanıtılmış, eserin şerh usulü, kaynakları, hadislerinin senet ve metin bilgisi ile sıhhat bakımından genel durumları açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümde ise *Mefâtihu'l-Cinân ve Mesâbihu'l-Cenân* adlı eserde yer alan yeme ve içmeyle ilgili hadislerin tahrîc ve değerlendirmesi yapılmıştır. Hadisler incelenirken önce hadisin *Mefâtihu'l-Cinân ve Mesâbihu'l-Cenân* adlı eserde yer

⁴ Bkz. *Şir'atü'l-İslâm* Hadislerinin Tahrîc Ve Değerlendirilmesi (Yeme Ve İçme Bölümü).

aldığı şekli verilmiş daha sonra tahrîc ve değerlendirmesi yapılarak konu ile ilgili rivayetler örnek gösterilmiştir.

Yapılan ikinci yüksek lisans çalışması ise Mehmet Coşkun tarafından 2013 yılında tamamlanmıştır⁵. *Şir'atü'l-İslâm*'da yer alan hadislerin libas bölümü üzerinde çalışma yapılmıştır. Çalışmada giriş, birinci ve ikinci bölümler bulunmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın konusu, sınırları, önemi ve amacı üzerinde durulmuş, çalışmanın metodu ve kaynakları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra birinci bölümde *Şir'atü'l-İslâm* müellifinin hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verilmiş, *Şir'atü'l-İslâm*'ın şerhleri ve tercümeleri de tanıtılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise *Şir'atü'l-İslâm*'da yer alan hadislerin tahrîc ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Hadisler incelenirken önce hadisin *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserde yer aldığı şekli verilmiş daha sonra tahrîc ve değerlendirmesi yapılarak konu ile ilgili rivayetler örnek gösterilmiştir.

1.2.3.1.2. Şerhü Şerî'ati'l-İslâm

Yahyâ b. Bahşî b. İbrâhîm Rûmî Gönenî (öl. 840/1436) tarafından Arapça kaleme alınan manzum bir eserdir. Çeşitli kütüphanelerde nüshaları bulunan eser, birçok müstensih tarafından kaleme alınmıştır. Eserin bulunduğu kütüphaneler şunlardır:

1. Balıkesir İl Halk Kütüphanesi'nde 10 Hk 551- 986 arşiv numaraları ile kayıtlıdır.
2. Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi'nde 19 Hk 478 arşiv numarası ile kayıtlıdır.
3. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi'nde 37 Hk 2531- 1441 arşiv numaraları ile kayıtlıdır.
4. Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi'nde 34 Ma 158 arşiv numarası ile kayıtlıdır.
5. Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde 34 Nk 2440- 2441 arşiv numaraları ile kayıtlıdır.

⁵ Bkz. *Şir'atü'l-İslâm* Hadislerinin Tahrîc Ve Değerlendirilmesi (Libâs Bölümü).

1.2.3.1.3. Mürşidü'l-enâm ilâ Dâri's-selâm

Kurd Mehmed Efendi tarafından kaleme alınan *Şir'atü'l-İslâm* şerhidir. Eser hakkında bilgi sınırlıdır. Hacı Selim Ağa Kütüphanesi nr. 505; TSMK. Medine'den Gelen Kitaplar. nr. 390'da bulunduğu bilinmektedir (Cici, XXII: 211).

1.2.3.1.4. Şerh-i Şir'atü'l-İslâm

Hasan b. Yûsuf tarafından kaleme alınmış *Şir'atü'l-İslâm* şerhidir. Eser, Venedik-İtalya Marciana Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda Orientali No:33 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.

1.2.3.1.5. Şârihi Bilinmeyen Şir'atü'l-İslâm Şerhleri

Şârihleri hakkında bilgilere ulaşamadığımız *Şir'atü'l-İslâm* şerhlerinin kütüphane kayıt bilgileri şunlardır:

1. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi'nde 05 Ba 705 arşiv numarası ile kayıtlıdır.
2. Kütahya Vahit Paşa İl Halk Kütüphanesi'nde 43 Va 140 arşiv numarası ile kayıtlıdır.
3. Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde 45 Ak Ze 605 arşiv numarası ile kayıtlıdır.
4. Samsun Vezirköprü İlçe Halk Kütüphanesi'nde 55 Vezirköprü 573 arşiv numarası ile kayıtlıdır.
5. Tokat Müzesi'nde 60 Mü 53 arşiv numarası ile kayıtlıdır.

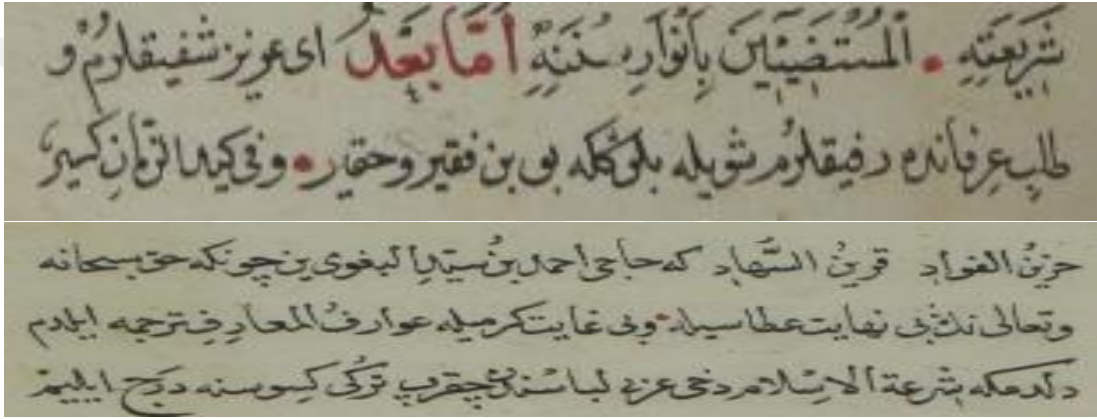
1.2.3.2. Şir'atü'l-İslâm'ın Türkçe Tercümeleri

Şir'atü'l-İslâm'ın Türkçe birçok tercümesi bulunmaktadır. Yaptığımız araştırmalarda, eserle ilgili çalışmaların bazılarında eserin Arapça nüshalarının Türkçe tercüme arasında gösterildiği görülmüştür. Bu sebeple tarafımızca eserin Türkçe tercüme kütüphanelerdeki nüshalardan kontrol edilerek ve haklarında yapılmış çalışmalar belirtilerek aşağıda tanıtılmıştır.

1.2.3.2.1. Mütercimi Belli Olan Tercümeler

1.2.3.2.1.1. Hâcî Ahmed b. Seyyid el-Begavî Tercümesi

Yaptığımız incelemeler sonucunda kaynaklarda ismi geçmesine rağmen Seyyid el-Begavî'nin hayatı hakkında detaylı bilgiye ulaşılamamıştır. İncelediğimiz nüshada⁶ kendisinden fakir, hakir, sözünü yerine getiren vefalı ve cömert birisi olarak bahsetmektedir. Daha sonra isminin Hacı Ahmed bin Seyyid el-Begavî olduğunu *Avârifü'l-Ma'ârif* adlı bir eseri tercüme ettiğini ve bu eserinden sonra da *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserini tercüme edeceğini söylemektedir.

Resim 1: Hâcî Ahmed b. Seyyid el-Begavî Tercümesi (1b-2a)

“*Ey ‘azîz şefklerüm taleb-i irfânda refiklerüm şöyle bilüñ ki bu ben fakîr u hakîr fi keydi’z-zamâni kesîr hazînu’l-fuâd karînu’s-sehâd ki Hacı Ahmed bin Seyyid el-Begavîyen çünki Hak Sübhâne Ta ‘âlânın bî-nihâyet ‘atâsıyla ve bî-gayet keremiyle Avârifü’l-Ma’ârifî tercüme eyledim diledim ki Şir’atü’l-İslâm dahı Arabî libâsından çıkarup Türkî kisvesine derc eyleyem*” (1b-2a)⁷

Seyyid el-Begavî Tercümesi olarak tarafımızca kaynaklarda 15 nüsha tespit edilmiştir. Bu nüshaların 12 adeti Türkiye’de bulunan çeşitli kütüphanelerde 3 adeti ise yurt dışı kütüphanelerinde bulunmaktadır. Aşağıda ulaştığımız Türkiye kütüphanelerinde bulunan bu nüshaların kayıt bilgilerine yer verilmiştir.

1. Ankara Milli Kütüphanesi Yazmalar koleksiyonu demirbaş numarası 06 Mil Yz A 30

⁶ İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı / Demirbaş numarası 0656

⁷ Nüshaların numaralandırma işlemi daha sonradan kütüphane tarafından yapıldığı için eserin başladığı sayfaya 1 sayısı verilmiş, 1a-2b yüzleri arasında kalan sayfalar numaralandırılmamıştır.

2. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Türkçe Yazmaları koleksiyonu demirbaş numarası 0677
3. İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri koleksiyonu demirbaş numarası 34 Ae Şeriyye 387
4. Konya Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları koleksiyonu demirbaş numarası 1075
5. İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri koleksiyonu demirbaş numarası 34 Ae Şeriyye 388
6. Konya Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları koleksiyonu demirbaş numarası 1650
7. Konya İl Halk Kütüphanesi demirbaş numarası 42 Kon 1870
8. İstanbul Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yazmaları demirbaş numarası 0232
9. İstanbul Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları demirbaş numarası 0656
10. Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar koleksiyonu demirbaş numarası 4905
11. İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi koleksiyonu demirbaş numarası 868
12. Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi koleksiyonu demirbaş numarası 19 Hk 435.

Bu kayıtlarda bulunan nüshalar tarafımızca incelenmiş olup İstanbul Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmalarında (0656) bulunan nüsha detaylı olarak aşağıda tanıtılmıştır.⁸

Genel bilgilerine ulaştığımız yurt dışında⁹ bulunan nüshaların bilgileri ise şöyledir:

1. Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonu demirbaş numarası Ms. or. oct. 2571
2. Bosna-Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları bölümü demirbaş numarası R-7607
3. Bosna-Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları bölümü demirbaş numarası R-5923.

İncelediğimiz İstanbul Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmalarında (0656) bulunan *Şir'atü'l-İslâm* nüshası 210 x 330 – 310 x 210 mm boyutlarındadır. Kahverengi karton

⁸ Nüsha incelemesinde mütercim isminin net olarak yazması, tarih bilgilerine ulaşılması ve nüshanın sağlamlığı açısından bu nüsha tercih edilmiştir.

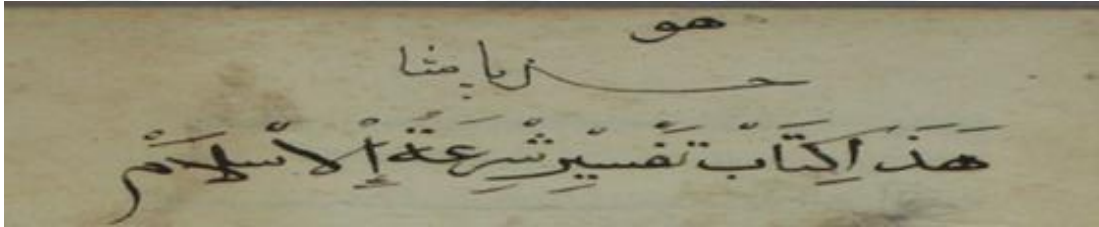
⁹ Eserin bu nüshaları tez çalışma dönemimizde kütüphanelerden talep edilmiş ancak eserlerin dijital görüntüleri elde edilememiştir.

mukavva cilt içerisinde bulunan eser, sarı âbâdî kâğıda yazılmış 181 varak ve 15 satırdır. Harekeli nesih yazı türüyle yazılan eserin ayet ve hadislerin yer aldığı kısımların altları kırmızı kalemlle çizilmiştir. Nüsha sayfalarının alt tarafında dışarıda kalan kısımda ise *Tercüme-i Şir'atü'l-İslâm* olarak eserin ismi büyük harflerle belirtilmiştir.

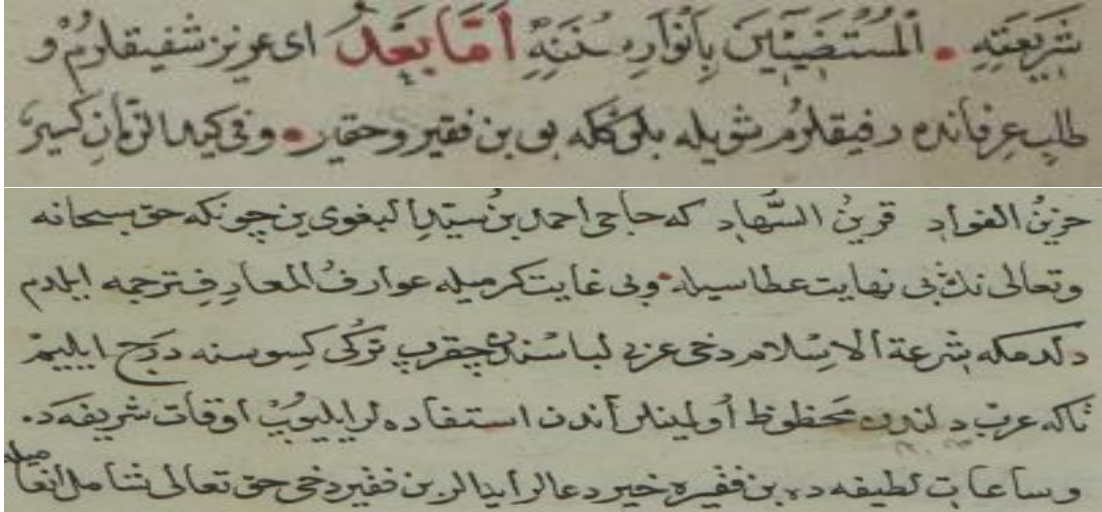
Resim 2: Hâcî Ahmed b. Seyyid el-Begavî Tercümesi nüshasının (0656) alt dış kısmı

Eserin 1a yüzünde “*Hâzâ Tercüme-i Şir'atü'l-İslâm*” yazısı yer alırken 1b-2a-2b yüzü boş bırakılmıştır. Daha sonradan 2a yüzüne yer aldığı kütüphanenin mührü basılmıştır. Mütercim, eserinin bir tefsir eser olduğunu, *Şir'atü'l-İslâm*'dan etkilenip tercüme yaptığını nüshanın 3a yüzünde “*Hâzâ Kitâbu Tefsîr-i Şir'atü'l-İslâm*” sözleriyle açıklamıştır.

Resim 3: Nüshanın *Şir'atü'l-İslâm* tefsiri olduğunu belirten kısım

Esere, besmele ile başlanılmış Arapça hamdele ve salvele bölümü ile devam edilmiştir. Daha sonra mütercim “ey aziz şefiklerim” diye seslenerek kendisinden bahsetmeye başlamıştır. Nasıl bir insan olduğunu anlattıktan sonra isminin Hacı Ahmed bin Seyyid el-Begavî olduğundan bahsederek eserine devam etmiştir. *Şir'atü'l-İslâm*'ın daha iyi anlaşılması Arap dilini bilmeyenlerin de bu eserden istifade edebilmesi için tercüme ettiğini belirtmiştir.

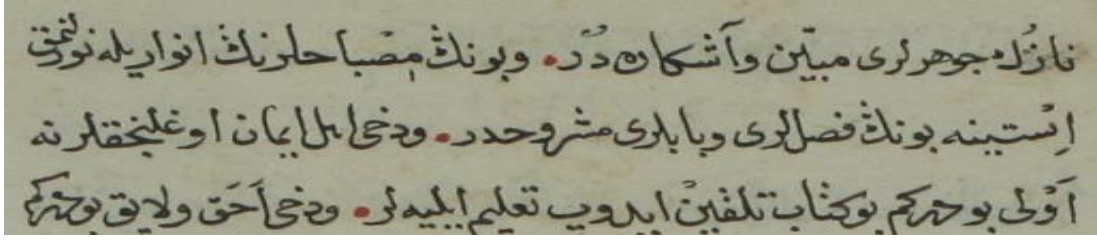

Resim 4: Mütercimın kendisi hakkında bilgi verdiği bölüm

“Ey ‘azîz şefîklerüm taleb-i irfânda refîkleriüm şöyle bilüñ ki bu ben fakîr u hakîr fî keydi’z-zamâni kesîr hazînu’l-fuâd karînu’s-sehâd ki Hacı Ahmed bin Seyyid el-Begavîyen çünki Hak Sübhâne Ta‘âlânın bî-nihâyet ‘atâsıyla ve bî-gayet keremiyle Avârifü’l-Ma‘ârifi tercüme eyledim diledim ki Şir’atü’l-İslâm dahı Arabî libâsından çıkarup Türkî kisvesine derc eyleyem ta ki Arap dilinden mahzûz olmayanlar andan istifadeler eyleyüp evkât-ı şerîfede ve sâ‘at-i latîfede ben fakîre hayr duâlar ideler...” (1b-2a)

Şir’atü’l-İslâm yazılmadan önceki zamanlarda da Allâh’a (c.c) hamd edenlerin tevekkülleri aynıydı ve daha iyi kul olabilmek için çabaları sabitti. İslam dini bizlere Peygamber Efendimiz (s.a.v) ile birlikte hediye edildi ve onunla sevdirdi. İslam dinine uygun şekilde yaşanılması gereken kurallar ayetlerle ve hadislerle birlikte öğretilmeye çalışıldı. Şir’atü’l-İslâm adlı eserde İslam’a uygun yaşanılması gereken sünnetlerden bahsedilmiş ve bu kurallar doğrultusunda eser oluşturulmuştur. Mütercim de eserinde Şir’atü’l-İslâm’ın bu kurallardan oluştuğunu insanları doğru yola yönlendireceğini ayet açıklamalarının hadislerle pekiştirildiğini ve sünnetlere uygun olan örneklere eserinde yer verdiğini bizlere aktarmıştır.

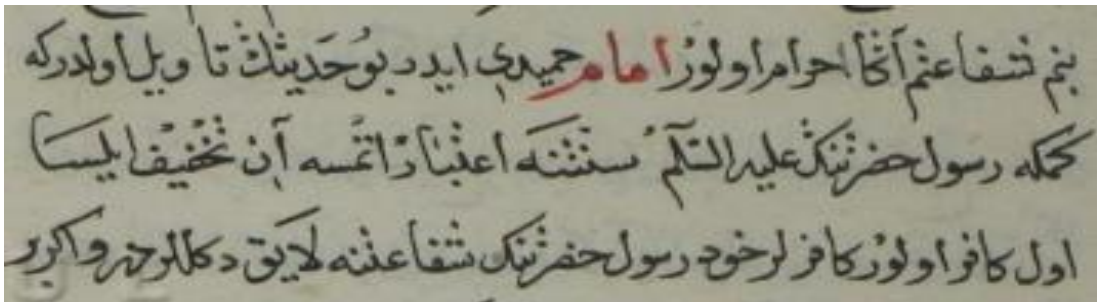
Mütercim Şir’atü’l-İslâm adlı eseri tercüme ederken fasıllarının ve bablarının detaylı olarak açıklandığını, eserin istifade etmek isteyenlere doğru bir kaynak olacağını dile getirmiş ve bu kitabı okuyanların iman konularında detaylı bilgilere ulaşacağını anlatmıştır.

“nâzûk cevherleri mübeyyen ü âşikâredir ve bunun misbâhlarının envârile nurlanmak isteyene bunun fasılları ve babları meşruhdur ve dahı ehl-i îmân oğlancıklarına evlâ budur kim bu kitâb telkîn idüb ta’lîm eyleyeler” (3a)

Mütercim, tercüme nüshanın 3b yüzünden başlamıştır. Kur’ân-ı Kerîm’de yer alan bazı ayetlerin indirilmesine vesile olan olaylardan bahsetmiş yaşanan bu olayların insanlara örnek olması için nasihatlerde bulunmuştur. İlk olarak “*Fe lâ ve rabbike lâ yu’minûne hattâ yuhakkimûke fîmâ şecera beynehüm summe lâ yecidû fî enfusihim haracen mimmâ kadayte ve yusellimû teslîmen*”¹⁰ ayetinin indirilmesine vesile olan olayları anlatmıştır.

Mütercim tarafından *Şir’atü’l-İslâm* tercüme edilirken toplamda konular elli üç bölüme ayrılmıştır. Her bir bölümde önce *Şir’atü’l-İslâm*’dan iki üç satırlık metne yer verilmiş daha sonra da açıklaması yapılarak konu ile ilgili ayet ve hadislerden örnekler verilmiştir. Bu sünnetlerin ve ayetlerin ortaya çıkmasına vesile olan olayları da anlatarak İslam’a hizmet etmiş önemli kişilerin sözlerinden alıntılar yaparak anlattıklarını pekiştirmiştir.

Resim 5: Nisâ suresi 65. ayetinin indirilmesine vesile olan olay

“*Îmâm Hamîdî eydür bu hadîsin te’vîl[i] oldur ki kim ki Resûl hazretinin aleyhisselâm sünnetine i’tibâr itnese anı tahfîf eylese ol kâfir olur, kâfirler hod Resûl hazretinin şefâ’atine layık degillerdür*” (5b)

¹⁰ Nisâ, 4/65: Artık hayır, Rabbine andolsun ki, aralarında çekiştikleri şey hakkında, seni hakem tayin edip, sonra da senin verdiğin hükümden dolayı “içlerinde bir sıkıntı duymaksızın tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça” iman etmiş olmazlar.

Mütercim nüshanın birinci sayfası ile üçüncü sayfaları arasında Arapça hamdele ve salve kısmına yer verdikten sonra kendisi hakkında bilgilere yer vermiş ayetlerin ve sünnetlerin öneminden bahsetmiştir. İslam'a hizmet etmek için yazılan *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserde yer alan ayetler ve hadisler kırmızı kalemle çizilmiştir. Mütercim belirli bir konuya geçiş yaparken de “*imdi, şimdi, yani ve dahı*” gibi sözler kullanmış ve bu sözleri kırmızı mürekkeple yazarak belirginleştirmiştir.

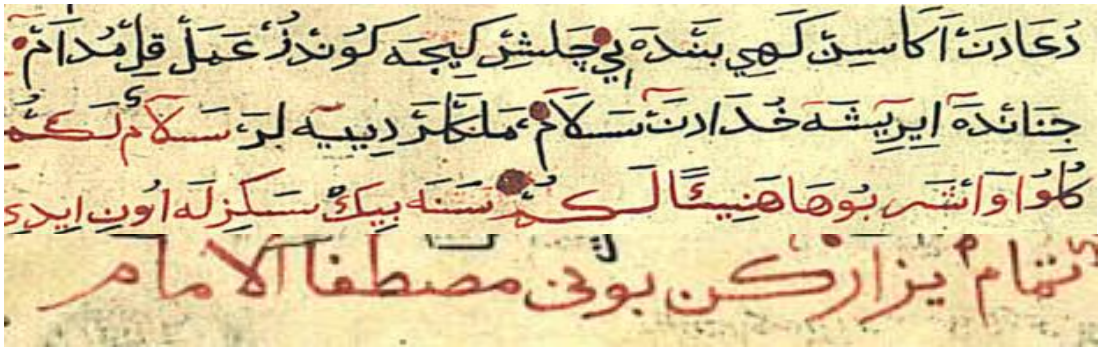
Şir'atü'l-İslâm tercümesi olan eser üçüncü sayfadan başlamakta ve yüz seksen birinci sayfada son bulmaktadır. Mütercim eserini yazarken *Şir'atü'l-İslâm*'da yer alan İslam dini ile ilgili konulara detaylı açıklamalar getirerek eserden faydalanmak isteyen insanlara büyük bir kolaylık sağlamayı istemiştir. Açıkladığı konulardan sonra “*imdi ey aziz karındaşım*” gibi hitapta bulunarak örneklere başvurmuş, hadislerle ve alıntı sözlerle anlatmak istediklerini pekiştirmiştir.

Nüshanın son sayfasında temmet kaydı bulunmaktadır. Mütercim tercümenin sonunda Arapça salve bölümüne tekrar yer vermiştir. Nüshanın son sayfasında ise mütercim kendisi için eseri okuyan insanlardan fâtiha istemiştir.

“*Hak Teâlâ rahmet itsün şol can için
Fâtiha ihsân iden yazan için*” (181a)

1.2.3.2.1.2. Mustafa Dede Tercümesi

İncelediğimiz *Şir'atü'l-İslâm* tercümelerinden biri de kendisini İmâm Mustafâ Dede diye tanıtan bir kişiye aittir. Mütercimin hayatı hakkında detaylı bilgilere ulaşamadık. İncelediğimiz¹¹ eserinde sadece nüshanın son sayfasında isminden, imam olduğundan ve hangi tarihte nerede bulunduğundan bahsetmiştir.

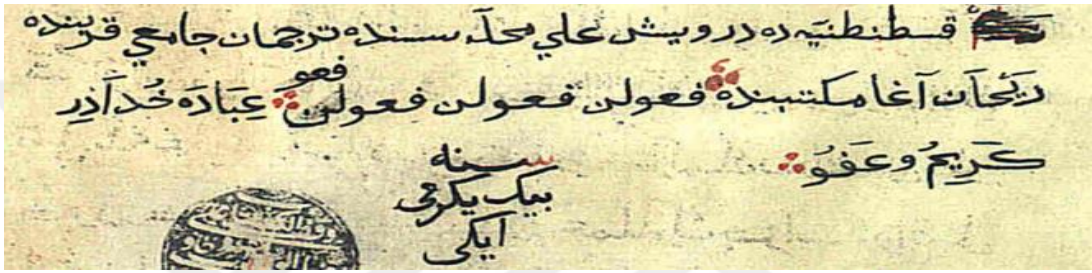
Resim 6: Mütercim isminin yer aldığı bölüm

¹¹ Süleymaniye Kütüphanesi İsmihan Sultan Koleksiyonu / demirbaş numarası 270.

*Çalış gice gündüz amel kıl müdâm
Cinânda irişe Hudâdan selâm*

*Melekler diyeler selâmün leküm
Külû veşrabûhâ henî'en leküm*

*Sene bin sekizle on idi tamâm
Yazarken bunu Mustafâ el-Îmâm (399a)*

Resim 7: Nüshanın son sayfasında bulunan adres bilgisi

“Kostantiniyede Dervîş ‘Alî mahallesinde Tercümân Câmî’i kurbında Reyhan Ağa mektebinde

fe ‘ûlün fe ‘ûlün fe ‘ûlün fe ‘ûl

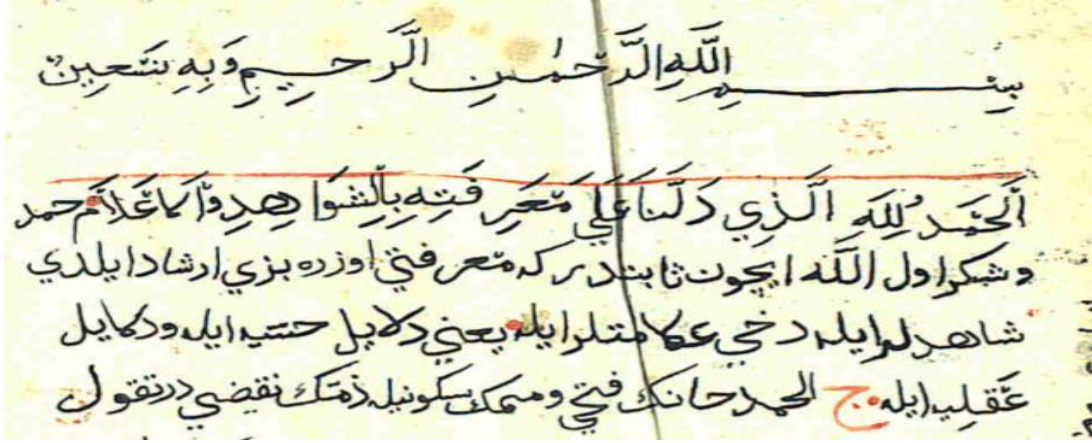
ibâda Hudâdır Kerîm u Gafûr

sene bin yirmi iki” (399a)

Yaptığımız incelemeler sonucunda mütercimim Türkiye kütüphanelerinde iki nüshasına ulaşılmıştır. Birincisi incelediğimiz eser olan Süleymaniye Kütüphanesi İsmihan Sultan Koleksiyonu’nda 270 demirbaş numarası ile kayıtlı nüshadır. İkincisi ise Beyazıt Devlet Kütüphanesi Veliyyüddin Efendi koleksiyonu 1875 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır.¹²

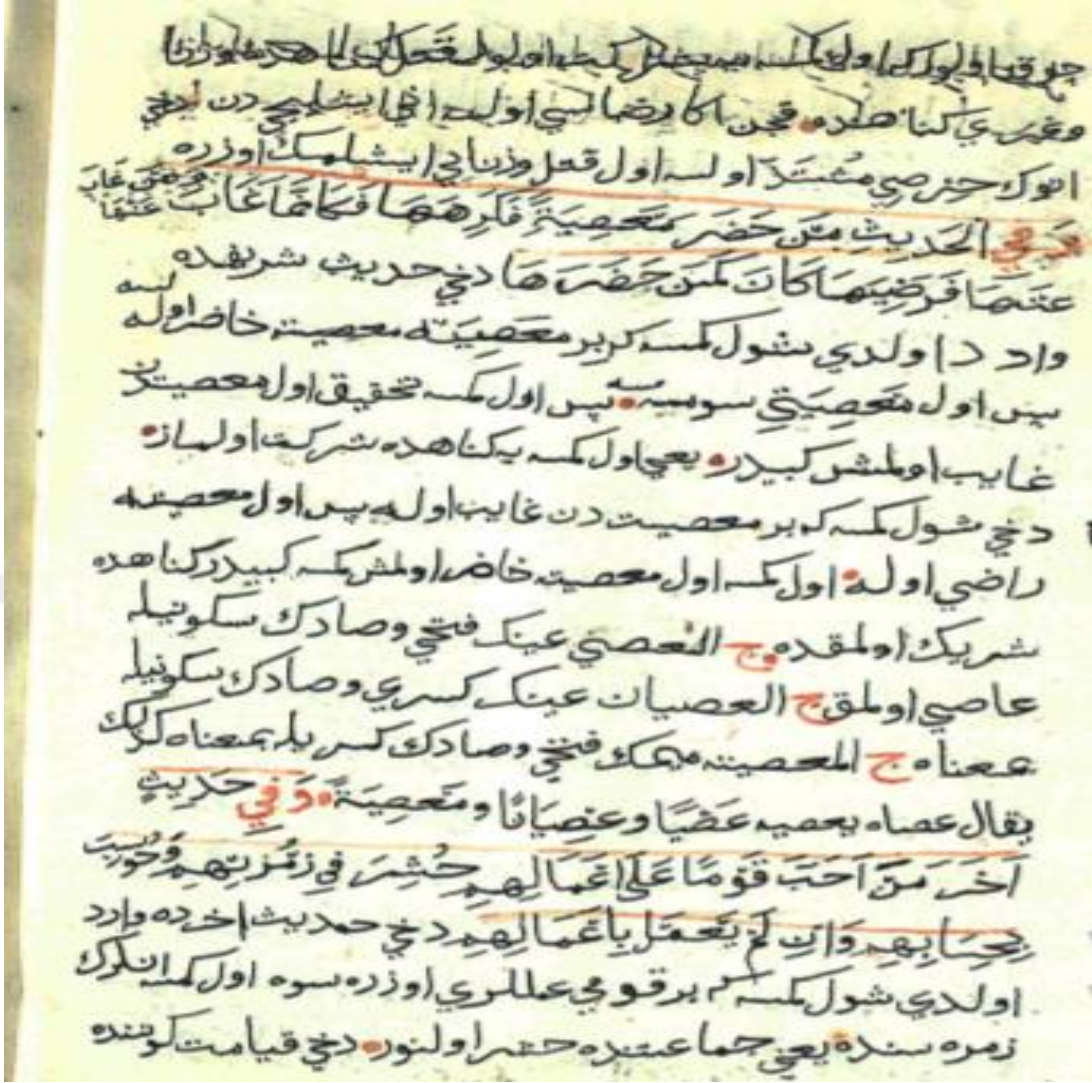
Eser, kahverengi mukavva cilt içerisinde olup harekeli nesih ile âbâdî kâğıt üzerine 18 satır olarak yazılmıştır. 400 sayfa olan eserin 1a yüzünde kütüphane mührü ile demirbaş numarası yer almaktadır. Mütercim eserine hamdele ile başlamış ve nüshanın ilk sayfasından itibaren *Şir’atü’l-İslâm*’ı tercüme etmiştir.

¹² Beyazıt Devlet Kütüphanesi Veliyyüddin Efendi koleksiyonu 1875 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüsha Sadık Yazar tarafından tanıtıldığı için Süleymaniye Kütüphanesi nüshası tarafımızca tanıtılmıştır.

Resim 8: Nüshanın başladığı bölüm

Eser, 1b yüzünde tercüme ile başlar ve mütercimın tercüme üslubu şöyledir: Önce tercüme edilecek kaynak metnin bölümü yazılır ve bu kısmı belirginleştirmek için üzeri kırmızı kalemle çizilir. Daha sonra bu kısmın Türkçe tercümesi yapılır. Mütercim *Şir'atü'l-İslâm*'ı tercüme ederken anlattıklarını pekiştirmek için ayet ve hadislere yer vermiş ve okuyanlara doğru bilgi aktarımına özen göstermiştir. Mütercim tercüme ettiği esere bağlı kalarak yer yer anlattığı bilgileri genişletmek için “*ya'nî, dahı*” gibi sözcükleri sık sık tekrarlamıştır. Mütercim, *Şir'atü'l-İslâm*'da yer alan bölümü yazdıktan sonra tercüme edeceği kısma başlarken ve anlattıklarını pekiştirmek için yazdığı ayet ve hadis örneklerini aktarırken sözcükler arasında “□” “*Cim rumuzunu*” kullanmıştır. Eserin tamamında bu tercüme şekli karşımıza çıkmaktadır. Örnek olması açısından eserin sayfa (22b) görüntüsü paylaşılmıştır.

Resim 9: Mütercimim tercüme üslubunu gösteren bölüm

DİA'da incelediğimiz eser hakkında “*İmam Mustafa (Mustafa Dede) tarafından 1018'de (1609) tamamlanan manzûm bir tercümedir*¹³” ibaresi kullanılmışsa da doğru bilgi olmadığı eserin incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Eserin son sayfasında manzûm kısımlar mevcut olmasına rağmen tercümenin asıl bölümleri mensûr olarak yazılmıştır.

1.2.3.2.1.3 Sedîdeddîn b. Muhammed el-Buhârî Tercümesi

Yaptığımız çalışmalar sonucunda Sedîdeddîn b. Muhammed b. Ebî Bekr el-Buhârî (öl. 573/1177) hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadık. Sadece *Şir'atü'l-İslâm Tercümesi* adlı bir eserin olduğuna kütüphane kayıtlarından ulaşılmıştır. Tercüme, Türkçe yazılan manzum bir eserdir. Eserin bilinen tek nüshası İstanbul Topkapı Sarayı

¹³ Recep Cici, “İmamzâde, Muhammed b. Ebû Bekir”, DİA, c. 22, s. 210.

Müzesi Türkçe Yazmaları bölümünde B. 95 arşiv numarası ile kayıtlıdır. Nesih yazı türü ile kaleme alınmış bu nüsha 21 satırlı, 195x105 mm ebatında, 147 yapraktır.¹⁴

1.2.3.2.1.4. Dervîş Mehmed Bahtî Tercümesi

Hayatı hakkında kaynaklarda detaylı bilgilere ulaşamadığımız Dervîş Mehmed Bahtî'nin XVII. Yüzyılda yaşadığı bilinmektedir. Yaptığımız incelemeler sonucunda *Şir'atü'l-İslâm*'ı tercüme ettiği ve bu tercümelerin de 3 nüshasının bulunduğu tarafımızca tespit edilmiştir. Bu nüshalardan ikisi Türkiye kütüphanelerinde bir nüshası da yurtdışında bulunmaktadır. Türkiye kütüphanelerinde bulunan nüshaların birincisi Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonunda 1685 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. İkincisi ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı OE TK 00740 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. Yurtdışında bulunan nüsha ise Oxford-İngiltere Bodleian Kütüphanesi Türkçe Yazmaları bölümünde MS Turk. e. 39 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.¹⁵

Oxford-İngiltere Bodleian Kütüphanesi Türkçe Yazmaları bölümünde bulunan MS Turk. e. 39 numarası ile kayıt altına alınan nüsha, nestalik yazı türü ile kaleme alınmış Türkçe manzum bir tercümedir. 19 satırlı, 210x142 mm ebatlarında ve 170 yapraktır.

Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonunda bulunan nüsha ise manzum tercüme olup dokuz beyitlik bir hamdele ve salvele ile başlar. Bahtî, daha sonra *Şir'a* kitabının kıymetinden ve öneminden bahseder. Bu bağlamda “İmâm Sâlih'in dâmâdı idi” dediği hocasından işittiği bir menkıbeyi nakleder. Bahtî bu menkıbeyi naklettikten sonra, ders meclisinde hazır olan kimi dostlarının isteği üzerine *Şir'atü'l-İslâm*'ı nazme çevirdiğini anlatmaktadır (Yazar, 2014: 84).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan nüsha ise manzum bir tercüme eserdir. 330x230 mm ebatlarında yeşil mukavva cilt içerisinde bulunan nüsha sarı âbâdî kâğıda yazılmıştır. Eserin 1a-b yüzünde fihrist bulunmaktadır. Mütercim, nüshanın 2b yüzünden itibaren *Şir'atü'l-İslâm*'ı tercüme etmeye başlamaktadır. Nüshanın *Şir'atü'l-*

¹⁴ Eserin bu nüshası tez çalışma dönemimizde Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nden istenmiş fakat taleplerimize rağmen elde edilememiştir.

¹⁵ Tez çalışma dönemimizde eserin bu nüshalarından Oxford-İngiltere Bodleian Kütüphanesi nüshası talep edilmiş ancak eserin dijital görüntüleri elde edilememiştir. Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonunda bulunan nüsha ise Sadık Yazar tarafından tanıtılmıştır. Bu nedenle İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan nüsha tarafımızca tanıtılmıştır.

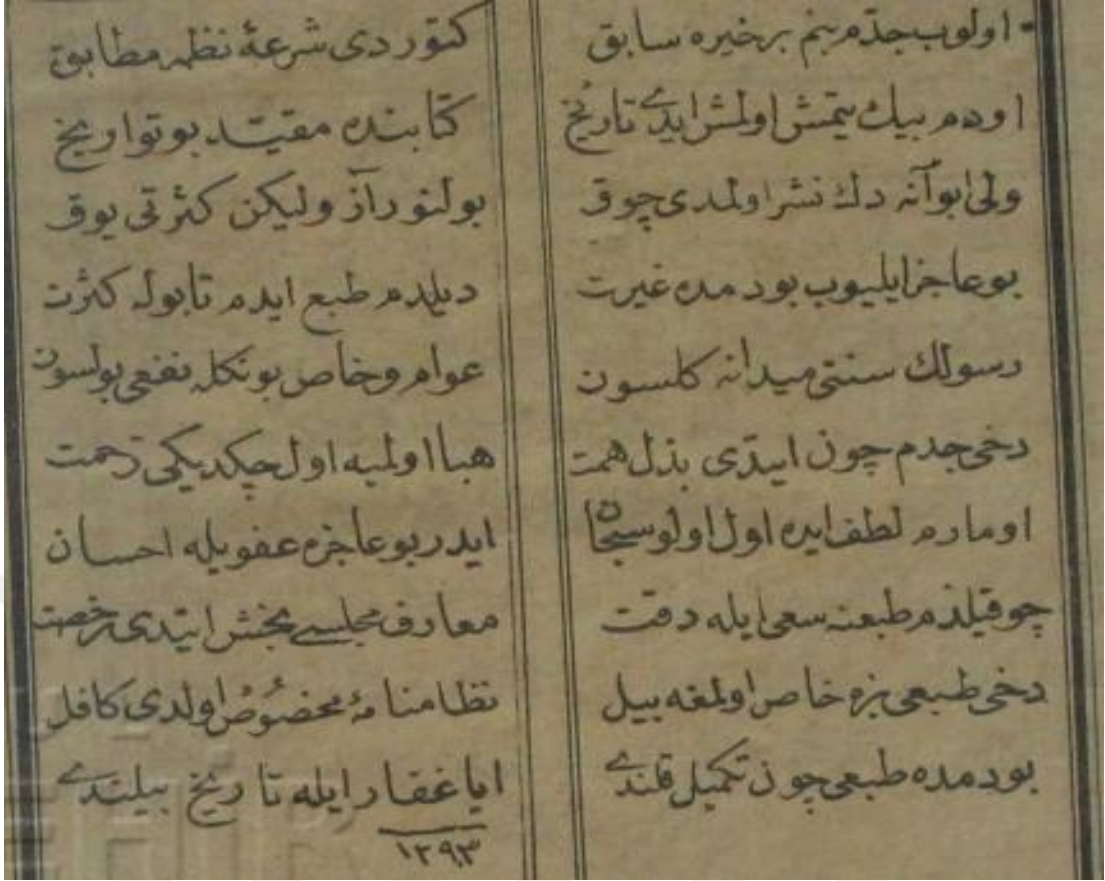
İslâm tercümesi olduğu *Tercüme-i Şir'atü'l-İslâm* yazısıyla belirtilmiştir. Hamdele ve salvele kısımları ise kenar boşluklarına yazılmıştır.

Resim 10: Hamdele ve salvele kısımlarının kenar boşluklarına yazıldığı bölüm

Nüşanın 347b ve 348a yüzünde tercümenin Bahtî tarafından yazıldığı ve 1070 yılında tamamlandığı bilgisi birkaç beyit ile verilmiştir.

Nüşa Rizeli Hacı İsmail Efendi tarafından neşredilmiştir. İsmail Efendi neden neşretmek istediğini hangi tarihte ve nerede neşrettiğini nüshanın 348b yüzünde dile getirmiştir.

Resim 11: Eserin nerede ve hangi tarihte neşredildiğini gösteren bölüm

*Olub ceddım benim bir hayra sâbık
Getürdi Şir'ayı nazma mutâbık*

*O dem bin yetmiş olmuş idi târîh
Kitâbında mukayyed bu tevârîh*

*Veli bu ana dek neşr olmadı çok
Bulunur az velîkin kesreti yok*

*Bu 'âciz eyleyüb bu demde gayret
Diledim tab' idem tâ bula kesret*

*Resûlin sünneti meydâna gelsün
'Avâm u hâs bununla nef'i bulsün*

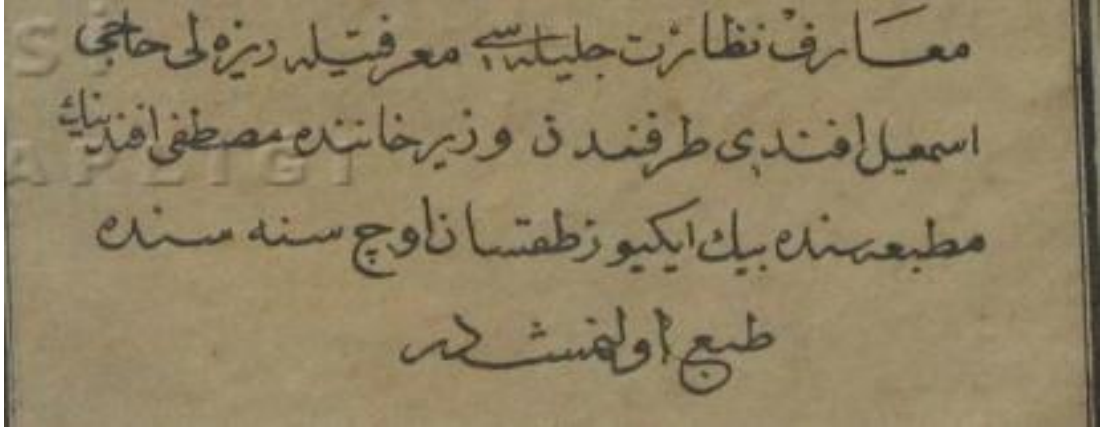
*Dahı ceddım çün itdi bezl-i himmet
Hebâ olmaya ol çekdiği zahmet*

*Umaram luft ide ol ulu sübhân
İder bu 'âcize 'afv-ile ihsân*

*Çok kıldım tab'ına sa'y ile dikkat
Ma'ârif meclisi bahş itdi ruhsat*

*Dahı tab'ı bize hâs olmağa bil
Nizâmına mahsus oldu kâfil*

*Bu demde tab'ı çün tekmîl kıldı
Eyâ Gaffâr ile târîh bilindi (1293)*

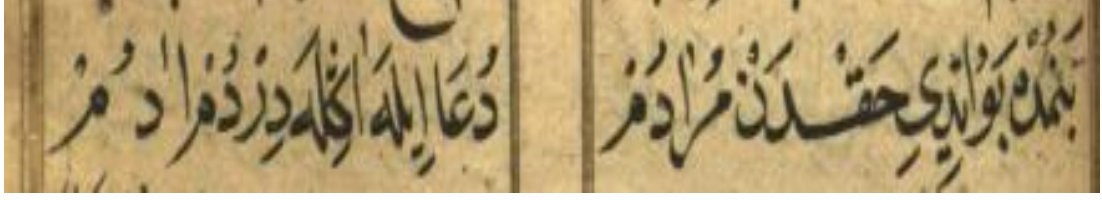
Resim12: Nüşanın son sayfasında bulunan adres bilgisi

Ma'arîf nezâret-i celîlesi ma'rifetiyle Rizeli Hacı İsmail Efendi tarafından Vezir Hanında Mustafa Efendinin matba'asında bin iki yüz doksan üç senesinde tab' olunmuşdur (348b).

1.2.3.2.1.5. Ravzatü'l-İslâm

Yaptığımız incelemeler sonucunda Âbidî mahlaslı Bahri Efendi'nin hayatı hakkında detaylı bilgilere ulaşamadık. İncelediğimiz *Ravzatü'l-İslâm*'ın Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunan 06 Mil Yz 1610/1 demirbaş numaralı nüshasında

mütercim, eserine hamdele ile başlayıp, *Ravzatü'l-İslâm* 'ı neden tercüme etmek istediğini belirtmiştir.

Benüm de bu idi Hakdan murâdum

Du 'â ile anıla dirdüm adum (2a)

Eserin tercüme edildiği zamanın Sultan II. Bâyezîd dönemine denk geldiği aşağıda belirtilen beytte görülmektedir.

Ki ya 'nî Bâyezîd bin Muhammed

Ki oldur server-i şâhân-ı sermed (2b)

Ravzatü'l-İslâm adlı eserin telif tarihinden hareketle kataloglarda müellifin 1511'de sağ olduğuna işaret edilmektedir. Mütercim eserini yazmaya başladığında yaşının elliye yaklaştığını söylemektedir.

Yakın olmuşıdı hamsine yaşum

Akardı dâima derdile yaşum (2a)

Ravzatü'l-İslâm'da yer alan beyitler eserin telifi, kaç yılında nerede yazılmaya başlandığı ve hangi tarihte bittiği bilgisini bizlere vermektedir.

*Bu dürr-i bahre dil olmakda bahri
Makam olmuş-ıdı Kostantin şehri (4a)*

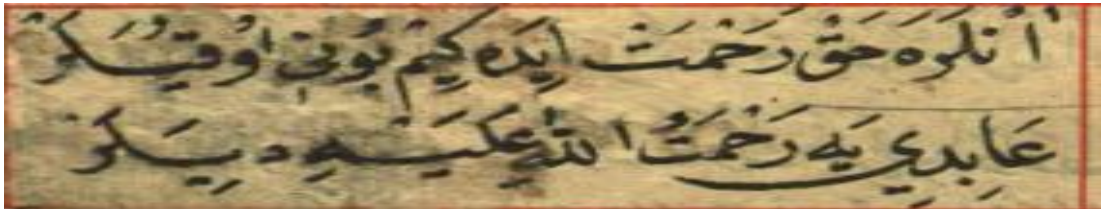
*Hem oruç ayının onında tamam oldı kitâb
İtmeyeler lutf idüp bize hatasıçün hitâb (80b)*

Mütercim, eserinin kaç beyit olduğu bilgisini de yazarak eserini tamamlamıştır.

*Ger sorarlarsa bunun a'dâd-ı beytinden hisâb
Bin tokuz yüz ellidür va'llâhu a'lem bi's-savâb (80b)*

Son beyitte mütercim, temmet kaydından önce adını zikrederek hem kendisine hem de eserini okuyan insanlara rahmet dilemektedir.

*Anlara Hak rahmet ide kim bunu okuyalar
'Âbidîye rahmetu'llâhi 'aleyhi diyeler (80b)*

İncelediğimiz *Ravzatü'l-İslâm*'ın Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunan 06 Mil Yz 1610/1 demirbaş numaralı nüshası 1064 (1653) yılında istinsah edilmiştir. 202x132 - 152x30 mm boyutlarında olup harekeli nesih ile yazılmıştır. Nüsha içerisinde iki eser vardır ve *Ravzatü'l-İslâm* nüshanın 1b ile 80b sayfa aralığında bulunmaktadır.

Bu nüsha dışında *Ravzatü'l-İslâm*'a ait birçok nüsha tarafımızca tespit edilmiştir. Bu nüshaların kütüphane isimleri ve demirbaş numaraları aşağıda belirtilmiştir:

1. Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları (Ms. or. oct. 3018)
2. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi (05 Ba 931/2- 52/2- 1643)
3. Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi (06 Hk 102/2)
4. Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi (16 Or 667)
5. Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları (Bigot, 333/Regius, 1408,2)
6. Hacı Selimağa Yazma Eser Kütüphanesi (958)
7. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi (682)
8. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Seminer Fakültesi (92)
9. İzmirli İsmail Hakkı Kütüphanesi (1084)
10. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi (37 Hk 3338/1)
11. Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi Türkçe Yazmaları (10733)
12. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu (06 Mil Yz B 886- A 8012- 4165- 4643/2- 3676- 3079- 487- 768)
13. Murâd Molla Kütüphanesi (1267)
14. Süleymaniye Kütüphanesi (862- 91545)
15. Süleymaniye Kütüphanesi İbrahim Efendi Koleksiyonu (471)
16. Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları (Yz. A 474- 556)
17. Üsküp İsa Bey Kütüphanesi (31/2).

Ravzatü'l-İslâm ile ilgili İsa Kayaalp tarafından kitap çalışması, Hakan Dağ tarafından ise yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. İsa Kayaalp tarafından hazırlanan kitap Büyüyenay yayınları tarafından 2016 yılında basılmıştır. İki bölümden oluşan kitabın birinci bölümünde, Âbidî'nin hayatı ile ilgili bilgilere yer verilerek açıklamalarda bulunmuş daha sonra eserin ismini de kapsayan *Ravzatü'l-İslâm* adlı eser hakkında bilgiler verilerek tanıtılmıştır. Kitapta, Klasik Türk edebiyatının tarihi ile ilgili genel bilgilere de yer verilmiştir. Kitapta, İmâm-zâde Eş-Şargî Muhammed b. Ebu Bekr el-

Buhârî'nin hayatı anlatılarak, eseri *Şir'atü'l-İslâm* hakkında kısa bilgiler paylaşılmıştır. Kitapta, *Ravzatü'l-İslâm* hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve eserin nüshalarının bulunduğu yerler yazılmıştır. Daha sonra *Ravzatü'l-İslâm*'da yer alan duâlar konu başlıkları altında açıklanmış, kaynakça verilerek birinci bölüm tamamlanmıştır. İkinci bölümde ise *Ravzatü'l-İslâm*'ın nüsha fotoğrafları paylaşılarak çevirisi yapılmıştır. Eser, elli baktan oluşmaktadır. Kitabın son sayfasında ise bir sözlük bulunmaktadır.

Eser hakkında yapılan bir başka çalışma ise Hakan Dağ tarafından 2002 yılında hazırlanan yüksek lisans tezidir. Çalışmada, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu Yz. A. 768 demirbaş numarası ile kayıtlı olan *Ravzatü'l-İslâm* nüshası incelenmiştir. Tez beş bölümden oluşmaktadır. Ön söz, kısaltmalar-işaretler ve kaynakça ile başlayan çalışma dini hayat ve XVI. yüzyıl mesnevileri hakkında genel bilgilerle devam etmektedir. Eserin giriş bölümünde Âbidî'nin hayatı hakkında bilgilere ulaşamadığı sadece nüsha incelemesinden elde edilen bilgilere göre nereli olduğu ve yaşının kaç olduğu beyitlerle verilmiştir.

Sitanbul içre olub ibtidâsı

Demürhisarda oldı intihası (4b)

Yakın olmışdı sittine yaşum

Akardı dâima derdile yaşum (3a)

Daha sonra *Ravzatü'l-İslâm*'ın muhtevası, nüshaları ve vezni hakkında açıklamalar yapılmıştır. İncelenen nüshanın 1905 beyitten oluştuğu ve *Ravzatü'l-İslâm* nüshalarının çoğunun baş kısmında fihristin yer aldığı ve eserin elli baktan oluştuğu belirtilmiştir. *Ravzatü'l-İslâm*'ın XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde Klasik Osmanlı Türkçesi'nin başlangıç döneminde telif edildiği ve bulunduğu dönemin dil özelliklerinden uzak sade yalın bir dille yazıldığı belirtilmiştir. *Ravzatü'l-İslâm*'a ait 20 nüshadan bahsedilerek bazılarının katalog bilgileri yazılmıştır. Eserde beş farklı aruz vezninin kullanıldığı ve bu vezin isimlerinin neler olduğu hangi beyitler arasında uygulandığı açıklanmıştır. Eserin birinci bölümünde nüshanın yazılış (imla) özellikleri incelenmiş ve örneklerle açıklamalar yapılmıştır. İkinci bölümde ses bilgisi (fonetik) kuralları açıklanmış nüshada bulunan örnekler verilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde transkripsiyonlu metin ve notlar, dördüncü bölümünde sözlük ve dizin, beşinci bölümünde ise tıpkıbasım yer almaktadır.

1.2.3.2.1.6. Muhammed (Mehmed) B. İbrâhîm Tercümesi

Yaptığımız araştırmalar sonucunda, eserlerde Mehmed b. İbrâhîm'in hayatı ile ilgili detaylı bilgilere ulaşılamamıştır. Mehmed b. İbrâhîm *Şir'atü'l-İslâm* adlı eseri Anadolu sahasında tercüme eden ilk kişi olarak kayıtlarda yer almıştır (Yazar, 2014: 80). Muhammed b. İbrahim ve bilinen tek eseri olan *Şir'a-i Manzûm*'dan ilk bahseden kaynak Osmanlı Müellifleri'dir. *Şir'atü'l-İslâm*'ın en uzun manzum çevirisi olan *Şir'a-i Manzûm*, 911/1506 senesinde Arapça'dan tercüme edilmiştir. Şairin adı *Şir'a-i Manzûm*'un nüshalarının ferağ kayıtlarında "Muhammed b. İbrahim" olarak geçmektedir. Eserin Kâhire nüshasında şairin adı "Muhammed b. Abdullah" olarak yazılmıştır (İşler, 2020:782).

Muhammed (Mehmed) B. İbrâhîm'e ait eserin nüshaları hakkında Sadık Yazar tarafından yapılan çalışmada¹⁶ ve Ahmet Aydın¹⁷ tarafından yapılan yüksek lisans tezinde iki nüshanın varlığından bahsedilmiştir. Necati İşler¹⁸ tarafından hazırlanan çalışmada ise altı nüshadan bahsedilmiştir. Çalışmada bahsedilen nüshalar şunlardır:

1. Diyanet Nüshası - Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi, Nr. 005232-1.
2. Hacı Mahmud Nüshası - Süleymaniye Kütüphanesi H. Mahmud Ef. Koleksiyonu Nr. 1592.
3. Kahire Nüshası - Mısır Milli Kütüphanesi Fıkhî-Türkî-Talat Nr. 68.
4. Los Angeles Nüshası - A Collection of Turkish Manuscripts LSC.0896 Box:30/83.
5. Manisa Nüshası - Manisa İl Halk Kütüphanesi Nr. 45 Hk 4981.
6. Yazma Bağışlar Nüshası - Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar, Nr.04193-001.

Ahmet Aydın tarafından 2016 yılında yapılan yüksek lisans tezinde Mehmed b. İbrâhîm'in *Tercüme-i Şir'atü'l-İslâm* adlı eserinin Süleymâniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu 1592 numarada kayıtlı olan nüshasının ilk 15 fasıl incelemesi yapılmıştır. Bu nüsha mesnevî tarzında aruz vezninde yazılmış kırk sekiz fasıldan oluşan manzum bir tercümedir. 364 varaktan oluşan eserde yaklaşık 9000 beyit yer almaktadır. Yapılan çalışmada kırk sekiz fasıl isimleri sırasıyla yazılmış kısaca tanıtılmaya çalışılmış ve bu fasıllardan sonra eserin başladığı ve bittiği beyitlere yer verilmiştir.

¹⁶ Bkz. Osmanlı Döneminde Fıkıh Sahasında Yapılmış Türkçe Tercümeleler

¹⁷ Bkz. Mehmet B. İbrahim'in *Manzûm Şir'atü'l-İslâm* Tercümesinin Metin Ve Tahlili (İlk On Beş Fasıl)

¹⁸ Bkz. Muhammed b. İbrahim'in *Manzûm Şir'atü'l-İslâm* Tercümesi (*Şir'a-i Manzûm*)

*İbtede'nâ bismike yâ ze'l-'ulâ
Minke nercû rahmeten bi'l-intihâ*

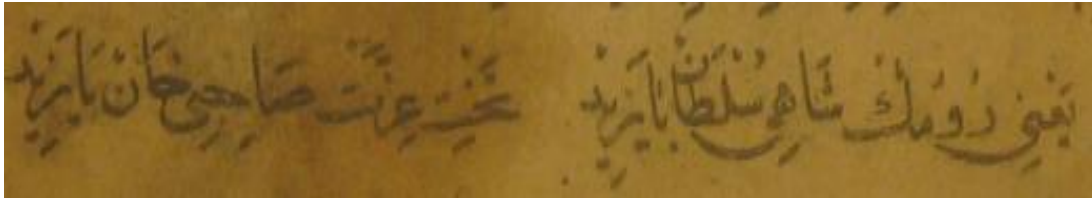
beytiyle başlamakta:

*Hem dahı ashâbına evlâdına
Vir salavât şöyle kim evlâdına*

son beytiyle ve dua faslıyla nihayet bulmaktadır. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde eserin tanımı yapılmış, *Şir'atü'l-İslâm*'ın içeriği ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde eserin müellifi ve mütercimi hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde, nüshaların tavsifi, şekil özellikleri, nazım şekli ve vezni açıklanmıştır. Dördüncü bölümde, “*Şir'atü'l-İslâm*'ın Yazılış Sebebi” ile “Dinî ve Tasavvufî Kavramlar” başlığı altında akaidle ve ibadetlerle ilgili kavramlar, tasavvufî şahsiyetler ve tiplerle tasavvufî kavramlar incelenmiştir. Beşinci bölümde ise metnin çözümlenmesinde takip edilen yöntem ve transkripsiyon cetveli ile *Şir'atü'l-İslâm*'ın edisyon kritikli metni verilmiş son olarak kaynakça gösterilmiştir.

İncelediğimiz Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde 45 Hk 4981 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüsha, yeşil bezle kaplı mukavva cilt içerisinde olup, harekeli nesih ile kaleme alınmıştır. 250x175-180x125 mm ebatlarında ve 13 satır olarak yazılmıştır. Eser, mesnevî tarzında, arûz vezninde yazılmış manzûm bir tercümedir. *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercümesi olan eserin 1a-b yüzünde fihrist bulunmaktadır. 2a yüzünde ise çeşitli tarihler ve kısa notlar yer almaktadır.

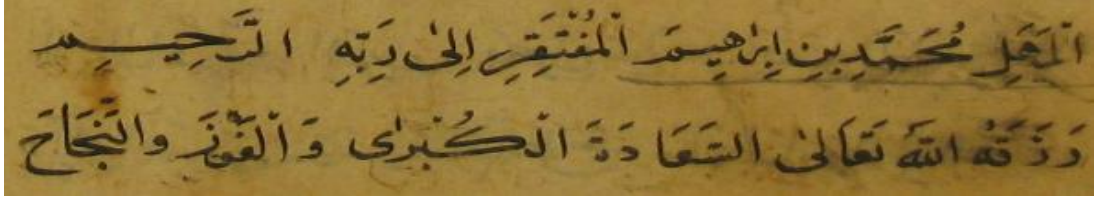
Eser, besmeleden sonra 20 beyitlik kaside ile başlamaktadır. Bu kaside kısmında hamdele, salvele, tevhîd ve na't beyitleri bulunmakta olup, dönemin padişahına övgülerle devam etmektedir. Aruz vezninin “Fâilâtün Fâilâtün Fâilün” kalıbıyla yazılmış olan eser, Muhammed b. İbrâhîm tarafından dönemin padişahı Sultan II. Bâyezîd'e¹⁹ sunulmuştur.

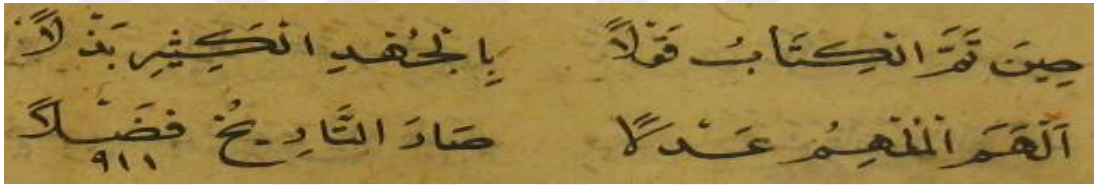
*Ya 'nî Rûm'un şâhı Sultân Bâyezîd
Taht-ı 'izzet sâhibi Hân Bâyezîd (2a)*

¹⁹ Sultan II. Bâyezîd dönemi 1481-1512.

Mütercim, eserin 355b sayfasında kendi ismine yer vermiştir. Eserin, Muhammed b. İbrâhîm tarafından kaleme alındığı aşağıdaki örnekte görülmektedir.

Bursalı Mehmed Tâhir de Osmanlı Müellifleri adlı eserinin Ya'kub Efendi (ö.931/1524-25) maddesinde, *Şir'atü'l-İslâm*'ın 911/1505-06 senesinde Mehmed b. İbrâhîm isminde bir zât tarafından nazmen tercüme edildiğini söyler. Nüshanın sonunda aşağıdaki örnekte olduğu gibi eserin yazıldığı tarih ebced ile 911/1505-06 olarak düşünülmüştür.

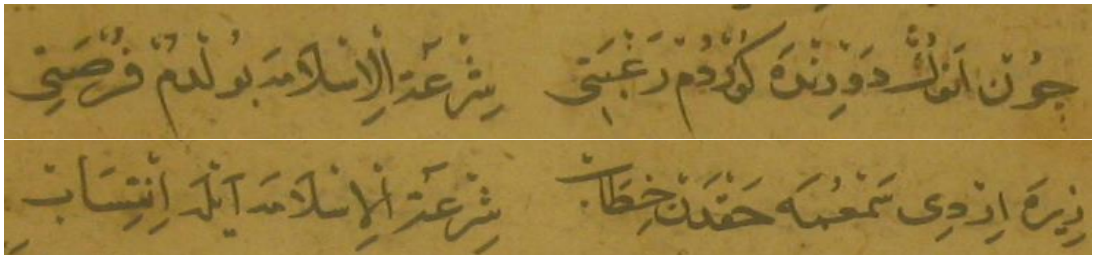
Hîne temme'l-kitâbu kavlen

Bi'l-cühdi'l-kesîri bezlen

Elheme'l-mülhimü 'adlen

Sâra't-târîhu fadlen (911) (455b)

Mütercim II. Bâyezîd döneminde yaşadığını ve rağbet gördüğünü de eserinde dile getirmektedir. *Şir'atü'l-İslâm*'ı tercüme etmek için bu dönemde fırsat bulduğunu ve eseri tercüme etmenin sevincini yaşadığını da beyitlerinde belirtmektedir.

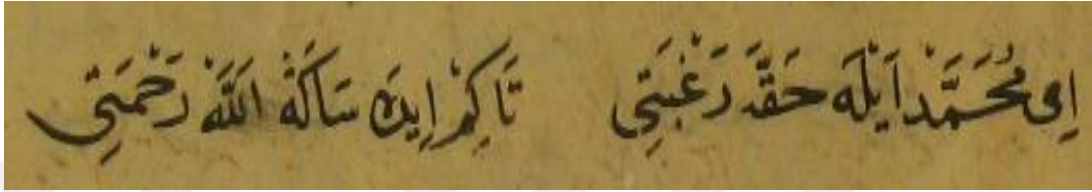

Çün anun devrinde gördüm rağbeti

Şir'atü'l-İslâma buldum fursatı

*Zîre irdi sem 'uma Hakdan hitâb
Şir'atü'l-İslâma eyle intisâb (3a)*

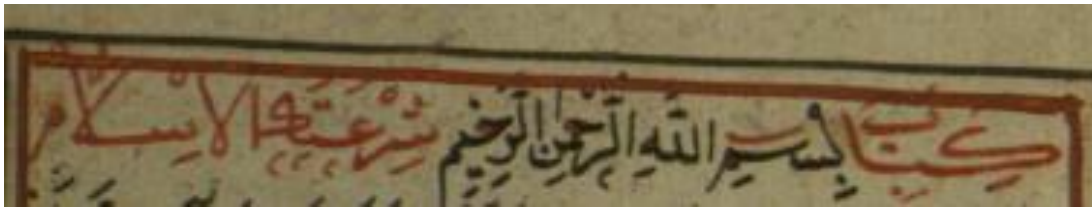
Eser 48 fasıldan oluşmaktadır. Türkçe manzum tercüme olan eserde ayet ve hadis kısımlarının olduğu yerler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Mütercim, eserinde ismini iki kez belirtmiş nüshanın 355a yüzünde ismini Muhammed olarak 355b yüzünde ise Muhammed bin İbrâhîm olarak yazmıştır.

*İy Muhammed eyle Hakk'a rağbeti
Tâ kim êde sana Allâh rahmeti (355a)*

1.2.3.2.1.7. Ebû Mansûr Tahir bin Muhammed es-Serahsî Tercümesi

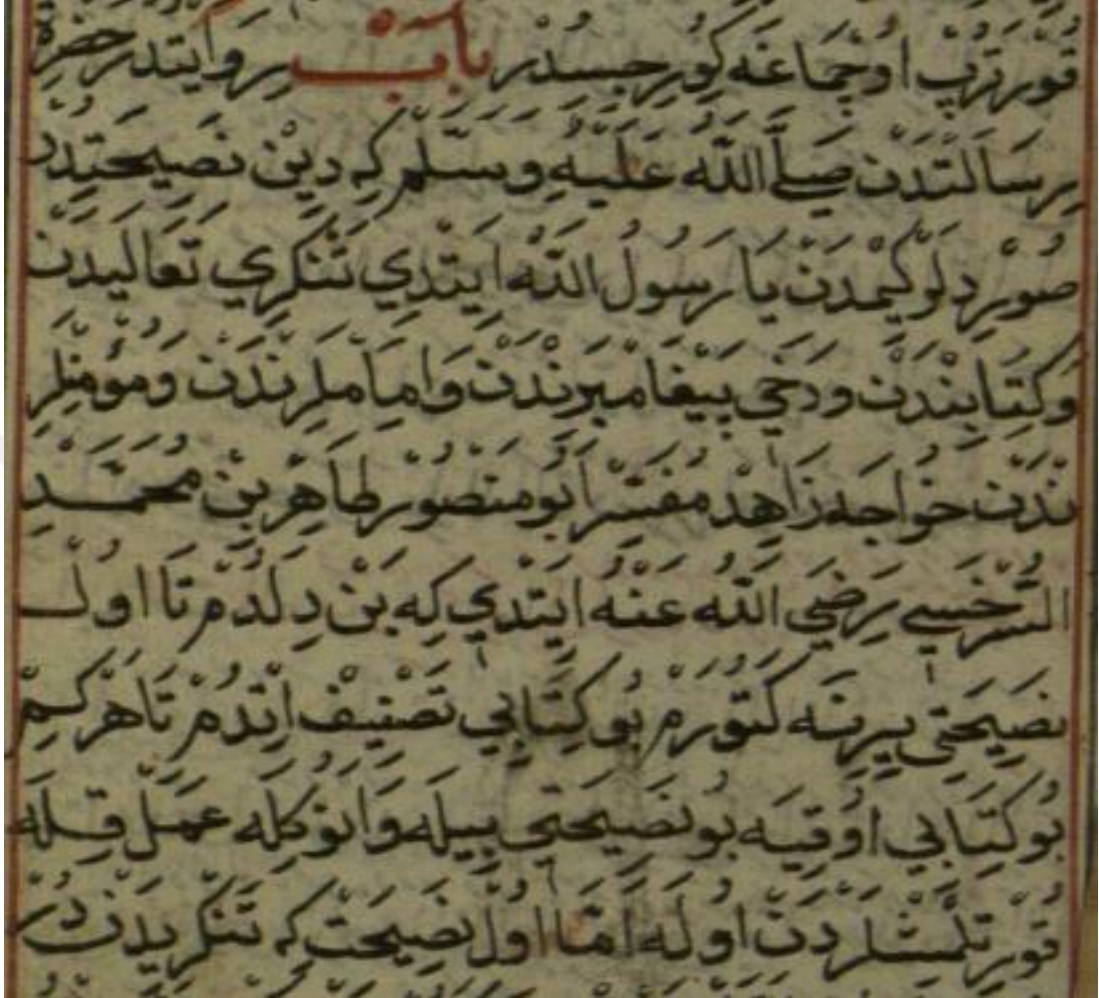
Yaptığımız çalışmalar sonucunda müellifin hayatı hakkında bilgilere ulaşamamıştır. İncelediğimiz bu eserde sadece Ebû Mansûr Tahir bin Muhammed es-Serahsî'nin ismine rastlanılmıştır. Eser, Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi'nde 06 Hk 4374 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. 204x132-132x78 mm ebatlarında, 128 varak ve 15 satırdan oluşmaktadır. Harekeli nesih yazı türüyle yazılmış olup, iç kapak kısmında karalamalar ve bazı rakamlar yer almaktadır. Eser 1b yüzünden başlamakta ve başlangıç kısmında Şir'atü'l-İslâm yazısı bulunmaktadır.

Resim 13: Nüshada eserin isminin yazıldığı bölüm

Arapça hamdele ve salvele ile başlayan eserin 2b yüzünde Ebû Mansûr Tahir bin Muhammed es-Serahsî'nin ismi yer almaktadır. Peygamber Efendimizin (s.a.v) sünnetlerini insanlara duyurma sevabının farkında olan mütercim, eserini Allâh'ın (c.c)

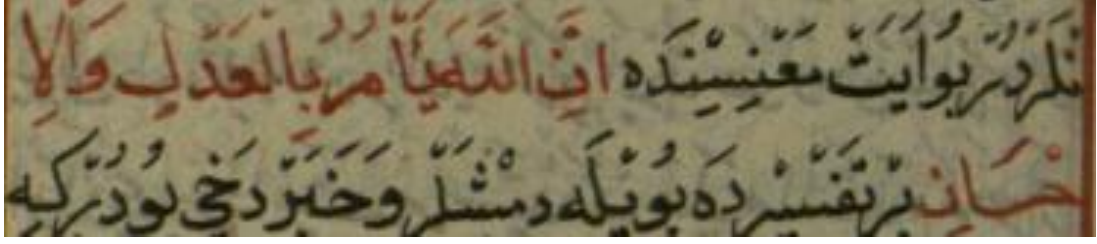
rızasını kazanmak için oluşturduğunu ve *Şir'atü'l-İslâm*'i bu nedenle tercüme etmek istediğini belirtmiştir.

Resim 14: Eserin yazılma amacının anlatıldığı bölüm

“Rivâyetdür hazret-i risâletden sallallâhü aleyhi ve sellem ki dîn nasîhatdür sordılar kimden ya Resûlallâh? Eyitdi ki Tanrı te‘âlâden ve kitâbindan ve dahı peygamberinden ve imâmılarından ve mü‘minlerinden hoca zâhid müfessir Ebû Mansûr Tahir bin Muhammedi es-Serahsî radyallâhu anhu eyitdi ki ben diledüm tâ ol nasîhati yêrine getürem bu kitâbu tasnîf êtdüm tâ her kim bu kitâbu okıya bu nasîhati bile anunla ‘amel kıla kurtılmışlardan ola amma ol nasîhati ki Tanrıdan...” (2a)

Eserin dibace kısmında hamdele ve salveleden sonra sadece müellif ismine yer verilmiş başka bilgi yazılmamıştır. Daha sonra da *Şir'atü'l-İslâm* tercüme edilmeye başlanmıştır. Mütercim eserini yazarken kırmızı mürekkep ile *Şir'atü'l-İslâm*'da yer alan konuyu belirtmiş ve ardından o konuyu detaylı olarak açıklamıştır. Ayet, hadis ve rivayetler de kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Resim 15: Ayetin yer aldığı kısmın kırmızı mürekkeple yazıldığı bölüm

Türkçe tercüme olan eser yıpranmış durumdadır ve yedinci sayfanın yarısı ile sekizinci sayfanın orta kısımları yırtılmıştır. Sondan eksik olan nüshada istinsah tarihi yer almamaktadır.

1.2.3.2.2. Mütercimleri Bilinmeyen Tercüme

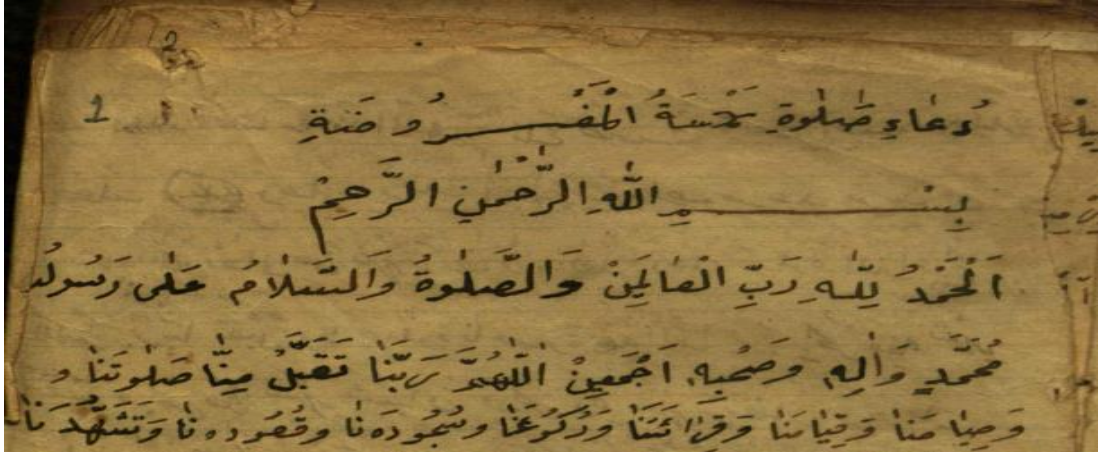
1.2.3.2.2.1. Şir'atü'l-İslâm Tercemesi

Eser, Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda Yz A 6735/2 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Nüsha, 120x140 – 170x100 mm ebatlarında olup sağ kapağı kahverengi, sol kapağı siyah renkli meşin cilt içerisindedir. Dış kapak kısmı zarar gördüğü için ve miklebi yırtıldığından dolayı bezle tamir edilmiştir. Kapağın iç kısmında ve 1a-b yüzünde belirli harfler olup yer yer karalamalar yapılmıştır. Harekeli nesih ile kaleme alınan eser, 11 satırlı ve üç ay filigranlıdır. Büyük bir bölümü yırtık olan eserin 2a yüzünde ise kütüphanenin mührü ve demirbaş numarası yer almaktadır.

Cilt içerisinde iki farklı eser bulunmaktadır. Birinci eser 3a – 8a²⁰ sayfaları arasındadır. Hamdele ve salvele ile başlayan eser on bir sayfalık küçük bir dua kitabıdır. Çizgili sarı âbâdî kâğıt üzerine yazılmış olan eserin 8a yüzünde temmet kaydı bulunmaktadır.

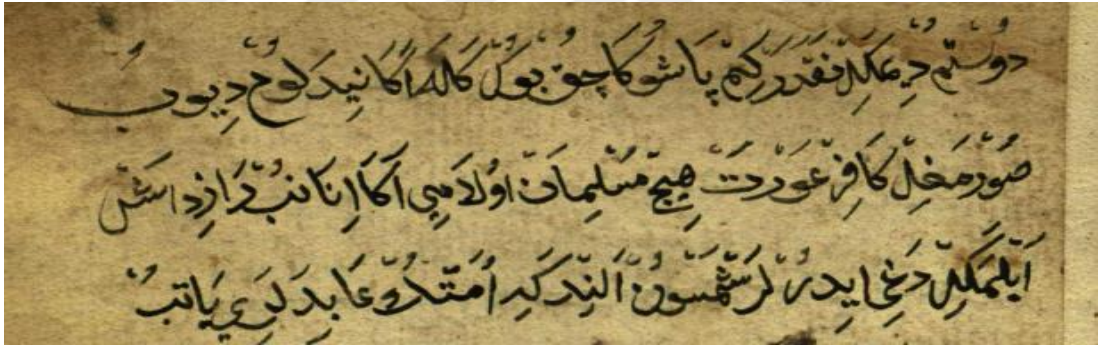
²⁰ Nüshaların numaralandırılma işlemi daha sonradan kütüphane tarafından yapıldığı için birinci eserin başladığı sayfaya 1 sayısı verilmiş, 1a-3a yüzleri arasında kalan sayfalar numaralandırılmamıştır. Kayıtlarda birinci nüsha 1-6. sayfalar arasında, ikinci nüsha ise 9-112. sayfalar arasında yer almaktadır.

<http://www.yazmalar.gov.tr/eser/siratul-islam-tercemesi/130893>

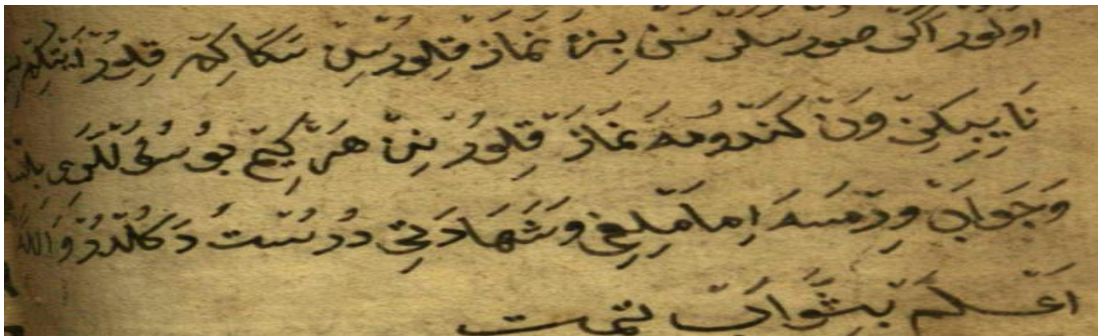
Resim 16: Nüşanın başladığı bölüm

Şir'atü'l-İslâm Tercümesi olan ikinci eser ise 11a ile 114b sayfaları arasında yer almaktadır. Mütercimi belli olmayan eserin başlangıç kısımları eksiktir. Bu nedenle eserde sadece *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercüme edildiği kısımlar bulunmaktadır. Elimizde olan nüsha nasihat ile başlamaktadır. Mütercim “dostum dinle” diye hitapta bulunarak başa gelen belaların yargılanmaması gerektiği üzerinde durmuştur.

Resim 17: Mütercimin hitap şeklinin yer aldığı bölüm

Ayet ve hadis örneklerinin yer aldığı kısımların kırmızı kalem ile yazıldığı eser “temmet” yazısı ile bitirilmiştir.

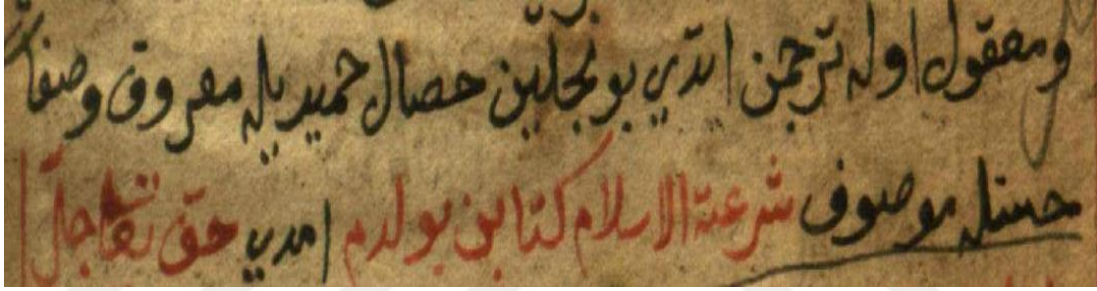

Resim 18: Eserin bittiğini belirten “temmet” yazısının yer aldığı bölüm

1.2.3.2.2. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm

İncelediğimiz bu eser, Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda Yz A 8275 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Nüsha 200x140 – 165x105 mm ebatlarında olup kahverengi meşin kaplı mukavva bir cilt içerisinde. Şirazesini dağınık ve yıpranmalar fazlasıyla mevcuttur. Âbâdî kâğıt üzerine nesih yazı türü ile yazılmıştır. 106 yaprak ve 19 satırdır. Konu, söz başları, ayet ve hadisler kırmızı kalem ile yazılmış ve kırmızı renkli çerçeve ile satırlar belirlenmiştir. Kapağın iç kısmında ve 1a yüzünde belirli harfler ve karalamalar mevcuttur. Kütüphane bilgileri ve demirbaş numarası da 1a yüzünde yer almaktadır.

Arapça hamdele ve salvele ile başlayan eserin 1b yüzünde mütercim *Şir'atü'l-İslâm* adlı eseri bulduğunu onun tercümesini yapmak istediğini bildirmektedir.

Resim 19: Nüshada eserin isminin yazıldığı bölüm

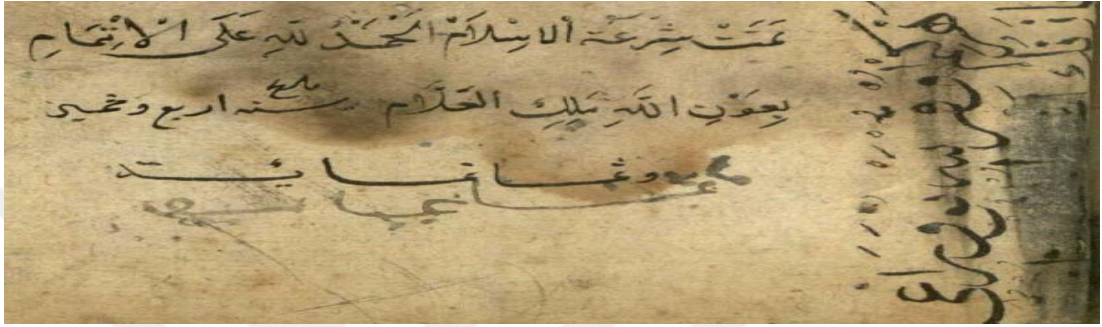
Mütercim eserine *Şir'atü'l-İslâm*'ı tercüme ederek başlamıştır. İslam dininin kuralları hakkında detaylı bilgilerin verildiği eserde sünnetlerin önemi de açıklanmıştır. Eserin 105a yüzünde temmet kaydı bulunmaktadır ve bu kayıta 1034 tarihi yazılmaktadır. Eserde mütercim hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Nüshanın 105b-106b sayfalarında yirmi iki beyit olan Türkçe yazılmış şiir bulunmaktadır.

1.2.3.2.3. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm

İncelediğimiz bu eser, Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda Yz A 8980 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Nüsha 257x174 – 180x115 mm ebatlarında olup tahta üzeri meşin kaplı cilt içerisinde bulunmaktadır. Müellifi belli olmayan eser harekeli nesih ile sarı âbâdî kâğıda yazılmıştır. 118 yaprak olan nüsha 11 satırdan oluşmaktadır. İstinsah tarihi 854 (1450) olan eserin kapak iç kısmında nereden satın alındığı yazılmıştır. 1a yüzünde kütüphane mührü ve demirbaş numarası

bulunmaktadır. 1b ile 2a yüzünde fihrist yazılı olan eserin 2b yüzü boş bırakılmıştır. 3a yüzünde eserin ismi olan *Şir'atü'l-İslâm* birçok defa yazılmış ve karalamalar yapılmıştır.

Esere 3b yüzünde hamdele ve salvele ile başlanarak tercüme ile devam edilmiştir. Mütercim eserinde ismi ve hayatı hakkında herhangi bir bilgiye yer vermemiştir. Nüshanın 117a yüzünde *Şir'atü'l-İslâm* tercümesinin bittiği için dua edilmiş ve “her kim okursa bu varağı” diye yarım kalan bir söz bulunmaktadır. Yazının devamı karalamadan dolayı okunmamaktadır.

Resim 20: Eserin bittiğini gösteren dua bölümü

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 8980 arşiv numarasında kayıtlı olan nüshanın sonunda Hicrî 854 (M 1450) tarihi vardır. XV. asırda kaleme alınmış eser, hem Eski Anadolu Türkçesi hem de Klasik Osmanlıca döneminin dil özelliklerini taşımaktadır. Eser, *Şir'atü'l-İslâm*'ın Anadolu Türkçesi ile yazılan mensur bir tercümesidir. Bu tercümenin istinsah tarihi 854/1450'dir. Metnin yazılış amacının öğretici olması sade bir dille yazılmasını sağlamıştır²¹.

İncelediğimiz bu nüsha hakkında Seyfullah Öztürk²² tarafından 2012 yılında yüksek lisans tezi yapılmıştır. *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercümesi olan bu nüsha metin-gramatikal dizin olarak incelenmiştir. Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde eserin adı, yazarı, konusu ve nüshaları hakkında bilgiler verilmiştir. Nüsha incelenirken yazar adı olarak *Şir'atü'l-İslâm*'ın yazarı olan İmâm-zâde Eş-Şargî Muhammed b. EbuBekr'in ismi verilerek tanıtılmıştır. *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercümesi olan bu nüshanın mütercimi hakkında bilgilere tarafımızca ulaşamamıştır. Tezde *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercümesi olan bazı nüshaların katalog bilgileri verilerek tanıtılmıştır. İkinci bölümde nüshanın dil özellikleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde metnin transkripsiyonlu aktarılması yapılmış ve dördüncü

²¹ Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan 42 Kon 1893 demirbaş numaralı nüshanın tanıtımı tezde iki farklı şekilde yapılmıştır. Doğru şekilde tanıtmak amacıyla çalışmamız döneminde bu nüsha kütüphaneden talep edilmiş fakat orijinal görüntülerine ulaşamamıştır.

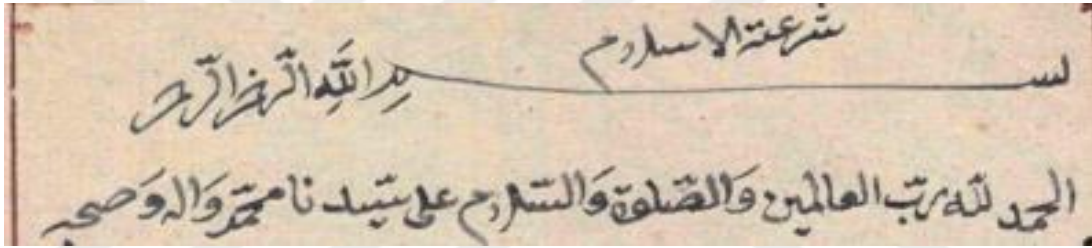
²² Bkz. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm (Metin-Gramatikal Dizin)

bölümde dizin bilgileri verilmiştir. Ayrıca tezde nüsha tanıtımları yapılırken aynı nüsha iki kere yazılarak farklı bilgileri kapsayacak şekilde tanıtılmıştır. Tezin son sayfalarında ise tıpkıbasım yazısı bulunmasına rağmen nüsha resimleri bulunmamaktadır.

1.2.3.2.2.4. Şir'atü'l-İslâm Tercümesi

İncelediğimiz bu eser Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Yz A 1888/3 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Eser, bordo meşin cilt içerisinde 207x195 - 158x105 mm ebatlarındadır. 17 satır aralığında nesih yazı türü ile yazılmış ve 77 sayfadan oluşmaktadır. Nüshanın 1b ile 53a sayfa aralığında Arapça *Şir'atü'l-İslâm* eseri yer almaktadır. Türkçe tercüme bölümü ise 53b'den başlamaktadır.

Eserin 53b yüzünde *Şir'atü'l-İslâm* başlığından sonra hamdele ve salve kısmına yer verilmiştir. Bu kısımdan sonra tercümeye geçilmiştir.

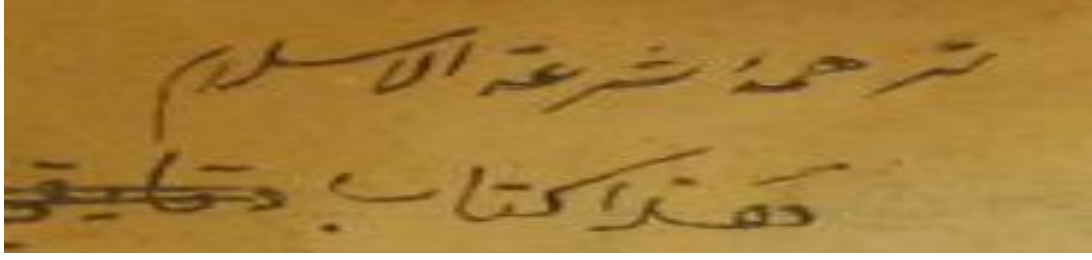
Resim 21: Nüshada eserin isminin yazıldığı bölüm

Mütercim hakkında herhangi bir bilgi ve istinsah tarihi eserde yer almamaktadır. Nüshanın sonunda eksik sayfalar mevcuttur. Nüshadaki sayfalar genellikle kırmızı cetvel içerisinde olup son sayfalar cetvel içinde değildir. Mensur yazılmış Türkçe tercüme eserdir.

1.2.3.2.2.5. Terceme-i Şir'atü'l-İslâm

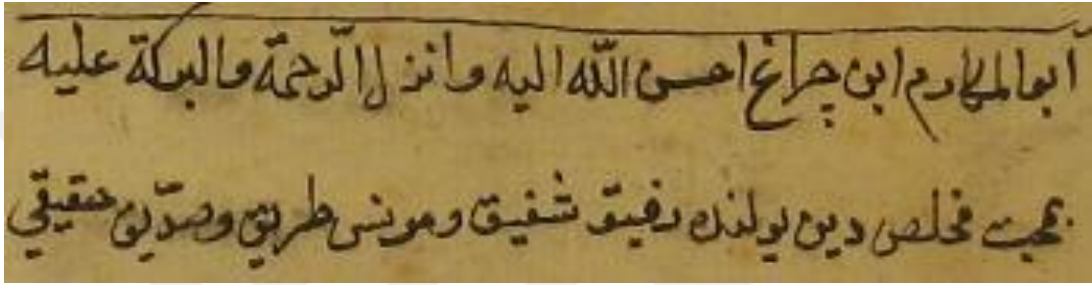
İncelediğimiz bu eser Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde 45 Hk 1318/1 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Eser, yıpranmış bordo meşin cilt içerisinde 210x150-160x75 mm ebatlarında 113 yapraktan oluşmakta olup 17 satır aralığında yazılmıştır. Harekesiz nesih yazı türüyle kaleme alınmıştır. Fasil başlangıçları kırmızı mürekkeple belirtilmiştir. Eserin bulunduğu cilt içerisinde farklı bir eser daha bulunmaktadır.

Eserin iç kapak kısmında *Tercüme-i Şir'atü'l-İslâm Hâzâ Kitâb* yazısı bulunmaktadır.

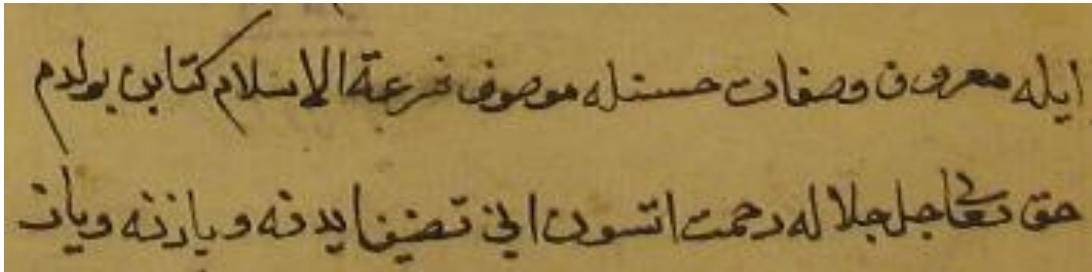
Resim 22: Eserin isminin yazıldığı bölüm

1b yüzünde hamdele ve salvele ile başlayan tercümenin Ebu'l-Mekârimi Çirâg Beg'in isteği üzerine yapıldığı tercümeye başlanmadan önce belirtilmiştir.

Resim 23: Tercümenin Ebu'l-Mekârimi Çirâg Beg'in isteği üzerine yapıldığını gösteren bölüm

Mütercim *Şir'atü'l-İslâm*'ı tasnif etmenin öneminden de bahsederek hem kendisi için hem de okuyan kişilere Allâh'tan (c.c) rahmet dilemektedir.

Resim 24: Nüshanın son sayfasında bulunan dua bölümü

“... ile ma'rûf ve sıfât-ı hüsn-ile mevsûf Şir'atü'l-İslâm kitâbın buldum, Hak te'âlâ celle celâluhu rahmet etsün anı tasnîf edene ve yazana ve yazdurana” (1b)

Eserin 1b-45b yüzünde bulunan sayfa aralıklarının boş kısımlarında Arapça ibareler bulunmaktadır. Diğer nüshalarda olduğu gibi bu nüshada da mütercim tarafından farklı bir ekleme yapılmayarak giriş bölümünde verilen kısa bilgilerden sonra tercümeye başlanmıştır. Eserin sonunda ise Arapça olarak müstensihin ismi “Muhammed bin Muhammed” yazısı bulunmakta ve eseri Hicri 1127 (M 1714) yılında yazmayı tamamladığını kaydetmiştir.

Ulaştığımız bazı *Şir'atü'l-İslâm* tercümelerinin mütercimleri belli değildir. Yukarıda tanıttıklarımız dışında mütercimleri belli olmayan başka tercümelerde vardır. Bu nüshaların buldukları yerler ve kayıt numaraları şunlardır²³:

1. Bosna-Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda bulunan eser 4351/1 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.
2. Bosna-Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda bulunan eser 6749 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.
3. Bosna-Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları'nda bulunan eser, 3349 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Müstensihi Salih b. Osman'dır.
4. İstanbul Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda bulunan eser Y-190 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. Eserin müstensihi Ahmed b. Abdullâh'tır.
5. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan eser 37 Hk 2666/1 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır.
6. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan eser 42 Kon 1893 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır.
7. Safranbolu İzzet Mehmet Paşa Koleksiyonunda bulunan eser 67 Saf 80 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır.
8. Zürih-İsviçre Boşnak Enstitüsü Türkçe Yazmaları koleksiyonunda bulunan eser Ms 219 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır.

Bunlar nüshalar dışında, Milli Kütüphanede ve Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde iki nüsha daha bulunmaktadır. Süleymân b. Ali tarafından yazılan ve *Lezzetü'l-İslâm* ismiyle kaydedilen bir *Şir'atü'l-İslâm* tercümesi olan bu nüshalar, çalışmamızın bundan sonraki kısımlarını oluşturacaktır.

²³ Tez çalışma dönemimizde bu nüshalar kütüphanelerden talep edilmiş ancak eserin dijital görüntüleri elde edilememiştir.

II. BÖLÜM

2. ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM'IN TÜRKÇE BİR TERCÜMESİ: LEZZETÜ'L-İSLÂM

Şir'atü'l-İslâm'ın yukarıda adı geçen tercümeleri dışında Süleyman b. Ali tarafından *Lezzetü'l-İslâm* adıyla yapılan manzum bir tercümesi bulunmaktadır. Aşağıda ayrıntılı olarak tanıtılacak *Lezzetü'l-İslâm*'ın MFK nüshasında²⁴, mütercim ismi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. MK nüshasında²⁵ ise mütercim hakkında bilgilere ulaşılmıştır. Çalışmamızın bu bölümünde *Lezzetü'l-İslâm*'ın iki nüshasının da tanıtımı, eserin ismi, kaynağı ve ayrıntılı muhteva ve şekil incelemesi yapılacaktır.

2.1. Eserin İsmi ve Mütercimi²⁶

Eser, Süleyman b. Ali tarafından kaleme alınmıştır. Toplam 52 bölüm 2116 beyitten oluşan eserde mütercim ismi üç ayrı beyitte yer almaktadır.

Müyesser eyleye Allâh 'Ali oğlu Süleymân'a
Medîne şehrine vara Hâbübullâhı görmek yaz (31a/720)

Îlâhî bu 'Ali oğlu Süleymân
Diler senden ki ihsân-ile gufrân (41a/978)

Bu 'Ali oğlu Süleymân hem diler senden rızâ
Zerrece aña nazâr kıl rahmet-i ebsâr-ile (89b/2115)

Süleymân b. Ali, Âbidî'nin *Ravzatü'l-İslâm* adlı eserinden etkilenerek eserini yazmıştır. Mütercim bahsettiği *Ravzatü'l-İslâm* isimli eseri Âbidî, İmâm-zâde Eş-Şargî Muhammed'in *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserini Arapça'dan Türkçeye tercüme ederek oluşturmuştur. Mütercim, Âbidî'nin eserini yanlış şekilde okuyanlara, eserin doğru okuma şeklini göstermek için tercümesini kaleme aldığını, eseri neden yazma gereği duyduğunu on altıncı ve otuz üçüncü beyitler arasında dile getirmiştir.

²⁴ Mehmet Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde bulunan nüsha.

²⁵ Milli Kütüphane nüshası.

²⁶ Milli Kütüphane nüshası.

Dağı gördüm ‘Âbidînüñ nazmını
Bir kişi okur getirmez veznini (3a/16)

Mütercim, eserini oluştururken şerh ile uğraşmadığını ve *Şir’atü’l-İslâm*’dan birebir tercüme ettiğini kırk yedinci beytinde belirtmiştir.

Men içinden taşra çünkim gitmedim
Şerhden alup katı itnâb étmedim (4a/47)

Mütercim, aşağıdaki beyitte hem yazdığı bu eserin güzel şekilde anılmasını temenni etmiş hem de eserinin ismini belirtmiştir.

Hem kitâbı bileler hoş nâm-ile
Nâmı ya‘ni *Lezzetü’l-İslâm* ile (4b/48)

Mütercim, eser hakkında bilgi verdiği son beyitlerde ise eserini yazdığı tarihin 1234/1818 olduğunu da belirtmiştir.

Ol Resûlüñ hicretinden bu kitâbıñ nazmına
Bin iki yüz hem otuz dört sâl-idi şümâr-ile (89b/2107)

Dönemin padişahı II. Mahmud’un yardımlarından dolayı eserini yazdığını nüshanın son sayfasında dile getiren mütercim, onun için iyi dileklerde bulunmuştur.

Hân idi Sultân Maḥmûd sâyesinde kılmışam
Haḫ te‘âlâ aña ihsân eyleye her bâb-ile (89b/2108)

Mütercim hakkında ulaşabildiğimiz bir başka bilgi ise annesinin vefat ettiği dir. Eserde annesi içinde hayr dualar ederek rahmet dileklerinde bulunmuştur.

Ya İlâhî rahmet eyle vâlideynime benüm
Hem Resûlullâh şefâ‘at kıla çâr-ı yâr-ile (89b/2110)

Mütercim, *Lezzetü’l-İslâm*’ı yazarken Farsça ve Arapça kelimeleri fazla kullanmamaya dikkat ederek Türkçe yazmaya özen göstermiş, okuyan herkesin faydalanması için eserini halkın kullandığı bir dille yazmıştır.

Aşikâre kıldum anı az dedüm Fârisîden
Hem ‘Arabîyyet katı çok katmadum iksâr-ile

Her kişi añlaya anı anuñ için kılmışam
Oğuya Tũrkiyyât-ile kıalmaya efkâr-ile

Çũnki Tũrkiyyât-ile mađřũd budur kim oğuya
Diñleyenler hep anı fehm edeler izhâr-ile (89b/2103-5)

2.2. Lezzetũ'l-İslâm'ın Nũshaları

Yaptığımız incelemeler sonucunda *Lezzetũ'l-İslâm*'ın iki nũshasına ulaşılmıştır. Bu nũshalardan biri Milli Kũtũphane Yazmalar koleksiyonunda kayıtlıdır. Diğer nũsha ise Prof. Dr. Mehmet Fatih Kũksal'ın şahsi kũtũphanesinde bulunmaktadır. İncelediğimiz Tũrkçe manzum bu iki nũsha aşağıda tanıtılmıştır.

2.2.1. MK Nũshası

Bu nũsha, Milli Kũtũphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 4781 demirbaş numarası ile kayıt altına alınmıştır. 205x160 - 165x120 mm boyutlarında olan nũsha, 90 yaprak olup her sayfası çift sũtun ve 13 satırdan oluşmaktadır. Sırt kısmı kahverengi meşinle tamir edilmiş desenli kâğıt kaplı mukavva bir cilt iãerisinde bulunan nũsha, harekeli nesih ile yazılmıştır. Tercũme, nũshanın 2b yũzũnden başlamakta olup, 1a-2a sayfaları arasında fihrist bulunmaktadır. Eserde konular arası geãişler kırmızı mũrekkeple belirtilerek bablar başlık halinde yazılmıştır.

Lezzetũ'l-İslâm'ın mũtercimi hakkında bilgi, eserin yazıldığı tarih ve yazılma amacı yer aldığı için çalışmamızda bu nũsha esas alınmıştır. İncelediğimiz manzum olan nũsha, toplam 2116 beyitten oluşmaktadır. Mũtercim, eserinde kendi ismine, eseri yazdığı dũnemin padişahının ismine, tarihe ve vefat eden ailesine kadar genel bilgilere yer vermiştir.

2.2.2. MFK Nũshası

Bu nũsha, Prof. Dr. Mehmet Fatih Kũksal'ın şahsî kũtũphanesinde bulunmaktadır. Mec. 41/4 numarasıyla kayıtlı olan bu tercũme 33 yapraktan oluşmakta olup iãinde yer aldığı mecmuanın 27a-58a sayfaları arasında bulunmaktadır. Sayfaları tek sũtundan oluşan nũsha, 175x120; 140x70 mm boyutlarında olup karton kapak üzerine kahverengi deri cilt ile kaplıdır. Sarı abadî kâğıt kullanılan nũshanın her sayfasında 17 satır bulunmaktadır.

Aynı mecmuada yer alan *Kitâb-ı Tecvîd*'in sonundaki 17 Zilhicce 1294 (23 Aralık 1877) kaydına nazaran aynı kalemde çıkan bu eserin de istinsah tarihinin aynı olduğu düşünülmektedir. *Lezzetü'l-İslâm*'ın sonunda (58a) “sâhib ve mâlik Avşarzâde Mollâ Osmân” kaydı bulunmaktadır (Köksal vd. 2018; 257). Müstensihî kesin olmayan bu manzum nüsha 522 beyitten oluşmaktadır.

2.3. *Lezzetü'l-İslâm*'ın Muhtevası²⁷

Lezzetü'l-İslâm mesnevi, gazel ve kıt'a nazım şekilleriyle yazılmış 2116 beyitten oluşmaktadır. Eser, besmele ile başlamaktadır. Mütercim, birinci beytinde besmeleden sonra Allâh'ın (c.c) ismini anarak, bu eserine başlaması gerektiğini dile getirmiştir. Eserin, ilk on beytinde Allâh'tan (c.c) başka ilah olmadığı, bütün yaratılmışların ona muhtaç olduğu, Allâh'ın (c.c) yerlerin ve göklerin tek yaratıcısı olduğu dile getirilerek esere giriş yapılmıştır. Mütercim, Allâh'ın (c.c) zati ve subuti sıfatlarını kullanarak Esmâ-i-hüsnâ'dan örnekler vermiştir.²⁸

Hâlık oldur Râzık oldur Zü'l-'aâ
Yokdur anî hergiz işide haâ (2b/7)

Eserin on birinci beyti ile on üçüncü beyitleri arasında sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya (s.a.v) salavat getirilerek, ailesine ve ashabına dualar edilmiştir.²⁹

Hem Resûline şalât-ile selâm
Âline aşhâbına anî temâm (3a/11)

²⁷ Milli Kütüphane nüshası.

²⁸ Esmâü'l-hüsnâ tamlaması, (Farsça terkibi esmâ-i hüsnâ) “en güzel isimler” anlamına gelmektedir. Sadece Kur'an'da geçen ilahî isimler 100'den fazladır. Muhtelif hadislerde Allâh'a nisbet edilen başka isimler de mevcuttur. Esmâ-i Hüsnâ terkinin, geniş anlamıyla bunların hepsini kapsamakla birlikte terim olarak daha çok doksan dokuz ismi içerdiği kabul edilir. Esmâ-i Hüsnâ terkinde yer alan Hüsnâ kelimesi “güzel” manasında sıfat veya “en güzel” anlamında ism-i tafdil sayılmıştır (Ünlü, 2007: 216).

(A'râf, 7/180) “وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُوا الدِّينَ يُلْحِقُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ”

“En güzel isimler Allâh'ındır; bu güzel isimlerle O'na dua edin, O'nun isimleri hakkında doğru inançtan sapanları kendi başlarına bırakın. Onlar yaptıklarının cezasını çecekler!”

²⁹ “Şüphesiz ki Allâh ve Melekleri peygambere salavât getirirler. Ey îmân edenler! Siz de onun için (tam bir teslimiyetle) salât ve selâm getirin.” (Ahzâb, 33/56.) Salât kelimesi lügâtte “sallâ” fiilinden mastardır. Duâ, tebrik, temcit ve ta'zîm manasındır. Salâ fiilinin mastarının “tasliye” olduğu ve salâtın tasliyeden geldiği de söylenmiştir. İstilahta ise Allâh'a yaklaşmak gayesiyle yapılan belli fiillerden ve husûsi rukûnlerden ibarettir ki, o da namâzdır. Namâza salât denmesi, aslının duâ olmasındandır. (Yücer, 2005; 253).

Eserin on dördüncü beyti ile kırk yedinci beyti sebab-i te'lîf mahiyetindedir. Mütercim, eserine besmele ile başlamış, Allâh'a (c.c) yakarıştan sonra, Peygamber Efendimize (s.a.v) salavatlar getirerek, eserinin yazılış sebeplerini sıralamıştır. Daha sonra duâ ederek bu bölümü bitirmiştir. Mütercim

Çün kitâbıñ nazmına bir kaç sebab

Vardur ânı diñle ey şâhib-neseb (3a/14)

diyerek bu eseri neden yazdığını maddeler halinde izah etmektedir.

Mütercimin eserini yazma sebebinin en büyük nedeni insanlara faydalı olmak istemesidir. Bir eser yazmanın ne kadar önemli olduğunun farkında olan mütercim, öldükten sonra da rahmetle anılmayı niyaz etmektedir.

Biri oldur ister idi bu gedâ

Bir eser kıoya gide bu dünyâ da (3a/15)

Daha sonra mütercim, Abidî'nin eserinin manzum olduğu halde mensur gibi okunduğunu görmüş ve eserin doğru şekilde okunması için bu eserini yazmıştır. Karşısında olan insanların Abidî'nin eserini yanlış vezinle okuduklarını fark etmiş ve bu kişilerle vezin konusunda tartışmada bulunmuştur.

Ben dëdüm ki nazmiledür bu kitâb

‘Âbidîñüñdür anı bil ey ħubâb

Niçün êdersiñ anıñ veznin ħarâb

Ol dëdi nazmen degildür bu kitâb (3a/18-19)

Otuz dördüncü ile kırk altıncı beyitler arasında mütercim, yaşadığı dönem de İslam'ın değer görmemesinden üzümlere bahsetmektedir. O dönemde imandan kimsenin haberinin olmadığını, İslam'ı kabul etmiş kişilerin de dine uygun yaşamadığını anlatmaktadır. İslam'dan habersiz olan insanlara doğruyu göstermek istemesini de eserini yazma sebepleri arasında zikretmektedir. Peygamber Efendimizin (s.a.v) şerâatinin sonsuz olacağını, bütün müslümanların onun yolundan gideceğini söyleyen mütercim, Peygamber Efendimize (s.a.v) olan aşkından dolayı bu kadar gayret çektiğini söyleyerek eserini yazma sebebini bir kez daha belirtmektedir.

Hem anıñ ‘aşkına êtdim ğayreti
Sevgisinde bulmuşam ben lezzeti (4a/45)

Aşağıdaki beyitte mütercim, şerh ile uğraşmadığını eserini birebir tercüme ettiğini söylemektedir. Mütercimin en büyük amacı, yanlış bilinenleri düzeltip İslam’a uygun şekilde insanlara faydalı olabilmektir.

Men içinden taşra çünkim gitmedim
Şerhden alup katı itnâb êtmedim (4a/47)

Eserin, kırk yedinci beytinde bir dua yer almaktadır. Hatasını gören ve düzelteren insanlar için Allâh (c.c) tarafından sevap verilmesini niyaz etmektedir.

Kim hatâsın görüben êder şavâb
Yazsun Allâh şerrini anıñ şavâb (4b/49)

Mesnevi nazım şeklinden sonra eser, 13 beyitlik gazel ile devam etmektedir. Bu gazelde, imanın şartları ile İslam’ın şartlarından bahsedilmiştir. Daha sonra Peygamber Efendimizin (s.a.v) şefaati ve söylediklerini yerine getirmenin gerekliliği vurgulanmıştır.

Gazel

Farz durur îmânı bilmek cümleden ol ibtidâ’
Fazlı rahmetdur Hudâdan bize ol nûr-ı hüdü

Şorsalar îmânı de kim birlemekdür Haqqı ol
Haq Resûlüdür Muhammed Muştafâ’yı imtirâ

Dağı inanmağdurur gökden inen kitâblara
Cümlesi yüz dördurur bil indi anlar ez-semâ

Hem melekler ‘arş u kürsî levh-i maḥfûz u qalem
Yedi kât gök yedi kât yer hağdurur tahte’s-serâ

Hağdurur cennet ceḥennem hem terâzû hem Şırât
Hem ‘azâb u hem ḥisâb u hem beḳâ vü hem liḳâ

Hem şefâ'at hağdurur hem mu'cizât-ı enbiyâ
Hem kerâmet hağdurur hem evliyâ vü aşfiyâ

Hağdurur oruç namâz hacc u tavâf hem zekât
Hağdurur yevme'l-kıyâmet hayr u şer ba's u 'atâ

Hağdurur Mekke Medîne hem cemî'-i enbiyâ
Cennet_içre hûrî ğılmân hulle rıdvân u serâ

Hem Resûlullâh şefâ'at idiser ol hağdurur
Mağfired erişe Hağdan dilerem ede 'atâ

Bunları tağkîk edeler kavlı-ile hem şevk-ile
Bunları taşdığ edeler etmeyeler imtirâ

Cennet ehli dür deriz biz anlara 'ayne'l-yakîn
Böyle ikrâr eyleyüp ölenlere bil zâhirâ

Hem bilinmez bâtını her kişiniñ etme nazâr
Zâhiridür şer'de ol mu'teberdür an yüra

Ya'nî her ne ki buyurdı ol Resûl anı tutuñ
İşlemeñiz nehy iderse her neden hayre'l-verâ (4b-5a/50-62)

Altmış üçüncü beyit ile yetmiş beşinci beyitler arasında Peygamber Efendimizin (s.a.v) sünnetlerinden bahsedilmektedir. Sünnetlere uyanların mükâfatını alacağı, bunları dikkate almayan insanların ise hem Allâh'ın (c.c) rahmetinden uzaklaşacağı hem de âhîret gününde insanların yüz karası olacağı haber verilmektedir. Müslümanın en önemli görevlerinden biri de sünnetleri bilip, hayatında uygulamasıdır.

Gerekdür müslimân olan eñ evvel sünneti bilmek
Ki vâcibdür anı ya'nî bilüp kılmakda bil fi'lâ

Budur sünnet Resûlullâh anı etmiş ola ol şâh

Zamânında olanlar da anı tutmuş ola fi'lâ (5b/68-69)

Eserde namaz kılmanın öneminden de bahseden mütercim, mümin olan insanların namazı terk etme gibi bir tercihlerinin olamayacağını söylemektedir. Müslüman olan insanların Allâh'ın (c.c) yasak ve emirlerini yerine getirmeleri kat'îdir. Bunun farkında olan mütercim, farz olan namazın kılınmasını ve sünnetlerin hem kalben hem de söz ile dile getirilmesi gerektiğini söylemektedir. Ölen kişinin namazının da vakit geçirmeden kılınması gerektiği, kadın ya da erkek olmasının fark etmediği ve bütün cenazelere aynı saygının gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Dağı hem ehl-i kıbleden biri fevt olsa görseler

Namâzın kıllalar anıñ eger tezkîr eger ünsâ (5b/74)

Yetmiş beşinci beyit ile sekseninci beyitler arasında imamlara saygı gösterilmesi gerektiği yer almaktadır. İmamların dedikleri yapılmalı, onlara saygıda kusur edilmemeli ve canlarına herhangi bir zarar verilmemelidir. İmam olan kişilerin de halkın mutlu ve huzurlu olması için dualar etmesi gerektiği belirtilmiştir.

İmâm olan da küffâra ğazâ etmek gerekdür hem

Bile gitmek gerekdür hem anıñla cümle dilârâ (5b/76)

İmâm olan da ol halka du'âlar kıla ol halka

Hem ihsân eyleye halka 'adâlet êde hem ala (5b/78)

Seksen birinci beyit ile doksan yedinci beyitler arasında iyiliğin öneminden bahsedilmektedir. Allâh'ın (c.c) rızasını dileyerek hayırlı işlerde bulunan insanların kazanacağı mükâfatlar sıralanmaktadır. Mütercim, bir insanın iyiliğe niyet edip yapmadan öldüğünde onun sevabını alacağını fakat kötülüğe niyet etmiş ama ömrü vefa etmemiş kişinin günâhlarının af olup olmayacağını yalnızca Yüce Allâh (c.c) tarafından bilineceğini belirtmiştir. Günah işlemeye meyilli olan insana doğru yolu bulması için yardımda bulunulmalı, günah işlemesine izin verilmemelidir. Günah kazanılmasına izin veren kişi, günâhı işleyen insanla aynı duruma düşmektedir. Kâfir olan kişi de aç insanları doyurur, kurban keser ve sadaka verirse bunun mükâfatı Allâh (c.c) tarafından kendisine ulaştırılır. Bir insanın sürekli iyi insanlarla birlikte olması kendisine sevap kazandırmaktadır. Ayrıca

Allâh (c.c) yolunu terk eden insanlar doğru olana yönlendirilmelidir. Bu şekilde davranan insanların cennet ile mükâfatlandırılacağı belirtilir.

Édeler hayra niyyetler anı isteyeler Hâkdan
Rızasın bulalar Hâkqıñ kılanlar anı ey cânâ

Eger niyyetde hayr olsa o hayrı étmeden ölse
Yazılır defterine ol bulur hem anı fî ‘uqbâ (6a/81-82)

Ya‘nî bilmez kimse anı Hâk nice lütf işleye
Diler ise yazuğın bağışlaya yevme’l-hisâb

Dağı bir kâfir ki ihsân eyleye aç toyura
Dağı kurban eyleye éde taşadduğ hem sevâb (6a/90-91)

Doksan sekizinci beyit ile iki yüz sekseninci beyitler arasında Kur’ân-ı Kerîm okumanın ve ilim öğrenmenin öneminden bahsedilmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’den bir ayet, evin duvarına asıldığı zaman o eve huzur getirecek ve ahirette evin sahiplerine de derman olacaktır. Eğer bir evde Kur’ân-ı Kerîm var ise ona saygı gösterilmelidir. Mütercim ayetlere saygı göstermenin ne şerefli bir görev olduğunu anlatmaktadır. Yaşanılan bir olayın kanıtını göstermek için nasıl belgelerle kadıya itirazlarda bulunuluyorsa, kulların da en önemli belgeleri ayetlerdir. Allâh (c.c) tarafından her yaşanılan olaylara belgeler gönderilmiştir. Bunun farkına vararak yaşamak, bir müslümanın en önemli vazifesidir.

Yazılır olsa Qur’ân’dan bir evde varağ âyât
Kıyâmette anıñ dermân olur derdine bil gâyet

Dağı bir evde hem muşhaf olursa édeler i‘zâz
Kıyametde anı ibrâz édeler Hâkka mağbulât (6b/98-99)

Dağı Qur’ân olunmaz bey‘ u şirâ
Nebi nehy eylemişdür anı rızâ

Mu‘âz hazretine étdiler i‘lâm

Dédiler vardurur şöyle bir aqvâm (13b/275-276)

Allâh (c.c) yolunda çabalayan insanlarla bir arada olmak bile ibadetten sayılmaktadır. İyilerle, ilim yolunu bilen insanlarla arkadaşlık etmek kişiyi doğru yola götürmektedir. Mütercim, yüz beşinci beytinde sevgili Peygamberimizin (s.a.v) sözünü dinlemeyip, yeni kurallar ortaya çıkaran insanlardan uzak durulması gerektiğini belirtmektedir. Hatta böyle insanları uyuza benzetmektedir. Böyle insanların bulunduğu yerlerde kavga ve fitnenin eksik olmayacağını anlatmaktadır.

Oturma ehl-i bid'atle şaķın key bulaşur renci

Nitekim uyuza beñzer o bid'ât ya'nî ulaşur

Görücek bid'at ehlini aña hulķ-ile baķmaya

Ne işledügin işleye ne anñ-ile ide şûr (7a/105-106)

Mütercim, âlim olan insanların, bildikleri doğruları başka kişilerle paylaşmaları gerektiğinin önemini de eserinde vurgulamıştır. Öğrenilen bilgiler insanlara faydalı olduğu sürece değer kazanmaktadır. Öğrenmek ve doğruları uygulamak en güzel ibadet şekillerinden biridir. Allâh (c.c) için okunan Kur'ân-ı Kerîm'in, öğrenilen her bilginin bilmeyen insanlara aktarılması en şerefli görevlerdendir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: "Sizin en hayırlınız Kur'ânı öğrenen ve öğretenidir." Bu sözün farkında olan mütercim de, okunan ayetlerin, edinilen doğru bilgilerin, bilmeyen diğer insanlarla paylaşılmasının öneminden bahsetmektedir.

Ki ey 'âlim 'ıyân eyle ki 'ilmi eyleme mestûr

Ki halkdan şaklama nûrî 'ilimdür zîrâ muṭlak nûr (7a/108)

Kur'ân-ı Kerîm'in asla benzeri yoktur ve taklit edilemez. Dünya üzerinde indirilen en şerefli kelimedir. Usulüne uygun okuyup anlayan insanların sevapları, bilmeyen insanlara göre daha fazla olacağı ayetlerle müjdelenmiştir. Allâh'ın (c.c) rızasını kazanmak için sürekli okunan Kur'ân-ı Kerîm, insanlara şefaathçi olacaktır. Saygısızlık yapılmadan okunan her bir ayetin, harfi kadar karşılığı okuyana verilecektir. Kur'ân-ı Kerîm'in sürekli okunması, unutmamak için çok önemlidir. Bir âlim oturduğu her yerde, ayetlerden ve hadislerden bahsetmeli ve bilgilerini bulunduğu mecliste dile getirmelidir. Sevgili

Peygamberin (s.a.v) buyurduğu sözler ve ayetlerle insanlara iletilen bilgiler doğrultusunda *Şir'atü'l-İslâm*'ın yazıldığı mütercim tarafından belirtilmiştir.

Resûlullâh demiş anlar için de
Yazılmış *Şir'atü'l-İslâm* içinde (8b/146)

H. Cebrail'in, Kur'ân-ı Kerîm'i Sevgili Peygambere (s.a.v) getirmesi ve sahabelerin ayetleri beşer beşer ezberlemeleri beyitlerde anlatılmıştır.

Resûle anı Cebrâ'îl getürdi
Beşer âyet beşer âyet yetürdi (10a/178)

Eserde, birbirleriyle dost olan, yirmi bin sahabenin ayetleri ezberledikleri de belirtilmiştir. Allâh'ın (c.c) rızasını kazanmak için etraflarında olan insanlara öğretmişlerdir. Ayetleri, usûlüne uygun şekilde okumuşlar ve yüksek yerlerde muhafaza etmişlerdir. Eserde, Kur'ân-ı Kerîm'i okumanın adaplarından da bahsedilmiştir. Okumaya başlamadan önce taharetlenmek gerekmektedir. Daha sonra besmele ile başlayıp bir yere yaslanmadan ve düzgün şekilde durarak, kıbleye doğru dönüp okunmalıdır. Ne hızlı ne de çok yavaş şekilde okunmalı, ayetler anlaşılır olmalıdır. Ayetler yazılırken bir kelimesi eksik ya da fazla yazılmamalıdır. Arap alfabesi ile usûlüne uygun şekilde kalem altına alınmalıdır. Okunan her iki ayet arasında durulmalı, Kur'ân-ı Kerîm'i okuma usulleri iyi bilinmelidir. Okunan her ayetin anlamları öğrenilmelidir.

Güzel elfâz-ile yegdür okuyalar o Kur'ânı
Koyalar muşhafı yüce yere kim ola fevķânı (10a/184)

Dağı hem sünnet oldur kim okumak dileye her kim
Tahâret eyleye andan okuya ya'nî Kur'ânı (10a/189)

Mütercim, Sevgili Peygamberin (s.a.v) Kur'ân-ı Kerîm'i her yıl hatim ettiğini fakat vefat edeceği yıl ise iki kere hatim ettiğini belirtmiştir. Ayetlerin unutulmaması için sürekli okunması gerektiği bize bu şekilde de iletilmiştir. Bazı sahabeler üç günden kısa sürede hatim etmek için çabalamışlar fakat bu durum Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) tarafından yasaklanmıştır. Dünya işlerinin de yerine getirilmesi gereklidir. Bu sebeple sadece ayetlere yoğunlaşmanın yanlış olduğunu, hem ahiret için hem de dünya işleri için çalışmanın gerekli olduğunu buyurmuşlardır. Kur'ân-ı Kerîm okunduktan sonra hatim

edilmeli ve ardından duası edilmelidir. Hattat olan kişiler tarafından Kur'ân-ı Kerîm en güzel şekilde yazılmalıdır. Kurallara dikkat edilerek kaleme alınmalı, ince olan harfler ile kalın olan harfler birbirine karıştırılmadan düzgün şekilde tamamlanmalıdır.

Resûl her yılda bir kez hem ederdi hâtm-i Kur'ânı
İki kez anı hâtm ettiği vefât ettiği yıl ol cân (11b/224)

Dağı bil ba'zılar netdi anı haftada hâtm ettiği
Nebî hem anı nehy ettiği ki üç günden ola noşân (11b/225)

Yazalar muşhafı hattât olanlar
Yazalar hüsni hatt-ile yazanlar (12b/248)

İki yüz elli ikinci beyit ile iki yüz elli altıncı beyitler arasında Hz. Ömer'den (r.a) bir rivâyet aktarılmıştır. Kur'ân-ı Kerîm'i yazan kişiyi gören Hz. Ömer (r.a) ayetlerin yazımını kontrol etmiş ve usûllere uygun şekilde yazılması için kişiye uyarılarda bulunmuş, Allâh'ın (c.c) kelâmı olduğu için çok dikkat edilmesi gerektiğini anlatmıştır. Fakat İslamiyet'i kabul etmemiş bazı kişiler Allâh'ın (c.c) gönderdiği bu eşsiz kitaba kerih ifadesini kullanarak saygısızlıkta bulunmuşlardır. Böyle insanlara fırsat verilmemesi için gönderilen bu eşsiz kitabın çok düzgün şekilde yazılması gerektiği belirtilmiştir.

Meger bir gün 'Ömer bir kişi gördü
Anuñ elinde bir muşhaf var idi

Çün ol ince kalemle anı yazmış
Kücücek kıt'a üzre anı dizmiş (12b/252-253)

Kur'ân-ı Kerîm'in nasıl yazılması gerektiği ve ona karşı nasıl hareket edilmesi hususunda ki birçok ince detay açıklanmıştır. Kur'ân-ı Kerîm'in yıprandığını gören kişilere neler yapmaları gerektiği de anlatılmıştır. Temiz bir bez içine koyup, yüksek bir yerde muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Dağı bir muşhaf eskimiş göreler
Oğunmaz olmuş anı devşireler

Alup bir arı pöz içine kıoya

Varup bir arı yere kuma oya (13b/271-272)

İki yüz seksen birinci beyit ile üç yüz otuz dokuzuncu beyitler arasında ise abdest almanın kuralları ile tuvalet adabı anlatılmıştır. Abdest ve taharet sünneti doğrultusunda insanların nasıl davranmaları gerektiği açıklanmıştır. Abdest, namazın anahtarıdır ve cennet kapısını açan en önemli unsurdur. Bir insanın abdestli ölmesi üzerine şehit sevabı kazanacağı hadislerle de bizlere iletilmiştir.

Dinle tafşilin tahâret sünnetiniñ ey ulu
Şartı îmândur dediler nişf-ı îmân belki o

Çün namâzıñ oldurur miftâhı biliñ hem namâz
Cennetiñ miftâhıdır anıñla açılır apu (14a/281-282)

Abdest almanın kuralları mütercim tarafından eserde sıralanmıştır. Abdest almak isteyen kişi, ilk önce helaya gitmelidir. Üzerine pisliklerin sıçramaması için de kıyafetlerini çıkarmalı veya düzgün şekilde ayarlamalıdır. Helaya girmeden önce besmele okuyup üzerinde Allâh'ın (c.c) kelâmını içeren herhangi bir yazı var ise onu çıkarmalı sonra helaya girmelidir. Helaya girerken sol ayağı ile girmeli, çıkarken de sağ ayağını kullanmalıdır. Helada oturduğu zaman yüzünü kibleye doğru dönmemeli, bu konuda saygılı davranmalıdır. Helada kendini temizlerken bile nâmahrem yerlerine bakmamalı ve çıplak şekilde uzun süre öyle beklenmemelidir. Tuvaletin yapıldığı yere tükürmek veya sümürmek yanlış bir davranıştır. Kişi kendini temizlerken de sol elini kullanmalı, sağ elini hayırlı işlerde kullanmalıdır. Daha sonra iyice temizlendikten sonra tövbe ederek abdest almaya başlamalıdır.

Sünnet üzre her kim abdest almak isterse dağı
Yolu â'îden varısa arıda evvel özü

Ger helâya varmak_olsa çıkara üst tonını
oya bir tâhir mekâna gire andan içeri (14a/285-286)

Abdest alınacak yerde akarsu olsa dahi israf edilmemelidir. İsrafın günah olduğu bu şekilde de bizlere iletilmiştir. Abdest almak için eğer temiz su bulunmazsa toprak ile teyemmüm edilmelidir. Allâh'a (c.c) dua ederek abdest alındığı zaman misvak kullanılması

da sünnettir. Eğer misvak bulunmazsa şahadet parmağıyla dişleri temizlemek gereklidir. Abdest alınacak kabın da temiz olması lazımdır. İçinde herhangi bir pislik bulunan kabdan abdest alınması caiz sayılmamaktadır. Abdest almaya sağ taraftan başlamak gerekmektedir. Abdestin farzları sırasıyla yerine getirilip tövbe ederek Kelime-i Şahadet söylemek sünnettir. Cuma, arefe ve bayram günleri müslümanlar için önemli olduğundan bu günlerde gusül abdesti almak sevaptır. Mütercim, üç yüz yirmi dokuzuncu beytinde bu önemli günleri sıralayarak, sünnetlerin yerine getirilmesi gerekliliğini anlatmaktadır.

Édeler gusli cum'a günde ya'nî
 'Arefede iki bayrâm da anı (15b/329)

Eserde, gusül abdestinin nasıl alınması konusunda bilgiler verilmiş yapılan yanlışların düzeltilmesi istenmiştir. Gusül abdesti almaya başlarken niyet edip, tövbe etmek ve sağ taraftan başlayarak temizlenmek gerekmektedir. Daha sonra Allâh'ın (c.c) rızasını kazanmak için yakınında bulunan insanlara selâmlar vererek hoş sözler söylenmelidir.

Selâm almak için dahı güzeldür
 Bularnî gibilerçün de güzeldür (16a/339)

Üç yüz kırkıncı beyit ile dört yüz kırk yedinci beyitler arasında mescit yapmanın sevapları ile mescitte nasıl davranılmasının gerekliliği, ezanın önemi, ezan okuyan müezzinlerin neler yapmaları ve namaz kılmanın öneminden bahsedilmektedir. İmkânları yerinde olan bir insanın yeryüzünde bir mescit yaptırması ona cennette kazanacağı mükâfatların en güzel delillerinden biridir. Zarar görmüş bir mescit var ise tadilatı yapılmalı, temizliğine dikkat edilmelidir. Örumcek tutan bir duvarı var ise zarar vermeden arındırılmalı, mescitlerde güzel kokular bulundurulmalıdır. Allâh (c.c) ve Muhammed (s.a.v) yazıları her yere yazılmalıdır.

Eger yabdınsa dünyâda bina kıldınsa bir mescid
 Yabıldı cennet_ içinde seniñçün bir sarây bâlâ (16a/344)

Buyurmuşdur namâzı Hâk hüşûşa kıldı bês evkât
 Anı mü'min olan kılsun ki her er dahı her 'avrat (17a/364)

Mescitlerin içerisinde ticaret amaçlı alışveriş yapılmamalı, mescitler ev gibi kullanılmamalı ve yatılmamalıdır. Namaz kılınacağı zaman mescitlere gidilmeli, saflar boş bırakılmamalı, yalan konuşulmadan güzel sözlerle hitaplarda bulunulmalıdır. Allâh'a (c.c) inanan ve yasaklara uyan kulların mescit yaptırabileceği ayetlerle kesinleştirilmiştir. Bu da bizlere mescit yapmanın mükâfatının ne kadar büyük olduğunu göstermektedir.

Ki mescid içine gire ne tüküre ne sümküre
Tükürürse anı örte ède toz ède meşurât (18a/386)

Ya ev èdüp o mescidi yatup turup uyımaya
Ne şan'at işleye anda ne yalan söyleye kavlä (16b/351)

Ezan okuyanların sevapları çok olur ve kıyamet günü kendilerine yoldaş olur. Bu nedenle ezanı okuyan kişi okuma kurallarına dikkat ederek, usulüne göre okumalıdır. Allâh'ın (c.c) rızasını dileyerek, yüksek bir yere çıkıp, sağ elini kulağına dayayarak ve kibleye doğru dönerek ezan okunmalıdır. Ezan okuyup, insanları doğruya yönlendirenleri mütercim, *Lezzetü'l-İslâm*'da İslam'ın askerlerine benzetmektedir.

Çıka ol bir yüce yere yüzün kıblaya döndüre
Yüce âvâz-ile vère işideler ulü'l-elbâb

Eli parmağını iki kulağına kıoya ol dem
Okuya Hâk rızâsıçün işide anı şeyh ü şâb (16b/356-357)

Anı Hâk dikdi bir sancağçün_aldı leşker-i İslâm
Tağıdur leşker-i küfri kılanlar anı bil evkât (17a/366)

Allâh (c.c) tarafından beş vakit namaz farz kılınmıştır. İmam olan kişinin önderliğinde cemaatle birlikte namaz kılınmalıdır. Namaza başlarken edep yerleri kapalı olmalı ve temiz kıyafetler giyilmelidir. Rükû, secde ve kıyâm kurallarına uyularak iki el tekbir ile kulağa götürülür ve namaza başlanır. Kur'ân-ı Kerîm'den ayetler okunur ve rükûda gözler sadece ayaklara bakar, sağa sola çevrilmez. Baş ve boyun dümdüz olacak şekilde tutulur ve rükûdan kalkınca dimdik olunur. Secdede kollar yerlere serilmez ve dizler karından ayrılır.

Namâzdur ehli îmânîñ karañu gece mişbâhı

Demişdür nûr-ı mü'mindür anuñla açılır cennet (17a/367)

Namazın cemaatle beraber kılınmasının öneminden de bahseden mütercim, kazanılan sevapların da bin kat artacağını anlatmıştır. İmamın ardında saf tutulmalı, namazın usullerine uygun şekilde hareket edilmelidir. Mescidin kapısından içeri girince dünya işleri geride bırakılmalı, sürekli tövbe ederek Allâh'a (c.c) yalvarılmalıdır.

Çıka kendi kapusından ki éde hayra hem niyyet
Vara mescid kapusına du'â éde o tehlilât

Kapudan içre giricek édeler tevbe istiğfâr
Anı fikr éde kim âhîr namâzım budur ol evkât (18a/389-390)

Dört yüz yetmiş dördüncü beyit ile beş yüzüncü beyitler arasında bayram günlerinde nasıl davranılması gerektiği hakkında bilgiler verilmiştir. Bayram yaklaştığı zaman ihtiyaç sahiplerine yardım etmenin önemi anlatılmıştır. Arefe gününden itibaren bayram gecelerinde Allâh'ı (c.c) tesbih edip, tövbe edilmelidir. Üç aylar başladığı zaman Şaban ayının on beşinci gecesi ibadetle geçirilmeli, bayram günü namazdan geldikten sonra yemek yenilmelidir. Ayrıca bayram günlerinde savaşmak haram kılınmış, müslüman olan kişinin bir başka canı acıtması yasaklanmıştır. Hutbede imamın, bu konularda bilgi vererek insanları doğru yöne yönlendirmesi gerekmektedir. Dualarda Allâh'a (c.c) tövbe edip, Peygamber Efendimize (s.a.v) salavat getirilmelidir.

Hañb olan diye hep cümlesinde
O güne ne gerekse hutbesinde (22a/493)

Mütercim, bayram namazına giderken dua edip, salavat getirmenin önemini de anlatmıştır. Namaz dönüşünde ise gidiş yolundan başka bir yol tercih edilmelidir. Dört yüz doksan ikinci beyitte mütercim, sevgili Peygamberimizin (s.a.v) bu sünnetinden bahsetmiştir.³⁰

Ki sünnetdür muşallâya gidenler
O yoldan gayrı bir yoldan geleler (22a/492)

³⁰ Buhâri'den rivâyet edilmiştir: "Efendimiz (s.a.v) Bayram namâzlarına giderken yürüyerek giderler, dönerken de başka yoldan dönerlerdi." (Gültekin, Dunay, 2019;61).

Beş yüz birinci beyit ile beş yüz on dördüncü beyitler arasında kurban kesmenin öneminden bahsedilmiştir. Gücü yeten kişiler kurban kesmeli, ihtiyacı olan insanlara dağıtarak Allâh'a (c.c) dua etmelidir. Kurban kesilirken bıçak iyice keskin olmalı hayvana acı çektirilmemelidir. Kurbanın ayakları ve gözleri bağlanıp tekbir ile kesilmeli, kurban sahibi kendine bir hisse aldıktan sonra geri kalan kurban etlerini ihtiyacı olan herkese Allâh (c.c) rızası için dağıtmalıdır.

Budur sünnet muşallâya seherden varalar seyyâh
Ki kurbânı muşallâya çıkıcağ vèreler mellâh (22b/501)

Dağı ol şâhib-i kurbân olana vèreler hişşe
Kalanın vèreler miskîn olanlara rızâ Fettâh (23a/512)

Eserin beş yüz on beşinci beyti ile beş yüz altmış birinci beyitleri arasında dua etmenin öneminden ve nasıl dua edilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Dua etmek kulun, Rabbine yöneldiği en güzel andır. Mümin olan insanın en güçlü silahıdır. Şeytan, insanları din yolundan çevirmek için sürekli uğraşır ama müminlerin en güzel kendini savunma şekli dua ederek Allâh'a (c.c) sığınmaktır. Dua edileceği zaman abdest alınıp, kibleye doğru oturulmalı, Allâh'a (c.c) tövbe edip, Peygamber Efendimize (s.a.v) salavat getirilmelidir. Sürekli dua edilmeli üç kez beş kez okuyup eller yüze sürülmelidir. Ezan ile kamet arasında ve Cuma namazı zamanlarında dualar kabul edilir diye müjdeler verilmiştir.

Ezân-ile ikâmet arasında
Dağı cum'a namâzı âhîrinde (24a/533)

Aşağıdaki beyitlerde bazı günler belirtilerek edilen duaların kabul olacağı mütercim tarafından sıralanmıştır. Bu günler seher vakti, Recep ayının ilk gecesı, Cuma günü, iki bayram günü ve Kâbe'yi ziyaret edilen günler olarak bizlere iletilmiştir.

Çehâr-şenbe günü beyne's-şalâteyn
Du'â bil müstecâb olur o vakteyn

Seherde müstecâb olur kılcak
Dağı hem gün zevâle de varıcak

Receb ayınıñ evvel gecesinde

Dağı evvelki cum'a gecesinde (24a/534-536)

Dua etmek her zaman kulu Rabbine yaklaştırır. Kişinin kendisi için ettiği duanın yanı sıra başkaları içinde ettiği dualar kabul olunur. Bir annenin evladına ettiği dua, bir müslümanın başka bir müslümana ettiği dua Allâh'ın (c.c) izniyle kabul olur.

Güzeldür vâlideyniñ hem du'âsı oğluna mağbûl
 Karındaşıñ karındaşa ki vuşlatdan degül ırâh (25a/556)

Beş yüz altmış ikinci beyit ile beş yüz yetmiş üçüncü beyitler arasında temiz kalpli ve güzel ahlaklı olmanın önemi üzerinde durulmuştur. Peygamber Efendimizden (s.a.v) bizlere kalan sünnetlerden biri de kişinin kalbini temiz tutmasıdır. Etrafında bulunan müslüman kardeşinin, kalbini kırmadan ona iyiliklerde bulunmasıdır. Bir kişiye seslenirken güzel sözlerle seslenip, cevap verirken de kırmamaya gayret gösterilmelidir. Allâh (c.c) korkusunu yüreğinde taşıyan insan, yaratılan her varlığın Allâh'ın (c.c) birer lütfu olduğunun her zaman farkında olmalıdır.

Kişiniñ pâk ola kalbi riyâdan
 Budur sünnet bileler enbiyâdan (25a/564)

Lezzetü'l-İslâm'da Peygamber Efendimize (s.a.v) salavat getirmenin güzelliklerinden de bahsedilmiştir. Sevgili Peygamberimize (s.a.v) salavat getiren insana, her bir salavat karşılığında on misliyle sevap verilmektedir. Beyitte belirtildiği gibi, Cuma günlerinde salât-u selâm getiren kişilerin o hafta boyunca şeytan yanına yaklaşmamaktadır. Peygamber Efendimize (s.a.v) birden fazla salât-u selâm okunmaktadır.³¹

İşidicek anı bir kez şalavât
 Vêrene Hâk êde on kez şalavât

Şalavât vêrse cum'a günü bir cân

³¹ Birçok salavât mecmuası bulunan Müstakimzâde Süleyman Saadeddin Efendi, Şerh-i Evrâd-ı Kâdirî'nin sonuna "Fî Beyân-ı Bazı Fedâil-i Salavât ve Mevâdîhî" başlığı altında peygamberimize(s.a.v) salavât getirmenin faydalarını şöyle sıralamaktadır: 1. İnsanın ömründe bir defa salavât getirmesi farzdır. Çünkü Salavât da Hakk'ın emrine imtisal vardır. Tahavî'ye göre ise salavât getirmek vaciptir. 2. Salavât getiren kişinin makamı on derece yükselir, on seyyesi silinir. 3. Salavât ile yapılan dualar makbul olur. 4. Şefaati Nebîye müstahak olunur, günahlara mağfiret edilir. 5. Peygamberimizin(s.a.v) yanında ismi zikredilir. O'nun yanında cimri olarak "Bahil" anılmaz. 6. Kıyamet korkusundan emin olur. 7. Cennet yolunda, sapmaktan ve mahbesten emin olur. 8. Sırat üzerinde korunur. 9. Ömrü bereketlenir. 10. Peygamberimizin(s.a.v) sevgisi gönlüne yerleşir, kalbi hayat bulur. (Yücer, 2005; 267).

O hafta gelemes yanına şeytân (25b/578-579)

“Tefsirinde salavâta geniş yer ayıran Bursevî, Hz. Ebu Bekir’den (r.a) naklettiği rivâyette; “Peygamber Efendimize (s.a.v) salât-u selâm, soğuk suyun ateşi söndürdüğü gibi günahları helâk eder, söndürür. Peygamber Efendimize (s.a.v) salât-u selâm da Allâh’ın (c.c) selâmının karşılığıdır. Allâh’ın (c.c) selâmı ise, bin haseneden üstündür” buyurmuştur”(Yücer, 2005; 268).

Beş yüz seksen birinci beyit ile beş yüz seksen altıncı beyitler arasında Allâh’a (c.c) tövbe etmek konusu üzerinde durulmuştur. Her zaman Allâh’a (c.c) bağışlanmak için dua edilmeli ve affedilmek için yakarışlarda bulunulmalıdır. Bu şekilde davrandığı sürece can ferâhlar ve huzura kavuşur. Peygamber Efendimizden (s.a.v) de bizlere kalan sünnetlerden biri de budur. Her kim Allâh’a (c.c) çokça tövbe ederse canında sağlık, malında da bolluk ve bereket bulur. Sürekli tövbe eden kişi, hem dünya hem de ahiret hayatında bütün kötülüklerden emin kılınır. Peygamber Efendimiz (s.a.v) de gece gündüz tövbe edip Allâh’a (c.c) yakarıшта bulunmuş ve bu şekilde tövbe eden insanları cennetin güzellikleriyle müjdelemiştir.

Қылалар дә’им истиғфәр еделер зикр иле еврâд

Ferâhlar bula cânları ola pes kayğudan âzâd (25b/581)

Beş yüz seksen yedinci beyit ile altı yüz otuz birinci beyitler arasında zekât vermenin ve insanlara zor zamanlarında yardım etmenin önemi üzerinde durulmuştur. Allâh’ın (c.c) emirlerinden biri de zekât vermektir. Namazlarını eda edenlerin kurtuluşa ereceği gibi zekâtlarını veren insanların da kurtulacağı hem ayetlerle hem de hadislerle müjdelenmiştir. Allâh (c.c) tarafından verilen dünyevi malların zekâtlarının verilmesi farz kılınmıştır. İnsanların bütün kazançları Allâh (c.c) tarafından kendilerine verilmiş ve helal olarak faydalanılmaları istenmiştir. Verilen bu malların bir kısmının paylaşılması emredilmiştir. Mümin olan kişilerin bunları asla inkâr etmek gibi bir durumları söz konusu olmamalıdır. Bir kişi maddi durumu iyi olduğu halde zekâtını vermemezlik yaparsa, kıldığı namazların da kabul olmayacağı rivâyet edilmiştir.

Çü mâlîñ қал’ası дemiş зекâtı

Zekâtı vermeyen bulmaz necâtı (26a-b/587)

Hayvanlar üzerinden verilen zekâtın, kabul olması için dikkat edilmesi gereken hususlar da bulunmaktadır. Zayıf, çelimsiz olan bir hayvan zekât olarak verilmemeli, yavru olup süt emen bir hayvan ise annesinden ayrılmamalıdır. Bu hususlara dikkat etmeyen kişilerin zekâtları kabul olmayacağı için mütercim de böyle davranan kişilere beddua etmektedir.

Kıyâmetde yalan olup ulaşa
Ayağından başına dek tolaşa (26b/595)

Yılda bir kez malının zekâtını vermeyen insan, İslam'ın beş şartından birini yerine getirmediği için ahirette karşılaşacağı azaplar ayetlerle bildirilmiştir.³² Hz. Peygamber (s.a.v) de benzeri ifadelerle, zekât ödemekten kaçınanların ahiretteki cezalarını şöyle tasvir etmiştir: "...zekâtlarını vermeyenlere, kıyâmet gününde bu madenler, ateşten levhalar haline getirilip onlarla sahiplerinin yanları, alnı ve sırtı dağlanacaktır. Bu levhalar soğudukça tekrar kızdırılarak, sahibi bunlarla azap görecektir..." (Dalgın, 44).

Kişi ölmeden önce ihtiyacı olan kişilere yardım ederek ve kapıya gelen ihtiyaç sahiplerini geri çevirmeyerek Allâh'ın (c.c) rızasını kazanmış olur. İhtiyaç sahibi kişiler de kendisine verilen ürünlerden şikâyet etmeden almalı, Allâh (c.c) rızası için verilene razı olmalıdır. Bir kişi kazandığı mallarını evlatlarına ve akrabalarına yedirip, onların da ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Kimin ne istediği varsa onu yerine getirmek için çabalamalı, Allâh'ın (c.c) rızasını kazanmak için de yanlıştaki olan bir insanı doğru yöne yönlendirmelidir. Yardıma ihtiyacı olan hayvanlara da yardım edilmeli, fazla yük yükleyerek eziyet edilmesine izin verilmemelidir. Sadece maddi yönden yardım etmekle kalmayıp ilim, irfân bilen insanlar da doğru bilgileri bilmeyen insanlara öğretmelidirler. Ya da eksik olan ihtiyaçlar tespit edilerek giderilmeye çalışılmalıdır.

Eserde, farz ibadetlerin yanı sıra vacip olan ibadetlerin de yerine getirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Allâh'tan (c.c) bağışlanmak dilemek ve sürekli Allâh'ı (c.c) zikretmek de mümin olan kişinin yapacağı en güzel ibadetlerden biridir. Allâh'ın (c.c) rızasını gözeterek yoksul birine yardım etmek, hayvanlar için yiyecek temin edip, hasta ziyaretinde bulunmak veya ağaç dikmek de ibadetlerden bazılarıdır.

Dahı Allâh için yoğa koyalar dul için aygır

Ya aqçe vèreler Allâh yoluna èdeler ayâz (27b/621)

³² Zekât konusuna Kur'an'da 30 kadar âyette yer verilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) ise, bu âyetleri açıklama sadedinde, tekrarlar dışında, 110 kadar hadislerle zekât hukukunun temellerini oluşturmuştur. (Dalgın, 44).

Oruç tutmanın önemi ve faydası altı yüz otuz ikinci beyit ile altı yüz yetmişinci beyitler arasında anlatılmıştır. Şaban ayının sonunda Ramazan ayına girmeden niyyet edilmeli, gönül kırgınlığı yaşanan kişilerle görüşülmeli, borçlu olan insana mühlet verilmelidir.

Orucuñ dinlegil êtdi beyânın
İşit sünnetlerin efdal olanın

Ŧamu odına kalkan olan oldur
Terâzûyı hem ağır kılan oldur

‘İbâdetiñ kapusıdur oruç bil
Dağı cismiñ zekâtıdur edâ kı (28a/632-634)

Yêterse ne kadar güci êdeler halka ihsânı
Oқыup zıkr-i Qur’ân’ı êdeler Hakkâ istigfâr

Vereleler borcluya mühlet êdeler kılları âzâd
Eli altındağılara êdeler yardımını yarar (28b/648-649)

Altı yüz seksen ikinci beyit ile yedi yüz yirmi birinci beyitler arasında Kâbe’ye gitmenin önemi anlatılmıştır. Hangi kişilerin gitmesi gerektiğı, gidecek kişilerin uyması gereken kurallar ve hiçbir canlıya zarar vermeden yürüyerek gitmenin mükâfatı eserde açıklanmıştır.

Güci yêtenlere farzdur gideler
Varalar Ka’beye hem hac êdeler

O yola harç êdeler mâllarını
Bağıl êtmeyeler hem ellerini (30a/683-684)

Yêterse tâkati yayan yürüyeler gehî şeh-bâz
Anı şanmayalar yayan yürüyen ecrini bulmaz (30b/699)

Mütercim, kendisi için de dua ederek Kâbe’ye gitmek istediğini dile getirmiştir.

Müeyesser eyleye Allâh ‘Ali oğlu Süleymân’a
Medîne şehrine vara Hâbîbullâhı görmek yâz (31a/720)

Eserde, aşurenin öneminden de bahsedilmektedir. Aşure yemenin sevap olduğu, Muharrem ayında nasıl pişirildiği, bu ayda oruç tutmanın önemi detaylı olarak beyitlerde yazılmıştır.

Dêmüş ‘aşûrânîñ fazlın bilenler
Anı şerh edemez şurrâh olanlar (31b/724)

Muħarremiñ toħuzundan bileşek
Onuncı on birinci günine dek

O günde tular oruc olalar
Şahâbe yolları budur bileler (31b/733-734)

Eserde, ay ve güneş tutulmasından ve yağmur istemek için kılınacak namazdan da bahsedilir.

Tutulsa ay güneş yâhûd dirile bir yere hep nâs
Kim ol Hâk cânibinden bir ‘alâmetdür tular yas (32a/743)

Ki ya‘nî yağmasa yağmur şu yerler yüzine yağmur
Dirileler hem istiskâ` namâzın kıllalar hep nâs (32b/751)

Yedi yüz altmış birinci beyit ile yedi yüz seksen sekizinci beyitler arasında helal kazanç sağlamanın güzelliklerinden bahsedilmektedir. Kişi başkasına muhtaç olmamak için çalışıp parasını kazanmalı ve bu kazancını Hak yolunda harcamalıdır. Çalışılan iş helal kazanç sağlıyorsa utanmadan devam edilmelidir.

Daħı farzdur kişi nefsi ğıdâsın
Kazanup isteye anuñ şifâsın (33a/761)

Ki çullacıdı bil şan‘atı Âdem
Éderdi derzilik İdrîs ya‘nî hem

Dahı neccâr idi ol hâzreti Nuḥ
Demirci idi Dâvûd nitekim yûḥ (33a/769-770)

Mütercim, yedi yüz seksen dokuzuncu beyit ile sekiz yüz yirmi ikinci beyitler arasında ticaret yapmanın usul ve adablarından bahsetmektedir. Sorunlu olan bir malın sorunsuz olarak satılmasının, satılan ürünün kilosunda gizlice eksiltmeler yapılmasının, helal ürüne haram karıştırılmasının günah ve yasak olduğu beyitlerde sıralanmıştır.

Eger tâcir olur iseñ bu sözi diñle ey qardaş
Kimesne eyleme mağbûn şaķın olmayasın qallâş

Eger ‘aybı ola nesne içine dürmeye ‘aybın
Alan şatan anı görsün diyü ya‘nî edeler fâş

Alıcaķ bir metâ‘i hem anı şatmayalar fi‘l-hâl
Şatarsa anda hîç aşşı gözedüp almayalar bâş (34a/789-791)

Sekiz yüz yirmi üçüncü beyit ile dokuz yüz yetmiş sekizinci beyitler arasında yeme-içme kuralları anlatılmıştır. Helal kazancın önemi, ekmek ve yiyeceklerin nasıl hazırlanması gerektiği, tok olunduğu zaman gereksiz yemeğin yenmemesi gibi yeme-içme hakkında bilgiler mütercim tarafından yazılmıştır. Peygamber Efendimizin (s.a.v) sünnetleri hakkında bilgilerde verilerek yapılması gereken doğru davranışlar sıralanmıştır.

Helâl ola yiyüp içdügi her dem
Kifâyet edecek miqđâr yiye hem (35b/827)

Veriken iştiḥâ buğdaya arpa
Qarışdırup yiye ya şâfi arpa (35b/829)

Ki sünnetdür yer üstüne qomaqda
Dökülen ufağın alup yemekte (36b/857)

Şu qabın örte açiķ qomaya dër
Tulumuñ ağızını hem bağlaya dër (41a/972)

Dokuz yüz yetmiş dokuzuncu beyit ile bin yedinci beyitler arasında kıyafet giymenin adabı anlatılmaktadır. Kişilerin nasıl giyinmesi, hangi ürünlerin tercih etmesi gibi konular sünnetlere uygun şekilde açıklanmıştır.

İşit imdi libâsını nice kılamak gerek hayyât
Anuñ sünnetlerinde bil zihî yazmışdur ûş hattât

O gönlegi Resûlullâh topuğında giyerdî şâh
İki parmağlarınñ gâh éderdi ucunu isbât (41b/979-980)

Yeşil giyüp Resûlullâh şarınurdı qaralar gâh
Gehî ak şarınurdı gâh éderdi anı istinbât (41b/989)

Bin onuncu beyit ile bin kırk dokuzuncu beyitler arasında beden temizliği hakkında bilgiler verilerek sünnetlerle açıklanmıştır. Diş temizlemenin önemi, saç-sakal kesme şekli, tırnak bakımı, duş almanın faydaları gibi birçok konu anlatılmıştır.

Dağı sünnetdurur şakal boyaya
Boyaya şarıya ya kınalaya (43a/1019)

Keseler haftada bıyığı tırnak
Şakalın kesmeye illâ azırağ (43b/1035)

Ayırtlaya kulağın dişlerini
Arıda burnunuñ hem içlerini (43b/1043)

Bin ellinci beyit ile bin altmış ikinci beyitler arasında bina yapmanın kuralları sıralanmıştır. Büyük bina yapmayı sadece ihtiyaç olduğu kadarını inşa etmek sünnettir. Ev yapan kişilere yardım etmenin önemini de anlatan mütercim, hangi konuda yardım edileceğini de sıralamıştır.

Büyük yapmayalar katı ki ya'nî çoğ édüp hırcı
Çün isrâf olmaya emvâl bu sözi édeler ihfâz

Qazalar yerini evvel ki hayra eyleyüp niyyet

Yapalar hem ibâdetçün velî olmayalar ğayyâz (44a/1051-1052)

Mu‘aţtar édeler beyti süpürelér için taşın
 apı ardında süprünti omayalar édüp igmâz (44b/1061)

Bin altmış üçüncü beyit ile bin yüz birinci beyitler arasında selam verip almanın farz olduğundan ve yürürken yapılması gereken kurallardan bahsedilmiştir. Eve girince, bir kişiyle karşılaşınca, misafirlige giderken kişilerin yapması gerekenleri mütercim *Lezzetü'l-İslâm*'da açıklamıştır.

Selâm vère kaçankim eve gire
 Varısa anda ger bir kimse göre (45a/1063)

Çü her nesnelerüñ vardur zekâtı
 onuk evidür eviñde zekâtı (45a/1067)

Yürüme sünnetiniñ bil beyânın
 Nicedür diñle hem adâb olanın (45a/1075)

Doğru söz konuşmanın, kimseyi kandırmamanın önemi ve sefere çıkacak kişilerin uyması gereken kurallar bin yüz on ikinci beyit ile bin iki yüz altmış dördüncü beyitler arasında açıklanmıştır. Eserde, beddua etmenin yanlış olduğunu da belirten mütercim, beddua eden kişilerin başına neler geleceğini de anlatmıştır.

Resûl bir söz demek kılsa éderdi bir sâ‘at fikre
 Pes andan şöñra söylerdi o göñli arı yüzi ağ (47a/1018)

Sözi rûşen édeler hem omaya nesne hîç mühim
 Az az söyleyeler dër hem atı çok étmeyeler lâğ (47a/1122)

Müsülmân üzre hîç étmeye la‘net
 Dağı hîç rızı mâlı üzre elbet

Gehî girü diyenlere ulaşur

Gehî rızqına mâlma tolaşur (48b/1151-1152)

Ĥabîbullâh seferlerden gelürdi
Çün en evvel şabîleri görürdi

Olara lütf-ile söylerdi ol ĥân
Éderdi anlara lütf-ile iĥsân (53a/1261-1262)

Dostluğun, arkadaşlığın önemini de anlatan mütercim, Allâh'ın (c.c) rızası için insanlara iyi davranılması gerektiğini beyitlerle belirtmiştir.

Çün ol tostluĥ dédükleri démişler ĥûb-ile iĥbâl
O merâm kim anı Allâh vère her mü' mine eñmâl

1357)

Ki düşmânlığı tostluĥı gerek Allâh için étmek
Daĥı toĥru yola gitmek gerek İslâm olan absâl (58a/1356-

Gelürse armaĥan ger tostlarından
Anı almaĥ gerekdür tostluĥ éden (58a/1352)

Eserde, dini kurallar detaylı açıklanarak ayet ve hadisler ile de pekiştirilmiştir. Eserde kadın erkek ilişkileri, evliliğin önemi ve düĥün yapılırken nasıl davranılması gerektiğini de anlatan mütercim, daha sonra eşlerin birbirlerine karşı görevlerini sıralamıştır.

Demişler efdali sünnet nikâĥ étmek durur evvel
Pes andan soñra cem' ola édenler bu işe meylâ (65a/1525)

Ĥocaya asıĥa çirkin araĥır vèremeyeler dèr
Dilerse bir kıızı kûfi vèreler demeyeler lâ (65b/1535)

Budur sünnet düĥün éden kişiler bişüreler aş
Ĥayırlu bir yèmekdür ol anı étmeye teĥlîlâ (65b/1546)

Azucukda olursa ol oĥuya ĥalkı bî noĥşân

Düğün eden düğün aşm ganîmet göre hem âlâ (65b/1547)

Ĥatûnlar kıllalar beş vaqt namâzı

Şaķına fercin êdüp ihtirâzı

Bilüp ol erleriniñ 'izzetini

Görel erleriniñ ĥizmetini (69a/1627-1628)

Kadılık yapanların uyması gereken kurallara da yer verilmiştir. Mütercim, Allâh'ın (c.c) rızasını umarak insanlara eşit davranılmasını, haksızlığa uğrayan kişilere yardımcı olunmasını ve ceza verilirken İslam hukukuna göre hareket edilmesini belirterek uyarılarda bulunmuştur.

Daĥı ĥükm êtmeye kâği ki üç nesne ola mevcûd

Ki kaç şusuz olıcaķ ya daĥı kaķıyıcaķ kaķı (76b/1813)

Ĥazîne begler üstünde emânetdür demiş çünkim

Eger bundan ola artuķ olur êtmiş ĥıyânâtı (77a/1721)

Mütercim, padişahların önemli kişiler olduklarını belirterek onların Allâh'ın (c.c) gölgesi olduğunu ve onlara karşı saygıda yanlış yapılmamasını da eserinde bildirmiştir.

Daĥı ol pâdişâh olan kişi Ĥaķ gölgesidür dër

Ki vâcibdür aña bu ĥalk êde ta'zîm u ĥâyâtı (78a/1849)

Ĥadîs içre gelür her kim ihânet êde sultâna

Zelîl êder anı Allâh çeker dürlü zelâlâtı

Eger zâlim de olursa aña êtmeyeler la'net

Anı işlâĥ êde Allâh du'â êde ri'âyâtı (78a/1843-1844)

Eserde, şehit olan insanın mertebesinden ve kazandığı mükâfatlardan da bahsedilmiştir.

Kişi cenk eyleyüp Allâh için ölmek gerekdür dër

Ki şıdķ-ile ĥazâ êdüp şehîd ola şehâdetle

İşit kim ol kişi n'ola döşek üstünde ger ola
Şehîdler müzdüni bula bula uçmağ selâmetle

Şehîd olan kiřiniñ cân kıtında şağlanur belki
O cennet řuřlarınıñ şursağındadır emânetle (80b/1903-5)

Eserde, hasta olan kişilerin çektikleri sıkıntılar, her acı çektiklerinde kazandıkları sevaplar ve sabır etmenin önemi detaylı olarak anlatılmıştır. Ayrıca ölüm anı gelmeden vasiyetin ve helallik almanın da bilgisi verilmiştir.

Çoğaldı bir hadîs içinde etse
Kılur Hağ sevgilü kulunu hasta (80b/1907)

Kerâmetdür belâya şabır etmek
Taĥâretdür demiş uyula gitmek (80b/1909)

Bu tenden eksilen ya'nî nûru ol
Varur cennet içinde irkilür ol (80b/1914)

Vaşıyyet etse bir kişi tıyalar
Vaşıyyetin yerine getüreler (85b/2025)

Vaşıyyet etdiyeler etmeye ol
Kıyâmetde çü dilsiz kıpar ol kıul (86a/2027)

Eserde, anlatılan bir başka konu ise ölümdür. Ölen kişi için neler yapılmalı, cenaze nasıl defn edilmeli ve kabir ziyaretinde nasıl davranılmalı konusu detaylı olarak anlatılmıştır.

Yumalar ağzını dağı öleniñ
Yumalar gözlerini dağı anıñ (87a/2052)

Beyâz ola kefen şaralar anı
Hem örte böz-ile göreler anı (87a/2056)

Öleniñ ğıybetin hîç étmeyeler
Ki kabrinde anı incitmeyeler (87b/2067)

Ya 'nî kabre uğrayıcağ bir kişi vère selâm
Oturup on bir kez ihlâş okuya tekrâr-ile (89a/2094)

2.4. Lezzetü'l-İslâm'ın Dil, İmlâ, Nazım, Vezin ve Kâfiye Husûsiyetleri

2.4.1. Dil Özellikleri

Lezzetü'l-İslâm'da yer alan beyitler halkın anlayacağı bir dille kaleme alınmıştır. Eserde, Türkçe kelimeler ağırlıkta olmakla beraber Arapça ve Farsça kelimelere de yer verilmiştir. Mütercim, insanlara fayda sağlamak için kaleme aldığı bu eserinde herkesin faydalanması için günlük kelimeleri sıkça kullanmış, okuyan insanların zorlanmadan anlayacakları bir dille uymaları gereken dini konuları tercüme ettiği esere bağlı kalarak sırasıyla açıklamıştır.

Eserde besmele ile başlayan şair, mesnevinin kompozisyonuna uygun olarak Allâh'ın (c.c) adını anarak ve Allâh'a (c.c) hamd ederek ilk beytini yazmıştır. Arapça yazılan *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserin tercümesi olan *Ravzatü'l-İslâm* adlı eserde de yer alan kelimelerin bazıları günlük konuşma dilinden uzak olduğu için mütercim, *Lezzetü'l-İslâm*'da anlaşılması güç olmayan kelimeleri kullanmıştır.

Eserde yer alan Arapça kelimeler daha çok Allâh'ın (c.c) en güzel isimlerinin ve Peygamber Efendimize (s.a.v) salavatlar getirilmesi gerektiği durumların anlatıldığı beyitlerde kullanılmıştır.

Hem nazîri yoğdur oldur Zü'l-celâl
Hiç şebîhi yoğdur oldur bî-misâl (2b/6)

Hâlık oldur Râzık oldur Zü'l-'atâ
Yokdur anın hergiz işide hatâ (2b/7)

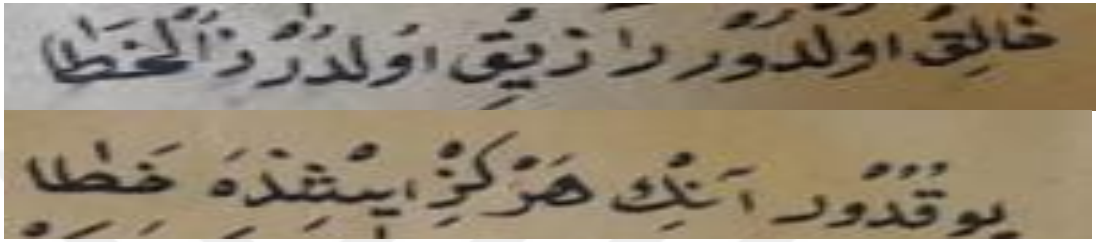
Oı Resûlullâh Şefi'a'l-müznibîn
Hem vücûdı rahmeten lil-'âlemîn (3a/12)

2.4.2. İmlâ Özellikleri

2.4.2.1. MFK Nüshası

Bu nüsha, imla kurallarına dikkat edilmeyerek daha çok konuşma dili özelliği ile yazılmış ve nüshada yazım hataları fazlasıyla yer almıştır. Aşağıda sunulan birkaç örnekte bu yanlışlıklar belirtilmiştir.

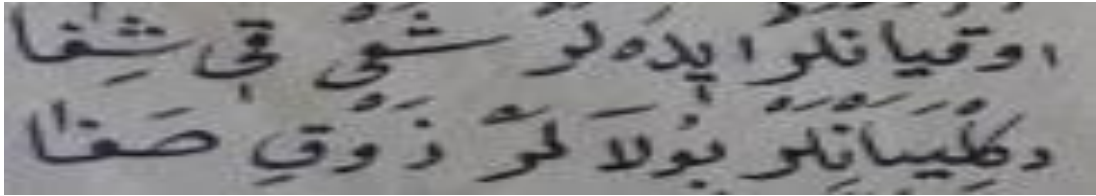
Beyitte yer alan ‘atâ kelimesi metinde “hatâ” şeklinde imlâ edilmiştir.

Hâlık oldur Râzık oldur Zü'l-**haṭâ**

Yokdur anın hergiz işide hatâ (27b/7)

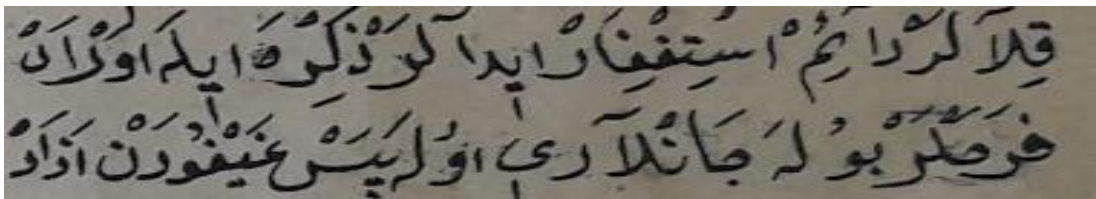
Şevk kelimesi “ش,وق ” harfleriyle yazılması gerekirken beytte “ش,ع,وق ” harfleriyle yazılmıştır.

Okuyanlar édeler **şevk-i şifâ**

Dinleyenler bulalar zevk-i sefâ (28a/23)

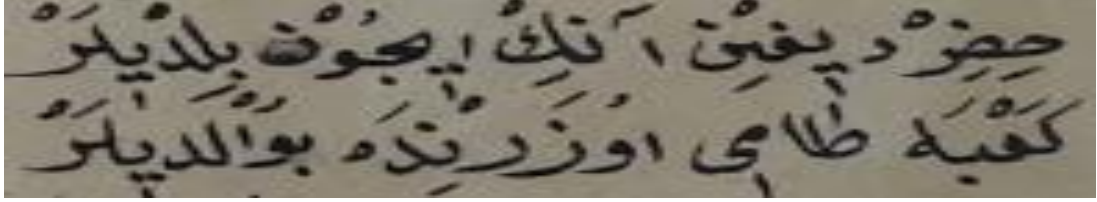
Evrât kelimesinin yer aldığı beyitte ise t-d imla hatası yapılmış ve “evrâd” yazılması gerekirken “evrât” şeklinde yazılmıştır.

Kılalar dâ'im istiğfâr édeler zıkr ile **evrât**

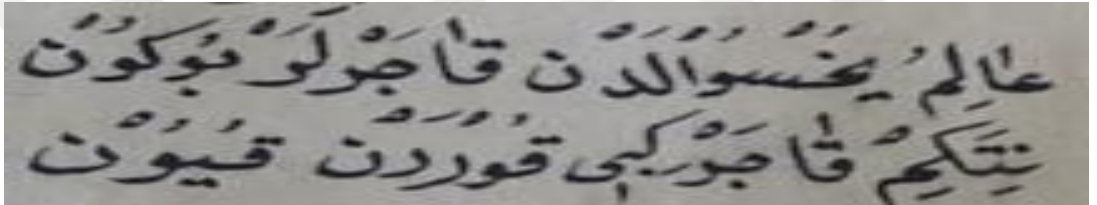
Ferâhlar bula cânları ola pes ğaygudan âzad (55b/482)

Aşağıdaki örneklerde yer aldığı gibi beyitlerde kullanılan bazı kelimeler lââm “ل” harfinde cezm işareti olduğu zaman elif “أ” ve vav “ف” harfleri kullanılarak yazılmıştır.

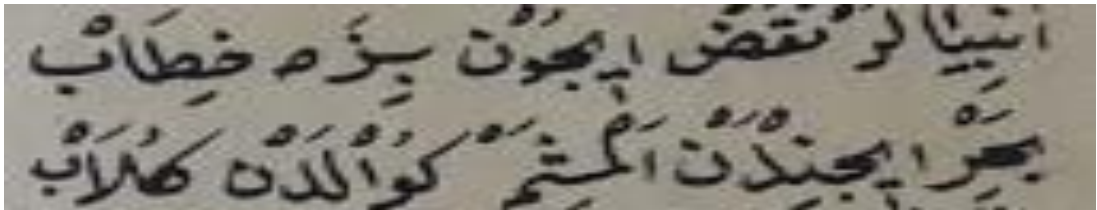
Hızridiğin ann için bildiler

Ka‘be tâmı üzerinde **buldılar** (28b/30)

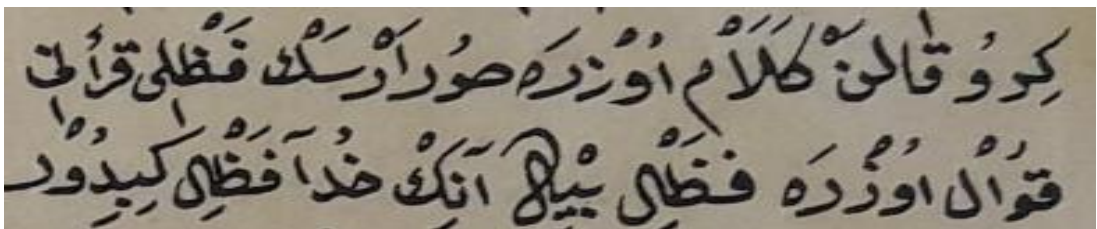
‘Âlim ü **yohsuldan** kaçarlar bugün

Nitekim kaçar gibi kur[d]dan koyun (29a/39)

Enbiyâlar nakz için bize hitâb

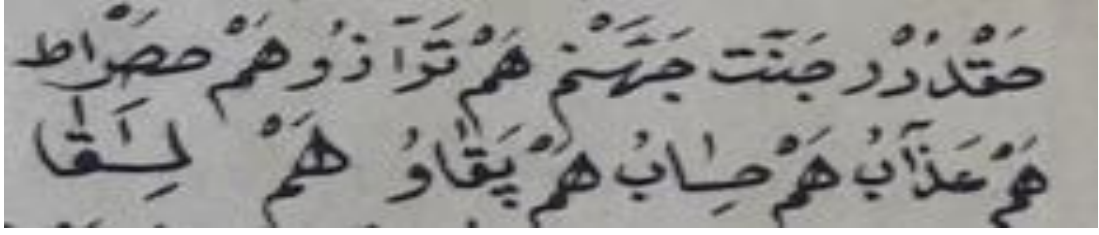
Bahr içinden almışam **gülden** gül-âb (29b/44)

Girü kalan kelâm üzre sorarsan fazl-1 Kur‘ân’ı

Kul üzre fazlı bil ann Hüdâ[nın] fazlı gibidür (33b/110)

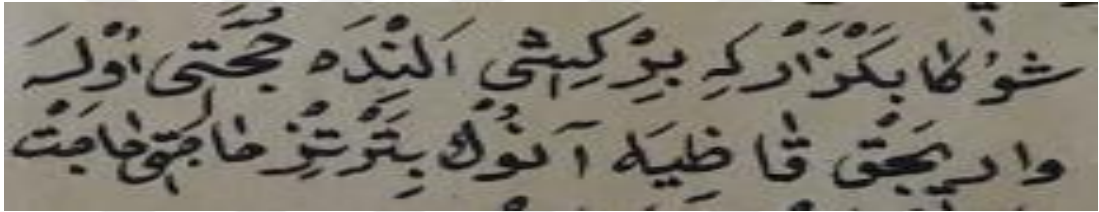
Bir başka imla hususu da bağlaç görevinde olan “u” lar bazı beyitlerde hareke ile gösterilmiştir.

Hakdurur cennet cehennem hem terâzû hem Sırât

Hem ‘azâb u hem hisâb u hem bekâ vü hem likâ (30a/52)

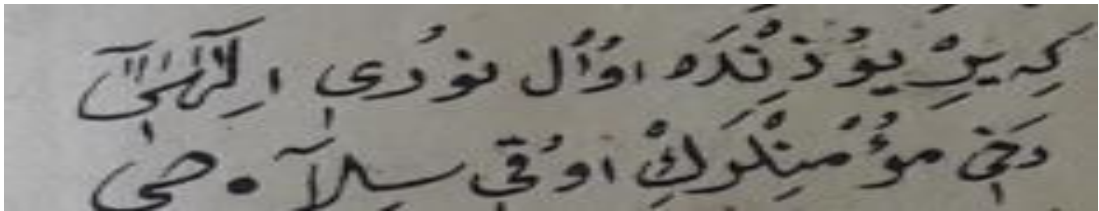
Aşağıdaki örnekte yer alan beyitte “kazıya” kelimesi kadı olması lazım iken “ض” harfi yerine “ظ” harfi ile yazılmıştır.

Şuna benzer ki bir kişi elinde hücceti olsa

Varıcak **kağıya** anun biter tüz hâceti hâcet (32b/98)

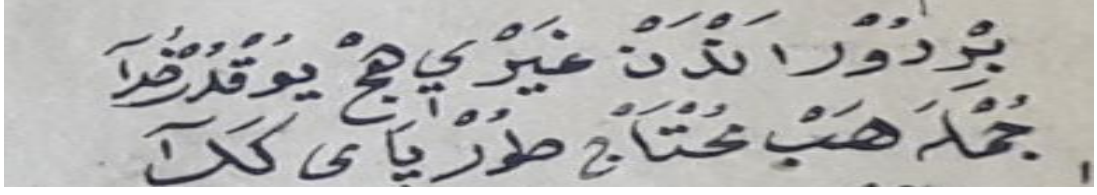
Aşağıda belirtilen beyitteki örnek de ise tamlama olan “ı” harfi “ی” ile yazılmıştır. Buna nüshada çokça rastlanmaktadır.

Ki yêr yüzinde ol nûr-ı ilâhî

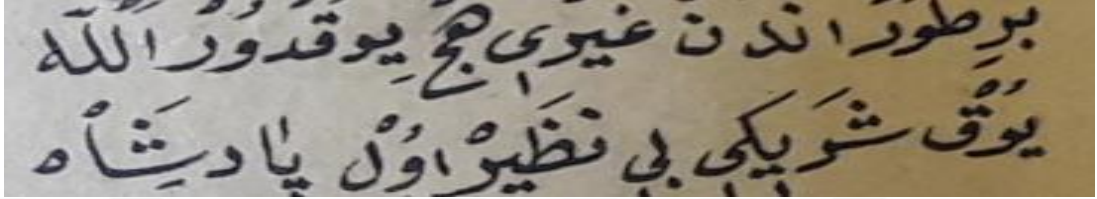
Dahı mü`minlerin oku silâhı (53b/445)

Aşağıda verilen örneklerde ise dönemin dil özelliklerine uygun şekilde “-dur” olması gereken ekler, bazı yerlerde “-tur” şeklinde yazılmıştır. Aşağıdaki iki örnekte ekin iki farklı yazımını da görülmektedir.

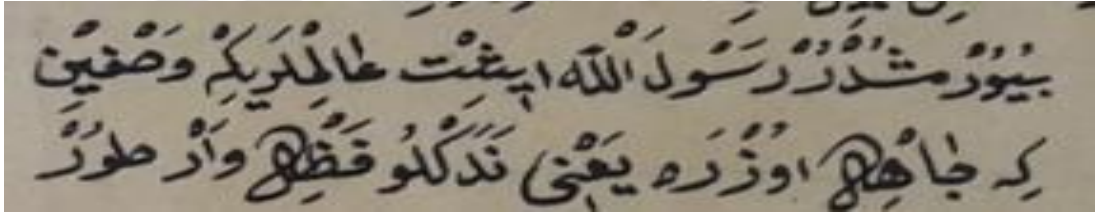
Birdür andan gayrı hîç yokdur Hudâ

Cümle hep muhtâctur bay u gedâ (27a/2)

Birçur andan gayrı hîç yokdur ilâh

Yok şerîki bî-naẓîr ol pâdişâh (27a/5)

Buyurmuşdur Resûlullâh işit âlimleriñ vaşfin

Ki câhil üzere ya'nî ne deñlü fazlı varçurur (34b/111)

2.4.2.2. MK Nüshası

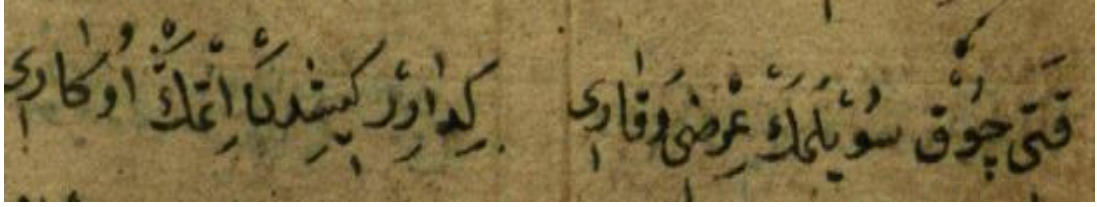
Milli Kütüphanede kayıtlı olan nüshada ise imla hatalarına fazla rastlanmamıştır. Yaptığımız çalışmalar sonucunda müstensihin hayatı hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat eser incelendikten sonra vezne uygun şekilde beyitlerin oluşturulması ve kelimelerin düzgün kullanılması müstensihin eğitilmiş birisi olduğu izlenimini vermektedir. Eserde karşımıza çıkan bazı imla özellikleri aşağıda örneklerle gösterilmiştir.

Aşağıda belirtilen beyitlerde tamlama olan “ı” harfi “ی” ile yazılmıştır.

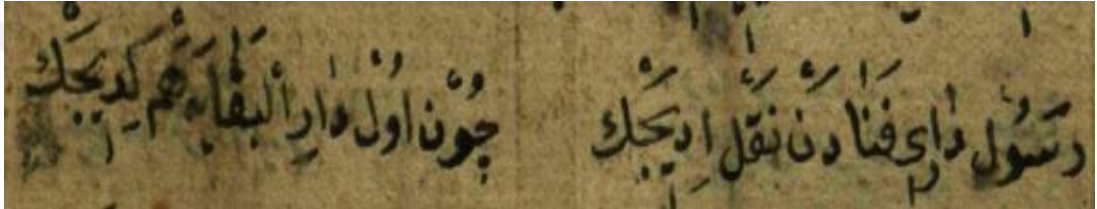
Tevekkül êde Hâkka aña giden

Elin çeküp gide dâr-ı fenâdan (30b/697)

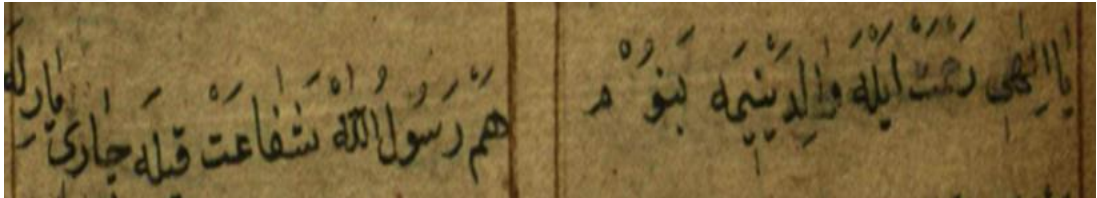
Katı çok söylemek 'ırz-ı veğârı

Giderir kişiden etmek o kârı (48b/1162)

Resûl dâr-ı fenâdan naql edicek

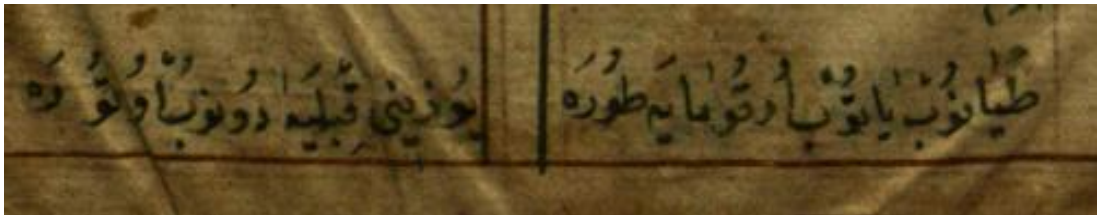
Çün ol dâr-ı beğâya hem gidicek (73a/1720)

Ya İlâhî rahmet eyle vâlideynime benüm

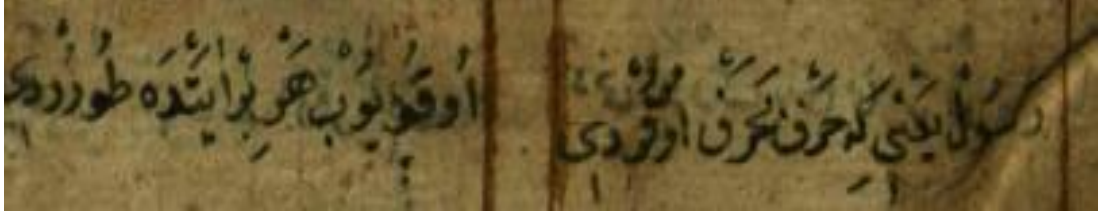
Hem Resûlullâh şefâ'at kıla çâr-ı yâr-ile (89b/2110)

Aşağıda verilen örneklerde ise dönemin dil özelliklerine uygun şekilde “-dur” olması gereken ekler, bazı yerlerde “-tur” şeklinde yazılmıştır.

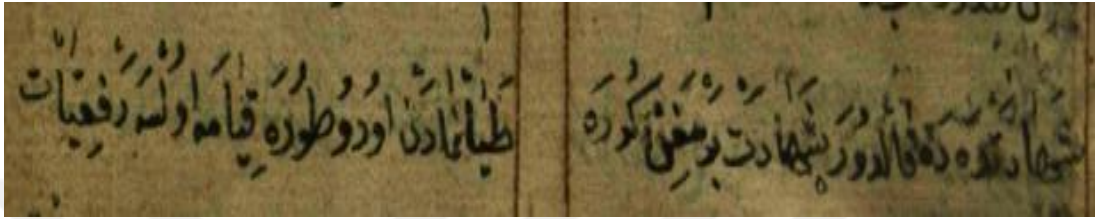
Ṭayanup yatup_oğumaya tura

Yüzünü kıbleye dönüp otura (10a/192)

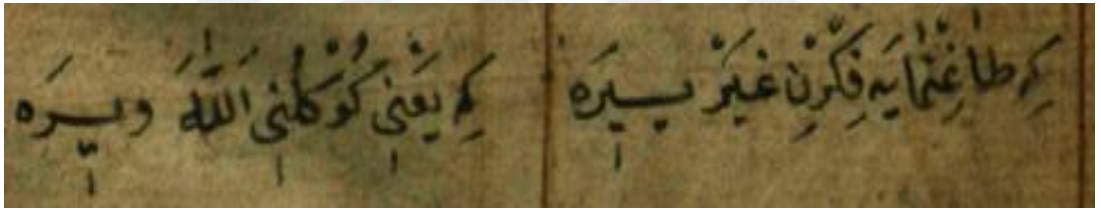
Resûl ya' nî ki harf maḥrec oḡurđı

Oḡuyup her bir âyetde **ṭururđı** (10b/203)

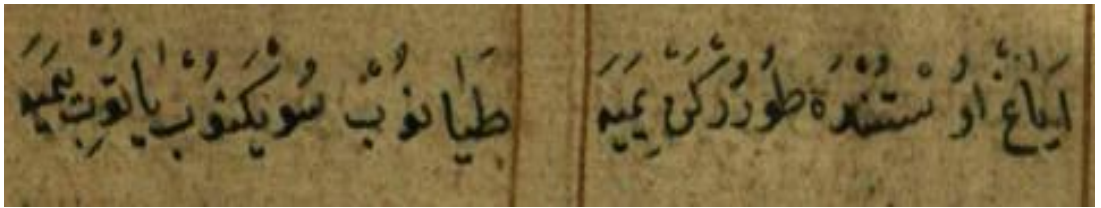
Şehâdetde de ıaldura şehâdet barmağın göre

Ṭayanmadan uru ıura kıyâm olsa refi' iyyet (19a/410)

Ki **ıağıtmaya** fikrin ġayrı yere

Ki ya' nî ġönlüni Allâh'a vere (23b/525)

Ayağ üstünde ıururken yemeye

Ṭayanup söygenüp yatup yemeye (37a/864)

2.4.3. Nazım Şekilleri Yönünden İncelenmesi

Lezzetü'l-İslâm'da nazım şekilleri açısından fazla çeşitlilik görülmemektedir. Daha çok belli nazım şekilleriyle yazmayı tercih eden mütercim, gazel, kıt'a ve mesnevi gibi üç nazım şekline yer vererek eserini oluşturmuştur.

Aşağıdaki tablolarda mütercimın şiirlerinde kullandığı nazım şekillerinin beyit numaralarına göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 1: *Lezzetü'l-İslâm*’ da yer alan şiirlerde kullanılan mesnevi nazım şekline göre beyit dağılımı

Nazım Şekli	Beyit Numarası	Beyit Numarası	Toplam
Mesnevî	1-49 (2b-4b)	1018-1049 (43a-44a)	43
	125-130 (7b-8a)	1063-1074 (44b-45a)	
	144-160 (8b-9a)	1075-1079 (45a-45b)	
	161-181 (9a-10a)	1100-1111 (46a-46b)	
	192-216 (10a-11a)	1151-1184 (48b-49b)	
	233-243 (12a-12b)	1232-1264 (52a-53a)	
	244-247 (12b)	1292-1321 (54b-55b)	
	248-280 (12b-13b)	1334-1355 (57b-58a)	
	324-327 (15b)	1375-1394 (59a-59b)	
	328-339 (15b-16a)	1409-1418 (60a-60b)	
	447-456 (20b)	1442-1451 (61b-62a)	
	474-500 (21b-22b)	1474-1503 (63a-64a)	
	515-549 (23a-24b)	1518-1524 (64b-65a)	
	562-573 (25a-12b)	1596-1677 (68a-71a)	
	574-580 (25b)	1713-1745 (72b-74a)	
	587-617 (26a-27a)	1746-1783 (74a-75b)	
	632-642 (28a)	1784-1798 (75b-76a)	
	682-698 (30a-b)	1829-1832 (77b)	
	722-742 (31b-32a)	1906-1994 (80b-84b)	
	761-788 (33a-34a)	1195-2092 (84b-89a)	
	823-882 (35b-37b)		
	903-936 (38a-39b)		
	952-978 (40a-b)		

Tablo 2: *Lezzetü'l-İslâm*' da yer alan şiirlerde kullanılan kıt'a nazım şekline göre beyit dağılımı

Nazım Şekli	Beyit Numarası	Beyit Numarası	Toplam
Kıt'a	131-134 (8a)	1525-1595 (65a-68a)	7
	281-323 (14a-15b)	1799-1828 (76a-77b)	
	1322-1333 (56a-57a)	1833-1859 (77b-78b)	
	1395-1408 (59b-60a)		

Tablo 3: *Lezzetü'l-İslâm*' da yer alan şiirlerde kullanılan gazel nazım şekline göre beyit dağılımı

Nazım Şekli	Beyit Numarası	Beyit Numarası	Toplam
Gazel	50-62 (4b-5a)	743-749 (32a-32b)	41
	63-88 (5a-6a)	750-760 (32b-33a)	
	89-97 (6a-b)	789-822 (34a-35a)	
	98-104 (6b)	883-902 (37b-38a)	
	105-107 (7a)	937-951 (39b-40a)	
	108-124 (7a-b)	979-1017 (41b-42b)	
	135-143 (8a-b)	1050-1062 (44a-b)	
	182-191 (10a)	1080-1099 (45b-46a)	
	217-232 (11a-b)	1112-1150 (47a-b)	
	340-353 (16a-b)	1185-1231 (49b-51b)	
	354-363 (16b-17a)	1265-1291 (53b-54b)	
	364-376 (17a-b)	1356-1374 (58a-59a)	
	377-424 (17b-19b)	1418-1441 (60b-61b)	
	425-446 (19b-20b)	1452-1475 (62a-63a)	
	457-473 (21a-b)	1504-1517 (64a-b)	
	501-514 (22b-23a)	1678-1688 (71a-b)	
	550-561 (24b-25a)	1689-1706 (71b-72b)	
	581-586 (25b-26a)	1707-1712 (72b)	
	618-631 (27a-27b)	1860-1905 (78b-80b)	
	643-681 (28a-29b)	2093-2116 (89a-89b)	
699-721 (30b-31a)			

2.4.3.1. Mesnevî

Mesnevi, edebiyat terimi olarak beyitlerin aynı vezin ile yazılıp diğer beyitlerden bağımsız olarak kendi arasında kafiyeli olduğu nazım şeklidir. İlk örnekleri Arap edebiyatında görülmekte olup Türk edebiyatına İran edebiyatından geçmiştir. Mesnevi, Divan edebiyatının en uzun nazım biçimidir ve genellikle uzun hikâyelerin anlatılmasında kullanılmıştır. *Lezzetü'l-İslâm*'da mesnevi nazım şekliyle yazılmış 43 adet şiir bulunmaktadır. *Lezzetü'l-İslâm* mesnevi nazım şekliyle başlamaktadır. Eserde yer alan en uzun mesnevî 89 beyitten oluşmaktadır. Allâh'a (c.c) hamd ve Peygamber Efendimize (s.a.v) salavatla başlayan şiir, eserin ismi ve yazılış sebebi ile devam etmektedir. Mesnevi nazım şekliyle yazılan şiirlerin en uzununu 89 beyit (80b-84b), en kısa olanı ise 4 (77b) beyittir. Aşağıda en uzun ve en kısa olan şiirlerin başladığı beyitler örnek verilmiştir.

İşitgil mü'minini mübtelâyı
Ġanîmet göreler anlar belâyı (mes.80b/1906)

Ki ya'nî beglik olmaz dër kelâmı
Ve illâ 'asker-iledür kıyâmı (mes.77b/1829)

2.4.3.2. Gazel

Gazelin esas konusu sevgili, aşık ve aşk üçgeninde yaşanan duygulardır. Ayrıca, sevgiliyle birlikte şarap, içki meclisleri ve rindlik, zamandan şikâyet de sıkça işlenir. Genel olarak, aşkın verdiği mutluluk veya ıstırapı anlatan gazellere âşıkâne gazel, dünyadan haz almayı önde tutan, neşe ve zevki konu edinen gazellere rindâne gazel, sevgilinin güzelliğinden ve ona duyulan arzudan doğrudan bahseden gazellere şûhâne gazel, tasavvuf düşüncesinin hâkim olduğu gazellere sûfiyâne veya ârifâne gazel, düşünce yönü ağır basan yol göstericiliği ön planda olan gazellere de hikemî gazel adı verilir (Kaçar, 2010: 29). Gazelerde mahlas kullanmak genel bir kuraldır fakat incelediğimiz *Lezzetü'l-İslâm* adlı eserde mütercime ait bir mahlasa rastlanılmamıştır. Gazelerde beyit sayısı genellikle 5 ile 9 arasındadır. Bu sayının altında olan veya daha çok beyitle oluşturulan gazeller de bulunmaktadır. *Lezzetü'l-İslâm*'da yazılan en uzun gazel 48 beyit (17b-19b) en kısa gazel ise 6 (72b) beyitten oluşmaktadır.

Lezzetü'l-İslâm'da gazel nazım şekliyle yazılmış 41 adet şiir bulunmaktadır. Bu gazellerin tamamı sūfîyâne ve hikemî tarzda yazılmıştır. Mütercimim sūfîyâne tarzda yazdığı gazel örneği aşağıda paylaşılmıştır.

ılalar dâ'im istiğfâr edeler zıkr-ile evrât
Ferâhlar bula cânları ola pes ğaygudan âzad

Dağı sünnetdür ol dâ'im ılalar tevbe istiğfâr
Bulalar mallarında çok berâkât olalar şâd

Bulalar dâ'im isitiğfâr ılarsa bil neye
Şafâ vü lezzetü rahmet iki 'âlemde ola şâd

Éderdi yüz kez istiğfâr Resûlullâh gece gündüz
Éderse anı hem kim dër cehennemden olur ib'âd (g.26a)

Mütercimim hikemî tarzda yazdığı gazel örneği aşağıda paylaşılmıştır.

Dağı bir mü'min kebâir işlese olur hiţâb
Kâfir olmaz ol günâh için velî vardır 'ikâb

Ya'nî bilmez kimse anı Ha nice lütf işleye
Diler ise yazuğın bağışlaya yevme'l-hisâb

Dağı bir kâfir ki ihsân eyleye aç toyura
Dağı kurban eyleye éde taşaddu hem sevâb

Müsleman olmaya ol ihsân-ile kurban-ile
Çünkü a'mâl étmedi ur'an-ile işi harâb

Bir kişi dâ'im eyülerle muşâhip olsa dër
Anlarıyla bile opa haşır ola yevme'l-hesâb

Fısqı füccâr ehlini severse bir şâlih kişi
Hep 'amelleri olur bâtıl ne ıldıysa sevâb

Hem dahı aşhâb-ı ta'n êtmeyeler hîç bir ehad
Sû-i zan êtmeyeler hem anlara hîç şeyh ü şâb

Hak te'âla anlaraün lütf-i ihsân eyledi
Anlarıñ eksiklügin bağısladı vèrdi sevâb (g.6a-b)

2.4.3.3. Kıt'a

Kıt'a edebiyat terimi olarak genellikle iki veya daha fazla beyitten oluşan, matla ve mahlas beyti olmayan nazım şekline verilen addır. Kıt'a birbiriyle kâfiyeli bir beyitle başlamaz ve şair kendi mahlasına yer vermez. Beyitleri arasında konu birliği vardır. Kıt'ada beyitlerin ikinci mısraları birbiriyle kâfiyelidir.

Lezzetü'l-İslâm'da 7 adet kıt'a bulunmaktadır. Bunlardan en uzun olanı 71 (65a-68a) beyit, en kısa olanı ise 4 (8a) beyitten oluşmaktadır. Kıt'aların tamamı hakîmâne bir tarzda yazılmıştır.

Gözedüp Hak rızâsını okursañ dâ'imâ Kur'an
Seni uçmağına Sübhân okur dâ'im eder mesrûr

Ki Kur'an Hak kelâmıdır okuyup tutsa bir kişi
Haţaya uğramaz hergiz işi dâ'im sevâb olur

Ne deñlü var ise âyet bu Kurân içre bil ey cân
Ki cennet içre deracât demişdür ol karar vardur

Bu deñlü âyet okuyan varır ol cennete girer
Êrerler mertebesine olurlar dâ'imâ mesrûr (k.8a)

2.4.4. Vezin İncelemesi

Lezzetü'l-İslâm'da nazım şekilleri açısından fazla çeşitlilik görülmemekle birlikte, şairin daha çok belli nazım şekilleriyle yazmayı tercih ettiği görülmektedir. Gazel, kıt'a ve mesnevi gibi nazım şekillerinin kullanıldığı esere bakıldığında nazım şekillerine göre de belli kalıpların tercih edildiği ortaya çıkmaktadır. Mütercim, eserin genel yapısında ki tek düzeyliği bozmak için bir uzun vezin (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün /

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün) ardından bir kısa vezin (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün / Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün) kullanarak beyitlerini yazmıştır. *Lezzetü'l-İslâm*'da en çok kullanılan arûz vezni, Türk şairlerince de en çok benimsenen kalıplarından biri olan hezec bahrinin Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün kalıbıdır. İkinci olarak da en çok hezec bahrinin Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün kalıbı kullanılmıştır.

Aşağıdaki tabloda mütercimim şiirlerinde kullandığı vezinlerin nazım şekillerine göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 4: *Lezzetü'l-İslâm*'da yer alan şiirlerde kullanılan vezinlerin nazım şekillerine göre dağılımı

Bahirler	Vezinler	Gazel	Mesnevî	Kıt'a	Toplam
Hezec	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	39		6	45
Remel	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün		2		2
Remel	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	2		1	3
Hezec	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün		41		41

2.4.4.1. Vezinde Meydana Gelen Değişiklikler

Lezzetü'l-İslâm'da aruz vezninin uygulanmasında bazı güçlüklerle karşılaştığı ve bu güçlükleri aşmak için de mütercimim bazı yöntemlere başvurduğu görülmektedir. Aşağıda *Lezzetü'l-İslâm*'da mütercimim aruz veznini uygulamakta başvurduğu bazı değişiklikler izah edilerek örneklendirilmiştir.

2.4.4.1.1. Vasl (Ulama)

Sözlük anlamı; sonu ünsüzle biten bir kelimeyi vezin gereği ünlü ile başlayan kelimeye bağlayarak okumaktır. Günlük konuşma dilinde kendiliğinden meydana gelen vasl, Türkçenin ses yapısına da uyan bir durum olup âhengi sağlaması bakımından aruzun vazgeçilmez kuralları arasındadır. *Lezzetü'l-İslâm*'da da Türkçe'nin ses özelliği gereği vasl

çokça kullanılmıştır. Aşağıdaki iki örnekte de görüleceği üzere belirtilen hecelerde vasl yapılması sayesinde hem aruz doğru olarak uygulanmakta hem de söyleyişte akıcılık sağlanmaktadır.

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

(-+--- / -+--- / -+---)

Hâlık oldur Râzık oldur Zü'l-'atâ

Yokdur anıñ hergiz işide ħatâ (2b/7)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Şefâ'at eyleyem aña hem mAllâh eyleye rahmet

Aña vâcib olur cennet dağı vildân-ile havrâ (5a/66)

a. Vasl-ı Ayn (ع Ayn Harfi Ulaması)

Ünsüzle biten bir kelime ile ünsüzle başlayan başka bir kelime arasında ulama yapılamadığı için Arap alfabesindeki ayn harfi ile ulama yapılamaz. Ancak bazı durumlarda buna başvurulduğu görülmektedir. Ayn harfini (ع) sesli harf kabul ederek yapılan ulama vasl-ı ayn (ayn ulanması) olarak adlandırılır. Bu uygulama bir tür aruz kusuru olmakla birlikte, Türkçe telaffuzda sesli harf gibi okunmasından dolayı şâirler ayn harfinin hem açık hece hem de kapalı hece olarak kullanmasında sakınca görmemişlerdir (Kaçar, 2010: 43). Aşağıdaki örneklerde de görüleceği üzere, şâir ünsüzle biten kelimeyi “ayn” harfine bitiştirerek okumuş ve vasl-ı ayn yapmıştır.

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Su'âli var turur zîrâ 'ilimsiz olan a'mâlün

Ḳabûl olur 'amel ancak hemîn 'ilm-ile maḳbûldur (7b/121)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

(+--- / +--- / +---)

Hem_andan başına suyu kıya ol

Her a'zâyı üçer üçer yuya ol (16a/333)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Dağı tesbîh namâzını kılalar gâyet efdâldür

Sevâbı gâyet a'zamdur kemalâtlar eder îrâs (19b/430)

b. Türkçe Kelimelerde Ünlünün Ünlüye Vasıl Yapılması

Türkçe'de “ne için” yerine “niçin” denilmesi gibi bazı birleşik kelimelerde ya birinci kelimenin son ünlüsü ya da ikinci kelimenin ilk ünlüsünün düştüğü görülür. Bazen de birleşik olmayan iki kelime arasındaki ünlü düşer. Mütercim de eserin birçok beytinde kelimelerde yer alan ünlüyü düşürmüş ve bu şekilde kullanmıştır.

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

(-+--- / -+--- / -+---)

Niçün edersin anın veznin harâb

Ol dedi nazmen degildür bu kitâb (3a/19)

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

(-+--- / -+--- / -+---)

Dedi gönüm şimdi bunu ben **nêdem**

Şir'atü'l-İslâm'ı ben manzûm edem (3b/22)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Rücu'sız ölse ol kişi bilinmez kim **n'ola** işi

Ki müşkıldür anın işi meger feyz ede ol mevlâ (6a/84)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Unutup tutmasa hükmin o kimse bil kıyâmetde

Çopar gözsiz olur a'mâ ya **niçün** edeler nisyân (8b/143)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Dahı hem kendüye hizmet eden kişilere **nêde**

Şîrîn söyleye bunlara êde hâtırların hoş şâzz (30b/703)

2.4.4.1.2. İmâle (Uzatma)

İmale, hecenin kendi değerinin üzerinde okunması, yani, kısa hecenin vezin gereği uzun okunmasıdır. İmale genel olarak kusur kabul edilmektedir. Fakat N. Sami Banarlı imalenin kusur kabul edilmesine karşı çıkmakta ve “Türkçe şiirdeki bütün imâleleri yanlış ve ibtidâî gösteren kökleşmiş görüş hatalı ve mübalağalıdır. Dehhâni, Ahmedî, Ahmed Paşa, Necâtî, Fuzûlî, Bakî, Nâilî, Neşâtî ve Nedim gibi büyük şâirlerin asırlarca hata işlediklerini sanmak, Türk Dîvân Şiiri’ni kendi doğuş ve yükseliş estetiği içinde tanımak ve anlamaktan uzak kalmaktır” diyerek imâlenin de şiirde bir ahenk ögesi olabileceği noktasına dikkat çekmektedir (Kaçar, 2010: 47).

Aruzda imale iki çeşittir:

a. İmâle-i maksûre (Kısa uzatma)

Açık heceli sözcüklerin vezin gereği uzun okunması demek olan imale-i maksureye şairler Arapça, Farsça ve Türkçe kelimeleri uzatarak başvurmuşlardır. Türkçe’de uzun sesli harfler bulunmamasına karşın aruz vezinlerinin çoğunlukla uzun hecelerden oluşması sebebiyle de şairler Türkçe sözcüklerin çoğunda imale-i maksure yapmışlardır. Mütercim de bazı beyitlerde anlamı güçlendirmek ve şiirin iç ahengini artırmak amacıyla imale-i maksureye başvurmuştur. Bu kurala uygun beyitlerden aşağıda birkaç örnek yazılmıştır.

Fâ’ ilâtün / Fâ’ ilâtün / Fâ’ ilâtün / Fâ’ ilün

(-+--- / -+--- / -+--- / -+---)

Hem Resûlullâh şefâ’at **idiser** ol hâkdurur

Mağfîret **êrişe** Hâkdan **dilerem êde** ‘atâ (4b/58)

Mefâ’ ilün / Mefâ’ ilün / Mefâ’ ilün / Mefâ’ ilün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Resûliñ sünnetin her kim delîl **êdinse** ey cânâ

Zelîl **olmaya** ‘âlemde **dahı** hor **olmaya** aslâ (5a/63)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün
(+--- / +--- / +--)

Nebî çünkim buyurdu bil bu sırrı
İtiñ ağzına atmak dedi dürrî (7b/126)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
(+--- / +--- / +--- / +---)

Taşadduğdur bular işde edesin ya'ni bu işde
Gücün yeterse hüd işle bulup ecrin olasın şâzz (27b/624)

b. İmâle-i memdûde (Medd)

Asıl anlamı uzatma, çekme olan medd, Arapça ve Farsça sözcüklerde bulunan uzun heceyi ya da sonu iki sessiz harfle biten bir heceyi bir buçuk hece olarak yani bir uzun, bir kısa olmak üzere birleşik hece olarak okumaktır. Şairler şiirde ahengi artırmak amacıyla medde de sıkça başvurmuşlardır. Şairler tarafından medler, bazen ahenk ve söyleyişi göz önüne alınarak yapılmakta ve yapılan medler söyleyişe sıkıntı vermemektedir. Mütercim de beyitlerde medlere yer vermiş olup, iki örnek beyit aşağıda yazılmıştır.

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün
(+--- / +--- / +--)

Nisâlar da çıkalar tekrim için
O güne ya'nî bunlar ta'zim için (22a/490)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün
(+--- / +--- / +--)

Resûlullah buyurdı êtdi i' lân
Taşadduğ her kaçâ oğına kaçkan (20b/600)

2.4.4.1.3. Zihâf (Kasr/Kısaltma)

İmalenin zıddı olan zihaf, uzun okunması gereken hecelerin vezin icabı kısa okunmasıyla meydana gelir. Uzun bir heceyi kısa okumak imalenin aksine ahengi daha fazla bozacağı için şairler genellikle zihafтан kaçınmışlardır. Şairler, mahlaslarıyla bazı

kelimelerde bulunan nispet “î”sinin kısaltılarak okunmasında pek bir beis görmemişlerdir. (Kaçar, 2010: 52) *Lezzetü'l-İslâm*'da özellikle gehî, hûrî, hamâ, âmennâ gibi kelimelerin son harflerinde zihaf yapılmıştır. Zihaf yapılan beyitlerden birkaç örnek aşağıda yazılmıştır.

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

(-+--- / -+--- / -+--- / -+---)

Hağdurur Mekke Medîne hem cemî' -i enbiyâ

Cennet içre hûrî ğılmân hulle rıdvân u serâ (4b/57)

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Şuna beñzer ki bir kişi elinde hücceti olsa

Varıcak kâğfya anuñ biter tüz hâceti hâcet (6b/100)

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Helâlinden vère Allâh anuñ erzâkıını ol şâh

Olur bir yıl îmân peydâh bula hoş lezzet-i lezzet (27b/629)

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

(+--- / +--- / +--- / +---)

O içinde hem yalıñuz uyuyup yatmaya bir dem

Ya işiñ üstüne âdem uyuyup yatmaya bir kâf (51b/1230)

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Cimâ' ı hem katı çok da êdüp fehz êtmeyeler dër

Hâtunun dağı gökçekdür diyü naql êtmeye naqlâ (67a/1569)

Kelimenin kökünde olduğu halde, zihafa uğrayarak kısa olarak okunan heceler de vardır. Aşağıda üç beyit buna örnek olarak verilmiştir.

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

(-+--- / -+--- / -+--)

Biri oldur ister_idi bu gedâ

Bir eser kıoya gide bu dünyâda (3a/15)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

(+--- / +--- / +--- / +---)

Okıyan okur anı unudup gitmeye anı

Ki zîrâ dünyâda andan ulu yokdur 'ısyân günâh (8b/142)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

(+--- / +--- / +--)

İki bayrâm günü gelse nêdeler

Faķîre miskîne in'âm êdeler (21b/474)

Ayrıca *Lezzetü'l-İslâm*'da yer alan bazı beyitlerde ise fazla hece kullanılmasından dolayı vezin uygulaması yapılmamaktadır. Fazla hece olan üç beyit örneği aşağıda yazılmıştır.

Bina yapmakda bil ey yâr budur sünnet bil âyet hafâz

Kifâyet êdecek miķdar yapalar anı ey huffâz (44a/1050)

Vaşıyyet êtseler anlar getüreler yêrine anı

Dağı cân içün anlarıñ tařadduķ êdeler i'tâ (72b/1705)

Dağı 'afv êde ol eksüklîğini

Kim anuñ hizmetinde eksüklîğini (73b/1737)

2.4.5. Kâfiye İncelemesi

2.4.5.1.Kâfiyeye Giriş

Kâfiye, en az iki mısra sonundaki ses tekrarıdır. Klasik Türk şiirinde kafiye, sözü şiir kılan ve ahengi sağlayan bir unsur olduğu gibi nazım şekillerinin oluşumunda ve divanların tertibinde de belirleyici rol oynamıştır (Kaçar, 2010: 61).

2.4.5.1.1. Revî

Revî; kafiye'nin gerçekleştiği ilk harftir. Yani redifleri ve bütün çekim eklerini attıktan sonra iki kelime arasındaki ilk benzer harftir. Mesela “kalemim / haremim” arasında “im” eklerini attıktan sonra kalan “kalem” ve “harem” kelimelerinde kafiye'nin başladığı ilk harf olan “m” revidir. Dolayısıyla kafiye derken, hem revî harfini bulunduran kelime hem revî harfinin kendisi kastedilir. Yalnız dikkat edilmesi gereken şey, kafiye'yi şiirlerin eski harfli yazılışlarına göre düşünmek gerekir (Şenödeyici, vd, 2015: 38).

Revî ikiye ayrılır:

a. Kayıtlı Revî (Revî-yi mukayyed): Sâkin (harekesiz) revî'ye denir. “..bahâr” / “..ezhâr” kelimelerindeki “ج” harfi gibi.

b. Mutlak Revî (Revî-i mutlak): Harekeli olan revî harfine denir. “..kemâle”/ “hayâle” kâfiyelerindeki harekeli “ج” harfi gibi.

Kâfiye'nin asıl harfi olan revî kafiye kelimesinin son asıl harf olduğu gibi bazen de – öyle olmadığı halde- son asıl harf olarak kabul edilebilir. Bu açıdan revî için şu iki ihtimal vardır:

a. Revî'nin tekellüfle (zorlama) ile son asıl harf kabul edilmesi.

b. Revî'nin sözcüğün son asıl harfi olarak sonda bulunması.

Birdür andan gayrı hiç yokdur Hudâ

Cümle hep muhtâctur bay u gedâ (2b/2)

Beyitte revî harfi elifdir. (ٲ)

Enbiyâlar serveri sultânıdır

Evliyânîñ cânlarınıñ cânıdır (3a/13)

Beyitte revî harfi nundur. (ن)

2.4.5.1.2. Kâfiye Çeşitleri

Kafiye, temelde mısra sonunda tekrarlanan ve revî denilen harfle olur. Fakat bu harfin öncesinde yer alan harflerin de tekrarlanıp tekrarlanmamasına göre kafiye iki bölüm halinde incelenir:

2.4.5.1.2.1. Kâfiye-yi Mücerrede: Sadece revî harfinin tekrarlanmasıyla yapılan kâfiyedir.

Evvel ismullâh ile fet**h** edelüm
Birligine hamd ile med**h** edelüm (2b/1)

Hağdurur Mekke Medîne hem cemî' -i enbiyâ
Cennet içre hûrî ğılmân hulle rıdvân u savâ (4b/57)

Çulu gibidür anı şatsın üstâz
Dilerse anı âzâd etsin üstâz (8b/151)

2.4.5.1.2.2. Kâfiye-yi Mürekkebe: Revî harfinden önceki harflerin de tekrar ettiği kâfiyedir. Üç kısımda incelenir.

a. Mürdef Kâfiye:

Ridf harfinin bulunduğu kafiye. Yani revî harfinden önceki illet harflerinden (ى, و, ل) birinin kafiye de tekrarlanmasıdır. Mütercim, *Lezzetü'l-İslâm*'da en fazla bu kafiye çeşidini kullanmıştır. Bu kurala uyan birkaç beyit örneği şunlardır:

Birdur andan ğayrı hîç yokdur ilâ**h**
Yok şerîki bî-vezîr ol pâdişâ**h** (2b/5)

Hem nazîri yokdur oldur Zü' l-celâ**l**
Hîç şebîhi yokdur oldur bî-misâ**l** (2b/6)

Ol Resûlullâh Şefî'a'l-müznibî**n**
Hem vücûdı rahmeten lil- 'âlemî**n** (3a/12)

Nisâlar da çıkalar tekrî**m** için
O ğün ya'nî bular ta'zî**m** için (22a/490)

Şalavât vërse cum'a ğünü bir cân
O hafta gelemez yanına şeytâ**n** (25b/568)

b. Müesses Kâfiye:

Te'sis harfinin bulunduğu kafiyedir. Yani, revî harfi ile harekesiz elif harfi arasında harekeli başka bir harf bulunur.

Dağı buyurdı anı 'avd-i **ṭâhir**
Ḥanâzîr boynuna aşmañ cev**âhir** (7b/127)

Ḳatı çok çalışup câhillere de
Özin beñzetmeye kâhillere de (9b/174)

Ḳâle dërse bir hikâ**yet** gibidür
Cânib-i Ḥaḳdan rivâ**yet** gibidür (12b/245)

Aşağıdaki örneklerde görülebileceği gibi müesses kafiye de tesis ile revî arasındaki harekeli harfin aynı olması şart değildir.

Édeler Ḥaḳ yoluna hayrı **ṭâ'at**
Ki ya'nî ḥaşre dek cümle 'ibâ**det** (8b/148)

Dağı hem okunur-iken iḳâ**met**
Du'â bil müstecâb olur be-ğâ**yet** (24a/532)

O yolda étmeyeler hem ticâ**ret**
Ḳabûl ola diyen ḥaccını ğâ**yet** (30a/691)

Édeler kâh biri birin ziyâ**ret**
Ḳılup bir biriniñ gönlin ri'**âyet** (59a/1379)

c. Mukayyed Kâfiye:

Kayıd harfinin -reviden önce gelen ridf harfleri (ا, و, ی) dışındaki sakin harflerin bulunduğu kâfiyedir. *Lezzetü'l-İslâm*'da mukayyed kâfiyeye örnek olarak bu iki beyit verilebilir.

'Âbidî ol raḥmetullâhi 'aley**h**
Ḥaḳ te'âlâ ḳılsuñ iḥsânı iley**h** (3b/26)

Çehâr-şenbe günü beyne's-şalâteyn

Du'â bil müstecâb olur o vakteyn (24a/534)

2.4.5.1.3. Kâfiye Kusurları

Kâfiye kusurları genel olarak iki başlık altında incelenir:

2.4.5.1.3.1. Adı Konulan Kâfiye Kusurları (Uyûb-ı Mülakkaba-i Kâfiye)

a. İkfâ

Revi harfinin aralarında mahreç yakınlığı olan başka bir harfe dönüşmesidir. Edebiyat tarihimizdeki önemli hadiselerden olan “abes-muktebes” tartışmasına da böyle bir ikfa kusuru sebep olmuştur. (Kaçar, 2010: 68) *Lezzetü'l-İslâm*'da bulunan beyitlerde de ikfa örnekleri vardır. Aşağıdaki gazelde “ze” (ز) ve “zel” (ز) harfleri kafiye olarak bir arada kullanılmış ve ikfa kusuru yapılmıştır.

1. Dağı ölmüş kişilerin añup cânın edeler şâzz
Te'avvu' kıla ya sünnet veyâ bir hayr êde üstâz
2. Şalavât vèreler yâhud iki kişi şavaşırsa
Barışduralar anları ikisin de edeler şâzz
3. Dileye mağfired Hâkdan cemî'-i ehl-i îmâna
Ya tesbîh u du'â kıla ki Hâkkı zıkr edeler şâzz
4. Dağı Allâh için yoğa koyalar dul için aygır
Ya akçe vèreler Allâh yolına edeler ayâz
5. Dağı yeryüzine tohumın eke kırt kuş yèsin diyü
Ya niyet eyleyüp hayra ağaçlar dikeler üstâz
6. Ya ödünç vèreler nesne ya varup şoralar hasta
Kamusından budur a'lâ kılanlar olalar hep şâzz
7. Taşaddukdur bular işde edesin ya'nî bu işde

Gücün yeterse hud işle bulup ecrin olasin şâzz

8. Dağı hem müttakîler hiç zekât almamak evlâdur
Ne kimsenün kapusına gele ihsân için şeh-bâz

9. Varisa bir güne dirlik çü yalvarmaya kimseye
Varup kapusına ya 'nî dilemeye anı çok az

10. Dağı Hakkı koyup halka ki minnet etmeyeler hiç
Çü 'âlem halkına rızkı veren oldur eden hem şâzz

11. Dağı bir kimse fakrını demeye kimseye ya 'nî
Anı 'arz ede Allâha ola kim Hakk ede ol şâzz

12. Helâlinden vere Allâh anuñ erzâkını ol şâh
Olur bir yıl îmân peydâh bula hoş lezzet-i lezzet

13. Ve illâ edeler irsâl ganîler ya anı sultân
Gerekdür anları almak anı gönderdi Hakk bil yaz

14. Taşadduk yerine kimse oruc nezritmeye aşlâ
Haka borçlu gider olsa anı etmezden evvel yaz (27b/618-631)

Aşağıdaki gazelde de ayn (ع) harfi ile elif (ا) harfi arasında kafiye yapılmıştır.

1. Farz durur îmânı bilmek cümleden ol ibtidâ'
Fazlı rahmetdur Hudâdan bize ol nûr-ı hüda

2. Şorsalar îmânı de kim birlemekdür Hakkı ol
Hakk Resûlüdür Muhammed Muşafâ'yı imtirâ

3. Dağı inanmağdurur gökden inen kitâblara
Cümlesi yüz dördurur bil indi anlar ez-semâ

4. Hem melekler ‘arş u kürsî levh-i maḥfûz u kalem
Yedi kât gök yedi kât yer ḥaḳdurur taḥte’s-serâ
5. Ḥaḳdurur cennet ceḥennem hem terâzû hem Şırât
Hem ‘azâb u hem ḥisâb u hem beḳâ vü hem likâ
6. Hem şefâ‘at ḥaḳdurur hem mu‘cizât-ı enbiyâ
Hem kerâmet ḥaḳdurur hem evliyâ vü aşfiyâ
7. Ḥaḳdurur oruç namâz ḥacc u tavâf hem zekât
Ḥaḳdurur yevme’l-kıyâmet ḥayr u şer ba’s u ‘atâ
8. Ḥaḳdurur Mekke Medîne hem cemî‘-i enbiyâ
Cennet içre ḥûrî ḡilmân ḥulle rıdvân u serâ
9. Hem Resûlullâh şefâ‘at idiser ol ḥaḳdurur
Maḡfiret erişe Ḥaḳdan dilerem ede ‘atâ
10. Bunları taḥkîk edeler ḳavl-ile hem şevḳ-ile
Bunları taşdıḳ edeler etmeyeler imtirâ
11. Cennet ehli dür dëriz biz anlara ‘ayne’l-yakîn
Böyle iḳrâr eyleyüp ölenlere bil zâhirâ
12. Hem bilinmez bâtını her kişiniñ etme nazâr
Zâhiridür şer‘de ol mu‘teberdür an yüra
13. Ya ‘nî her ne ki buyurdı ol Resûl anı tutuñ
İşlemeñiz nehy iderse her neden ḥayre’l-verâ (5a/50-63)

Lezzetü’l-İslâm’da aşağıda belirtilen gazelde de “p” ve “b” nin mahreç yakınlığı sebebiyle aynı kafiye örgüsünde kullanılması görülmektedir.

1. Daḡı bir mü’min kebâir işlese olur ḥiṭâb

Kâfir olmaz ol günâh için velî vardır 'iķâb

2. Ya 'nî bilmez kimse anı Hâķ nice luķ işleye
Diler ise yazuğın bağışlaya yevme'l-hisâb
3. Dağı bir kâfir ki ihsân eyleye aç toyura
Dağı ķurban eyleye êde tařadduķ hem sevâp
4. Müslimân olmaya ol ihsân-ile ķurbân-ile
Çünkü a 'mâl etmedi Ķur'ân-ile işi ģarâb
5. Bir kişi dâ'im eyülerle muşâhib olsa dër
Anlarınla bile ķopa ģařr ola yevme'l-hisâb
6. Fıřķ u füccâr ehlini severse bir şâlih kişi
Hep 'amelleri olur bâtil ne ķıldıysa sevâp
7. Hem dağı ashâbı ta'n etmeyeler hîç bir eģad
Sû-i zan etmeyeler hem anlara hîç şeyģ ü şâb
8. Hâķ te'âlâ anlaraçün luķ u ihsân eyledi
Anlarıñ eksiklügin bağışladı vërdi sevâp
9. Muşafâ'yı sevdiğiçün Hâķ te'âlâ anlara
Vërdi Firdevs uçmağını ķıldı anı müsteķâb (6b/89-97)

Aşağıdaki gazelde de "c" ve "ç" harfleri kâfiye olarak bir arada kullanılmış ve ikfa kusuru yapılmıştır.

1. İşit ezân ile cum'a beyânından diyem bir kaç
Cemî'in *şir'atü'l-İslâm* içinden ķıldım istiģrâc
2. Ki cum'a Seyyidü'l-eyyâm dëmiřdür *şir'atü'l-İslâm*
İçinde eyledi i'lâm ki ta'zîm êdeler ģuccâc

3. O günde hayr edenin bil sevâbı çok olur soñdan
Günâhda ğayr görenlerden ziyâde olur andan kaç
4. Oğuya cum‘a leylinde Duğân sûresin ol hinde
Oğuya Kehfi hem ol gün zevâle varmadan bir kaç
5. Oğuya bunları her kim bu iki sûre‘i ya‘nî
Hağ andan şerr‘-i deccâlin ede qorqusını iğrâç
6. Şabâhdan oñda hem bile ede ğusl-i vuzû ile
Giye hem cum‘a tonların şarıp dülbend uralar tâç
7. Kılalar tevbe istiğfâr tezarru‘ edeler hem zâr
Günâhın ‘afv ede Ğaffâr bula zağmine isti‘lâc
8. Ki her kim mescide gele ki dülbendsiz namâz kıla
Ki yétmiş ol kadar bula o dülbendle kılan efvâc
9. Giyeler arı tonları gide i‘zâz-ile bunlar
Gül-âbı taybi ‘anberler qoğular edeler birkaç
10. Oruç tutmağı ol günde yalınuz ‘âdet etmeye
Ne ihyâ etmegi gece aña tağşîş ede her kaç
11. O cum‘a ile bayrâma iki ton edeler tağşîş
Giyüp gide o tonları o gün etmeye istiğrâc
12. Kelâm etmeye ol günde o illâ hayr-ile tâ‘at
Cimâ‘ isterse olınca ya ol gün ede bil ezvâc
13. Vara evvel muşallâya otura ede istiğfâr
Getüre çok şalavâtlar budur sünnet gözünü aç

14. İdüben hayra niyyeti apısından ıka kendi
Varup mescid abusında du‘â ede günâhdan kaç

15. Teveccüh eyleye Hakka hülûş-ı albi şıdkıla
İki rek‘at namâz kıla içerü giricek emvâc

16. ıka hem minber üstünde atîb anda du‘â kıla
Du‘âlar müstecâb olur o sâ‘at bil gözünü aç

17. Daı hıtbe okunurken kelâm söylemeyeler hîç
Daı söyleyene kimse işâret tmeye birkaç (21a-b/457-473)

Aşıdaki beytte vuzû’ kelimesi hemze ile bittiği için vav harfiyle yazılan şiiir kafiye örgüsüne uymamaktadır. Bu beytte de ikfa kusuru yapılmıştır.

Bir kişi abdest-ile lse şehîd olur şehîd
Hem günâhlardan bedeni arıdıcıdur vuzû’

Uyusa abdest-ile anuñ şî‘ârında melek
Eder istigfâr anuñçün şubhadañ ey mâhrû (14a/283-284)

b. İtâ

İta kafiyenin aynı anlamda tekrarlanmasıdır. Kasidede beyit sayısının çokluğundan dolayı 5 veya 7 beytte bir kafiyenin aynı anlamda tekrarlanması hoş görülmüşse de gazelerde ita bir kusur olarak görülmüştür. İta her ne kadar bir kafiye kusuru ise de şairler tarafından çok da önemsenmez. Muallim Nâci, “celîsinden hafisi ehven ita her nasıl olsa tab’-ı selîme olmuş ammâ olmayaydı kâşki dedirir.” Sözüyle bu duruma dikkat çekmektedir (Şenödeyici, vd, 2015: 44). İki türlü ita vardır:

1. İtâ-yı celî: Tekrarı açık olan itadır. *Lezzetü’l-İslâm*’da yer alan ita-yı celi örnekleri aşıda verilmiştir.

1. Toprağ-ile sile hem pâk eyleye ova elin
İllâ kimse yardımıyla tmeyeler hîç **vuzû**

2. Hem izârına şaça şu vesvese kat' ola dër
Ède istikbâl-i kıble her kaçan alsa **vuzû** (15a/309-310)
1. Dağı varmayalar öñ şaf dağı tolmadan ard şaffa
Dağı şoñra yara yara ilerü varma **mahlûkât**
2. Yalñuz tûrmayalar şaf arasına gireler tâ
Kâtı şık tûtalar şaffi berâber tura **mahlûkât** (18b/404-405)

2. İtâ-yı hafi: Tekrarı açık olmayan itadır.

Lezzetü'l-İslâm'da “at ve et” ekleri “tâ'cilât, te'hîret, tavzîhat, mahlûkât” kelimelerinde aynı görevde ve anlamda kullanılmıştır.

1. Buyurmuşdur namâzı Hâk huşûşâ kıldı beş evkât
Anı mü'min olan kılsun ki her er dağı her 'avrat
2. Anı kılan bulur 'izzet anı kılan bulur devlet
Anı kılan bulur rahmet eder uçmağa teşrifât
3. Anı Hâk dikdi bir sancağ çün aldı leşker-i İslâm
Tağıdur leşker-i küfri kılanlar anı bil evkât
4. Namâzdur ehl-i îmânın karañu gece mişbâhı
Demişdür nûr-ı mü'mindür anuñla açılır cennet
5. Namâz dînin hayâtıdur yakîñün kuvvetidür hem
Anı fevt eylemek aşlâ ki zâyî' eylemek evkât
6. Kılalar her namâzı dër gözedüp vaqt-i evsâdde
Eger işi ola öğlen namâzın ède te'hîrat
7. Şabâh namâzını yëgdür kılalar kış güninde èr
Kılalar vaqt-i ahîrde anı yaz günleri evkât

8. Kılalar hem dağı yatsun namâzın müsteħabdur bu
Geceniñ üç bölügde bir bölügin geçirüp ey zât
9. Ve illâ ol cemâ'atde za'îf ya ħasta ya pîr var
Anuñçün vaqt-i evvelde kılalar anı tâ'cilât
10. İkindüde budur sünnet anı yaz günlerinde gün
Şararmadan kıla ol gün anı étmeye te'ħîret
11. Dağı aħşam namâzın gün batınca kılalar her gün
Eser kalmaya hiç günden éde ya'nî ğurûbiyyât
12. Teħavvi étmeyeler üç vaqıtde hiç namâz için
Birisi gün toğarken bil olunca ta ki tavzîhat
13. İkinci gün zevâle varacağdur kılmaya ol dem
Üçünci gün batariken édinca ta ğurûbiyyât (17a-b/364-376)

2.4.5.1.3.2. Adı Konulmayan Kâfiye Kusurları (Uyûb-ı Gayr-i Mülakkaba-i Kâfiye)

Yukarıda bahsedilen kafiye kusurları dışında, belli bir kategoride değerlendirilmemiş bazı kafiye kusurları da vardır. Bunlar şairlerin beyitlerinde yapageldikleri kafiye, vurgulamak istedikleri anlama uygun olan kelime veya tamlamayı kullanmak zorunda oldukları için görmezden gelmeleri sonucu oluşur (Kaçar, 2010: 75).

Aşağıda yazılan beyitlerde de kullanılan kafiyeler yazıldıkları beyitlerin kafiye örgüsüne uymamaktadır. Mütercim de vurgulamak istediği kelimeyi belirtebilmek için bazı beyitlerde kafiye örgüsüne dikkat etmemiştir. Örnek verilen beytin bulunduğu şiir gazel nazım şekliyle yazılmış ve kafiye-yi mücerrede kafiye örgüsüne sahiptir. Aşağıdaki beyitte günah kelimesi hemze “◌” ile bittiği için nun “ن” harfiyle yazılan şiir kâfiye örgüsüne uymamaktadır.

Oğuyup da unudanı unuda Ħağ dağı anı
Olur Allâh katında her işi ebter dağı noğşân

Oğuyan oğur anı unutup gitmeye anı
Ki zîrâ dünyâda andan ulu yoğdur ‘işyân günâh

Unutup tutmasa hükmin o kimse bil kıyâmetde
Kopar gözsiz olur a‘mâ ya niçün edeler nisyân (8b/141-143)

III. BÖLÜM

3. METİN

3.1. Metnin Oluşturulmasında Dikkat Edilen Hususlar

- Metin içindeki anlam eksikliklerini tamamlamak için tarafımızca metne ilave edilen harf, hece, ek veya sözcükler köşeli parantez “[]” içerisinde gösterilmiştir. Ayrıca beyitlerin aruz kalıplarını da belirtmek için köşeli parantez “[]” kullanılmıştır. Eserde yer alan sayfa numaraları satır başında köşeli parantez içerisine “[]” alınarak gösterilmiştir.
- Eserde yer alan ayetler için numaralandırma yapılmamış satır başından başlanılarak yazılmıştır. Ayetlerin mealleri ve sure-ayet numaraları dipnotta verilmiştir. Eserde yer alan dualar numaralandırılmamış ve anlamı bilinmeyenler nüsha fotoğrafı ile birlikte paylaşılmıştır.
- Beyitlerde uygulanamayan aruz kusurları dipnotta belirtilmiştir.
- Karşılaştırılan iki nüsha arasındaki farklar dipnotta yazılmıştır.
- Nüshada okunamayan bazı kelimelerin fotoğrafları dipnotta eklenmiştir.
- Beyitlere noktalama işaretleri ile büyük-küçük harf eklemeleri yapılmıştır.
- Eserde yer alan beyitlerdeki bazı kelimelerin yazılış şekillerinde tarafımızca düzeltmeler yapılmayarak mütercim tarafından eserde yazıldığı şekilde harekelere uyularak gösterilmiştir. Metinde yanlış yazılan kelimeler, eserin dil ve imla özelliklerini korumak amaçlı aynı şekilde yazılmıştır.
- Beyitler üzerinde aruz kusurları gösterilirken vasl uygulanan kısımda alt çizgi “_” işareti kullanılmıştır. Zihaf olan yani normalde uzun olan kapalı kelimeler kısa (açık) yapılıncı o harf eğik şekilde gösterilmiştir.
- Eserde bazı kelimelerde “-dir, -dır” harekesi kullanılmıştır fakat dönemin dil özelliklerine uygun olması açısından bu kelimeler tarafımızca “-dur, -dür” şeklinde düzeltilmiştir. Eserde bazı kelimelerde kullanılan “-ub, -üb, -ib, -ib” harekesi “-up, -üp, -ıp, -ip” şeklinde tarafımızca düzeltilerek yazılmıştır.
- Beyitlerin nüsha sayfa numaraları ve nazım şekilleri parantez () işareti ile beyit sonlarında gösterilmiştir.

- Eserde yer alan beyitlerin transkripsiyonlu olarak aktarılmasında İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesi esas alınmıştır.

3.2. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti

Osmanlı Türkçesinde Kullanılan Harf	Günümüz Latin Alfabetinde Karşılığı	Osmanlı Türkçesinde Kullanılan Harf	Günümüz Latin Alfabetinde Karşılığı
ا, آ	A, a, E, e, ' ,	ض	D, d, Ž, ž
ب	B, b	ط	T, t
پ	P, p	ظ	Z, z
ت	T, t	ع	'
ث	Š, š	غ	Ĝ, ĝ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	K, k
ح	H, h	گ, گ, گ	K, k, G, g, Ñ, ñ
خ	H, h	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Z, z	ن	N, n
ر	R, r	و	V, v, U, u, Ü, ü
ز	Z, z	ه	H, h
ژ	J, j	ی	Y, y, I, i, Î, î
س	S, s	Uzun "a"	Â, â
ش	Ş, ş	Uzun "i"	Î, î
ص	Ş, ş	Uzun "u"	Û, û

3.3. Transkripsiyonlu Metin

Bismillâhirrahmânirrahîm ve bihi neste 'în³³

[Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün]

[2b]

1. Evvel_ismullâh ile fetḥ edelüm
Birligine ḥamd ile medḥ edelüm
2. Birdür_andan ğayrı hîç yoḡdur Ḥudâ
Cümle hep muḥtâcdur bay u gedâ
3. Yerleriñ hem³⁴ göklerin Ḥallâkıdur
Cümle 'âlem ḥalkınıñ Rezzâkıdur
4. Ya'nî oldur cümleliñ rızkın veren
Öldüren oldur daḡı dirigüren
5. Birdür_andan ğayrı hîç yoḡdur ilâh
Yoḡ şerîki bî-vezîr³⁵ ol pâdişâh
6. Hem nazîri yoḡdur_oldur Zü'l-celâl
Hiç şebîhi yoḡdur_oldur bî-misâl
7. Ḥâlık_oldur Râzık_oldur Zü'l-'aṭâ³⁶
Yoḡdur_aniñ hergiz_işide ḥaṭâ
8. Vêrdigine kimse mâni' olamaz
Vêrmedügin kimse ele alamaz
9. Anıñ_âsân etdigi olmaz 'asîr
Daḡı düşvâr kıldığı olmaz yesîr

³³ Mfk: Bismillâhirrahmânirrahîm

³⁴ Mfk: -

³⁵ Mfk: bî-nazîr

³⁶ Mfk: Zü'l-ḥaṭâ

[3a]

10. Çün müyesser kıldı bize bir eser
Ol eserle bu gedâ añıliser³⁷
11. Hem Resûline şalât-ile selâm
Âline aşhâbına anıñ temâm
12. Ol Resûlullâh Şefî‘u‘l-müznibîn
Hem vücûdı rahmeten lil-‘âlemîn
13. Enbiyâlar serveri sultânıdır
Evliyânıñ cânlarınıñ cânıdır
14. Çün kitâbıñ nazmına bir kaç sebeb
Vardur_anı diñle ey şâhib-neseb
15. Biri oldur ister_idi bu³⁸ gedâ
Bir eser qoya gide bu dünyâda
16. Dağı gördüm ‘Âbidînüñ nazmını
Bir kişi okur getürmez veznini
17. Ya‘nî takrîr eyleyüp mensûr-ile
Anı yanlış söyler_idi şûr ile
18. Ben dedüm ki nazmiledür bu kitâb
‘Âbidînüñdür anı bil ey hubâb³⁹
19. Niçün_édersiñ anıñ veznin harâb
Ol dedi nazmen degildür bu kitâb⁴⁰

³⁷ Mfk: Ol eser bu gedâra geliser

³⁸ Mfk: ol

³⁹ Mfk: Ol dedi nazmen degildür bu kitâb

⁴⁰ Mfk: ‘Âbidînüñdür anı bil ey hubâb

[3b]

20. Hem cidâlî idi yine söyledi
Her kitâbîñ nazmın_inkâr⁴¹ eyledi⁴²
21. Bildim_andan kim kılamaz nazmını
Her kişi anıñ bilemez veznini⁴³
22. Dèdi gönülüm şimdi bunu ben nèdem
Şir'atü'l-İslâm 'ı ben manzûm edem
23. Ol sebebden kılmışam evzân-ile
Veznini hem eyledim elvân-ile
24. Okuyanlar edeler şevk-i şifâ
Dinleyenler bulalar zevk-i şefâ
25. Okuyanlar ya'nî bula lezzetin
Dinleyenler bileler key'izzetin
26. 'Âbidî ol rahmetullâhi 'aleyh
Hâk te'âlâ kılsuñ_ıhsânı ileyh
27. Hem sebep oldı çün_anıñ gevheri
Ben de kıldım bir binâ-yı cevherî
28. Hem nazîre⁴⁴ olsun_aña bu binâ
İkisiniñ hükmi de olmaz fenâ
29. Çün çıkıbdur ikisi de Şir'adan
Kim bilinmemiş⁴⁵ anı te'lif eden

⁴¹ Mfk: añar

⁴² Mfk: -

⁴³ Mfk: nazmını

⁴⁴ Mfk: nazîr

⁴⁵ Mfk: bilmemiş

30. Ba'zılar éder muşannifi temâm
Ol kitâbîñ Hızr 'aleyhisselâm
31. Hızridiğın anıñ_ içün bildiler
Ka'be tãmı üzerinde buldılar
32. Bu kitâbı gerçi ben⁴⁶ nazm eyledüm
Tut ki bir yola giderken⁴⁷ söyledüm
33. Ancılayın idi ya'nî ol hemân
Ki meşakqatlü idi ol yol hemân
34. Oturup⁴⁸ ya'nî dikeldüm ber-қarâr⁴⁹
Étmiş_ idüm⁵⁰ bu қarârımdan⁵¹ firâr
- [4a] 35. Hem zamân âhir zamânıdı қatı
Artışıdı 'ıyşeler meşakqati
36. Ya'nî geldi şimdi şöyle bir zamân
Hiç cihânda қалmadı emn ü emân⁵²
37. Her re'âyâ oda yandı cevri-ile
Hiç imâmıñ yoқ haberi kim bile⁵³
38. Çün re'âyânıñ fiğânı cem'ine
Girmez_ oldı ol imâmıñ sem'ine
39. Ya haberi yoқ ki yoқdur bildüren⁵⁴

⁴⁶ Mfk: -

⁴⁷ Mfk: gider

⁴⁸ Mfk: okudum

⁴⁹ Mfk: ferâr

⁵⁰ Mfk: étmiş idi

⁵¹ Mfk: firârımdan

⁵² Mfk: Hiç imâmıñ yoқ haberi bi-gümân

⁵³ Mfk: -

Ya haıkat⁵⁵ oldur_anı kılduran⁵⁶

40. Hem cehâlet kabladı bu ‘âlemi
Bilmez_oldılar fairi ‘âlimi
41. ‘Âlim ü yosuldandan kaçarlardı bugün
Nitekim kaçarlardı gibi kırtandan⁵⁷ kıoyun
42. Hem bunıñ haında vardır bir hadıs
Anı ‘âlimler bilür bilmez habıs
43. Key çoğaldı gâyet-ile eşkiyâ
Liki vartır nâs-ı Hudâ evliyâ
44. Çün şerî‘atıñ Resûlün bâkîdür
Mü‘min_olanlar anıñ ‘uşşâkıdır
45. Hem anıñ ‘aşına etdim gâyeti
Sevgisinde bulmuşam ben lezzeti
46. Êtmeyeler⁵⁸ naz için bize hitâb
Bar içinden almışam gülden gül-âb
47. Men içinden taşra çünkim gitmedim
Şerhden_alup katı itnâb⁵⁹ etmedim
- [4b] 48. Hem kitâbı bileler hoş nâm-ile
Nâmı ya‘ni *Lezzetü'l-İslâm* ile

⁵⁴ Mfk: bildirin

⁵⁵ Mfk: hafifet

⁵⁶ Mfk: kaldırin

⁵⁷ Mfk: kırtandan

⁵⁸ Mfk: enbiyâlar

⁵⁹ Mfk: itrâb

49. Kim hatâsın görüben eder şavâb
Yazsun_Allâh şerrini anîñ şavâb

El-Bâbu Evvel: İmân-İle Şâbit Olur Anı Beyân Eder

[Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün]

50. Farzudur imânı bilmek cümleden ol ibtidâ'⁶⁰
Fazlı⁶¹ rahmetdur Hudâdan bize ol nûr-ı hüdâ
51. Şorsalar imânı de kim birlemekdür Haqqı ol
Haq Resûlüdür Muhammed Muştafâ'yı imtirâ
52. Dağı inanmağdurur⁶² gökden inen kitâblara
Cümlesi yüz dördür bil indi anlar ez-semâ⁶³
53. Hem melekler 'arş u⁶⁴ kürsî levh-i mahfûz u⁶⁵ kalem
Yedi kât gök yedi kât yer hağdurur tahte's-serâ
54. Hağdurur cennet ceğennem hem terâzû hem Şirât
Hem 'azâb u hem hisâb u hem beğâ vü hem liğâ
55. Hem şefâ'at hağdurur hem mu'cizât-ı enbiyâ
Hem kerâmet hağdurur hem evliyâ vü aşfiyâ
56. Hağdurur oruç namâz hacc u tavâf hem zekât
Hağdurur yevme'l-kıyâmet hayr u şer ba's u 'atâ⁶⁶
57. Hağdurur Mekke Medîne hem cemî' -i enbiyâ
Cennet içre hûrî gilmân hulle rıdvân u serâ

⁶⁰ Mfk: Farzudur imân bilmek cümleden ibtidâ'

⁶¹ Mfk: fi'l-i

⁶² Mfk: inanmağdur

⁶³ Mfk: Cümlesi yüz dört bil indi Ez-semâ

⁶⁴ Mfk: -

⁶⁵ Mfk: -

⁶⁶ Mfk: hağâ

58. Hem Resûlullâh şefâ'at idiser ol haqdurur
Mağfîret erişe Haqdan dilerem ede 'atâ
59. Bunları taḥkîk⁶⁷ edeler kavı-ile hem şevk-ile
Bunları taşdıq edeler etmeyeler imtirâ
- [5a] 60. Cennet_ehli⁶⁸dür dëriz biz anlara 'ayne'l-yakîn
Böyle ikrâr eyleyüp ölenlere bil zâhirâ
61. Hem bilinmez bâtını her kişiniñ etme nazâr
Zâhiridür şer' de ol mu'teberdür an yüra

Qâvluhu te'âlâ "Ve mâ âtâkumu'r-resûlu fe-huzûhu ve mâ nehâkum 'anhu fentehû" illâ âsâh⁶⁹

62. Ya'nî her ne ki buyurdı ol Resûl anı tutuñ
İşlemeñiz nehy iderse her neden ḥayre'l-verâ

El-Bâbu Şâni: Muḥammed Muştafa'nıñ Sünnetine Tâbi' Olmağı Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

63. Resûliñ sünnetin her kim delîl edinse ey cânâ
Zelîl olmaya 'âlemde dağı ḥor olmaya aşlâ
64. Êdinse ihtilâf-ı cenk kamu millet ki dîninde
Çü gelmez zerrece⁷⁰ anıñ dînine ḥavf ḥalâl ifnâ⁷¹
65. Ḥaber vërem ḥadîsimden benim ümmetime her kim
Gide anıñla bid'atler gelür sünnet bulur⁷² ibkâ

⁶⁷ Mfk: taḥfîf

⁶⁸ Mfk: -

⁶⁹ Haşr, 59/7: Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin.

⁷⁰ Mfk: zerre

⁷¹ Mfk: iḥfâ

⁷² Mfk: bilir

[5b]

66. Şefâ‘at eyleyem aña hem_ Allâh eyleye rahmet
Aña vâcib olur cennet dağı vildân-ile hûrâ
67. Dağı her kim éderse terk benim sünnetlerimi ol
Şefâ‘at ummasun benden ki ‘âşîdür yüzi qara
68. Gerekdür müslimân olan eñ_ evvel sünneti bilmek
Ki vâcibdür anı ya‘nî bilüp kılmakda bil fi‘lâ
69. Budur sünnet Resûlullâh anı étmiş ola ol şâh
Zamânında olanlar da anı tutmuş ola fi‘lâ
70. Anıñ ardınca gelenler dağı bir iş éde anlar
Hem_ andan soñra gelenler anı tutmuş édüp ifnâ
71. Bulara qarn-ı evvel dër dağı hem qarn-ı şânî bil
Ne işlerse bular ey cân olur sünnet bilâ-ifnâ⁷³
72. Hâlîfe râşid olsa yâ‘amel işlese bir hoşça
Olur sünnet dağı hem ol anı da tütalar cem‘â
73. Dağı mü‘min olanlar hem namâz kılmak gerek her dem
Nedür ol farz nedür sünnet anı bilmek gerek qavlâ
74. Dağı hem ehl-i kıbleden biri fevt olsa görseler
Namâzın kıllalar anıñ eger tezkîr⁷⁴ eger ünsâ
75. Uyalar bir⁷⁵ imâma hem eger fâcir eger ebrâr
Cidâli koyalar anda übüvvetlü uli’l-edâ
76. İmâm olan da küffâra gâzâ etmek gerekdür hem

⁷³ Mfk: ifşâ⁷⁴ Mfk: tezlîk⁷⁵ Mfk: -

Bile gitmek gerekdür hem anıñla cümle dilârâ

- [6a]
77. Kılalar hayrı tâatler imâma key itâ'atler
Tutup emrini hayr-ile du'âlar édeler aña
78. İmâm olan da ol halka du'âlar kıla ol halka⁷⁶
Hem_ihsân èyleye halka 'adâlet éde hem ala⁷⁷
79. Yaramaz olmayalar hîç aña ètmeyeler kaçdı
Kılıc-ile hem_üstüne anıñ varmayalar aşlâ
80. Dahı bir müslimânı hîç kılıç çekmeyeler èr geç
Çekene uralar haţtı édince ta işe rüc'â
81. Édeler hayra niyyetler anı isteyeler Hâkdan
Rızasın bulalar Hâkqıñ kılanlar anı ey cânâ
82. Eger niyyetde hayr olsa o hayrı ètmeden ölse
Yazılır defterine ol bulur hem anı fi 'uqbâ⁷⁸
83. Eger niyyetde şerr olsa anı işlemeden ölse
Rücû' ètmiş de fevt olsa olur âhir işi evlâ
84. Rücû'sız ölse ol kişi bilinmez kim n'ola işi
Ki müşkildür anıñ işi meger feyz éde ol mevlâ
85. Günâh işlerse bir kişi rızâ vérmeyeler aña
Anıñ meclisine bir dem oturup ètmeye şurâ
86. Dahı yanında bir kişi yazıklı étse bir işi
Günâhında şerik olur rızâ vérsa eger aña

⁷⁶ Mfk: du'âlar édeler aña

⁷⁷ Mfk: édeler hem lâ

⁷⁸ Mfk: 'uqbâda

87. Ya işlese refîki ol birisi bilmese anı
Rızâ vèrmezse ya aña şerîk olmaz o bir dâna
88. Eyüler ile bir kişi muşâhib olsa her dâ'im⁷⁹
Çoparanlar-ile⁸⁰ bile⁸¹ vèrür cennetde Hâk mevlâ

[Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün]

89. Dağı bir mü'min kebâir işlese olur hitâb
Kâfir_olmaz ol günâh için velî vardır 'iğâb⁸²
90. Ya'nî bilmez kimse anı Hâk nice lutf işleye
Diler ise⁸³ yazuğın bağışlaya yevme'l-hisâb
91. Dağı bir kâfir ki ihsân eyleye aç toyura
Dağı kurban eyleye ede taşadduk hem şevâb
92. Müslimân olmaya ol ihsân-ile kurban-ile
Çünkü a'mâl etmedi⁸⁴ Kur'an-ile işi hârâb

[6b]

93. Bir kişi dâ'im eyülerle muşâhib olsa dèr
Anlarıyla bile çopa haşr ola yevme'l-hisâb
94. Fısk u füccâr⁸⁵ ehlini severse bir şâlih kişi
Hep 'amelleri olur bâtil⁸⁶ ne kıldıysa şevâb
95. Hem dağı aşhâbı ta'n etmeyeler hiç bir ehad⁸⁷
Sû-i zan etmeyeler hem anlara hiç⁸⁸ şeyh ü şâb

⁷⁹ Mfk: her işi

⁸⁰ Mfk: çoparatlar-ile

⁸¹ Mfk: -

⁸² Mfk: 'itâb

⁸³ Mfk: -

⁸⁴ Mfk: etmeye

⁸⁵ Mfk: tüccâr

⁸⁶ Mfk: bozulup her

⁸⁷ Mfk: bir kişi ehad

96. Hâk te'âlâ anlaraçün luţf u ihsân eyledi
Anlarıñ eksiklügin⁸⁹ bağışladı vèrdi şevâb
97. Muştafâ'yı sevdiğiçün Hâk te'âlâ anlara
Vèrdi Firdevs uçmağını kıldı anı müsteţâb
- [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]**
98. Yazılır olsa Kûr'ân'dan bir_evde varak_âyet⁹⁰
Kıyâmette anıñ dermân olur derdine bil gâyet
99. Dağı bir evde hem muşhaf olursa édeler i'zâz
Kıyamette anı ibrâz édeler Hâkka maqbûlât
100. Şuna beñzer ki bir kişi elinde hücceti olsa
Varıcağ kâğfya anuñ biter tüz hâceti hâcet
101. Eger şâhid dilerlerse⁹¹ gerek mazmûnına anuñ
Okuya şâhidi Kûr'ân ya okunmağ gerek âyet⁹²
102. Dağı her kimin_evinde okunur âyet-i Kûr'ân
Erişür nûrı anuñ⁹³ tâ ile'l-ârş intihâ gâyet
103. Melekler göreler anı diyeler dâr-ı İslâmdan
Gelür bu nûrı Kûr'ân'dur édeler anı ta'zîmat
104. Dağı hem ehl-i bid'atden irâğ olmağda sünnetdür⁹⁴
Yağın ol sünnet_ehl-ine 'ibâdetdür o maqbûlât

⁸⁸ Mfk: hiç anlara hem

⁸⁹ Mfk: egledüğün

⁹⁰ Mfk: Yazılır olsa Kûr'ân'da bir evde vağ âyet

⁹¹ Mfk: diler ise

⁹² Mfk: Kûr'ân

⁹³ Mfk: enver

⁹⁴ Mfk: ol sünnet olmağda

- [7a] [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]
105. Oturma ehl-i bid'atle şakım key renci bulaşur⁹⁵
Nitekim uyuza beñzer o bid'ât ya'nî ulaşur
106. Görücek bid'at_ehlini aña hülq-ile bakmaya
Ne işledügin_işleye ne anıñ-ile éde şûr
107. Dağı hem bid'at_ehliyle bile hîç gitme bir yola
Ne hürmet kıl⁹⁶ ne 'izzet kıl⁹⁷ taşadduk étme bil gör hor

El-Bâbu Selâse: 'Âlimiñ Fazlın ve Âdâbların Beyân Eder

- [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]
108. Gel⁹⁸_ey 'âlim 'ıyân eyle ki 'ilmi eyleme mestûr
Ki hâlkdan şaklama nûrı 'ilimdür zîrâ muṭlaḳ nûr
109. Cemî' 'ilim içinde bil ki din 'ilminden_eşref yok
Kelâm içre budur evlâ ḳamu 'âlemde a'lâdur⁹⁹
110. Aña hîç hîle gâyet yok ki fazlını edem taḳrîr
Nice vaşf eyleyem anı nihâyet aña hîç yoḳdur
111. Şebîhi yoḳdurur¹⁰⁰ anıñ kim_édeler anı teşbîh
Nazîri yoḳdurur¹⁰¹ anıñ kim_édeler anı mestûr
112. Girü ḳalan kelâm üzre şorarsañ fazl-ı Ḳur'ânı
Ḳul_üzre fazlı bil anıñ Hudâniñ¹⁰² fazlı gibidür
113. Buyurmuşdur Resûlullâh işit âlimleriñ fazlın¹⁰³

⁹⁵ Mfk: bulaşur renci

⁹⁶ Mfk: -

⁹⁷ Mfk: -

⁹⁸ Mfk: ki

⁹⁹ Mfk: a'lâdan

¹⁰⁰ Mfk: yoḳdur

¹⁰¹ Mfk: yoḳdur

¹⁰² Mfk: Hudâ

Ki câhil üzere ya'nî ne deñlü efdali vardur¹⁰⁴

114. Dèdi bir 'âlimiñ fazlı bir_echel 'âbid_üstüne
Bir_ümmet üzere bilüñ benim fazlım gibi olur¹⁰⁵

115. Dağı şeytân üzere bir faķih¹⁰⁶ kuvvetidir ol
O biñ 'âbiddin_artuķdur anuñ ol heybeti vardur

116. Silâhı cenk içinde çok¹⁰⁷ olanlar bir degildürçün
Ki zîrâ 'âlimiñ 'ilmi nice yüz biñ silâhıdur

[7b]

117. 'İbâdâtıñ ulusu hem demiş 'ilm-ile halk ahsen
'Arabiyyât okumaķda bilüñ ol hayrı sünnetdür

118. Kişiniñ 'ilmi çok olsa velî¹⁰⁸ az olsa¹⁰⁹ a'mâli
'Azâbı vardur_anuñ da aña çünkim 'özür yokdur

119. Kişiniñ 'ilmi çok olsa anuñla étse hoş 'amel
Bulur 'izzet bulur devlet bulur cennet olur mesrûr

120. Kişiniñ 'ilmi olmasa 'amel kılsa velî çok çok
Sevâbı az olur zîrâ 'amel 'ilm-ile ancaķdur

121. Su'âli var turur zîrâ 'ilimsiz olan_a'mâlün
Ķabûl olur 'amel ancaķ hemîn 'ilm-ile maķbûldur

122. Kişiniñ 'ilmi çok olsa velî az olsa a'mâli
'Azâbı vardır_anuñ da aña çünkim 'özür yokdur¹¹⁰

¹⁰³ Mfk: vaşfin

¹⁰⁴ Mfk: fazlı vardurur

¹⁰⁵ Mfk: durur

¹⁰⁶ Mfk: fehîmin

¹⁰⁷ Mfk: -

¹⁰⁸ Mfk: vü

¹⁰⁹ Mfk: olsa da

¹¹⁰ Mfk: -

123. ‘Amelden zâ’idi ‘ilmiñ hisâb olur imiş bildiñ
Zekâtı var dağı ‘ilmin edâ kıl étmegil mestûr

124. Zekâtı oldurur¹¹¹ ‘ilmiñ oğuya diñleye eller
Eger ta’lîm éde anı qamûsından bu a’lâdur

[Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Fe’ûlün]

125. Ki ta’lîm étmeye ‘ilmi müsellim
Vü illâ ehline hoş éde ta’lîm

126. Nebî çünkim buyurdı bil bu sırrı
İtiñ ağızına atmaq¹¹² dedî dürrî

127. Dağı buyurdı anı ‘avd-i tâhir
Ĥanâzîr boynuna aşmañ¹¹³ cevâhir

128. Çü hikmet çünki cevherden ĥayırlı
Kerih¹¹⁴ güden ĥanâzîrden de şerli

129. Çün_ehlinden dağı tutmaya ‘ilmi
Tuğarsa étmîş_olur aña zulmi

[8a] 130. Ki zîrâ ehliniñ ġayrine¹¹⁵ ‘ilmi
Ki vaz’ étmek izâ’atden degil mi

El-Bâbu Râbi’ : Ta’lîmiñ ve Te’allümüñ Fazlın Beyân Éder

[Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün]

131. Gözedüp Ĥağ rızâsını oğursañ dâ’imâ Ĥur’ân
Seni uçmağına Sübhân oğur dâ’im éder mesrûr

¹¹¹ Mfk: oldur

¹¹² Mfk: ekmek

¹¹³ Mfk: Şanar bir boynıza aşmak

¹¹⁴ Mfk: -

¹¹⁵ Mfk: ġayriye

132. Ki ur'ân Ha kelâmıdır ouyup tıtsa bir kişi
Haaya uramaz hergiz işi dâ'im sevâb olur
133. Ne deñlü var ise âyet bu¹¹⁶ ur'ân ire bil ey cân
Ki cennet ire derâcât demişdür ol adar vardur
134. Bu deñlü âyet_ouyan varır ol cennete girer
Ërerler mertebesine olurlar dâ'imâ mesrûr
- [Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün]
135. Daı her kim ki ur'ânı bile tanzîm êde her an
Daı bilmeyene anı êde ta'lim êde tıbyân
136. Ki 'ilmine ıla hürmet ri'âyet hem daı 'izzet
Bile Hadan anı rahmet daı ni'met bile ey cân
137. İşit imdi aña ey cân nice ihsân êder Sübhân
şefâ'at eyleye ur'ân anı yamaya hem nîrân
138. Daı bir kişi ur'ânı ouyup tıtmaya anı
İşitmeye ouyanı aña hem urmaya eznân
139. Olarıñ tıtmaya sözün otura dönmeye yüzün
Ya anı Ha rızâsıün ouyup êtmeye i'lân
140. İşit âhir ur'ân nêde alup gide yêde yêde
Yetişdürür anı oda vêre hem meskeni nîrân
- [8b]
141. Ouyup da¹¹⁷ unudanı unuda Ha daı anı
Olur Allâh atında her işi ebter daı noşân

¹¹⁶ Mfk: -

¹¹⁷ Mfk: ouyup

142. Oğuyan oğur¹¹⁸ anı unudup gitmeye anı
Ki zîrâ dünyâda andan ulu yoğdur 'işyân günâh¹¹⁹

143. Unutup tütmasa hükmin o kimse bil kıyâmetde
Çopar gözsiz olur a'mâ ya niçün edeler nisyan

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

144. Otura Hağ yolunda bir mu'allim
Ède tâliblere ol 'ilmi ta'lîm

145. Ki ta'lîm ede ya'nî dîn yolunı
Ne ise söyleye Hağ buyrığını

146. Resûlullâh demiş anlar içinde
Yazılmış *Şir'atü'l-İslâm* içinde

147. Cihâna geldi ise ne kadar cân
Ne deîlü varsa¹²⁰ ya'nî cinn ü insân

148. Edeler Hağ yoluna hayrı tâ'at
Ki ya'nî haşre dek cümle 'ibâdet

149. Çamusı bir mu'allimce sevâbı
Bulamaya işidün bu cevâbı

150. Dağı hem¹²¹ bir mu'allim bilmeyeni
Ki ta'lîm ede aña 'ilmi ya'nî¹²²

151. Çulu gibidür_anı şatsun_üstâz
Dilerse anı âzad etsün_üstâz

¹¹⁸ Mfk: oğuya

¹¹⁹ Mfk: günâh 'işyân

¹²⁰ Mfk: olsa

¹²¹ Mfk: her

¹²² Mfk: ya'nî 'ilmi

152. Eger qâbilse ‘ilmi êde ta‘lîm
Anîñ fehmince söyleye mu‘allim
153. Eger fehmi az_ise söyleye az
Uşanup terk êdüp gitmeye şeh-bâz
- [9a] 154. Dêmeye câhile ruḥşat kelâmın
Melûl êtmeye ḥavf-ile de qalbin
155. O ya‘nî qalmasun Ḥaḳ tâ‘atinden
Ümîdin kesmesin Ḥaḳ raḥmetinden
156. Kişiyeye bir ‘amel êtmeye te’sîr
Daḥı çoḳ êde terk¹²³ êtmeye ol dâr¹²⁴
157. Anuñ âḥirde nef’in bulıserdür¹²⁵
‘Amelden¹²⁶ çoḳ ‘ivâzlar olıserdür¹²⁷
158. ‘Amel eyleye evvel kendi¹²⁸ baḳa
Daḥı işleñ dèyü söyleye ḥalka
159. Ki ta‘lîm êtmeye rızkî câh_ıçün
Hemân niyyeti olsa Allâh_ıçün
160. Daḥı hîç kimseden mâlı menâli¹²⁹
Dilemeye vèrir Allâh nevâli

¹²³ Mfk: ol

¹²⁴ Mfk: te’sîr

¹²⁵ Mfk: - Mk: ol

¹²⁶ Mfk: ‘âlemden

¹²⁷ Mfk: ‘ivâz bulıserdir

¹²⁸ Mfk: -

¹²⁹ Mfk: melâli

El-Bâbu Hâmis: Kur'ân Okumağın Sünnetlerin Beyân İder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

161. Ola hem ehl-i 'ilmiñ beñzi şarı
Gözü yaşlu ola hem gönli arı
162. Arık ola teni hem nefsi ölmüş
Canı yanmış ola kalbi uyanmış
163. Huşû' ola işi nerm ola bağrı
Ki Qur'ân işidicek ürpe şî'ri¹³⁰
164. Ferâh olursa halk ağlaya bunlar
Gülerse halk bular maẖzûn olalar
- [9b] 165. Yëseler¹³¹ halk bular sâ'im olalar
Ki 'ilm ehli nişânıdur bileler
166. Bular hiç ziyneti de¹³² sevmeyeler
Libâsı ibrişimi giymeyeler
167. Gécelerde dağı kâ'im ola dër¹³³
Ki Qur'ân okuya virdin bile dër¹³⁴
168. Hasan okurdı virdin evvelinde
Hüseyn anı geçeniñ âhirinde
169. Édeler halka eylükler ki kış yaz
Bularçün hüsn-ile halk-ile üstâz
170. Dağı dünyâ için söyleşmeyeler

¹³⁰ Mfk: Kaçan Qur'ân işidip ya şî'ri

¹³¹ Mfk: yiyeler

¹³² Mfk: -

¹³³ Mfk: olalar

¹³⁴ Mfk: bileler

Anuñçün haqlı and içmeyeler¹³⁵

171. Yoluñ toğrısına bunlar gideler
Buları halk görüp i'zâz edeler
172. Yiyecek az yiyeler kış eger yay
Yiyeler demeyeler arpa buğday
173. Dağı kendüni halk içinde taħfif
Edüp olmaya ya'nî katı taħfif
174. Katı çok çalışup câhillere de
Özin beñzetmeye kâhillere de
175. Dağı 'ilm ehline¹³⁶ kaçımak_olmaz
Kaçımakla bilüñ okumak_olmaz
176. Beş_âyet ezber_ede günde kişi
Şahâbeniñ bu idi evvel işi
177. İşit Kur'ânı nice vèrdi Allâh
Resûline anı gönderdi Allâh
- [10a] 178. Resûle anı Cebrâ'îl getürdi
Beşer âyet beşer âyet yetürdi
179. Resûl dâru'l-fenâdan naql edicek
Çün_ol dâru'l-bekâya hem¹³⁷ gidicek
180. Dizildi bir¹³⁸ araya cümle ihvân

¹³⁵ Mfk: ile içmeyeler

¹³⁶ Mfk: ehlinde

¹³⁷ Mfk: -

¹³⁸ Mfk: -

Yigirmi biñ şahâbe ehl-i Qur'ân

181. Yoğ-ıdı anda Qur'ân bilmemiş er¹³⁹
Velî altı kişi kılmamış_ezber

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

182. Çü sensin 'âlem-i sultân kelâmındur seniñ Qur'ân
Bu ednâ eyledi 'işyân yine sen-ile gufrânı¹⁴⁰

183. ¹⁴¹ geldi işte nâdimân oldı
Pes andı hürmeti bildi kapuñda ider efgânı¹⁴²

184. Güzel elfâz-ile yegdür okuyalar o¹⁴³ Qur'ânı
Koyalar muşhafı yüce yere kim ola fevķânî

185. Dağı meclis ü maħfilde ya kimler okuya anı
Avâzı her kimiñ tatlu kim¹⁴⁴_ol okuya Qur'ânı

186. Şafâlar edeler anda işidüp diñleyenler hep
Dağı hem añlayanlarıñ sevinüp¹⁴⁵ hazz¹⁴⁶ ede cânı

187. Murâdı ĥasbeten lillâh ola hem okuduğundan
Ola hem diñleyenleriñ gönülde nûr-ı reyyânı¹⁴⁷

188. Murâdı bu degil ise okumaya o¹⁴⁸ Qur'ânı
Dağı ĥadri bilinmeyen yere ĥomayalar anı

¹³⁹ Mfk: ĥiç

¹⁴⁰ Mfk: -

¹⁴¹ Mk:

¹⁴² Mfk: -

¹⁴³ Mfk: -

¹⁴⁴ Mfk: -

¹⁴⁵ Mfk: işidüp

¹⁴⁶ Mfk: ĥıfz

¹⁴⁷ Mfk: zîşânı

¹⁴⁸ Mfk: -

189. Dağı hem¹⁴⁹ sünnet_ oldur kim oğumak dileye her kim
Tahâret eyleye andan oğuya ya'nî Qur'ânı

190. Ta'avvuz eyleye Hakkâ en_evvel şerr-i şeytândan
İkinci besmeleyle¹⁵⁰ bil alup feth eyleye anı

191. Dağı her işini sünnet üzere işleye elbet
Oğurken başlaya ya'nî ki bismillâh ile anı

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ülün]

192. Tayanup yatup_oğumaya tura
Yüzini kıbleye dönüp otura

[10b]

193. Çıkar şeytân aña girer melekler
Kabûl olur ne dilerse dilekler¹⁵¹

194. Eger oğunmaya bir evde her bâr
Ol ev ıssınıñ olur dirlügi tar¹⁵²

195. Ne katı alçak_oğuya ne uca
Oğuya orta menzil kadri yüce

196. Edeler ahsen-i şavt-ile tezyîn
Dağı elfâzını hoş ede tebyîn

197. Katı ivmek-ile tüz oğumaya
Ya atlayup arada harf qomaya

198. Ya kaşr edüp ya eksiltmeye harfin
Ya uzadup ya artırmaya harfin

¹⁴⁹ Mfk: -

¹⁵⁰ Mfk: besmele

¹⁵¹ Mfk: -

¹⁵² Mfk: -

199. oya yerl yerinde maħrecini
'Arb elfz-ile ouya anı
200. Anı hem yet_yet de tertl
Hem_ayru ayru rŖen syleye bil¹⁵³
201. Kelmu'llhda anı yle dr bil
Ki ur'nı ouyup eyle tertl¹⁵⁴
202. Bu sz mm Seleme'den ħikyet
Reslullhdan_tmiŖdr rivyet¹⁵⁵
203. Resl ya'n ki ħarf maħrec ourdu
Ouyup her bir_yetde trurdu
204. Kelmu'llhı i'rb deler hem¹⁵⁶
Ŗaħbe yollarıdur gideler hem¹⁵⁷
205. Her_yetde trup vaf eyleyeler
Kelmı ya'n rŖen syleyeler
206. Hem_anuñ arasını ayıralar
İki yet arasında trular
207. rip tz tz de¹⁵⁸ oumaya ya'n
Ouyup omayalar mbhm_anı
- [11a] 208. Aza çok olur_anda ħayr-ı aħyr
Melek ıar girer Ŗeytn-ı eŖrr

¹⁵³ Mfk: Ki ur'nı ouyup eyle tertl

¹⁵⁴ Mfk: Ki ur'n ouyup ynetr dil

¹⁵⁵ Mfk: ħikyet

¹⁵⁶ Mfk: hep

¹⁵⁷ Mfk: hep

¹⁵⁸ Mfk: -

209. Şu kim ur'ândan ola albi hâli
Harâb olmuş eve beñzer mişâli
210. İşitgil imdi ur'ân ouyanı
Sevâbın nice dürlü bula cânı
211. Çün_ol ur'ânı mu'reb ouya şol
Yigirmi bula her bir harfine ol
212. O mu'reb oumayanlar bileler
Ki her bir harfine on on bulalar
213. Ki mu'reb oumayan ya'nî n'ola
O mu'reb ouyaniñ nişfin_ala
214. ırâ'at yedidür¹⁵⁹ bilmek gerekdür
Birini ihtiyâr ılma gerekdür
215. O zîrâ yediden olmadı hâli
Resûlullâh buyurdu çün bu âli
216. Ki tevfi tefhim_ü telyîn işitgil
Emele medd ü aşrı hemzedür bil

El-Bâbu Sâdis: Kur'ânı Ri'âyeti Müstea Olanları Beyân İder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

217. Gehî ouya ur'ânı gehî ağlaya yanup cân
Gehî ouda ğayra hem ki kendi diñleye ez-cân
218. Our iken gehî tekrâr êde Haı êdüp ikrâr
Ouyup ğahî ma'nâsın turup fikr eyleye pinhân

¹⁵⁹ Mfk: bildirüp

219. Oқuyup añlamayanıñ çün_olmaz fâ'ide anuñ
O bir âyet oқuyanıñ şevâbınca dêmiş ey cân
220. Varıdı¹⁶⁰ evvel_aşhâbıñ bir işi günde on âyet
Oқurdı her kişi a'mâl êderlerdi êdüp i'lân
221. Oқurken dağı ismullâh gele tesbîh êde aña
Ki zîrâ uludur ismi anı tercîh êde insân
- [11b]** 222. Gelürse âyet-i rahmet dileye rahmet_Allâh'dan
'Azâb âyetidür gelse ta'avvuz êdeler giryân
223. Dağı hâtm êdeler anı ki kırk gecede Qur'ânı
Oқurlar ba'zılar anı tamâm her cum'a-i noqşân
224. Resûl her yılda bir kez hem êderdi hâtm anı her dem¹⁶¹
İki kez anı hâtm êtdi vefât êtdügi yıl ol cân
225. Dağı bil ba'zılar nêtdi anı haftada hâtm êtdi
Nebî hem anı nehy êtdi ki üç günden ola noqşân
226. Dağı hem müsteħabdür bil anı kış günü vaқtinde¹⁶²
Geceniñ evvelindedir oқuyup¹⁶³ hâtm ola Qur'ân
227. Dağı yaz günleri anı oқuyalar o Qur'ânı
Nehârıñ evvelinde bil êdeler hâtmını i'lân
228. Dağı hâtm êdecek ol dem du'âsın kılalar her dem¹⁶⁴
Kabûl olur du'âlar hem anı êtmeyeler nisyân

¹⁶⁰ Mfk: oқurdı

¹⁶¹ Mfk: hâtm-i Qur'ânı

¹⁶² Mfk: vaқitde

¹⁶³ Mfk: oқunur

¹⁶⁴ Mfk: ezber

229. Dağı bir kimse ol hatmiñ du‘âsında bulunursa
Ğanîmet malını kısmet eder iken bulundı şan
230. Dağı hem fâtiħaya bil¹⁶⁵ erişenler neye beñzer
O kul beñzer şu ğazîye erişdi fetħe ol merdân
231. Bu üç âyetleri kıatı okuya cehr-ile kıatı
Ki zîrâ müsteħabdur¹⁶⁶ bu edeler şavtını ref‘an

E-fe-emine ehlu-l-kurâ en-ye’tiyehum be’sunâ beyâten vehum nâ-imûn¹⁶⁷
Subhânehu bel lehû mâ fis semâvâti vel ardı, kullun lehû kânitûn¹⁶⁸ ve mâ yenbagî
lirrahmâni en yettehize veledâ in kullu men fi-ssemâvâti vel ardı¹⁶⁹

232. Bu âyet içre ey hem-râh ne buyırdı işit Allâh
Diyeler¹⁷⁰ âmennâ billâh okuyup diñleyen insân

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün]

[12a]

233. Rivâyetdür ‘Alî’den iş¹⁷¹ bu tibyân
Bu âyeti okuduğda o sultân
234. Demiş üç kez bile yârabbî ente
Okursañ bilesiñ hem¹⁷² anı sen de

Eferaeıytum mâ tumnûne e-entûm tahlukûnehû em nahnu-l-hâlikûn¹⁷³

¹⁶⁵ Mfk: -

¹⁶⁶ Mfk: müsteħabdur

¹⁶⁷ A‘râf, 7/97: O halde, artık hangi toplumun insanları, azabımızın, geceleyn daha onlar uykudayken ansızın başlarına kopmayacağından emin olabilirler?

¹⁶⁸ Bakâra, 2/116: Ve “Allah çocuk edindi.” dediler. O, (bundan) münezzehtir (berîdir). Hayır, göklerde ve yerde ne varsa (hepsi) O’nundur. Hepsi de O’na boyun eğmiştir (emrine amadedir).

¹⁶⁹ Meryem, 19/92-93: Ve Rahmân’a çocuk edinmek yakışmaz (olamaz). Semâlarda ve yeryüzünde olan kimselerin hepsi, mutlaka Rahmân’a kul olarak gelecek.

¹⁷⁰ Mfk: diler

¹⁷¹ Mfk: -

¹⁷² Mfk: -

¹⁷³ Vâkı‘a, 56/58-59: Öyleyse akıttığımız meni nedir, gördünüz mü (ne olduğunu idrak ettiniz mi)? Onu yaratan siz misiniz, yoksa biz miyiz onun yaratılışının kaynağı?

235. Rivâyedür 'Ali'den işbu tibyân
Bu âyeti okudukda o sultân
236. Rivâyet êtdiler ibn-i 'Ömer'den
Hâberdür ya'nî ol nûr-ı kamerden
237. Bu âyeti okuyup ağlamış ol
Belâ yârabbî yârabbî demiş ol

Qavlulu te'âla e-lem ye'ni lillezîne âmenû en tahşe'a¹⁷⁴ el-âyet

238. Gelür hem bir hadîs içre hikâyet¹⁷⁵
Resûlullâhdan_êtdiler rivâyet
239. Okuyup halvetinde bu âyet âh
Êdüb bir şâ'ika êtmişdür_ol şâh

İnne ledeynâ enkâlen ve cahîmen ve taâmen zâ gussatin ve azâben elîmen¹⁷⁶

240. Bu üç âyetleri kim okuyalar
Yine kul dâmeden tekrâr diyeler
241. Okursañ¹⁷⁷ kul huvallâhu eḥaddé¹⁷⁸
Yine tekrâr huvallâhu eḥaddé
242. Okursañ sûre'i dahı felâkda
Yine kul deme ṭur tekrâr felâkda

¹⁷⁴ Hadîd, 57/16: İnananlar için hâlâ vakit gelmedi mi ki, kalbleri Allâh'ın zikrine ve inen hakka saygı duysun ve bundan önce kendilerine verilmiş, sonra üzerlerinden uzun zaman geçmekle kalbleri katılaştırmış, çoğu da yoldan çıkmış kimseler gibi olmasınlar?

¹⁷⁵ Mfk: rivâyet

¹⁷⁶ Müzzemmil/12-13: Muhakkak ki bizim yanımızda (ayaklara bağlanan) ağır zincirler ve alevli ateş vardır. Ve boğazı tıkayıp orada kalan yemek ve elim azap vardır.

¹⁷⁷ Mfk: okursak

¹⁷⁸ İhlâs/1: O Allâh, Bir'dir (Tek'tir).

[12b]

243. Dağı bilün du‘â ederse kişi
Demesse kâle kul evlâdur_ışı

[Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün]

244. Kul diyecek ol du‘â olmaz Hağa
Emr olur Hağ cânibinden muğlağa

245. Kâle dërse bir hikâyet gibidür
Cânib-i Hağdan rivâyet gibidür

246. Kul demiş emrétmiş_Allâh kuluna
Kul olanlar kullığında buluna

247. Kul demesen¹⁷⁹ kulluk_eyle ey kişi
Kul olanıñ kulluk_étmekdür işi

El-Bâbu Sâbi‘ : Muşhaf Yazmağın Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün]

248. Yazalar muşhafı hattât olanlar
Yazalar hüsni hatt_ile yazanlar

249. Kağı ince yazıla yazmayalar
Kağı küççük de kıt‘a düzmeyeler

250. Kağı harfinde ufağ étmeye ki¹⁸⁰
Satırım satıra şık tutmaya ki¹⁸¹

251. İri harf-ile yaza ya‘nî harfin
Büyük eyleye anuñ dağı vaşfin

252. Meger bir gün ‘Ömer bir kişi gördi

¹⁷⁹ Mfk: demesi

¹⁸⁰ Mfk: ler

¹⁸¹ Mfk: étmeyeler

Anuñ elinde bir muşhaf varıdı

253. Çün_ol¹⁸² ince kalemle anı yazmış
Küçücek kıt'a üzre anı düzmiş

254. 'Ömer dedi nedür bu ver peyâmı
Dedi Qur'an yazıludur temâmı

[13a]

255. Aña kâmcı urup etdi 'itâbı
Anı yazdığıçün kıldı hiţâbı

256. Dedi Allâh kelâmıdur bu ulu
Gerek ulu olanıñ vaşfı ulu

257. Ulu añ anı kim ulu olasız
Kim_ol pâdişâhıñ kulu olasız

258. Kerih demiş dağı bağızılar_anı
Ki ya'nî 'aşru âyet yazmasını

259. Dağı altun-ile ya¹⁸³ gümüş_ile
Ki muşhaf yazmayalar anı bile

260. Ki zîrâ anı gâşb-ile alurlar
Ya anuñçün anı sârık uğurlar

261. Yazarlar muşhafa eş'âr-ı aḥmeş
Kerihdür demiş_anı ba'zılar nâs

262. Ziyâde söz kaçup yazmaya anı
Kelânullâhdan_ol gayrı olanı

¹⁸² Mfk: -

¹⁸³ Mfk: -

263. Nuḳûş için anı yazmaya dâre
Ki ya‘nî ev içindeki divâre
264. Daḥı ta‘zîm édeler muşhafîñ ol
Ki tûrdığı yeri mescid gibi ol
265. Resûlullâh buyurdu bir¹⁸⁴ haberdür
Yazıldı *Şir‘atü’l-İslâm*’da mestûr
266. Yazar her kim ki bismillâhi ol dër
Éde hem hüsn-i haṭda anı taḥrîr
267. Yaza ol Hâḳka iclâl için_anı
Sêçe¹⁸⁵ hem ğayrı esmâdan çü ya‘nî¹⁸⁶
- [13b] 268. Aña Hâḳ éde ihsân-ile ğufrân
Yazar şiddîḳ defterinde Sübhân
269. Daḥı her kim görüp def‘ éde anı
Yazılı¹⁸⁷ anda bismillâh olanı
270. Yazar şiddîḳılardan Hâḳ¹⁸⁸ şevâbın
Ebeveyniñ de def‘ éder ‘azâbın¹⁸⁹
271. Daḥı bir muşhaf_eskimiş göreler
Oḳunmaz olmuş_anı dëvşireler
272. Alup bir arı bëz içine ḳoya
Varup bir arı yere göme ḳoya

¹⁸⁴ Mfk: bî

¹⁸⁵ Mfk: yine

¹⁸⁶ Mfk: çün anı

¹⁸⁷ Mfk: yazılır

¹⁸⁸ Mfk: -

¹⁸⁹ Mfk: ‘itâbın

273. Dağı Allâhîñ_ismi yazılanı
Ki tükrük-ile bozmayalar_anı
274. Şifâ için yazar anı niceler
Anı pâk şu-ile yuyup içeler¹⁹⁰
275. Dağı Qur'ân olunmaz bey' u şîrâ
Nebî nehy eylemişdür anı zîrâ¹⁹¹
276. Mu'âz hazretine êtdiler i' lâm
Dêdiler vardurur şöyle bir aqvâm¹⁹²
277. Dizerler muşhafı yerlü yerine
Şatarlar bey' êderler bir birine¹⁹³
278. Dêdi Qur'ân bilün bey' den ırakdur
Olarıñ bey'leri ancak varağdur¹⁹⁴
279. Kim_ancak bey'i Qur'ân'ın bil_andan
Bu kim bir sûre ta'lîm êtse andan¹⁹⁵
280. Êderse ca'li ma'lûm-ile ya'nî
Dağı hem ecri meşrûf-ile anı¹⁹⁶

El-Bâbu Şâmin: Tahâretîñ Sünnetlerin Beyân Êder

[Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün]

[14a]

281. Diñle tafşîlin tahâret sünnetiniñ ey ulu
Şartı îmandur dediler nısf-ı îmân belki o

¹⁹⁰ Mfk: -

¹⁹¹ Mfk: -

¹⁹² Mfk: -

¹⁹³ Mfk: -

¹⁹⁴ Mfk: -

¹⁹⁵ Mfk: -

¹⁹⁶ Mfk: -

282. Çün namâzîñ oldurur miftâhı bilüñ hem namâz
Cennetiñ miftâhıdur anıñla açılır kapu
283. Bir kişi abdest-ile ölse şehîd olur şehîd
Hem günâhlardan bedeni arıdıcıdur vuzû'
284. Uyusa abdest-ile anuñ şî'ârında melek
Éder¹⁹⁷ _istigfâr anuñçün şubhadañ ey mâhrû
285. Sünnet _üzre her kim _abdest almak_ isterse dañı
Yolu gâ'itden varısa arıda evvel özü
286. Ger helâya varmak_ olsa çıkara üst tonunu
Koya bir tâhir mekâna gire andan içerü¹⁹⁸
287. Ya'nî bismillâh diye tursa yerinden evvelâ
Hem ta'avvuz_ eyleye¹⁹⁹ Hakkâ varsa helâya u²⁰⁰
288. Allâh_ adı varısa ger çıkara andan gire
Nüşhada yahûd²⁰¹ hamâi'l ya yüzünde yazılı
289. Hem helâya girêcek şol ayağın öñden gire
Çıkar-iken sağ ayağın kıla evvel ilerü
290. Ayağı ne²⁰² kıbleye karşı turup oturmaya
Hem ta'avvuzda²⁰³ bulara dönmeye ardın gerü
291. Şu dökerken dañı 'uryân oluben oturmaya

¹⁹⁷ Mfk: Éyüdür

¹⁹⁸ Mfk: soñra gire içerü

¹⁹⁹ Mfk: eyle

²⁰⁰ Mfk: ura

²⁰¹ Mfk: ger

²⁰² Mfk: -

²⁰³ Mfk: -

Yeri yumşak ola katı olmaya ey mâhrû

[14b]

292. Key şağınalar südülden gövdesin esbâbını
Hem elinden geldiği deñlü kıla kendin aru
293. Oturacak yeri bir kez sağ ayağıyla ura²⁰⁴
Cânnavarcuqlar²⁰⁵ varısa kaçuben gide kamu
294. Hem degirmeye siyâbın habse bula gâ' ite
Şağ ayağını diküp şol üstüne oturmalu
295. Baqmaya hiç fercine bevlıne hem tükürmeye
Bevl ü gâ' it üzerine olmaya sümkürmelü
296. Bevl ü gâ' it eder_iken söylemeye hergizin²⁰⁶
Fâriğ_olmayıcak_andan tırmayalar hiç uru
297. Hem dağı anda katı çok oturup eglenmeye
Çün bevâsir renci andan olur_ey yüzi şulu
298. Êtmeye bevlını hiç yüksek yere düşürmeye
Key hazer eyleye hiç bevl etmeye tırup uru
299. Şağ el-ile tıtmaya hiç âletini şağınup²⁰⁷
Şol el-ile tıta sile ova hem éde aru
300. Hâqqa istiğfâr éde hamd eyleye ba'de'l-ferâğ
'Âkıbince ala abdest ya teyemmüm éde o
301. Hem aqar şuya tırup şuya taşa bevl êtmeye

²⁰⁴ Mfk: Oturıcaksa sağ ayağın yere bir kez ura

²⁰⁵ Mfk: Cännu böcükler

²⁰⁶ Mfk: laf

²⁰⁷ Mfk: Şağ el-ile âletini hiç tıtmaya şağınup

Hem gece-ile şu içine toylar ey ulu

302. Hâcet_ için şol ağaçlar dibine hiç²⁰⁸ varmaya
Ya yemiş vere veya halk gölgesinde oturu²⁰⁹
303. Hâcet_ için kimseniñ kapısına oturmaya
Dağı şol yollar içine kim ola râh-ı kamu²¹⁰
304. Dağı ırmaqlar kenarına varup oturmaya
Dağı mescid yakınına varmayalar ey ulu²¹¹
305. Hem ulu yollar kenarına yakın²¹² oturmaya
Ya 'nî kimse bakıcak olmaya anı görmelü²¹³
- [15a] 306. Siline üç taş-ile ya²¹⁴ artuğ_ola tek ola
Yüz bevâsir rencini çay taşlar-ile silmelü²¹⁵
307. Silmeye hiç ters-ile kemük-ile kömür-ile
Şırça ile hem dağı şol ot ki hayvân yemelü
308. Fâriğ_ olıcağ dağı Hakkâ du'âlar eyleye
Min fevâhiş ferc-i tahşîn az nifâk kalbin aru²¹⁶
309. Toprağ-ile sile hem pâk eyleye ova elin
İllâ kimse yardımıyla etmeyeler hiç vuzû
310. Hem izârına şaça şu vesvese kat' ola dër

²⁰⁸ Mfk: hem

²⁰⁹ Mfk: eglene

²¹⁰ Mfk: -

²¹¹ Mfk: Dağı şol yollar içine ki olalar kamu

²¹² Mfk: varup

²¹³ Mfk: Dağı mescid yakınına varmayalar ey ulu

²¹⁴ Mfk: -

²¹⁵ Mfk: -

²¹⁶ Mfk: aţâşın_ iztikâk ola

Ède istiķbâl-i kıble her kaçan alsa vuzû

311. Başlayıcaķ zıkr ède Hâķ ismini misvâķ ède²¹⁷
Çünkü misvâķdur tahâret sünnetinde sevgilü
312. Yoğısa misvâķı misvâķ ède baş barmağın
Hem şehâdet barmağ-ile kıla²¹⁸ ağızını aru
313. Her²¹⁹ kaçan uyansa uyķudan dağı misvâķ ède
Günde ışınmış şu-ile ètmeyeler hıç vuzû²²⁰
314. Dağı abdest almaya tu[n]c u baķır ķabdan dèmiř
Bunlarıñ kaçır melekler ķoķusundan çünkü bu
315. Ala bir mut şu-ile abdesti bir sağ ğusl eden
Dağı isrâf ètmeyeler ķatı çok döküp řuyu²²¹
316. Hem üçer üçer yuya her²²² yuduğı a'zâları
Mażmaza hem dađı istinşâķ èdeler der vuzû'
317. Başlayup şağından_ evvel hem te'âhüd èdeler
Kesmeyeler arasını hem èderlerken vuzû'
318. Hem yüzigi var ise tahrîķ ède ya çıkara
Ĝusl èderken ya'nî anı ya èdelerken vuzû'
- [15b] 319. Hem hılâl ètmek gerek barmaķların hem liħyetin
Başına ķablayı mesh ètmek gerekdür fi'l-vuzû'

²¹⁷ Mfk: ile

²¹⁸ Mfk: ède

²¹⁹ Mfk: hem

²²⁰ Mk: - Mfk: Çünkü misvâķ ile kılmak bir namâzın hayrı bil / Şöyle kim yetmiş namâzdan hayrı andan ilerü

²²¹ Mfk: -

²²² Mfk: -

320. Bir hadîs içre gelür hem dër faķîrlik giderür²²³
Alsa abdest ‘âķıbinde şakalu şaramalu
321. Hem du ‘â kılmaķ gerekdür her birinde²²⁴ bunlaruñ
Daķı istiĝfâr-ı tövbe kılalar ba ‘de ‘l-vuzû’
322. Göĝe baķup oķuya iş bunı dër²²⁵ ba ‘de ‘l-ferâĝ
Daķı abdest artuĝını içeler turup uru
323. Daķı bir pak çabud_ile ķurıda abdest şuyun
Hem iki rek ‘at tetavvu ‘ kılalar ba ‘de ‘l-vuzû’
- [Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün]
324. Daķı hem müsteħabdür ol belâlar
Uyansa uyķudan abdest alalar
325. Ve yaķud yapışursa âletine
Turup abdest ala dër anda yine
326. Ya ‘avreti ile öpüşmüş_ola
Ya isteye oda da bitmiş_ola²²⁶
327. Yuya aĝzını yaĝlu nesne yërse
Elini yuya ger²²⁷ ķoķusu varsa

El-Bâbu Tâsi ‘ : Ğuslün ve Teyemmümüñ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün]

328. İşit ĝuslün teyemmümüñ beyânın
Ki ya ‘nî bunlaruñ sünnet olanın

²²³ Mfk: gidere

²²⁴ Mfk: ‘âķıbinde

²²⁵ Mfk: -

²²⁶ Mfk: -

²²⁷ Mfk: yaĝ

[16a]

329. Êdeler ğusli cum‘a günde²²⁸ ya‘nî
‘Arefede iki bayrâm da anı
330. Daĥı ğusl êdeler ba‘de’l-ħacâmat²²⁹
Ya bir kimse müsülmân ola ol vaĥt
331. Budur bil sünneti ğuslüñde her cin
Elini yuya evvel şöñra fercin²³⁰
332. Peş_andan şöñra abdest ala ya‘nî
Ve illâ yumaya ayaklarınıı
333. Hem_andan başına şuyı kıoya ol
Her_a‘zâyı üçer üçer yuya ol
334. Şaĥından başlayuben²³¹ her birini
Ova ova eliyle her birini
335. Yuya ayaklarında²³² şöñra bile
Ķuruda gövdesin bir nesne ile
336. Yoĥısa şu teyemmüm êde ol vaĥt
Mubâĥ olur teyemmüm bil ĥaķıķat
337. Teyemmüm iki ĥarbdur anı göre
Birin yüze birin kıollara süre
338. Teyemmüm êdeler zıkrullâĥ_ıķün
Daĥı her ĥayrı kıılmaķ Allâĥ_ıķün²³³

²²⁸ Mfk: ğüni

²²⁹ Mfk: ĥecâlet

²³⁰ Mfk: -

²³¹ Mfk: ben -

²³² Mfk: ayaklarını

²³³ Mfk: -

339. Selâm almak için dahı güzeldür
Bularnı gibilerçün de güzeldür²³⁴

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

340. İşit mescid beyânıdur anı bilmek gerek zîrâ
'İbâdetler mağalline binâ kılmak gerek zîrâ²³⁵

341. Ki mescid yapmada sünnet budur bilmek gerek elbet
Nuķûş²³⁶ tesâvîrden binâsın ideler aşfâ²³⁷

342. Şerîfleşmeyeler anda mübâhâ êtmeyeler hiç
Anı eşrât-ı sâ'atden demişdür şer'îde zîrâ²³⁸

343. Bu yeriñ sevgilüsi Hâķ katında çünki mesciddür
Huşûsâ kıbleden ya'nî demiş andan dahı evlâ

344. Eger yabdınsa dünyâda binâ kıldınsa bir mescid
Yapıldı cennet_ içinde seniñçün bir sarây bâlâ

345. Yapılmış dîvârı anuñçün_ol yâķut-ı aķmerden
Kimesne görmemiş anuñ binâsı gibi hûb dârâ²³⁹

[16b]

346. Nice vaşf eyleyem anı aña kâbil degül ta'bir
Ki hiç naķş-ile hem²⁴⁰ taşvîr êdüp yazmayalar aña

347. Ķatı muķkem êdeler hem binâsını yapusını
Yazuñ câ'iz durur Allâh Muķammed adını aña

²³⁴ Mfk: Buları kim bile dahı güzeldür

²³⁵ Mfk: -

²³⁶ Mk:

²³⁷ Mfk: -

²³⁸ Mfk: -

²³⁹ Mfk: binâ

²⁴⁰ Mfk: bir

348. Dîvârını beyâz êde örümcek kıomaya anda
Ki cum‘a günleri anı mu‘aţţar êdeler dâmâ²⁴¹
349. Dağı döğmeyeler şuçlu kişiyi getirüp anda²⁴²
Ticâret êtmeyeler hem²⁴³ o mescid içre ey cânâ
350. Dağı yol eyleyüp anı geçüp gitmeyeler andan²⁴⁴
Ya bir nesne alup andan iletmeye eve aşlâ
351. Ya ev êdüp o mescidi yatup тұrup uyımaya
Ne şan‘at işleye anda ne yalan söyleye kıavlâ²⁴⁵
352. Dağı mescid yapan kişî añâ çok çok gele dër bil
Ki hiç fevt êtmeye vaktin mülâzim ola hem añâ²⁴⁶
353. Añâ haşîr döşeyeler ya böz döşeyeler ey cân²⁴⁷
Dağı yêgdür anı yapan ki kendi bekleye illâ

El-Bâbu Hâdî ‘Aşer: Ezân Okumağın Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün]

354. Ezândur sünnet _ahyâr okusun anı şeyḥ u şâb
Demişler ‘âdet u ebrâr anı aşhâb-ile aḥbâb²⁴⁸
355. Ezânı okuyanlarıñ şevâbı çok olur gâyet
Kıyâmetde o şamunuñ odundan kırtulur ey şâb²⁴⁹
356. Çıka ol²⁵⁰ bir yüce yere yüzün kıbleye döndüre

²⁴¹ Mfk: lâmâ

²⁴² Mfk: Dağı döğmeyeler anda ki şuçlu kişiyi bunda

²⁴³ Mfk: hiç

²⁴⁴ Mfk: anda

²⁴⁵ Mfk: kıula

²⁴⁶ Mfk: -

²⁴⁷ Mfk: añâ

²⁴⁸ Mfk: -

²⁴⁹ Mfk: kırtula elbet

Yüce âvâz-ile vère işideler ulü'l-elbâb

357. Eli parmağını iki kulağına koyu ol dem
Oğuya Hâk rızâsıçün işide anı şeyh ü şâb
- [17a] 358. ²⁵¹
Şağına şolına başın édüp döndürel erbâb
359. Ezânı her kim_oğursa oğuya kâmeti hem ol
Ya ezân-ile anuñ kimse iğâmet éde az aħbâb
360. Ezânı oğuyanlarla diyeler ħalk anı bile
Ki hiç söylemeye dünyâ kelâmını tıyan erbâb²⁵²
361. Ezânı işide ya'nî ne güle ne kelâm éde
Dağı yemek yiyecek ol kadar egleneler aħbâb²⁵³
362. Mü'ezzin her²⁵⁴ ne dërse ħalk bile oğuyalar anı
Velî oğuyalar maħfi anı ceħr étmeye her şâb
363. Ya bir yolcu yolun arasa kimse bulmasa anda
Ezân oğuya andan bu du'âyı oğuya i'câb

Allahümme rabbe hâ zihîd dâvetit tâmmeti ves-salâtül kâimeti âti Muħammeden
el-vesîllete vel fadîlete ved-dercete el-âliyete veb'ashü mekâmen mahmûdenillezî ve
'addehüte²⁵⁵

²⁵⁰ Mk: Mısrada iki kere “ol” kelimesi yazılmış fakat vezne uygunluk açısından “ol” kelimelerinden biri tarafımızca silinmiştir.

²⁵¹ Mfk: - Mk: Mısra, sayfanın zarar görmesinden dolayı okunamamıştır.

²⁵² Mfk: -

²⁵³ Mısrada vezin bozulduğu için “ez” kelimesi tarafımızca silinmiştir.

²⁵⁴ Mfk: hem

²⁵⁵ Mfk:- Ey şu tam da'vetin ve vakti gelen namazın sahibi olan Rabbim! Muhammed (s.a.v) şefâat vesîlesini ve üstünlüğünü ver. Ve onu kendisine va'dettiğin makam-ı mahmûd'a ulaştır.

El-Bâbu Sâni ‘Aşer: Namâzîñ Faşlın Beyân Êder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün]

364. Buyurmışdur namâzı Hâk huşûşâ kıldı bês evkât
Anı mü’ min olan kılsun ki her er²⁵⁶ dağı her ‘ avrat
365. Anı kılan bulur ‘ izzet anı kılan bulur devlet
Anı kılan bulur rahmet êder uçmağa teşrifât
366. Anı Hâk dikdi bir sancağ çün_ aldı leşker-i İslâm²⁵⁷
Tağıdur leşker-i küfri kılanlar anı bil evkât
367. Namâzdur ehl-i îmânîñ karañu²⁵⁸ gece mişbâhı
Demişdür nûr-ı mü’ mindür²⁵⁹ anuñla açılır cennet
- [17b] 368. Namâz dînin hayâtıdur yakîñüñ kuvvetidür hem
Anı fevt eylemek aşlâ ki zâyi’ eylemek evkât
369. Kılalar her namâzı dër gözedüp vađt-i evsâdde
Eger işi ola öğlen namâzın êde te’ hîrat
370. Şabâh namâzını yêgdür kılalar kış güninde êr
Kılalar vağt-i ahîrde anı yaz günleri evkât²⁶⁰
371. Kılalar hem dağı yatsun namâzın müsteħabdur bu
Geceniñ üç bölüde²⁶¹ bir bölügin geçirüp²⁶² ey zât
372. Ve illâ ol²⁶³ cemâ’ atde²⁶⁴ za’ if ya ğasta ya pîr var

²⁵⁶ Mfk: hem er

²⁵⁷ Mfk: Anı Hâk dikdi dër sancağ kim aldı ‘askeri İslâm

²⁵⁸ Mfk: nûr

²⁵⁹ Mfk: minvârda

²⁶⁰ Mfk: -

²⁶¹ Mfk: bölüginde

²⁶² Mfk: geçüp

²⁶³ Mfk: -

²⁶⁴ Mfk: cemâ’ atde de

Anuñçün vaqt-i evvelde kıllalar anı tâ'cilât

373. İkindüde budur sünnet anı yaz günlerinde gün
Şararmadan kıla ol²⁶⁵ gün anı étmeye te'hîret
374. Dağı aḥşam namâzın gün batınca kıllalar her gün
Eşer kılmaya hiç günden éde ya'nî gurûbiyyât
375. Teḥavvi étmeyeler üç vaqıtde hiç namâz için²⁶⁶
Birisi gün toğarken bil olunca ta ki tavzîhat
376. İkinci gün zevâle varacaḡdur kılmaya ol dem
Üçüncü gün batariken édinca ta gurûbiyyât

El-Bâbu Sâlis 'Aşer: Namâzı Cemâ'atle Kıllamanıñ Faşlın Beyân Éder

[Mefâ'ılün / Mefâ'ılün / Mefâ'ılün / Mefâ'ılün]

377. Kıllalar her namâzı halk cemâ'atle bilüp evḡât
Şevâbı çok olur zîrâ bulalar ecrini²⁶⁷ kat kat
378. Ğanîmet göre müslimler cemâ'atinde kıllamağı
Şevâbı ol kadar çoḡdur ne deñlü olsa maḡlûḡât
379. Çoḡısa kanḡı mescidde cemâ'at gideler aña
Ya kanḡı mescid_a'zamdur édeler anı terciḡât
- [18a]
380. Muşallâda kıla arasıña varmaya 'avratlar
Kıllalar evlerinde anlar_edeler zıkr-i tesbîhât²⁶⁸
381. Muşallâya gelenleriñ sayılır adımı²⁶⁹ anlarıñ
Yeri uzak olanlarıñ şevâbı çok olur kat kat

²⁶⁵ Mfk: -

²⁶⁶ Mfk: étmeye üç vaḡtı de hiç namâz için aşlâ

²⁶⁷ Mfk: ücreti

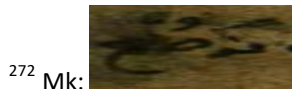
²⁶⁸ Mfk: -

²⁶⁹ Mfk: adı

382. Dağı şunlar ki halkdan öñ vereler mescide anuñ
Ya sağ yanında imâmıñ tura hoş éde ta'zîmat
383. İmâm ardında turan da sevâbı çok bulur anda
Diler iseñ anı sen de ki hiç fevt étme bir evkât
384. Muşallâya gelen kıatı gelüp şalmaya kıolların
Yürüye arķun_arķun ol²⁷⁰ éde tesbîhi tahlilât
385. Gele vaz'-ı vekâr-ile muşallâmıñ kıapusına
Çıkara huffını sile éde hem anı tahtîrât
386. Ki mescid içine gire ne tüküre ne sümküre
Tükürürse²⁷¹ anı örte éde toz éde mestûrât
387. Şoğanı ya şarımşağı yiyüp kıoķutmaya ağızın
Ne kula mescid_ içinde ne lehv éde ne lağıviyyât
388. Hemin fikr édeler ahret kıoyup şu dünyâ eşğâlin
Ne bey' éde ne ...²⁷² ne dıķık éde ne lağıviyyât
389. Çıkıa kendi kıapusından ki²⁷³ éde kıayra hem²⁷⁴ niyyet
Vara mescid kıapusında du'â éde o tehlîlât
390. Kıapudan içre giricek édeler tevbe istiğfâr
Anı fikr éde kim âķir namâzım budur_ol evkât
391. Tırıcaķ kıibleye kıarşı édeler Kâ'be'i fikre

²⁷⁰ Mfk: -

²⁷¹ Mfk: tükürse

²⁷² Mk:

²⁷³ Mfk: hem

²⁷⁴ Mfk: -

Dağı Allâhı fikr êde êderken anda tekbîrât

[18b]

392. Kıoyup dünyânuñ_eşğâlin huşû' üzre kıla ya'nî
Gözi secde yerinde ola namâza turıcağ bizzât
393. Hem_anda şöyle farz êde görür Allâhını gibi
O görmezse görür Allâh bilür hem ol ganî bil zât
394. Ki ta'dîl êde erkânı işit erkân nedür anı
Rükû' secde kıyâm ya'nî anuñla ola tekmîlât
395. Beraber êde hem iki elin iki omuzına²⁷⁵
Kulağ yumşığına êde iki ibhâm-ı vaz' iyyet
396. Kıyâma tur eliñ bağla kıoyasın sağ eliñi şol
Eliñ üstüne ey kâmil êderseñ ana bed' iyyet²⁷⁶
397. Kıyâma turucak secde yerin gözet okı Kıur'ân
Gözet dağı rükû' da sen ayak barmağların et zât
398. Rükû' da dübdüz_êt arğañ döşeme kıollarıñ yere
Beraber kııl başıñ arğañ êder ki²⁷⁷ secde her hâlât
399. İmâma uyalar ya'nî imâm olan da Kıur'ânı
Okuya yeg bile anı dağı sünnet bile gâyet
400. İmâm ola anı bilen ya ol hicretde ol olan
Dağı yaşı ulu olan imâmet êde fi'l-evkât
401. Dağı hem²⁷⁸ evvelden âhîretin ihtîşâr êde

²⁷⁵ Mfk: kıulağına

²⁷⁶ Mfk: -

²⁷⁷ Mfk: -

Namâzı iktisâr_ède imâm _olan da bil âyât²⁷⁹

402. Ne çevre yanına bağa ne hiç kimseye²⁸⁰ söyleye
İşâret etmeye hergiz_ède kalbini tahtîrât
403. Namâz içinde bir yêrden dağı bir yere naql etme
Tenahtnuh etme oynatma ayaklarını lu'biyyât
404. Dağı varmayalar ön şaf dağı tolmadan_ard şaffa
Dağı sonra yara yara ilerü varma mahtlûkât²⁸¹
405. Yalıñuz turmayalar şaf arasına gireler tâ
Katı şık tutalar şaffı berâber tura mahtlûkât
- [19a] 406. Ri'âyet eyleyüp anı ki ta'dîl_ède erkânı
İşit ta'dîl nedür anı edem tahtîr-i²⁸² tebyînât
407. Rükû'a inicek dübdüz ola zahrîñ başıñ boynuñ²⁸³
Rükû'dan kalķıcaķ toğru tura a'zâlarıñ ğâyet
408. Döşeme kıollarıñ yere ki secde kıılıcaķ yere
Dizinden ayra kıarnın çün_ède ya'ni tefrîkât
409. Başın kıaldura secdeden tura hem anda tura tostoğru
Diküp sağ ayağın soluñ otura üstüne meylât
410. Şehâdetde de kıaldura şehâdet barmağın göre
Tayanmadan uru tura kıyâm olsa refi'iyet²⁸⁴

²⁷⁸ Mk:

²⁷⁹ Mfk: -

²⁸⁰ Mfk: -

²⁸¹ Mfk: -

²⁸² Mfk: saña

²⁸³ Mfk: boynuñ

411. Ve illâ²⁸⁵ hasta yahûd pîr olursa ol kimesne dër
Nice olursa ol kâdir ki öyle kıla ma'zûrat
412. Eger şahrâda kılsalar edeler setr-i kuddâme
Ki ya'nî kıbleden yaña bir_ ağaç dikeler bir zât
413. Ol ağacı dike²⁸⁶ karşı dike şol gözine karşı
Tura ol ağaca karşı namâza tursa ol evkât
414. Ağacıñ bir zirâ' ola eñ ednâ özini ancak
Yoğunı ola bir barmaq pes_andan étme taşfîrât
415. Ağaç yoğusa uzun haç çekeler kıbleye karşı
Eli ile yeri ya'nî çizüp éde hutûtiyyât
416. Anuñçün edeler anı gidenler varısa ya'nî
Gideler ağaç_ardından çün_ olmaya zarûriyyât
417. Ferâ' iz kıldığı yerden yerin degşürmeye yerden
Kıllarsa nâfile gayrı yere naql éde maqbûlât²⁸⁷
418. Yalıñuz gönlek-ile bir²⁸⁸ kılanlar ol namâzı dër
Kuşana kuşağın zâhir ya dönmesin éde işbât
- [19b]** 419. Namâz ardınca tesbîhler du'â éde müsebbihler
Kabûl olur bil_ey server edesiñ zıkr-i tesbîhât²⁸⁹
420. Anı terk étmeñe aşlâ 'özür yoqdur bilüñ mislâ
Ne bir yol var aña kaç'â ki éde yahûd te'hîrât²⁹⁰

²⁸⁴ Mfk: -

²⁸⁵ Mfk: velî

²⁸⁶ Mfk: -

²⁸⁷ Mfk: -

²⁸⁸ Mfk: hem

²⁸⁹ Mfk: -

421. Ve illâ édeler te' hîr yemek hâzır olursa dër
Ya gâlip işti hâ olsa édeler anı tâ' cilât²⁹¹
422. Namâza bil olur mâni' olursa iki şey vâkı'
Buları def' éde sâmi' éde soñra şurû' iyyet
423. Biri bevl ü biri gâ' it zuhûr étse bular zâ' id
Buları def' édüp andan namâza édeler şalât
424. Velî varmayalar hâţun kişiler mescide hâţun
Evinde kıllalar her gün anı görmeye mañlûkât

El-Bâbu Râbi' 'Aşer: Nâfile Namâzı Kılmağın Faşlın Beyân Éder

[Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün]

425. İşit imdi Resûlullâh hadîşinden diyem ihdâs
Beyân edem²⁹² biraz anı eger éderseñ_ istihdâs
426. Demişdür nâfile kılmağ günâhı arıdur muţlâk
Bedende varısa zahmet anı yor hiç kıomaz ihdâs²⁹³
427. Ferâ' iz farz édüp yahûd ki kesiñ kıllalar anı
Turur bil nâfile anuñ yérine çünki yok ebhâs²⁹⁴
428. Dağı şâlihleriñ yolu budur kıldun namâzını
Eger her kim anı kılar kerâmetler éder îrâs
429. Günâhın 'afv éder Allâh muqaddemde müvâhharde
Muhabbet kıpusun içre sa' âdetler éder îrâs²⁹⁵

²⁹⁰ Mfk: Ne bir yol var aña aşla ki éde anı te' hîrât

²⁹¹ Mfk: te' hîrât

²⁹² Mfk: -

²⁹³ Mfk: -

²⁹⁴ Mfk: -

²⁹⁵ Mfk: -

[20a]

430. Dahı tesbîh namâzını kılalar gâyet_efdaldür
Sevâbı gâyet_a'zamdur kemâlâtlar eder îrâs
431. Anı günde ya haftada ya²⁹⁶ bir ayda ya bir yılda
Ya 'ömrinde kıla bir kez selâmetler eder îrâs
432. Ağaçlar yaprağı miqdâr kişi 'işyân ede nâ-çâr
Anı 'afv eyleye Ğaffâr diyânetler eder îrâs
433. Anı eşref-i kuşlukda dahı ahşâmîñ_ardınca
Kılalar nâfile diyü beyânâtlar eder ihdâs²⁹⁷
434. Şabaḥdan soñra hem nede kıla işrâkı da gide
Eger her kim bunu ede kerâmetler eder ihdâs²⁹⁸
435. İki ya dört ya artuḡ bil ne kadar kılarısañ kııl
Eder Allâh anı maḡbûl temâmetler eder ihdâs²⁹⁹
436. Hem ahşam-ile yatsuyı kılalar gideler andan
Verâsında ede tesbîh kemâletler eder ihdâs³⁰⁰
437. Münâfıklar nifâḡından emîn olmaḡıçün andan
Demişler ikişer rek'at beyânâtlar eder ihdâs³⁰¹
438. Sefer etmek için niyyet demişdür ikişer rek'at
Edeler ḡalk aña raḡbet mehâbetler eder ihdâs³⁰²
439. Kılalar şükri 'özr ede³⁰³ ala abdest ya ḡusl ede³⁰⁴

²⁹⁶ Mfk: -

²⁹⁷ Mfk: îrâs

²⁹⁸ Mfk: -

²⁹⁹ Mfk: -

³⁰⁰ Mfk: -

³⁰¹ Mfk: îrâs

³⁰² Mfk: îrâs

³⁰³ Mfk: ile

İki rek'at bil_anı da mu'âfetler eder ihdâs³⁰⁵

440. Dahı hem vâlidesiçün kıllalar anlarıñçün hem
Du'âlar müstecâb olur be-gâyetler eder ihdâs³⁰⁶

441. Du'â etmeyeler dahı anadan ayru abâçün
Ana añılmayıcağ bil kabûl olmaz du'â ihdâs³⁰⁷

442. Feraflu ola ger qalbi ki tâ'at kıllalar anda
Ferağ olmazsa hayr olmaz harâbetler ede ihdâs³⁰⁸

443. Melâli variken tâ'at edeniñ belki hayırından
Günâhı çok olur andan cinâyetler ider ihdâs³⁰⁹

[20b]

444. Hem_étme kendüñe ta'yîn tetavvu'larda bir nesne³¹⁰
Dahı ağır ola nefse anı yükletme bil ihdâs³¹¹

445. Tetavvu' kılmak_isteyen kıllalar evlerinde dër
Çün_ol mescidden_evlâdur anı bil ol fi'l-bâhis³¹²

446. İki sûre okurlardı şahâbe ol tetavvu'da
Odur ve's-Şemsi ve'd-Duâ kırâ'atler ider ihdâs

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ülün]

447. İki rek'at namâz dahı bileler³¹³
Anı yağmur yağariken kıllalar

³⁰⁴ Mfk: ile

³⁰⁵ Mfk: îrâs

³⁰⁶ Mfk: îrâs

³⁰⁷ Mfk: -

³⁰⁸ Mfk: : îrâs

³⁰⁹ Mfk: -

³¹⁰ Mfk: nesne

³¹¹ Mfk: îrâs

³¹² Mfk: -

³¹³ Mfk: kıllalar

448. Gelür hem bir hadîs içre rivâyet
Buyurmuşdur bir_er yaħud ki ‘avret
449. Cehâletde namâzı çok kaçırsa
Çü nâdim olsa soñra tevbe kılsa
450. Ezîne gün tura ol kimse elbet
Namâz kılsıñ o gün on iki rek‘at
451. Ki ya‘nî öylen_ile diñle³¹⁴ râzı
İkindi arasında ol namâzı
452. Kıla her rek‘atında fâtiħa bir³¹⁵
Oқuya âyet-el kürsî dahı bir
453. Ki her rek‘atda bir kez dahı ihlâş
Birer kerre ta‘avvuz sûresin hâş
454. Bu vech-ile kılarsa ger şalâtı
Kıyâmetde³¹⁶ bulur ol kul³¹⁷ necâtı
455. Su‘âl etmeye Allâh çoқdan_azdan
Kıyâmetde bu fevt olan namâzdan
456. İşidür kullarıñ sehv-ile ‘işyân
Hudâniñ işidür ‘afv-ile gufrân

³¹⁴ Mfk: kılda

³¹⁵ Mfk: bil

³¹⁶ Mfk: kıyâmetde de

³¹⁷ Mfk: -

El-Bâbu Hâmis ‘Aşer: Cum‘anıñ Faşlın Beyân Êder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün]

[21a]

457. İşit ezân ile cum‘a beyânından diyem bir kaç
Cemî‘in *Şir‘atü‘l-İslâm* içinden kıldım_istihrâc
458. Ki cum‘a Seyyidü‘l-eyyâm³¹⁸ demişdür *Şir‘atü‘l-İslâm*
İçinde eyledi i‘lâm ki ta‘zîm edeler huccâc
459. O günde hayr edeniñ³¹⁹ bil şevâbı çok olur şoñdan³²⁰
Günâhda gayr görenlerden ziyâde olur_andan kaç
460. Oquya cum‘a leylinde Duḥân sûresin_ol hinde³²¹
Oquya Kehfi hem ol gün zevâle varmadan bir kaç
461. Oquya bunları her kim bu iki sûre‘i ya‘nî
Ḥaḳ_andan şerr‘-i deccâliñ ede kórkusını iḥrâc
462. Şabâḥdan oñda hem bile ede gúsl-i vuzû ile
Giye hem cum‘a ṭonların şarıp dülbend uralar tâc³²²
463. Kılalar tevbe istiğfâr tezarru‘ edeler hem zâr
Günâhın ‘afv ede Ğaffâr bula zaḥmine isti‘lâc
464. Ki her kim mescide gele ki dülbendsiz namâz kıla
Ki yêtmiş ol kadar bula o dülbendle kılan efvâc³²³
465. Giyeler arı ṭonları gide i‘zâz-ile bunlar
Gül-âbı taybi ‘anberler kóqular edeler birkaç

³¹⁸ Mfk: Seyyidü‘l- enâm

³¹⁹ Mfk: ede

³²⁰ Mfk: gâyet

³²¹ Mfk: günde

³²² Mfk: -

³²³ Mfk: -

466. Oruç tutmağı ol günde yalıñuz ‘âdet_étmeye
Ne ihyâ étmegi géce añâ taşşış éde her kaç³²⁴
467. O cum‘a ile bayrâma iki ÷on édeler taşşış
Giyüp gide o ÷onları o gün étmeye istihrâc
468. Kelâm étmeye ol günde o illâ hayr-ile tâ‘at
Cimâ‘ isterse olñca ya ol gün éde bil ezvâc³²⁵
- [21b] 469. Vara evvel muşallâya otura éde istiğfâr
Getüre çok şalavâtlar budur sünnet gözünü aç
470. İdüben hayra niyyeti kâpusından çıka kendi
Varup mescid kâbusında du‘â éde günâhdan kaç
471. Teveccüh eyleye Hâkka hulûş-ı kalbi şıdkıla
İki rek‘at namâz kıla içeri giricek emvâc
472. Çıka hem minber_üstünde³²⁶ hañib anda du‘â kıla
Du‘âlar müstecâb olur o sâ‘at bil gözünü aç
473. Dağı huñbe okunurken kelâm söylemeyeler hiç
Dağı söyleyene kimse işâret étmeye birkaç

El-Bâbu Sâdis 'Aşer: İki Bayrâmın Sünnetlerin Beyân Éder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ülün]

474. İki bayrâm günü gelse nédeler
Faķîre miskîne in‘âm édeler
475. Gécesin zıkr-i tesbîh-ile ihyâ
Édeler şubhadan ehl-i berâyâ

³²⁴ Mfk: -

³²⁵ Mfk: -

³²⁶ Mfk: üstüne

476. Dağı Şa‘bân ayı nışfı olıcağ
Ki ya‘nî on beşincisi gelicek
477. Gêcesin êdeler anuñ da ihyâ
Bularıñ qalbini Hâq êde ihyâ
478. Dağı hâmmâma varup hem arı ton
Giyüp hoş qoqlar êdeler_ol gün³²⁷
479. Gêce bayrâm günü dağı nêdeler
Resâ âvâz-ile tekbîr êdeler
480. Muşallâ yollarında hem gideler
Şoqağda taşrada tekbîr êdeler³²⁸
- [22a] 481. Ulu bayrâm günü dağı şabâhdan
Yiyecek yiyeler êrden şabâhdan³²⁹
482. Dağı bayrâm namâzın kılmadan öñ
Ödeyeler qomayup fitreyi soñ³³⁰
483. Vêrüp âdem başına ayrı bir şa‘
Ya buğday vèreler aña nışf şa‘³³¹
484. O şa‘ biñ kırk derâhimdür göreler
Yoğısa dâne kıymetin vèreler³³²
485. Gêce bayrâm yiyecegin qalınca
Qoyalar tâ muşallâdan gelince

³²⁷ Mfk: -

³²⁸ Mfk: -

³²⁹ Mfk: -

³³⁰ Mfk: -

³³¹ Mfk: -

³³² Mfk: -

486. Çün_ol bayrâm namâzını kılalar
Yiyecegi gelüp andan yiyeler
487. Dağı varmaya mescide et-ile
Şıyalar orucu kurbân et-ile
488. Silâh oynatsa ya atlar segirtse³³³
Mübâhaddendür_ol 'âdet olursa
489. Muşallâya çıkalar tâ'at_ için
Olur gece 'ibâdet tâ'at_ için
490. Nisâlar da³³⁴ çıkalar tekrîm_ için
O güne³³⁵ ya'nî bunlar ta'zîm_ için
491. Ve illâ çıkmaya hâ'iz olanlar
Edeler evlerinde zikri anlar
492. Ki sünnetdür muşallâya gidenler
O yoldan gayrı bir yoldan geleler
493. Haţîb olan diye hep³³⁶ cümlesinde
O güne³³⁷ ne gerekse huţbesinde
- [22b] 494. Anı ta'lim ede hep halka ol an
Ki nice verilürse fitre kurbân³³⁸
495. Du'âda pâdişâhı añalar hem
Resûlullâhı îmân ehlini hem

³³³ Mfk: Silâh oynatmasa atalar süngü

³³⁴ Mfk: -

³³⁵ Mfk: gün

³³⁶ Mfk: hem

³³⁷ Mfk: gün

³³⁸ Mfk: -

496. Güci yeten kişiler éde kırbân
Tıoyura açları ıonada ‘uryân
497. Ki kırbân etmek_isteyen nede der
Ayuñ tâ evvelinden hıfz éde der³³⁹
498. Gidermeye saçını tırnağını
Kıoya tâ bayrâma dek ya ‘nî anı³⁴⁰
499. Anı tesbîh édeler şânına der
Ki ya ‘nî hâcılar kırbânına der³⁴¹
500. Emîr vardur Hıudâdan anı bile³⁴²
Gideler³⁴³ hâcılar gitdügi yola
- [Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün]**
501. Budur sünnet muşallâya seherden varalar seyyâh
Ki kırbânı muşallâya çıkıcağ vèreler mellâh³⁴⁴
502. Vère kırbânı kendiçün dağı oğlanları için
Ya kendinde kıala mâlı o kıullarçün aña ervâh³⁴⁵
503. Ki kırbân êtdügi kıoyun çü êrkek ola ağ ola
Ayağı gözi boynuzı kıulağı sağ ola ıslâh³⁴⁶
504. Büyük ola semiz ola buıları kim temiz ola
Çün_İsmâ ‘il’e inen kıoç büyük gibidi ol mellâh³⁴⁷

³³⁹ Mfk: -

³⁴⁰ Mfk: -

³⁴¹ Mfk: -

³⁴² Mfk: bile

³⁴³ Mfk: ler -

³⁴⁴ Mfk: -

³⁴⁵ Mfk: -

³⁴⁶ Mfk: -

³⁴⁷ Mfk: -

505. Adı ile boğazlaya anı ol şâhib-i kurbân
Ya izni-ile anuñ kës boğazlaya bula iflâh³⁴⁸
506. Oğuya bu du‘âyı hem boğazlaya anı ol dem
Diye yârab fedâ olsun bular ki can-ile ervâh³⁴⁹

[23a] “Allâhümme hâzâ minke ve leke inne salâtî ve nüsükî ve mahyâye ve memâtî lillâhi Rabbi'l-âlemîn, lâ şerîke lehû ve bizâlike ümirtü ve ene mine'l-müslimîn Allâhümme tekabbel minnî kemâ tekabbelet min” İbrâhim halîlîñ âh³⁵⁰

507. İlâhî sen qabûl eyle benim kurbânımı yârab
Haţâdan dînimi şakla haţardan canım_ey Fettâh³⁵¹
508. Êde Allâh içün niyyet fülân ibni fülânıñ bu
Diyü êde anı ta‘yîn sözini eyleye efsâh³⁵²
509. Bıçağı êdeler³⁵³ keskin cefâ’ vërmeyeler aña
Boğazlarken ayakların tutup bağlayalar işlâh
510. El_ile urmaya anı ya depmeye ayağıla
Yüzerken hem o kurbânı üfürüp urmaya ..³⁵⁴
511. Ayaklarını kesmeye çıkana dek tura cânı

³⁴⁸ Mfk: -

³⁴⁹ Mfk: -

³⁵⁰ Mfk: -

³⁵¹ Mfk: canımı ey şâh

³⁵² Mfk: -

³⁵³ Mfk: êde

³⁵⁴ Mk:

Dağı yüzmeğe ıssıken şovuyunca olalar râh³⁵⁵

512. Dağı ol şâhib-i kurbân olana vèreler hisşe
Kalanın vèreler miskîn olanlara rızâ Fettâh
513. Dağı halkıñ dirildügin muşallâya o bayrâmda
Kıyâmet günine anı éde tesbîh ola seyyâh³⁵⁶
514. Ki ya'nî âdem_oglanı dirilür meşhedinden hep
Varırlar hazretüllâha o gün kâdî olur Fettâh³⁵⁷

El-Bâbu Seb'a 'Aşer: Du'ânın Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

³⁵⁸

515. Du'âlar cümle tâ'atiñ özidür
³⁵⁹ dağı eñ a'lâ cüz'idür³⁶⁰
516. Dédiler tâ'atiñ ol yüregidür
Yédi kat gökleriñ hem diregidür³⁶¹

[23b]

517. Ki yèr yüzinde ol nûr-ı ilâhî
Dağı mü'minleriñ oğı silâhı
518. Ki şeytân-ile ya'nî dîn yolunda
Oğıdur cenk edenleriñ elinde
519. Du'âlar müstecâb olmağ budur hem

³⁵⁵ Mfk: -

³⁵⁶ Mfk: -

³⁵⁷ Mfk: -

³⁵⁸ Mk: - Mfk: İşit sünnetlerin dağı du'ânıñ / Anıñla râhat_olur belki cânıñ

³⁵⁹ Mk: -

³⁶⁰ Mfk: -

³⁶¹ Mfk: -

Helâl ola yiyüp içdügi her dem

520. Ya gısl éde ya abdest ala ol pâk
Vara bir halvete yeri ola pâk

521. Yüzini kıbleye dönüp de tura³⁶²
Ki ya' nî diz çöküp anda otura³⁶³

522. Aña râzı ola Hıyy ü tüvânâ
Dağı hoşnud ola ata vü ana

523. Pes_andan her ne hâcet varsa ya' nî
Du'â kılup dileye Hıkdan_anı³⁶⁴

524. Hıq'a hımd éyleye hem el getüre
Resûline şalavâtlar getüre

525. Ki tağıtmaya fikrin gayrı yere
Ki ya' nî gönlünü Allâh'a vere³⁶⁵

526. Kılup tevbe éde hem Hıqqı ıkrâr
Bir_okuyup kıomaya éde tekrâr

527. Okuya üç ya anı yedi kerre
Elini âhirinde yüze süre

528. Resûli zıkr éde hem evvelinde
Dağı hem evsatında âhirinde

529. Resûlüñ añalar dört yârini der

³⁶² Mfk: dönüp otura

³⁶³ Mfk: tura

³⁶⁴ Mfk: -

³⁶⁵ Mfk: -

Dağı aşhâbını ezvâcını dër

[24a]

530. Ne kıatı cehr êde ne kıatı ihfâ
Okıya örte menzîl kıalbi aşfâ³⁶⁶
531. Nêde vaqtinde cum‘a günü kııla
Ezân okunur-iken³⁶⁷ maqbûl_ola
532. Dağı hem okunur-iken ikâmet
Du‘â bil müstecâb olur be-gâyet
533. Ezân-ile ikâmet arasında
Dağı cum‘a namâzı âhirinde³⁶⁸
534. Çehâr-şenbe günü beyne’s-şalâteyn
Du‘â bil müstecâb olur o vaqteyn
535. Şeherde müstecâb olur kılıcağ
Dağı hem gün zevâle de varıcağ
536. Receb ayınıñ_evvel gècesinde
Dağı evvel ki cum‘a gècesinde
537. İki bayrâm günü hem³⁶⁹ gècesinde
Qabûl olur du‘â bu ikisinde
538. Dünüñ üç başınıñ biri kıalıcağ
Dağı kıalbinde terahhüm olıcağ
539. Orucun açduğı vaqtinde maqbûl

³⁶⁶ Mfk: -

³⁶⁷ Mfk: okunur

³⁶⁸ Mfk: arasında

³⁶⁹ Mfk: her

Olur gâyet marîz olsa dağı ol

540. Zâ'if olursa kalbi kişinüñ de
Dağı ehlinden³⁷⁰_ayrılsa o günde

541. Münevver olsa gönli bir kişiniñ
Kim_Allâh nûrı ile ol kişiniñ

542. Anuñ da müstecâb olur du'âsı
Ne dilerse vèrir ol dem Hudâ'sı

[24b]

543. Seferden gelse ehline kavışsa
Farażî kılpup_ardınca da kılsa

544. Ya ihlâş okuyup ardınca kıla
Dağı hatm olsa muşhaf maqbûl_ola

545. Dağı Şa'bân ayı nişfi olıcağ
Du'âlar müstecâb olur kılıcağ

546. Ya müslimler cemâ'atinde kılsa
Cemâ'at ya'nî yüze bâliğ_olsa

547. Kabûl olur du'â gâyet de anda
Dağı yağmur yağarken ol zamânda³⁷¹

548. Gazâda iki leşker uğraşıcağ
Dağı hem Ka'beyi evvel göricek

549. Be-gâyet müstecâb olur du'â bil
Geçirme bu mağallerde du'â kılp

³⁷⁰ Mfk: ehlinde

³⁷¹ Mfk: 530 – 539: -

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

550. Varup Ka'be kapusunda du'â kıl olmağıl irâh
Halîlullâh maqâmına yüzüñ sür ét anı turâh
551. Du'âya hoş icâbetler éde Hâqdan temennâlar
Huşûli mümkün_olan dilegi kim olmaya éfsâh
552. Bu dünyâçün ya âhretçün ki nesne étmeye ta'yîn
Dileye 'ilm olanı şol du'â kim étmeye éfsâh

Hüve kavluhu te'âlâ “Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti
haseneten”³⁷²

553. Ne éde bir du'â hêrgiz du'âyı oquyanlar dêr
Ki 'acâib garâ'ib söz diyeñden olalar irâh
554. Du'âyı nefsine étmek kıatı ahsen güzeldür dêr
Dağı hem ehl-i beyt için maħabbetden degül irâh³⁷³

[25a]

555. Dağı hem vâlideşiçün du'â étmek güzeldür çün
'İvâz vèrür aña Allâh sa'âdetden degül irâh
556. Güzeldür vâlideyniñ hem du'âsı oğluna maqbûl
Karındaşıñ karındaşa ki vuşlatdan degül irâh
557. Dêmeye beddu'âyı dêr kişi nefsine ehline
Dahı³⁷⁴ kıardaşa evlâda ziyânetden degül irâh
558. O sâ'at şâyed_ol hâcet kapuları açık ola
Ola kendüzine maqbûl icâbetden degil irâh

³⁷² Bakâra 2/201: Allâh'ım! Bize dünyada iyilik ve güzellik ver, ahirette de iyilik ve güzellik ver.

³⁷³ Mfk: 542 - 546: -

³⁷⁴ Mfk: -

559. Dağı hem şol du 'â dërler gelür hoş hazret-i Hağğa
Cemî' i ehl-i îmançün muhabbetden degil irâh³⁷⁵
560. Dağı bês kişiniñ gâyet kabûl olur du 'âsı bil
Hazer kııl³⁷⁶ beddu 'âsından mehâbetden degil irâh
561. Biri şâim biri hasta müsâfir gâzilerdür hem
Biri imâm-ı 'âıldür kerâmetden degül irâh

El-Bâbu Şâmin 'Aşer: Zıkr-i Tesbîhiñ Sünnetlerin Beyân Éder

[Mefâ 'îlün / Mefâ 'îlün / Fe 'ûlün]

562. Kelâmuñ efđali şebîh u temcîd
Hem_andan efđali tevcîd u taħmîd³⁷⁷
563. İde gör zıkrı hafî étme cehre
Ve illâ şol ki tevħîd ola cehre³⁷⁸
564. Kişiniñ pâk ola qalbi riyâdan
Budur sünnet bileler enbiyâdan
565. Ki hüsn-i şavt-ile éde kılanlar
İşidüp hazz éde mü`min olanlar
566. Görüp şeytânlarıñ bağı yarıla
Dağı kâfirleriñ bêli kırıla
567. Dédiler her kelâmıñ efđali var
Dağı hem andan_efđal ekmeli var
568. Şalavâtlar vèren éde temâmı

[25b]

³⁷⁵ Mfk: -

³⁷⁶ Mfk: -

³⁷⁷ Mfk: -

³⁷⁸ Mfk: -

Anuñla zıkr êde ya 'nî selâmı³⁷⁹

569. Du 'ânîñ evvelinde evsañında
Salavât vèreler hem âhirinde³⁸⁰

570. Cemî ' enbîyaya hem anuñıla
Şalavât vèreler hem anda bile³⁸¹

571. Ki zıkrullâhdur_ol îmân nişânı
Göñüller arıdıcıdur bil_anı

572. 'İbâdetiñ iligidür bil_ey er³⁸²
Cenâhıñ oldurur miftâhı dèrler³⁸³

573. Şoqaqlarda giderken zâkir_ola
Dağı gâfiller_arasında kıla³⁸⁴

El-Bâbu Tâsi ' Aşer: Salavâtıñ Faşlın Beyân Êder

[Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Fe 'ülün]

574. Dağı efđal kelâm vardur kelâmda³⁸⁵
Şalavât vèr³⁸⁶ Resûle hem selâmda³⁸⁷

575. Şalavât vère çok çok ehl-i çarşu³⁸⁸
Olalar cennet_içre aña kónşu

576. Haberde söyler-iken ya añıla
Yazarken ya kitâbı ismi gele³⁸⁹

³⁷⁹ Mfk: -

³⁸⁰ Mfk: -

³⁸¹ Mfk: -

³⁸² Mfk: yâr

³⁸³ Mfk: Cenâhıñ oldur

³⁸⁴ Mfk: -

³⁸⁵ Mfk: kelâmdan

³⁸⁶ Mfk: -

³⁸⁷ Mfk: selâmdan

³⁸⁸ Mfk: Şalavât vère hem ehlî îmân

577. Diyenler³⁹⁰ işidenler hep şalavât
Vère Hâk anları éde selâmet

578. İşidicek anı bir kez şalavât
Vèrene Hâk éde on kez şalavât

579. Şalavât vèrse cum'a günü bir cân
O hafta gelemez yanına şeytân

580. Velî ağsırsa³⁹¹ vèrmeye şalavât
Zebih-ile te'accüb vaqti elbet

El-Bâbu 'İşrîn: Tevbenîñ ve İstiğfârîñ Sünnetlerin Beyân Éder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

581. Kılalar dâ'im_istiğfâr édeler zıkr-ile evrâd
Ferâhlar bula cânları ola pes kayğudan âzâd

[26a] 582. Dağı sünnetdurur³⁹² dâ'im kılalar tevbe istiğfâr
Bulalar mâllarında çok bereketi olalar şâd

583. Dağı şıdķıla istiğfâr kılarısa bil neye ère
Kebâ'iri şağâyire iner hiç olmaz istirdâd³⁹³

584. Bulurlar dâ'im_istiğfâr édenler 'izzet-i devlet³⁹⁴
Şafâ vü lezzet ü rahmet iki 'âlemde olur³⁹⁵ şâd

585. Éderdi yüz kez_istiğfâr Resûlullâh gece gündüz
Éderse anı her kim³⁹⁶ dèr cehennemden olur ib'âd

³⁸⁹ Mfk: -

³⁹⁰ Mfk: duyanlar

³⁹¹ Mfk: ağrısa

³⁹² Mfk: -

³⁹³ Mfk: -

³⁹⁴ Mfk: Bulurlar dâ'im_istiğfâr kılarısa bil neye

³⁹⁵ Mfk: ola

³⁹⁶ Mfk: -

586. Budur Seyyidü'l-istiğfâr okursa bir kişi her bâd
Aña ğufrân eder Ğaffâr haşarlardan olur ib'âd³⁹⁷

El-Bâbu Hâdi 'İşrîn: Zekâtıñ ve řadakanıñ Haşkın Beyân Eder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

587. Çü mâlıñ³⁹⁸ řal'ası demiş zekâtı
Zekâtı vèrmeyen bulmaz necâtı
588. Namâzıñ işidür bildiñ anı da
İřitdüñ beynamâzıñ hâlini de
589. Zekâtı buyuran çünkim Hudâdır
O mâlı da vèren ancak Hudâdır
590. Nice řıyalar³⁹⁹_anuñ buyruĝını
Nice inkâr edeler vèrdüğini
591. Nice yerde okunur âyet-ile
Namâz zıkr olsa nèrde olda bile⁴⁰⁰
592. Rivâyetdür nişâba èrse mâlı
Zekâtın vèrmeyüb[en] řosa mâlı
593. Namâzı da yerini almaz_imiş
Varup ol Hařķa vâşıl olmaz_imiş
- [26b] 594. İşit hayvân zekâtın vèrmeyeni
Ki Hařķdan anı ni'met görmeyeni⁴⁰¹
595. Kıyâmetde yalan olup ulaşa

³⁹⁷ Mfk: -

³⁹⁸ Mfk: Cemâliñ

³⁹⁹ Mfk: bileler

⁴⁰⁰ Mfk: -

⁴⁰¹ Mfk: bilmeyeni

Ayağından başına dek tolaşa

596. Şoqa darb-ile biñ yıl kellesinden
‘Azâbı katı ola cümlesinden
597. Anı yılbaşına bir kez vèreler
O malıñ çirkefidür⁴⁰² pâk édeler
598. Ne alçaq ola ne a‘lâ olalar
Zekât işine édeler du‘âlar
599. İmâm olan qoya aña bir_âdem
Vère ol da birine dèvşirüp hem
600. Resûlullâh buyurdi⁴⁰³ êtdi i‘lân
Taşadduq her⁴⁰⁴ kazâ oqıma kalkan
601. Olur hem⁴⁰⁵ kırtarur yètmiş belâdan
Mağalline vèreler anı eden
602. Kişi hem sağ-iken vèrmekdür_evlâ
Eliyle ölmeden vèrse yèg_ola
603. Ki sünnetdür eliyle hem vèreler
Dağı istemedden kendü vèreler
604. Ve illâ kapuya gelürse sâ‘il
Anı red êtmeye hoş gide sâ‘il
605. Ne bulunursa hâzırda vèreler

⁴⁰² Mfk: cîresidür

⁴⁰³ Mfk: buyur

⁴⁰⁴ Mfk: hem

⁴⁰⁵ Mfk: olursa

Yoğısa tatlu sözle göndereler

606. Kapuya geldigin bile ganîmet
Yedüre mâ-ğazardan aña ni' met
- [27a] 607. Dağı sâ' ilde ne verseler_ala
Eger almazsa ol kendüde ola⁴⁰⁶
608. Katı ğor nesneyi de vèrmeye dèr
Ki Hağdan aña tevbîğ èrmeye dèr⁴⁰⁷
609. İşit imdi taşadduğda⁴⁰⁸ ne resme
Beyân èdem biraz anı şu resme
610. Kazancından kişi nefsine vère
Dağı ehl ü 'ayâline yèdüre⁴⁰⁹
611. Ya bir kuluñ o ğâcetin bitüre
Ya yoldan azmışı yola getüre
612. Ya bir kişi ki yolda ğalmış⁴¹⁰_ola
Anı menziline yèdüre bula⁴¹¹
613. Ya ağır yüklü ğayvânı da nede
Yükünden⁴¹² götürüben yardım_ede
614. Dağı bir kişiyè iyülik_eyle
Veyâ bir mü' mine luğf-ile söyle

⁴⁰⁶ Mfk: ala

⁴⁰⁷ Mfk: -

⁴⁰⁸ Mfk: -

⁴⁰⁹ Mfk: Dağı 'ayâline yedüre evlâdlarına

⁴¹⁰ Mfk: yoldan azmış

⁴¹¹ Mfk: yola

⁴¹² Mfk: bu yükden

615. Ya ta'lim êde yâ muşhaf yazalar
Ya yollarda⁴¹³ şu kuyusu kazalar

616. Ya yol ayırtlayup köprü yapalar
Ya mescid yapalar ya bekleyeler

617. Helâlin öpe ya cem' ola dèrler
Ya ehl-i beytine rıfık-ile söyler

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

618. Dağı ölmüş kişilerin añup cânın edeler şâzz
Te'avvu' kıla ya sünnet veyâ bir hayr êde üstâz

619. Şalavât vèreler yâhud iki kişi şavaşırsa⁴¹⁴
Barışduralar⁴¹⁵ anları ikisin de edeler şâzz

[27b]

620. Dileye mağfiret Hâkdan cemî' -i ehl-i îmâna
Ya tesbîh u du'â kıla ki⁴¹⁶ Hâkkı zıkr edeler şâzz

621. Dağı Allâh için yoğa koyalar dul için aygır⁴¹⁷
Ya akçe vèreler Allâh yolına edeler ayâz

622. Dağı yeryüzine tohumın eke kurt kuş yèsin diyü⁴¹⁸
Ya niyet eyleyüp hayra ağaçlar dikeler üstâz

623. Ya ödünç vèreler nesne⁴¹⁹ ya varup şoralar hasta
Kamusından budur a' lâ kılanlar⁴²⁰ olalar hep şâzz

⁴¹³ Mfk: yollara

⁴¹⁴ Mfk: şavaşırsa

⁴¹⁵ Mfk: anı

⁴¹⁶ Mfk: ya

⁴¹⁷ Mfk: Dağı Allâh için yoğa vèreler aş-ile ekmek

⁴¹⁸ Mfk: yeye deyü

⁴¹⁹ Mfk: yere yüzine

⁴²⁰ Mfk: evlâ kılanlar

624. Taşadduğdur bular işde édesin ya'nî bu işde
Gücün yéterse hud⁴²¹ işle bulup ecrin olasin şâzz
625. Dağı hem müttakîler hiç zekât almamak_evlâdur
Ne kimsenün kapusına gele ihsân için şeh-bâz⁴²²
626. Varısa bir güne dirlik çü yalvarmaya kimseye
Varup kapusına ya'nî dilemeye anı çok az
627. Dağı Hakkı koyup halka ki minnet étmeyeler hiç
Çü 'âlem halkına rızkı veren oldur éden hem şâzz
628. Dağı bir kimse fakrını démeye kimseye ya'nî
Anı 'arz éde Allâh'a ola kim Hakk éde ol şâzz
629. Helâlinden vére Allâh anuñ erzâkını ol şâh
Olur bir yıl îmân peydâh bula hoş lezzet-i lezzet
630. Ve illâ édeler irsâl ganîler ya anı sultân
Gerekdür anları almağ anı gönderdi Hakk bil yaz
631. Taşadduğ yérine kimse oruc nezritmeye aشلâ
Haka borçlu gider olsa anı étmezden_evvel yaz

El-Bâbu İsnâ 'İsrîn: Orucuñ Faşlın ve Âdâbın Beyân Éder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

[28a]

632. Orucuñ dinlegil étdi beyânın
İşit sünnetlerin efđal olanın
633. Tamu odına kalkın olan_oldur

⁴²¹ Mfk: huz

⁴²² MFK nüshası bu beyit ile son bulmakta olup geri kalan bütün beyitler sadece MK nüshasında yer almaktadır.

Terâzûyî hem_ ağır kılan_ oldur

634. 'İbâdetiñ kapusıdur oruç bil
Dağı cismiñ zekâtıdur edâ kıl
635. Gider oruç tutandan gèrü şehvet
Zebûn olur çü nefis emmâre elbet
636. Hıuşû'ı artırur cismi muṭahhar
Èder hem ḳalbi 'aḳlı ol münevver
637. Kılar ekser ki hûra ḳoçmağı ol
Geñez èder Şırâtı geçmegi ol
638. Dağı şıḥḥat bulur anuñla ebdân
Anuñla arınur hem dağı 'işyân
639. Gèceden ḥayra niyyet ède bî-şekk
Yaramaz fi'li varısa ède terk
640. Ḥarâma ètmeyeler hîç nazâr dèr
Ḥarâm zîrâ oruçların bozar dèr
641. Ḥarâm 'avret yüzine ya'nî bakma
Şaḳın bir kişiniñ göñlini yıḳma
642. Dağı ḥammâm içine girmeden dèr
Ḥacamâtdan dağı ört içmeden dèr
- [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]**
643. Dèmişdür Şir'a içinde Ramazân sünnetin ey yâr
Ki Şa'bân ayı soñunda ḳılalar niyyet-i aḥyâr

[28b]

644. Ne deñlü varısa haşmıñ varup kııl anları râzı
Ya incindiyse bir kimse anuñ al göñlini kııl yâr

645. Olıcağ âhır-i Şa‘bân édeler niyyeti hayra
Günâha kıılalar tövbe édeler Haqqâ istigfâr

646. Hem_olsa âhır-i Şa‘bân gözedeler anı ol an
Éde tekbîr ü tehlîlât görenler anı bî izhâr

647. Budur sünnet göreler ay ki tekbîr édeler âlây
Mübârek olmağıçün bu du‘âyı okuyalar yâr

Hilâle hayrin ve rüşdin amentü billâhillezî halekake diye, Elhamdülillâhillezî zehebe bişehrin kezâ ve ca‘bişehrin kezâ. Allâhümme ahlilhü aleynâ bil-emîn vel-îmâni vesselâmeti vel-islâme⁴²³

648. Yéterse ne kadar güci édeler halkâ ihsânı
Okuyup zıkr-i Kur‘ânı édeler Haqqâ istigfâr

649. Vêreler borçluya mühlet édeler kıılları âzâd
Eli altındağılara édeler yardımını yarar

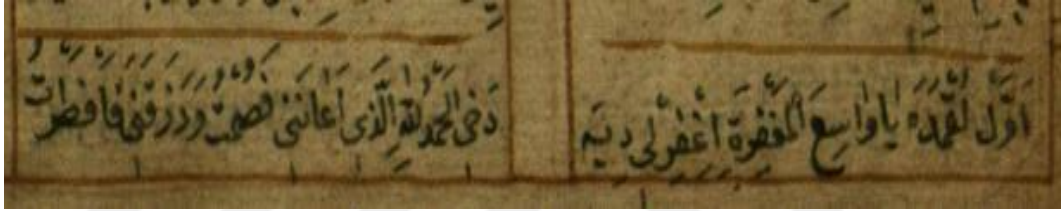
650. Tamuyı añalar anda tazarru‘ édeler Haqqâ
Dağı hizmet édenleriñ bileler hizmetin ey yâr

651. Eli dili kıılağı göz oruc ola bulardır söz
Oruc olmayıcağ bunlar tutamaz kendüzi deyyâr

652. Oruc maqbûl ola diyen édeler zıkrini ekşer
Ki ya‘nî çoğ éde anda du‘â tesbîh-i istigfâr

⁴²³ Ey hayır ve salah hilâli seni yaratan Allâh‘a (c.c) îmân ettim. Şu ayı (Şaban‘ı) götürüp bu ayı (Ramazan‘ı) getiren Yüce Allâh‘a (c.c) hamd olsun, Allâh‘ım! Bu ayı bizlere emniyetle, îmânla, selâmet ve selâmla bulundur.

653. Teṭavvu' ṭutmaya oruc bir_iki gün yakın ḳalsa
Velî terk êtmeye anı olursa 'âdetu'l-ebrâr
654. Oruc ṭutmaya Ően günde anı terk êtmek_evlâdur
Ṭutarsa eyleye niyyet teṭavvu' diyü bil esrâr
655. Oruc ṭutan daḫı aḫŐâm namâzın ḳılmadan Őaysun
Budur sünnet anı ṭuysun ki ta'cîl êdeler ifṭâr
656. Ḳaçan kim ol yemek zâhir gele öñlerine ḫâzır
Yemezden öñden_iş bunı oḳuyalar budur aḫyâr

Evvel loḳmada *yâ vâsial'*-mağfîreti iğfîrli diye, daḫı *elhamdü lillâhillezi eġânenî fe-sumtu ve rezakanî feftertu*, diye.

[29a]

657. Daḫı sünnetdurur ṭatlu yiyeler Őıyıcak anı
Ya odda biŐmediñ ola anuñla êdeler ifṭâr
658. Daḫı yêgdür orucların Őıya ḫurmâ-ile anlar
Bulunmazsa eger ḫurmâ êdeler Şu-ile ifṭâr
659. Orucı fetḫ êderdi ol Resûl ḫurmâ-ile dâ'im
Ya odda biŐmediñ ile êderdi dâ'imâ ifṭâr
660. Dêdiler ba'zılar Şuyı êderdi yaz günü ifṭâr
Açardı ḳıŐ güninde ol Resûl ḫurmâ-ile her bâr
661. Ne dürlü yemek_isterse yiyeler anı sünnetdür
Gece gündüzden_az yiye budur bil 'âdetu'l-ebrâr

662. Yémeye bir gece bir gün yedigüni bir_öyünde
Sevâbından olur maħrûm anı étmeyeler her bâr
663. Velî üç dürlü yemek var su'âli yok anuñ ey yâr
 Ne deñlü yiye bilürse yiyeler étmeyeler âr
664. Saħûr ise konuĸ ise oruc açup yêsün yaħşı
 Şorulmaya bu üçlerden ħadîs-ile gelür aħbâr
665. Saħûr yiyecegin yemek nebîler sünnetidür bil
Sevâbı çok olur ġâyet anı terk étmegi ebrâr
666. Teṭavvu' tutmak_isteyen gerekdür Hızır Dâvuduñ
 Orucını kabûl éde éde hem ihtiyâr ey yâr
667. Yérimiş bir günü bunlar tutarmış bir günü daġı
 Ya her ayuñ arasında tutarmış üç günü izhâr
668. Resûlullâh da bil anı tutup hem ihtiyâr étdi
 Şaħâbe hem ulu kiçi tutardı bunları her bâr
669. Ayuñ on üçi on dördü hem_on beşinci günleriñ
 Adın eyyâm-ı beyz dërler anı bilmek gerek ey yâr
- [29b] 670. Daġı Zi'l-ħicce ayınuñ tular on gününü dër
 Muħarrem ayınuñ onun tular édeler ifṭâr
671. Bu günleri tutanlarıñ ṭamudan kurtulacağı
 Daġı bir yıllık_oruca kefâret ola bil aħyâr
672. Teṭavvu'lar murâd étse Resûl ol Şa'bân_ayında
 Tutardı çok oruc anda o göñli nûr yüzi aĸmâr

673. Velî tutmazdı muttaşıl bir_ayun gününü ol şâh
Ramazan ayınun gayrın tamâm etmez idi deyyâr
674. İki bayrâm günü gelse oruc tutmaya hiç kimse
Gece bayrâm gün_ertesı oruc tutmayalar ebrâr
675. Oruc tutsa murâdını niçündür bilmese anı
Kıyâs et anı bir hayvân yemez baĝlu turur nâ-çâr
676. Oruc olmayalar cum´a güninde yalnız anı
Tutarsa bir günü daĝı yanında tutalar izmâr
677. Daĝı olmayalar dâ´im yalnız seb günü şâ´im
Ve illâ aña farz olsa edâ etmek gerek ey yâr
678. Daĝı bir kişiniñ ey yâr orucı kalsa olsa zâr
Anı Zî´l-hicce ayında kazâ eyleye ol dildâr
679. Tetavvu´ oruca niyyet kılan olsa za´if yahûd
Evine bir konuĝ gelse ne kılsun diñle ol dildâr
680. Ziyâret etmege bir tost evine gideler yahûd
Ziyâfet ola bir yerde yemekler edeler ihzâr
681. Bunuñ gibi maĝallerde şıyalar orucı dër hem
Kazâ eyleyeler soñra ger_anda eylese iftâr

El-Bâbu Selâse İsrîn: Hacca Varmaĝın Sünnetlerin Beyân Eder

[Mefâ´ilün / Mefâ´ilün / Fe´ülün]

[30a]

682. Bu faşlnda gelür haccın beyânı
Müyesser eyleye Haĝ bize anı
683. Güci yetenlere farzdur gideler

Varalar Ka' beye hem hac edeler

684. O yola harç edeler mâllarını
Bağıl etmeyeler hem ellerini
685. Ola kim dünyâ çirkînden arına
Varup soñra o mâl-ile barına
686. Aña varmağ yur ol yüz karasını
Bulur hem derdiniñ de çâresini
687. Varanlarıñ budur ol seyyi' âti
Tavâf eden bulur ondan hâceti
688. Güci yetenler_ elbette varalar
Varup dergâhına yüzler süreler
689. Gidenler mâlını iki böleler
Birin evde koyup birin alalar
690. Helâl ola yiyüp harç etdügi var
Kabûl ede anuñ haccını Gaffâr
691. O yolda etmeyeler hem ticâret
Kabûl ola diyen haccını gâyet
692. Ki ya' nî kendi yolına yetecek
Kadarca ede haccını gidecek
693. Varısa borcu ödeyüp de gide
Ya incinmiş varısa râzı ede
694. Varısa ne kadar haşmı barısa

Olara merhabâ ede görişe

[30b]

695. Aña varmak dileyen hem de zâhir
Günâha tövbe kı lup ola tâhir
696. Vêdâ' eyleye tostlarına sâ'î
Êde hem ehl-i beytine vêdâ'î
697. Tevekkül ede Hâkka aña giden
Elin çeküp gide dâr-ı fenâdan
698. Gözedüp gideler dâru-l beğâyı
Varıcağ hem mağâm-ı Muşafâ'yı
- [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]
699. Yeterse tâkati yayan yürüyeler gehî şeh-bâz
Anı şanmayalar yayan yürüyen ecrini bulmaz
700. Görür Hâk anuñ aç şusuz toza batup yürüdügin
'İvażını vèrir anuñ kıyâmetde bulur i'zâz
701. Ğanîler zengin_olanlar fakîre ne gide anlar
Tavar üstüne hem mağmil düzüp ya etmeyeler şâzz
702. Tavar diñlenmek_içün gâh inüp yürüyeler gâh gâh
Kirâcıya kirâsını vèreler etmeyeler az
703. Dağı hem kendüye hizmet eden kişilere nede
Şîrîn söyleye bunlara ede hâtırların hoş şâzz
704. Ğazâlar yoluna dağı gidenlerde gide şöyle
Ki bu tertîb-ile varup Ğazâlar edeler şeh-bâz

[31a]

705. Dağı fikr êde hacımı kabûl êder mi ol Allâh
Ya gêrû red oluna mı su'âlin vèrmeye çok az
706. Resûli zikr êdeler hem dağı bile ölenleri
Dağı fikr êde cânları diridür buldular i'zâz
707. Diriligindeki gibi varalar varıcağ aña
Kapusına süreler yüz êdüp hâcetlerin ibrâz
708. İşide ümmetinüñ ol êde geldüğini maqbûl
Şefâ'at êde hem yarım yüzün gören olalar şâzz
709. Silâhla aña varmaya Harem içine girmeye
Cenâbet anda tûrmaya varalar tâhir-i üstâz
710. Hem_evlâdur harâmnda çok oturup yatmayalar dèr
Ola kim eglenicek çok olara êtmeye i'zâz
711. Hem_İbrâhîm maqâmını katı ta'zîm êdeler dèr
Varup anda namâz kıilup süreler yüzlerini şâzz
712. Dağı zezem şuyundan hem içeler götüreler hem
Şaçalar üstlerine hem ki sünnetdür işidüñ râz
713. Medîne şehrine 'izzet kıllalar Ka'be gibi hoş
Resûlullâh aña zîrâ êderdi 'izzet ü i'zâz
714. Uzak yerden Habîbullâh Medîne şehrini görse
Aña gelmek diler[i]se têt_atar atımın şeh-bâz
715. Resûl anı ögerdi hem kamudan yêg severdi hem
Aña gelmek iverdi hem sefer kıilup olursa gâz

716. Dağı beytü'l-muqaddesde namâz kılmak gerekdürçün
Aña maşşeridi dërler anı bilmek gerek üstâz
717. Kıyâmetde halâyık hep dirilür cümlesi anda
Görilür cümlesi anda nice pinhân olur ibrâz
718. Şoru sorulmağa anda terâzû kurulur taḥḳîk
‘Ameller tartılır anda kimi giryân kimi olur şâz
719. Dağı her kim ki bir rek‘at namâz kılsa muqaddesde
O biñ rek‘at namâz müzdün bulur bil anı qalbede yaz
720. Müyesser eyleye Allâh ‘Ali oğlu Süleymân’a
Medîne şehrine vara Ḥabîbullâhı görmek yaz
721. Vara göre o sultânı yoluna vère bu cânı
Nèder bunda adı şanı bu cân aña ède pervâz

El-Bâbu Râbi‘ ‘İşrîn: ‘Aşûrâ’ nıñ Fazlın Beyân Êder

[Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün]

- [31b] 722. Bilün ‘aşûrânıñ da sünnetini
Melekler de bilirler hürmetini
723. Demişdür sünnetü'l-İslâmdan_anı
O güne edeler ta‘zîmi ya‘nî
724. Dêmüş ‘aşûrânıñ fazlın bilenler
Anı şerḥ edemez şurrâḥ olanlar
725. Ki zîrâ tağda hayvâncukları var
O gün nesne yemez oruc tutarlar
726. Necât bulduğı gündür enbiyânıñ

O 'izzet kıldığı gün evliyânın

727. Dağı ol gün yaratdı gökleri Hâk
Dağı hem 'arş-ı kürsî cenneti Hâk

728. Dağı hem 'arşı götürmeleri de
Dağı Cebrâ'îl'i Mikâ'îl'i de

729. Dağı hem levh-i maḥfûzı kalem de
O gün halk etti İsrâfil'i hem de

730. Yaratdı yerleri ol gün ḥaḳîḳat
Dağı kâ'im olur ol günde sâ'at

731. Resûlullâh o gün gelse nederdi
Şabî oğlanlara iḥsân ederdi

732. Ki ağızı yarî-ile ya'nî ḥurmâh
Yedirürdi olara ol yüzi mâh

733. Muḥarremiñ toḳuzundan bilâ-şek
Onuncı on birinci günine dek

734. O günde tutalar oruc olalar
Şahâbe yolları budur bileler

735. Selâm vermek gerek on kişiye dek
Görüşe varısa ḥaşmı gülerek

[32a]

736. Biri biriyle uruşdısa kimler
Görüşeler barışalar güleler

737. Ğanîler hem faḳîr olanlara da

Yédüre içüre yalın tona da

738. Êdeler ol gün_istigfâr-ı tövbe
O günde girilür çok çok sevâba

739. O güne êdeler gâyetde ta'zîm
Toyura aç olanı êde tekrîm

740. Varısa hasta hem varup göreler
Ya incinmiş ola gönlin alalar

741. Dahı yollarda taş ayırtlayalar
Yetimleri dahı hem oşşayalar

742. Cenâze varısa varup kıllalar
Hakîñ buyruğına hâzır olalar

El-Bâbu Hamse 'İşrîn: Ay Güneş Tutulduğun Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

743. Tütulsa ay güneş yâhûd dirile bir yere hep nâs
Kim_ol Hâk cânibinden bir 'alâmetdür tütalar yas

744. Hâka yalvaralar evvel êdeler tevbe istigfâr
Mesâkine faķîrlere taşadduk êdeler hep nâs

745. Münâdîler yüce yere çıkup halka nidâ êde
Namâzı söyleye halka ki nice kıllalar hep nâs

746. Ya bir mescid ola ulu dirileler aña cümle
Ya bir menzil ola bellü aña cem' olalar hep nâs

747. Biri îmâm ola anda uyalar aña halk cümle
İki rek' at namâz kıla anuñla kıllalar hep nâs

[32b]

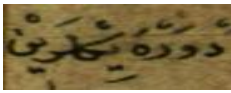
748. Uzun okuya ur'ânı ki ihfâ eyleye anı
ıyâm-ile rükû'-ile sücûd-ile kıllalar nâs
749. amu yalvaralar Hâa tazarru' edeler dübdüz
Götüre zulmetin Allâh du'âlar edeler hep nâs

El-Bâbu Sâdis 'İşrîn: Yağmur İstiskâ'sın Beyân Eder

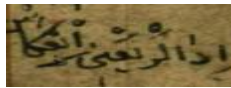
[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

750. Hem_istigfâr namâzını kıllalar bileler hep nâs
Velî cehr êde ur'ânı Hâa yalvaralar hep nâs
751. Ki ya'nî yağmasa yağmur şu yerler yüzine yağmur
Dirileler hem_istiskâ' namâzın kıllalar hep nâs
752. Daı şâlih kişilerden alalar bile anlardan
Edeler zikr-ile tesbîh du'âlar kıllalar hep nâs
753. İmâm olan daı bile ıa şahrâya halk-ile
Du'â êde tazarru'la namâzı kılla hem bil nâs
754. Ğanî olan faîrlere vèreler şuyı anlara
Ki Hâ rahm êde anlara getüre işlerini râs
755. Ki döndürüp ridâların giyeler⁴²⁴
Çü degşirip eteklerin edeler ya'nî⁴²⁵
756. açan işideler ra'dı ki tesbîh edeler Hâa
Daı bil esicek iş bu du'âyı okuyalar nâs

⁴²⁴ Mk:

⁴²⁵ Mk:

“Allâhümme ec’elhâ lenâ riyâhen ve lâ tec’alhâ rihen”⁴²⁶ bunu dağı oğuya
 “Allâhümme lâ-taktülnâ bi-gadabike velâ-tühlikünâ bi-azâbika ve’âfinâ kable zâlik”⁴²⁷ diye

757. Şuvaralar dağı anda varısa çeşime hayvân
 Şâbilere vèreler şu şuvaralar ya hayre’ n-nâs
758. Kılalar ikişer rek’at yalıñuz yalıñuz dağı
 Ta’avvuz edeler Hakkâ eserse katı yèller nâs
759. Açalar başlarını hem dağı yağmur yağar iken
 Çün_ol sünnetdurur zîrâ anı bilmek gerek hep nâs
- [33a] 760. Kaçan gökden yere yağmur yağdı ol Habîbullâh
 Başın açup göke tutup du’â kılarıdı hayrü’ n-nâs

El-Bâbu Sâbi’ İşrîn: Helâl Kesb Êtmegi Beyân Êder

[Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Fe’ûlün]

761. Dağı farzdur kişi nefsi gıdâsın
 Kızanup isteye anuñ şifâsın
762. Ki muhtâç olmayacak deñlü êde
 Kılan ‘ömrinde Hakkâ tâ’at_êde
763. Katı dünyâya meşğûl olmayalar
 Ki Hakkıñ kulluğından kalmayalar
764. Gazâ mâlı çü mâlıñ yègregi hem
 Ticâret mâlıdur dağı biri hem
765. Yalan olmaya hem bida’ şir’ada
 Ki hiç kul hakkı kalmaya arada

⁴²⁶ Allâh’ım bunu bize tatlı esen meltem et, şiddetli rüzgar etme.

⁴²⁷ Allâh’ım! Bizi gazabınla öldürme, azâbınla da helâk etme, bu azâbından önce bize âfiyet (içinde ölüm) ver.

766. Terâzû Hâk o düzeni ola hoş
Kıla arşun dağı bunuñ gibi ûş
767. Ekin eküp zirâ'at étse yég hem
Şanâ'at işleyüp kesb édeler hem
768. Ki zîrâ her nebîniñ şan'atı var
Dirilürler idi anuñla her bâr
769. Ki çullacıdı bil şan'at-ı Âdem
Éderdi derzilik İdrîs ya'nî hem
770. Dağı neccâr idi ol hazreti Nuḥ
Demirci idi Dâvûd nitekim yûḥ
771. Yüzerdi na'lını evvelde 'Îsâ
Çoyun güder idi hem dağı Mûşâ
- [33b] 772. Ḥalîlullâh dağı ekin ekerdi
Anı hep konuḡ_önüne dökerdi
773. Dağı Şâlih nebî deve güderdi
'Abâ işlerdi anı da éderdi
774. İşit imdi Ḥabîbullâhı nêtdi
Ki vahyi gelmeden çoyun da gütdi
775. O kesbiñ yègregi eküp biçeler
Çoyun tutup şaḡup südün içeler
776. Dağı sünnetdurur çoyun tütalar
Taşadduḡ édeler kaçan şatalar

777. Celîl ola ne kesb ederse herkes
Nebîler yoludur sünnetdurur pes
778. Alup şınaya bir mâlî üçe dek
Eger olmazsa aşşî eyleye terk
779. Hârîş olmayalar almağa katı
Dağı varmaya karşı olsa şâtı
780. Alup şatmağıçün bir mâlî ya 'nî
Varup karşı şatun almaya anı
781. Dağı bâzâr ederken bir kişî dër
Araya girmeye âher kişî dër
782. Alup şatmaya aşşî olmayanı
Kim_andan étmeye bârî ziyânı
783. Dağı tâcir olanlar tostlarından
Ki az çok fâ'ide almaya andan
784. Eger alursa tostluk olmaya dër
Mürüvvet arada hiç kalmaya dër
- [34a] 785. Tevekkül eyleyeler Hâkka hem de
Alursa bir metâ'î her ne demde
786. Ziyân aşşî ne olursa göreler
Anı Hâk cânibindendür bileler
787. Dağı şatmağıçün and içmeyeler
Yalan gircek bu sözi açmayalar

788. Alurken hor şatarken olmayalar
Dağı bazar ederken sögmeyeler

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün]

789. Eger tacir olur iseñ bu sözi diñle ey qardaş
Kimesne eyleme mağbun şağın olmayasın kallâş

790. Eger 'aybı ola nesne içine dürmeye 'aybın
Alan şatan anı görsün diyü ya'nî edeler fâş

791. Alıcak bir metâ'i hem anı şatmayalar fi'l-hâl
Şatarsa anda hiç aşşı gözedüp almayalar bâş

792. Ederken halk-ile bazar edeler merhametle dër
Naşihat edeler halka olup mü'minlere qardaş

793. İmâm olanda narhı kız edüp halka gereklüyi
Dişirüp şaklamaya hiç eger olursa da bir taş

794. Dağı bazarı bilmeyen mesâkine şerik ola
Alup şata anuñ ile aña ya'nî ola yoldaş

795. Kim_anlara ede yardım edüp bazarını ta'lim
Sebeb ola me'âşına onuñla hem yiye ol aş

796. Ümid vardur aña Hağdan ola kim rahm ede Allâh
Bereket bula mâlında ola bir dânesi bir câş

797. Gözedüp Hağ rızâsını koyup kendi rızâsın ol
Girerken bazarâra iş bu du'âyı oquyalar fâş

Allâhümme inni eûzü bike minessûki ve minel-küfrî vel-fusukî⁴²⁸

- [34b]
798. Dağı sünnetdurur bey' i muhayyer edeler bey' i
Varısa şüphelü bâzâr anı döndürelər kardaş
799. Dağı bâzâr ederlerken katılımı etmeyeler der
Ya nesne alsa va' d-ile unudup olmaya gâşşâş
800. Metâ' i naqd-ile ala véresiye şatalar hem
Sevâbı çok olur anuñ velî almayalar hîç bâş
801. Véreler bocluya mühlet zebûn etmeyeler anı
Yüzün döndürmeye aña ola dâ' im aña beşâş
802. Havâle eyleyeler ger kabûl eyleyeler anı
Bağışlaya faqîrlere güci yéterse ey kardaş
803. Alıcak bir metâ' i hem aña hât etmeye nesne
Kilide aldığım ölçü ile şatmaya qırı yaş
804. Ki ya' nî ayru alduğın yine ayru şatalar der
Ki tartu ile alduğın şata tartu-ile baş baş
805. Dağı sünnetdurur ödünç alalar hâcet_ olanı
Velî têt ödemek niyyet edeler aña ey kardaş
806. Şular kim borç edeler der ola qarż vermeğe lâyıq
Alalar vaqt-i hâcetde velî olmayalar qallâş
807. Şulardur kim za' if ya ola evlenmek işi kıla
Ya bir kimse vefât ola bulunmaya kefen efrâş

⁴²⁸ Allâh'ım pazardan, küfürden ve günahdan sana sığınırım.

[35a]

808. Bular gibi maħallerde alup deyn êdeler dër hem
Ki nuşret eyleye Allâh ödeyüp olalar beşşâş
809. Hâzer eyleyeler andan kıatı çok êtmeye borcı
Alup incitmeye issin alup uş uş-ıla kıallâş
810. Daħı hem intifâ' için rehîn almaya vérenler
Yedirip istemeye töz gerek yâd ola ger kıardaş
811. Daħı sünnetdurur kendi vara bâzâra zî-hâcet
Eli ile ala hâcet olanı hem yavaş yavaş
812. Yalñuz bir metâ' i hem alup şatmayalar her dem
Kıatı ziyân-ile bâzâr êdüp olmayalar hem şâş
813. Daħı tâcir olanlar hem taşadduķ êdeler dâ'im
Hile êtmeyeler aşlâ ola hâller-ile hâldaş
814. Ribâdan şakımlar key ne deñlü hayr êderse de
Yine artuķ olur 'işyân günâhı çok olur tağ taş
815. Ola sâ'ir günâhlarca anuñ her biri yêtmiş kıat
Eñ_ednâsı anasıla zinâ êtmiş gibidür hâş
816. Ğanîmet mâlını daħı uğurlayandan_almaya
Bereket isteyen Hâkıdan hıyânet êtmeye 'ayyâş
817. Daħı zâlim kışilerden şatun almayalar nesne
Harâmı almayalar hem alana olmaya yoldaş
818. Hıyânet ya cinâyetler êderse bir kışı dâ'im
Şatun almayalar andan eger olursa da bir taş

819. Dağı kesbî hayâyışden hazar eyleyeler kıatı
Anuñ gibi şanâyî' den kaçá mü' min olan kıardaş
820. Kı ya' nî rişvet-i 'ayân dağı hem ücret-i oğlan
Dağı kıız kıalıñı alan bulardan eden_istî'âş
821. Biri de it behâsıdur biri hem kıuş behâsıdur
Dağı çalgı behâsıdur habâyisdür bular kıardaş
822. Dağı sâhir dağı falcı kâhin remmel kıan_alıcı
Dağı hem göz bağıdııcı buları etmek_ey kıardaş

El-Bâbu Sâmin 'İşrîn: Yiyeceğîñ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

[35b]

823. İşit imdi yemek içmek nicedür
Anı şatma kı hayvân gibicedür
824. Anuñ da sünneti var dağı farzı
Kı farzlardan uludur dër o farzı
825. Anuñla kıâ'im_olur zîrâ kıuvvet
Anuñla kıılınur tâ'at ibâdet
826. Anuñ 'ilmi muqaddemdür bileler
Anuñ 'ilmini evvel öğreneler
827. Helâl ola yiyüp içdüğü her dem
Kifâyet edecek miqdâr yiye hem
828. İbâdet olur_anuñ ile kıâ'im
Vuzû ile şalât oldu nitekim
829. Variken iştihâ buğdaya arpa

Çarışdırup yiye ya şâfi arpa

830. Ĥadîřinde Resûl hem söylemişdür
Bereket olur_üç şeyde demişdür

831. Biri olur véresiye véreler
Biri olur ödünç vérüp turalar

832. Yeri buğday-ile arpayı dër kıat
Bunuñ üçünde olur bil berekât

833. Dağı unı elemenden yiyeler
Budur sünnet Nebîden añlayalar

834. Resûlullâh kepeksiz yemez_idi
Ki buğdayıñ tozını yumaz_idi

[36a]

835. Hem_anuñçün tozını yumaz_imiş
Posalara bu katı olmaz_imiş

836. Ĥamîrin iyüce yogura nânıñ
Bézesini geçirek kıla anuñ

837. Dëmiř bid'atden_ol unı elemek
Dağı hem tıyduğından řoñra yemek

838. Dağı buğdayı çok yemekde dâ'im
Ete yağluya olmağda müdâvim

839. Kıatı aç olmayınca yémeyeler
Varıken iştihad çok yémeyeler

840. Unı hiç elek-ile elemeye

Hem_arpa katmayınca da yemeye

841. Resûlullâh yêr idi arpa etmegini
Katarđı gâh aña buğday ununu
842. Yemeye gecede gündüz kadar dêr
Ki ya'nî gündüz_öyüni kadar dêr
843. İki kez yemeği her günde 'âdet
Ëdinme ger bulam dêrsen sa'âdet
844. Ete yağluya olmaya müdâvim
Katı semirtmeye nefsinî dâ'im
845. Ki zîrâ çok yemeğe olsa tâlib
O çok yemek êder uykuyı gâlib
846. 'İbâdet lezzetini pes bulamaz
'İbâdetden kalur 'âbid olamaz
847. Velî kırk güne dek terk êtmeye dêr
Eti yağı unudup gitmeye dêr
- [36b] 848. Ki zîrâ hulkı az olurmuş_anuñ
Buları kırk güne dek terk êdenüñ
849. Ta'âma ibtidâ eyleye pîrler
Dağı şâlih kişiler müttakîler
850. Dê Bismillâh evel loğmada ey cân
İkincide de Bismillâhi/rahmân
851. Üçüncide okı ism-i Rahîmi

Dè Bismillâhirrahmânirrahîmi

852. Ki ya 'nî bu durur sünnet bileler
Ëdenler çok berekâtlar bulalar
853. Harâm nesneye Bismillâh demeye
Dağı elhamdülillâh da demeye
854. Yiye peygamber_adlu kişi ile
Dağı 'ilm ehli anda ola bile
855. Yiyecek deñli şofraya koyalar
Kim_artık koyup_isrâf etmeyeler
856. Bıçag-ile o nânı kesmeyeler
Döküp ya ayağ-ile başmayalar
857. Ki sünnetdür yer_üstüne komağda
Dökülen ufâğın alup yemekte
858. Sini begler işi şofra 'Arablar
Dağı mênzil 'Acemler tavrı dèrler
859. Harâmdur yemek_altunı gümüşden
Bağır kabdan kerîhdür dağı tucdan
860. O kabın eğer ki ağaç ya toprak
Ufâğında bereket olmaz_ancak
861. Unutsa evvelinde besmeleyi
Ki şofra bile iş budur kolayı

Bismillâhi fi evvelihî ve âhirihi⁴²⁹

- [37a]
862. Ta'âmı tûrduğı yêrde yêyeler
Yiyecek kişiyê el etmeyeler
863. Yemekden ki tevazzu' ile tûra
Yalın olup dizin çöküp otura
864. Ayağ üstünde tûrurken yemeye
Tayanup söykenüp yatup yemeye
865. Ki sünnetdür sağ_eliyle yiyeler
Şol_eli ile yardım eyleyeler
866. Resûl etmegi sağ elde tûtardı
Kavunı her şol_elinde tûtardı
867. Dağı sünnetdurur loğmayı ala
Yiye üç barmağıyla anı bile
868. Yêdükden soñra hem barmağlarını
Yalaya hem bile tırnağlarını
869. Yiyecek yêr-iken hem bir cemâ'at
Biri têt tûrup_êtmeye zehâbat
870. Dağı çevre yana ya baqmaya dêr
Dağı hem başını kaldırmaya dêr
871. Kimi yêrken kimi baqıp tûrmaya
Ya hizmetçün ayağın tûrdurmaya

⁴²⁹ Başında da sonunda da Allâh'ın adıyla.

872. Yemeği koyıcağ ortaya kişi
Yiyeler tutmayalar ğayrı işi
873. Dağı hem şofrayı kaldırmayınca
Tağılıp gitmeyeler ermeyince
874. Ta'âm üstünde korđulı ğaberler
Cehennem ya ölüm zıkr etmeyeler
- [37b] 875. Dağı loğmayı büyük tığmayalar
Yiyeniñ loğmasına bağmayalar
876. Eyüce çeynemedden yutmayalar
Öğitmeden birini şoğmayalar
877. Yer-iken ağzını berk açmaya der
Edüp ya yeryüzine şaçmayalar
878. İyü yatlu⁴³⁰ ta'âmı yermeye hiç
Dağı tuzlu ya kıokmuş yermeye hiç
879. Dağı ıssı yiyüp üfürmeyeler
Zarar veren olursa yemeyeler
880. Hem_ etmegi yere tağıtmayalar
Döküben ya'nı isrâf etmeyeler
881. Bereket gider_ imiş zîrâ andan
Dökülenden dağı bâğı kalandan
882. Ta'âm yerken gelen men' etmeyeler

⁴³⁰ Mk:

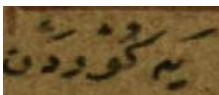
Çü Hâkdan var nazar unutmayalar

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

883. Yiyeler ni' metin Hâkqıñ edeler zıkr-ile ihlâş
Vëren mülk issine dâ'im edeler şükr-ile ihlâş
884. Ta'âm üstünde geleni dağı men' etmeyeler hiç
Nazar var zîrâ Allâh'dan edeler fikr-ile ihlâş
885. Yemegin bir kişi iki kişiden etmeye men'a
İki kişi yiyeceğın hem_üçden etmeyeler kâş
886. Dağı üç kişi râbi'den yiyeceğini tutmaya
Dağı dört kişi de beşden yemeğın etmeye inkâş
887. Dağı sünnet olan oldur yemeye dürlü dürlü çok
Kifâyet ede bir dürlü yemek-ile kılan ihlâş
888. Yemeği dört kişiniñ beş kişiyi toyurur der hem
Yedürmeyen bahıldür bil bahîli şanmayalar hâş
- [38a] 889. Yemeyeler dağı anı ki toydukdan gerü ya'nî
Harâmdur bileler anı götürür hem dağı ebrâş
890. Koyalar şofrada sebze sereler hem mübâhdur bu
Yiyeler her şabâh tatlu çü 'akla nâfi' ol ey hâş
891. Ta'âma edeler 'izzet anı hor tutmayalar hiç
Hem_ayağ altına anı döküp hiç etmeyeler baş
892. Anı hem toğrayup etmek üzerine komak yokdur
Elini silmeye yerken ol_etmek-ile hiç eşhâş

893. Yiyeceğün hem_üstünü şoyup yémeyeler hêrgiz
Bereket zîrâ üstünde olur êtmeyeler enkâş
894. Yêseler yağlu nesnelər yuyalar ağızlarını
Çoğusı var iken ya'nî yatup uyumaya eşhâş
895. Yemekden soñra el yumağ dağı sünnetdurur bilün
Hilâl êtmekde dişlerin hem_ağzın yaykamağ ey hâş
896. Çurıyunca süpür kenar çamış mersin hem_ılğunlar
Ki hiç diş kurdamayalar bularıñla bilen eşhâş
897. Ta'âm ardınca hem dağı iki rek'at namâz kıla
Dağı zıkr êdeler Hakkı dağı hem şükr-ile ihlâş
898. Çonuk olan kişi evden dağı nesne dilemeye
Velî şu gibi tuz gibi bulardan istemek var hâş
899. Çonuk issi çonuğu hem êde ol loğmaya teklif
Dağı hâcet olanını göre hiç olmaya naçkâş
900. Ta'âm ardınca issine du'âlar êde hayr-ile
Haça hamd eyleye dağı okuya sûre-i ihlâş
901. Dağı heyl êtmeyeler dêr unı buğdayı arpayı
Bereket zîrâ anlardan gider çalmaz olur enfâş
902. Ki ya'nî ölçmeden anı alup dolmaya bir yere
Ya gülden⁴³¹ hiç aña toprak çarışdırmayalar ey hâş

⁴³¹ Mk:

El-Bâbu Tâsi 'Îşrîn: Ba'zî Ta'âmîñ Fâ'idesin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

903. Yiyecekler yemişler iş bu-ile
Gel_imdi bunlarıñ fazlını diñle
904. Gelür hem bir hadîş içre huşûli
Herîser yer idi ol Hâk Resûli
- [38b] 905. Gelür hem bir hadîş içre beyânât
Resûlullâhdan_êtdiler rivâyât
906. Herîse yêrdi bilüp 'izzetini
Bulurdı kırk kişiniñ kuvvetini
907. Resûl hem mercimek aşın severdi
O sultân kabağ_aşını da yêrdi
908. Dağı şuyıñ bilürdi kutlusını
İçerdi şovugını tatlusını
909. Koğulı nesne gelse koğulardı
Dağı tatlu götürseler de yêrdi
910. Demişdür fâ'idesin et yemegüñ
Kim_ol gözüñ kulağıñ hem dimâguñ
911. Ziyâde êder_imiş kuvvetini
Hem_arturur o cismiñ kuvvetini
912. Etiñ hem yêgregi bil kol etidür
Dağı orta etidür bil etidür
913. Şifâdur hastaya bal çörek_otı

Nice yêrde yazılmışdur şubûtı

914. Yalasa üç seher balı ‘aselden
Halâş olur teni cânı ‘ilelden

915. Ki ya ‘nî sağ êder demiş ‘alîli
Hadîs-iledür_ anuñ da delîli

916. Kuru üzüm yemek balgam keser dër
Hem_ ağzı koqusı dağı gider dër

917. Resûlüñ sevdiği kabağ bil_anı
Uzun boyunlu kabağ idi ya ‘nî

[39a]

918. Ki zîrâ anı cebr-ile buyurdı
Anuñçün ol herîse aşı yêrdi

919. Vêrir ol cisme kuvvet beñze humret
Çekirdeğın çıkarıp yêrse elbet

920. Yemişî yiyeler tek tek demişler
Zarar vèrmez yiyene ol yemişler

921. Severdi ol Resûl bir kaç yemişî
Üzüm kavın tanep hurmâ yemişî

922. Dağı ayva dağı hem südli aşdır
Bular gam giderir vèrir ferâh dër

923. Dağı ayva yêse ‘avret ki yüklü
Bahâdır ola oğlu hem de hulklı

924. Dimağa yaş kabağ kuvvet vèrir hem

O kuvvet 'aql u beyni semirdir hem

925. Dağı üç nesne var cismi ferâhlar
Arı ton hem 'asel gökçek koçular
926. Koçulaya güli vere şalavât
Resûlullâhdan_erişe şefâ'at
927. Resûlullâh yedüğini yiyeler
Severiz sevdiği anuñ diyeler
928. Bakır kabdan yememek dağı sünnet
Gümüş ya tuc ya altun kabdan_elbet
929. Şoğanından yiye yâd yere varsa
Hevâsından ziyân olmaya dërse
930. Resûlullâh banılcân aşı yërdi
Şifâ için yeseñ şifâ bu dërdi
931. Eger renc dëyi yirseñ renc ola dër
Hudâdan nice isterse bula dër
- [39b] 932. Hızır İlyâs ta'âmı kerfis_otı
Yiyen anı ki zîrek ola katı
933. Cilâ verir od-ile kalbe şâfi
Cunûn-ile cüzâmîñ gide havfi
934. Dağı toprak yemek beñzi şarardur
Yüreği şişirir 'ömri azaldur
935. Kavın şudur ta'âmdur dağı imiş

Ki var bir kaçre cennetden şu demiş

936. Enâr içinde dâne-i behişt var
Yer-iken dökmeveler anı deyyâr

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

937. Yaratdı nice ni' metler seniñçün ol Ğanî Feyyâz
Kahtı kulluk kahtı tâ'at olur mı Ğağ ya senden râz

938. Dağı başış yiyenleriñ mizâcı beñzi hoş olur
Ki Bismillâh dese yeşe gider yêtmiş 'ilâl emrâz

939. Gider baş ağrısı andan bêli kuvvet bulur ol dem
Arınur karnı kuğı hem gelür şihhat gider emrâz

940. Ta'âma iştiâ' vërür şusuzluk dağı kandırur
Ğarâretler soyundurur karnı kurdun kırar ağrâz

941. Yiyenleriñ dağı ağzı koğusun giderir komağ
Eder karnında ol tesbîh melekler olur_ andan râz

942. Yemiş cennetde ne deñlü varısa varımış anda
Ki ya'nî lezzeti var her biriniñ anda bî ib'âz

943. Yemekde fâ'ide çoğdur şatun alurken_ eñ evvel
Okuyalar bu âyeti ederken ya'nî istiğbâz

[40a] Bismillâhi innel bakâra teşâbehe aleynâ ve innâ inşa'allâhu le muhtedun⁴³²

944. Keseler besmele-ile edüp aña ri'âyeti
Okuyalar bu âyeti keserken anı bil mikrâz

⁴³² Bakâra 2/70: Yine onlar: "Bizim için Rabbine dua et; onun niteliğini açıklasın. Zira sığırların hepsi birbirine benziyorlar; eğer Allâh dilerse biz doğru olanı bulmuş oluruz." dediler.

Fezebehûhâ vemâ kâdû yef'alûne⁴³³

945. Kozıla peyniri ayru yëseler renc ola dër bil
İkisini katup yërse şifâdur êdeler iqbâz
946. Şarımsak ya şoğan yiyen bişürüp yiyeler anı
Ya kerfis añalar aña koğusun êder_ol iqbâz
947. Melek gelmez-imiş zîrâ ki bunlarıñ koğusına
Çü kerfis ekicek andan ferîştahlar olurlar râz
948. Dağı sünnet olan budur hıyârı tuz-ile yiye
Kozı hurmâ-ile yiye bulardan olmaya reyyâz
949. Dağı turpı yiyen kişi oyup gözlerine süre
Dağı ma'şûmlara andan vère hiç êtmeye igmâz
950. Dağı turpı yiyen insân Resûli zıkr êde el-ân
Koğusu tüz gider andan ne 'illet kıala ne emrâz
951. Dağı incir yemek ey yâr rakîk êder kıatı kıalbi
Kulunç görmez anı yiyen sebep kııldı anı hayyâz

El-Bâbu Selâse: Şu İçmeniñ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ'ülün / Mefâ'ülün / Fe'ülün]

952. İşit şu içmeniñ dağı beyânın
Anuñ sünnetlerin efđal olanın
953. O kıabıñ yègregi ağaç demişler
Dağı toprak diyü de söylemişler
954. Velî sırcadan_içdi ibni 'Abbâs

⁴³³ Bakâra 2/71: Nihayet o sığırı kestiler. Neredeyse bunu yapmayacaklardı.

Varısa görür-imiş anda bir päs

[40b]

955. Baķır ķabdan Őaķına iēmeye Şu
Hem_altun ü gümüş tuc olmaya o
956. Daķı sünnet olan oldur bil_ey cãn
İēeler Őaē eliyle Şuyı her an
957. Ki sünnetdendirur iēe süzerek
İēeler üç nefes de zıkr ederek
958. Eñ_evvel besmeleyle bed' ede huz
İkinci Şerr-i Őeytãndan te'avvuz
959. Őifãsın isteye üçüncisinde
Ĥaķa Ĥamd ede her bir âķirinde
960. Ki bu tertib-ile her kim iēer Şu
Anun ķarnında bil tesbîh eder o
961. Üfürmeye Şuyu hem iēe ũru
Otururken iēe ũrmaya uru
962. Velî zemzem uru ũrup iēeler
Mübârek Şudur_üstüne Şaçalar
963. Daķı abdestüñ_artuēın iēeler
Őifãdur dediler anı niceler
964. Şuyu evvel ululara vēreler
Daķı Őoñra anı üleŐdüreler
965. Şuyı isteyene evvelce vēre

Pes_andan soñra nefsinı şuvara

[41a]

966. İçe artuğını mü' minlerüñ de
Şu kendüden olur kişilerüñ de
967. Urup ağzını ağar şudan_içme
Turur şuya yetüp ağzını içme
968. Ne çanak gediginden şu içeler
Açık kalmış şudan katı kaçalar
969. Şabâhdan aç-iken şu içme fi'l-hâl
Ve illâ nefse nâfi' olanı al
970. Eyü şu kanda varısa bulalar
Şovuğın tatlusın muhtar kıllalar
971. Resül severdi şuyuñ tatlusını
Bilürdi iyüsini yatlusını
972. Şu kabın örte açık kıomaya der
Tulumuñ ağzını hem bağlaya der
973. Kapuyı yapalar hem dinlene ard
Ki ma'şumlar da râhat olalar hüd
974. Kıokulı nesne gelse kıokulaya
Dağı zezem gele içme demeye
975. Haka hamd ede kabı gerü kıoya
Hem_içdikden gerü bunı okuya

Elḥamdülillâhillezî ce‘alehu ‘azben firâten birahmetihî felem yec‘alhü milhân
ücâcen bizenbi⁴³⁴

976. Gelür hem bir ḥadîṣ içre bu ma‘nî
Resûlullâh dilindendür beyânı

977. Günâhı çok olanlar ne kıla dër
Şuvara ḥalkı hem sâķî ola dër

978. İlâhî bu ‘Ali oğlu Süleymân
Diler senden ki iḥsân-ile ġufrân

El-Bâbu Ḥâdi Selâşîn: Libâsuñ Sünnetlerin Beyân Êder

[41b] [Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün]
979. İşit imdi libâsıñı nice kılmak gerek ḥayyât
Anuñ sünnetlerinde bil zihî yazmışdur_uş ḥattât

980. O ġöñlegi Resûlullâh topuğında giyerdi şâh
İki parmaķlarınıñ ġâh êderdi ucunı isbât

981. Libâs içinde eñ yègreg olandur dèdiler ġöñlek
Çün_anı Âdem_atamız geyinmiş evvela neşşât

982. Topuķda ola etegi bileklerde ola yeñi
Ki böyle êde ġöñlegi anı diken olan ḥayyât

983. Dağı iç tonı giymek de dèmiřler müsteḥabdür bil
Ki yèĖdür ‘avrâtı ere anı giymek kılp muḥtât

984. Ol_iç tonı Ḥalilullâh ki giymiş evvelâ ol şâh
Giyenlere uludurur kılmaz sünneti isķât

⁴³⁴ Şefkat ve merhametiyle bize tatlı ve lezzetli su içiren, işlediğimiz ġünahlar sebebiyle suyumuzu acılaştırıp, tuzlu kılmayan Rabbimize hamd olsun.

985. Hâsan dahı Hüseyn-ile giyerlerdi anı bile
Şuya girse anuñ ile girerlerdi kılup muhtât
986. Libâsıñ bid'atı vardur anı bilmek gereklerdür
Kâtı ince dikelerdür éderse cismini isbât
987. Kışa giymek arı giymek bular sünnetdurur bî-şek
Kişiniñ hem arı giymek giderir kaygusın neşşât
988. Yeşil tonlara bakmaq bil gözün nûrını artırur
Dahı aq geyme de hoşdur giyenlere vérür neşşât
989. Yeşil giyüp Resûlullâh şarınurdı qaralar gâh
Gehî aq şarınurdı gâh éderdi anı istinbât
990. Erenler şarına dülbend koyalar taylasan iki
Yeğirni ortasına hem eger ümmî eger hattât
991. Dahı sof geymede sünnet 'abâ geymekde bu millet
Murakka' giyeler elbet yamayalar tonı hayyât
- [42a] 992. 'Abâyı evvela demiş Süleymân neb'dür giymiş
O miskînlere uygunmuş olurken 'âleme zabbât
993. Ganîler zengîn_olanlar giyeler dervîşâne ton
Kerîhdür anlara zîrâ ya kem olsa yahûd ifrât
994. İyü tonlarda giymek var édüp Haq ni' metin aþhar
Muşavver olmaya lâkin namâzın étmeye ifsât
995. Giyeler tonı yoğunca çü giymeye kâtı ince
Kişiniñ tonı dînince demişler yazmış_üş hattât

996. Nisânîñ da libâsatı ki ince olmaya katı
Belürmeye teni zâtı ki Hâkdan ermeye eşhât
997. Harîr giymeyeler dahı bu dünyâda giyen anı
O dünyâda giyemezdir velî étmeyesin iqnât
998. Dahı sünnetdurur evvel giyerken gönlegin giye
Dahı iç tonunu soñra giyeler édeler mirbât
999. Edêgin iç tonun dahı otururken giyeler dër
Çıkarıcağ libâsını durup şaklayalar zabbât
1000. Nice zeyn eylegil anı o gündüz zeyn éder seni
Çıkarıp besmeleyle ço erişmesün ana sellât
1001. Ki zîrâ cin-ile şeytân giyerlermiş anı gece
Oğunursa Hâkîñ ismi aña mühr olur_ey hattât
1002. Edek giyen edegini alup silküp giye andan
İçinde varısa belki yılan çıyan ola ishât
1003. Bir ayağın çıkarıp ol birini giymeyeler dër
Çıkarıp bir yêgini hem birini giymeye hattât
1004. Çıkarıcağ ayakğabın yanında koyalar yakın
Dahı sünnetdurur yalın yürüyeler gehî neşşât
- [42b] 1005. Ayakğabın dileyenden dahı her kim ki tutmaya
O bil Hâk yoluna bërât vërir gibi olur neşşât
1006. Giyenler yêñi tonları giyeler cum'a güninde
Oğuya sûre-i fetih ya elham oğuya neşşât

1007. Giyeler bir giyecek hem gece gündüz iki giyse
Bağışlayalar_ eskisin fakîre eyleye neşşât
1008. Dağı hem iktifâ ede bir_evde üç döşek-ile
Ede bir ‘avrete yeri konuğa ola bir bisât
1009. O döşekler ola orta ki yumşak olmaya katı
Dağı hâdden ziyâde hem kalîñ olmaya bil ifrât
1010. Koğular saçınalar hem dağı misk-ile ‘anberden
Dağı yağ sürtüneler hem şakala şaça bil kırât
1011. Çün_ol mahfi olan koğu nisânuñdur bileler o
Dağı zahîr olan koğu ricâliñ oldı bil ifrât
1012. Ki yâğ sürtünmek_ isteyen anı başlaya kaşlardan
Gider baş ağrısı andan aña gelmez olur iskât
1013. Ya ‘nî evvel Habîbullâh koyardı şol ayasına
Sürerdi kaşına anı ki ya ‘nî edüp_istinbât
1014. Dağı hem sürme çekmekde bilüñ sünnetdurur üç kez
Çekeler anı her göze bu yolu eden_istişrât
1015. Şu saç şakal ağardığın görüp incinmeyeler dër
Demişler nûr-ı mü’ mindür koparmaya edüp iskât
1016. Dağı ‘aşûre güninde çekinse gözüne sürme
Göz_ ağrısını görmez dër dağı var yazmamış haţţât
1017. Gelür hem bir hadîş içre çeküñ dër gözlere sürme
Cilâ vërür göze sürme kılıñ bu râhı istiţrât

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]**[43a]**

1018. Dağı sünnetdurur şağal taraya
Dağı sünnetdurur şağal taraya
1019. Dağı sünnetdurur şağal boyaya
Boyaya şarıya ya kınalaya
1020. Feriştahlar beşâret eder-imiş
Kızıl renge boyayana dër-imiş
1021. Velî zinhâr boyamaya qaraya
Boyadı Fir'avn zîrâ qaraya
1022. Halîlullâh boyamış kına ile
Dağı şiddik şaruya hem kızıla
1023. Kına yağına 'avretler eline
Kerîhdür er yakınmaya eline
1024. Er_âdem var durur hammâma varmak
Kim_ol hâcet için hammâma girmek
1025. Ve illâ sağ olan varmamak_evlâ
Marîz içündürur belki dème lâ
1026. Nisâ hammâma varmak yokdurur dër
Şalâhından fesâdı çok durur dër
1027. Hem_ağret fikr ide aña giricek
Ölümi zîkr ede 'uryân olıcağ
1028. Te'avvuz ede giricek içeri
Görüp issi şuyu fikr ede nârı

[43b]

1029. Açuk kıomaya 'uzvın fevte duta
Dağı yüzın cüdâra döne örte
1030. Çü hammâmdan çıkıcağ neyleyeler
Ayağına şokucağ şu koyalar
1031. Ki şovuk şuyı anuñçün dokerler
Çün_ol baş ağrısın görmeye derler
1032. Dağı sünnetdurur anı araya
Şu bir gün aşırı şakal taraya
1033. Kaşından başlayalar tarayıcak
Vebâ şerrinden_anı şaklayacak
1034. Şakalı yaş-iken tarayalar hem
Elem neşrâh leke⁴³⁵ okuya ol dem
1035. Keseler haftada bıyığı tırnağ
Şakalın kesmeye illâ azırağ
1036. Resûl almış uzunından ininden
Şakal der nelere yol olmuş_andan
1037. Diş-ile kesmeye tırnağını der
Beraş renci cüzâm andan olur der
1038. Bıçağ-ile kese ya şındı ile
Hamîs gün kese anı cum'a ile
1039. Hamîs günü keserse tırnağın hem
İkindüden gèrü ya'nî bir_âdem

⁴³⁵ İnşirâh 94/1: (Ey Muhammed!) Senin göğsünü açıp genişletmedik mi?

[44a]

1040. Çün_ol baş ağrısını görmeye dër
Cünun-ile cüzâm da êrmeye dër

1041. Hâberdür çün ki bu aşhâb ilinden
Rivâyetdür Resûlullâh dilinden

1042. Keserken başlaya tırnaqlarından
Şol_elineñ kiçi barmaqlarından

1043. Ayırtlaya kulağın dişlerini
Arıda burnunuñ hem içlerini

1044. Ne kıla saçını tırnağını ya
Anı toprağa defn êtmekdür_evlâ

1045. Kaşın kazımaya erler nisâlar
Saçına saç olamak yok nisâlar

1046. Özin ‘avretlere beñzetmeye er
Nisâlar erlere beñzetmeyeler

1047. Nisâlar tonı tonanmaya erler
Nisâlar er libâsın giymeyeler

1048. Ger kese âyîneye hem baqalar
Yoğısa şâfî şuya hem baqalar

1049. Baqarsa âyîneye bile anı
Hâka hamd eyleye okuya bunu

Elhamdülillâhillezî sevvâ halkî feaddele ve kerüme sûrete vechî ve hassenehâ ve cealenî mine'l-müslimîn⁴³⁶

Allâhümme kemâ hassente halkî fe hassin hulki⁴³⁷

El-Bâbu Sâni Selâsîn: Binâ Yapmağ Sünetlerin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1050. Binâ yapmağda bil ey yâr budur sünet bil it ihfâz
Kifâyet êdecek miğdar yapalar anı ey huffâz
1051. Büyük yapmayalar katı ki ya'nî çoğ êdüp ħarcı
Çün_isrâf olmaya emvâl bu sözi êdeler ihfâz
1052. Kazalar yerini evvel ki ħayra eyleyüp niyyet
Yapalar hem ibâdetçün velî olmayalar ħayyâz
1053. Ki zîrâ şuya toprağâ giden mâlda sevâb olmaz
Kıyâmetde ħesâbı var 'azâbı var dağı ağlâz
- [44b] 1054. Ki kendüye yitecekden ziyâdesin kıyâmetde
Hemân yükledeler aña 'itâbı var dağı ağlâz
1055. Demişdür özini elli zirâ' ola anuñ belli
Hem_olmaya katı ênli dîvârı kalıñı ağlâz
1056. Dağı incitmeyeler o yapanlar kimsecik aşla
Binâsı tîz ħarâb olur anı Ĥağ eylemez ihfâz
1057. Gehî yapa gehî tura ki ya'nî yapmaya tîz tîz
Yapa hem Ĥağğa tâ'atçün hem_êtmekiçün_istihfâz
1058. Anı evvel Ĥalîlullâh ki yapmış dârını şöyle

⁴³⁶ Hamd olsun Allâh'a (c.c) ki beni en güzel bir surette yarattı, yüzümü güzelleştirdi ve beni Müslümanlardan eyledi.

⁴³⁷ Allâh'ım (c.c) yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlakımı da güzelleştir.

Ki ya' nî günde bir qorun tamâm ederdî ol va' z

1059. Dahı hem oğlu İsmâ' il bunuñ gibi yapardı ol
İşidür anlaruñ maqbûl yüzi nûr gönüdidür ikâz
1060. Muşavver kılmaya dahı münakķâş dârı dîvârı
Melekler zîrâ anlardan kaçır bil eyle istikâz
1061. Mu'atţar edeler beyti süpürelere için taşın
Qapu ardında süprünti qomayalar edüp igmâz
1062. Münakķâş nesnelere dahı aşır qomayalar evde
Canavârlar derisinden döşek etmeyeler ihfâz
- [Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Fe' ulün]**
1063. Selâm vere kaçankim eve gire
Varısa anda ger bir kimse göre
1064. Kimesne bulmaz_ise anda ey hâş
Pes_anda üç kerin okuya ihlâş
1065. Girerken eve bismillâh diyeler
Çıkarken de anı zıkr eyleyeler
1066. Qayura hâcet_ için bir helâ der
Qonuk içinde bir mesken kıla der
1067. Çü her nesnelereñ vardur zekâtı
Qonuk evidür_ evüñ de zekâtı
1068. Dahı halvetce bir mesken kıla der
Kim_anda gusl edüp abdest ala der

[45a]

1069. Yatup uyumaya evde yalıñuz
Dağı şol evde kim olsa kapusız
1070. Rivâyetdür ‘Aliyyü’l-Murtażâ’dan
Rivâyet eder_ol da Muştafâ’dan
1071. Yüzüñ dönüp uyuma dër güneşe
Yatursañ zährıñı vër yat güneşe
1072. Marazdur zîrâ yüzün güne dönmek
Şifâdur dër aña zährını vërmek
1073. Dağı hem perdesiz tãm üzerinde
Yatup uyumaya demiş birinde
1074. Vağan tıtmaya darü’l-ħarbde İslâm
Berîye demiş_anlardan Resûl hem

El-Bâbu Sâlis Selâsîn: Yürümeğ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ’ülün / Mefâ’ülün / Fe’ülün]

1075. Yürümeğ sünnetiniñ bil beyânın
Nicedür diñle hem adâb olanın
1076. Dileye bir kişi kim yola gide
Çıkıcağ evden_işit imdi nede
1077. Oğuya âyeti’l-kürsî dil-ile
Oğuya bu du’âyı dağı bile

Bismillâhi ve tevekkeltü ‘alellâhi ve-lâ havle ve-lâ kuvvete illâ billâhi’l-aliyyi’l-azîm⁴³⁸

⁴³⁸ Ben Allâh’a (c.c) tevekkül ettim, güç ve kuvvet sadece Allâh’ın (c.c) lütuf ve ihsânıyladır.

[45b]

1078. Te'avvuz eyleyüp yürüye yola
Tükürse tükürğini şağa şola

1079. Eger zahmet vèren varısa yolda
Arıdalar anı ya'nî o hâlde

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1080. Bu vech-ile gideler hem olalar sünnet-i etbâ'
Tutalar başların ingin kıatı yürüyeler isrâ'

1081. Başını tutmaya yüksek dağı şalmaya kıolların
Tekebbürlik nişânıdır anı ètmeyeler îkâ'

1082. Öñünce gitmeye yola ki kendüden ulu ola
Faķîrlik getirür zîrâ aña olmayalar tammâ'

1083. Yürümekde Kıureyşin hem èdeler neslini taķdîm
Oturursañ evde haķķın diyem haķķın saña envâ'

1084. Selâm almaķdurur ya'nî dağı hem emr-i ma'rûfdur
Ne ise nehy-i münker anı söyleye bile envâ'

1085. Dağı şu zulmi çok olan kıışıye söyleyeler hem
Èdüp mazlûmlara yardım olalar zâlime mennâ'

1086. Dağı bir kışi bir nesne yitürse bulmasa yolda
Kıulağuz oluben gèrü arayup bulalar isrâ'

1087. Dağı gözsüzlere yolda kıulağuzluk èdeler dèr
Alalar şol elini sağı eline anlarıñ şeffâ'

1088. Kı her bir adımı bir kıul âzâd ètmişden_evlâdur
Elini anlarıñ her kim alup gidüp ola şeffâ'

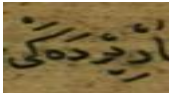
[46a]

1089. Gerekdür uğrayıcağ bir müsülmâna selâm vèrmek
Yine ayrılıcağ andan selâm vèrüp ède vedâ´
1090. Buluşsa günde kaç kez ol yine ède anı tekrâr
Yine bir ev tolaşırsa yine ol söz ola îkâ´
1091. Vèreler her kişiye dèr biliş olsun gerek ol yâd
Dil-ile vèreler halka èdeler hem anı ismâ´
1092. Büyüğe küçüğe dağı oturana turana hep
Yayana atluya dağı vèreler olsa her envâ´
1093. Saña evlâ olan bil halk selâm vèrmezden_önin vèr
Selâmdan sonra hem turup èdeler merhabâ icmâ´
1094. Biri el şunıcağ biri elin tèt çekmeye dèr hem
Dağı ètmeyeler iki üç-ile merhabâ icmâ´
1095. Seferden geleni dağı koca hem öpmeye illâ
Kati da eglemeyeler aña olmayalar mennâ´
1096. Dağı evlâ olan oldur selâmı èdeler itmâm
Diyeler rahmetullâhi berekât añalar icmâ´
1097. Alanlar da verenler de bile hep diyeler anı
Demezlerse anı bile demiş noşşân olur enfâ´
1098. Selâmı âşinâ olan kişiye ètmeye taşşıs
Çün_ol eşrât-ı sâ´atden ´alâmetdür o bir envâ´
1099. El-ile barmağ-ile hiç selâm vèrmeyeler aşlâ
Yahûdiler selâmıdur aña Naşrâniler etbâ´

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1100. Nisâya vèrmeyeler hem selâmı
Nisâ dèrse alalar ol selâmı
1101. Kitâbîye de vèrmeye selâmı
Anı kıştayalar yolda bula mı
- [46b] 1102. Ki ya'nî anları yolda göreler
Ki anı⁴³⁹ kışşık duralar
1103. Ve illâ zimmîler vèrse selâmı
'Aleyküm vire söyleme temâmı
1104. İşt hem müslimânlar arasında
Dağı kâfirde olsa nede anda
1105. Vère mü'min selâmın ède itmâm
Selâmı ède ya'nî cümleye 'âmm
1106. Kişi kendi evine varsa ey cân
Selâm vère varısa anda insân
1107. Yoğısa neyleye diñle kelâmı
Verecek budur_ol demde selâmı
- Esselâmü aleynâ ve âlâ ibâdillâhi's-sâlihîn⁴⁴⁰
1108. Bulur Allâh selâmın dileyenler
Kimesne almasa alur melekler

⁴³⁹ Mk:

⁴⁴⁰ Allâh'ın (c.c) selâmı bizim ve sâlih kulların üzerine olsun.

1109. Anı demiş ya vermek kim dileye
Bu deñlü câ'iz_ancağ bunu diye

Es-selâmu alâ meni't-tebea'l-Hudâ⁴⁴¹

1110. Dağı oldur bileler sünnet_olan
Kaçın kim göre tostlarını yâren

1111. Turalar merhabâlar eyleyeler
Şoralar keyfe aşbahtüm diyeler

El-Bâbu Râbi' Selâsîn: Sözleriñ Sünnetlerin Beyân Eder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

[47a]

1112. Kelâmıñ yegregi oldur k'anı az söylemek çağ
Vü her söz evvelinde Allâh adın zıkr eyleye her çağ
1113. Ki cümle tâ'atıñ nere demişler efdali ondur
Toğuzı söylememekdür biri halkdan ola ırâğ
1114. Gelür hem bir hadîş içre belâ gökden iner cümle
Cemî'in söz-ile taqdîr eder Allâh anı iblâğ
1115. Dağı sünnetdurur bilüñ kelâmı azırağ kıluñ
Velî tesbîh ede diliñ nitekim şu gibi çağ çağ
1116. Edeler emr-i ma'rûfi dağı hem nehy-i münkerden
Anı söyleyeler halka beyân eyleyeler her çağ
1117. Hem_evvel her kelâmı fikr edüben söylegil andan
Ki aşşı olmaya anı deme terk eyle ol ferâğ

⁴⁴¹ Taha 20/47: Selam, doğru yola uyanlara olsun.

1118. Resûl bir söz demek kılsa éderdi bir sâ‘at fikre
Pes_andan sonra söylerdi o gönli arı yüzi ağ
1119. Ebû Bekr’i velî şiddik alurdı ağzına taş ol
Kelâm étmemek_ için bil éderdi anı kalbi sağ
1120. Söze başlarısıa her kim te‘avvuz éde en evvel
Éde besmele-i hamdla dağı taşıliyyi ol çağ
1121. Lisânın hıfz éde her kim kelâmı az éde ya‘nî
‘Ayubı sêtr olur anuñ ki nefsi üzre bil her çağ
1122. Sözi rûşen édeler hem kıomaya nesne hiç mühim
Az_az söyleyeler der hem kıatı çok étmeyeler lâğ
1123. Sözi uzatmaya var var éde pes ihtisâr ey yâr
Lügâtıñ efdalin muhtar göreler édeler iblâğ
1124. Ki sünnetdür anı eyle ‘Arâb elfâzını söyle
Demişler cennet_ehli ol dili söyleye der uçmâğ
- [47b] 1125. Édeler ictinâbi hem ki ol Türk-ile Fârisden
Ki zîrâ ol tamu ehli o dili söyleyeler lâğ
1126. Kışı sa‘y éde hem şi‘ri ğazel söylemeye hêrgiz
Velî manzûm söze mevzûn kelâmı söyleyeler sağ
1127. Dağı manzûm müstecca‘ söze kıaşdı étmeyeler der
Sözi söyleye hem geç geç ki têt têt demeye çağ çağ
1128. Ki söylerdi bilüñ geç geç sözini ol Resûlullâh
Biri eğlenmeyince bir dağı demezdi kalbi sağ

1129. Gehî olurdı bir sözi éderdi bir iki kez tekrâr
Selâm vërse dahı üç kez vèrirdi anı rûy-ı âğ
1130. Ne söz işitse hem anı dêmeye kimseye ya'nî
Şu mâlâya'nî olanı şaķına étmeye hiç lâğ
1131. Sözi söyler-iken dahı dëmiş sögmeyeler aşlâ
Ne ta'n eyleye bir kimse ne bir ķul édeler hiç lâğ
1132. Dahı bir kimse haķķında yaramaz sözi étmeye
Ne 'ayb éde ne ğayb éde ne nem éde ne hërgiz lâğ
1133. Görüp bir kişiniñ 'aybın yüzine urmayalar hem
Dahı bed-nâm édüp hem ol haberden şormayalar çâğ
1134. Dahı bir kişiniñ râzın dêmeye bir kişiye hiç
Anı rusvây édüp halka özine urmayalar tağ
1135. Kişiyi ta'n édüp ey yâr ki 'aybın étmeye izhâr
Anı bir derde ol Kâhhâr ki fettâr éder_olmaz şağ
1136. O 'aybı olanıñ göñlin yıkıp ağrıdanı Allâh
Belâya uğradır nâ-gâh belâdur ol ki mişli tağ
1137. Kişiyi yüzine karşı ögüp medh étmeyeler hem
Resûlullâh anı zîrâ ki men' étmişdür_ol irâğ
- [48a] 1138. Kõmazdı kendüzin her gâh ögüp medh étmege ol şâh
Çün_andan var mıdur a'lâ şu 'âlem içre rûy-ı âğ
1139. Dahı fâsikleri aşlâ ögüp medh étmeyeler dër
Ki zîrâ 'arşı küstirir anı medh édmicek ancağ

1140. Hudâdur fâsikiñ haşmı anı medh edene Allâh
Ğazâb eder oluñ âgâh anı ögmek oluñ ırâğ
1141. Ne ki alçâk ne ki yüksek şahîci bil-lisân ola
Sözini aşikâr êde ne ise anı kara ağ
1142. Eger kimseyle va´d étse édeler anda istinşâ
Yalan olmaya va´dine êde sa´y olmaya zerrâğ
1143. Feriştahlar kaçâr zîrâ yalancı kişilerden bil
Yalana and içeniñ hem bütûn olmaz dîni hîç sağ
1144. Yalancı kişiler bulmaz Hudânıñ rahmetin aşlâ
Hem_ ağızınıñ koğusından melek gelmez olur ırâğ
1145. Bir_ oğlancık er_ etseler saña nesne alam diyü
Eli vèrmezse kizb olur bu sözi etmeyeler lâğ
1146. Dèmiş ba´zılar üç yerde yalanı söylemek vardur
Biri cengde biri şulhda biri tezvîc ederken bâğ
1147. Hudâdan ğayrı kimseye ki hîç and içmeyeler dèr
Dèmişler şirk-i mahfidür hem_ andan olalar ırâğ
1148. Dèmiye Ka´be haqqıçün dahı oğlum başıçün hîç
Yalan gerçek ya ön ya soñ ki and içmeyeler hîç bâğ
1149. Aya güne yere şuya dahı and içmeyeler hîç
Dînim kâfir dîni olsun demekden olalar ırâğ
1150. Haqıñ yaratdığına hîç kimesne etmeye la´net
O la´net sözün_ ağızına kimesne almayalar sağ

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]**[48b]**

1151. Müsülmân üzre hîç étmeye la'net
Dağı hîç rızkı mâlı üzre elbet
1152. Gehî girü diyenlere ulaşur
Gehî rızkına mâlına ıolaşur
1153. Çü her kim mâlına ger la'net_eder
Bereketi o mâlıñ ırda gider
1154. Yemîne vardurur kefâret_elbet
Ki yokdur la'nete olmaz kefâret
1155. Ya her kim la'nete kefâret_ister
Ne kılsun ol kişı ya anı göster
1156. Du'â éde añup hayr-ile anı
Ki ya'nî la'net_étdüğine anı

Ya'nî “Allâhümme ec'alha rahmeten ve kurbeten⁴⁴²” diye

1157. 'Amer oğlu ki bir ıluna nêtdi
O ıl hağında la'net sözün_êtdi
1158. Kefâret êtdi soñra eyledi şâd
Ki ya'nî eyledi ol ılı âzâd
1159. Biri bir ulu suç étse göreler
Ki la'net étmeye[ler] had uralar
1160. Kişı lağv-ı laıfe étse nêde
İatı çok étmeye dâ'im anı da

⁴⁴² Allâh'ım onu rahmet ve yakınlık vesilesi kıl.

[49a]

1161. Ki lağv etmek kişiniñ 'izzetini
Giderir az eder hem hürmetini
1162. Katı çok söylemek 'ırz-ı veķârı
Giderir kişiden etmek o kârı
1163. Gelür hem bir hadîs içinde i'âm
Ki kovcı cennete girmez dër_ey 'âmm
1164. Varısa dîn yolunda şübhesi uş
Vara bir 'âlîme anı şora hoş
1165. Varıcaķ ulular o güne göre
Uru tura ya diz çöküp otura
1166. Ki söylemeden_ala söze destûr
Katı söyleyüp_özün etmeye hûr
1167. Daķı ta'lim eden söyleye rûşen
İyü fehm ede añlaya işiden
1168. Sözüni ya'nî rûşen ede vere
Diye hem sâmi'îñ fehmine göre
1169. Laţîfe eylemek var yârin hem
Laţîfe etdi zîrâ faħr-i 'âlem
1170. O bir nice laţîfe eylemişdür
Tebessüm ederek söz söylemişdür
1171. Dedi kim ya Ebâbekr eyt ki sen mi
Ulusın yoķsa dër yahûd ki ben mi

[49b]

1172. Dèdi sen ulusun benden hem_ekrem
H ayırlusun benem yaşda mu addem
1173. Dağı bir  arı uğa ol buyurdı
 arı cennete girmez diy vèrdi
1174. Hem_olda şanmış_anı kim g remez
 arılar cennete h rgiz giremez
1175. D mek olur ki cennete giricek
 arılar  ız olur a a  ricek
1176.  atı  ok g lmeni  vardur zararı
 l r  albi gider hem y zi n rı
1177. 'Acebsiz g lmeden  t ictin bı
Delid r d mes nler şeyh-u ş bı
1178. Diyeler ağsıran el amd lill h
İşidenler diye yer am kell h
1179. İşid p yer am kell h diyene
O ' tıs yehdiyek m diye yine
1180. Ki  c kez ağsırana neyleyeler
Z k m n var diyeler s yleyeler
1181. Gel r hem bir  ad s i inde ağy r
Ki  c den artuğ_ ağsırana ey y r
1182. Dilerse n v r d miş a a cev bı
Dilerse n s yleme budur şav bı

1183. Gelür hem bir hadîs i' lâm içinde
Yazılı Şir'atü'l-İslâm içinde
1184. Kim_ üç kez ağsıra bir kezden_ey cân
Anuñ şâbit olur qalbinde îmân

El-Bâbu Hamîs Selâsîn: Sefer Êtmek Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün]

1185. İşit imdi sefer êtmek beyânın diñle ey 'arrâf
Anuñ sünnetlerin de bil nice tütmaq gerek etrâf
1186. Sefer êtmekle dër yâra şahîh olurudan zîrâ
Hudâ 'avn êder_anlara demişdür ya 'nî qalbi şâf
1187. Buyurmuşdur anı zîrâ sefer êdüñ o küffâre
Ġanîmetler aluñ yâra êdüñ erzâq oluñ eşrâf
1188. Gelür hem bir hadîs içre sefer êtmek gereksiz siz
Hudânîñ 'avnı içinde olursız eylemek ahvâf
1189. Dağı 'ilm-i taleb için dağı şol yer ki dînine
Münâsip olmaya anı êde terk ola hem 'arrâf
- [50a] 1190. Aña vâcip olur cennet olur İbrâhim'e konşu
Yağın êder anı Allâh Resûline kıılır etrâf
1191. Seferler êdecek günler dî-şenbe ya hamîs gündir
Budur muhtâr olan ya 'nî bu günde çıkalar eşnâf
1192. Sefer êtmeyeler dağı qalıcağ dört günü ayuñ
Nikâh êtmeyeler dağı o günlerde kıilup ezyâf
1193. 'Ali el-Murtaza çünkim kaçan ay âhiri olsun

Sefer  tmezdi ol g nde miy ne bağlayup esy f

1194. Hem_ay  ol menzile  rse ki ağreb burcuna  rse
'Ali dağı anı g rse sefer  tmezdi ol 'arr f
1195. Evinden  ıkmadan evvel iki rek'at nam z kıla
Seferden gelicek dağı kıllalar anı ey  arr f
1196. Ayu n g n n dağı sa'din g zed p ya'n  anların
Gideler evvelinde d r sefer  den tutan  tr f
1197. Sefer  d p giden yola ne gerekse ala bile
 yicik almaya l kin b k lm    la ya'n  t f
1198.  pini ipliğin b zin dağı ta ın  uvalduzın
Bı ağın dağı mikr  ın alalar c mlesin e n f
1199. Kılı  ku analar derbend giye hem ba ına d lbend
 ıkıca  ta raya ol vağt oğuyalar bunu e n f

Bismill hi ve ament  bill hi ve itesemt  bill hi ve tevekkelt  alill hi vela havle
vela kuvvete illa bill hi aliyyl azim All h mme inni e z  bike min ve a a el-seferi ve
K be el m tekellebi ve suil menzeri fil ehli ve m li All h mme entehu ve sahibu seferi vel
haliketi fi ehli. All h mme etvalen  el arde ve hevvin aleyna essefere. All h mme zidni et
takva vağfirli zemi ve veccihni el hayra eynema teveccehtu⁴⁴³

1200. V d ' eyleye to tlarla dağı hem ehl-i beytiyle
Pe _andan oğuya dağı ki bu b   s re-i elt f

1201. Binerken atlara ol dem bineler besmeleyle hem

⁴⁴³ All h'ın ismiyle ve All h'a iman ettim. Ona sığındım. Ona g vendim. Ne dini var ne de kuvvet var ancak y ce ve ulu olan All h'tandır. All h'ım yolculuğun sıkıntısından yanlış y nlere saptıktan k t arkada tan aileme ve malıma k t bakandan sana sığınırım. Sen seferin sahibisin ve yaratılı ın sahibisin. All h'ım yeri bize yay ve yolculuğu bize kolayla tır. All h'ım takvamı arttır g nahlarımı bağı la. Nereye y nelirsem beni en hayırlı y ne y nlendir.

Ki bismillâh dâmezse hem biner şeytân ki der ehlâf

1202. Binicek üstüne atıñ diye elhamdülillâh ol
Giderken at bu âyeti okuyup gideler eşnâf

Subhânellezî sahhara lenâ ve mâ kunnâ lehu mukrinîne ve innâ ilâ rabbînâ le munkalibûn⁴⁴⁴

1203. Yoğısa tâkati hem bir tavara urmayalar yük
Bir_atıñ üstüne hem üç kişi bindirmeyeler şâf

1204. Dağı at üstüne binüp tıruben etmeyeler şûr
Binicek yolda at üzre uyumayalar_ey şarrâf

1205. Seferde bir nice yoldaş olalar sünnet_imiş bu
Arada bir ulusu baş ola anlara zî-a'îf

1206. O kişi 'âlim ü 'âqıl ola 'ârif ola kâmil
Muî' olalar_emrine sözün etmeyeler itlâf

1207. Uluları ne buyursa uyalar aña n'olursa
Ta'âmı müsteħabdür bir arada yiyeler eşnâf

1208. Dağı yoldaş aña dârlar şanalar bir birine hayr
Ayağınca gideler hem eger yoldaş ola ez'âf

1209. Resûlullâh seferde bil okurdu çok du'âlar bil
'Arudan havfi kılsa hem okurdu bunu kalbi sağ

[51a] Allâhümme innâ nec'alûke fi nuhûrihim ve neûzü bike min şürûrihim⁴⁴⁵

1210. Gehî ol kârubân-ile giderdi ol Resûlullâh

⁴⁴⁴ Zuhrûf 43/13-14: Ve: "Bunu bize emrimize amade kılan Sübhân'dır. Ve biz, O'na (kendimiz) güç yetiremezdik." Deyin. Muhakkak ki biz, Rabbimize mutlaka dönecek olanlarız.

⁴⁴⁵ Allâh'ım, senin onların karşısına çıkmanı ister; onların şerlerinden sana sığınırız.

Yorulmuşlara hem yardım ederdi yolda de a'tâf

1211. Varısa bir anı artık aña bindüre yoldaşın
Azuğı artucağ olsa vère yoldaşına ezyâf
1213. Dağı hem isteyenden var olanı tutmayalar yâr
Mübâhatden olanı da edeler olsa ger eltâf
1214. Göñül almağıçün dağı güleler oynayalar dër
Giderken bir biriniñ hem olalar göñline şarrâf
1215. Günâhı olmayan sözi uyulda söyleyeler dër
Laîfe gâh hikâye gâh gehî ırlayalar bî-lâf
1216. Yañılsa yollarını hem edeler meşveret anda
İki olsa yoluñ sağın edeler ihtiyâr eşnâf
1217. Kaçan yüksek yere çıka edeler anda tekbîrât
Dağı alçağ yere inse ki tesbîh edeler eşnâf
1218. Gelür hem bir hadîs içre demişdür şir'ada anı
Şu yerde kim ede tekbîr işit nice bulur eltâf
1219. Ki ya'nî sâhil-i deryâ içinde gün batarken dër
Deñiz şuyunca bil aña şevâb taqdîr eder keşşâf
1220. Demişdür hem ata binen kişiler oquya Qur'ân
Dağı iş tutanıñ dili ki tesbîh ede ol vaşşâf
1221. Ki ya'nî qalmayalar bir nefes Hâk tâ'atinden dër
Oturandar du'â kıla işi olmayup ey şarrâf
1222. Yemek yem ucuz_olursa gideler arğun_arğun dër

Ve illâ gideler tüzce edeler ya'nî istislâf

[51b]

1223. Namâz vaqti olıcağ dër kıla hem êtmeye te'hir
Ki zîrâ borç durur ol bir edâ eyleyeler islâf

1224. Konacaq vaqt bular vara şulu otlı yere vara
Yükün hayvânlarıñ zîrâ becid indürelers eşnâf

1225. Şu kendülers yeminden ol qayura atlarıñ yemin
Dağı muhtâc kişilere yemekler vereler ezyâf

1226. Oturmadan iki rek'at namâz kıla demiş elbet
Hem_ardınca oquya bu du'âyı eden_isti'tâf

Allâhümme enzilnî munzelen mübâreken ve ente hayrul munzilîn⁴⁴⁶

1227. Emîn olmağıçün anda oquya âyete'l-kürsî
Dağı hem üç kez_ihlâsı oquya eden_isti'tâf

1228. Yalñuz konmayalar şol konalar bir araya bol
Dağı münhî durur hem yol içine konmayalar şâf

1229. Qoyup yolda şerin hem şu yalñuz yatmaya ayru
Geceler olıcağ iş bu du'âyı oqıyalar 'âf

Ya arz Rabbi ve rabbukallâhü eüzü billahi min şerrin ve şerri ma fin ve şerri ma
dakka aleyke ve min şerri külli isvidin ve esedin vahiyetin ve akrebin ve min şerri sakinil
beledi ve şerri veledi ve mâ veledi⁴⁴⁷

⁴⁴⁶ Mü'minûn 79/29: Ve de ki: "Rabbim! Beni kutlu, bereketli bir yere indir. Ve Sen doğru yere yerleştireceklerin en hayırlısısın."

⁴⁴⁷ Ya Rabbim! Rabbim Allâh'tır. Kılıcın şerrinden içindekinin şerrinden zerinde olanın şerrinden karanlığın şerrinden aslanın şerrinden yılanın ve akrebin şerrinden ve bu belde sakinlerinin şerrinden anne ve doğurduğunun şerrinden sana sığınırım.

1230. O içinde hem yalıñuz uyuyup yatmaya bir dem
Ya işiñ üstüne âdem uyuyup yatmaya bir kâf

1231. Dağı şol olar_üstünde uyuma perdesiz yerde
Kişi uğrar dëmiş derde bu sözi söyleyen vaşşâf

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

[52a]

1232. O yerden göçmek_isterlerse nede
İki rek'at namâz kıla da gide

1233. Selâm vëre gide yatduğı yere
Melâ'in var durur her yerde zîrâ

1234. Dağı hem gece yola gitmeyeler
Giderse bir birin unutmayalar

1235. Ki zîrâ gece cinniler baş_ola
Ya bilmeden hâramî yoldaş_ola

1236. Kimi görse aña yol şormaya dër
Ki kendi sırrın_aña vërmeye dër

1237. Anı mürşid ëdüp gitmeye belki
O şeytân ola ya uğru şerîki

1238. Ki yoldaş olmaya sâhirler-ile
Müneccimlerle ya şâ'irler-ile

1239. Dağı kâhinlere çâk götürene
Dağı hem ardına it oydurana

1240. Bu mezkûret-ile gitmeye yola
Şu şıkurdur ki necse batmış_ola

1241. Resûlullâh dèdi yèmek sùdünü
Yumayınca arudımak sùdini
1242. Çü bir kişi ki èt uydurmuş_ola
Melek gitmez anuñla bile yola
1243. Vara bir kişi bir şehre ki köye
Selâmet olmağıçün bunu oқuya

Allâhümme innâ nes'elüke min hayrı hâzihi'r-karyeti ve hayrı mâ fihâ ve ne'üzü
bike min şerri hâ ve şerri mâ fihâ⁴⁴⁸

[52b]

1244. Dağı şol şehre dinmiş girmeyeler
Eger hâkimsiz_ola varmayalar
1245. Dağı fitne olan yerlere varsa
Dağı hem tâ'ün_olan köye girme
1246. Muқîm olursa evvel anda dèr hem
Çıkup andan қoyup gitmeyeler hem
1247. Kişi yedire varsa neyleye dèr
Anuñ evvel şoğanından yiye dèr
1248. şoğanın anuñ_içün önce yerler
Hevâsından zarar olmaya dèrler
1249. Dağı taşşîl-i dünyâ için_anlar
Gemiye girmeyeler müslimânlar
1250. Ve illâ gideler bil anuñ_içün

⁴⁴⁸ Allâh'ım Nebin hayırdan neler istemişse senden ben de onları isterim; şerden nelerden sığınmışsa sana, ben de onlardan sana sığınırım.

Ki hacca ya gâzâya varmağıçün

1251. Giricek gözlerini yummayalar
Bağup her yaña bunı okuyalar

Bismillâhi mecrâhâ ve mürsâhâ inne Rabbî le-Ğafûru Rahîmu⁴⁴⁹ Ve mâ-kaderu'llâhe Hakka kadrihî vel'ardu cemî'an kabdatuhu yevme'l-kıyâmeti ve's-semâvâtü matviyyâtün bi-yemînihî sübhânehû ve te'âlâ 'ammâ yuşrikûn⁴⁵⁰

1252. Kaçan hâtun kişiler kim turalar
Kim üç günlük yola niyyet kılarlar

1253. Ya arı anuñ-ile gide yola
Ve yâhûd mahrem-ile bile ola

[53a]

1254. Sefer ehli gerü dönmeği ta'cıl
Edeler etmeyeler anı te'vîl

1255. Gelendür gitmesi kalması düşvâr
Sefer oddur bilür oda yananlar

1256. Güci yeten hediyeler alalar
Hediye sünnet_imiş ki bileler

1257. Varısa kavmi tostı ehli yâri
Kuru gelmeye bir taş ola bâri

1258. Müsâfir kendi şehrine gelicek
Kuşurı darı divârı görimek

⁴⁴⁹ Hûd 11/41: Onun yüzüp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." dedi.

⁴⁵⁰ Zümer 39/67: Allâh'ı layık olduğu şekilde takdir edemediler. Hâlbuki kıyâmet günü yeryüzü tamamen O'nun kabza-i kudretindedir. Gökler de yine O'nun yed-i kudretinde dürülmüşlerdir. O, onların şirk koştukları şeylerden tamamen münezze ve çok yücedir.

1259. Çıka yoldan êde tekbîr u teksîr
Oğuya bu du'âyı êde tekrîr

Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdü ve hüve âlâ külli şey'in kadîr⁴⁵¹

1260. Gelicek mescide evvel gele dër
İki rek'at namâz anda kıla dër

1261. Hâbîbullâh seferlerden gelürdi
Çün_en evvel şabîleri görürdi

1262. Olara luğf-ile söylerdi ol hân
Êderdi anlara luğf-ile ihsân

1263. Mübârek dilleri hem tatlu idi
Çudümü gâyet-ile kutlu idi

1264. İşi dâ'im anuñ ihsân olurdı
Görenler yüzini şadân olurdı

El-Bâbu Sâdis Selâsîn: Uyumağ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

- [53b] 1265. İştî sünnetlerin nevmiñ beyân êdem biri dört bağ
Saña evzân-ile ya'nî biraz tağrîr êdem evrâğ
1266. Demişdür uyquyı ancağ ölüme êdeler teşbîh
Vaşîyyet êde her gece nitekim oldı mevt ilhâğ
1267. Ki cürmine kıla tevbe dağı Allâhı zîkr êde
Varısa borcı fikr êde eger bir kıla ey 'uşşâğ

⁴⁵¹ Allâh'tan başka ilâh yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na aittir. O, her şeye kâdirdir.

1268. Yatacak vaktin_ey ihvân tahâret edeler ol an
Pes_andan uyuyalar dër olanlar sünnete ilhâk
1269. Kişi neyle uyursa hem anuñla uyanur dër bil
Dağı uyuduğı cümle ‘ibâdet olur_êt yarağ
1270. Ne ile ölse bir kişi anuñla dirilür bilüñ
Dile dâ’im rızâ-yı Hağ bu cânıñ ‘ışğ odına yağ
1271. Yatacak vaktin_ol bile döşegi üstüne gele
Ki bir nesne ile sile döşegi üstünü yumşak
1272. Katı yumşak da olmaya döşegi kişiniñ ey yâr
Resûlüñ döşegi zîrâ kâmiş olurdu ya yarağ
1273. Yaturken sünnet_üzre hem yüzünü kıbleye döne
Dağı misvâk edüp iş bu du‘âyı okuya inâğ

Allâhümme inni eslemtü nefsi ileyke ve veccehtü vechi ileyke ve fevvâdtü emri ileyke ve elce'tü zâhri ileyke rağbeten ve rahbeten ileyke la melcee vela mencee minke illâ ileyke. Allâhümme amentü bî kitâbikellezi enzelte ve resûlikellezi erselte⁴⁵²

1274. Okuyup evvelâ Qur’ân oturalar firâş üzre
Getüre çok şalavâtlar dağı tehyîl ede inâğ
1275. Okuya üç kez in ihlâş üfüre ellerine hâş
Süre hem ellerin ey hâş yüzine gövdesine ağ
- [54a] 1276. Te‘avvuz sûresiniñ hem okuyuben ikisinde
Başını kıbleye karşı koyuben edeler yatmağ

⁴⁵² Allah'ım, nefsimi sana teslim ettim, yüzümü sana çevirdim, işimi de sana havale ettim. Sırtımı sana hem korkarak, hem de ümîd ederek dayadım. Zaten senden başka sığınmak, senden başka dayanak da yoktur. Kurtuluş ancak senin yardımınla, himaye de ancak sana mahsustur. Allah'ım, indirdiğin kitabına, gönderdiğin Peygamberine îmân ettim. Bu îmân ile uykuya yatıyorum.

1277. Başını kıbleye karşı koyup sağ yañağını sağ
Eliniñ üstüne koya kaçan ederse uyumak
1278. Uyuya ederek tesbîh ki yatdukdan dağı soñra
Hem_ol sünnet durur dünyâ kelâmın etmeye intâk
1279. Şudur maşşûd-ile bunda ölümü fikr ede anda
Ölüm gibi durur uyku uyula edeler yarak
1280. Dağı zıkr eyleye gece yaturken etdüğü cürmin
Ya gövdesinde bulur mı o cânın erte bil şafâk
1281. Dağı zıkr ede ölmeden hem_ol 'işyânınıñ 'afvın
Dağı zıkr ede kim kanda bulur ol zahmine tiryâk
1282. Çün_ol uyku ölümdür der kim_anuñ çaresin bula
Uyumayan anı bile ne bilsün uyuyan aħmak
1283. Uyuyup şubhadan yatma unutma zıkr-i Sübhâni
Ola kim rahm ede Rahmân saña ihsân ede Hâllâk
1284. Dağı hem bir kişiniñ Hâk katında hâceti olsa
Gele ol yatacak vaktin döşegi üstüne esbâk
1285. Tahâretlü ola ya'nî okuya besmeleyle hem
Ki bu dört sûreyi ol dem kırâ'at eyleye intâk
1286. Biri biriniñ_ardınca yedi gece kıla kılan
Dilerse her ne hâcet ol kabûl eder anı Rezzâk
1287. Kişi Hâkdan ne dilerse kabûl olur demiş dağı
Uyandığı dem_uykudan okuya bunı ey 'uşşâk

[54b]

1288. Çü her kim ol vaqıtde bil iki rek'at namâz kıla
Dilirse her ne hâcet bil olur işi kabûl olmağ

1289. Uyuyan kişiler dağı şabâh olunca yatmaya
Çün_ ağlatmaya kendüden o yatduğı yere intâk

1290. Ki zîrâ ağlayup Hakkâ şikâyet éde demiş yer
Ki vâkı' olsa üç nesne anuñ üstüne bil olşa

1291. Birisi kan édenlerdür anuñ biri zinâ éden
Biri de şubh olunca ol uyuyup yatan_oldı bağ

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1292. Şabâh uykusı rızkı men' éder dër
Uyuma şakın_ol elden gider dër

1293. Dağı hayr-ile feth eyleye anı
Ki ya'nî her günüñ ol evvelini

1294. Anuñ hem âhirinde neyleyeler
Ki dâ'im hayr-ile hatm eyleyeler

1295. Ki şöyle fark éde oldı dirildi
Şoru sorulmağa kabır içre geldi

1296. Harâmı terk éde étmeye zulmi
Bêşikden lahde dek ögrene 'ilmi

1297. Helâl isterse her kim bunu tuya
Ki ya'nî her şabâh bunu okuya

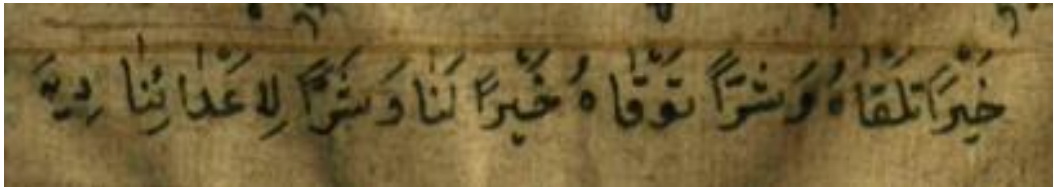
[55a]

1298. Dağı sünnet durur gündüz uyumağ
Éderse dün namâzın gece kılmak

1299. Dağı hem gün zevâle varmağa az
Kılcak uyumaya kış eger yaz
1300. İkindü geçdiğinden sonra da hem
Yatup uyumayalar dağı ol dem
1301. Şabâh namâzı olmadan okurdu
Resûlullâh bir_ azıcuğ uyurdu
1302. Başı altına yere dirseğini
Koyuben az karar uyurdu ya'nî
1303. Teheccüd sünnet_ imiş hem bileler
Anı dün içre bir nice kıllalar
1304. Biri düşün haber vërse tıyalar
'Aqabince aña hayr ola diyeler
1305. Düşünü 'âlime söyleye er geç
Dêmeye 'avrete ya câhile hiç
1306. Eger korkulu düş görse ne kıla
Anı naql êtmeye kimseye bile
1307. O korkulu düşi her kim göre dër
O yatduğı yerini degşüre dër
1308. Te'avvuz êde üç kez döne tura
Dağı hem şol yaña üç kez tüküre
1309. Düşün hayra yora hayr ola demiş
Ki şerre yorsalar şer ola demiş

[55b]

1310. Resûl güninde bir 'avret görür düş
Gelür düşün Resûle yordurur hoş
1311. Ki gâ'ibden gelür dër saña bir er
Dëdüği gibi gâ'ibden gelür er
1312. Yine varur Ebûbeker'e 'Ömer'e
Şorar düşüni hem bu ikilere
1313. Yorar düşün bular dër erüñ_olur
Dëdüklerince anuñ eri olur
1314. Ki zîrâ düşi ta'bir eyleyen bak
Ne dërse ol olur imiş muhakkağ
1315. Dëmeye düş görenler her kişiye
Dër_ise diye bir 'âkil kişiye
1316. Ki düşün toğrusı şol düş durur dër
Seher vaqti görinen toğrudur dër
1317. Yoranlar ol düşi hayra yora dër
Ki ya'nî ede bunuñ gibi ta'bir

Hayren telkâhu şerren tevkâhu hayren lenâ ve şerren lil'ad innâ diye

1318. Dëmişler ba'zılar toğrusı anuñ
Çiçek vaqti görinendür inanıñ

1319. Eger peygamberi görse o Hâkdur
Anuñ şekline şeytân girme yoğdur
1320. Gelür hem bir hadîs içre beyânı
Dedi düşde görürse kim ki beni
1321. Hâkıkat görmiş_olur beni o cân
Temessül edemezçün baña şeytân

El-Bâbu Sâbi' Selâsîn: Halkla Muşâhabeti Beyân Éder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

[56a]

1322. İşit şöbet beyânından anuñ edebin_idrâk ét
Sözi söylerseñüz ya'nî cevâhir gibi söylen pâk
1323. Édeler halk-ile şöbet kıllalar hulk-ile şefkat
Ki ya'nî sünnet_oldur her kelâmı söyleyeler pâk
1324. Er_oldur sögseler dönüp aña söylemeye bir söz
Dağı kaçd étmeye hêrgiz aña çün intikâm ihlâk
1325. Dağı er aña dêrler kim ki nefesine ola hâkim
Eger nefs kendiye hâkim olursa er degildür pâk
1326. Kağırsa bir kişi tura hemân abdest alı vère
Oturup turmağ-ile ol gâzâb andan ya olur pâk
1327. İki mü'min küsişecek görışeler barışalar
Ki katlanmayalar üç gün bulışup édeler imsâk
1328. Dağı bir kişiniñ 'aybın görüp açmaya bir kişi
Gelicek başına bir hâl koyup kaçmaya pesdür hâk
1329. Katı hürmet édeler aq şakallu kişilere bak

Ve 'izzet ehline ancak yine 'izzet edeler pâk

1330. Ri'âyet edeler dër her kişiyeye mertebesince
Eger artıksa etse dër anı fehm edeler derrâk
1331. Ri'âyet eyleyicek hem ki başlaya ululardan
Ya nesne vèrmek_isterse kişilerden ede i'tâk
1332. Dağı incindiği sözi ki söylemeye kimseye
Utandığı kelâmı hem yüzine etmeyeler çâk
1333. Ya 'aybın söyleyeler bir kişiniñ şabr ede ol dër
O söyleyenlere varır günâhı ya'nî bu nûr pâk
- [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]
- [57b] 1334. Sâkin-ile bile tura otura
Ya'nî ala yanına getüre
1335. Oturup tırmayalar begler-ile
Muşâhb olmayalar begler-ile
1336. Aña zîrâ ki 'izzet kıla kim dër
O mâlı çok kişiyeye mâl için dër
1337. Dîminiñ üçde bir bahsi kıla dër
İki bahsi gide ihlâk ola dër
1338. Göricek mü'mini şâlihler-ile
Olara söyleyeler güle güle
1339. Görürse kâfiri hem müşrikine
Bağa hışm-ile anlarıñ yüzine

1340. Göricek bir kişiniñ eyliğini
Añıcaq hayr-ile zıkr êde anı
1341. Ya fâsıkları görse neyleyeler
Aña fişk étme diyü söyleyeler
1342. Olara beddu'â étmeye illâ
Naşihat eyleyeler budur_evlâ
1343. Dağı zâlimleri göricek_ey er
Kağıya anlara güci yétenler
1344. Aña zulm étme diyü söyleyeler
Ve illâ aña la'net étmeyeler
1345. Dağı nâsa müdârâ eylemek var
Taşadduğdur müdârâ çünki ey yâr
1346. Resûlullâh buyurdu anı zîrâ
Dêdi nâsa buyurdum ben müdârâ
- [58a] 1347. Êdeler 'âlime gâyetde ta'zîm
Za'îflere êdeler dağı yardım
1348. Ve ta'zîm êdeler âl-i Resûle
Hem_anlar kendiler qadrinde bile
1349. Seveler anları cân-ı gönülden
Bitürüp hâcetin geldikçe elden
1350. Utana pîr olandan anı bile
Zamânı qurb için 'ahd-i Resûle

1351. Hem_artık kıldığıçün Hâkka tâ‘at
Ki ta‘zîm édeler pîrlere gâyet
1352. Gelürse armağan ger tostlarından
Anı almağ gerekdür tostluğ_eden
1353. Ve illâ vèreler aña iki kat
‘İvaż vèrmek gerek ya‘nî iki kat
1354. Yakın olmayalar zâlimler-ile
Çü yanmaya tamuda anlar-ile
1355. Çü bildiñ şöhetîñ adâb olanın
Muvâhâtîñ işit sünnet olanın

El-Bâbu Sâmin Selâsîn: Tostluğ Sünnetlerin Beyân Éder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün]

1356. Çün_ol tostluğ dedükleri demişler hûb-ile iqbâl
O merâm kim anı Allâh vère her mü‘mine eñmâl
1357. Ki düşmânlığı tostluğı gerek Allâh için etmek
Dağı toğru yola gitmek gerek İslâm olan absâl
1358. Olur anıñla tekmiân ki ya‘nî dîn-ile îmân
Bulur hem perveriş bunca pes_anuñ eyle işit kal
1359. Muvâlâtı muvâhâtı dağı bilmek gerek ensâl
Muvâlâtı muvâhâtı dağı olmak gerek emsâl
1360. Anuñ sünnetlerin ya‘nî kişi bilmek gerek anı
Anuñla zîrâ mü‘minler bulurlar hazreti ifdâl
1361. Gelür hem bir hadîs içre beyân etmiş durur hâller

[58b]

- Ki ٲostı çok olan  ullar  ıy metde bulur i b l
1362. Utanur Rabb-i Ekrem d r ‘az b  tmege anlara
ıkarup  ostlar_ içinden  amuya  tmege i  l
1363. Biri birine Ha k i n iki m ’ min⁴⁵³
alı a  ostı çok ola da ı d  m nı az i l l
1364. Ne gel r çok ola  ostı ki ini n mertebesi Ha 
 atında ol  adar artu  bulur hem ol  adar e m l
1365. Varısa  anda ‘ limler olasın anlara yolda 
Kimi severse her ki i anu la  opar_ i it  al
1366. Varısa  anda  alihler olasın anlara  arda 
Kim_ anlardan  ıy metde  ef ’at bulasın  on  al
1367. Ki s nnetd r ki dost yolda  olalar d n yolında ba 
Biri birine hep sırda  ola  alda  ola  al  al
1368. Hem n d nleri bir ola da ı s zleri bir ola
Tanı up s yleyicek yerleri bir ola bil ems l
1369. Ki i yolda ını n adın da ı bilmek de s nnetd r
Gerekd r atası adın da ı bilmek de b -ihm l
1370. Ki sevmek de u anma  da ziy de  tmeye  adden
Anı ya’ n  sevip evvel  oyup gitmeye  hir  al
1371. Birisi bir ki ini n ni’ metini fikr  de anı
Anı  ayr-ile zikr  de ki hiç  tmeye bed a v l

⁴⁵³ Mk:

1372. Hem_incitmeye bir birin aza çok nesneleriçün
 Kakıyup bir kişiniñ ya hâtırın yıkmaya der hâl

1373. Dağı Allâh için olan kelâmı söyleyeler hoş
 Edeler ihtiyâr anı işidüp eden_istikbâl

[59a]

1374. Biri hizmet edicek hem bakup tırmaya ol biri
 Ya artuk eyleyüp hâdden utandırmaya bil iclâl

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1375. İki mü'min küsicek bir birine
 Olar ayrılmaya barışa yine

1376. Ve illâ biri ede bir ulu suç
 Anıñçün ayrıla pes olmaya güç

1377. Dağı tosta ñe dërler kim aña ol
 Günâhı etme diyü söyleye ol

1378. Eger tövbe kılarlsa aña mezbûr
 Bağışlaya suçımı ede mestûr

1379. Edeler kâh biri birin ziyâret
 Kılup bir biriniñ gönlin ri'âyet

1380. Demişler ba'zılar kim aña vara
 Ki dört rek'at namâz miqdârı tura

1381. İcâzet ola ger ede gireler
 Ve illâ döneler incinmeyeler

1382. Kaşunıñ deliğinden bakmayalar
 Ya başların içeri şokmayalar

[59b]

1383. Ev_issi de gelen kişiye hizmet
Édüp döşek kıoya altına ol vaqt
1384. Yédüre mâ hâzardan varısa töz
Anı göndüre ‘ızzü ‘özr-ile töz
1385. Sürüp oturalar yer üzerine
Nedür hâlin diyeler bir birine
1386. Varalar bir kişiye boş gideler
Ki ya‘nî nesne yemedem gideler
1387. Şuna beñzer ki bir ulu ziyâret
Édüp varup girü gitdi cemâ‘at
1388. Dağı tost tosta varmağ dileye dër
İyi tonlı giye tonun yuya dër
1389. Dağı bir kimseniñ söz-ile er geç
Bir_âdem hâtrın yıkmayalar hiç
1390. Eger yıkdısa hâtrın-ile yene
Vara tözcek yine ‘özrin dileye
1391. Kişi bir kiŝiniñ hâlini şora
Pes_anuñ hâcetin göre kıayura
1392. Kıayursa hâcetini sünnet_olur
Kıayurmazsa şakala gülmek_olur
1393. Dağı bir kişi bir mü’min eriñ dër
Yitüre hâcetin mü’min eriñ dër

1394. İşit ol kişiye tekrîmi vère
Dağı şormaya kim kanda gider

El-Bâbu Tâsi´ Selâşîn: Kişi Birbiriyle Oturup ˘urmağın Sünnetlerin Beyân Éder

[Mefâ´ilün / Mefâ´ilün / Mefâ´ilün / Mefâ´ilün]

1395. İřidüñ meclise varup oturmağdan édem i´lâl
Anuñ âdâbını dağı kılam sünnetlerin i´lâm
1396. Ki tağdîm édeler anı şu yaşda ulu olanı
´İlimde fâzıl_olanı çün_olur sünnetü´l İslâm
1397. Varıcağ meclise ihvânçün_abdestli ola ey cân
Otura hüşn-i heyetde güzel eşvâb-ile hûb nâm
1398. Haber şorarsalar aña bilürse söyleye anı
Sözini hüşn-i lafız-ile éde ta´bîri-le i´lâm
- [60a] 1399. Oturma bir kiřiniñ pes yèrine kıldırup anı
İki kişi arasına girüp oturmağıl nâ-kâm
1400. Güneş gölge arasına dağı oturmayalar hîç
Çün_olur mağ´adi şeytân hadîs-ile gelür i´lâm
1401. Cemâ´at halka olsalar anuñ ortasına dağı
Girüp oturmayalar dèr aña la´net olur ey´âm
1402. Dağı ol meclise varan hemân gözetmeye şadı
Otura yer bulıcağ hoş ilerü itmeye ikdâm
1403. Ve illâ meclis_ehli pes ya ev issi vère destûr
İlerü varıben ol dem oturalar bulup hoş kâm
1404. Biri ger kılkısa hâcet çün yerin şaklayalar anuñ

Yérine ya 'nî bir kimse oturmaya gelince tâm

1405. Kâtı uzak oturmaya biri birinden_ahbâbı
Haber söylemeye mahfî yaramaz şanmayalar 'âm

1406. Fağîrler ile otura çün_ol sünnet durur zîrâ
Ya perhîz-kâr-ile yiye ya 'ilm ehl-ile şubhi şâm

1407. Yüzine bağan_anlarıñ bulur ihsân-ile şefkat
Olarıñla oturana olur rahmet kerem in 'âm

1408. Odur meclis ola anda naşîhat zîkr-ile tesbîh
Ki meclis ehline ol hem kefarete ola şâm eyyâm

[Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Fe 'ûlün]

1409. Eger hasta ola varup şoralar
Muşîbet ehliniñ gönlin göreler

1410. Cenâze varısa varup namâzın
Kılalar hem bileler Hâk niyâzın

1411. Ğazâyâ varmadan evlâdur_anı
Kılup defn eylemek ol fevt olanı

[60b]

1412. Varısa mahremi anı göre dër
Şıla edüp varup hâlin şora dër

1413. Uzak da olsa ğâ'ib de bir_âdem
Aña kâğıd yazup göndereler hem

1415. Kâğıd yazan aña toprak şaça dër
Veya yër üzre göndere koyup dër

1416. Ki meclisden giden pes ne kıla ya
Kalanlardan icâzetedür dileye
1417. Gidicek dahı meclisden ya nede
Okuya bu du'âyı gide gide

Sübhânekellâhümme ve bi hamdike eşhedü en lâ ilâhe illâ ente ve vahdeke lâ şerike estağfiruke ve etübü ileyke⁴⁵⁴

El-Bâbu Râbi': Hâcet Taleb Etmeği Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1418. İşit hâcet beyânından kim Allâh'dan diler ihsân
Görür rızkın anuñ Allâh aña muhtâç olur insân
1419. Hâka izhâr êde mü'min olanlar hâcetin her hîn
Ki halka êtmeye tebyîn ki ya'nî êtmeye i'lân
1420. Kanâ'at ehline Allâh şu deñlü dirüserdür câh
Aña muhtâç olur her kâh kamu halk ya'nî her insân
1421. Ya her kimde kanâ'at yok olur aç dâ'im olmaz toğ
Kanâ'at ehline az çok yine muhtâç olur hemrân
1422. Kanâ'at edemeyen yâr eñ evvel hâcetin ey yâr
Ki Hâkka eyleye izhâr ola kim rahm êde Rahmân
1423. Budur sünnet bile anı vara abdest ala ya'nî
Kıla hâcet namâzını iki rek'at bil_ey ihvân
- [61a] 1424. Hem_anda Âl-i 'İmrânıñ okuya âhîrin anıñ
Okuya âyete'l-kürsî dahı ümmü'l kitâb ey cân

⁴⁵⁴ Ey Allâh'ım seni (noksan sıfatlardan) tenzih ederim. Senden başka (hakiki) bir ilah yoktur, senden af diliyor ve sana tövbe ediyorum.

1425. Oğuya sûretü'l-İhlâş bile hem Sûretü'l-Kâdir
Dileye hâcetin Hâkdan uma dem lütf eden Sübhân
1426. Hamîs günü anı kıla seher vaqti anı bile
Hâka hamd u senâ ile Resûline şalât ey cân
1427. Pes_andan soñra bir taqvâ kişiye 'arz êde hâlin
Anı bulmazsa bir ekrem kişiye eyleye i' lâm
1428. Ya bessâm ola bir kişi aña 'arz êde maqsûdın
Ya gökçek yüzlü bir kişi bulup êde anı i' lân
1429. Ya ahsen ola bir kişi kamu ihsân ola işi
Ya erham ola o kişi êde hâlin aña tibyân
1430. Olursa hâceti maqbûl Hâka şükr eyleye ol an
Ger_olmazsa yine dura Hâka hamd eyleye ol an
1431. Hem_in'âm issine katı tevâzu' êtmeyeler dër
Dîniniñ üç de bir qalıp ikisi gitmeye tayrân
1432. Hem_ihsân êdeni katı ögüp medh êtmeyeler dër
Dağı vermeyeniñ zemmi êdüp söz êtmeye bühtân
1433. Şirin söyleyeler ihsân êdenler lütf-ile ya'nî
Bilüñ ihsânımıñ ol da êdenler bulara ihsân
1434. Vêricek nesne'i ya'nî güle güle vère anı
Dağı ni' met bile anı ki kendüye gelür insân
1435. Dağı şükr êde Allâha dilenci olmadı kendi
Ya bir kapuğa bir nesne dileye gelmedi elvân

[61b]

1436. Ki sünnetdür ki her kişi Hâka ‘arz éde maqşûdın
Ki Allâhdan hayırlusın taleb eyleye her insân
1437. Kişi medyûn ola yahud bir_iş aña ola düşvâr
Oquya iş bumı biñ kez éde Allâh anı asân

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm⁴⁵⁵

1438. Dağı bir kişi bir işe éderse niyyet_ol nêde
Varup ‘âkil ede anı tanışup éde pes i‘lân
1439. Resûl aşhâb-ile zîrâ éderdi tanışık ol şâh
İşitmedi ki ol âdem anamaz sözini ey cân
1440. Eger bulmazsa ‘âkil er tanışa ‘avretine ol
Hılâfın işleye lâkin ne söz söylese ol nisvân
1441. Anı tanışmadan evvel kıllalar istihâre dër
Şalât-ı istihâre bil iki rek‘at kıla ey cân

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün]

1442. Tanışık étmeyeler anlar-ile
Ki ya‘nî ol bahîl olanlar-ile
1443. Dağı aşla naşîhatde hasûduñ
Sözün hîç diñlemeyeler hasûduñ
1444. Tanışık étmeyeler cenk yüzünde
Şu korkak kişilerle teng yerinde
1445. Taşaddukları édicek birikse
Pes_ol söz söylemeye aña nesne

⁴⁵⁵ Güç ve kuvvet, sadece yüce ve büyük olan Allâh Teâlâ'nın yardımıyladır.

[62a]

1446. Ki yumşaklıgla tüt işiñ alaym
İki iş olsa tüt evvel kolaym
1447. Dağı fikri firâset édüben her
İşi işleye andan soñra erler
1448. Eger ol işde yogısa şalâhat
Anı terk eyleye édüp ferâgat
1449. Te'avvuz éde işe başlayıcağ
Belâlardan emîn éde anı Hağ
1450. Dağı her kim ki her iş evvelinde
Ki bismillâhı zıkr eyleye anda
1451. Aña âsân éder her işi Allâh
Geñez olur aña her iş ki her kâh

El-Bâbu Hâdî Râbi'ün: Ziyâfetiñ Fazlım Ve Sünnetlerini Beyân Éder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1452. Saña evzân-ile hüca ziyâfetden diyem tatlu
İşit sünnetlerin anuñ ya fazlı nicedür kıtlu
1453. Evine bir kişiniñ hiç kimesne olmaya mihmân
Melek gelmez anuñ dër bil evine hêrgiz_ey ulu
1454. Gelicek bir eve konuğ anuñ rızkı gelür evvel
Gidicek ol ev_işiniñ günâhı hep olur ma'fû
1455. Gelür hem bir hadîs içre demiş her müslimân üzre
Ki vâcibdür konuğ haqqı meger bulunmaya nân şu
1456. Gerekdür kötü yevmisi olanlar konuğı almak

onuğuğ rızķı Ğaķdandır anı bilmek gerekdür Ğü

1457. Şalât eder melekler şol kişiye kim anun aşı
onuk için ola Ğazır konulmuş ola ol bellü
1458. Dağı Allâh için gelen konuğı men' ederse der
Ğudâ rahmetini andan hemân men' eder_ey ulu
1459. Anı evvel Ğalılullâh ki bünyâd eyledi ol şâh
onuk evin odur peydâ eden kılan yapan yapu
- [62b] 1460. Var_idi dört kapusu dört tarafında anuğ ya'nî
Nice günler ata biner gezer konuk arardı o
1461. Tutardı dâ'ima oruc yemezdi gündüz_ol sultân
onuk gelmeyecek eve dağı yemek yemedi o
1462. Şaķına şatmaya pes ol yola Ğar etdüği mâlı
Ğöre hem cânına minnet şevâbın kıvmaya Ğerü
1463. Budur sünnet anı bile elini eline ala
Ğötüre hem güle güle aña ya'nî varup karşı
1464. Var_ise mâ-Ğazardan her ne anı Ğötüre tezcek
El-ile Ğetüre kendi ta'âmını konuğuğ o
1465. onuğuğ öğine dağı ta'âmın iyüsin kıya
Ta'âmı kıyduğı kab da dağı iyü ola iyü
1466. Ğötüre sebze vü turşı ne bulmursa Ğazırda
onuğa Ğacet_olanı Ğötüreler anı tuz şu
1467. Ta'âmı evvelâ issi yiye sünnet durur zîrâ

Çavun karpuz kesen evvel yiye çeşni yiye tatlu

1468. Dağı sünnetdurur yine tanışalar çü mihmâne
Dilerse hâtırı her ne götüreler anı hem çü
1469. Konuğa buyurup nesne ki hiç işletmeyeler iş
Ki zîrâ sünnete ya'nî muhâlif olur_ey ulu
1470. Yemekde edeler taqdîm 'ilimde fâzıl_olanı
Dağı şunlar ola taqdîm ki başda olalar ulu
1471. Kiçi kardaşı oquyup komaya ulu kardaşı
Ya oğlan kığıruben pes atasın komaya gerü
1472. Konuk var iken_ol evde kimesne döñmeyeler hiç
Çakıyup kimseye yahud yüzini egmeye bedhu
- [63a] 1473. Konuk katında ya ebsem olup turmayalar dër hem
Muşîbet vâki' olsa hem anı bildirmeye bellü

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1474. Kayuralar yatacak vaktin_anı
Konuğa anda ol hâcet olanı
1475. Ki ya'nî şuyunı misvâkını dër
Ayakşabın getüre yanına dër
1476. Konuk olan kişiler mü'min_ola
Ki hizmet eden_aña göre kıla
1477. Dağı hiç etmeyeler anda anı
Ki ya'nî sünnete mâni' olanı

1478. Nitekim gitmeyeler d r bir_iŒe
Konuğı evde koyup ğayrı iŒe
1479. Ğar b olsa konuğ anı g reler
Aña  c g n yiyeceğin v reler
1480. Gidicek hem aña azığ v reler
Ki bir g nl k azığla g ndereler
1481. Gelicek konuğı ev issi g re
K pudan ol konuğdan  nce gire
1482. Gidicek konuğ-ile bile tura
K puya dek konuğ ardınca vara
1483. Dağı s nnet durur anı g reler
Kim_eder da'veti aña varalar
1484. Kim_ol da'vet eriniň h cetini
Bit reler g r p ol 'adetini
1485. Aña her kim ic bet  tmeye d r
Ki da'vet ola aña gitmeye d r
- [63b]** 1486.  n_ol 'aŒı olur H kka Res le
İŒi h sr n olur gelmez uŒ le
1487. Ve ill  Œol yere hi  varmayalar
Olursa anda ger fiŒk u f c rlar
1488. Œu da'vete oğunmayan yere hem
Varup gitmeyeler aña bir_ dem

1489. Ceħiliñ yemeğini yemeyeler
Sözini hiç anuñ diñlemeyeler
1490. Gelür hem bir ħadıř içre bu ma' nî
Demişdür *şir'atü'l-İslâmda* anı
1491. Ceħiliñ yemeği rencdür dër_anıñ
şifâdur yemeği cömerd olanıñ
1492. Daħı ol da'vete varanlar_ër geç
Kimesne uydurup gitmeyeler hiç
1493. Ve illâ da'vet_issi vère destür
O vağtin varalar pes ederek şür
1494. İki yerden gel_olursa nêdeler
Yağın olana evvelce gideler
1495. İki de berâber olsa nêde
Ķadîmden toştuna evvelce gide
1496. Yiye evde yêdüđi gibi anı
Ne az yiye vü ne çok yiye ya'nî
1497. Anı az yêse ya çok yêse zîrâ
Ĥıyânetdür demişler anı zîrâ
1498. Aña varan daħı almaya zelle
Ve illâ da'vet_issi izni ile
1499. Yemek ortaya gelse neyleyeler
Ĥurup Ķatlanmayalar têz yeyeler

[64a]

1500. Yemek issine hayr-ile du'âlar
Édeler étmeyeler beddu'âlar
1501. Yemekden sonra halka tüzce destûr
Vereleler étmeyeler katı çok şûr
1502. Dahı ol şâhib-i da'vet ne kıla
Kapuya dek vara anlarla bile
1503. Du'âlar édeler ihsân-ile hoş
Oları göndüre erkân-ile hoş

El-Bâbu Sâni Râbi'ün: Kõşuluk Hakkı Beyân Éder

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün]

1504. İşit imdi beyân edem civâr hakkında ola kâh
Gerekdür kişiyeye kõşu gerekdür kişiyeye hemrâh
1505. Kişiniñ kõşusu n'ola çün_ol şâlih emîn ola
O kimse devleti bula ne kaygu ola ne hiç âh
1506. Gelür hem bir hadîs içre civâr hakkın éder tibyân
Ana hakkı gibidür dér o kõşu hakkını ol şâh
1507. Eger kim bir cemâ'atde ola bir şâlih-i mü'min
Ya uğraya añı yolu ya anuñla ola hemrâh
1508. İşit nice olur maqbûl kim_anuñ hürmetine ol
Cemâ'at üzerinde yüz belâyı def' éder Allâh
1509. Hem_oldur sünnetü'l-İslâm édeler kõşuya ikrâm
Gözedip kırk eve dek tam o kõşu hakkı ey hemrâh
1510. Varısa aç key muhtâc şoralar anuñ_ahvâlin

Ne bilsün ʈoq olan açîñ dëmişler hâlini nâ-gâh

[64b]

1511. Varısa gece aç ʈalmıř ʈa‘âm göndereler aña
Bilüp ʈoq yatmayalar her kim_andan olsalar âgâh
1513. Resûlullâh civâr haqqın ʈatı şaqlarídı ʈatı
Civârında kim_olsa aç ki gözlerdi anı ol şâh
1514. Vêreler evde şol bişen yiyecekden yemişlerden
Varısa hasta hem anda göreler varalar iyyâh
1515. Civâr oldur ki varmaya civâr içindeki yere
Dağı ʈoşunuñ_ol atın ʈavarın urmaya nâ-gâh
1516. Eger kâfir dağı olsa civâr incitmeyeler hiç
Ki ʈoşulukda var haqqı unutmayalar_ey hemrâh
1517. Civârın bir kişi nâ-hağ yere incitse ol kimse
Hemân Allâhı incitmiş olur ol kimse ey hemrâh

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün]

1518. Evini şatmaya ʈoşu olan hiç
Anı ʈoşusına tanışmadan hiç
1519. Dağı ev üstüne hërgiz havâle
Ëdüp ev yapmayalar anı bile
1520. Civâra hâcet_olsa dağı nesne
Anı ödünç vëreler neyse nesne
1521. Dağı ʈoşu evinden gitse nede
Yağın ʈoşu anuñ evin gözede

1522. Göricek ҡonşunıñ geldüğini hem
 Ҙapuyı örtmeyeler daһı ol dem

1523. Daһı ҡonşuya ikrâm eyleyen dër
 Sevip oһşaya oғlun anuñ_ol dër

[65a]

1524. Ya söyleye aña tatlu dil-ile
 Ya anuñ şıvaya başın el-ile

El-Bâbu Selâse Râbi': Nikâhıñ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1525. Dëmişler efđali sünnet nikâh_étmek durur evvel
 Pes_andan soñra cem'ola édenler bu işe meylâ

1526. Nikâh_étmek içün aқçe aluben dîn édeler dër
 Te'affuf_ola ger ҡaşdı aña 'avn_éde_ol_Mevlâ

1527. Kişiniñ aldıғı һâtun_ola_һûb_şâliha_dîn-dâr
 İyü_ola_daһı_aşlı_ar-ile_ola_emsâlâ

1528. Gelür_hem_bir_һadîs_içre_dëmiş_bir_şâliha_һâtun
 Ki_şu_dünyâ_metâ'inden_uyguñdur_zihî_âlâ

1529. Cemâle_izzete_mâla_bakup_aldanmayalar_hîç
 Hem_almayalar_oғlanlı_olan'avretleri_aşlâ

1530. Kişiniñ_aldıғı_һâtun_şu_dört_de_olmaya_artuқ
 Neseb_de_boy_da_hem_baş_da_ya_mâl_da_olmaya_fazlâ

1531. Kişiniñ_aldıғı_daһı_ola_dört_nesne_de_artuқ
 Һüsün_de_һalk_da_edeb_de_vera'da_ola_hem_fazlâ

1532. Boyı_қışsa_yüzi_çirkin_uzun_boylu_arıқ_tenli

Buların gibi ‘avretler alup olmayalar ahlâ

[65b]

1533. Şaķına zâniye ‘avret alup evlenmeye erler
Daķı ‘avret de hiç zânî ere varmaya ol aşlâ
1534. Daķı çok olmaya zecrî kişiniñ aldığınıñ dër
Alursa zaķmeti ol az olan ‘avretleri âlâ
1535. Kocaya asıķa çirkin araķır vërmeyeler dër
Dilerse bir kıızı kûfi vëreler dëmeyeler lâ
1536. Daķı söylemeye erler şu nâ-maķrem nisâya hiç
Daķı mihriyesin alup nikâķ étmeyeler aşlâ
1537. Budur sünnet bilün herkez kişi aldığını bir kez
Göre almazdan_ öğüdün hem_ anı étmeye ihlâl
1538. Rivâyetdür Resûlullâh kıızı Fâtıma’yı ol Şâh
‘Ali’ye edicek tezvîc ne kıldı mihrini mişlâ
1539. ‘Ali’ye vërdiçün anı ki cevher buldı mercâmı
Gümüşden kıydı mihrini gümüş dört yüzdü mişķâlâ
1540. Velî peygamber_ alıcaķ ol_ aldugı hâtunlara
Gümüş beş yüzdüden_ artuķ hiç mihir kıymadılar fazla
1541. Budur evli olan anı kıatı añlamadan vëre
Güci yëtmezse bulduķda vëreler anı tekmîlâ
1542. Budur sünnet daķı göre vëricek kıızları ere
Mübârek hînde anlara nikâķ étmek gerek kıula
1543. Resûl bil mâh-ı şevvâlde nikâķ étmiş idi anda

Çün_anı ‘Âişe ana rivâyet eyledi naqlâ

1544. Nikâhıñ sünneti oldur édeler âşikâr anı
Gerekdür aña dört kişi bulma anda tekmîlâ
1545. İkişi édeler ‘ahdî ikisi olalar şâhid
Bu dörtten ola ger noqşân nikâh olmaya maqbûlâ
1546. Budur sünnet düğün eden kişiler bişüreler aş
Hayırlu bir yemektür ol anı étmeye teklîlâ
1547. Azucukda olursa ol oquya halkı bî-noqşân
Düğün eden düğün aşın ganîmet göre hem ala
- [66a] 1548. Düğün eden kişi kutlu bişüre aşını tatlu
Çün_ol cennet tahâmından ki vardur anda meşqâlâ
1549. Hem_evlenen ayakların yuyup saçâ şuyın evde
Berekât bula andan dër var_imdi eyle temsîlâ
1550. Gelin olan iyü tonlar giyüp kuşana elvânlar
Çıkara eskiden tonlar kıla kendüyi maqbûlâ
1551. Hem_evlenen kişiye halk du‘âlar édeler anda
Oquyup ya‘nî işüni tağılup gideler illâ

Barekellâhü leke ve bareke aleyke fi hayr ve cemî‘ beyne-küma⁴⁵⁶

1552. Olar cem‘ olmadan evvel ikisi ikişer rek‘at
Namâz kılup du‘â éde dilekler ola maqbûlâ
1553. Güveygü geliniñ alını saçına el yapışuben

⁴⁵⁶ Allâh mübarek kılsın, üzerinize bereket ihsan etsin ve sizi hayırla birleştirsın.

Oğuya anda hem işbu du‘âyı ede tertîlâ

Allâhümme bârîk lî fi ehli ve bârîk lî ehli fi Allâhümme'r-zukni minhum ver-zukhum minnî Allâhümme ecme‘ beynena ma cemâ‘te fi hayrin ve ferrik beynena iza ferakte fi hayrin⁴⁵⁷

1554. Döşege giricek hem ona kıla anda güveyü
Ki cem‘ olmak diler işbu du‘âyı oğuya kavla

Allâhümme bismike istehleltu ferceha ve bimatike ehedtuha Allâhümme fimâ kadeyte şeyen min rahmiha fecelhu barren tekiyyen ve ecelhu muslimen seviyyen vela tecelhu mufsiden şeriken li şeytani⁴⁵⁸

1555. Cimâ‘ eden işdirse aña Allâh oğul vërse
La‘în incitmeye dërse oğuya iş bunı kavla

[66b] Eûzübillahimineşşeytanirracim⁴⁵⁹ Bismillâhi Allâhümme cennibnâ-ş-şeytâne ve cennibi-ş-şeytâne mâ razaktenâ⁴⁶⁰

1556. Cimâ‘ étmezden_erk ey hâş oğuya sûre-i ihlâş
Oğuya hem dahı işbu du‘âyı bile tefşîlâ

Allâhümme in terzukni min hâzihil vak‘ati veleden esemmiyhi Muhammeden⁴⁶¹

1557. Cimâ‘ étmezden_oldun hem biraz oynayalar ol dem
Bunıñ tefşîlini bil hem oğunur şir‘a da naqlâ

1558. Görüp oynamadan fi‘l-hâl tutup yatmayalar derhâl

⁴⁵⁷ Allâh‘ım! Beni ve eşimi birbirimize karşı bereketli kıl. Allâh‘ım eşimin benden rızıklanmasını benim de ondan rızıklanmamı sağla. Allâh‘ım! Bizleri bir arada tuttuğun sürece hayırda tut ve ayırırsan da hayır üzerine ayır.

⁴⁵⁸ Allâh‘ım bu hatunu senin helal kılmanla ve senin kitabınla aldım Allâh‘ım onun rahmine düşecek olanı hayırlı ve takvalı eyle onu güzel bir müslüman eyle. Şeytana ortak olan fesattan eyleme.

⁴⁵⁹ Kovulmuş şeytanın şerrinden Allâh'a sığınırım

⁴⁶⁰ Allâh'ın ismiyle, Allâh'ım, bizi ve bize vereceğin evladımızı şeytanın şerrinden muhafaza eyle.

⁴⁶¹ Allâh‘ım soyumdan gelecek evladımı Muhammed (s.a.v) hürmetine erkek evlat olarak nasip eyle.

Hurûş gibi edüp misâl binüp inmeye ta' cîlâ

1559. Cimâ' hakkında bir söz var hadîs-ile gelür aḥbâr
Rivâyet indiler aḥyâr Resûlullâh'dan_ol naklâ
1560. Göricek er murâdını ki tēzcek inmeye ya'nî
Ki 'avretde ala lezzet ki sünnet ola tekmîlâ
1561. Dēmiş er alıcaḡ lezzet ḡalür pes ger gide 'avret
Gērü tēz inēcek elbet olur sünnetden_ihmalâ
1562. Cimâ' edenleriñ elbet biri ḡalvet gerek ḡalvet
İkisinden ḡalan elbet kimesne olmaya aşlâ
1563. Kim_anda olmaya bir cân ne bir ma'sûm ne bir ḡayvân
Nazâr etmeye hem ol an nisânıñ fercinesi lâ
1564. Cimâ' eder iken dēr hîç ḡatunın öpmeye er hîç
Daḡı ḡayz günlerinde hîç cimâ' etmeyeler aşlâ
1565. Velî sünnetdurur bile yiyüp içüp yata bile
Mecûsîler ḡilâf-ile gerek iş edeler fi'lâ
- [67a] 1566. Daḡı ey evvelinde hîç cimâ' etmeyeler dēr hîç
Anuñ ortası aḡîri ola unutmaya illâ
1567. Añarı iḡtilâm olsa cimâ' etmeklik_isterse
Hemân dem ḡusl edüp andan êde pes ol işe meylâ
1568. Cimâ' eden kişi ey yâr dilerse eyleye tekrâr
Tura abdest ala andan êde ol işe temşîlâ
1569. Cimâ' ı hem ḡatı çok da edüp fehḡ etmeyeler dēr

Hâtunun dahı gökçekdür diyü naql étmeye naqlâ

1579. Cimâ´dan soñra hem anlar açılmaya iki cânlar
Biraz na´îm ola anlar cimâ´dan soñra dër qavlâ
1571. Cimâ´ eyleñe dahı katı çok olmaya meşgul
Ya dâ´im terk édüp anı unudup gitmeye illâ
1572. Cimâ´dan soñra şu dökmek gerek gısl etmeden evvel
Pes_andan soñra gısl éde ola tañhîr-i tekmîlâ
1573. Kişiniñ olsa oğlanı ganîmet göreler anı
Kızı olsa görüp anı édeler şükrü tefşîlâ
1574. Dahı oğlan toğıcak aq béze şarmaq gerek ancak
Toğarken ´avrete hürmâ yédüre éde ta´cîlâ
1575. Hem_emzüricek_oğlanı anâsı emzüre evvel
Ya iyü şâliha hâtun ola aşla dahı neslâ
1576. Oqıya sağ qulağına ezân hem şolına qâmet
Anı tuzlaya hem yuya budur ´âdet budur qavlâ
1577. Yédinci gün ´ağıka ki kıza bir oğlana iki
Qoyun boğazlaya ta ki budur sünnet budur naqlâ
1578. Boğazlanan qoyunlarıñ yémeyeler sokuñların
Boğazlarken dahı iş bu du´âyı éde tertîlâ
- [67b] 1579. Bişirüp ol qoyunuñ hem etin üleşdireler dër
Vereleler budların anuñ pes_ol ev issine ´adlâ
1580. Yédinci günde ´âdetdür édeler sünnetin anuñ

Zamânı evveliñ demiş bu idi 'âdeti fi 'lâ

1581. Cemî'î enbiyâlar hep anâdan toğdı sünnetle
Sevip anları hem Allâh ki kıldı kadrini a' lâ
1582. Biri oldur kim_ anlarıñ kimesne bilmedi sırrın
Görüp el urmadı kimse olarıñ 'uzvîne aşlâ
1583. Ve illâ ol Halîlullâh edüp kendüzine sünnet
Kalan halka ola sünnet diyü kılmış anı fi 'lâ
1584. Yigirminci günü paşın qarıyup oğlanıñ saçı
Ağırını gümüş vére taşadduk éde maqbûlâ
1585. Hem_ ağladığı oğlanıñ kişiye güç gelür illâ
Buñası anlarıñ Haqqa olur tesbîh-i tehlîlâ
1586. Véricek hem aña adı véreler şol güzel idi
Kıyâmet de hem_ol adı kığıralar aña kavlâ
1587. Nebîler ismini hem ad véreler oğlana bil ad
Yaramaz urmayalar ad urursa éde tebdîlâ
1588. Nebîler adluya aşla söğüp ya étmeye la'net
Gelür bil Şir'atü'l-İslâm içinde böyledür naqlâ
1589. Nebîler adlu kim ola aña hürmet kıllalar dër
Muhammed adlu kim ola édeler 'izzet_ iclâlâ
- [68a] 1590. Nebîler adını hem ad kıomaya künyet-ile hiç
Eger adını kıorsa ad demeye künyetin aşlâ
1591. Kılıç ad ya bereket ad kimesne kıomaya hiç ad

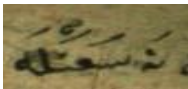
Ya bunlar evde var mıdur diyü çağırmaya aşıla

1592. Ki şâyed gâ'ib_ola ol ki yokdur diyeler anı
Vara bir falcı kendüye 'abeş ta'bîr êde 'aqlâ
1593. Nebîler adını elbet urup êtmeyeler la'net
Melâ'în adluya dağı dêmeye ol sözi aşıla
1594. Dağı hem seyyidü's sedât laqab kıomaya ya hiç ad
Dağı hiç mâlikü'l emlak dêmeye kimseye aşıla
1595. Demişler yegre ki adın ki 'Abdullâh ola adı
Dağı hem 'Abdurahman dur dağı bunlar gibi mişla
- [Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]**
1596. Şabîler söyleyicek göre evvel
Aña tevîdî ta'lîm êde evvel
1597. Dağı bu âyeti de êde ta'lîm
Aña hem âyete'l-kürsî de ta'lîm
1598. Aña öğredeler hem iyü 'âdet
Sêçicek ya'nî sağdan şolı ol vaqt
1599. Dağı bildürelere ol hayrı şerri
Buyura hayrı êtme diye şerri
1600. Edebler öğredeler evvelâ dër
Harâm yêdürmeye hiç anlara dër
1601. Harâmdan ya'nî kıatı gizleyeler
Ki ta'âkıll olunca gözleyeler

[68b]

1602. Oğumak dahı yazmak öğredeler
Oğ_atmak şuya yüzmek öğredeler
1603. Namâz kılduralar yedi yaşında
Dögeler kılmaz_ise on yaşında
1604. Ki zîrâ haşır olıcağ halk dirilür
Huzûr-ı Hağğa hep anda varılır
1605. Çün_evlâdın şorusı evvelâ dër
Atadan şorulur eñ evvelâ dër
1606. Kaçan on yaşına anlar èreler
Döşeklerin ayuralar göreler
1607. Ki ya'nî erkek_oğlanı dişiden
Yatakların ayuralar işiden
1608. Evereler dahı oğlanı anda
Bileler balîğ_olduğı zamânda
1609. Çü borçdur ata ana üzerine
Ki ölmeden vère hağğın eline
1610. Kişi oğlancığına neyleye dër
Aña luğf-ile sözler söyleye dër
1611. Nazar ètdüğü vaktin merhamet de
Nazar ède bakarsa ne se'n-ile⁴⁶²
1612. Giyeceğı beraber geydüre hem

⁴⁶² Mk:

Olarıñ her birine saçmaya hem

1613. Hediye vèricek dahı göreler
Dèmiş evvel dişilere vèreler

1614. Eger şûh olsa oğlancuğı mişlâ
Dögüp incitmeyeler anı aşlâ

1615. Ki zîrâ 'âkı_l_olmağa delâlet
Ëder incitmeyicek anı elbet

[69a]

1616. Bir_evde ger yetîm olursa mişlâ
Yaramaz tutmayalar anı aşlâ

1617. Anı kendüler_oğlancuqlarından
Ki hiç fark ètmeyeler ayru andan

1618. Görüp nesne vèrüp oşşayalar hem
Yetîmiñ başunu şıvayalar hem

1619. Yetîmiñ gözi yaşından ırâk ol
Ve mazlûm beddu'âsından hâzer kııl

1620. Ve kendi ehl-i beytine de kişi
Ne kııla ne ola anlara işi

1621. Ki ya'nî anlara hulq eyleye dèr
Dahı rıfık-ile tatlu söyleye dèr

1622. Yetîmler hakkına ya neyleyeler
Aña Allâh içün söz söyleyeler

1623. Dahı yardım edeler şol nisâyâ

Eri ölmüş de kalmış tül nisâya

1624. Yavuz kaşd étmeyeler hiç birine
Huşûşa kardeş_oğlancuıklarına

1625. Sevine kardeşin sevdiğine
Ne şansa kendüye halk anı şana

1626. Unutmaya dahı anları ey cân
Hem_anlara éde lutf-ile ihsân

1627. Hatûnlar kılalar beş vaqt namâzı
Şakına fercin_édüp ihtirâzı

1628. Bilüp ol erleriniñ 'izzetini
Görel erleriniñ hizmetini

[69b]

1629. İzinsiz erlerinden taşraya hiç
Çıkup gitmeye evden olmaya piç

1630. Eriniñ döşeginden ayru anlar
Çıkıp la'net içinde kalmayalar

1631. Harâmdan şakına ki kendüzini
Dile hiç almaya la'net sözünü

1632. Demeye eriniñ kimseye râzın
Avâzından yüceltmeye avâzın

1633. Eriniñ mâlını hıfz éde göre
Anı tağıtmaya hiç gayrı yere

1634. Tonunu tutmaya hiç gayrı yerde

Anı ya' nî evinden ğayrı yerde

1635. Erine dağı dil uzatmaya hîç
Erinden ğayrı er gözetmeye hîç

1636. Uşakları olup ölse nêdeler
Şefâ' atçıdur_ aña şabr êdeler

1637. Şevâbı çokdur_ anuñ diñle râzı
Anuñla hem şekil olur terâzi

1638. Düzenip tıybeler dürtine illâ
Düzenip çıkmaya taşraya aşlâ

1639. Avâzı çıkmaya taşraya evden
Eri dögse koyup gitmeye evden

1640. Ne görürse aña olmaya meyyâl
Erine demeye anı baña al

1641. Erine dil uzaduben şalağ dër
Baña sen hîç demeye evvel_ âhir

[70a]

1642. Eri çağırsa ger êde icâbet
Tavar üstünde olsa ine elbet

1643. Güci yêtmedügi nesneye erde
Anı êtmeye teklif olsa nêrde

1644. Aña mal-ile minnet etmeye hîç
Ki ya' nî er fağîr olsa aña hîç

1645. Dağı ğammâma varmaya ğatûnlar

Eriniñ hâtırın ırmeye anlar

1646. Erinden destûr_olmayınca 'avret
Varup kavmini görmeye dër_elbet

1647. Ya olsa kavmi hışmı dër yerinden
Aña varmaya destûrsız erinden

1648. Eriniñ göñlüne hem dağı kayğu
Getüren nesneyi söylemeye o

1649. Dağı söylemeye erine karşı
Yalan söylemeye dağı aña o

1650. Er_içün düzene kuşana ya'nî
Dileye hizmetinde eksüklüğünü

1651. Bişüre aşını yuya tonunu
Hem_étmek éde yoğurup ununu

1652. Sözüni söyler_iken arğun_arğun
Éde hem söyleşirken anı her gün

1653. Dağı hem 'avretin de haqqını er
Kıomaya üzerinde ey bürâder

1654. Dögüp sögmeye hem kıommaya evden
Vere hem aña kendü yedüğünden

[70b]

1655. Yalın tutmaya elden geldiğince
Aña geydüre kendü geydüğince

1656. Dağı er 'avrete güç étmeye dër

Aña dâ'im naşîhat êde bil hayr

1657. Anuñ cevrine şabr êtse kişi dër
Kovulmaya konuğ olan kişi dër
1658. Kağıyup çanağı çulmağı taşı
Ufadıp kırmaya olsa nitâsı
1659. Dağı danışmaya her nesneyi dër
Varup 'avretlere er nesneyi dër
1660. Tanışırsa hılâfın işleye dër
Söziniñ ihtilâfın işleye dër
1661. Ola er pür vakâr hem zî-mehâbet
Göricek anı ehli ala heybet
1662. Açılmaya anuñ hem perdesini
Nisânıñ halk içinde perdesini
1663. Ve illâ şuçı olsa aşikâre
Anı örtüp ya vazgeçmeye zâre
1664. Dögerse şer'-ile yanına tüzce
Gelüp yalvarmaya dër aña sözce
1665. Eger dër şâliha olsa nisâlar
Anuñ üstüne 'avret almaya er
1666. Dağı Qur'ân oğuda 'avrete dër
Ki câhil olmaya 'avret katı dër
1667. Eri ölüp ki 'avret kalıcağ tul

Demiş varmaya ayruğ bir ere ol

[71a]

1668. Eger varırsa evvel ki erini
Göremez cennet_ içinde dër_anı

1669. Dağı bir kişi almış olsa 'avret
Anuñ üstüne soñra alsa 'avret

1670. Eger ol bâkire olsa ne kıla
Yedi gün anuñ-ile bile ola

1671. O şebbi olsa üç gün bile ola
Pes_andan 'adl êde anlara bile

1672. Resûl bunca hatûnlar içre her an
Ki dâ'im 'adl êderdi bil o sultân

1673. Komazdı dilden_ol zıkr-i Hüdâyı
Okurdu hem dağı iş bu du'âyı

1674. İki 'avret alup 'adl êtmese dër
İkisini berâber tutmasa dër

1675. Birine meyl êdüp ya'nî birini
Berâber görmese dër her birini

1676. Varıcağ ol kişi maşşûr yêrine
Ki yarım gelür_ol Hâk huzurına

1677. Varısa ne kadar a'mâl-i hayrı
Gider bâtıl olur yarusı gayrı

El-Bâbu Erba‘a Râbi‘ün: Yâdlar İle Muşâhabeti Beyân Êder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün]

1678. Ki bunca cevheri dürden katı aldığı hiç bir pây
Eger aldınsa bir hisse çün_oldı müşkiliñ kolay
- [71b] 1679. Göricek erler_ünşâyı yumalar gözlerini dër
Ya yolda karşıdan gelse eger dâna eger alay
1680. Ve illâ nesne yokdur dër en_evveliñ nazarda hiç
Dönüp pes bakıcağ tekrar harâm olur harâm hâşây
1681. Katına gelse göricek koçulı ‘avretiñ erler
Ya elleşene söyleşene anlarla başalar pây
1682. Olarla söyleşen erler ki her bir sözine biñ yıl
Ki cism olur cehennemde demişdür anı ol berrây
1683. Harâm ‘avretle düzilen ki şeytân-ile erin ol
Düzile zencire bile cehennemde ediser vay
1684. Hatûnlar da yumalar göz göricek erleri anda
Ve nâ-mahrem nisâlarla oturmaya ricâl alay
1685. Dağı bir kişi bir ‘avret görüben iştiâ olsa
Varup kendi helâliyle bile cem‘ ola ol aray
1686. Er_ünşâ ecnebi olsa ki cem‘ olmaya fi‘l halvet
İkidür biri de şeytân oları azdırur hây hây
1687. Ricâl beñzetmeye kendin libâs giymekde ünşâyâ
Nisâlar er tonın dağı alup giymeyeler alay
1688. Çün_er ‘avret tonun giyse ya ‘avret er tonın giyse

Olara la‘net_ëtmişdür kavlu’llâh bil_ol berrây

El-Bâbu Erba‘în: Ata ve Ana Hakkı Beyân Êder

[Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün]

1689. Bu bâbda söylenür ata ana hakkı bil_ey ra‘nâ
Oğul üstüne anlarıñ nedür hakkı işit ma‘nâ
- [72a] 1690. Ata ana hakkı çokdur oğul üzerine illâ
Analar hakkı artıkdur atalardan bil_ey cânâ
1691. Ataya anaya karşı katı söylemeye evlâd
Toğunup hâtırın gönlin makûl ètmeye hiç ferdâ
1692. Atasın anasın oğul dahı terk ètmeye aşla
Gazâya hacca gitmeye koyup hiç anları kat‘â
1693. Çün_andan Ka‘beye varmak şevâbı olmadı evlâ
Ki hizmetinden_anlarıñ demiş ol olmaya a‘lâ
1694. Ebû Hureyre gitmezdi anasınıñ katından hiç
Ki olmayınca Ka‘beye ziyâret ètmedi zîrâ
1695. Varırdı hizmetine her şabâh ol anasınıñ bil
Selâm vèrirdi hem aña ziyâret eyleyüp dâmâ
1696. Ziyâret eyleyüp her gün ayakların èderdi bûs
Çün_öyle olsa olmaz mı gazâdan hacdan_ol evlâ
1697. Kişi evlenmeye ata hem_ana olmayınca dèr
Hadîs-ile gelür bu söz demişdür Şir‘a‘da zîrâ
1698. Atanıñ ananıñ sözün ri‘âyet èdeler evlâd
Öliceğ kabrin_anlarıñ ziyâret èdeler ammâ

[72b]

1699. Oğul çağırmaya adın ataya anaya adın
Ya meclisde üzerine geçüp oturmayalar tâ
1700. Ata hem ana evlâda edeler merhamet ihsân
Oğul da kendi mâlından ede infâk aña i'tâ
1701. Ata atadılığdan hiç yaramaz söylemeyeler
Oğul da ta kîm_anlara ede olmaya isti'sâ
1702. Ya atasından_édüp 'âr nefy-i nisbet etmeye
Olur pes la'nete lâyık anı hiç etmese kaç'â
1703. Atasını ağırlayan önünce gitmeye dër hem
İmâmet etmeye dahı geçüp o günde dër ma'nâ
1704. Ata ana ölürse hem namâzın kılalar anuñ
Ziyâret edeler kabrin ki cum'a günleri cem'a
1705. Vaşiyet etseler anlar getüreler yerin'anı
Dahı cân için_anlarıñ taşadduk edeler i'tâ
1706. Yoğısa verecek nesne edeler fâtiha in'âm
Atası tostlarına hem ede ikrâm-ile na'mâ

El-Bâbu Hâmîs Erba'in: Zevî'l-Erham Hukûkun Beyân Éder

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün]

1707. Eger bir kişi erhâmın şıla-i rahm ede ey şâb
Çün_ol kişiye bil tahkîk şıla-yı rahm ede Vehhâb
1708. Dahı bir kişi erhâmdan şılayı kaç' ederse bil
Şılayı kaç' eder Allâhçün_ol kişiden_ey ahhâb
1709. Gelür hem bir hadîs içre şıla-yı rahmı etmek dër

Kişiniñ artırır 'ömrin rivâyet êtdiler aşhâb

1710. Şılaya varmaya hem bir kişi kâdir uyıcağ dër
Evine ol kişiniñ hîç melâ'ik gelmez_ey mahtâb
1711. Olur kardaş tayu 'ammı ata yerinde duranlar
Dağı 'amme dağı hala ana yerindedür ey şâb
1712. Gelür hem bir hadîs içre kim_ulu kardeşin hakkı
Gêçe kardeş üzerine ata hakkı gibi ey şâb

El-Bâbu Sâdis Erba'in: Kuluñ ve Karavaşın Huququn Beyân Êder

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ülün]

1713. Beyân edem işit imdi anı da
Ki ya'nî kul karavaş hakkını da
- [73a] 1714. Kişi kul ya karavaş alsa nêde
Demiş aşlında almaya anı da
1715. Ki ya'nî Rûmî ola aşlı rengi
Ki hiç olmaya anın aşlı zengî
1716. Du'âlar êde hayr-ile kim_ala
Anuñ şol saçına başına bile
1717. Alıcağ tatlu nesnelere yêdüre
Şu güci yêdüğü işe buyura
1718. Aña kendü yêdüğinden yêdüre
Giyeceğinde kendi gibi göre
1719. Dağı dökmeye nâ-ħağ yere niçün
Kıyâmet de kışâş olur anuñcün

1720. Resûl dâr-ı fenâdan naql edicek
Çün_ol dâr-ı beķâya hem gidicek
1721. Buyurdı ümmetine iki nesne
Tutalar ya'nî anı der kimesne
1722. Biri oldur ki terk etmek namâzı
Namâzı kılmayan bulmaz murâdı
1723. Biri oldur unutmayalar_anı
Ki vardur kul karavaş hakkı ya'nî
1724. Anı dögmeye evvel ede ihfâz
Öğüt vere naşihat hem çü rağâz
1725. Güci yêtmediğın buyurmaya dër
Buyursa bile yardım eyleye dër
1726. Kişi kul ya karavaş alsa anı
Katı çok anı kullanmaya ya'nî
- [73b] 1727. Katı çok eğlemeye ede âzâd
Katı zulm etmek hür ede isdâd
1728. Er_işin 'avret_işidür kişiye
Buyurmayalar_anı bir kişiye
1729. Ki nâ-haķ yere döğüp urmayalar
Tutup ya kulağın burmayalar
1730. Meğer bir gün o zü'n-nûreyn_ 'Osman
Kulağın bir kulunuñ burdı ol han

1731. Ki soñra ulağın ol ula vèrdi
Ki kendi ulağın burdura vèrdi
1732. Rivâyet ètdiler aşhâbdan_ey zâd
Ki ulların dögenler ètmiş_âzâd
1733. Dèmeye ullarına kişi anı
Ki ulum diyü söylemeye ya'nî
1734. ulum dèmeye Hâa ullu_ède
Ne dèrseñ Hâ bilür halka anı da
1735. Eger kendi ata binerse nède
Dèmiş hem bindüre ata anı da
1736. Yemeği bile yèye dèr yemekden
Ya göndere aña da her yemekden
1737. Dağı 'afv ède ol eksüklìđini
Kim_anuñ hizmetinde eksüklìđini
1738. Dağı fikr ède kendi eksüğini
'İbâdetde çün_ol eksüklìđini
1739. Èdicek hem dağı bir ulı âzâd
Anı ullanmayalar ayru_âbâd
- [74a] 1740. Müdebber ètse anı dağı nède
Gèrü dürtmeyeler aıla anı da
1741. En_evvel ullarına kişi nède
Aña dîn yolunu hoş ta'lîm_ède

1742. Dahı öğrede Yûsuf sûresini
Aña bildüre Yûsuf kışşasını
1743. Zinâdan havf eden kulım evere
Eger had lâzım_ olsa kendi ura
1744. Kul_olan kulluğı Hağdan ğanîmet
Görüben ede mevlâsına hizmet
1745. İki mevlânıñ_ol dër hizmet-ile
Yerine getüreler ğayret-ile
1746. Birine on bulur hür etse tâ'at
Yigirmi yazılır kullara elbet

El-Bâbu Sâbi' Erba'in: Sâ'ir Halâyıklar Huququn Beyân Eder

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ülün]

1747. Çü bildiñ her muvâfıklar huquqın
İşit sâ'ir halâyıklar huquqın
1748. Degildür kişiye hâceti nede
Anı kim halkıñ_ahvâlini cümle
1749. Ve illâ şol mesâkin hâlini dër
Bileler anlarıñ_ahvâlini dër
1750. Biliş olmaya çok kişilere pes
'Avânıñ hâlini bilmeyeler kes
1751. Gelür hem bir hadîs içinde meşhûr
Yazılmış Şir'atü'l-İslâm'da meşhûr
- [74b] 1752. Demiş Hağ emri eyle kişiye bir

Belâ gelse ki ya' nî olsa taqdîr

1753. Ne deñlü âşinâsı varsa cümle
İçinde olalar anlar da bile
1754. Ayak altında hayvâncıkları hiç
Başup öldürmeyeler anları hiç
1755. Ziyânı olmayan hayvânları da
Dağı öldürmeyeler anları da
1756. Anuñ yüzine tahfa vurmayalar
Kalan hayvânlarıñ da urmayalar
1757. Atuñ kesmeyeler dağı kılını
Ki ya' nî yelèsini kıyruğını
1758. Velî öldüreler şu ikileri
Şarı arı yeşil keltenkeleri
1759. Dağı beş nesneniñ kanı helâldür
Yılan 'akreb alaca qarğalardur
1760. O beşden qaradur anında biri
Yavuz kelbdür komağ hiç anı diri
1761. Hiç_öldürmeyeler anı görünce
Kim_ol bâl arısı serçe qarınca
1762. Dağı öldürmeyeler kurbağayı
Dağı hem hüdhüdi kabluburgayı
1763. Tavarıñ yüzüne hiç urmayalar

Yuvadan kuşları uçurmayalar

[75a]

1764. ‘Azâb  tmeyeler nesneye bil n r
Anı ancak  den All h bil_ey y r

1765. Eli altındağı hayv nları a 
Koyup hi   tmeyeler anı muht  

1766. Şuyu men‘  tmeyeler ger i erse
Ki g nde Şuyı y tmif ke  i erse

1767. KiŐiniň adını koyub da bir ad
Laķab komayalar hi  ğayrı bir ad

1768. İki hayv nı bir biriyle d r hi 
ŐavaŐdırup uruŐdurmayalar hi 

1769. B reye la‘net_ tmeyeler_ins n
Deveye la‘net_ tmeyeler_ihv n

1770. Anı meŐhareye almaya ya‘n 
Ki bir kişi ki  irk n ola anı

1771. Dağı ‘ lim kişilerden kimesne
Varup hi  istemeye d r    nesne

1772. Ve ill  isteyeler andan_anı
Oķuyup dinlemek gibi olanı

1773. Olalar d ‘ima ‘ limler-ile
Dağı misk nler   d Ők nler-ile

1774. Dağı z limler-ile olma bile

Bir_adım anlar-ile gitme bile

1775. Dağı mâl-ile étmeye tekebbür
Ya hiç kimseye hünerle tekebbür

1776. Göricek hem dağı mü`minleri uş
Aña hulq-ile sözler söyleye hoş

1777. Dağı kâfirlere yüz vërme elbet
Göricek eyle anı dîne da`vet

[75b]

1778. Şığıra binmeyeler gitmeyeler
Hımâr gibi anı yükletmeyeler

1779. Hõrusa sögmeyeler hiç beyâza
O zîrâ çağırır halkı namâza

1780. Bilür misin niçündür bunca sözler
Anı `âkıll olan kalbinde gizler

1781. Anuñçündür bilüñ anı haqîkat
Anuñçündür öğüt va`z u naşîhat

1782. Ki mü`minler edeler anı idrâk
Haţaya uğrayup olmaya ihlâk

1783. Ki ya`nî étmeye nefsini nâra
Yoluñ toğrusına ol gide vara

El-Bâbu Sâmin Erba`în: Emr-i Ma`rûf Êtmegi Beyân Êder

[Mefâ`ilün / Mefâ`ilün / Fe`ûlün]

1784. Gelür bu bâb içinde ola ma`nî
Êder bil emri ma`rûfdan beyânı

[76a]

1785. Çün_emr-i ma'rûf_eden neyleye dër
Ki anı kendi evvel işleye dër
1786. Pes_andan halka anı éde takrîr
Ki işden kişilere éde te'sîr
1787. Dağı hem emr-i ma'rûf_éde şâha
Ki ya'nî zâlim_olan pâdişâha
1788. Yaramaz fi'li görse éde tağyîr
Anıñçün belki éde aña ta'zîr
1789. Güci yétmezse aña neyleyeler
Aña bâri dil-ile söyleyeler
1790. Güci yétüp dağı sözi geçenler
Édeler emr-i ma'rûf_nehy-i münker
1791. Gelür hem bir hadîs içre hikâyet
Bilâl ibn-i Sa'id'dendür rivâyet
1792. Günâh mañfi olursa dër muhaqqak
Zararı issine olur dër_ancağ
1793. Günâh ger âşikâre olsa kârı
Cemî'i halka hep vardur zararı
1794. Sözi Hağ söyleye gelse elinden
Ki ya'nî korkmaya halkıñ dilinden
1795. Dağı vâ'iz olanlar anı nede
Ol_işi kendi halkdan evvel_éde

1796. Pes_andan soñra halka éde vére
Tutalar sözünü halk aña göre
1797. Diye Hâk buyruğını atasına
Dağı söyleye anı anasına
1798. K̄abûl éderse hoş étmezse artuğ
Anı tınmaya varup édüben çok

El-Bâbu Tâsi' Erba'in: Riyâset Beyân Éder

[Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün]

1799. Ki kağı olsa bir kişi bıçaqsız zebh olunur dër
Gelür ol bir hadîs içreçün_êtdiler rivâyeti
1800. Dağı hâkim olan kişilerin hakkında bir söz var
Demişdür bir hadîs içre gelür anuñ beyânâtı
- [76b] 1801. Ki meşûr yerine hâkim olanlar varıcağ nola
Dağı kâğî olanlara sorılcağ su'al katı
1802. Véreler ellerine hem bitilerin oğuyalar
Bu sözi söyleyeler çok temennâlar édüp katı
1803. Nolaydı dünyâda hiçbir kişiye söylemeyidüñ
Ya hiç hükm eylemeyidiñ ne bir hurmâ ne bir zâtî
1804. Ki hiçbir kimse hakkına demeye bir sözi anlar
Ya hiç hükm étmeye nesne iki beyninde bir zâtî
1805. Hem_isteyenlere anı demiş vermeyeler hêrgiz
Ki kâğılığı beñligi işidüp bu mağâlâtı
1806. Bulalar bir iyü kişi koyalar halk üzerine

Ki 'âkıll ola ol kişi ede 'adli 'adâleti

1807. Anuñ reyi ola maḥkûm sözi toğru ola dër hem
Ri'âyet ḥâlini dâ'im gözetmek ola 'âdeti

1808. Êrüp yoḥsulları gözden ki bâyları gözetmeye
Şerif olanlara hem ol daḥı meyl êtmeye kıatı

1809. Ya ḥükm êtse iki ḥaşma beraber söyleye sözi
İki ḥaşmıñ arasında 'adâlet eyleye kıatı

1810. İki ḥaşmıñ biri tozup biri söylemeye anda
Biri olmasa birine buyurmaya maḳâlâtı

1811. İki söylemeden hiç birine êtmeye ḥükmî
Daḥı efşâde êrmeden hiç_êtmeye feşâlâtı

1812. Daḥı hem olmaya begler ri'âyet-ile hiç ortak
Ya nesne şunup_almaya hem_êtmeye zirâ'atı

1813. Daḥı ḥükm êtmeye kâğî ki üç nesne ola mevcûd
Ki kaç şusuz olıcaḳ ya daḥı kaḳıyıcaḳ kıatı

[77a]

1814. Hedâye almayalar hiç daḥı da'vete varmaya
İşidüp bu sözi begler ede 'adli 'adâlâtı

1815. Ğanilerden zekât alup üleşdüre faḳîrlere
Taşadduḳ eyleye dâ'im seve ḥayr-ile ḥayrâtı

1816. Ḥarâcı devşirüp ğazî olanlara üleşdüre
Vere hem borcuna borçlu kişiniñ ol zariyyâtı

1817. Daḥı hem kıurtara mazlûm olanı zâlim_elinden

Dağı geydüre yalıcak olanlara libâsatı

1818. Hâreminiñ kışasını getüre yerine hem ol
Uralar had zinâ edüp suçı yapanlara katı
1819. Hazîneden ola harcı ya beyti'l-mâl mâlından hem
Ki begler-ile kâdîlar o mâldan göre alâtı
1820. Yiyecek evlenecek ev yapacak ola bil miqdâr
Ola hem birde hizmetkâr dağı hem ola bir atı
1821. Hazîne begler_üstünde emânetdür demiş çüncüm
Eger bundan ola artuk olur etmiş hıyânâtı
1822. Ola hem kâdîlar begler muşâhip anlarıñla kim
Olalar 'âlim u 'âkıll budur sünnet de 'âdâtı
1823. Şu alçak kişilerle hiç oturup tırmaya begler
'Amel vermeye halk üzre yaramaz kişiye zâtî
1824. 'Ömer göndermek_isterdi kaçan halk üstüne 'âmil
Aña dört nesne şart edüp verirdi ol vilâyâtı
1825. Ata binmeye komaya kapısında kapucı hiç
Yemeye ince etmekler hem_ince geymeye katı
1826. Ki begler kâdîlar 'âkıll olalar 'âlim_ü 'âdil
Olariñ gayrı halkdan hem olalar fâzılı katı
- [77b] 1827. Dağı bir kişi kim on kişi deñlü olmaya 'ilmi
Ki lâyıkk olmaya kâdîlğı ya beglige zâtî
1828. Dağı nûş-ı revânîñ hem bileler kışasın begler

Davet anuñ kelâmından çün_êtdigü rivâyâtı

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1829. Ki ya'nî beglik_olmaz dër kelâmı
Ve illâ 'asker-iledür kıyâmı

1830. Demiş hem 'asker-ile olmaz_illâ
Sëmüzerle bulur ancak merâmı

1831. Demiş hem sëmüzerle olmaz_illâ
Olur şol il vilâyetle nizâmı

1832. Demiş hem il vilâyet olmaz_illâ
'Adâletle olur ancak tamamı

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1833. Hâkıñ buyruğımı hâkim olanlar êtmeyeler terk
Unutmaya dağı kâdî olan râh-ı risâlâtı

1834. Hem_icmâ' ümmetiñ anlar gideler yollarına dër
Ya beñzer êdeler anlar ki fikr-ile firâsâtı

1835. Tanışacak olursa ger tanışa ehl-i 'ilm-ile
Oturacak kazâyâ iş bunı êde tilâveti

1836. Ri'âyet üzerine ol durur Hâkķı bil_anlarıñ
Tutalar sözüni hâkim olanlarıñ ri'âyeti

1837. Mübâh olan fii' llerde muţî' olmağ gereklü hem
Dağı anlarıñ_ardında namâz kıla cemâ'âti

1838. Eger birr ü eger fâcir uyalar olalar hâzır
Habeşî kul da olursa êdeler ittibâ'âtı

[78a]

1839. Dağı cum'ada bayrâmda namâz kıllalar_ardında
Ğazâya gideler bile éderse ger ğazâvâtı
1840. Dağı bildürelers aña şu halka hâcet_olanı
Aña 'arz édeler anı varup hâli ri'âyâtı
1841. Dağı sultân olanlardan gerekdür halka dört nesne
Cihâd u hüküm ü⁴⁶³ dağı cum'a imâmâtı
1842. Du'âsına icâbet her kim_étmez mubtedi'dür ol
Dağı zındıkıdur aña kim_étmezse itâ'âtı
1843. Hadîs içre gelür her kim ihânet éde sultâna
Zelîl éder anı Allâh çeker dürlü zelâlâtı
1844. Eger zâlim de olursa aña étmeyeler la'net
Anı işlâh éde Allâh du'â éde ri'âyâtı
1845. Eger zâlim ola sultân bileler anı Allâhdan
Ki zîrâ kullarınıñ Haq vèrir fi'lince âfâtı
1846. Anuñ zulmini cevriñi ki Haqdan bileler anı
Günâhdan kıllalar tevbe édeler hayrı tâ'âtı
1847. Dağı şol kişi câhildür ki da'vet étmeden vara
Ya sözüñ bilmeye aşlın anı éde hikâyâtı
1848. Kâtı çok varmaya kâdî olan sultân kapısına
Demişler o durur zîrâ yaqar anı harârâtı
1849. Dağı ol pâdişâh olan kişi Haq gölgesidür dèr

⁴⁶³ Mk:

Ki vâcibdür aña bu halk éde ta'zîm u gâyatı

1850. Ki zîrâ mazlûm_olanlar şıgınlur varup aña
Ki Hâkdandır gâzâb rahmet éden oldur 'inâyâtı

1851. Görür kullarınıñ Allâh yaramaz fi'lini her kâh
Çün_aña göre zâlim şâh vèrir olmaz 'adâlâtı

[78b]

1852. Eger halk üstüne zulmi olursa begleriñ anda
Yaramaz işlerin iyü işe döndüreler katı

1853. Çün_ol zulmiñ ziyânı var harâr olur diyârı dâr
Yemiş ağaçları korur dahı kahtlık olur katı

1854. Ki bu dünyâ da hayr-ile éde her kim ki ihsânı
O dünyâ da o sultânı görür ol hayrı hayrâtı

1855. Ki sultân olmasa 'âdil édemez hayrı bir kişi
Ayak altında hep ihlâk olur érkek dişi mâsı

1856. Rivâyetdür şahîhinden işit sözüñ şahîhinden
Resûlullâh hadîşindençün_êtdiler hikâyâtı

1857. Ki dîn-ile ola sultân anuñla bâkidür edyân
Bu dîn kuvvet bulur ey cân o sultân-ile gâyatı

1858. Gelür hem bir hadîş içre demişdür şir'a da anı
Ki 'avret olsa sultânı harâb olur vilâyâtı

1859. Felâh bulmaz olar elbet ki şâhları ola 'avret
Ki zîrâ 'aklı noqşândur hem_eksikdür diyânâtı

El-Bâbu Hamîs: Ğazâniñ Sünnetlerin Beyân Êder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün]

1860. Gelür hem bir ğadîs içreçün_êtdiler rivâyetle
Demiş ğâzîleriñ müzdin beyân êtmîş risâletle
1861. Ne deñlü 'âlim u 'âbid nebîler evliyâ zâhid
Meşâyığ evliyâ zâ'id ola 'âlemde 'âdetle
1862. Kıtında ğâzîleriñ şol kâderdür ğayrı anlarıñ
Deñizden şu alur hem çü şu ğarlanķıç ki ğanatla
1863. Dağı ğâzîleriñ aţımı tersisüdü ki hep
Ķıyâmetde terâziye girer ol ğayrı tâ'atle
- [79a] 1864. Dağı her kim gece gündüz tuta Ħağ buyruğın dâ'im
Oda ulu ğâzîdür bil bulur fazlı sa'âdetle
1865. Demişler ol ğazâikdür bu dünyâdan o bu dünyâ
İçinde hem olanlardan ki yokdur ğaddi ğâyetle
1866. Gerekdür kişiyevvel êde nefsi ğazâsını
Pes_andan şoñra kâfirle êdeler cengi âetle
1867. Oğ_atmak ata binmek at segirtmek bile ğâzîler
Dağı bilmeyene yardım êdeler hem i'ânetle
1868. Dağı bir oğ-ile hem üç kişi uçmak bulur dër bil
Biri yuyan biri atan biri yardımcı ğâyetle
1869. Yarışdırmayalar nesne ve illâ şol üçü ey cân
Biri atdur biri deve biri oğdur remâyetle
1870. Ķoşardı zîrâ peyğamber ol_atları develeri

Demişler altı aylıkdı ovaları vilâyetle

1871. Ğazâya gidicek gitmek gerekdür penceşembe gün
Gideniñ gitmeyen evin gözede lütf u kâmetle
1872. Gidenler kâdirise hem ki 'avretin bile ala
Yarasın şara yoldaşñ ya şu vère kifâyetle
1873. Dağı gâzîlere her kim êde yardım ya yaralı
Kişileriñ yarasını vara bağlaya sâ'atle
1874. Vara ya gâzîleriñ ol atın tuta ya ot vère
Ya yoldaş ola atını şuvara hem saķâratla
1875. Ya bile gitmeye evde kıala evin gözede ya
Varup nesne şata bâzâr êde anda ticâretle
1876. Ğazâya gâzîler-ile bile varmış gibidür ol
Ki cengi ģarbe anlarla bile girdi meşâetle
- [79b] 1877. Ğâzîler bulduğımızdı dağı bulsa gerek olda
Hem_anlara olan iģsân aña da ol sa'âdetle
1878. Ve illâ gün toğar iken turalar êtmeyeler cenk
Hem_anda pehlivânlar öñ şafa vara şecâ'atle
1879. Dağı cenk êtmeyeler gün zevâle gelicek ol dem
Dağı êtmeyeler cengi ikindi olsa sâ'atle
1880. Silâhı olmayanlar cenk içine girmeye anda
Sivârñ göksine karşı dağı tırmaya rahatla
1881. Dağı cenge varan iyü ata binmek gerek şıdķın

Ëdüp maħkûm hem _Allâha şığına isti‘ânetle

1882. Daħı ol pehlivân olan ‘adüvey gitmeye qarşu
Temâdî êtmeye Hâqdan buluşmağa ‘adâvetle
1883. Vara bir şehre gâzîler göreler anda var mescid
İşideler yahud anda kim _ezân u ikâmetle
1884. O yeri gâret_êdüben yıkıp yakmayalar aşla
Hem _incitmeyeler ehlin alup malın ihânetle
1885. Daħı yoldaşların yolda koyup gitmeye gâzîler
Ġanîmet mâlna hile hiç_êtmeye hıyânetle
1886. Resûlullâh zamanında çü bir kişi Ġanîmetden
Alur hayber güninde bir düzi boncuq nihânetle
1887. Ki hasta oldu o kişi Resûl hiç varmadı aña
Ölüp âhir namâzını o kılmadı ziyâretle
1888. Ġanîmet mâlnı daħı uğurlamışdı bir kişi
Ki kısmet olmadan andan hem_alsadı nihânetle
1889. Bulup had urdular aña deşirüp cümle eşyâsın
Ödeyendir diler anı yanup gitdi temâmetle
- [80a] 1890. ‘Adüvvi şalmadan atı ki da‘vet êdeler dîne
Müsülmân olmaz_ise ger harâç ‘arz êde gâdetle
1891. Harâcın vërse ger nêde ki kırtlar mağası êde
Yoğısa vara cenk êde ki dönmeye ferâgatla
1892. Göreler düşmânı çoqdur gec-ile êdeler bazğûn

Çıralar dunla küffârı kımayup ya' nî râhatla

1893. Şalâbetle vara arşlân gibi meydana gâzîler
Yerinden ermeye kendin kaya gibi mehâbetle
1894. Toñuz gibi ola cümle edecek hamlesi kıatı
Behâ dirlik de hem ayu gibi ola şecâ' atle
1895. Vefâ da it gibi ola olunca gitmeye andan
Ulusın etmeye hiç terk ola dâ' im itâ' atle
1896. Tekebbür olalar kıablân gibi ol cenk de gâzîler
Göricek anı kâfîrler ede kıavfî kıayâletle
1897. Cefâkâr ola hem eşek gibi çomağ urursalar
Gözede kendüyi turnâ gibi hem iltifâatla
1898. Dağı dâlgü gibi ola ki mekr etmekte düşmâna
Alaca kıarğa gibi hem tevehhüm ede gâyetle
1899. Dağı hem kıurt gibi ola 'adüvvi gâret_ etmekte
Hîrâset de dağı kerki gibi ola meşâletle
1900. Ökê gibi ola fırsât zamanın gözede dâ' im
Kıaçan fırsnat bula anı yitürmeye kıamâkıatla
1901. Kıarınca gibi hem ol yük yarâğın götüreler çok
Kı hâcet olanı ya' nî alalar hep temâmetle
1902. Mürâbiler gibi hem az parâğı çokla göstere
Olursa dağı bir süngü alursa da asânetle
1903. Kışi cenk eyleyüp Allâh için ölmek gerekdür dâr

Ki şıdk-ile ğazâ edüp şehîd ola şehâdetle

1904. İşit kim ol kişi n'ola döşek üstünde ger ola
Şehîdler müzdüni bula bula uçmağ selâmetle
1905. Şehîd olan kiŝiniñ cân kıtında ŝaqlanur belki
O cennet kuŝlarınıñ kırsağındadır emânetle

El-Bâbu Hâdî Hamsîn: Marîz Mübtelâ Hağkın Beyân Eder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1906. İşitgil mü' minini mübtelâyı
Ğanîmet göreler anlar belâyı
1907. Çogaldı bir hadîs içinde étse
Kılur Hağ sevgilü kulunu ğasta
1908. İşidür anlarıñ zârılığını
Sebeb kılar ğünâh arılığını
1909. Kerâmetdür belâya ŝabır_étmek
Tağâretdür demiş uyula gitmek
1910. Arıdır kiŝiniñ zağmet ğünâhın
Ğörür Hağ kıllarınıñ zârın_âhın
1911. Gelür şir'a içinde bir ğıkâyet
Resûlullâh hadîsinden rivâyet
1912. Marîziñ gövdesinden eksilür dër
Varır cennet içinde irkilür dër
1913. Ki ya'nî bir kişi ğasta olıcağ
Teninden gövdesinden eksilêcek

[81a]

1914. Bu tenden eksilen ya' nî nûru ol
Varur cennet içinde irkilür ol
1915. Dağı buyurdı anı fahr-i 'âlem
Ki ya' nî bir kişiye gelse dër gam
1916. Bu âyeti okusan on kez_ancağ
Giderür kaygusını töz anuñ Hağ
1917. Resûle geldi dër bir kişi hâlim
Marizlendi bedenüm gitdi mâlım
1918. Buyurdı şol kişiniñ hayrı olmaz
Ki gitmez mâlı kendi şıru olmaz
1919. Bu dağı haşr olıcağ aña vara
Varup cennet içinde aña ère
1920. İki bir bedendendür çü zîrâ
İki de varup cennete gire
1921. Şuña beñzer ki iki kimse bile
Şerik olup ala bir kulı bile
1922. Birisi hışşasını ètse âzâd
Şatılmaz yarısı hep olur_âzâd
1923. Gözi durmaz olursa bir kişiniñ
Günâhı 'afv olur hep ol kişiniñ
1924. Gelür hem bir hadîş içinde ma' nî
Ki sıtma tutsa bir mü' mini ya' nî

1925. Cehennemden olur ol mü' min_ âzâd
Bu sözi işidü ben olasin şâd
1926. Rivâyetdür insândan diñle anı
Resûlullâh'dan_ étmişdür beyânı
1927. Kim_ üç sâ' atce sıtma tıtsa her kim
Aña şabr éde hem şükr éde tâ kim
1928. Meleklerle éder Hâk aña varıñ
Belâma şabrı var mı anı görüñ
1929. Yazuñ anı berâ' atün minen-nâr
Aña iş bu berâtı hoş yazarlar

Bismillâhirrahmânirrahim hazâ kitabun min Allâhil azizil hâkim beraetun li funanin ila kad amenet bikelcennetu ve ehvibe leke minennar⁴⁶⁴

[81b]

1930. Kişi hasta olıcağ diñle râzı
Güci yêtdükce kıomaya namâzı
1931. Dağı hastalığın gizleye halkdan
Dileye mağfıret isteye Hâkdan
1932. Dağı üç nesne var gizleye halkdan
Ġanîmet bileler anları Hâkdan
1933. Taşaddukdur iyülik eylemekdür
Dağı hasta olıcağ gizlemekdür
1934. Gelür hem bir hadîş içinde ma' nî

⁴⁶⁴ Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla bu aziz ve hâkim olan Allâh'tan bir kitaptır. Cennete gitmesine ve cehennemden kurtulmasına falan kişi için bir kurtuluştur.

Resûlullâh dilindendür beyânı

1935. Ki mü' minler nişânı dër bu hâli
Çün_ol üç nesneden olmaya hâli

1936. Biri 'illet biri kılletdür_anıñ
Biri zillet demiş ol üç nişânıñ

1937. Günâha tevbe kıla hâsta olan
Tezarru' êde Hâkka tevbe kılan

1938. Dileye kendüye Hâkdan şifâyı
Okuya kesret-ile bu du'âyı

Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâşerîke leh, lehu'l mülkü ve lehu'l hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr⁴⁶⁵

1939. Dağı hâsta yalanı söylemeye
Uyumadım şu vaktince demeye

1940. Demeye bunca gündür boğazımdan
Ki nesne geçmedi hiç boğazımdan

1941. Yaturken gaflete ya varmış_ola
Ya bir tamlâ ağzına şu girmiş_ola

1942. Göre kim bir kişi kala yanına
Kalanıñ bakmaya hâsta eline

[82a]

1943. Yemek içmek aña 'arz edeler ger
Aña incinmeye hâsta olanlar

⁴⁶⁵ Allâh'tan başka ilâh yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na aittir. O, her şeye kâdirdir.

1944. Bişürmişsin yaramaz nesne diyü
Dağı tılcınmaya nedür bu diyü
1945. Şifâ için okuya zıkr-i Kur'ân
Şalât u fâtiha ihlâsı ey cân
1946. Okuya fâtiha ile hem_ihlâş
Üfüre gövdesine eline hâş
1947. Şifâdur fâtiha her derde ey yâr
Hadîş-ile gelür bir söz dağı var
1948. Dişi ağırsa dër ol bir kişiniñ
Kosun barmağını ağrır dişiniñ
1949. Üzerine koyup okuya âyet
Bilü gün okuyacak iş bu âyet

Kul huvellezî enşeeukum ve ceale lekumus sem'a vel ebsâre vel ef'idete kalîlen mâ teşkurûne⁴⁶⁶

1950. Şığa ya hasta cismin sağ el-ile
Yedi kez okuya iş bunu bile

Bismillâh eüzü bi-izzetillâhi ve kudretihi min şerri mâ ecidu ve uhâziru⁴⁶⁷

1951. Resûlullâh 'Ali'yeçün buyurdu
Kaçan başiñ eger ağrırsa dëdi
1952. Eliñ başiñ üzerine koyasın
Ki Haşr'ın âhirini okuyasın

⁴⁶⁶ Mülk 67/23: (Ey Resûlüm) de ki: Sizi yaratan, size işitecek kulak, görececek gözler ve duyacak kalpler veren O'dur. Siz, pek az şükrediyorsunuz.

⁴⁶⁷ Bedenimde çekmekte olduğum şu hastalığın şerrinden Allâh'ın izzet ve kudretine sığınıyorum.

1953. Du‘âlar dökre dèrdi hasta için
Oğun iş bunı dèrdi sıtma için

[82b] Bismillâhil-kebîr eûzü billâhil-azîm min şerrî küllî ne‘ârin ve min şerri harrin-
nâr⁴⁶⁸

1954. Dağı vardır ‘Ali’den bir rivâyet
Resûlullâh’dan_étmişdür hikâyet

1955. Yağar ger yağmurîñ şuyın ala dèr
Oğuya aña yétmiş fâtiha dèr

1956. Dağı tevḥîdi yétmiş kez oğuya
Lâ ilâhe illallâh

1957. Dağı bu ismi yétmiş kez oğuya
Sübḥân Allâh

1958. Dağı yétmiş şalavât oğuya dèr
Ki hasta ya o şuyı içüre dèr

1959. Ki ya ‘nî ol şuyı her şubḥi aḥşâm
Yedi gün hastaya içüre itmâm

1960. Demiş mecnûn olana bunı yine
Bu âyeti oğuya üzerine

E fe hasibtum ennema halaknakum abesen⁴⁶⁹ illa Rabbul arşil kerîm⁴⁷⁰

1961. Dağı korkmuş ola bir nesneden cân

⁴⁶⁸ Yüce Allâh’ın adıyla kanı kesilmeyen damarın şerri ve ateşin sıcaklığının şerrinden yüce Allâh’a sığınırım.

⁴⁶⁹ Mü’minûn 23/115: Yoksa sizi boş yere yarattığımızı ve Bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?

⁴⁷⁰ Mü’minûn 23/116: O şerefli arşın Rabbidir.

Anı k r kutmuŐ_ola cin ya Őeyt n

1962. O uyalar aŐa iş bu du' yı
Diley p kend ye H kdan Őif yı
1963. T gurmaŐda nis  zaŐmet g re d r
Yazup sır a  an ga i ure d r
- [83a] 1964. Oda yanmaya iş bunı o uyan
Şuya ğark olmaya daŐı o uyan

 nne veliyyiyallahullezi nezzelel kitabe ve huve yetevelles salihin⁴⁷¹ Ve ma kaderullahe hakka kadrih  vel ardu cem n kabdatuhu yevmel kıyameti ves sem v ti matviyy t n bi yeminih, subh nehu ve te' la amma yuŐrik n⁴⁷²

1965. Hem_istis a olursa anı g reler
Yazup sır a  an ga i ureler
1966. CamuŐluk  tse  ayv n g rse anı
Tutup Şağ kulağın o uya bunı
1967. DaŐı bir kişi nesne yarı kıla
 ki rek'at nam z urup o kıla
1968. O uya s re-i Y s n'i ya'n 
Ol_iki rek'ate baŐŐ  de anı
1969. Nam z ardınca hem iş bu kel mı
O uyup  deler anı tem mı

⁴⁷¹ A'r f 7/196: KuŐkusuz benim velim, Kitap'ı indiren All h'dır. O, s lih olanların velisidir.

⁴⁷² Z mer 39/67: All h'ı hakkıyla takdir etmediler. Yery z , Kıyamet G n  tamamıyla O'nun avucundadır. G kler de O'nun Şağ eliyle d r lm Ő olacaktır. O, onların ortak koŐtuklarından m nezzehdir ve  ok y cedir.

Yâ Hâdiye'l-mudillîn radde aleyye salâtin⁴⁷³

- [83b] 1970. Kılı kaçan kişiler ya ne kıla
Oğuya iş bunı kul gèrü gele
1971. Bunı hem uğrıdan qorqan oğuya
Döşege bul eden dağı oğuya

Kulid'ullahe evid'ur rahman, eyyen ma ted'u fe lehul esmaul hüsnâ ve la techer bi
salatike ve la tuhafit biha vebtegi beyne zalike sebila⁴⁷⁴

1972. Isızlık da yabanda qalsa nede
Bu âyeti oğuya ger işide

İnne rabbekumullâhullezî halakas semâvâti vel arda e lâ kavle tebârekallâhu
rabbulâlemîne⁴⁷⁵

1973. Resûlullâh buyurmuşdur belâsız
Eger yanqın ola anı göresiz
1974. Hemân ede körük tekbîr ü tekşîr
Soyundurur çü zîrâ odı tekbîr
1975. Sihir haqdur demekden bil murâdı
Asârı var diyeñdür dünyâdadı
1976. Resûlullâhçün anı gördi zîrâ
Ki tab'ına fütûrı erdi zîrâ

⁴⁷³ Hak yoldan sapanları hidayete erdiren.

⁴⁷⁴ İsrâ 17/110: De ki: "İster Allâh diye çağırım ister Rahman diye çağırım. Hangisiyle çağırırsanız çağırım en iyi isimler O'nundur. Salatında sesini ne fazla yükselt ne de fazla kıs. Bu ikisi arasında bir yol tut.

⁴⁷⁵ A'râf 7/54: Şüphe yok, Rabbimiz, öyle bir Allah'tır ki gökleri ve yeryüzünü altı günde yaratmıştır da sonra Arşa hâkim ve mutasarrıf olmuştur; aceleyle ve durmadan geceyi takip eden gündüze gecenin örtüsünü atar, o örtüyle örter onu ve güneş de onun emrine râm olmuştur, ay da, yıldızlar da. İyice bil ki yaratış da onun, buyruk da; âlemlerin Rabbi Allâh'ın şanı ne de yücedir.

1977. Aña sihr eylemişî ya 'nî sehher
Ki efsûn eylemişdür aña mekkâr
1978. Anuñçün nâzil_oldı iki sûre
Te'avvuz sûresidür iki sûre
1979. Oğudı anları hem ol yüzi mâh
O sihri def' eder anuñla Allâh
- [84a] 1980. Dağı göz degmede hîç şübhe yoğdur
Resûl zîrâ buyurdı 'aynı hağdur
1981. Meger ol hağreti 'Osmân ki bir gün
Bir_oğlancuğ görür hûb yüzi göñlün
1982. Kığırır ol şabîniñ⁴⁷⁶
Ki dër bunuñ aña ki çü qorına
1983. ⁴⁷⁷
Resûlullâh buyurdı dağı bir söz
1984. ⁴⁷⁸ken kişi ğusl'êde gide
Ya abdest ala bu sözi işide
1985. Yuyalar ol şu ile göz degeni
Dağı sünnet durur işit beyânı
1986. Ki göz degmeye diyen kişi tuya
'Aceb nesne göre bunı oğuya

⁴⁷⁶ Kelime, nüshanın zarar görmesinden dolayı okunamamıştır.

⁴⁷⁷ Mısra, nüshanın zarar görmesinden dolayı okunamamıştır.

⁴⁷⁸ Kelime, nüshanın zarar görmesinden dolayı okunamamıştır.

Maşaallâhu la havle ve lâ kuvvete illâ billâh⁴⁷⁹

1987. Dağı hem gözi ağrıyan nede dër
Açup muşhaf yüzine gözede dër
1988. Hacâmet külli derde hep şifâdur
Zarardur tok olana hem belâdur
1989. Ehad günü kıla her kim hacâmet
Edeler aç qarına anı elbet
1990. O gün başdan hacâmet kim kıla dër
Yedi dürli belâdan kırtula dër
1991. Cunûn-ile cüzâmdan hem beraşdan
Vü göz qararmadan uyuqlamağdan
- [84b] 1992. Dağı hem kırtula diş ağrısından
Emîn ola dağı baş ağrısından
1993. Velî eñse çukurından hacâmat
Unutkanlık getürür étme elbet
1994. Ayuñ on beşine dek hiç hacâmat
Edenler étmeyeler anı elbet

El-Bâbu Şânî Hamsîn: Hasta Şormağ Faşlın Beyân Eder

[Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün]

1995. Bilindi mü' minîni mübtelâlar
Marîziñ haqqını dağı bileler
1996. Ki hasta olsa bir müslim göreler

⁴⁷⁹ Kuvvet ve kudret yalnızca Allâh'tandır.

Varalar hâtırın anuñ şoralar

1997. İki gün bir biri ardınca illâ
Varup görmeyeler dër anı kavla
1998. Varıcağ hastanıñ dizi yanından
Tura oturmaya başı ucundan
- 1999 Hem_üç günde göreler bir kez_anı
Varup ol sağ olan hasta olanı
2000. Dağı hastaya varan anı bile
Ki ya'nî bakmayalar şağa şola
2001. Dağı hem hastaya çok bakmayalar
Yüzine dike dike bakmayalar
2002. İki ton giymeye hastaya varan
Ya kirli giymeyeler anı gören
2003. Elini tutuben hasta olanıñ
Su'âl êde nicedür diye hâliñ
- [85a] 2004. Elini alnı üzerine kıoya
Yedi kez hastaya bunu okuya

Es'elüllâhel-azîme, Rabbil-arşil-azîmi en yeşfiyeke illâ şifâen⁴⁸⁰

2005. Anuñcün isteye Hâkdan şifâyı
Yedi kez okuya iş bu du'âyı

⁴⁸⁰ Ulu Arş'ın Rabbi Yüce Allâh'tan sana şifa vermesini isterim.

Eûzü bi izzeti'llâhi ve kudretihî min şerri mâ ecidü ve uhâziru⁴⁸¹

2006. Dağı çok tırmaya hasta katında
Yüzün eşkitmeye hasta katında
2007. Beşâret ede hastaya özün yaş
Aña hoş gelecek söz eyleye fâş
2008. Dileye şıhhatini Hâkdan_ol vâkt
Diye Allâh ede sağ u selâmet
2009. Edeler hastaya hayrı du'âlar
Anı hasta olan bile diyeler
2010. Dağı hasta kişilerin du'âsı
Nitekim ol ferîştahlar du'âsı
2011. Du'âlar ede mü'minler dileye
Melekler de du'âlar ede bile
2012. Velî üç zahmet_olsa varmayalar
Şoralar hâlin_illâ görmeyeler
2013. Biri göz ağrısıçün birisi diş
Biri dağı çıyândur olar_imiş
2014. Dağı hastaya inlemek de sünnet
Ölümün zıkr edüp fikr etmek_elbet
- [85b] 2015. Ölüm aña mak kişiyeye hulk verir hem
Aza çok ni'meti çok gösterir hem

⁴⁸¹ Vücudumda duyduğum ağrının şerrinden ve sakındığım, korktuğum şu acıdan ve ağrıdan Allâh'ın izzet ve kudretine sığınırım.

2016. Giderür dünyâ ıarlığın gññülden
Melâmet olmaya hîç anı eden
2017. Ölümlün çok añan kişi arınur
Aña hem çok belâlar az görinür
2018. Giderir ĥubb-ı dünyâyı gññülden
Günâhı ‘afv olur ĥomaya dilden
2019. Sa‘âdetlü kiřiniñ yaşı uzun
Olur Ĥaĥĥa döner hem âĥir_uzun
2020. Dağı sünnetdurur ĥasta olıcaĥ
Kişi ĥayr eyleye elden gelicek
2021. Veyâĥûd mâlınıñ üçde birini
Vaşiyyet eyleye diye birini
2022. Varısa borcı anı defter_ede
Dağı ĥaşmı varısa râzı ede
2023. Kişiye bir zarar etse işâbet
Aña lâzım oĥuya bunu elbet

Allâhümme ahyinî mâkânetil hayâtü hayran lî ve teveffenî izâ kânetil vefatü
hayren lî⁴⁸² Allâhümme bârîk lî fi’l-mevti ve fi mâ‘bâdü’l-mevti⁴⁸³

2024. Diye ĥâcet olanı ĥaĥĥa üç gün
Ya yazup defter_ede anı bir gün
2025. Vaşiyyet etse bir kişi tıyalar

⁴⁸² Allâh’ım, yaşamam hayırlı olduğu ana kadar beni yaşat, ölüm hayırlı olduğu anda da beni öldür.

⁴⁸³ Allâh’ım, bize ölümü mübarek eyle ve ölümden sonrasını mübarek eyle.

Vaşiyetin yerine getüreler

[86a]

2026. Orucuñ hem namâzın fidyesini
Ödeyüp bulduralar hep yerini
2027. Vaşiyet et diyeler etmeye ol
Kıyâmetde çü dilsiz kopar_ol kul
2028. O gün halk söyleşir hep bir birile
Oña olmaya kim destûr vèrile
2029. Marîz olan kişi zıkr êde Hakkı
Günâha tevbe kıla bile Hakkı
2030. Eger sıhhat bula gısl êdinile
O ya 'nî müsteħabdür anı bile
2031. Seferden gelse de anı göre dèr
Seferdeki 'amelin döndüre dèr
2032. Resûle şordılar kankı 'ibâdet
Yèg_ola dèdi zıkrullâhdır_elbet
2033. Hata söylemeye hasta olanlar
Tarılup ölüm_istemeye anlar
2034. Kişiyè erse mert göre ganîmet
Ölümdür mü' mine tuhfe kefâret
2035. Yanına hastanıñ şâlih kişiler
Kıgıralar gele şâlih kişiler
2036. Tazarru'la du'âlar eyleyeler

Anıñçün Haqdan_anı dileyeler

[86b]

2037. Ki cânı ola îmâm-ile teslîm
Bula uçmaq içinde cânı tesnîm
2038. Aña tevîdî telkîn eyleyeler
Velî ibrâm êdüp di demeyeler
2039. Dağı hasta üzerine gelenler
Oquya sûre-i Yâsîn bilenler
2040. Dağı gökçek qoqlar êdüp_anda
Mu'atqar eyleyeler ol zamânda
2041. Marîziñ yanına çün kim melekler
Gelür mü'minçün_ederler dilekler
2042. Olursa hayr-ile ger cânı teslîm
Qopar hayr-ile bulur cânı tesnîm
2043. Dağı hem şer üzerine olanlar
Demışdür şer-ile qopar ger_anlar
2044. Göricek hastada hayrıñ nişânın
Sevineler añalar soñra cânın
2045. Göricek şer nişânını ne kıla
Gören kişiler_andan 'ibret ala
2046. Çün_oldur hastada hayrıñ nişânı
Pes_alnı derlemekdür bile anı
2047. Boğazı hırlamak şerriñ nişânı

Dağı beñzi kararırmağdur dër_anı

2048. Gelür hem bir hadîs içinde ma'î
Demişdür *Şir'atü'l-İslâm*'da anı

2049. Demiş ümmetlerim tâ'ûndan_öle
Şehîd ola aña uçmağ vërile

2050. Veyâ kâfirlere ulu belâ dër
'Azâb-ile olar ihlâk ola dër

2051. Hem_anda kaçmayup tıran nola dër
Şehîdîñ müzdüni olda bula dër

[87a]

2052. Yumalar ağızını dağı öleniñ
Yumalar gözlerini dağı anıñ

2053. Dağı bir mü' mini ölmüş tıyalar
Bu âyeti o vaqtin okuyalar

İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciüne⁴⁸⁴

2054. Aña töz göreler techîz u tekfîn
Ki töz defn edeler kırup namâzın

2055. Şabâh öldise kuşluğa komaya
Hem_ağşâm ölse érteye komaya

2056. Beyâz ola kefen şaralar_anı
Hem_örte böz-ile göreler_anı

2057. Ölüyi kavmi olanlar yuyalar

⁴⁸⁴ Bakâra 2/156: Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allâh'a aitiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.

Dağı şâlih kişiler şu koyalar

2058. Gelür hem bir hadîs içinde tibyân
Ölü yuyan kişiniñ ecrin_i' lân

2059. Ki her ne görse fâş etmeye anı
Pes_anı sêtr éde açmaya ya'nî

2060. Günâhı 'afv olur hep yumağ-ile
Anadan yèni toğmuş gibi ola

2061. Ölüsi olana nêtmek gerekdür
Varup anı gâzâ etmek gerekdür

2062. Aña hem merhabâlar eyleyeler
Dağı va'z u naşîhat söyleyeler

2063. Ölüsi olan_anı etmeyeler
Şağular şağdırup ağlatmayalar

[87b]

2064. Dağı hem çul giyüp kesmeye saçın
Dağı yırtmaya yüzün hem yaqasın

2065. Şağı şağıp ki çañ çalana la'net
Olur hem dinleyende bile elbet

2066. Muşîbet oduna şabr etmeyenler
Turup yaşın yaşın ağlaya anlar

2067. Öleniñ gıybetin hîç etmeyeler
Ki kabrinde anı incitmeyeler

2068. Anı çok merhametle söyleyeler

İyüligin şehâdet eyleyeler

2069. Ola kim aña luğf eyleye rağmet
O tanıqlıg-ile ol éde Rağmân

2070. Cenâzeve varan ardca yürüye
Cenâze görse iş bunı oğuya

Hâzâ mâ va'adenallâhu ve resûluhu ve sadakallâhu ve resûluhu ve mâzâdehum
illa îmânen ve teslîmen⁴⁸⁵

2071. Cenâze götürenler hem nédeler
Götürenler ive ive gideler

2072. Görürse meyyiti her kaçkı kişi
Koyalar terk édeler gayrı işi

2073. Dağı sünnetdür_ol anı édeler
Ölüyi kaçbrine dek ileteler

2074. Namâzında du'âlar éde hâliş
Du'âyı meyyit_ içün éde tağşîş

[88a]

2075. Dağı ol müsteğabdür hem bileler
Namâzın kaçkı kişi hâzır kılalalar

2076. Budur sünnet anı terk étmeyeler
Varup defn étmeyince gitmeyeler

2077. Hâdiş içre anı hem söylemişdür
Cenâze kılanıñ ecrin demişdür

⁴⁸⁵ Ahzâb 33/22: İşte bu, Allâh'ın ve Resûlünün bize söz verdiği şeydir. Allâh ve O'nun Resûlü doğru söyledi." Bu, onların yalnızca îmân ve teslimiyetlerini arttırdı.

2078. Ki ya' nî bir kırât bulur kılan dër
İki kırât bile defn eyleyen dër
2079. İşit kırât dëdügi ne gibidür
Eñ_ ednâsı uḥûd tağı gibidür
2080. Daḥı ol müsteḥabdür hem bileler
Yüzini kıbleye karşı koyalar
2081. Kaçan kim meyyiti kabre koyalar
Kor_iken bu du'âyı okuyalar

Bismillâhi ve âlâ milleti Resûlillahi Allahümme hâzâ abdüke be enzele bike ve ente hayru menzûlin cafil erdi an cenbeyhe vefteh ebvabes'semâi liruhihi ve kabli bî kabulin hasenin ve sebetti indel'semâil mentikahu.

Bismillâhirrahmânirrahim kullu men aleyhe fân ve yebkâ vechu Rabbike zülcelâli vel-ikrâm.⁴⁸⁶

2082. Cemâ' at dirilüben defn edeler
Pes_andan tağılup koyup gideler
2083. Daḥı kabrini yapmayalar_öyle
Ki kerpiç-ile yâḥûd balçığ-ile
2084. Daḥı kabr üstüne hîç tıtmayalar
Ki ya' nî aña çadır sâyebânlar

⁴⁸⁶ Rahmân 55/27: Ve ancak ululuk ve kerem ıssı Rabbinin zatıdır kalan.

[88b]

2085. Dağı ol müsteħabdür hem tıyalar
Ki kabır üstüne bunu okuyalar

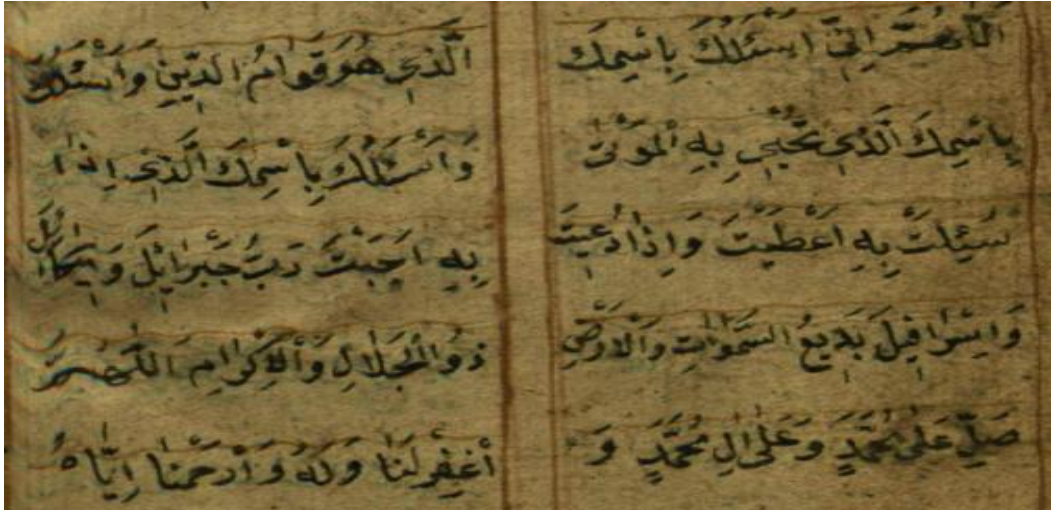
Ze'amellezîne keferû en len yub'asu, kul belâ ve rabbi le tub'asunne summe le tunebbeunne bima amiltum ve zalike alallahi yesir⁴⁸⁷

2086. Ki defn êtdükde dağı neyleyeler
Bu yedi sûreyi hem okuyalar

Fâtiha ve Mu'avvizeteyn ve İhlâş ve İzâ câe nasrullâhi ve Kıl yâ eyyuhe'l-kâfirûn ve İnnâ enzelnâhü fi leyleti'l-Kadr.

2087. Anı hem gece geçeden göreler
Ölüniñ cânıçün nesne dèreler

2088. Du'â etmek dilerlerse nédeler
Okuyup bu du'âyı da gideler

Allahümme innî es'elüke bismikellezî hüve kivâmüddîn. Ve es'elüke bismikellezi tuhyî bihil mevtâ Ve es'elüke bismikellezî izâ süilet bihi a'teyte ve izâ dui'yet bihi ecebe. Rabbe Cebrâile ve Mîkâile ve Isrâfile ve Azrâile. Yâ Bedî'as-semâvâti vel-ard. Yâ

⁴⁸⁷ Tegabun 64/7: Gerçeği yalanlayan nankörler, kesinlikle tekrar diriltilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: "Rabb'ime ant olsun ki kesinlikle diriltileceksiniz. Sonra yaptıklarınızın tamamı size haber verilecektir. Ve bu, Allâh için çok kolaydır.

Zelcelâli vel-ikrâm Allâhümme salli âlâ Muhammedin ve âlâ âli Muhammed. Vagfir lenâ ve lehü, verhamnâ ve iyyâhüm.

2089. Dağı hem müsteħabdür ol göreler
Yedi gün cân için nesne vèreler
2090. Eger nesne yoğısa ne kıla dèr
İki rek'at namâz ya'nî kıllalar
2091. Ki her rek'atda bile fâtiha bir
Oğuya âyetü'l-kürsî dağı bir
- [89a] 2092. Tekâşür sûresin on kez oğuya
Namâzdan soñra dağı bunu diye

Allâhümme salletu hazihi'lsalavâti ve te'allüm maerâdet mâ Allâhümme abesse vel'ebhale kabr fekanin bahr ahir.

[Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün]

2093. Bir hadîş içre gelür hem oğunur âşâr-ile
Şir'atü'l-İslâm içinde dèr anı izhâr-ile
2094. Ya'nî kabre uğrayıcağ bir kişi vère selâm
Oturup on bir kez_ihlâş oğuya tekrâr-ile
2095. Hem bağışlaya sevâbın ol Qubur ehlineçün
Ol Qubur ehli sevâbın bula ol ahyâr-ile

2096. Oquyalar sûre-i Yâsîni qabr üstüne hem
Müstehîbdürçün şubûtı var bunuñ âsâr-ile
2097. Müstehibdür dağı qabre uğrayan êde du‘â
Anlarıñçün mağfiretler dağı istiğfâr-ile
2098. Hem ziyâret eyleyeler akrabâlar qabrini
İki rek‘at anda dağı kıllalar ezkâr-ile
2099. Fâtîha bir âyetü‘l-kürsî de her rek‘atda bir
Hem dağı ihlâşî üç kez oquya tekrâr-ile
2100. Hem şevâbını anuñ bağışlaya ol meyyite
Gider_iken arqun_arqun yürüyerek varıla
2101. Dağı sünnetdür bilüñ müslim olan mevtâları
Añmayalar anları illâ meger ahyâr-ile
2102. İhtinâm oldı kitâbıñ aħrî oldı temâm
Dilerem Haqdan temâm ola kitâb ahyâr-ile
- [89b] 2103. Aşikâre kıldum_anı az dedüm Fârisîden
Hem ‘Arabîyyet katı çok katmadum iksâr-ile
2104. Her kişi añlaya anı anuñ_ için kılmışam
Oquya Türkiyyât-ile qalmaya efkâr-ile
2105. Çünkü Türkiyyât-ile maqşûd budur kim oquya
Diñleyenler hep anı fehm edeler izhâr-ile
2106. Hem oruc ayınuñ altıncı günü buldı karar
Hamdülillâh hatmi kıldum nuşret-i Gaffâr-ile

2107. Ol Resûlüñ hicretinden bu kitâbıñ nazımına
Bin iki yüz hem otuz dört sâl-idi şümâr-ile
2108. Hân idi Sultân Maḥmûd sâyesinde kılmışam
Ḥaḳ te'âlâ aña iḥsân eyleye her bâb-ile
2109. Bu kitâbıñ nâzımına fâtiḥa iḥsân eden
Ḥaḳ te'âlâ aña iḥsân eyleye envâr-ile
2110. Ya İlâhî rahmet_eyle vâlideynime benüm
Hem Resûlullâh şefâ'at kıla çâr-ı yâr-ile
2111. Anlara étme 'azâbı kılmünevver ravzada
Cennet_içre vèr maḳâmı kalalar envâr-ile
2112. Kim qarındaş bize anlar ger müzekker ger nisâ
Raḥmetiñle yarlıgağıl qopalar ebrâr-ile
2113. Cümle îmân ehline hem dâ'ima budur du'âm
Görmeye anlar 'azâbı yanmayalar nâr-ile
2114. Bu faḳîriñ cürmini bağışlağıl yaz el-Celâl
Ol Ḥabîbiñ ḥürmetine kılmı anı ebrâr-ile
2115. Bu 'Ali oğlu Süleymân hem diler senden rızâ
Zerrece aña nazar kılmı rahmet-i ebsâr-ile
2116. Ol Ḥabîbiñ ḥürmetine suçımı 'afv eylegil
Ol Resûlüñ ḥürmetine kılmı anı ebrâr-ile

SONUÇ

Bu çalışmada XI. yüzyılın önemli Hanefî fıkıh ve kelâm âlimlerinden biri olan Muhammed Eş-Şargî'nin (ö. 573/1177) en meşhur eseri olan *Şir'atü'l-İslâm ilâ Dâri's-selâm*'ın bir Türkçe tercümesine dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Diğer Müslüman toplumlarında olduğu gibi Türkler arasında da çok sevilen *Şir'atü'l-İslâm*'ın tercümeleri arasında olan ve *Lezzetü'l-İslâm* olarak adlandırılan bu manzum tercümenin mütercimi Süleymân b. Ali'dir ve eserde kendi ismine, eserin ismine, eseri hangi padişah döneminde yazdığına, eserin yazılış tarihine ve annesinin vefat ettiğine dair bilgilere yer vermiştir.

İslam dininin temel esasları ve ibadet kuralları hakkında yazılmış olan *Şir'atü'l-İslâm*'ın bu tercümesinde eserin muhtevasına sadık kalınmıştır. *Lezzetü'l-İslâm*, Âbidî tarafından kaleme alınan ve *Şir'atü'l-İslâm*'ın meşhur tercümelerinden birisi olan *Ravzatü'l-İslâm*'la ilgili bilgiler içermektedir. Mütercim, kendisinden önce bu eseri tercüme etmiş olan Âbidî'nin eserinin manzum olduğu bilinmeden mensur olarak okunduğuna dikkat çekerek eseri yeniden manzum olarak tercüme ettiğini ve tercüme etme sebebi olarak da Hz. Peygamber'e (s.a.v) layık olma ve müslümanlara faydalı olma hedefini belirtmektedir.

Araştırmalarımız sonucunda *Lezzetü'l-İslâm*'a ait iki nüshaya ulaşılmıştır. Milli Kütüphane ve Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde bulunan bu eserler, özel kurumlar ve şahsi kütüphanelerde bulunan yazma eserlerin kataloglarının çıkarılmasının önemini de göstermektedir. *Lezzetü'l-İslâm*'ın MFK nüshasındaki imla yanlışlıkları dikkat çekmektedir. MFK nüshasında mütercimin eserde kullandığı bazı kelimeleri doğru yazmadığı tespit edilmiştir. MK nüshasında ise yazım hatalarına fazla rastlanılmamıştır. Her iki nüshanın da karşılaştırılması yapılmış, imla hataları ve aruz ile kafiye kurallarına uymayan beyitlerin örnekleri çalışmamızda gösterilmiştir.

Lezzetü'l-İslâm'da nazım şekilleri açısından fazla çeşitlilik görülmemektedir. Mütercim daha çok belli nazım şekilleriyle yazmayı tercih etmiş gazel, kıt'a ve mesnevi gibi üç nazım şekli ile yazmıştır. Eserin genel yapısındaki tek düzeyliği bozmak içinde bazen uzun bazen de kısa vezin kalıplarını kullanmıştır.

Çalışmamızda yaptığımız aruz incelemesi neticesinde *Lezzetü'l-İslâm*'da en çok kullanılan aruz vezni, gerek ahengi gerekse de kullanılmasının kolaylığı nedeniyle Türk şairlerince de en çok benimsenen kalıplarından biri olan hezec bahrinin Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün kalıbıdır. Aruz kusuru olarak bilinen zihaf da eserde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Müstensihine bağlanacak bu hatalar sebebiyle, tercümede

tespit ettiğimiz basit aruz hatalarının mütercime mi yoksa müstensihe mi bağlı olduğu konusunda şüphelere sahibiz.

Lezzetü'l-İslâm dil ve üslubunun sadeliği bakımından okuyan herkesin rahatlıkla istifade edebileceği bir eserdir. Mütercim, eseri okuyan insanların zorlanmadan anlayacakları bir dille uymaları gereken dinî kuralları, tercüme ettiği esere bağlı kalarak sırasıyla açıklamıştır. Eserde, Türkçe kelimeler ağırlıkta olmakla beraber Arapça ve Farsça kelimelere de yer verilmiştir.

Bu çalışmamızda İmâm Muhammed eş-Şargî'nin *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserinin Süleymân b. Ali tarafından yazılan manzum bir tercümesi olan *Lezzetü'l-İslâm* metni ortaya konularak *Şir'atü'l-İslâm* ile ilgili Türkçe literatürüne bir eser daha eklenmiştir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, A. (2018). Telhîsü'l-Miftâh'ın Türkçe tercümelere ve mütercimi bilinmeyen Türkçe bir tercümesi (metin-inceleme). Yayınlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Aydın, A. (2016). Kur'ân-ı Kerîm ve yüce meâli, 1. Baskı, İstanbul: Seda.
- Aydın, A. (2016). Mehmet b. İbrahim'in manzûm Şir'atü'l-İslâm tercümesinin metin ve tahlili (ilk on beş fasıl). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bektaş, A. (2017). Dört kapı. İstanbul: Nefes.
- Bulut, A. (2019). Cennete götüren namaz. İstanbul: Timaş.
- Bulut, A. (2019). Namaz dirilişe çağrı. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Bursalı, M. T. (1972). Osmanlı müellifleri. A. Fikri Yavuz ve İsmail Özen (hzl.). İstanbul: Meral.
- Canan, İ. (2016). Kütüb-i sitte. Ankara: Akçağ.
- Chittick, W. C. (2018). İlahi aşk. İstanbul: Nefes.
- Cici, R. (2000). İmamzâde Muhammed b. Ebû Bekir. TDV İslâm Ansiklopedisi. Erişim. 22.11.2020, <https://islamansiklopedisi.org.tr/imamzade-muhammed-b-ebu-bekir>
- Coşkun, M. (2013). Şir'atü'l-İslâm hadislerinin tahrîc ve değerlendirilmesi (libas bölümü). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Çelik, A. (2009). Muvatta hadisleri (İmam Malik b. Enes). Konya: Konevi.
- Dağ, H. (2002). Âbidî Ravzatü'l-İslâm. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman

Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Dalgın, N. (2004). Zekât hükümleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Dergisi, C 16, S 16, 43-72.

Devellioğlu, F. (2011). Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat. Ankara: Aydın Kitabevi.

Ekşioğlu, S. (2012). Kadı Hüseyin Ispartavî manzûme-i akâid (tenkitli metin-dil

incelemesi-gramatikal dizin). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Recep Tayyip

Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.

Eraydın, S. (2014). Tasavvuf ve tarikatlar: İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat

Fakültesi Vakfı.

Erdoğan, N. (2003). Tam Şir'atü'l-İslâm. İstanbul: Pamuk.

Erkan, A. (2013). El-Beyan alfabetik-renkli Arapça Türkçe büyük sözlük. İstanbul: Huzur

Yayın Dağıtım.

Faruk, A. (2013). Şir'atü'l-İslâm hadislerinin tahrîc ve değerlendirilmesi (yeme ve içme

bölümü). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Gazali, İ. (2018). İnsanın aldanışı. Mehmet Akıncı (çev.). İstanbul: Nefes.

Gültekin, A. ve Dunay, N. (2015). Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in 4000 sünnet ve

adapları. İstanbul: Kitap Kalbi.

İlhan, M. (2015). Mütercimi belli olmayan mensûr bir Kasîde-i Emâlî tercümesi. Littera

Turca Journal of Turkish Language and Literature, C 1 (1), 9-26.

İşler, N. (2020). Muhammed b. İbrahim'in manzûm Şir'atü'l-İslâm tercümesi (Şir'a-i

Manzûm). Eskiye Sosyal Bilimler Dergisi, 41, 775-812.

- Kaçar, M. (2010). İbni kemâl Dîvânı'nın incelenmesi (nazım bilgisi – belâgat - üslûp ve dil özellikleri - muhtevâ). Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaçar, M. ve Akdağ, A. (2015). Tasavvuf-name. İstanbul: Büyüyenay.
- Kaşani, A. (2015). Tasavvuf sözlüğü. Ekrem Demirli (çev.). İstanbul: İz.
- Kayaalp, İ. (2016). Hayat kitabı-Ravzatü'l-İslâm. İstanbul: Büyüyenay.
- Kılavuz, A. S. (1989). Akaid. Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA) (C2, 212-216). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Köksal, M. F. vd. (2018). Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal kütüphanesi Türkçe yazmalar kataloğu. İstanbul: Kesit.
- Köse, F. ve Kaçar, M. (2020). Şir'atü'l-İslâm'ın mütercimi bilinmeyen Türkçe bir tercümesi: Lezzetü'l-İslâm. Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi, 6 (13), 63-73.
- Meyân, A. F. (1979). İslâm Yolu Şir'atü'l-İslâm. İstanbul: Bereket.
- Murad, S. (2018). Envâru'l-Kulûb. İstanbul: Dün Bugün Yarım.
- Özcan, G. (2013). Manzûme-i akâid-i Seyyidî (inceleme-tenkitli metin- sözlük-dizin). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, A. (2015). Hz. Peygamber'in fihhi hükümlerindeki usul ve ilkeler. Ankara: Murat Kitap ve Yayınevi.
- Öztürk, S. (2012). Terceme-i Şir'atü'l-İslâm (metin-gramatikal dizin). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Şenödeyici, Ö. (Ed.). (2015). Osmanlı edebî metinlerini anlama kılavuzu. İstanbul: Kesit.

Uludağ, S. (2012). Tasavvuf terimleri sözlüğü. İstanbul: Kabalcı.

Ünal, S. (2019). el-Müntehab Abd b. Humejd Müsnedi. Konya: Konevi.

Ünlü, S. (2007). İlk Türkçe Kur'an tercümelerine göre Esmâ-i Hüsnâ. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C 16, S 2, 215-285.

Ünver, İ. (2008). Çevriyazıda yazım birliği üzerine öneriler. Turkish Studies, 3 (6), 1-46.

Yazar, S. (2014). Osmanlı döneminde fıkıh sahasında yapılmış Türkçe tercümeleler. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C 12, S 23, 49-166.

Yazır, E. H. (2018). Açıklamalı Kur'an-ı Kerîm meâli. (Sadeleştirenler: Prof. Dr. M. Sadi Çögenli, Prof. Dr. Nevzat H. Yanık). İstanbul: Huzur.

Yücer, H. M. (2005). Tarikat geleneğinde salavât-ı şerîfe ve Müstakimzâde'nin Şerh-i Evrâd-ı Kâdirî adlı eseri. Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, S 15, 253-288.

Yıldız, N. (2019). Namaz Muhasebesi. İstanbul: Tahlil.

<http://www.yazmalar.gov.tr/>

<http://lugatim.com/>

<https://www.kamusiturki.com/>

<http://www.osmanlicaturkce.com/>

<https://www.tdk.gov.tr/>

<https://kuran.diyabet.gov.tr/>

<https://www.kuranmeali.com/>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/>

<http://aturkkitapligi.ibb.gov.tr/aturkkitapligi>

EKLER

Ek 1.

SÖZLÜK

A

‘**Abede:** İbâdet edenler, kullar. rek‘at

‘**Abes:** Boş, anlamsız, saçma; akla, sağduyuya ve gerçeğe aykırı olan, yersiz.

Âbid: İbâdet eden, kulluk eden kimse; Allah’ın (c.c) emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse.

Âbidâne: İbâdet edene yakışır tarzda, dünya işlerinden el etek çekip kendini ibâdete vermiş olarak.

‘**Add:** Sayma, sayı, adet; sayılma, îtibâr etme.

Âdem: İnsan, beşer; ilk yaratılan insan, ilk peygamber.

Ahfâd: Oğul oğulları, torunlar, yardımcılar.

Âhir: Son; sonunda, âkıbet, nihâyet; “bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın (c.c) en güzel isimlerinden)dır.

Âhiret: Ölümden sonra gidilecek olan âlem, öbür dünya, bekâ âlemi.

Ahkâm: Emirler, hükümler.

Ahlâf: Gelecek nesiller, sonradan gelip öncekilerin yerini alacak olanlar.

Ahlâm: Rüyâlar, açık saçık, karmakarışık rüyâlar.

Ahmed: Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse; Hazret-i Muhammed’in(s.a.v) isimlerinden.

Ahmed-i muhtar postu: Bektâşî dergâhlarında bir makamın ismi.

Ahmedî: Hazret-i Muhammed’e(s.a.v) âit ve onunla ilgili olan.

Ahsen: Çok güzel.

Ahsen-i takvim – Ahsenü't-takvim: “Yaratılışın en güzeli” En güzel yaratılış, en güzel biçim.

Ahsenü'l-hâlikin: “Yaratanların en güzeli” En güzel yaratıcı, Allah(c.c).

Ahvâl: Haller; hâdiseler, olup bitenler, vak'alar; durum, vaziyet, hal.

‘Â’it: İlgilendiren, ilgili; konusunda, hakkında, dair; bir kimsenin yapması gereken, yapılması ona düşen.

‘Akâ’id: İnanılan şeyler, îtikatlar; bir dinin inanç ve îtikatla ilgili esaslarını inceleyen ilim dalı.

A‘lâ: Daha yüksek, en yüksek, pek yüce; çok şerefli, pek yüce, aziz; pek güzel, çok nefis, enfes; daha iyi, daha mükemmel.

Âlem-i anâsır: Eskiden esasını, anâsır-ı erbaa denen dört unsurun (su, hava, ateş, toprak) oluşturduğu kabul edilen maddî âlem, madde âlemi.

Âlem-i bâkî (bekâ): Ebedî âlem, âhiret.

Âlem-i berzah: Tasvf: Yaratılışın mertebe tecellisinde ruhla madde arasında ruhun maddeye en yakın olduğu âlem, geçit âlemi.

Âlem-i ceberut: Tasvf: Âlem-i lâhuttan sonra gelen, Allah’ın bütün varlıkların üzerinde olan kudretinin tecelli ettiği âlem, ilâhî kudret âlemi (Bu âleme taayyün-i evvel, tecelli-i evvel, cevher-i evvel, hakikat-i Muhammediyye, rûh-i küllî gibi isimler de verilir).

‘Aleyh: Üzere, üzerine, onun üzerine.

Âmâl: Emeller, istekler.

Âmennâ ve saddaknâ: İmandık ve tasdik ettik.

‘Arabiyyât: Arap dili ve edebiyatıyla ilgili bilgiler.

A‘râf: Âhirette günahla sevâbı denk olanların kalacakları cennetle cehennem arasındaki yer.

‘**Arrâf**: Falcı, kâhin, müneccim; gâipten haber veren kimse.

Arş: İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta. Tasvf. Allah’ın (c.c) kudret ve saltanatının tecelli ettiği, tahtının bulunduğu en yüksek gök katı (Taht maddî olarak düşünülemez, İslâmiyet’te Allâh (c.c) mekândan münezzehtir. Maksat Allâh’ın (c.c) saltanatının tecellisini ifadedir. Tasavvuf anlayışında insanın gönlü de arş yâni tecelli yeridir).

Âsan: Kolay.

A‘**sâr**: Asırlar, yüzyıllar.

Âsâr: Bir kimsenin veya bir topluluğun çalışması sonucunda ortaya çıkmış olan şeyler, eserler; bir şeyin varlığını gösteren belirtiler, alâmetler; kitaplar, yazılmış eserler; bir düşüncenin, bir olayın doğurduğu sonuçlar, yarattığı tesirler, geride bıraktığı izler.

Asfiyâ’: Saf ve temiz, hâlis, her türlü kötülükten arınmış kimseler, ermişler.

Ashâp: Hz. Muhammed (s.a.v) zamanında yaşamış, onu görmüş ve sohbetinde bulunma şerefine ermiş kimseler, sahâbe; sahipler.

‘**Asîr**: Güç, çetin, zor, zahmetli, müşkül.

Âsmân: Gök, semâ, gökyüzü.

Âşikâr – Âşikâre: Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan, vâzıh, bâriz; açıkça açık bir şekilde.

‘**Aşr**: Cemâatle kılınan namazlardan sonra veya mânevî toplantılarda Kur’ân-ı Kerim’den okunan âyetler.

‘**Atâ**: Cömertçe verme, ihsan, bağış; bağışlama, af.

‘**Atâlet**: İşsizlik, tembellik, durgunluk, hareketsizlik.

Âtî: Gelecek olan, gelen (kişi), gelecek zaman.

‘**Avâm**: Herkes, halk; halkın alt tabakası.

Âvâre: Serseri, boş gezen, işsiz, güçsüz.

Âvâz: Ses, sedâ; yüksek sesle bağırma, feryat, nâra.

Ayne'l-yakin: Görülerek elde edilen kesin bilgi. Tasvf. İlme'l-yakin ve Hakka'l-yakin arasındaki keşif ve müşâhede yoluyla varılan bilginin ikinci mertebesi.

Ayş – Iyş – Îş: Yaşama, yaşayış; hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safâ.

Ayş u işret – Ayş u nûş: Yeme içme, içki içme.

A'zâ': Vücudu meydana getiren parçalar, organlar; organ; bir bütünün parçaları; herhangi bir kuruluş, birlik, komisyon vb.ne bağlı olan kimse, üye.

B

Ba's: Yollama, gönderme; Allah'ın (c.c) insanları dine dâvet için peygamber göndermesi; yeniden dirilme, diriltme.

Bahs: Karşılıklı konuşma, söz, sohbet, lakırdı; üzerinde konuşulan, tartışılan konu, mevzu, mesele; bir kitapta belli bir konu hakkındaki bilginin toplu halde bulunduğu bölüm, fasıl.

Ba'id: Uzak, irak.

Bakara: Sığır, öküz, inek, manda cinsinden hayvan.

Bâki: Ebedî, ölümsüz, kalımlı; varlığını koruyan, devam eden, devamlı, sürekli.

Bârihudâ: Yüce Allah (c.c).

Bâtiniyye: Bâtinî olma durumu; Kur'ân-ı Kerîm'i, zâhirî mânâsı üzerinde durmayıp dînî emirleri gereksiz sayacak şekilde mecâzî mânâlar vererek tevil ve tefsir eden bâtil mezhep.

Bây: Zengin, paralı, mal mülk sâhibi, varlıklı kimse.

Begâyet: Son derece, pek çok, fazlasıyla.

Behâ: Güzellik, zarafet.

Bey': Satma, satış.

Beyân: Açıklama, anlatma, söyleme; herhangi bir şeyi, bir durumu resmî makamlara bildirme veya bu hususta verilen bilgi, bildirim.

Beynamâz: Namaz kılmayan, namazı özürsüz terk eden.

Bid'at: Sonradan ortaya çıkan âdet ve hükümler.

Bidâyet: Başlama, başlangıç.

Binâ'en 'aleyh: Bunun üzerine, bundan dolayı.

Bülend: Yüce, yüksek, ulu.

Bünyân: Yapı, binâ.

C

Câlib: Celbeden, kendine çeken, çekici.

Cânip: Yan, taraf, yön, cihet.

Cehr: Sesi yükseltme, yüksek sesle okuma veya konuşma.

Cefîl: Çok yüce, ulu, kadri ve mertebesi yüksek.

Cem': Toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme; topluluk, cemiyet, meclis.

Cemî cümle: Herkes.

Cemî: Bütün, hep, cümle.

Cemîan: Hep birden, cümleten, hep, tekmlil.

Cenk: Silahlı çatışma, savaş, harp, muhârebe, kıtal; mücadele, kavga, çekişme.

Cidal: Savaş, cenk, kavga; şiddetli ve sert tartışma, kavgalı konuşma, çekişme.

Cihâd: İslâm nizâmını yeryüzünde hâkim kılma ve bu nizâmı savunma maksadıyla din uğrunda ve Hak yolunda yapılan savaş, gazâ.

Çün: Çünkü, madem, ne vakit.

D

Dâ'ir: Âit, ilgili, devreden, dönen.

Dalâl: Doğru yoldan sapma.

Dâna: Bilen, bilgili, âlim.

Def: Öteye itme, savma, savulma.

Delâil: Deliller

Delâilü'n-nübüvve: Peygamberlik delilleri.

Delâl: Naz, işve, cilve.

Delâlet: Yol gösterme, kılavuzluk, rehberlik, aracılık. Delil, işaret, nişan.

Destres olmak: Ele geçirmek, elde etmek, erişmek.

Dîbâ: Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes.

Dilârâ: Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.

Dil-dâde: Gönül vermiş, âşık; eskiden âşıklık alâmeti olarak belli bir biçimde başa sarılan boyalı mendil.

Dimâğ: Beyin, akıl, şuur.

Dîvâne: Çılgın, deli, mecnun.

Dûçâr: Tutulmuş, uğramış, yakalanmış.

Düşvâr: Zor, güç.

E

Ebâtîl: Boş, faydasız, esassız olan şeyler, boş inanışlar.

Ebrâr: Hayır işleyen, takvâ sâhibi, olgun ve fazîletli kimseler. Tasvf. Hakk'a ermek için riyâzet ve çile çekmeyi esas olarak kabul eden evliyâ zümresi.

Ebrâr: Gözler.

Ebter: Kendisinden sonra zürriyeti kalmayan (kimse).

Ecir – Ecr: Bir iş karşılığında verilen ücret; mânevî karşılık, sevap.

Ecrâm: Cansız olan cisimler.

Eçhel: Aşırı derecede câhil, çok bilgisiz (kimse).

Edvâr: Devirler, zamanlar, asırlar.

Ef'âl: İşler, ameller.

Efdal: Çok (daha, en, pek) fazîletli, çok üstün.

Ehad: Bir, birinci; kişi, kimse, şahıs; pazar (günü); tek, bir” anlamında Esmâ-i Hüsnâdan (Allah’ın (c.c) en güzel isimlerinden)dır.

Ehlu’lîlâh: Allah (c.c) adamı, velî, evliyâ.

Ekâzîb: Asılsız, yalan, uydurma sözler.

Ekseriyyet: Pek çok olma, çokluk, en büyük kısım; sayıca üstünlük.

El -yevm: Bugün, bugünkü günde, hâlâ, henüz.

Elfâz: Lafızlar, sözler.

Emr ü nehy: Emretme ve yasak etme.

Emrâz: İletler, hastalıklar.

En’am: Kur’ân-ı Kerîm’in altıncı sûresinin adı. Bu sûre ile çok okunan diğer bâzı kısa Kur’an sûrelerinin bir araya getirilmesinden meydana gelen genellikle cepte taşınacak küçük boyda kitapçık.

Enâm: Yaratılmış olan bütün mahlûkat, halk.

Enbiyâ: Peygamberler, nebiler.

Enfüsî: Nefiste meydana gelen düşünülmüş şeye nispetle düşünene ferdi zihnine ait bulunan, nesnel.

Ensâb: Nesepler, soylar.

Enver: Daha nurlu, çok ve pek parlak, çok güzel.

Erbâb: Sâhipler, mâlikler; ehil, muktedir, becerikli.

Erkân: Bir şeyde temel durumunda olan taraflar, çok kuvvetli ve güçlü olan yönler, esaslar, direkler; bir topluluğun başlıca kimseleri, ileri gelenler, devletin, ordunun sayılı kimseleri, üstler.

Esbâb: Vâsıtalar, lâzımlar.

Esmâ: İsimler, adlar; Allâh'ın (c.c) en güzel isimleri.

Esvâb: Giyimler, giyecek şeyler.

Eş'âr: Şiirler, manzum sözler.

Eşkîyâ: Şehir dışında dağlarda yol kesen hırsızlar, şakîler, haydutlar; haydut, soyguncu, çeteci.

Evâ'il: İlk vakitler, evvel zamanlar, eski geçmiş zamanlar, önceler; Arabî ayların ilk on gününe verilen ad.

Evhâm: Zanlar, kuşkular, esassız şeyler, kuruntular.

Evkât: Vakitler, zamanlar.

Evliyâ: Allâh'ın (c.c) sevgilisi olan, hâli, davranışları, çok üstün vasıfları ve gösterdiği kerâmetler sebebiyle bu husus halk tarafından da kabul edilmiş bulunan seçkin ve has kul (kullar), ermiş, ermişler, velîler.

Evvâb: Allâh'a (c.c) tekrar tekrar yönelen, tövbe eden, ona çok ibâdet eden (kimse).

Evvel: Karşılaştırma yoluyla bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce.

Evezân: Tartılar, ölçüler; edeb. Manzum yazılarda hecelerin belli şekil ve sayıda sıralanışından meydana gelen ölçüler, vezinler.

Ezmine: Anlar, vakitler, çağlar.

Ezmine-i kadîme: Eski zamanlar.

Ezvâc: Zevçler, karı kocalar, eşler.

Ezvâc-ı tâhirat (mutahhare): Hz. Muhammed'in (s.a.v) hanımları.

Ezvâk: Zevkler

Ezvâk-ı ma'neviyye: Mânevî zevkler.

Ezvâk-ı nefsâniyye: Nefse âit zevkler.

F

Fâcir: Kötü işler yapan, zina ve işrete düşkün olan, fisk u fücür sâhibi (kimse), sefih.

Fâ'ide: Fayda, menfaat, kâr, olumlu sonuç.

Fânûs: Küre veya silindir şeklinde cam kapak, içinde mum yakılan büyük fener.

Fâriğ: Vazgeçmek, el çekmek.

Fâsid: Kötü, fenâ, yanlış, bozuk; münafik, fesat çıkarıcı.

Faş: Meydana çıkmış, açığa vurulmuş, duyulmuş" anlamına gelen kelime dilimizde etmek, olmak yardımcı fiilleriyle kullanılır.

Fazl: Cömertlik, iyilik, lütuf, kerem; bir kimsede bulunan şahsî kıymet ve meziyet, değer.

Fehm: Anlama, anlayış, idrak.

Felâket: Musibet, belâ

Fenâ: Gelip geçici olma durumu, devamlı ve kalıcı olmama, ölümlü ve son bulucu olma, ölümlülük, fânîlik. Tasvf. Kulun benliğinin Allâh'ın (c.c) varlığında yok olması, eşyanın nazarından silinmesi, kendi fiilini göremez olması, kesret âleminin kayıtlarından sıyrılıp Hakk'ın tasarrufu altına girmesi hâli, fenâfillâh.

Ferağ: Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferâgat etme; dinlenme, rahat etme, gürültüden uzak huzur içinde olma, huzur, rahatlık.

Ferah: Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme; geniş, bol iç açan, aydınlık.

Fesâd-ı bida': Bid'atlardan doğan kötülük.

Fetâvâ: Fetvânın çoğuludur. Müftünün verdiği şer'î cevaplar.

Feth (Fetih): Açma, açılma, küşat, söze başlama; bir memleket, şehir veya mevkiî savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zapt etme.

Fevâhiş: Kötülükler.

Fevkânî: Üstte olan, yukarıda bulunan; Arap alfabesinde üstte noktası olan.

Fevt: Bir şeyi bir daha ele geçmeyecek şekilde kaybetme, elden kaçırma; ölüm, mevt.

Fevt-i fırsat: Fırsatı elden kaçırma.

Fevt-i nâgehânî: Ansızın gelen ölüm.

Feyz: Verimlilik, bolluk, bereket; nimet, bağış, ihsan, kerem; Allâh'ın (c.c) ihsan ettiği kolaylık ve onun sonsuz feyzinden gelen kuvvetle; ruha huzur verici mübarek ve uğurlu tesir.

Fıkh: İslâmiyet'in içtimâî, medenî, hukukî, siyâsî bütün amelî hükümlerini şer'î delilleriyle birlikte açıklayan ilim.

Fısk: Hak yoldan çıkıp her türlü günahı işlemeyi huy hâline getirme, sefâhata dalma, fenalık, ahlâksızlık.

Firâş: Döşek, yatak, yaygı, şilte.

Firdevs: Cennet, bahçe.

G

Gaffâr: Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan anlamında Esmâ-i Hüsnâdan (Allâh'ın (c.c) en güzel isimlerinden)dır.

Garâ'ib: Tuhaf, şaşılacak şeyler.

Gark: Suya batma, batırma, boğulma, boğma.

Gaşşaş: fitneci, kötü kalpli olan kişi.

Gayb: Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp. Tasvf. Madde âleminin ötesindeki gözle görülemeyen âlem, âlem-i gayb.

Gayr: Başka bir kimse, başkası.

Gedâ: Dilenci, yoksul, fakir.

Gehî: Ara sıra, bâzan, bâzı defa.

Gevher: Cevher, mücevher, elmas, inci; bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki değişmeyen aslı maya, cevher.

Gilmân: Gulâmlar, gençler; köleler; cennette hizmet eden delikanlılar.

Giryân: Ağlayan, ağlayıcı.

Gufrân: Affetme, yarlıgama, merhamet etme.

Gülâb: Gül suyu.

Gümân: Zan, şüphe.

H

Habâb: Su üzerinde peydâ olan hava kabarcığı.

Habis: Kötü, soysuz, alçak, fesat (kimse).

Hâce: Hoca, efendi, ağa, çelebi, sahip.

Hadîd: Öfkeli, kızgın, hiddetli; keskin, şiddetli, sert.

Hâ'iz: Sâhip, mâlik, taşıyan.

Hâlâ: Şimdi, henüz.

Hâlik: Yaratıcı, yaratan, Esmâ-i Hüsnâdan (Allâh'ın (c.c) en güzel isimlerinden)dir.

Hallâk: Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan, Allâh (c.c).

Hallâk-ı âlem: Âlemlerin yaratıcısı olan Allâh (c.c).

Halvet: Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhaya çekilme; içinde hiç kimsenin bulunmadığı تنها ve kapalı yer; gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.

Hamâî'l: Sağ omuzdan sol kalçaya kadar uzanıp ucuna kılıç takılan kayış; herhangi bir maksatla vücuda bu şekilde bağlanan şey; muska, tılsım.

Hamd: Kulun Allâh'ın (c.c) yüceliğini, sonsuz lütuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.

Hâmî: Himaye eden, koruyan, koruyucu, sahip çıkan.

Hanâzir: Hınzırlar, domuzlar.

Harâ: Son derece, pek çok, fazlasıyla.

Harap: Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, viran; kötü durumda, bitik, perişan.

Harekât ü sekenât: Davranış, duruş, oturuş.

Harekât: Harekeler, vokaller.

Haris: Bir şeyi elde etmek hususunda aşırı derece de istekli olan, hırslı.

Hasbeten lillâh: Maddî mânevî hiçbir menfaat gözetmeksizin, yalnız Allâh (c.c) rızâsı için.

Hasbeten: Maddî mânevî bir karşılık beklemeden.

Hasîs: Değersiz, kıymetsiz, insanı küçülten; paraya, mala aşırı düşkünlüğü yüzünden elindekini harcayamayan (kimse), cimri, pinti.

Hasîse: Kötü huy, fenâ tabiat.

Haşr: Toplama, bir araya getirme. Cenâbihakk'ın kıyâmet gününde, dünya hayatında işlediklerinin hesabını sormak üzere ölüleri diriltip bir araya toplaması; ölülerin diriltip bir araya toplandığı zaman, kıyâmet.

Haşr-gâh: Kıyâmet günü toplanılacak yer.

Haşr-ı emvat: Ölülerin diriltilmesi.

Hatâ: Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Hatar: Tehlike, güvensizlik.

Hâtîf: Sesi işitilip kendisi görünmeyen, çağırıcı; gaybdan seslenir gibi haber veren melek; gözle görülmeyen mânevî âlem, gayb.

Hatve: Adım.

Havâs: Hassalar, keyfiyetler, muhterem, saygın olanlar; seçkin sınıf.

Havf: Korku. Tasvf. Kulun amellerinin ve ibadetlerinin Hak katında makbul olup olmama endişesinden doğan Allâh'ın (c.c) sevgisini kaybetme korkusu, Hakk'ın azameti karşısında kendi hâlerinden hayâ etme ve çekinme durumu.

Hâvî: İhtiva eden, içine alan, şamil, kaplayan, toplayan.

Havrâ: Hûri, hûriler.

Hayâlât: Hayaller, hulyâlar.

Hayrû'l-verâ: Mahlûkların en hayırlısı olan Hz. Muhammed (s.a.v).

Hergiz: Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Herze: Boş lâkırdı, saçma.

Hevâ: Heves, istek, arzu, sevgi, hoşlanma.

Hey'et: Şekil, suret, kıyafet, durum, hâl, görünüş; bir işi yapmak veya yönetmekle görevlendirilmiş kimselerden meydana gelen topluluk, kurul.

Hıfz: Koruma, saklama, muhafaza etme; ezberleme; Kur'an-ı Kerîm'i bütünüyle ezberleme.

Hilâl: Aralık, ara, sıra.

Hitâp: Sözü veya yazıyı bir kimseye yöneltme, tevcih etme; sözün bir kimseye yöneltildiğini anlatmak için kullanılan seslenme sözü.

Hûb: Güzel.

Hubâb: Sevgili.

Hudâ: Allâh (c.c).

Huddâm: Hizmetçiler.

Hulk: Doğuştan olan huy, yaratılış, tabiat.

Hulle: Cennette giyilecek elbise.

Hulûl: Gelip çatma, girme.

Hurâfât: Aslı, esâsı olmayan saçma sapan sözler ve rivâyetler.

Hûri: Cennet kızı.

Husûf: Ay tutulması.

Huşû: Varlığının farkında olamayacak derecede kendini karşısında bulunduğu şeyin heybet ve câzibesine kaptırma; alçak gönüllülük gösterme, tevâzu. Tasvf. Allâh'ın (c.c) azameti karşısında kulun alçak gönüllü olup nefsini hor ve hakir görmesi, yüreği ürperme ve korku ile dolu olarak Cenâbıhakk'a boyun eğmesi.

Hüccet: Delil, vesika, senet, belge; şeriat mahkemeleri kadıları tarafından düzenlenen resmî belge.

Hüdâ: Hidâyet.

Hüküm-fermâ: Hüküm süren.

Hüviyyet: Mâhiyet, hakikat, asıl; kimlik; Tasvf. Cenâbıhakk'ın hiçbir şekilde nitelenemeyen mutlak hakîkati.

I-İ

Isga': Kulak verip söz dinleme, söylenilen sözü dinleyip kabul etme.

Itrâb: Keyiflendirme, zevklendirme.

Izlâl: Dalâlete düşürme, doğru yoldan çıkarma.

İbhâm: El veya ayak baş parmağı.

İbkâ: Sürekli ve daimî kılma.

İbtidâ: Başlama; bir işin, bir şeyin ilk defa ortaya çıkan kısmı veya başlama zamanı, başlangıç.

İclâl: Saygı gösterme, büyük sayma, ağırlama, ikram, tâzim; büyüklük, ululuk, azamet, kudret.

İdâre: Gerektiği gibi yürütmesi için bir işin başında bulunup düzene sokma, şartlarını ayarlayıp çekip çevirme, döndürme, yönetme.

İfnâ: Yok etme; gereksiz şekilde sarf etme, tüketme.

İfrât: Aşırı gitme, ölçüyü aşma, gereğinden fazla ileri gitme

İfşâ: Açığa vurma, ortaya dökme; herkese yayma, ilan etme.

İfzâl: Lütfetme, bağışlama, lütuf ve bağış.

İhbâr: Haber verme, bildirme, anlatma.

İhdâs: Yeni bir şey ortaya koyma, ortaya çıkarma.

İhfâ: Gizleme, saklama.

İhlâs: Riyâsız ve yapmacıksız inanış, çok samimi bağlılık, katışıksız tam doğruluk; saf ve temiz sevgi, gönülden gelen dostluk; kulun bütün amel, ibâdet ve davranışlarının şirk ve riyâdan uzak olarak sâdece Allâh (c.c) için olması; Kur'ân-ı Kerîm'in 112. sûresinin adı.

İhlâs-perver: İhlâs sâhibi, temiz kalpli.

İhrâç: Dışarıya çıkarma, dışarıya atma; ilişkisini kesme, çıkarma.

İhsân: Bağışlama, bağışta bulunma; bağışlanan şey, bahşiş, atıye.

İhtilâf: Anlaşmazlık, uyuşmazlık.

İhtilâf-ı ârâ: Fikirlerde ki ayrılık, görüş ayrılığı.

İhtilât: Karşılaşıp görüşme, görüşüp temas etme.

İhtiyâl: Hile yapma.

İhvân: Candan dostlar, samimi arkadaşlar; aynı tarikata mensup olanlar.

İhvân-ı bâ-safâ: “Kalbi saf dostlar, kardeşler” anlamında olup bilhassa tarikat mensupları arasında kullanılır.

İhvân-ı din: Aynı dinden olanlar, din kardeşleri.

İkâp: Azap, ezâ, eziyet.

İkrâr: Gizlemeyip açıklama, itiraf etme; kabul etme, tasdik etme.

İktiza’: Lâzım gelme, gerekme, ihtiyaç, gereklilik.

İlâh: Allâh (c.c).

İ’lâl: İlet harfleri denilen ve kelime içinde bulunan “elif, vav, ye” harfli bir fiilin kendi şekli ile aldığı şekle, nasıl girdiğini bir kaideye bağlama.

İ’lâm: Bildirme, anlatma.

İleyh: Ona.

İn’âm: Lütuf ve ihsanda bulunma, iyilik etme.

İnhisâr: Yalnız bir şeye veya kimseye âit olma, başkası ile alâkası olmayıp bir yere, birine has olma, ona mahsus bulunma; bir ürün veya maddenin işlenme, alınıp satılma imtiyazının bir kuruluş veya şahsa âit olması.

İnkişâf: Açılma, meydana çıkma, gelişme, zâhir ve âşikâr olma; Tasvf. Mânevî bir hal veya sırrın tecelli etmesi, görünmesi.

İnsan-ı Kâmil: Fenafillah’a ulaşmış kişi, olgun insan, kâmil insan.

İntihâ: Son bulma, sona erme; tükenme, bitme; son, nihâyet.

İ’râb: Arapça kelimelerin sonunda bulunan harekelerin ve bazı harflerin cümledeki durumlarına göre değişikliğe uğraması.

Îrâd: Gelir, gelir getiren mülk; söyleme.

Îrâs: Sebebiyet verme, meydana getirme, sebep olma.

İrşâd: Doğru yolu gösterme, uyarma.

İs'âd: Mesut etme, mutlu ve bahtiyar kılma; yukarı çıkarma, kaldırma, yükseltme, yüceltme.

İsâl: Vardırma, ulaştırma.

İspirtizma: Ruhun ölmediğine inanan, gerektiğinde onlarla iletişim kurabileceğini ileri süren kimse.

İstigfâr: Allâh'tan (c.c) günahlarının bağışlanmasını isteme, tövbe etme; Allâh'tan (c.c) af dilemek için söylenen "estağfirullah" sözüne ve bu sözle başlayan duâlara verilen isim.

İstihâl: Bir şeye ehil olma, bir şeye layık olma.

İstihâle: Bir durumdan başka bir duruma geçme, değişme; canlılarda veya maddede görülen biçim ve yapı değişmesi, başka bir şekil ve biçime dönüşme, başkalaşma, başkalaşım; canlı nevelerinin birbirine dönüşmesi, dönüşüm, şekil değiştirme.

İstihdâ': Doğru yolu isteme, hidâyet talep etme.

İstihrâc: Sonuç çıkarma, anlam çıkarma.

İstikbâl: Gelecek zaman, birini karşılama, birine karşı çıkma.

İstinbât: Bir söz, bir işten bir anlam çıkarma, dolayısıyla anlama.

İstinşâk: Abdest alırken buruna su çekme.

İstirâk: Sirkat, çalma, hırsızlık.

İstihâr: Şöhret olma, ünü yayılma, meşhur olma.

İştikak: Bir kökten gelme, aynı kökten türeme. İştikak ilmi: Kök bilimi, köken bilimi, ilm-i iştikak. Aynı kökten türemiş kelimeleri bir arada kullanma sanatı.

İt'âb: Yorma, zahmet verme.

İt'âb-ı efkâr (fikir, zihin): Fikrini yorma, anlamak için gayret sarf etme.

İ'tikâd: İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan; bir dinin, bir mezhebin ibâdet ve muâmelât dışındaki inanç kısmı.

İ'timâd: Dayanma, güvenme, emniyet.

İttibâ': Tâbî olma, uyma, ardı sıra gitme.

İvâz: Bir şey karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

İzâ'a: Zâyi etme, kaybetme; zarara uğratma, mahvetme.

İzâa-i vakt: Boşuna zaman harcama, vakit kaybetme.

İzâh: Açık, apaçık anlatma, açıklama.

İ'zâz: Ağırlama, ikram etme, saygı gösterme.

İzzet: Hürmet, saygı, ikram; kıymet, itibar, büyüklük, yücelik; mertebe ve rütbe yüksekliği, şeref; kudret, kuvvet.

K

Kâbe: Vuslat makamı, aşığın gönlü.

Kâbil: Kabul eden, alan, alıcı; olabilir, mümkün.

Kable'l-vukû: Olmadan, meydana gelmeden önce.

Kabz: El ile tutma, avuç içine alma, kavrama; Tasvf. Cenâb-ı Hakk'ın kuluna siteminden, lütfunu esirgemesinden ileri gelen gönül daralması hâli, mânevî feyzin kesilişinden dolayı hissedilen sıkıntı ve darlık.

Kadeh (Far: Câm): Allâh (c.c) aşkıyla yanan kişinin kalbi.

Kâffe: Hep, bütün, cümle.

Kâhil: Erişkin, yaşı 30 ile 50 arasında olan, olgun, yetişkin (kimse); gayretsiz, tembel (kimse).

Kâhin: Gaipten haber vermek iddiasında bulunan kimse, falcı.

Kakımak: Öfkelenmek, kızmak; sert sözlerle paylamak, azarlamak, takdir etmek.

Kamer: Ay, mah.

Kâmil: Noksansız, tam, bütün; olgunluk yaşında olan (kimse); ilim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş.

Kâmus: Bir dilin bütün kelimelerini içine alan büyük sözlük, büyük lûgat kitabı; bir konuyla ilgili maddeleri alfabe sırasına göre toplayan geniş eser.

Karar: Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm; mahkeme, heyet, komisyon vb. yerlerce verilmiş böyle bir hükmün yazılı şekli; bir yerde veya bir halde durma, sebat üzere kalma, sakin olma.

Kasr: Kısa kesme, kısaltma; kesme, azaltma, ihtisar etme; eksiklik, noksan; sözü öz ve kısa bir şekilde söyleme; aruz vezninde son tef'ilenin harekesiz olan son harfinin düşürülüp ondan önceki harekeli harfin harekesiz kılınması.

Katibeten: Tamamıyla, bütünüyle, hepsi.

Kat'î: Şüphe ve tereddüte yer bırakmayan, kesin.

Kavânîn: Kanunlar.

Kavl: Söz, kelâm.

Kebâ'ir: Hakkında açık hüküm bulunan büyük günahlar, kebîreler.

Kelâmu 'llâh: Kur'ân-ı Kerim.

Kerâmet: Kerem, başış, ikram, ermişçesine yapılan iş.

Kerîh: İğrenç, tiksindirici; pis, pis kokan.

Keşf: Açma, meydana çıkarma, gizli bir şeyi öğrenme.

Key: Ne vakit, ne zaman.

Kırâat: Okumak.

Kıran: Kırmak işini yapan nesne; öldürücü, toptan yok edici salgın hastalık veya olay.

Kıyâm: Ayağa kalkma, ayakta durma; bir işe kalkışma, davranma, teşebbüs etme; başkaldırma, karşı gelme, ayaklanma, isyan; namazda ayakta durma ve namazın ayakta kılınan kısmı.

Kirân: Yakınlaşma, bir araya gelme.

Kubbe: Yarım küre; yarım küre şeklinde olan binâ.

Küffâr: Kâfirler.

L

Lâ-‘ale’t-ta‘yîn: Ayırt etmeksizin, rastgele, gelişigüzel.

Lağviyyât: Boş ve faydasız sözler.

Lem‘a: Parıltı, parlamış.

Leşker: Asker.

Levâzım: Lâzım olan şeyler, gerekli şeyler, yaşamak, geçinmek, yolculuk için lüzumlu şeyler.

Levh: Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey. Tasvf. Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgiyi kapsayan kitâb-ı mübin, levhimahfuz.

Levhimahfuz: Allâh’ın (c.c) takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Leyl: Gece.

Leylen: Gece vakti, geceleyin.

Lihye: Sakal.

Lihye-i şerif (şerîfe): Hz. Muhammed’in (s.a.v) sakalından kesilmiş olup iç içe bohçalara sarılarak saklanan, kandil ve özellikle Kadir gecelerinde salavât-ı şerîfe ile açılarak halka ziyaret ettirilen sakal kılları, sakal-ı şerif.

Likâ: Yüz, çehre; kavuşma, buluşma.

Likâullah: Allâh’a (c.c) kavuşma.

Lu‘biyyât: Kukla, Karagöz, Hokkabazlık, temsil vb. sahne oyunları.

M

Ma‘bed: Bir dine inananların ibâdet etmelerine mahsus yer, tapınak.

Ma‘bûd: Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâayık olan, kendisine ibâdet olunan, tapılan, Allâh (c.c).

Mağfiret: Allâh’ın (c.c) lütuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması, yarlıgama.

Mahdûd: Sınırları belirlenmiş, sınırı tâyin edilmiş, sınırlı, hudutlu; etrâfi çevrilmiş,

Mahfi: Gizlenmiş, saklanmış, saklı, gizli.

Mâhir: Usta, becerikli, eli işe yatkın, mahâretli, mârifetli.

Mahreç: Ses veya harfin ağızdan çıkış şekli, söyleyiş, telaffuz.

Mahzûn: Üzüntülü, gamlı, kederli, hüzünlü.

Ma‘îşet: Yaşamak için gerekli olan şeyler, geçim.

Ma‘lûm: Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan.

Mâni‘: Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel; Tasvf. Dilediği her şeyin olmasına ve bilhassa kulları için zararlı isteklerin gerçekleşmesine mâni olan, müsâade etmeyen” anlamında Esmâ-i Hüsnâdan (Allâh’ın (c.c) en güzel isimlerinden)dır.

Maraz: Hastalık.

Mâ-sivâ: Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey; Allâh’ın (c.c) zâtı dışındaki bütün varlıklar; insanı Allâh’tan (c.c) uzaklaştıran her şey.

Mâşuk: Sevgili. Tasvf. Hakiki sevgili Allâh (c.c).

Mâye: Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter; bir iş yapmak veya bir işe başlamak için gerekli olan şey, sermaye, mal, servet.

Mâye-i sıdk: Doğruluk ve samimiyet cevheri (Hz. Ebû Bekir’in (r.a) sıfatı olarak kullanılır).

Mâye-i şeb: “Gecenin aslı, özü” Gece karanlığı.

Mâye-i zindegânî: Yaşama gücü.

Ma‘zuret: Mazereti olan, özrü bulunan, özürü.

Mecd: Büyüklük, ululuk, şan, şeref, celâlet.

Meclis: Allâh'ı (c.c) anmak için yapılan toplantılar.

Mecmû'a: Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; içinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Meczûm: Cüzamlı, miskin illetine tutulmuş kimse.

Medâr: Dönme, dönüş; etrafında dönülen nokta, yörünge.

Medh: Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Mehâbet: Büyük ve heybetli kimseler veya şeyler karşısında duyulan çekinme ve korku hissiyle karışık saygı.

Melûl: Boynu bükük, üzgün, mahzun; usanmış, bıkmış, bezmiş, bezgin, bıkkın.

Mekkâr: Çok hile yapan (kimse), hilekâr, düzenbaz.

Memzûc: Karışık, karışmış, meczolmuş.

Menâbi': Membalar, kaynaklar.

Mensûr: Vezinsiz, kafiyesiz, düz yazı biçiminde olan, nesir şeklinde yazılmış.

Menşe': Bir şeyin neş'et ettiği, çıktığı yer, esas, kök; yetişilen yer, bitirilen mektup.

Menzil: Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak; iki konak arasındaki uzaklık, bir konaklık mesafe, normal yürüyüşle bir günlük yol; varılacak yer; rütbe, mevki, makam; oturulan, ikamet edilen yer, ev, mesken, ikametgâh.

Mesrûr: Sevinçli, memnun (kimse), mutlu.

Mestûr: Örtülü, kapalı, gizli, saklı.

Meşakkat: Güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet, zahmet.

Meşkûk: Şüphe edilen, hakkında şüpheye düşülen, şüphe uyandıran, şüpheli.

Meş'ûm: Uğursuz.

Mevâdd: Elle tutulup gözle görülebilen, uzayda yer kaplayan, bölünebilen, ağırlığı olan nesnelere, maddelere, cisimlere; bir cismin yapısını meydana getiren veya bir birleşimin içinde bulunan nesnelere, temel unsurlara; hususlara, meselelere, işlere, konulara.

Mevârîs: Ölmüş bir kimseden yakınlarına kalan mallar, mülkler, mîraslar.

Mevhûm: Vehm olunmuş, aslı, esâsı yokken zihinde kurulmuş olan, kuruntuya dayanan.

Meyhane: Allâh (c.c) aşkının sunulduğu yer, tekke.

Meyletmek: Bir yöne doğru yönelmek, eğilmek, eğik duruma gelmek.

Miftâh: Anahtar; şifre çözümünde kullanılan cetvel, şifre cetveli; bir dili kolayca öğretmek amacıyla yazılmış kılavuz kitap.

Misâl: Örnek, numune, benzer, gibi, mânend, nazir.

Misbâh: Etrafa ışık veren âlet, aydınlatma aracı, kandil, çıra, meşale; sarhoşluğun mahmurluğunu gidermek için sabahleyin şarap içilen büyük kâse, kadeh.

Mu'âf: Bağışlanmış, affedilmiş; farklı muameleyi gerektiren bir sebepten dolayı yükümlülük ve sorumluluğu kaldırılan, kendisine ayrıcalık tanınan (kimse), imtiyazlı.

Muallim: Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse; mesleği eğitim öğretim olan, eğitim ve öğretim kurumlarında ders veren, bilgi öğreten kimse, öğretmen, hoca, müderris.

Mu'attar: Güzel kokulu, ıtırılı.

Mûcib: Lâzım gelen, gereken, gerekli olan, sebep.

Muhâl: Mümkün olmayan, imkansız.

Muharref: Söylenişi, yazılışı veya anlamı değiştirilmiş, gerçek anlamı dışında bir anlam verilmiş, bozulmuş, tahrif edilmiş.

Muhtaç: Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Muhtâr: Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz; zor, baskı ve emir altında bulunmayan, dilediği gibi hareket edebilen, istediğini yapabilen.

Muktezâ: Bir şeyin gereği olan, gereken, lâzım gelen şey, gerek; eskiden resmî dâirelerin kalemlerinde incelenen evrâkın kenarına görüş belirtmek için usûle uygun biçimde yazılan yazı, çıkma, derkenar.

Munhasır: Yalnız bir kimseye, bir şeye mahsus olan, başkasıyla ilgisi bulunmayan; etrafı çevrilmiş, sınırları belli edilmiş olan, sınırlı.

Musâb: Belâ, felâket, musîbet vb.ne uğramış, dūçar olmuş; bir illete yakalanmış, bir hastalığa tutulmuş.

Musâhip: Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.

Musallâ: Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgâh; câmi avlusunda veya civarında cenaze namazlarının kılındığı yer.

Musannif: Bölüm bölüm ayıran, sınıflandıran, tasnif eden; kitap telif eden kimse, yazar, müellif.

Mushaf: Kur'ân-ı Kerim; sayfa hâlinde meydana getirilmiş şey, kitap.

Mutasavvif: Tasavvuf ehli olan, herhangi bir tasavvuf yolunda mertebe kat etmiş kişi.

Mutazammın: Kefil olan, üstüne alan.

Muteber: Saygı gören, hatırı sayılır, saygın, itibarlı; inanılır, güvenilir, itimat edilir.

Mu'tekid: İtikad eden, inanan, dîni bütün, dînine bağlı, inançlı, dindar.

Muttali': Bir işi haber almış olan, bilen, öğrenen, vâkıf ve haberdar olan.

Muvaffak: Başarı kazanmış, başarmış, başarılı; işi rast gitmiş.

Mu'zamat: Büyük görülen, büyütülen, önemli sayılan şeyler.

Muzır: Zararlı, zarar veren, zarara sokan.

Mübâhat: Övünme.

Mübâşeret: Bir işe başlama, girişme.

Mübeyyen: Açıkça ortaya konan, açıkça bildirilen, açıklanan, beyan edilen.

Mübhem: Ne olduğu açıkça anlaşılmayan, belirsiz.

Müeyyed minallah (min-indillâh): Allâh'ın (c.c) yardımına mazhar olan, Allâh (c.c) tarafından desteklenen.

Mü'eyyed: Kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış, güçlü, takviye edilmiş, sağlam.

Müfekkîr: Düşünen, fikir işleyen, düşündüren.

Mümin: Allâh'ın (c.c) varlığına, birliğine, Hz. Muhammed'in (s.a.v) O'nun kulu ve peygamberi olduğuna ve İslâmiyet'in diğer îmân esaslarına inanan, îmân sâhibi kimse, müslüman.

Müncî: Kurtaran, kurtarıcı.

Münevver: Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu; tahsil, bilgi ve görgü sâhibi olan, fikrî meselelerle uğraşan kültürlü (kimse), aydın, entelektüel.

Müntakîl: Bir kimseden diğerine geçen, intikal eden, nakl olunan; bir yerden başka bir yere göçen, nakleden; mîras yoluyla geçen, mîras kalan.

Müntakîlü'l-âhire: Âhirete göçmüş, ölmüş.

Mürebba: Terbiye edilmiş, eğitilmiş.

Mürîd: Tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse.

Mürşîd: Doğru yolu gösteren, ilahi aşkı anlatan, tarikat şeyhi.

Mürûr: Geçme, geçip gitme, sona erme.

Müsebbih: Allâh'ı (c.c) tesbih eden (kimse).

Müstakbel: İstikbal edilen, karşılanan, önde buluna, ilerideki.

Müstecâb: Olumlu, müspet cevap alınan, kabul edilen.

Müstecâbü'd-da've - Müstecâb-ı da've: Cenâbıhak (c.c) katında duası makbul olan, geri çevrilmeyen.

Müstehab: Hakkında kesin bir emir bulunmadığı halde dinin temel prensiplerine uygun olduğu için beğenilen, tavsiye edilen, sevap kazandıran, dince makbul (iş ve davranış).

Müstevlî: İstilâ eden, ele geçiren, idâresi altına alan.

Müşâbehet: Benzeyiş, benzeme.

Müşâvir: İstişâre edilen, kendisine danışılan.

Müşkül – Müşkil: Zor, güç, çetin; halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.

Müşkil-küşâ (-güşâ): Zor, çetin işleri veya meseleleri halleden, çözüme kavuşturan, zorlukları yenen (kimse).

Müştâk: Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

Müte'allik: Asılı, bağlı, ilgili, ilişkisi olan.

Mütemmim: Tamamlanmış, eksik kalmamış.

Müttakî: Dînin emir ve yasaklarına tam olarak uyan, günah ve haramdan sakınan, Allâh'tan (c.c) korkan.

Müyesser: Kolaylıkla olan, kolaylıkla yapılan, kolaylaştırılmış, nasip olan.

Müzekker: Arapça ve Fransızca gibi, kelimeleri dişî veya erkek olarak kabul edilen dillerde erkek cinsten sayılan (kelime), eril.

N

Nâdim: Pişman olan, nedâmet getiren.

Nâhî: Meneden, yasak eden, önleyen.

Nahs: Uğursuzluk, bahtsızlık.

Nakl: Bir şeyi başka bir yere götürme, taşıma, aktarma.

Nakz: Bozma, çözme; bir sözleşmeyi yok sayma.

Nakz-ı sıyam: Oruç bozma.

Nas: Herhangi bir konuda kesin ve açık hüküm içeren söz, açık ve kesin hüküm; herhangi bir konuda Kur'an'da veya hadislerde bulunan ve üzerinde tartışılması dînen câiz olmayan delil hükmündeki kesin ifâde.

Nâs: İnsanlar, halk; herhangi bir konuda kesin ve açık hüküm içeren söz, açık ve kesin hüküm; herhangi bir konuda Kur'an'da veya hadislerde bulunan ve üzerinde tartışılması dînen câiz olmayan delil hükmündeki kesin ifâde.

Nâzir: Bakan, nazar eden; yönü bir yere doğru dönük olan; bir işin yönetimine memur olan kimse.

Nazm (Nazım): Vezinli, kafiyeli söz dizisi.

Necât: Kurtulma, kurtuluş, halâs.

Nef': Fayda, çıkar, kâr, menfaat.

Nefh: Üfleme.

Nefh-i ruh: Ruh üfleme, ruh verme.

Nefh-i sur: İsrâfil'in kıyâmet gününde ölülerin dirilip mahşerde toplanması için sur denen boruyu çalması.

Nefis: Can, benlik. Tasvf. Kulun kötü huyları ve çirkin vasıfları, dünyevi istek ve arzuları.

Nehiy ani'l-münker: Şeriatın yasakladığı şeyleri menetme, yapılmasına engel olma.

Nehy: Birini bir şeyden alıkoyma, bir şeyin yapılmasını yasak etme, menetme, engelleme.

Neseb: Soy, soy sop, atalar, dedeler silsilesi.

Netâ'ic: Neticeler, sonuçlar.

Nevâle: Gerekli yiyecek ve içecek şeyler, azık.

Nevân: Cins ve çeşit bakımından.

Nezîr: Şarta bağlı vaat, adak adama.

Nısf: Yarım, yarı.

Nîrân: Ateş; cehennem.

Nisâp: Yeter derece, istenilen oran, kıvam.

Nisyân: Unutma, gaflet.

Nişân: İşâret, belirti, iz, alâmet; ayırıcı işâret.

Nokta-i nazar: Görüş.

Nuhûset: Uğursuzluk.

Nusûs: Naslar, doğruluğu şüphe götürmeyen bilgiler, düşünceler.

Nücûm: Astroloji, yıldızlar.

P

Peyâm: Haber.

Peyâm (Peyem)-ber: Haber getiren, peygamber.

Pîr: Yaşlı, ihtiyar kimse; bir tarîkatın kurucusu; bir mesleğin kurucusu veya bir esnaf topluluğunun başı durumunda olan kimse; bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye lâayık, tecrübeli ve üstat kimse.

Post: Şeyhlik makamı, makam.

R

Ra´d: Gök gürlemesi, gök gürültüsü.

Rahmet: Allâh'ın (c.c) yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi.

Ratb ü yâbis: Yaş ve kuru, her şey. Münâsebetli münâsebetsiz, yerli yersiz (söz).

Ratb: Yaş, ıslak. Tâze, yaş (yemiş). Tâzelik, yeşillik.

Ratbü'l-lisan: Yumuşak sözlü, güzel söz söyleyen

Ravza: Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe; cennet.

Ravza-i Mutahhare – Ravza-i Nebî: Hz. Muhammed'in (s.a.v) Medîne'deki kabri.

Râz: Gizlenen şey, sır.

Râzık: Rızık veren, Allâh (c.c).

Re'âyâ: Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk; Osmanlı Devleti'nde halkın vergi ve haraç veren, genellikle toprakla uğraşan gayri-müslim kısmı.

Ref': Yukarı kaldırma, yükseltme; yüceltme; ortadan kaldırma, hükümsüz kılma, feshetme.

Refik: Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş; ortak.

Resûl: Peygamber, nebî (Özellikle Hz. Muhammed (s.a.v) için kullanılır).

Re'y: Görme, görüş, fikir; oy.

Rezzâk: Mahlûkâtına maddî ve mânevî her türlü rızıkı bol bol ihsan eden" anlamında Esmâ-i Hüsnâdan (Allâh'ın (c.c) en güzel isimlerinden) dir.

Rıdvân: Cennetin kapıcısı olan melek.

Rızık: Allâh (c.c) tarafından herkese takdir edilen nîmet.

Ri'âyet: Saygı, sayma, itibar; uyma, itaat etme; ağırlama, ikram, tâzim; gözetme, saklama, muhâfaza etme.

Rifk: Huyda ve hareketlerde yumuşaklık, nezâketle davranma, yavaşlık, mülâyimlik.

Rivâyet: Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma; nakledilen haber veya söz; halk arasında söylenen söz, söylenti.

Rûşen: Parlak, aydın, aydınlık; âşikâr, meydanda.

Rücû: Dönme, geri dönme; sözünü geri alma, sözünden cayma.

Rükû': Öne doğru eğilme, eğilerek saygı gösterme; namazda elleri dizlere dayayıp vücûdun belden yukarı kısmı yere paralel gelecek şekilde eğilme, namazın beş erkânından kıyamla secde arasında olanı.

Rü'yâ: Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş; gerçekleşmesi mümkün olmadığı halde olması çok istenen şey, hayal, ümit.

S

Sâbık: Zaman bakımından geride kalan, geçen, geçmiş, önceki, evvelki; bir iş, memuriyet veya makamda şimdikinden daha önce bulunmuş olan, eski.

Sâfâ: Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik; eğlence, neşe, zevk.

Sâhib: Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik; bir şeyi hükmü altına alıp gerektiği gibi kullanan, ona tasarruf eden kimse.

Sâhib-devlet: Güç ve kudret sâhibi; sadrâzam.

Sâhib-dil: “Gönül sâhibi” Gönül Hakk’a bağlı olan velî.

Sâhib-fıraş: Yatağa düşmüş, yatak esîri olmuş hasta.

Sâhib-huruç: Ayaklanarak idareyi ele geçiren kimse.

Sâhib-kerem: Kerem sâhibi, cömert.

Sâhib-makam: Üstün mertebeye erişmiş, mevki sâhibi.

Sâhib-nazar: Görüşü kuvvetli. Tasvf: Bakışı ile mürîdine feyiz ve cezbe vermeye gücü yeten mürşit:

Sâhib-tasarruf: Dilediğini yapabilme gücüne sâhip velî.

Sahîf: Zayıf, hafif, gevşek, boş.

Sahîh: Yalan veya hayal ürünü olmayan, gerçek, doğru; asıl, öz, hakîkî; tam, kusursuz, hâlis.

Sâ’il: Soru soran kimse; dilenen kimse, dilenci.

Sâ’ir: Başka, diğer, öteki, öbür.

Sâkıt: Düşen, düşmüş; hükümsüz, geçersiz ve önemsiz duruma gelen, değeri, kıymeti kalmayan; herhangi bir sebeple iktidardan uzaklaşmış veya uzaklaştırılmış olan, düşük.

Sâki: Mürşid, Allâh (c.c) aşkını sunan, yol gösteren.

Salât: Namaz, Hz. Muhammed'e (s.a.v) sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ. Bu duâ, "Allâhümme salli âlâ Muhammed" (Allâh'ım, Muhammed üzerine salât et) şeklinde olup muhtelif ilâvelerle genişletilmiş şekilleri vardır. Daha çok salât ü selâm şeklinde kullanılır.

Salât-ı asr: İkinci namazı.

Salât-ı evvâbin: Evvâbin namâzı.

Sâlih: Elverişli, uygun, yarar; yetkisi olan (kimse), yetkili; dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sâhibi, günah işlemekten kaçınan.

Sâmi': İşiten, duyan kimse.

Sâni: Yapan kimse, yapıcı. "Yaratan, halkeden" anlamında Allâh (c.c) için kullanılır.

Sânih: Zihin ve fikirde hâsıl olup çıkan, fikre doğan.

Sarhoş: Allâh (c.c) aşkıyla kendinden geçen, derviş.

Sâri: Sürücü, süren, bulaşıcı.

Savt: Ses, sedâ.

Sa'y: Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarf etme; Hacda Safâ ile Merve arasında süratle gidip gelme.

Sebât: Kararından ve sözünden dönmeme, bir iş veya davranışta azim ve kararlılık gösterme.

Seccân: Zindancı, gardiyan.

Secde: Allâh'ın (c.c) büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayakları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.

Sehv: Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hata.

Sekenât: Durma, duruşlar.

Selâmet: Emin, korku, endişeden uzak olma, kurtulma.

Sem': Zehir.

Semâ: Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü; uzay, fezâ, gök.

Semâvî: Göğe âit, gökyüzüyle ilgili; Allâh'tan (c.c) gelen; ilâhî; ilâhî büyüklük ve yüceliğe yakışır güzellik ve mükemmellikte olan, insanüstü, olağanüstü.

Serâir: Gizli şeyler, sırlar.

Server: Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.

Server-i enbiyâ: Peygamberlerin önderi, ulusu, Hz. Muhammed (s.a.v).

Server-i kâinat: Kâinatın efendisi, Hz. Muhammed (s.a.v).

Setr-i 'avret: Vücuttaki mahrem yerleri örtme.

Seyyidü'l-enam: Mahlûkâtın efendisi, Hz. Muhammed.

Sıddık: Özü sözü doğru olan, asla yalan söylemeyen, sözünün eri, çok doğru, pek sadık; ilk halife Hz. Ebû Bekir'in (r.a) lakabı; Tasvf. Hz. Muhammed'i (s.a.v) ve onun Allâh'tan (c.c) getirdiği her şeyi tasdikte kemâle erişen, söylediği her sözü bizzat yaşayıp hal ederek peygamberlikten sonraki en yüce makama erişen kimse, Allâh'ın (c.c) ermiş kulu, sıddikiyet makamı ehli.

Sıdk: Doğruluk, gerçeklik.

Sırat köprüsü: İslâm inancına göre, âhirette cehennem üzerinde kurulacak olan, müminlerin üstünden kolayca geçerek cennete gireceklerine, kâfirlerin ise üzerinden cehenneme düşeceklerine inanılan köprü.

Sırat: Yol, düz yol.

Sipâs: Şükür ve övgü, hamd ve senâ.

Sipâs-dar: Allâh'a (c.c) şükreden, hamd ü senâda bulunan.

Sirâyet: Geçme, bulaşma; yayılma; dağılma; etkisi altına alma.

Sû': Kötü, fenâ, yanlış.

Subhân 'Allâh: Allâh'ın (c.c) her türlü kusur ve noksanlıktan, beşerî sıfat ve zaaflardan uzak olduğunu kabul ve tasdik ederim” anlamında tespih ve zikir sözü; umulmadık, beklenmedik, olağanüstü bir olay veya davranış karşısında, “Allâh Allâh! Bu nasıl iştir! Nasıl olur! Nasıl yapılır!” anlamında hayret ve şaşkınlık belirtmek için kullanılır.

Sû-i zan: Kötü zan besleme, kötü zan.

Sultan: Hükümdar; Padişah ailesine mensup anne, kız kardeş, kız çocuk gibi kadınlara verilen unvan.

Süflî: Bir yere veya bir şeye göre aşağıda, alçakta bulunan; aşağılık, bayağı, değersiz; kılık kıyafeti çok kötü, üstü başı perişan.

Ş

Şâb: Genç erkek, delikanlı, civan.

Şâzz: Genel kurallara uymayan, kural dışı, müstesnâ.

Şebîh: Benzer, mümâsil; insan resmi.

Şecere: Bir kimse veya ailenin en uzak atasından başlayarak kendisine kadar gelen bütün fertlerini gösteren ve daha çok ağaç resmi şeklinde yapılan çizelge, soy ağacı, soy kütüğü, silsilenâme; bir tek ağaç, herhangi bir ağaç.

Şefî: Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse; bir mülk üzerinde şüf'a hakkına sâhip olan kimse.

Şefü'l-müznibin: (Günahların affı için şefâat eden) Hz. Muhammed (s.a.v).

Şeh-bâz: Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse.

Şekvâ: Şikâyetçi olmak, acı çekmek, yakınmak.

Şem': İlahî nur; mum.

Şems: Güneş.

Şer'an: Şeriatça, şeriat hükmünce.

Şerh: Açma, ayırma, yarma; bir metni, bir kitabı ayrıntılarına inerek açıklama, yorumlama.

Şerî'ât: Açık, doğru ve düz yol; herkesin uyması için konan her çeşit kural, kanun, yasa, düzen ve nizam.

Şerîk: Ortak, arkadaş.

Şevâhid: Şâhitler, tanıklar. Söylenen veya yazılan bir husûsu güçlendirmek için tanınmış bir eserden alınmış örnekler. Bir sözlükte kelime anlamlarına verilen imzâlı örnekler.

Şevk: Şiddetli arzu, istek, aşırı heves; sevinç, neşe, keyif.

Şeyâtîn: Şeytanlar.

Şeyh: Tarikat kurucusu, tarikatta en yüksek mertebeye ermiş kişi veya tarikat kollarından birinin başında bulunan kimse.

Şi'âr: İz, işaret, alâmet; ayırıcı işaret, bir şeyi benzerlerinden ayıran özellik, nişan; âdet, yol, usûl.

Şib: Giyim eşyası, yastık örtüsü vb. yapılan, çok ince gümüş telli eski bir ipekli kumaş çeşidi, bir nevi bürümcük.

Şifâ: Hastalıktan kurtulma, iyi olma, eski sağlığına tekrar kavuşma; derman, ilâç, devâ.

Şikâr: Av, avlama, avlanan hayvan.

Şûr: Karışıklık, gürültü, kavga, fitne; tuzlu, acı.

Şûrâ: Bir konuyu görüşmek için yapılan toplantı.

Şurû': Başlama.

T

Ta'alluk: İlişik, ilgi, bağ; asılı olma, asılma; Tasvf. Dünyaya karşı duyulan ilgi, dünyaya âit bağ.

Ta'ammüm: Genel bir durum alma, herkese yaygın duruma gelme, genelleşme, yaygınlık kazanma.

Tâ'at: Allâh'ın (c.c) emirlerine uyma, emredileni yapma; ibâdet, takvâ.

Ta'bîr: İfâde, anlatma, bir mânâsı olan söz.

Tâ'cil: Acele ettirme.

Ta'dîl: Değiştirme, değişiklik.

Tafsîl: Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.

Tafsîlî îmân: Hz. Muhammed'in (s.a.v) tebliğ ettiği şeylerin her birini ayrı ayrı kabul ve tasdik etme.

Tahallüf: Geride kalma, arkada bırakılma, uygun gelmeme, değişme.

Tahâret: Temiz olma, temizlik; İslâm şeriatına göre, ibadetten önce vücudu ve giyecekleri namaza engel olan kirlerden ve pisliklerden arındırmak şeklindeki temizlik.

Tahayyül: Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma.

Tahdîd: Hudut tâyin etme, sınır çizme, sınırlama.

Tahfîf: Hafifletme; kolaylaştırma.

Tâhir: Temiz, pak, arı; üzerinde abdest ve guslü bozacak şeylerden biri bulunmayan, dini hükümlere göre temiz sayılan. Tasvf. Allâh'ın (c.c) ilâhî emirlere karşı gelmekten koruduğu kimse.

Tahkîm: Sağlamaştırma, kuvvetlendirme.

Tahfîl: Birleşik bir maddenin birleşimindeki yalın cisimlerin niteliğini veya niceliğini anlamak için yapılan iş, analiz.

Tahlîs: Kurtarma, kurtarılma.

Tahrîf: Harflerin yerini değiştirme, bozma, kalem oynatma, değiştirme.

Tahrîk: Kımıldatma, oynatma, harekete getirme.

Tahrîm: Harama âit, haramla ilgili, yasaklama.

Takrîr: Sözle anlatma, ifade ve beyan etme, anlatış.

Tâlim: Öğretme, belletme. Ders verme, okutma, öğretim, tedris. Bir şeyi öğretmek için yapılan düzenli çalışma, alıştırma, egzersiz.

Tâlip: İsteyen, talep eden, istekli olan kimse; öğrenci.

Ta' mîm: Umûma yayma, genel duruma getirme; genelge, sirküler.

Tanzim: Sıraya koyma, sıralama, dizme; düzenleme, nizâma koyma.

Tarh: Atma, koma, bırakma, dağıtma, bölme, tayin, kurma, düzenleme.

Tarîk: Yol; usûl; meslek.

Tasadduk: Sadaka olarak verme, verilme.

Tasdik: Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama; doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama, onama, tasvip etme.

Tatayyur: Kötüye yorma, uğursuz sayma.

Tathîr: Temizleme, paklama.

Tatvîl: Uzatma, uzatılma.

Tâ' ûn: Veba.

Tavzîh: Açıklama, aydınlatma, açıkça ifâde etme.

Ta' yîn: Belli etme, ayırarak belirleme, belirli duruma getirme; bir göreve yerleştirme, atama; askere verilen erzak ve yiyecek.

Tazammun: İçine alan, kapsayan; kefil olan.

Tâzim: Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muamelede bulunma.

Te' accüb: Şaşma, hayret etme.

Te' âhüd: Antlaşma, muâhede.

Te' arruz: Sataşma, ilişme, takılma; askerî kuvvetlerin düşman üzerine yaptığı hücum, saldırı.

Te' avvuz: Allâh'a (c.c) sığınma.

Tebâ' üd: Uzaklaşma, kaçma, birbirinden uzak düşme.

Teçhiz: Gerekli olan şeylerle donatma.

Tedvîn: Kitap durumuna koyma, yazılmış olan şeyleri toplayıp kitap hâline getirme.

Tefe'ül: Fal açma, fala bakma, hayra yorma, uğur sayma.

Te'hîr: Erteleme, sonraya bırakma; geciktirme, geciktirilme.

Tekbir: İslâm dîninde Allâh'ın (c.c) büyüklüğünü belirtmek için söylenen "Allâhu ekber" sözü; bu sözü söyleme.

Tekemmül: Kemâle erme, olgunlaşma, mükemmel duruma gelme.

Tekmîl: Tamamlama, bitirme.

Tekrîm: Saygı gösterme, yüceltme.

Telakkî: Belli bir bakış açısına göre görme, bakma, kendine göre bir fikir sâhibi olma, görüş, anlayış; kabul etme, alma.

Te'lif: Uzlaştırma, barıştırma; eser yazma, toplayıp kaleme alma.

Telkin: Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılıp zihnine sokma, öğretme. Din. Gömüldükten sonra imam tarafından mezar başında ölüye hitâben söylenen sözlere ve duâlara verilen isim. Tasvf. Tarîkate yeni girmiş bir mürîde şeyhin zikir öğretmesi.

Telkînat: Telkinler.

Temessül: Bir şekil ve sûrete girme, bir şey veya kimseye benzeme, uyma.

Temeyyüz: Kendini gösterme, sivrilme, benzerlerinden farklı olma.

Te'mîn: Güvenlik hissi verme, sağlamlaştırma, elde etme; bir iş için gerekli olan şartları hazırlama, sağlama.

Tenbîh: Bir şeyin yapılıp yapılmamasını, şöyle veya böyle yapılmasını söyleme ve bunu üzerinde durarak hatırlatma.

Tenvîr: Işıklandırma, aydınlatma.

Terakkî: Yukarı kalkma, yükselme, ilerleme; ileri gitme, gelişme.

Terettüb: Sıralanma, sırası gelme, âit olma, gerekme.

Tertîl: Usulüne uygun şekilde her harfin hakkını vererek güzel sesle okuma.

Tesdîd: Hayırlı işe doğru yönelme.

Te'sîr: Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki; bir kimse veya durumun bir kimse veya şey üzerinde bıraktığı iz, izlenim, intibâ, etki.

Tesrî': Hızlandırma, çabuklaştırma.

Teşebbüs: Girişme, el atma, girişkenlik, önce davranış.

Teşe'üm: Uğursuz sayma, uğursuz gözüyle bakma.

Teş'îb: Şûbelere ayırma.

Tetavvu': Farz ve vâciplere ilâve olarak nâfile ibâdet yapma.

Tevârih: Târihler.

Tevcih: Belli bir yöne çevirme, yöneltme; anlam verme, yorumlama, tefsir; bir kimseye hitap etme.

Tevdî': Teslim etme, bırakma, emanet verme; vedalaşma.

Teveccüh: Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma; yakınlık duyma, hoşlanma, beğenme, iltifat; Tasvf. Râbita yoluyla gönlünü bağlama, kalben Hakk'a ve mürşide yönelme.

Tevehhüm: Asılsız şüpheye düşme, kuruntuya, vehme kapılma, delile dayanmayan ihtimal üzerinde durma.

Tevfik: Uygun duruma getirme, uydurma; Allâh'ın (c.c) yardımı, Allâh'ın (c.c) kulunun fiilini rızasına ve muhabbetine uygun kılması, kulunu irade ve rızasına uygun işler yapmaya muvaffak kılması.

Te'vîl: Bir söz veya davranışa bilinen anlamından başka bir anlam verme, başka bir mânâ ile yorumlama; Kur'ân-ı Kerîm'i ve diğer kutsal metinleri farklı bir görüşle yorumlama.

Tevşîh: Süsleme.

Teyemmün: Uğur sayma, uğur olarak kabul etme.

Tezyîn: Süsleme, süslenmek.

Tibyân: Açıkça anlatma, bildirme.

Tuyûr: Kuşlar.

Türrehât: Saçma, mânâsız, boş sözler.

U

‘**Uhde:** Söz verme, bir işi üzerine alma, sorumluluk.

‘**Ukbâ:** Öbür dünya, âhiret.

‘**Ulemâ’:** Âlimler, bilginler.

‘**Ulûm:** İlimler.

Ulûm-i garîbe: Eskiden gaybdan haber verme esâsına dayanan fal, yıldızlardan hüküm çıkarma ve büyü, tılsım gibi ilimlere verilen ad.

‘**Ulvân:** İftihar, övünme, şan, şöhret.

‘**Ulvî:** Yüksek, yüce; gökle ilgili, semâvî; mânevî ve rûhânî âlemle ilgili.

Umûr: İşler, hususlar, maddeler.

‘**Urefâ:** Ârifler.

‘**Urûk:** Irklar; soy, aşiret.

‘**Uşşâk:** Âşıklar.

Ü

Ülü’l-elbâb: Akılı sâdece hayrı gösterecek duruma gelmiş olan kimseler, akıl sâhipleri.

Ünsâ: Dişi, kadın.

Üstât: Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukûfu bulunan kimse.

V

Vâcip: Yapılması gerekli olan, terkedilmesi câiz olmayan husus; dini bakımdan farzdan sonra gelen ve yapılması zarûrî, terki câiz olmayan ilâhî emir.

Vahy: Bir fikrin veya bir emrin Allâh (c.c) tarafından bir peygambere bildirilmesi ve bu yolla gelen ilâhî haber.

Vahy-i münzel: Kur'ân-ı Kerim.

Vâki'â: Gerçi, her ne kadar. Olmuş olan şey, geri çevrilmesi mümkün olmayan olay, olgu.

Vâki': Olan, vukû bulan.

Vâkî: Koruyan, muhâfaza eden.

Vaktâ ki: Ne vakit ki, o vakit ki, olduğu vakit.

Va'z: İbâdet yerlerinde yetkili ve görevli bir kimse tarafından yapılan dini konuşma.

Vaz': Koyma, konulma; ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme; belirleme, tayin etme, tespit etme; vaziyet, tavır, duruş, biçim.

Vech: Yüz, surat, çehre, üst, düz; tarz, biçim, yol.

Vechü'r-Rahman: Hakk'ın yüzü; Tasvf. Mevcûdâtın varlığında müşâhede edilebilen ve onları her yönden kuşatan Hakk'ın tecellîsi.

Vecîh: Güzel, hoş, lâtif, uygun, münasip.

Vedâ': Ayrılma, ayrılış; ayrılırken hayırlar dileme, esenleşme.

Vehm: Gerçekte var olmayan, fakat var olduğu sanılan, varmış gibi tasarlanan düşünce ve zan; kötü ihtimalleri düşünüp kurma, evham, vesvese, kuruntu.

Vehmî: Gerçekte olmayan fakat olduğu sanılan, kurulan kuruntu ile ilgili olan.

Vekâr: Ağırbaşlılık, haysiyetli ve şerefli olma, temkin.

Velûd: Çok eser veren, doğurgan.

Vera': Allâh'tan (c.c) korkup haramdan, gûnahtan, kötülüklerden sakınma, dini buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.

Verâ': Bütün yaratılmış olanlar, âlem, kâinat.

Vukûf: Durma, duruş, bilme, anlama, öğrenme.

Vuzû': Abdest.

Vuzûh: Açık ve belli olma, açıklık, vâzih olma.

Y

Yâdigâr: Bir kimseyi veya olayı hatırlatmak üzere verilen yâhut onlardan kalan şey.

Yakaza: Uyanıklık; Tasvf. Kulun Cenâbıhakk'ın maksadı ne ise onu idrak etme, bu hususta uyanık olma durumu, mânevî uyanıklık.

Ya'nî: Demek, şu demek, sözün kısası, doğrusu; anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.

Yâve: Saçma, mânâsız, saçma sapan söz.

Yesâr: Varlık, zenginlik; sol, sol taraf.

Yesîr: Az miktarda, az, kolay.

Yevm: Gün.

Z

Zâdegân: Toplumun asil sınıfı, soylu kimseleri.

Za'f: İrâde zayıflığı, dayanamama; aşırı alâka duyma, düşkünlük; zayıflık.

Zâhir: Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan; bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.

Zahm: Yara.

Zahr: Arka, sırt.

Zarûriyyât: Mecbûrî, zorunlu işler, ister istemez olacak olan işler.

Zebh: Boğazlama, kesme, keserek öldürme; kurban kesme.

Zebîh: Kurban edilmiş veya edilecek hayvan.

Zebûn: Zayıf, güçsüz, âciz.

Zefîl: Aşağılanan, hor görülen, hakir.

Zem: Kötülüğünü söyleme, yerme, çekiştirme.

Zevâl: Yok olma, yok edilme, ortadan kalkma; bozulma, iyi bir durumdan kötü duruma dönme, düşme, alçalma; güneşin başucunda bulunma zamanı, öğle.

Zevk-i sefâ: Tasvf. İlâhî tecellilerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği haz; hoşlanmak, beğenmek.

Zeyn: Süs, bezek.

Zılâl: Gölgeler.

Zişân: Şanlı, şerefli.

Zuhûr: Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.

Zu' m: Zan, boş inanç, şüphe.

Zühd: Dünyaya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsinin her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme, perhizkârlık, takvâ.

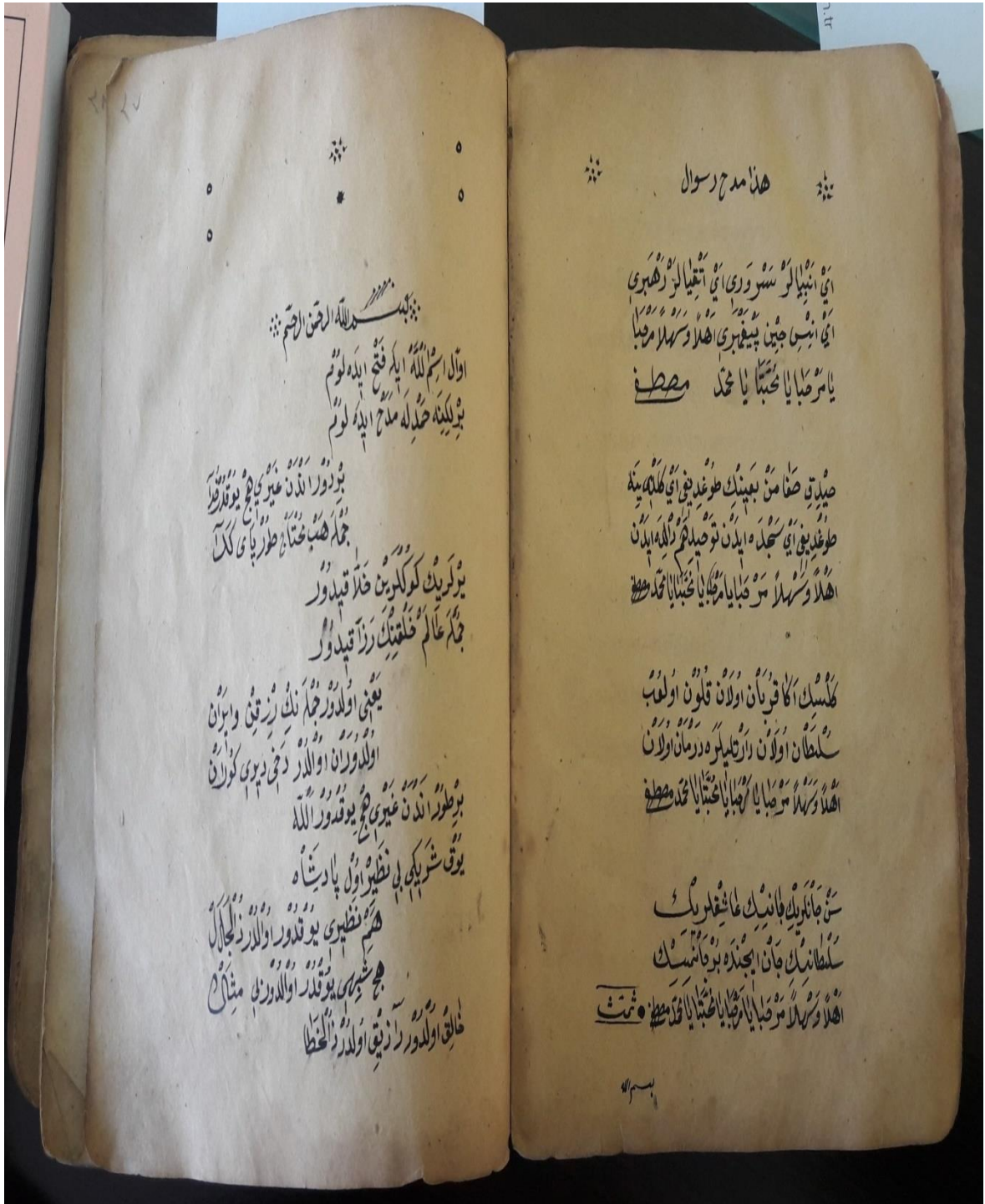
Zülcelâl: Celâl sahibi, Allâh (c.c).

Zülcelâli ve'l-ikram: Hem büyüklük hem fazl u kerem sâhibi olan” anlamında Esmâ-i Hüsnâdan (Allâh’ın (c.c) en güzel isimlerinden) dır.

Ek 2.

TIPKIBASIM

MFK Nüshası

يوقدور انك هرگز استنده خطا
 ويور يكسنه كسنه مانع او كس
 ويور مديكين كسنه آله كس
 انك اسان آله يكي اولمز عسير
 دني دشوار قلديني اولمز عيسر
 چون مينس قلدني بزه بواثر
 اول اشتر بوكاره كاليسر
 هم رسوله صلواتيم سلام
 آينه اطمانه انك تمام
 اول رسول الله شفيح الدينين
 هم وجودي رحمة العالمين
 انبيا السروري سلطانيد
 اوليانك جانورينك جانيد
 چون كتابك نظمه بروج سب
 ورتور اني دكلمه اي صطب نسب
 بوي اولدور اسير ايدي اوللك
 بواثر قويه كيله بوزنياره

دني كوردم

دني كوردم عابدنك نظمني
 بويكشي او قور كترمز ورتني
 يعني تقوي ايلون منسور ايله
 اني يلكيش سويلا ايدي شويلا
 بن ديدمك نظمه دور بويكتاب
 اول ديدني نظرا دكلدور بويكتاب
 چون ايدارنك انك ورتني خراب
 عابدنك دور اني بيل اي صباب
 بيلم اندن كم قلا سر نظمني
 هر كشي انك بلمز نظمني
 ديدني كوكلم شمدي بون بن نيدم
 شرعة الاسلام بن منظوم ايدام
 اول سيبدين قلمشم او زاسيله
 ورتني هم ايدام اولوا سنيله
 اوقيانلو ايله كوشني قوشنا
 دكليمانلو بولا كوشني قوشنا
 اوقيانلو يعني بوله لذتيني

دكلمتو بيه لوري عودتئين
 عابدي اول رحمة الله عليه
 حقاً قلبك ايمان اليه
 هم سبب اولي جون آنك كوهي
 بنده قديم بربناي جو هوي
 هم نظير اولون اكاويتا
 ايسينك فكمده اولن فنا
 جون حقيقتو ايسيدو شرعدن
 كه بالامتن آني تاليف ايدان
 بغير ايدار مضموني تمام
 اول كتابك حضر عليه السلام
 حضور يفتي آنك بجهت بلديتو
 كعبه طاهي اوز رنده بولديتو
 بو كتاب كرج نظر ايليم
 صلواتك بريونه كپار سويليم
 ان جلاين ابدي يعني اول همان
 كي مستقلمو ابدي اول اول همان

اوتروب

اوتروب يعني دكلده بن فرار
 ايشي ابدي برفر امدن فرار
 هم زمان اخير زمانيدر قاني
 ارتشدي عيش مشغلي
 يعني كلدي شدي شوياه بزمان
 هي ايمانك يوق خبري بي كان
 جون رعاليانك فناي جسدنه
 كيرمز اولدي اول اعانه سمعه
 يا خبري يوق بوقدر بلديتو
 يا ضيفت اولدر آني قلديتو
 هم جبهالت قبلدي بو عالمي
 بجز اولديتو فقيري عالمي
 عالم محسودان قاجور بكون
 يتكهم قاجوري قورن قيون
 هم بونك صقنده وار ريزر فيتو
 آني عالم بلور بانر حسب
 كي جو عالمي غايتيه اشقياء

لازم

ليك ولا طور ناسي هذا اوليا
جون شريعتك رسولك باقيد
مومن اولنور انك عشاقيدور

هم انك عشقته اذم غايق
سوكند بولمش بن لوزي

انبا لوقض ايون بزمه خطاب
بهر ايجندن المسم كوالدان كلاب
من ايجندن طشوه جدم لمديم
شردن اولوب قال اطربا تدم

هم كتاب يد كو خوش ناميه
نام يعني لذت الاسلام ايله
كم فطاسين كورون بدار صواب
يارسون الله شريفي انك صواب

فوض دور ايمان بلك جملدن استبدل
نيلك رحمتور خدارن بزم اول نوري هذا
صور سلام ايمان ديم بولكده حق اول
حق رسول روز محمد معظي امير

دني اينانتمدر كولدن اينان كتابوه
جهنمي يوزرت ميل اندي ازانما
هم مملكو عرش كوي لوح محفوظ قائم
يداي قات يوزدي قات كولا خنده قورن

قدر در جنت جبريم هم ترازو هم حصار
هم عذاب هم صاب هم يقاو هم لغا

هم شفاعت قدر در هم معجزات انبيا
هم كرامت قدر در هم اوليا و اصديا
قدر در اورج نماز جور حوان هم زكوت
قدر در يوم القيامت خير شريعت خطا

قدر در مكره مدينه هم جميع انبيا
جنت ايمور حوري غلمان حكم رضوان صوا
هم رسول الله شفاعت ايديس اول قدر در
مطورت ايسنده قدر در باور ايداه عطا

بونلوي تحفين ايدلوق لله هم شوقيه
بونلوي تصدق ايدلوا تيمار امير
جنت دور در بزم بزانلوه عين القايين

بویه اقرار ایلیون اولنور بیله ظاهرای
 هم بنیاز باطنی هر کسنگ اتمه نظر
 ظاهر بدو سر عده اول معتبران سیرا
 قوله عطا وما یبکم الرسول فخذوه
 نصیکم فانتهوا الی آساره

یعنی هر بنگه بیوردی اوله رسول ان طوبتک
 استملک صبری ایدرسه هر ندان صیل لورا
 رسولک سنتین هر کیم دیکل ایدسه ای جاما
 زیکل اولیده عالده دخی خور اولیده اصلا

ایدسه اختلافی جنک قومیتک دینده
 جو کلور ذره آنک دخی نه صوبال احفا

خبر و برم حدیثمدان بزم اوتمه هر کیم
 کیده آنکه بر عتده کلور سنت بیا انفا

شفاعت ایلم اکا هر الله ایلمه رحمت
 اکا و جب اولور صنت دخی والدایم حور

دخی هر کیم ایدرسه ترک بزم سنتی اوله
 شفاعت او مشون بندن له عاصد یوقول

کورد مسلمان اولان اول سنستی بایمک
 که واجبیدیر ان یعنی بون تقدیم بیله فغلا
 بودر سنت رسول الله ان اتقین اوله شاه
 زمانده اولنوره ان طومش اوله فغلا
 آنک ادر بجه کلدنور دخی بوایش ایدنور
 هم اندن صوره کلدنور ان طومش ایدب افشا

بواره قرن اول دیر دخی هم قرن شان بیله
 نه ایشلورسه بولور ای جان اولور سنت بیا انفا

خلیفه داسنده اوله یا عمل استله بوه
 اولور سنت دخی هم اول ایدنه طومش جمعا

دخی مویش اولنور هم نماز قلمق ترک هر دایم
 نذر اول فرض نذر سنت ان بیکله کوله قول

دخی هم اهل قبلدن بوی فوت اوله کورد سکر
 فایزین قیلور آنک کوردنک اگر انشی

اویالرایمام هم کور فاجرا کور ابراه
 جدای قویبوس انده ایونیک اوله اولک

ایلم اولنده کفاره غوا اتمک کوردور هم

بالتك كراد هم انكله جمه ديارى

قد لا خير طاعتهم اعلم كى ايطاعتهم

طوب اسرى خير به دعاهو ايدوا كما

اعلم اوله اول فلهه دعاهو ايدوا كما

هم احسان ايليه خلقه عدالت ايدوا لا

بوا مواعيلهم اكا اتما يار تصدى

قايجه هم او سونه انك والما يار اصلا

دنى بر مسلمانان هم جلال ايدوا بخر

جگانه اولر خطى ايدوا ناسر صدى

ايدوا خير نيتوا انى استا يار صدقن

رضاسين بولوا حقيقت قلوا انى ايماننا

الو نيتوا خير اوله و خير نيتوا اولك

بويور و فتر سنه اول بولوا هم انى عقبارا

الو نيتوا شر اوله انى اشكندن اولك

دعوى تشده فوت اوله اولوا انى ايشى اولوا

دعوى سوا اوله اول كيشى يانوزم كنونله ايشى

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كوشكدير انك ايشى مده نيتوا اوله اوله اولوا

كناه ايشلر بركيشى رضاهو ما يلكه اكا
انك جلسنه بركيه او تورى اقميه شوزى

دنى يانلر بركيشى ياز قلو اتمه برك ايشى

كناه هنده شريك اولور رضاهو سركه اكا

يا ايشلر دنيق اول برسى نك انى

رضاهو سركه يا اكا شريك اولور او برلانا

ايدوا ايله بركيشى مضاهيب اوله ايشى

قوبار اتلا ريله و برسى جتده حق ماوا

دنى بر مؤمن كلباز اشلسه اولور هطاب

كافرو اولور اول كناه ايجون ولى و درر مؤمنبا

يعنى بلكه مسسه انى حق فله لطف اشلسيه

ديلس ياز و عن با عشليه يوم الحساب

دنى بر كافر كه احسان ايليه طويورده

دنى قوبان ايليه ايدوا تصدق هم شواب

مسلمان اوليه اول احسانيه قوبان ايله

جونه اعمال اقميه قرا سله ايشى فرك

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

بركيشى لايح اولور كه مضاهيب اوله ريبا

انوار کتب سید توبه حشر اوله یوم اکتاب
فیجی حجاز اهل بی سوره بوطال کبشی

هک عمالی بوزولوب نه قلدیه شوب

هم کفی اصحاب طعن اتمایور بیکشی احد

سوطن اتمایور هم انوره هم شیخ شتاب

حق تعالی انوره خون لطیف احسان ایلدی

انوریک الکلولین باغشیلدی ویردی شوب

مضطی سوری کجور قنقلی انوره ••

ویردی فرورس او جانی قلدی ای استطاب

یازدیور اوله قرآن نه بوزوره وای ایاق

قیامتده انیک در مان اولورده نه باغایت

دنی بوزوره هم معنی اولورس ایلر اوزار

قیامتده ائی اوز ایدر لر حق مقبولات

شور کابکوار ک بیکشی المده حجتی اولر

واریجی قاطیده انوال بوزور حاضری غایت

اکرشاهد ریلورس کون مضمومینه انیک

او قویه شاهدی قرآن یه او قونقی اکر قرآن

دنی هر کله اولور

دنی هر کله اولور او قونور آیت قرآن
پر شور نوری انور شالی الرش انیر باغایت

مملکر کور لر ائی دیا لور استلا مدن

کلور نوری قرآن ندر ایدر تطبیق

دنی هم اهل بی بد متدن ایز اول سنت اولقدیه •

یقین اول سنت اهل بی نه عباد ندر او مقبولان

او تومه اهل بی بد متدن صقین کی بولر تومنی

شالار او یوزر بلور او بدعای بی اولر شور

کورو جک بدعت اهل بی اگا خلقه بقاریه

نه اشلا دو کین اشلا یه نه انیک ایدر شور

دنی هم بدعت اهل بی با بی کومه بر یولر

نه حورمت نه عزت تصدقی اتمه بیل کور

کی ای عالم عین ایدر علم ایدر مسطور •

کی خلقدن صقلمه نوری عباد ندر اهل نور

جمیع علم اینه علم بیلر کی دین علمند انور بوق

کلام ایچره بودر اولر اتمو خالده اعلا دن

اکاچ حل غایت بوق ک فطنی ایدر تومنی

بِحَقِّهِ وَضَعُ يَدَيْهِ فِي حَايَتِ الْكَافِرِ يُوقَدُونَ
 شَبِيهِ يَتَدَرُّ أَنْ يَكْفُرَ بِاللَّهِ فِي تَشْبِيهِ
 نَظِيرٍ يَتَدَرُّ أَنْ يَكْفُرَ بِاللَّهِ فِي سَطْوَرٍ
 كَوْنِ قَالِنِ كَلَامِ أَوْرَزِهِ صَوْرَتِكَ فَظَلَّ قَرَانِ
 قَوْلِ أَوْرَزِهِ فَظَلَّ يَمِيلُ إِلَيْكَ خَلَا فَظَلَّ يَبْدُو
 بِيَوْمِ مَشْدَرِ رَسُولِ اللَّهِ بِثَبْتِ عَالِدِيهِ وَضَمِينِ
 كَرَجَاهِ أَوْرَزِهِ يَعْنِي نَدَاكَ فَظَلَّ وَأَرْطُو
 مَهْدِي بَرِّ عَالِمِكَ فَظَلَّ بِرَجْعِهِ عَائِدِ أَوْ سَوْنَهُ
 بِرَأْسِهِ أَوْرَزِهِ بَلِّغْ بِنِي فَظَلَّ كَيْدَهُ
 دَنِي شَيْطَانِ أَوْرَزِهِ بِرُفْعِهِ قَوْلِي وَرِوَالِ
 أَوْ بِيكَ عَائِدِينَ أَوْ تَقْدِيرِ أَنْ يَكْفُرَ فِيهِ
 سِلَاحِ جَنكِ إِجْمِيدِهِ أَوْ نَلْوِ بَرْدِ كَلْبِ رَجُونِ
 كَرِيهِ عَالِمِكَ عَلِيٍّ غِبْهُ يَوْمَ يَكْفُرُ سِلَاحُ دَرِّ
 عِبَالَتِكَ أَوْ لَوْ يَكْفُرُ رَمِيَتْ عَلَيْهِ فَتَقِ احْتِ
 عِدَائِيَّتِ أَوْ مَقْدَرِ يَوْمِ أَوَّلِ فَيَوْمِ سَتْدَرِ
 كَيْشْتِكَ عَلِيٍّ جَوَقِ أَوْلَى وَرِوَالِهِ أَعْمَالِ
 عَدَابِ وَأَرْطُو أَنْ يَكْفُرَ الْكَافِرُ عَزَّ يَتَدَرُّ

كَيْشْتِكَ عَلِيٍّ

كَيْشْتِكَ عَلِيٍّ جَوَقِ أَوْلَى أَنْ يَكْفُرَ الْكَافِرُ عَزَّ يَتَدَرُّ
 بُولُو عَزَّتْ بُولُو دَوْلَتِ بُولُو حَسْبِ أَوْلَى سُرُورِ
 كَيْشْتِكَ عَلِيٍّ أَوْلَى سَلَسَةِ عَمَلِ قَلْبِ وَلِيٍّ جَوَقِ جَوَقِ
 شَوَابِ أَوْلَى زِيَارَةِ عَمَلِ عَمِيدِ أَحْقَدُورِ
 سَوَالِ وَأَرْطُو زِيَارَةِ سَمِيرِ أَوْلَى أَعْمَالِ
 قَابُولِ أَوْلَى عَمَلِ أَحْقِ هَمِينَ عَمِيدِ مَقْبُولِ
 عَمَلِ ذَلِيلِ عَمَلِكَ حَبَابِ أَوْلَى رَشِي بَلْدِيهِ
 ذِكَاكِ وَأَرْطُو عَمَلِكَ إِتْقَانِ أَحْقَالِ مَسْطُوْرِ
 ذِكَاكِ أَوْلَادِ عَمَلِكَ أَوْ قَوْلِهِ رَطِيهِ أَيْلَاسِ
 أَوْ تَعْلَمِ أَيْدِيهِ أَوْ قَوْلِهِ سَمِيرِ بَوَاعِلِ طَوْرِ
 كَيْ تَعْلَمِ أَيْدِيهِ عَمَلِ عَلِيٍّ مَسَامِحِ
 وَالْأَهْلِيَّةِ فَوْشِي أَيْدِيهِ تَعْلَمِ
 نَبِيٍّ جَنكِ بِيَوْمِ رِي سَمِيلِ بُوَسْمِي
 أَيْشْتِكَ اغْوِيهِ الْكَافِرِ يَدِي دَرِي
 دَرِي بِيَوْمِ رِي أَوْ عَوْدِي طَاهِرِ
 حَضَارِ بِيَوْمِ نِيْمَةِ أَحْمَكِ جَوَاهِرِ
 جَوْحَمَتِ جَنكِ جَوْهَرِ دَرِي خَيْرِ

کوردن مَازید دِلده شَری
جَوْن اَهْلِنْدَان دِنی طَوْنایه عَلَمی
طَوْرَسَه ایشی اولور اَکَا ظَلَمی

کِ دِزِر اَهْلِنْدَان غَیْبَه عَلَمی
کِه دِوَح اَهْل اِیضاً مَکْران دِکَلَمی

کوردروب حق رِضایِ اَوْسَل دَانِ قُرْآن
سَی اَوْجِ اَهْلِنْدَان اَوْسَل اَم اَم اَم اَم
کِه قُرْآن حَق کَلَامِ اَم اَم اَم اَم اَم
حَظایه اَوْسَل اَم اَم اَم اَم اَم اَم

نَدَاو وَا رِیْس اَیْتِ قُرْآن اَم اَم اَم اَم
کِه جَنَّت اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
بُود کَلَامِ اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم

دِنی هَوْرَم کِه قُرْآن بَد نَفْطَم اَم اَم
دِنی اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
کِه عَلَمی اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
بِه حَقْدَان اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم

اشتا امدی

اشتا امدی اَکَا اَم اَم اَم اَم اَم
شَفَاعَتِ اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم

دِنی بَر کَشی قُرْآن اَوْسَل طَوْنَم اَم اَم

اِشْت مایه اَوْسَل اَم اَم اَم اَم
اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
یَه اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم

اِشْت اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم
اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم

اَم اَم اَم اَم اَم اَم اَم aَم
کِه زِر دِیَا اَم اَم اَم اَم اَم aَم
اَم اَم اَم اَم اَم اَم aَم
قُور کِه سِو اَم اَم اَم aَم اَم aَم

اَم اَم اَم اَم اَم aَم اَم aَم
اَم اَم اَم اَم اَم اَم aَم
کِه قَلَم اَم اَم اَم aَم اَم aَم

نه پسته سويليه حق بويريني
رسول الله رحمتي انزل بيخنده
يار الله شرعة الاسلام بيخنده

جهانده كلدي ايسه ناتدر جان

نذكورا والسه يعنى بين انسان

ايدله حق يولسده خير طاعت

كه يعنى فترتك حجا عبادت

قوى بر معالجه شواكى

بول مايله اشديك بوجواكى

دنى هم بر مقام نيميانى

كه تقلم ايدله اكا يعنى علمي

قلوبكيد سان صسك و ستاز

دلو سدانى آذر اسيك و ستاز

اكو قائله علمي ايدله تقلم

اتك فهميجه سويليه مقام

اكو فهمي اذ ايسه سويليه اذ

اوصافون ترك ايدون كتميه شهباز

دغه جاهله

دغميه جاهله رفصت كالا من

مكولا اغميه خوفنده قلبين

او يعنى قالماسون حق طاعتدن

اميدن كسميك حق رحمتدن

كشيه بر عمل اتمامه تا شتر

دنى جوق ايدله اول اتمامه تا شتر

آنك اخورده تفعين بولوسر ديز

علمدن جوق عوط بولوسر ديز

عمل ايسيه اول باقى

دنى اشك ريسويليه خلته

كه تقلم اغميه دارنى جاه ايجون

همان نيتى اوله الله ايجون

دنى هم كسندن مال مالالى

دلا ميه وير الله نواى

اولاهم اهله علمك بكونى صارم

كوز وياشلو اوله هم كوكلى آردى

اريق اول تنى هم نفس اولش

دغى

جان یا نیش اوله قلمی اویا نیش
 خنوع اوله ایشی نام اوله بغری
 که قران استدیجه اوز به شعری
 قاصی قران استده اورین شعری
 وکان العالمین الصالحین وبعده
 فرخ اولور حلق اغلایه بونلو
 کورسه خلق بولور خوردن اوله کور
 بیالور خلق بولور سائیم اولور
 که عالمی اهلی نشاندیر بلور
 بولور هم زینتی سومیالور
 بیاسی ابر شیمی کیمی سیالور
 کمالورده دخی قانم اولور کور
 که قران اوتیه ویردن بالور
 حسن او تو درین اولور کور
 حسین آتی کجه نیک خورنده
 ایلا کور خلق یولور که تمش یاز
 بولور حین سنه خلقده اوستاز

دخی دنیا چورن سولشمالور
 آنور کجورن قعله ایله اتمیالور
 یولورک طوغرسینه بولور کیدلور
 بولور دی خلق کورب اعزاز بولور
 بیالور از ییلور تمش اولور یاز
 بیالور دیمیلور ازمه نغدا یی
 دخی کندوی خلق ایچنده خفق
 ایدوب اولمالیای یعنی قات خفق
 قتی جوق جالتوب جاهلارده
 اوزین بکرتیمه کاهلارده
 دخی عالم اهللند قاقیمق اولور
 قده می مقله بک او نومق اولور
 بنی آیات از جرایله کند کیشی
 صفا بانک بویدی اول ایسی
 ایشیت قرانی نجه ویردی الله
 رسولینه آتی کوندردی الله
 رسوله آتی جبرائیل کتوردی

بشرايت بشرايت يتوردی
رسوال دار الفنادن نقل ابدی
جود اول دار البقايه کدی

در الدی اریه حمه اخوان
بیشوی بیگ صحابه اهل قران

یوغیدی انده قران بالمشی
ولی القی کیش قیامش از سر
کوزال الفاظله بکدر او قویا لقران
قویا لقران بوجه پوره اوله فرقانی

دقی مجلسی محوله یملک او قویه آلی
اوله قویا لقران طلمو اول او قویه قرانی

صفا اوله انده بشیروب دلکنا ترعب
دقی هم اکلاینلاریک بشیروب حفظ ایجاب

مرا دی حسمه الله اوله قویا لقران
اوله هم دکلاینلاریک کولکله نوری بجان

مرا دی بود کلایسه او قویه اول قران
دقی قدری ایتمایین بیز قویا لقران

دقی سنت اولدر کم او قویا دایمه قوی
طهارت ایله لذن او قویا یعنی قران
قویا ایله خلق اول شر شیطان

ایکنس بسم الله بیلک اولوب فتح ایلی
دقی هو ایستی سنت اولدر استنلیه البت
اقولکن بشلیه انی یعنی کربسم الله ایله انی

طیانوب یا توب او قویا طوره
بیزینی قلیله دونوب او توره
ذقات لحتی او قویه نه اوجه
او قویا اورت منیر قیدی بوجه

ایده لو احسن صوته ترسین
دقی الفاظی خوش اید تمسین

تقی این مالکله نوز او قویا
یه انالریوب اراده حوقا قویه

یه قصر ایدوبیه کسلسر
یه اوزار بیه ارشوماه حوقین
قویه بیز لویر نده بخوجی

عَرَبُ النَّاطِلِيَّةِ أَوْ تَوْبَهُ آتِي
أَنْ هُمُ آيَةُ آيَةِ آتِي تَسْتَبِيحُ
كَيْ قَرَأَ أَوْ تَوْبَهُ آيَةَ تَسْتَبِيحُ

كَلَامُ اللَّهِ رَدَّ آتِي أَوْلَادِهِ تَسْتَبِيحُ
كَيْ قَرَأَ أَوْ تَوْبَهُ آيَةَ تَسْتَبِيحُ

بِسُورَةِ آتِي سَلْدَنِ مَكَايَةِ
رَسُولِ اللَّهِ تَسْتَبِيحُ مَكَايَةِ
رِسْوَالِ يَعْنِي كَيْ حَقِّقَ مَخْرُجَ أَوْ قَوْرِي
أَوْ تَوْبَهُ هُوَ بِرِجَالِهِ طَوْرِي

كَلَامُ اللَّهِ عَرَبِ آيَةَ كَيْ لَسْبُ
صَحَابِ يُوَالِدِي يَدِي كَيْ لَسْبُ
هُوَ آيَةُ طَوْرِي وَفِي آيَةِ كَيْ
كَلَامِي يَعْنِي رُوشَنِي سُوَيْلِي كَيْ

هُوَ آيَةُ آرِي آيَةَ كَيْ
آيَةَ آيَةَ آسَدَةَ طَوْرِي

أَوْ تَوْبَهُ تَسْتَبِيحُ أَوْ تَوْبَهُ يَعْنِي
أَوْ تَوْبَهُ تَوْبَهُ مَكَايَةِ

أَشْتُ كَلَامِي قَرَأَ أَوْ تَوْبَهُ
شَوَابِي فِيهِ دُرُوبُهُ جَانِي

بِحُفْنِ أَوَّلِ قَرَأَ مَعْرَبِ أَوْ تَوْبَهُ شَوَالِ
يَكُونِي بُولُ هُوَ بِرِجَالِهِ فَيَنْدَهُ أَوَّلِ
أَوْ مَعْرَبِ أَوْ مَائِنَسُ مَائِنَسُ
كَيْ هُوَ بِرِجَالِهِ أَوْ أَنْ بُولُ

كَيْ مَعْرَبِ أَوْ تَوْبَهُ يَعْنِي بُولُ
أَوْ مَعْرَبِ أَوْ تَوْبَهُ يَنْصِفِي كَيْ
قَرَأَتِ بِلَادِ رُوبِ بِلَامِهِ كَرْدُورِ
بِيُونِي أَضْيَاكَ قَلَمِي كَرْدُورِ

أَوْ زِيَادِي يَدِي أَوَّلِ أَوَّلِ حَالِي
رَسُولِ اللَّهِ بِيُونِي حُفْنِ بُولِ
كَيْ تَوْبَهُ نَفْحِي تَلِينِ أَشْتُ كَلَامِي
أَمَالِهِ مَدِّ قَصْرِ هَمَزَةٍ دُرُوبِي

كَيْ هُوَ أَوْ تَوْبَهُ قَرَأَ كَيْ كَسْرًا عَالِيَةً يَنْوَبَانِ
كَيْ هُوَ أَوْ تَوْبَهُ غَيْرُهُ هُوَ كَيْ كَنْدِي دَلِيلِي أَوْ جَانِ
أَوْ تَوْبَهُ كَيْ تَسْتَبِيحُ آيَةَ طَوْرِي

اَوْ قَوِيْبٌ كَالْحَيِّ مَعْنَا سَيِّئٌ طَوْرٌ فَاَوْ قَوِيْبٌ مَبْرُوهٌ
اَوْ قَوِيْبٌ كَالْمَا يَابُوكَ هُوَ اَوَّلُ مَا فَالَهُ اَنْتَ
اَوْ اَيْتٌ اَوْ قَوْلَا نَكْ غَرَابِجِهِ رَشِيْ بَعْدَانِ

اَوْ قَوِيْبٌ اَوْ اَوْ اَصْحَابُكَ بَوِيْسِي كَقَوْلِهِ اَيْتٌ
اَوْ قَوِيْبٌ هُوَ كَيْسِيْنَ اَوْ قَوْلَا يَدْرِى اَيْدِيْ اَعْلَا
اَوْ قَوْلُهُ لَنْ دَعَى اِسْمُ لَلَّ كَلَا تَبْتَعِيْ اِيْدِيْ كَا
كِيْ زِيْرَا اَوْ لَوْ دَرَا اِسْمِيْ تَرِيْ حُجْرِيْ اَيْ اِسْتَانِ
كَا لَوْ رَسَمِيْ اَيْتٌ رَسْمٌ دِيْلَا يَهْدِيْ رَحْمَتِ الْاَهْمَدِيْنَ

عَدَابِ اَيَانَ دَوْرٌ كَلِمَةٌ تَقْوِيْبٌ اَيْدِيْ اَوْ كَرِيْمَانَ

دَعَى خُتْمِ اِيْدِيْ اَوْ قَوْلُهُ كَيْدٌ قَوْلِيْ
اَوْ قَوْلُهُ لَمْ يَعْطُرْ اَنْ تَمَامٌ هُوَ حَمْدٌ نَفَقَا
رَسُوْلًا هُوَ يَلِدُهُ بَرَكَةٌ اَيْ اِيْدِيْ خُتْمِ قَوْلَانِ
اَيْ كُنْ اَنْ خُتْمِ اِسْتَدْرَجَاتِ اَيْ اَوْ قَوْلُهُ اَوْ قَوْلُهُ

دَعَى يَلِيْلٌ بَعْضُهُ تَدْبِكُ اَنْ هُنْتَا وَ خُتْمِ اِيْدِيْ
نَهِيْ هُوَ اَنْ نَهِيْ اَنْ اَلِيْ لَمْ اِيْدِيْ كَوْنُهُ اَوْ اَلِيْ قَطَا

دَعَى مَسْتَحْدٌ دَلِيْلٌ اَنْ تَمِيْسُ لَوْ قِيْ وَقْتَدَرُ
كِيْلَهُ نَكْ اَوْ اَلِيْ دِيْرٌ اَوْ قَوْلُهُ نُوْرٌ خُتْمِ اِيْدِيْ قَوْلَانِ

دَعَى يَابُوكَ كَوْنُهُ اَنْ اَوْ قَوْلُهُ اَوْ قَوْلَانِي
تَمَا زِيْلِكُ اَوْ اَلِيْ دَرُ بِيْلَالِ اَيْدِيْ كَوْنِهِ خُتْمِيْنَ اَعْلَانِ

دَعَى خُتْمِ اَيْدِيْ هَبْكَ اَوْ اَلِيْ دَرُ اَسْمِيْنَ قِيْلَا اِيْدِيْ
قَوْلٌ اَوْ لَوْ رَعَا لَوْ هُوَ اَنْ اَتَمَّا يَوْ نَسِيَانِ

دَعَى بَرَسِيْرٌ اَوْ اَلِيْ خُتْمِكُ رَعَا سِيْدَهُ بَلُوْرِيْ
خُتْمِ مَالِيْنِيْ قَسَمْتِ اَيْدِيْ اِيْدِيْ بُوْلُوْدِيْ صَانِ

دَعَى هَبْكَ فَاَنْتَ اِيْدِيْ اِيْرِيْشْتَانِيْ بَلُوْرِيْ
اَوْ قَوْلٌ بَلُوْرِيْ شَوْ غَا زِيْنَهُ اِيْرِيْشْتِيْ نَحْ اَلِيْ دَرُ

بَوَاوِيْحِ اَيْتِيْ كَوْنِيْ قَانِيْ اَوْ قَوْلُهُ جَبْرِيْلِيْ قَانِيْ
كِيْ زِيْرَا مَسْتَحْبَدٌ بُوَيْدِيْ لَوْ صُوْرَتِيْ رَعْفَانِ

اَفَا مَنِ اَهْلَا اَلِيْ اَنْ يَابُوتِيْرِيْمُ بَا سَنَابِيْلَا تَا
وَلَمْ نَا نَعْمُوْنَ جَالِدِيْ اَلِيْ دَرُ مَا فِي السَّمَوَاتِ

وَالْاَرْضِ كَلِمَةٌ قَانِيْتُوْنَ وَمَا يَنْبَغِيْ لَوْ اَحْمَدِيْنَ
اَلِيْ خُتْمُهُ وَاَلَا اَنْ كَالْمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ

بَوَا اَيْتٌ اِيْحُوْرِيْ اِيْ هُوَ نَبُوْرِيْ دِيْ شَتَا اَلِيْ
دِيْلُوْرِيْ مَنَابِلَا اَلِيْ اَوْ قَوْلُهُ دَلِيْلِيْ اِيْدِيْ اَسْتَانِ
رِيْلِيْ دَرُ اَلِيْ دَرُ اَلِيْ دَرُ اَلِيْ دَرُ اَلِيْ دَرُ اَلِيْ دَرُ

بِوَايَتِي أَوْ قَوْلَهُ أَوْ سُلْطَانَ
رَيْمَشٍ أَوْ كَوْلَيْلَا يَارَبِّ أَنْتَ
أَوْ قَوْلُكَ بِرَيْمَشٍ أَنْ سَنَدُهُ

أَوْ بَابِي مَا تَمَّ مَا تَمَّ مَا تَمَّ
أَمْ مَخْنُ مَا تَمَّ مَا تَمَّ ***

رَوَيْتُهُ وَرَعِيلِدَانَ شَيْبَتِيَانِ
بِوَايَتِي أَوْ قَوْلَهُ أَوْ سُلْطَانَ

رَوَايَتِي تَيْدِي بِرَبِّ عَمْرٍو
خَبَرْتُ رَيْمَشٍ أَوْ قَوْلَهُ عَمْرٍو

بِوَايَتِي أَوْ قَوْلِي أَوْ قَوْلِي أَوْ
بَلَا يَارَبِّ يَارَبِّ رَيْمَشٍ أَوْ

قَوْلَهُ لَعَلَّ لَمْ يَأْتِ لَدِينِ أَمْرَهُ
أَنَّ مَخْنُ مَا تَمَّ مَا تَمَّ

كَلِمَاتُهُ بِرَيْمَشٍ أَوْ رَوَيْتُهُ
رِسْوَالِ لَهْرَانَ تَيْدِي رَوَيْتُهُ

أَوْ قَوْلِي بِخَلْقِهِ بِيَايَتِي أَوْ
أَيْدِي بِرَيْمَشٍ أَوْ قَوْلَهُ

أَنَّ لَدِينَا

أَنَّ لَدِينَا الشُّكْرَ وَجَحِيمًا
وَمَا مَاذَا غَضَبًا وَعَدَابًا لَهَا

بِوَايَتِي تَيْدِي أَوْ قَوْلِي أَوْ
بَيْنَهُ قَوْلُ رَيْمَشٍ تَكَرَّرَ رَيْمَشٍ

أَوْ قَوْلُهُ قَالَ هُوَ اللَّهُ أَحَدِي
بَيْنَهُ تَكَرَّرَ هُوَ اللَّهُ أَحَدِي

أَوْ قَوْلُهُ سَوْرَةُ رَيْمَشٍ فَلَقْتَهُ
بَيْنَهُ قَالَ رَيْمَشٍ تَكَرَّرَ فَلَقْتَهُ

رَيْمَشٍ بَلَوْتُ رَعَايِدًا رَيْمَشٍ
رَيْمَشٍ قَالَ قَالَ أَوْلَادُهُ رَيْمَشٍ

قَالَ رَيْمَشٍ أَوْلَادُهُ رَعَايِدًا
أَمْرًا لَوْ رَعَايِدًا جَانِبُهُ مَطْلَقًا

قَالَ رَيْمَشٍ بِرَيْمَشٍ كَيْدِي
جَانِبُهُ قَوْلُهُ رَوَيْتُهُ كَيْدِي

قَالَ رَيْمَشٍ أَمْرًا لَوْ رَعَايِدًا
قَوْلًا أَوْلَادُهُ قَوْلُهُ بُولَدُهُ

قَوْلًا رَيْمَشٍ قَوْلُهُ أَوْلَادُهُ
قَوْلًا رَيْمَشٍ قَوْلُهُ أَوْلَادُهُ

قَوْلِ اَوْلَايِكَ قَوْلِي اَتَمَلُّوْكَ اَبَشِي
يَا زَلَّ مَصْحَفِي خَطَاةَا وَالذَّلِي

يَا زَلَّ مَصْحَفِي خَطَاةَا اَبَشِي

قَتِي اَجْهَ يَا زِيَدَ يَا زَمِيَا

قَتِي كُوْطَرَه قَطْعَه دُوْر مِيَا

قَتِي حَرْفَه اَوْ فَا قَا اَمِيَا

سَطِيْرِيْنَ سَاطِرَه فَيْنِ اَمِيَا

اَبِي مَفِيْلَه يَا زَهْ بَعْنِي حَرْفِيْنَ

بِيُوْكَ اَيْلِيَه اَنْكَ رَفِيْ صَبِيْنَ

مَلِكْ تَرْكُوْنْ عَمْرِيْ كَشِيْ كُوْرِيْ

اَلْوَكْ اَلْكُدْ بَر مَضْحِيْ وَا رِيْ

جُوْنِ اَجْهَ قَلْمَه اَبِي يَا رَمِيْ

كُوْجِكْ قَطْعَه اُوْرَه اَبِي رَمِيْ

عَمْرِيْ دِيْ دُوْرِيْ وِيْ وِيْ بِيَا

رِيْ دِيْ فَرَانِ يَا زَلَّ مَصْحَفِيْ

اَكَا فَيْ اُوْرَبْ اَبِي عَتَا

اَبِي يَا زَهْ بَعْنِيْ فَا رِيْ خَطَا

رِيْ دِيْ اَللّٰه

رِيْ دِيْ اَللّٰه هَلَا مِيْدُوْرِيْ وَا وَا
كُرْكْ اَوْلَا اَوْلَا اَنْكَ وَا وَا

اَوْلَا اَنْكَ اَبِيْ كِيْمْ اَوْلَا اَوْلَا سِيْنَ

كُوْرَه اَوْلَا يَا رَشَاهِيْنَ قَلْوَه سِيْنَ

كُوْرَه بَعْنِيْ رَفِيْ بَفَضِيْلَوَا

كِيْ بَعْنِيْ عَشْرَه اَيْتْ يَا رَمِيْنَ

رَفِيْ التَّوْنِ اَيْلَه كُوْرَشِيْ اَيْلَه

كِيْ مَصْحَفِيْ يَا زَمِيَا اَبِيْ سِيْلَه

كِيْ زِيْلَه اَبِيْ عَسِيْلَه اَوْلَا

يَا اَنْجُوْنِ اَبِيْ سَارِيْ وَا وَا

يَزَلَّ مَصْحَفَه اَعَارَا اَمِيَا

كُوْرَه اَبِيْ رَمِيْ اَبِيْ بَفَضِيْلَوَا

زِيَا دَه سُوْرَه قَا طُوْبْ يَا زَمِيَه اَبِيْ

كَلَامِ اَللّٰه اَنْكَ اَوْلَا غَيْرِيْ اَوْلَا

تَا قُوْشِيْ اَيْجُوْنِ اَبِيْ يَا زَمِيَه اَوْلَا

كِيْ بَعْنِيْ اَوْلَا اَيْجُوْنِ اَبِيْ دِيْ اَوْلَا

رَفِيْ نَفْطِهْ اَبِيْ دِيْ مَصْحَفَه اَوْلَا

که طور دینی بری مسجد کبری اول
رسول الله پیروز ده بی خبر طور

یا اذله شیخ الاسلام رسول

یا اذله شیخ الاسلام رسول

یا اذله شیخ الاسلام رسول

یزه اول صفا اولان بجهو شای

سجده غیر عیسا سارن جونان

اکا صفا اولان یا غفران

یزه صیدتی رفتند سحان

دقی کرم کورک دفع ایدر آتی

یا اولو نکره بسم الله اولانی

یا اذله صید قلدن شوا بین

ابو ویتیک ده رفو ابر عتابین

دقی بر مضمنا اسکی ش کورک

او قمن او امن انی رو شتر ل

اکوب بر آری بر اجمده قویه

و ادوب بر آری بر کورم قویه

دقی الله کبری

دقی الله کبری اسمی یا زیلاقی
که تکرار ایدر نور مالک برانی

دقی تفصیلین طریقات ستنیک ای اولو

شرط ایما اذله ریدر ایام لغض ایمان بلا طوط

جون تازیک اولدور منقار بک لوم نماز

جنتک منقار لکله اخیلر قیو

بر کیشی ابدت ایدر اولسه شکر اولور کله

هم کناهلورن بدلی آری حیدر اولدور

اویوسه ابدت ایدر اولون شاعریند ملک

ایودور استغفار اناجون جمله ای مارور

سنت اوزره هر کیم ابدت ملق ایزر دق

بولوعا لظدن وارسه ایدر اولور اولور

کو خلیه ورمق اولسه چغندر شطونی

قویه بر طاهر مکانه هر کور کبره ایجه

یعنی بسم الله ایدر طوره سیردن اوله لا

هم قعد ایه حقه وارسه خلیه اولور

الله آدی وار ایدر حیدر اندن لیره

سنخند که حماله یا زکده یا زلور
 هم خدایه کبرجک سوال ایفین کبر
 جعفرین صانع یا غین قیام اول ایرو
 ای کون قبلیه ترش طور و ترمیه
 هم تقو زبور لاده و ترمیه ازین کبرو
 صور کون دخی عریان اولون او ترمیه
 بی بی یوشق اول قالی اولمیه ای ماهر
 بی صاقینر سوزدن کورسین اسبابی
 هم کندن کلیدی دکلو قیام کندن ارفو
 او ترمج صانع یا غین یرو بر لاده
 جنو یو طاس وار اسه قاجور کله
 هم کورمیه شیباتن نجسه بوله غاشطه
 صانع یا غین دیکوب سوال اوسته او ترمو
 بقیه هم فرجه بولینه هم کورمیه
 بوال غاشطه اوزه رینه اولمیه صحرالو
 بوال غاشطه ایدالین سولمیه کورن لاق
 فارغ اولای ییحق اندن طور میال هم اور

هدنی انده

هدنی انده قتی جوق او توروب کلیمیه
 جون بو اصیر غیبی اندن اولور ایی اولور
 اقمیه بولینی هم یوکسک یرو ترمیه
 کی خذرا ایلیمیه هم بوال اقمیه طورو
 صانع الیمالنی ن طومیا هم صاقون
 سوال الیمه طومیه سید اووه هم اور
 حقه استغفار ایدر حمد ایلیمه بعد الفارغ
 عاقبیه اله ابدست یا تیمم ایدر اور
 هم از صویه طور صویه طاش بوال اقمیه
 هم کجید صو اجمیه طه یلوی اولور
 حاجت ایجون سوال عاجلورینه تروامیه
 یا یمش ویر و یا ضق کوال سنده کلتنا
 دخی ایر مقار کتارینه واروب او ترمیه
 دخی سوال یوالتر اچمنده اولالا قمو
 هم اولور یوالتر کتارینه واروب او ترمیه
 دخی مسجد یا قنینه وار میال ای اولور
 سلیمیه اوچ طاش ایدر تقی اوله تلم اوله

۹۱

سُمِّيَتْ بِحَجْرٍ تَرْسِيَهُ كَأَنَّهَا كَوْمٌ أَلَا
 صِرْجَةٌ يَدُهَا فِي شِوَالٍ وَتَكْمٌ يَوْمٌ نَالُو
 فَارَخٌ أَوْ لَيْقُونٌ حَتَّى دَعَاكَ إِلَيْهِ
 مِنْ فَوَاحِشٍ تُرْخِ الْأَخْصِيْنَ أَرْتَقَا أَلَا
 طَوْبٌ لِمَنْ عَمِدَ سَيْلَهُ فَمَا كَانَ إِلَيْهِ أَوْلَى
 إِلَّا لَمَسَ سِرَّ عَيْدٍ أَيْتَمَالُ وَضُرُو
 بِشَيْءٍ حَتَّى ذَلَّ بِإِيَادِهِ صَعَا حَتَّى مَوَّلَا
 جَوْنَهُ مَوَالٍ طَوْرَ طَهْرَاتٍ سَتَدْرُكُو
 يَوْغِيَهُ مَوَالٍ مَوَالٍ أَيْدِيَهُنَّ بَرْمَانِي
 فَمِنْ شَرَاهَاتٍ بَرْمَانِيهِ أَيْدِيَهُنَّ أَرُو
 فَمِنْ قَابِضٍ أَوْ يَأْنَسُهُ أَوْ يَقُوْدُنْ رَفِي مَوَالِي
 كَوْنَهُ بَصِيْحٌ صَوَالِيهِ أَيْتَمَالُ وَضُرُو
 جَوْنَهُ مَوَالٍ أَيْدِيَهُنَّ بَرْمَانِيهِ خَيْرٌ مِمَّا
 شَوْبَلِكُمْ تَمِيْسُ غَارْدَنَ فَيَا نَدَانَ أَيْدِيَهُ
 دَعَا بَدَسْتِ أَيْدِيَهُ تَوْجِي بَاتِرِ تَبْدَلِ رِيْعِي
 بَرْمَانِيكَ قَاوِرِ مَلَا قَوْسِيْدَ نَابِيْدِي
 فَمِنْ أَوْجَرِ وَجَرِيْدِي أَيْدِيَهُنَّ أَعْضَالِي

مظنه

مُظَلَّةٌ هِيَ دَخِي أَسْتَشْقَى يَدَاكَ رَوْضُو
 بَأْسَ لِيَوْمٍ صُلَاغَدَنٍ وَأَوَّلُ هِيَ نَعَاهُ لِيَدَارِ
 كَسْمِيَالِ أَرَا سِي فِي يَدَاكَ لِيَوْمٍ وَضُو
 هِيَ يَوْمِيكَ وَإِلَيْهِ حَجْرِيكَ يَدَاكَ أَيْتَمَالُ
 غَسَلُكَ يَدَاكَ لِيَوْمٍ بَعْضِي يَدَاكَ لِيَوْمٍ وَضُو
 هِيَ خَالِدٌ أَيْتَمَالُ لِيَوْمٍ بِرْمَانِيهِ هِيَ كَيْدِي
 بَأْسَهُ تَبْدَلِي مَسْحَاقِي لِيَوْمٍ وَضُو
 بَرْمَانِيهِ يَوْمٍ كَلَامِي وَبَرْمَانِيهِ كَيْدِي
 أَلَسَهُ أَيْدِيَهُ حَاتِقِي وَطَوْرِي
 هِيَ دَعَا قَابِضٍ لِيَوْمٍ عَقَابِي بَرْمَانِيهِ
 دَخِي أَسْتَفْخَارِ تَوْبَةٍ قَلْبِي بَعْدَ الْوَضُو
 لَوْ كَيْدِي أَيْتَمَالُ وَتَوْبَةٍ بَعْدَ الْوَضُو
 دَخِي أَيْدِيَهُنَّ بَرْمَانِيهِ بِحَجْرِي وَطَوْرِي أَرُو
 دَخِي بَرْمَانِيكَ جَابِدِي قَوْرِي أَيْدِيَهُنَّ مَوَالِي
 هِيَ أَيْدِيَهُنَّ رَكْبَتِي تَطْوَعِي بَعْدَ الْوَضُو
 دَخِي هِيَ مَسْتَحْدَرِي وَأَوَّلُ بَلَا لِيَوْمٍ
 أَوْ يَأْنَسُهُ أَوْ يَقُوْدُنْ أَيْدِيَهُنَّ أَلَا

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
طَوَّبَ لَنَا الْإِسْلَامَ

يَوْمَ يَكْفُرُ بِكُلِّ كُفْرٍ

أَلْفٍ يَوْمَ يَكْفُرُ بِكُلِّ كُفْرٍ

أَشْرَكَتْ غُفْلَتُكَ تَقِيحُكَ بِيَانِ

كَيْ يَفْعَلَ بِوَيْلِكَ سُنَّتَ الْوَلَانِ

أَيْدَالُ غُفْلَتِكَ جَمْعُهُ كَوْنٌ يَفْعَلُ

عَرْنَدَةٌ أَيْ كَيْ يَبْرَأُ مَدْرَةُ الْإِنَى

دَعَى غُفْلَتُكَ أَيْدَالُ بَعْدَ الْجَمَالِ

يَكْفُرُ بِكُلِّ مَسْأَلَةٍ أَوْ أَوْلَى وَقَتِ

بَيْنَ أَنْ تَنْظُرَهُ أَبَدًا أَلْفِي

وَاللَّيْلُ يَوْمِيَّةٌ أَيْ يَكْفُرُ بِكُلِّ

فَمُؤَدَّاتُ بِلَا شَيْءٍ صَوْبُ قُوَّةِ الْوَالِ

فَهَذَا عَطْفِي أَوْ جِزِي أَوْ جِزِي الْوَالِ

صَاعِدَانِ بِشَلَايُونَ

أَوْ مَوْءُودَةٌ أَوْ مَوْءُودَةٌ

يَوْمًا يَكْفُرُ بِكُلِّ كُفْرٍ

قُرُونًا

قُرُونًا كَوَدَّ سَبِيحُ بَرْنَسَةِ أَيْلَهُ

سَلَامٌ عَلَى الْوَالِدِ الْوَالِدِ

بُولَارِي كَمْ بِيَهْلَةٍ لَدُنِّي كَوَدَّ

بُؤَيْرِيكَ سَوْطِ سَيْفِي حَقًّا قَتَلَهُ صَدِّ مَجْدِي

مَصْطَاطِ قَبْلَكَ الْيَانِي رَيْشِي لَدُنِّي أَوْلَى

أَلَمْ يَأْبُدْ بَيْتَهُ دِيَارَهُ بِنَا قَدَّ كَسْرُ مَجْدِي

يَا بَارِدِي جَنَّتْ أَيْ جَنَّتْ سَنَابِلِي بَرَسِي

يَا بَارِسِي دِيَارِي أَنْتَ جُونُ أَوْلَى يَانُوتِ حَمْدِي

مَلَسْتَهُ كَوَدَّ مَا مَشَى نَوَكُ بِنَا سَيْ كَيْ صُوبِ بِنَا

فِيهِ وَضَعُ أَيْلِيمِ أَيْ كَا قَابِلًا كَمَا تَقْبَلُ

كَيْ جَمْعُ نَفْسِي بِنَا تَصَوِيرِ أَيْدِي بِلَا يَدِي

قَتَلِي مَحْكَمُ أَيْدَالِي بِنَا سَبِيحِي الْوَالِدِي

يَا ذَاكَ جَانِزُ دُرُورِ اللَّهِ تَحْمَدِي أَيْلِي

دِيَارِي بِنَا بِنَا أَيْدِي أَوْ رَجُلًا قَوْمِيَّةً

كَيْ جَمْعُهُ كَوَدَّ لِي أَيْ مَعْطَرِ أَيْدِي لَأَمَّا

دَعَى دَلَايِلِي أَنْتَ كَيْ صَوْبِي بِلَا يَدِي

تَجَارَتِ أَيْمَالِي أَوْ مَجْدِي أَوْ مَجْدِي

٤٦

دخی یول ایلموب انی کجوب کجا یو اندر
 یال بر شنه اولوب اندن اوه امانیا اصلا
 به او ایلب او سجدی یالتب طرب اومیا
 نه صنعت اشده اندر نه یالان سوبلا یلا
 الکاحاصردوشیار یالین روشیکر کما
 دخی یلدر انی یالین کندی بکلیه الی
 اذانی او قیانتلرک شوای جوق اولغیله
 قیامتده او طاموئک او تندان قورتلر
 چقه اول بر بوجده یوزن قبالای اندر
 یوجده او تپانه و سیر ایشیدر اولو الالب
 انی بر ماغنی ایکی قول غنه قویه اولدم
 او فویا حق رضا سچون شنه انی شهنش
 آنان هر طعم او قیسه او فویا قیامت نهر اول
 یکه انا نیله انک کسه ایقامت ایدر اصحاب
 اولانی ایشده یعنی نکلده نه کلام ایدر
 دخی بجهک سچک اول قلال کالاندر اصحاب
 مکتبین کیم ندر کسه خلق به او فویا یانی

ولی اوقوبه

ولی اوقوبه حقی انی جبر اتمیه هر شب
 یکه بر یولین اولن ارسل کسه بک
 ازان اوقوبه اندن بورعای اوقوبه امانیا
 بیور مشدر نمازی حق خصوص طاقارین اوقولت
 انی مؤمین اولان قلسون کیم لانی نور عورت
 انی قیلن بولور عمت انی قیلن بولور رولت
 انی قیلن بولور رحمت ایدر اولمان شهنش
 انی حق دلدی دیر نجی انی کیم الی علی اسلام
 طاعیدیرک لری کفری قیلن انی بیال اوقولت
 نماز طور اهل ایمانک قیل کیم مصلحا
 رشدر نوری منوره آنکله اجهل صفتک
 غاز دیندم صیانتیدر یقینک قویه دیر
 انی فوت ایتمک اصلک ضایع ایلمه اوقولت
 قیلار کفر نمازی دیر کور ارب وقت او سطله
 ال اسی اول او یلان نمازین ایدر اجهل
 قلال کهر دخی یانتسون نمازین مستحدر بر یو
 یکه نیک اوج بولکدر بر بولکین جوب ای رات

۷

والا اول جاعله ضيق يا ضيق يا بؤرا
 يا بؤرا وقت اوله قباله ان تعجبيلان
 الكندوره بوزر سنت ان ياز كوننده كون
 صور امان قباله كون ان بيت مايه تاخير
 دني افشار نمازين كون باليه قباله كون
 اثر قلمايه كونيد يد بعض غرر بنيت
 قنوي اعنيه اوج وقتدر نماز ايون صلا
 برسي كون طومر كن جمال اوله تاكوت
 ياخي كون رواله جدر قلميه اوله
 او ضي كون نماز كن ايد بنه تاغروب
 قباله كهر نمازي خلق جاعته روي اوتاك
 شوالي حق اولور زير بولار اجري قلما
 غني متكور مسالر جاعته قلما غي
 شوالي اوللار حوقدر ند كلور كحلما
 بوسيه قفق مجده جاعت كيد اكل
 به قفق مسجد اعظم ايدال اني شصان
 مصلايه كندرك صلابور ادي انكر

بري اودق اوللار ك شوالي حق اولور قانات
 دني شونلوك خلقك اوله ولا كم مجرا
 يه صلا يا شدا ايمامك طور ضي
 ايمام ايدنه طور ند شوالي حق بولر اندره
 ديلا ايسك اني سنده كهر نور انحر اوتد
 مصلايه كلان قاني كلوب صلايه قولار
 يورويه ارضين ارضين ايدره تبيع تيريلان
 كله وضى وقايد مصلانك بوسيه
 جفاره ضيفي سله ايدره اني نظير
 كره مسجد ايجنه كبره نه تور نه سكره
 تورسه ان اولته ايدره تور ايله مسطرات
 صوغاني يا صومطرا سوب قويمه اغويين
 نه كلور مسجد ايجده نه الهوا ايدره لفيك
 همين فكه ايدره افرق قيوب ديا شافان
 نه بيع ايدره نه ضع ايدره نه ضحك ايدره لفيك
 جفالكندري قبوسندك هو ايدره خير ويني
 واره مسجد قابوسيه دعا ايدره و تيريلان

تَبَوُّدٌ اِبْرَهُ كَرِهَكَ اِبْدُلْ تَوْبَةً اسْتِغْفَارًا
 اَلْاِسْفَادُ اِبْدُلْهُ اَلْمَغِيْرَ مَا رَمَى بُوْدُوْرًا اَوْ قَاتًا
 طُوْرُ صِقٍ قَبْلَهُ تَوْبَةً اِبْدَالُ كُنْبَةٍ فَاِسْرًا
 دَقِيْقُ الدَّهْرِ فَكُلُّ اِبْدَالٍ كُنْ اِنَّهٗ تَكْلِيْمٌ
 تَوْبَةٌ دِيْمَا تَكْلِيْمٌ شَقْلٌ لِيْنِ خَشُوْرٌ اَوْ رَهْ قِيْمٌ يَعْنِي
 كُوْدِي سَجْدَةٌ بِرِاٰءَةٍ اَوْ اَلَمْ تَاْرَ طُوْرُ صِقٍ اَبَا اَلَّذِي
 هُوَ اَنْهٗ تَوْبَةٌ لِيْنِ اِبْدَالُ كُوْرٍ اَلْمَهْمِيُّ رَكِي
 اَوْ كُوْرٌ مَسْجِدٌ كُوْرٌ اَللّٰهُ بِالْمَرْحَمِ اَوْ اَلْمَهْمِيُّ اَلَّذِي
 كَيْ تَقْدِيْرًا اِبْدَالُ اَرَاكُنِ اِسْتِثْنَا اَنَّ تَلَدًا اَنْ
 رَكْمٌ سَجْدَةٌ قِيْمَةٌ يَعْنِي اَلْوَلَدُ اَوْ اَلْوَلَدُ تَكْمِيْلًا
 بِرَأْسِ اِبْدَالِ اَيُّ اَلْمَهْمِيُّ اَيُّ قَوْلًا غَنِيَّةً
 قَلَقٌ يُوْضَعُ اَعْنَادُ اِبْدَالِ اَيُّ اِبْرَاهِيْمِ وَنَعِيْمًا
 قِيَامُهُ طُوْرُ صِقٍ سَجْدَةٌ بِرِيْنِ كُوْرَاتٍ اَوْ تَوْقُرًا
 كُوْرَاتٍ دَقِيْقٌ اَوْ كُوْرَةٌ مَسْنُوْنٌ اَيُّ مَقْلُوْبِيْنِ اَيُّ
 رَكْعَةٌ دَبْدَابِيَّةٌ اِرْقَاكٌ دُوْشَا مَا قَوْلُ الدَّرْبِيْرِ
 بَلْ بِرَقْلٍ اِلَّا اَشْكُ اِرْقَاكٌ اِبْدَالُ سَجْدَةٍ اَوْ طُوْرُ
 تَهْجُوْرٌ يَلِيْنُهُ اَبَا اَلَّذِي كَسَبَ سُوْبُلًا يَهُ

ايشات

اِسْتِثْنَا اَتْمِيَّةٌ هَيْكَلُ اِبْدَالِ تَلِيْنِ تَقْرِيْبَاتٍ
 غَاذِي اِحْتِدَادُ بُوْدُوْرٍ رَحْمِيْ بِرِيْنِ تَقْلِيْمٍ اَتْمِيَّةً
 تَنْجِيْحٌ اَتْمِيَّةٌ اَوْ يَنْظُرُهُ اَيُّ تَقْلِيْمِيْنِ اَلْمَعْنِيَاتِ
 يَالِيْكُوْرُ طُوْرُ مِيَالِ اَصْحٰبِ اَسْنَهٗ بِرَا كُوْرًا
 فَتِي صِقٍ طُوْرُ تَلَوُّحِيْ بِرِيْنِ طُوْرِهِ خَلُوْقَاتٍ
 رِعَايَةُ اَيُّ يُوْبَا اَيُّ كَيْ تَقْدِيْمًا اِبْدَالُ اِبْدَالِ طِي
 اَسْتِثْنَا تَقْدِيْمًا اَلَّذِي اَلْمَهْمِيُّ سَكَا تِيْنِ اَسْتِثْنَا
 رَكْعَةٌ اَبْحٰكُ دَبْدَابِيَّةٌ اَوْ اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي
 رَكْعَةٌ اَبْحٰكُ دَبْدَابِيَّةٌ اَوْ اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي
 رَكْعَةٌ اَبْحٰكُ دَبْدَابِيَّةٌ اَوْ اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي
 دُوْشَا مَا قَوْلُ الدَّرْبِيْرِ بِرِيْنِ سَجْدَةٍ قَالِحِيْ بِرِيْنِ
 دَبْدَابِيَّةٌ اَبْرَهُ قَرِيْبِيْنِ جُوْنِ اِبْدَالِ يَعْنِي تَقْرِيْبَاتٍ
 اَبَا تِيْنِ قَلْبُهُ سَجْدَةٌ طُوْرُ اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي
 دَبْدَابِيَّةٌ اَبْرَهُ قَرِيْبِيْنِ جُوْنِ اِبْدَالِ يَعْنِي تَقْرِيْبَاتٍ
 دَبْدَابِيَّةٌ اَبْرَهُ قَرِيْبِيْنِ جُوْنِ اِبْدَالِ يَعْنِي تَقْرِيْبَاتٍ
 وَالْاَصْحٰبَةُ يَأْخُوْدُ بِرِيْنِ اَوْلُوْرُسَةٍ اَوْ اَلْمَهْمِيُّ
 غَنِيَّةً اَوْلُوْرُسَةٍ اَوْ اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي
 اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي اَلْمَهْمِيُّ اَبَا اَلَّذِي
 كَيْ يَعْنِي تَقْدِيْمًا يَلِيْنُهُ اَبَا اَلَّذِي كَسَبَ سُوْبُلًا يَهُ

اول اعاجي قرشوديك صوال كرسنه قرشود
طوره اول اعاجيه قرشود غاره طوره اول وقت

اعاجيك بر ذراع اوله ايك انا ونبی احو
یوغنی اوله بر بر ماتی بس اذن افرغ

اعاج یوغنه اورن خط بجال تمبله قرشود
ای ایدله بری یعنی جوزوب ایدله نظریات

آنجون ایدله ای کی دنلر ورا ایدله یعنی
کدر اعاج ارن دنن جون اولیه فری

یالین کومللیله قندلر اول غازی دیر
قوشا قوشا غین ظاهره بالما اوره ایت

غاز ارنجه سجاو رعایه مستحیل
فانوال اولور بیلا ای سور و ایدله اولور

ای ترک اتمه اصلا عذر قدر سلا متلا
نه بر بیوال ورا اصلا ایدله ای تاغیرت

وال ایدله تاغیرتک حاضر الید
یه عالم ایشیه اوله ایدله ای تاغیرت

غازه بیلا اولور ما اوره اولور ایدله یعنی وقت
بولاری دفع

بولاری دفع ایدله سامع ایدله صله شریعت
بری بولاری غایط ظهور ایدله بولاری

بولاری دفع ایدله اذن غازه ایدله ایدله
ویل ورا مایل خاطون شیل مسجد خاتون

اودله قیلیر هر کس ان کور مایه مخلوقات
اشیه ایدله رسوله الله حدیه تدن دیر ایدت

بیان بولاری ان ایدله سلا ایدله ایدت
دخی صلا حاکم بولاری قیلدن غازی

اگر هر کس ان قیلیر کور ایدله ایدت
دخی تسبیح غازی قیلدن غایه انضه ورا

شوال غایت اعظم کور ایدله ایدت
ان لوندیه یا لغتاره بر ایدله یا بر ایدله

یه عرندیه قله بولور سلا متلا ایدت
اعاجی بیهر افری مقدر کسفی عصا ایدله ایدت

ان غفر ایللیه غفار ریانتلو ایدت ایدت
ان اشراف غنقلده دخی اضماله ایدله

قیلا کور نانیله دیمه بیانتلو ایدت ایدت
بولاری دفع

مَنْ قَدَّرَ بَعْدَ قَدْرِهِ أَمِينٌ أَوْلَىٰ بِمُحِبِّهِ مِنَ الَّذِي
رَمَىٰ بِرُكْبَتَيْهِ رُكْبَتَيْ بَيْتِ الْمَلِكِ بَدَلًا بِرَأْسِ

سُؤْلِ قَدْرِكَ إِجْمَانٌ بَيْنَ رَمِيَّتِ رَمِيَّتُ الْبَشْرِ رَمِيَّتِ
بَدَلًا لَوْ خَلَقَ كَمَا رَعِبَتْ بِهِ بَابِ الْمَلِكِ بِرَأْسِ

قَلْبًا لَمْ يَشْرِكْ عَزَائِلُهُ أَلَمْ يَدْرَسَتْ بِهِ فَمَسْلُكُهُ
إِيكِي رَمِيَّتِ بَيْتَهُ مَعَانِيَهُ بَدَلًا بِرَأْسِ

دَعَىٰ نَوْمَ وَالِدِهِ إِجْمَانٌ قَلْبًا لَوْ أَنَّهُ رَمِيَّتِ
دَعَا لَمْ يَشْرِكْ بَابِ الْمَلِكِ بَدَلًا بِرَأْسِ

فَرَضُوا لَهُ لَوْ قَبْلَهُ كَمَا عَمَّتْ قَلْبُهُ أَمْدَهُ
فَرِحَ الْأَمْرُ بِهِ ضِيَاءُ الْمَرْحُومِ بِرَأْسِ

لَمْ يَنْهَ كَلْبَهُ لَوْ قَبْلَهُ نَفْسُهُ لَوْ نَسَمَهُ
دَعَىٰ عَمِيْرُ أَوْلَادِهِ نَفْسَهُ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ بِالْإِيمَانِ

إِيكِي سُوْرَةُ أَوْ قُرْآنِي صَحَابَهُ أَوْلَىٰ لِنَفْسِهِ
أَوْ دَرُّ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ قَوْلًا تَكْوِيْلًا بِرَأْسِ

إِيكِي رَمِيَّتِ غَمَامٌ فِي قَلْبِهِ لَوْ
أَلَمْ يَكُنْ يَوْمَ يَوْمِ الْإِيمَانِ قَلْبًا لَوْ

كَلْبًا لَوْ يَوْمَ يَوْمِ الْإِيمَانِ رَأْسِ

بِوَرْمَتِهِ

بِوَرْمَتِهِ بِرَأْسِ الْإِيمَانِ عَمِيْرُ

جَمَالَتُهُ غَمَامٌ فِي جَوْقِ كَالْبُورِ

جُونَادُ أَوْلَىٰ صَاحِبُهُ تَوْبَةً قَلْبَهُ

أَدَائِيهِ كَوْنُ ظَوْرِهِ أَوْلَىٰ لِمَنْ أَلْبَسَتْ

غَمَامٌ قَلْبَهُ أَوْلَىٰ لِمَنْ أَلْبَسَتْ

إِيكِي بَعِيْنٌ أَوْلَىٰ لِمَنْ أَلْبَسَتْ

إِيكِي بَعِيْنٌ أَوْلَىٰ لِمَنْ أَلْبَسَتْ

قَلْبَهُ رَمِيَّتَهُ فَاغْتَدَىٰ بِهَا

أَوْ قَوْلُهُ أَيْ الْكَلْبِ فِي بَيْتِهِ

إِيكِي كَلْبُهُ رَمِيَّتَهُ بِرَأْسِ الْإِيمَانِ

بِوَرْمَتِهِ لَوْ قَبْلَهُ نَفْسُهُ لَوْ نَسَمَهُ

بِوَرْمَتِهِ قَلْبَهُ لَوْ نَسَمَهُ

فِي الْمَعْنَىٰ لَوْ لَوْ أَوْلَىٰ لِمَنْ أَلْبَسَتْ

سُؤْلِ أَمِيَّةِ اللَّهِ جَوْقُهُ أَوْلَىٰ

قِيَامَتُهُ بِوَفْوَتِ أَوْلَادِهِ نَمَارِدِ

إِيكِي بَعِيْنٌ قَوْلُ الْكَلْبِ سَوَابِ عَصِيَانِ

خَلَا لَكَ إِيكِي بَعِيْنٌ عَنِ الْإِيمَانِ غَفْوَانِ

كَمْ بَيِّنَاتٍ لِّقَوْمٍ ذِي بَالٍ لَّيْسَ
رِضًا وَلَا رِجَاءَ لَهُمْ وَلَا يَكُونُ
لَهُمْ سَعْيٌ يَبْغُونَ يَا جَالِبِينَ قَالَتْ
قَوْلًا يَأْتِي الْمَصْدَرُ كَالْحَيْه

حُونَ أَوْ بَيِّنَاتٍ مَا ذِي بَالٍ لَّيْسَ
يَبْغُونَ كَلِمَاتٌ بَدَلًا مِنْ

دَفِي وَرَمَاهُ مَسْجِدَهُ أَسْتَبَاهُ
صَالِحٌ أَوْ رُوِيَ قَوْلًا أَسْتَبَاهُ
سَلِخٌ أَوْ مِثْقَالٌ مَا تَأْتِي الْمَصْدَرُ

مُبَاهِجٌ رُوِيَ عَنْ عَائِشَةَ أَوْ لَوْ كَسَا
مُضَلَّاهُ جَعَلَ طَاعَتَهُ أَيْ جَعَلَ
أَوْ لَوْ كَسَى عِبَادَتَهُ طَاعَتَهُ أَيْ جَعَلَ

نَسَأَلُوهُ جَعَلَ تَلْمِزُهُ أَيْ جَعَلَ
أَوْ لَوْ كَسَى يَتْلَمِزُهُ أَيْ يَتْلَمِزُهُ

وَأَلَّا يَفْعَمِيَا خَالِصٌ أَوْ لَنْتَرُ
أَيْ لَنْ أُولُوهُ لَنْتَرُهُ أَيْ لَنْتَرُهُ
لَيْسَ سَتْدًا وَرِضًا لَيْسَ كَلِمَاتٌ

أَوْ لَيْسَ غَيْرٌ

أَوْ لَيْسَ غَيْرٌ يُوَلِّدُ كَلِمَاتٌ
خَطْبٌ أَوْ لَنْ رِيْبَهُ هَمْ جَمَلٌ سِنْدَةٌ
أَوْ لَوْ كَسَى نَهْ كَرَكَةٌ فَطَبَا سِنْدَةٌ
دُعَاةٌ بِأَرْشَادِهِمْ كَلِمَاتٌ هَمْ

رَسُولٌ لِلَّهِ يَمَانُ أَيْ هَامِيٌّ كَلِمَاتٌ

كَلِمَاتٌ بَيِّنَاتٍ كَلِمَاتٌ لَوْ أَيْدِي قَوْلَانِ
طَبَا سِنْدَةٌ أَيْ طَبَا سِنْدَةٌ عَرَبِيَّةٌ

أَوْ مَيْدٌ وَرِيبٌ خَلَادٌ أَيْ مَيْدٌ
كَلِمَاتٌ حَاجِبَةٌ كَلِمَاتٌ يُولُو

أَيْ سَمٌّ قَوْلٌ أَيْدِي سَمٌّ قَوْلَانِ يَارَبِّ
خَطْبَانِ ذِي صَوْلَةٍ خَطْبَانِ جَمَلٌ أَوْ قَتْلٌ
بِحَافِي أَيْدِي كَلِمَاتٌ جَمَلٌ أَوْ مَيْدٌ كَلِمَاتٌ

بِوَعْدٍ لَوْ كَسَى أَيْدِي سَمٌّ قَوْلَانِ يَارَبِّ

أَيْدِي أَيْدِي أَيْ يَارَبِّ أَيْدِي أَيْدِي
يُولُو كَلِمَاتٌ أَوْ قَوْلَانِ أَوْ فَوْزٌ أَوْ مَيْدٌ

ذِي نَوْلٍ صَاحِبٌ قَوْلَانِ أَوْ مَيْدٌ أَوْ مَيْدٌ
قَوْلَانِ وَرِيبٌ مَسْكِينٌ أَوْ لَنْتَرُهُ فَتَأْتِي

رَحِيمٌ مُسْتَكِينٌ رَحِيمٌ مُسْتَكِينٌ
 أَتَىكَ رَحْمَةُ أَوْلِيائِكَ جَانِدٌ
 كَبِيرٌ يُؤْتِيهِ أَوْلِيَاءُ نُوْرِي الْهَلِي
 دَعَى مُؤْمِنِيكَ أَوْ قِي سَلَامِي
 كَرِيْمٌ يَأْتِيهِ رَحْمَةُ رَحِيمٍ
 أَوْ قَوْلِي صَدَقَ الْبَدَاؤُكُ الْبَدَاؤُ
 دَعَا لِي بِمَسْجِدٍ أَوْ لِقَى بُوْدُوْرِي
 حَلَالٌ أَوْلَى يَسُوْبُ جَدِيكَ هَرَمِي
 يَكْتُمُكَ إِيْدِي يَا بَدِيَّتُ الْهَوَايَا
 وَارِدَةٌ بِرَحْمَتِهِ بِيْرِي أَوْلَى بِكَ
 يُوْدِي قَبِيْلَهُ يَكُوْبُ أَوْلَى نُوْرِي
 كَرِيْمِي بِرَحْمَتِهِ أَوْلَى نُوْرِي
 أَكْلًا نَحْوًا لِي فِي نُوْرِي
 دَعَى خِيْرَتِي أَوْلَى أَوْلَى
 حَقَائِدُ إِلَيْهِ هَمَّ أَلْ لَتُوْرِي
 رَسُوْلِيْنِهِ صَلَوَاتُهُ كَتُوْرِي
 قَوْلِي تُوْبِي إِيْدِي هَمَّ دَعَى قَوْلِي
 بِرُوْدُوْرِي نُوْرِي

54
 بِرُوْدُوْرِي تُوْبِي قَوْلِي إِيْدِي
 أَوْ قَوْلِي أَوْ قَوْلِي إِيْدِي
 أَلِي إِفْوَيْدِي نُوْرِي سُوْرِي
 رَسُوْلِي ذَلُوْرِي إِيْدِي
 دَعَى قَوْلِي أَوْ قَوْلِي إِيْدِي
 رَسُوْلِي الْكَلُوْرِي يَارِي بِرِي
 دَعَى الْحَايِي إِفْوَيْدِي
 لَدَا وَتَقْدَهُ جَمَّةٌ كَوْلِي قَبِيْلَهُ
 أَدَانٌ أَوْ قَوْلِي مَقْبُوْلٌ أَوْلَى
 دَعَى قَوْلِي أَوْ قَوْلِي إِيْدِي الْقِيَامَتِ
 دَعَا بِرَحْمَتِهِ مَسْجِدٍ أَوْلَى نُوْرِي
 آدَانِيْلَهُ الْقِيَامَتِ أَوْلَى
 دَعَى قَوْلِي نَاذِرِي أَوْلَى
 جِهَادِ شَبَابِي بَيْنَ الْمَصَلَاتِي
 دَعَا بِرَحْمَتِهِ مَسْجِدٍ أَوْلَى نُوْرِي
 سَكُوْرِي مَسْجِدٍ أَوْلَى نُوْرِي
 دَعَى قَوْلِي كُوْنُ ذُوَاللَّهِ وَرَحْمَتِي

رَجَبِ آبِ بَيْتِكَ اَوَّلًا بِحَسْبِ خُسْرِهِ
رَجَبِ اَوَّلِهِ جَمْعُهُ كَجَمْعِهِ

اَبِي بِيْرْتَمِ لَوْ لِي هَرَجُ كَجَمْعِهِ
قَبُولِ اَوْلَادِهِ دَعَا بُوَيْلِكِسْتِدَه
عَزَاوَه اَبِي كَشَرِ اَوْفَرِ شَيْخِي
رَجَبِ كَمْبِيَه اَوَّلًا كَوْرَجِيك

بِنَايَتِ مَسْتَجَابِ اَوْلَادِ رَعَايِيْل
كَبُوْمَدَه بُوَيْحَكُوْرَه دَعَا قَبِيك

رَجَبِ هَمِ وَاَلِدِه بِيْحُوْنِ رَعَايَتِك لَوْ لَدِرْ حُوْنِ
عِيُوْضِ رِيْزِ اَكَا اَللّٰهُ سَاوَدْتَن كَلَا اِيْرَاخ

كُوْدَلْدَرِ وَاَلِدِيْنِكُمْ كَمُغَايِي اَوْغَلْنَدَه مَقْبُوْل
قُوْدَلْدَسْتِك قُوْدَلْدَسْتِكِرِ وُصَلْتَن دَكَا اِيْرَاخ

رَعَايَه بَدَا دَعَا لِي رِيْزِ كَشِيْ نَفْسِيَه اَهْلِيْنِه
قُوْرُقَاغَلَه اَوْلَادِه دِي اِيْمَانْتَن دَكَا اِيْرَاخ

اَوْسَاعَتِ شَايِيَه اَوَّلًا حَاجَبْتِ قَبُوْرِي اَبُوْرُوْ
اَوْلَا كَلْدَرِ رِيْسَه مَتَبُوْل اِيْجَابْتَن دَكَا اِيْرَاخ

رَجَبِ مِيْنِ كَشِيْ خَايَتِ قَبُوْلِ اَوْلَادِ رَعَايِيْل
حَدْرَه

حَدْرَه بَدَا عَا سِيْدَن مَرَا بَتَدَك دَكَا اِيْرَاخ
بِرِي صِلَاةُ خُسْرَه مَسَا فِرْ غَا لِيْزِ رُوْلِ هَمِ

بِرِي اِيْمَانِه عَا لِدَرِ كُو اَمْتَدَن دَكَا اِيْرَاخ
كَشِيْكَ بَاكِ اَوْلِ قَلْبِي دِي اِدَن

بُوْدُوْرَسْتِ بِلَا كُو اَمْتَدَا رَا ن
رَعَا

رِي صُنْعِي صَوْتِيَه اِيْدَه كَلْمَا اِيْرَاخ
اِيْمَانْتَن مَقْطَا اِيْدَه مَوْسِيْنِ اَللّٰهُ

كُوْدَلْدَرِ شَيْطَانْتَن كِ بَغْوِي يَا رِيْلَه
رَجَبِ كَا فِرْ اَلِكِ بِيْ قُوْمَلَه

كِيَه دَكُو اَللّٰهُ رُوْلِ اَوَّلِ اِيْمَانِ شِيْخِي
كُو كَلْمَا اِيْدَه اِيْمَانْتَن اِيْرَاخ

هَبَا دَاتِكِ اَلِيْ رِيْزِ اِيْرَاخ
جِنَا صِكِ اَوْلَادُوْر

رَجَبِ اَفْضَالِ كَلَامِ وَاَرْطُوْرِ هَلَا مَنِيْ
صَلَاةُوْنِ رَسُوْلِ هَمِ سَلَامْتَن

صَلَاةُوْنِ وِيْرَه هَمِ اَهْلِ اِيْمَانِ
اَوْلَا رِجْتِ اِيْمَانِ اَكَا قَشُوْه

رويتك استغفار صلوات
وبره حق انكوي ابره سلامت

استغفار بجزك اني بركت صلوات
وبره نه حق ابره اون صلوات
صلوات وبره جمع كوني بركان
او فتنه كلزبانده شيطان

وي اغرسه وبره صلوات
زبنيه تعجب وقتي البت
قلا لرايم استغفار ابره اولو ايله اولان
فرصت بولر جانلار اوي ايسن ميغورن اولان
دني سنتر دور اولان قلا لرتوبه استغفار
بولر اول مال بركه جوق بركات اولان اولان
بولر رايتم استغفار قيسه بيلك نيكه
صفا اولدك رقت ابره عاله اولان اولان

ايدن دي يوزن استغفار رسول الله كبر كنذر
ايدرسه اني هم بركه جوق بركه اولان اولان
جوما لك قلعده اسي بركه جوق بركه اولان

زكيات

زكيات و بركيات بولر حجابي
قمارك استغفار برك اني بركه

استغفار بركيات حجابي بركه
زكيات بويورن جنو جلد ليسه
او مال بركه و برك اني بركه

بجه بركيات اولان بركه
بجه بركيات اولان بركه
روايتك نصا بركه مالى
زكياتين و بركياتين قيسه مالى

قمار بركيات بركيات
وارب اولحقه واصيال اولان اولان
اشت حيوان زكياتين و بركياتين
كبر صقدا اني بركياتين بركياتين

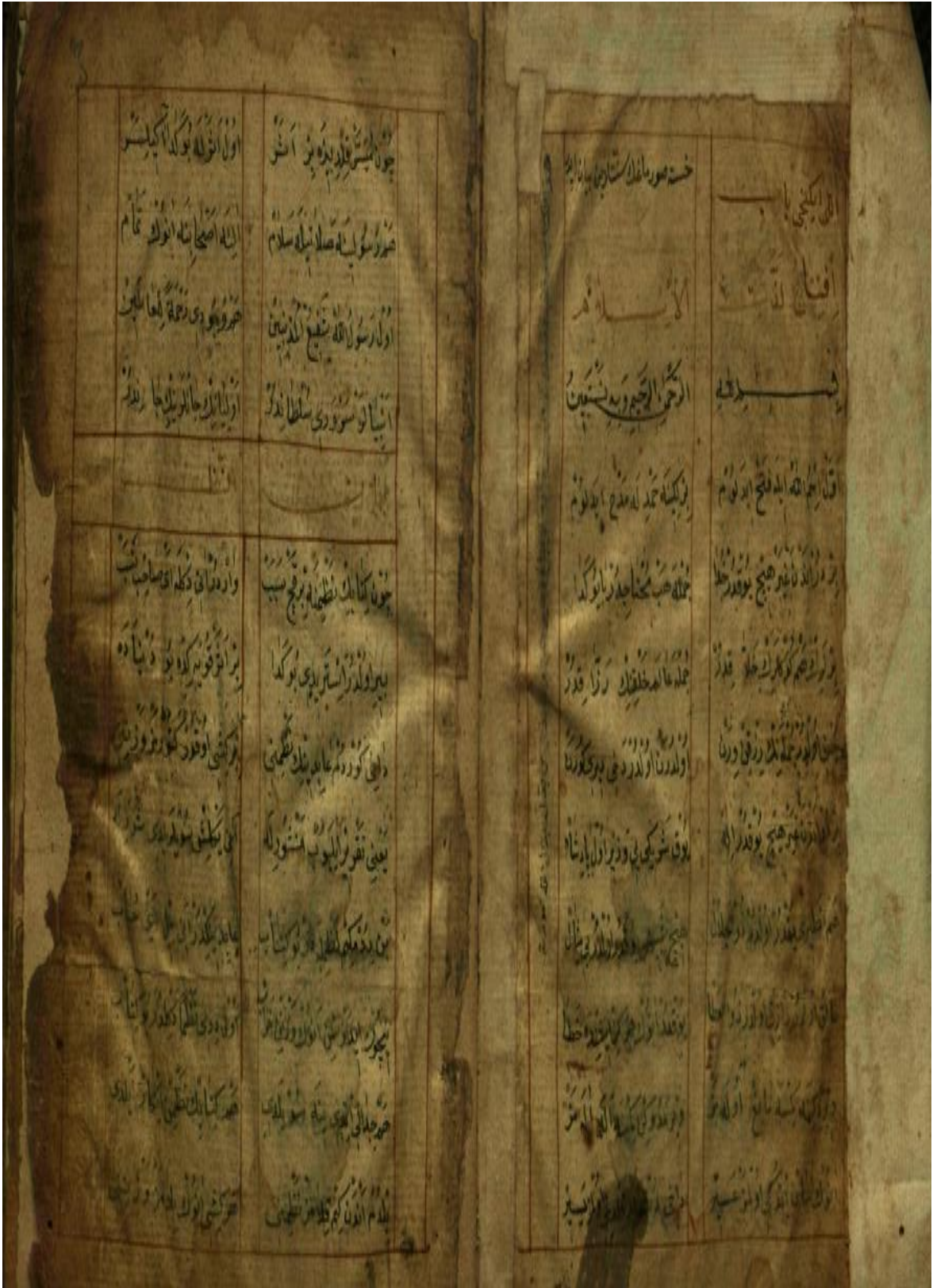
قيامتده ايدان اولوب اولان اولان
آيا قندين بالستينه دن طولان
صوقه ضر بركه بركه بركه بركه
عدا بركيات اولان بركه بركه

آت بئال يا شانه بركو ويره لوه
 او مالالي جيره سيد ببال ايد لوه
 نه احاق اوله نه اعلا اوله
 نه كات سينه ايد لوه دعا لوه
 ايعام اولان قويه اكاير آدم
 ويره اوله برينه دوشروب هم
 رسول الله بيور اتري اعلان
 تصدق هم قضا و قبه قلطان
 اولورسه قورتر بتمن بلارن
 حكيمه ويره لوه ايدان
 كنه هم اصاغين كن ويز مكد اوله
 امله اولدن ويز سكه پدم اعلا
 كه ستمدر امله هم ويره لوه
 دني استامدن كندور لوه
 والي قابو يده كالورسه سائل
 اني راد احميه خوش كيد سائل
 نه بولورسه حاضر و ويره لوه

يوخسه

يوخسه طنلو سوز له كندور لوه
 قابو يده كلدن بيله غنم
 يدوره ماضو نوزن اكالنعت
 دني سائله نه ويز سكر امله
 اولورسه اوله كندور لوه
 است امدني تصدوق نه رساله
 بيان ايدم براد اني شور سكه
 قوه نجسندن لشي نفسه ويره
 دني عيال كينه يدوره اولاد لوه
 يه بر قورين اجاتين سوره
 يه يولدن اسي يوله كشوره
 يه بر كشي كه يولدن ازمش اوله
 اني منر يينه يدوره يول
 يه اخير يوكلو حيوئنده ندره
 يوكلدن كوشورين يوروم اياه
 دني بر كيشيه ايولك ايله
 وياهر مؤمنه لطفيله سوره

MK Nüshası

درد کو کلام شمس بودی بنام	شرفه الاسلام بن منظوم
اول سیدنا فاطمه و زینب	وزینتی هم بلده ابرائیم
وقایع اوده راشقی شفا	و کینه نواز روز و صفا
او کینه یعنی بوله لذت	و کینه سلار کی عزت
عابدی اول رحمة الله علیه	حق تعالی قسونا احسان الیه
هو بسیار لای جونانور	بنده قلام زینبای جوهری
ضم فخره و اولسون اکابونا	اکسید کله او زرفا
جون جفلا لای کیده سر عدنا	ایم پناه ای نالیف ادنا
مفضل الیر یعنی مشاه	اول کمالی خضر علیه السلام
خضر یعنی اولی احوال بود	کده طای اوز زنده بوله
پوسال کجه بنظم ایلم	طوبه بوله لای صولم
احمد بن ابی یعنی اول همان	کی مشغول اول بول همان
اوز بنظم بوزار	شده بوزار مدن بوزار

<p>عبد الله بن عباس في كتابه في تفسيره في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>عن اهل بيته في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>
<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>
<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>
<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>
<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>
<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>
<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>	<p>في قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا انزلوا من فوقنا آياتنا</p>

<p>که در اهدای غیریه علی</p>	<p>که در اهدای غیریه علی</p>	<p>بجای آنکه اولوم دینش غلبه طلق احسن</p>	<p>بجای آنکه اولوم دینش غلبه طلق احسن</p>
<p>نقد و اعمال خصمه ایمان اهدا</p>	<p>نقد و اعمال خصمه ایمان اهدا</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>
<p>سوی او جانم کجا او نور نام او سرور</p>	<p>سوی او جانم کجا او نور نام او سرور</p>	<p>بوی او در آنکه کایم قدر بود</p>	<p>بوی او در آنکه کایم قدر بود</p>
<p>خطای او بر هر منی نام تو با او در</p>	<p>خطای او بر هر منی نام تو با او در</p>	<p>فوی او در آنکه کایم قدر بود</p>	<p>فوی او در آنکه کایم قدر بود</p>
<p>که جان بر در جان دستار و قدر او در</p>	<p>که جان بر در جان دستار و قدر او در</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>
<p>بوی او بر سر او در آنجا سرور</p>	<p>بوی او بر سر او در آنجا سرور</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>
<p>آخر</p>	<p>آخر</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>	<p>عند او در آنکه کایم قدر بود</p>
<p>دعی که ایمانی اده تعلیم نسیان</p>	<p>دعی که ایمانی اده تعلیم نسیان</p>	<p>زکان روحی غلبه اذ اقبل انک استور</p>	<p>زکان روحی غلبه اذ اقبل انک استور</p>
<p>بله حدیثی از رحمت دینی وقت ایمان</p>	<p>بله حدیثی از رحمت دینی وقت ایمان</p>	<p>اگر تعلیم اده انی شومندان بواغلا در</p>	<p>اگر تعلیم اده انی شومندان بواغلا در</p>
<p>شکست ایله قرآن ان مقام نیران</p>	<p>شکست ایله قرآن ان مقام نیران</p>	<p>والا اهله خویش اده تعلیم</p>	<p>والا اهله خویش اده تعلیم</p>
<p>استهابه او در آنجا کایم قدر بود</p>	<p>استهابه او در آنجا کایم قدر بود</p>	<p>انکه از غریبه امان دهد در</p>	<p>انکه از غریبه امان دهد در</p>
<p>بوی او بر سر او در آنجا سرور</p>	<p>بوی او بر سر او در آنجا سرور</p>	<p>شما در بوی او در آنجا سرور</p>	<p>شما در بوی او در آنجا سرور</p>
<p>بشد و او در آنجا سرور</p>	<p>بشد و او در آنجا سرور</p>	<p>که در آنجا سرور</p>	<p>که در آنجا سرور</p>
<p>بشد و او در آنجا سرور</p>	<p>بشد و او در آنجا سرور</p>	<p>که در آنجا سرور</p>	<p>که در آنجا سرور</p>
<p>بشد و او در آنجا سرور</p>	<p>بشد و او در آنجا سرور</p>	<p>که در آنجا سرور</p>	<p>که در آنجا سرور</p>

بشرايت بشر ايت بود	رسوله الى جبرائيل توردي	کتاب اهل بنائيدار	بشراطين نور صلاه اولاد
چون اول دارالانعام کويک	رسول دارالانعام نقل برخط	بما سي اوشي كيمار	بورج ربي ده سومبار
بکبريك صحاب اهل قران	در لوى نور ايه علم اخوان	که توان اوفى زبون بله در	بکاره دوى قاشيد اوله دين
دوى التي كسى فطاشي ابر	بوعدي الله قران بلش ابر	حقيق اني كسانك ابرنده	حسن اوردى ودين اوله
قران فصيح بوجر بدم اوله نوراني	کورد العاطفه کورد نوراني اوله قراني	بولجون حمله خلفه استاز	ادار حمله اهل کرمه قران
ارازى هر کلا طوم اوله اوله نوراني	دعوى حمله بکند اوقه ابي	از کور حمله اندام ابر	دوى دينا بجهن سويست ابر
دوى هم کيلدارا سويست ابر	صغار اوله لوه اشور بکيلار صبر	بولارى حلق کورب نماز اوله	بولارک طومر اوله ابر
اوله هم دکيلدارا کورده نوراني	مرادى حمله لاهم اوقه غدا	بيلورديمار اربى بغدادى	يا جلا ريار شى ابر باي
دوى قدرک بلجا بمر نوراني	مرادى بود کلا نوراني ابر	بوديا ويا ربي فان تخفيف	کوردى حمله بجهن تخفيف
صغار ايله الله اوقه بجهن نوراني	دوى هم سن اوله نوراني ابر	اوردن بکرمه کاه حمله ده	دوى حمله بالشوب جاهله ده
الهي اسعبله بيل اوله نوراني	نور ايله حمله لاهم نوراني	ففي قلبه بلور اوله نوراني	دوى هم هله فاتم اوله نوراني
دوى ان ايله الله ابر	دوى هم شى سن اوزره ايله ابر	صحابه بلور بوى اوله ابر	بشرايت ابر ايله کورده بجهن
دوى ايله دوى نوراني	صغار ايله نوراني ابر	رسول ايله کوردى ابر	بشرايت ابر ايله دوى ابر

كلوراني رحمة لا يرحمت القهونا	عذرا يندر كل نقدا ايدر كزبان
دعي ختم ايدوان كرفق بجد قزلي	او قول بصلوان نام بر حيدر نقصا
رسول هر بده و زخم او در ختم او مردم	الذي في ختم الذي فانه اقوى من الانسان
دعي بصلوان في اهلها به ختم الذي	فيهم الذي الذي في اوج كوزن اول
دعي في مسجد ريل الى قس و قد سنده	بكل ذلك الولده و لا و قد ختم اول قزبان
دعي يا كزبان الذي اقوى بال و قزاني	نه بارك الولده بل ادا الرخيبي اعلاش
دعي ختم اهلها اولم يمكن قلا مردم	قبول اولم دعا لهم اني لها يد انسان
دعي بركه اهلها و كانده بولسود	غيبتم سميت اور ايك بولسود صان
دعي في القبه بل اهلها بارك رسته	او قول بوزن و غايبه بارك رسته اول
بواج اهلها قاتل او قهره قاتل	كدر استجد بواج الرضوي دعان
انا اهل اهلها ان اهلها اناسا مانا	و هم ناموت سبحانه بل اهلها في السموات
والله يصل لاهلها يتون و ما يصل للرضوي	ان يستجد ولدان كلهم في السموات
بواسطه من يكله بيو و دشت الله	و باركنا يا الله ارض و بركت كلين انسانا
روايت رطلين اشو نبيان	بواجي او قد قد اول سلطان
دعيت اوج اهلها اهلها	او قسك بولسود هم اني
ما تون و انتم خلقون	ان نحن الخالقون
روايت رطلين اشو نبيان	بواجي او قد قد اول سلطان
روايت اهلها اهلها	خبر رطلين اول اولي قزبان
بواجي او قسك اهلها اول	بواجي بارك بارك رطلين اول
قول فقال اهلها ان الذين امنوا	ان تسبح الآيه
كلورهم بر حيت اجره حكايت	رسول الله ان الله يرحم من يشاء
او هو بخلون بواجي	ايدي بواجي اهلها
ان لينا اننا لا يرحمنا	طعاما انصبة و عذابا ايها
بواج اهلها اهلها	بواج اهلها اهلها
او قسك اهلها اهلها	بواج اهلها اهلها
او قسك اهلها اهلها	بواج اهلها اهلها
دا اهلها اهلها	بواج اهلها اهلها

<p>ظهورها را در سینه جانان ابد</p>	<p>الباقی</p>	<p>بزرگوار است که در سینه</p>	<p>اکثر اید و احسانه غفران</p>
<p>شرط ایازد در برونش از آن</p>	<p>که نفسان طهارت مستطیل ای او</p>	<p>بزرگو الله و تقسیم الله اولانی</p>	<p>در حق که در برونش از آن</p>
<p>چون از آن در سینه ای بیرون آید</p>	<p>چون از آن در سینه ای بیرون آید</p>	<p>ابوینک که در برونش از آن</p>	<p>بزرگوار است که در سینه</p>
<p>هم گناهان را در سینه او در جسد</p>	<p>بر کسی که در سینه او در جسد</p>	<p>او قهر او نفسی که در سینه</p>	<p>در حق که در سینه او در جسد</p>
<p>الدر استغفار از برونش از ای ماه در</p>	<p>و بر سینه او در سینه او در سینه</p>	<p>و در برونش از آن</p>	<p>الموب و از برونش از آن</p>
<p>بدر غایت از او سینه او در اول او در</p>	<p>ست او در هر که است الموقر</p>	<p>که تکرار کلمه بوز ما یا لاری</p>	<p>در حق که در سینه او در اول او در</p>
<p>توبه بر ظاهر سینه او در سینه او</p>	<p>که خلاصه و از سینه او در سینه</p>	<p>انی باک صوبه برونش از آن</p>	<p>سفا ایچون برونش از آن</p>
<p>هم خود را به و از سینه او در سینه او</p>	<p>یعنی تقسیم الله در سینه او در سینه</p>	<p>سینه سینه او در سینه او در سینه</p>	<p>در حق که در سینه او در سینه او</p>
<p>سینه او در سینه او در سینه او</p>	<p>الله او در سینه او در سینه او</p>	<p>در دیار او در سینه او در سینه او</p>	<p>ساز حصر سینه او در سینه او</p>
<p>چیزهای صاع یا این قبله اول ایازد</p>	<p>هم خلاصه او در سینه او در سینه او</p>	<p>صنادد ربع ادر او در سینه او</p>	<p>بزرگوار است که در سینه او</p>
<p>همه خود را به و از سینه او در سینه او</p>	<p>ایم که در سینه او در سینه او</p>	<p>اولاد او در سینه او در سینه او</p>	<p>در حق که در سینه او در سینه او</p>
<p>بدری بوشاق اوله کان اوله ای ماه در</p>	<p>صود و در سینه او در سینه او</p>	<p>بگویم بر سوره تقییم انسه الله</p>	<p>که این سوره قرآن است اوله</p>
<p>همه خود را به و از سینه او در سینه او</p>	<p>کی سفا او در سینه او در سینه او</p>	<p>در حق که در سینه او در سینه او</p>	<p>ادرسه جماعت سینه او در سینه او</p>

<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>
<p>مسجد جامع</p>	<p>مسجد جامع</p>	<p>مسجد جامع</p>	<p>مسجد جامع</p>
<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول والله اعلم بما ليس بالعقول</p>

<p>طاهره اول دوره در ماه بزمه صافیه سوره الفاتحه در روز اول</p>	<p>بخدمت ایزد کاتبی در کمال تقیر که هیچ نطقه هر چه زود با ایزد</p>
<p>از آن هر چه بود سوره بقره تا آخر باز از سوره الفاتحه ایست از احباب</p>	<p>بزرگ طاهره در روز الله بخیر آمدی آقا فقی حکم از الوهم بناسی یا بوسی</p>
<p>در خانه نماز و دعا در آن ایام که هیچ سوره ایست تا سوره الفاتحه</p>	<p>که همه کوی ایام منظر بدرد اما دواری بیاض ایامه اورجک توبه الله</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>بخاربت ایام او محمد جواد جان دفعه دو کمال بر صبح کوشی یا کوشند</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>بزرگ طاهره در روز الله بخیر آمدی آقا فقی حکم از الوهم بناسی یا بوسی</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>که همه کوی ایام منظر بدرد اما دواری بیاض ایامه اورجک توبه الله</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>بخاربت ایام او محمد جواد جان دفعه دو کمال بر صبح کوشی یا کوشند</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>بزرگ طاهره در روز الله بخیر آمدی آقا فقی حکم از الوهم بناسی یا بوسی</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>که همه کوی ایام منظر بدرد اما دواری بیاض ایامه اورجک توبه الله</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>بخاربت ایام او محمد جواد جان دفعه دو کمال بر صبح کوشی یا کوشند</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>بزرگ طاهره در روز الله بخیر آمدی آقا فقی حکم از الوهم بناسی یا بوسی</p>
<p>در روزی که در روز جمعه کلام الله درین ملک با عباد اول قدر ایام احباب</p>	<p>که همه کوی ایام منظر بدرد اما دواری بیاض ایامه اورجک توبه الله</p>

<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>	<p>اشتهار الاله في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات في يوم تفرسيات</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

<p>بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين</p>	<p>خبر الوفاة من آل محمد بمكة المكرمة في شهر ربيع الأول سنة ١٢٠٠ هـ الموافق ١٨١٥ م توفي في يوم الاثنين العاشر من ربيع الأول سنة ١٢٠٠ هـ الموافق ١٨١٥ م في داره بمكة المكرمة عن عمر يناهز ٨٠ سنة وكان من كبار العلماء والفقهاء الحنابلة في عصره وكان له مؤلفات كثيرة في الفقه والتاريخ والسير البيعية</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين توفي في يوم الاثنين العاشر من ربيع الأول سنة ١٢٠٠ هـ الموافق ١٨١٥ م في داره بمكة المكرمة عن عمر يناهز ٨٠ سنة وكان من كبار العلماء والفقهاء الحنابلة في عصره وكان له مؤلفات كثيرة في الفقه والتاريخ والسير البيعية</p>
<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>		<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>
<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>
<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>
<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>
<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>
<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>	<p>كتاب الفقه الحنبلي</p>

70	جمعه تکمیل بیان اسرار	المبارک	تعمیر که معین شود برکت
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی
جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی	جمعی شریعتی شریعتی شریعتی

ان قلبه ابره حلقه اول ان	که نجبه و بر نور سه خطه و زمان	خطه خطه و المان صلان و نسکی	محمای و معانی الله رب العالمین لا شریک له
دعاوه پادشاهی آکل همه	رسول الله امان اهلن همه	در راه ابروت و المان السمانی اللصحه	تغلبی بی که اقلیت میان ابریه خلیک آه
گویی بین کشید ابریه قربان	طوره اجازت خطه المان قربان	یا رب	خطه در دمی صقله خطه در جانی قناع
که قربانان آنک است این همه دیر	آنکه تا اول کس خطه در دیر	و به الله عز و جل ان الله یمن ان الله یمن	در باده انی نقیض سوریه الیه انما
که در سه صحنی طر نفسی	نوبه نایب راه در بعضی ان	محمای ابریه اجفان و ماسد اکا	بوغز لکن انقلو ناطوب بغلا بل صرح
ان شبیه ادر شائسته دیر	که بنی حاجت قربان الله دیر	الم ان اوله ان یومئذ انما علی	بوزن هم او قربانی او فوب اوریدن
امید از در حداد ان سینه	که در طاهر کندی بوله	انقلو کسب جفان در طوره جانی	دقی بوزن انیک سوریه و جبهه اول ابراع
بدرست صلابه بخورن و در استیاح	که قربان مصاحف و در اول حج	دقی اول صاحبی با ن اوله و بر وجهه	فلا فی دور شکان اوله و رضا قناع
و در قربان کسب و در اوله و در جبهه	بدرست صلابه بخورن و در استیاح	دقی خطه در دل کسب مصلاه و بر مده	قیامت کربنه ان الله شبیه اول استیاح
که قربان کسب و در اوله و در جبهه	ایلی کور موبسوی قناع صلابه اوله	که بعضی ادم او غلان در دیر مستند	و اوله و در جبهه اللیه و اوله قناعی و در جبهه
بوزن اوله سوز اوله بو خطه کسب و در اوله	چون اسماعیله انما فوج بنوک کسب و در اوله	عالمات السبع عشر	دعایک شکان سالی اوله
ان الله بو عز لایه ان اول صاحبی قربان	بدرست صلابه بخورن و در استیاح	عالمات السبع عشر	ایلی دانی الی اتملا جزیه
او فوب بو دعای همه بو عز لایه ان اوله	در باده انی نقیض سوریه الیه انما	دور طاعتک اول بوزن کسب	بوی قان کسب و در جبهه و در کسب

سفره کلمه اهلیه قاروشه	فرض قیلوسار بجاوه قلمه	دعی نام والد شیخ دعا آنک کوزلد رجبنا	عوض و در کماله سعادت دن دکل ابراح
بیا اختلاص او قیوسار بجاوه	دعی ختم نامه مصحف مقبول اوله	کوزلد اوله ایلمک دعا شی اعلیه مقبول	قرین اشک فریاد شه و صلوات دکل ابراح
دعی شعبان ابی نصیعی او یحیی	دعالو مستجاب اولور یحیی	بیا بده دعایه و کسفی نفسیه اهلیه	دعی فریاد شه اولاده زیادت دن دکل ابراح
بیه سلسله جماعتده قلمه	جماعت یقینی بوزه بالغ اولسه	اوساعت شایده اول حاجت قبول اولور یحیی اوله	اولاد کوزلد قبول اجابت دن دکل ابراح
قبول اولور دعایه عاقله اند	دعی بجزو دعایه اول اول زمانه	دعی هم مشول دعا اولور کوروش حضرت جعفر	همی حال ایمن چون کسبت دن دکل ابراح
غزوه الکی اشکر او غر شیخ	دعی هر لحظه اول کور بچک	دعی بی کیشک غایت قبول اولور دعایه	حدیقل بده کسبت دن ایمانت دن دکل ابراح
غایت شیخ ابانور دعایه	بجزو بوجارده دعا قبل	بری صیام برخصه ساروغار اولور در صید	بری ایام عبادت کوزلد کسبت دن دکل ابراح
		الباب الثانی عشر	دکتر شیخ کوروش
دعا اوله کسبت قبول سنده دعا قائل اولمکل ابراح	خلل الله مقایسه بوزک سور انیالی موعظ	کلامک افضل شیخ محمد	هم اذن افضلی توحید محمد
دعا بیا جویا بیا ایزت چون کسبت تیره تعیین	دعا بیا علم اولدی قبول دعا بیا تیره اشخاص	اذه کورده کسبتی انیه جمل	والاشوکه توحید اوله جمل
تخویر دعا قائل ربنا ایشاق اولنا	حسنة و قیلا هر حنة	کیشک باک اولد قلمی زیاده	بودرست لارا ایسادت
دعا بیا بده دعایه اوله کسبت	دعا بیا بجاوه سوز اولد اولور اشخاص	کسبتی هر اوله فلسف	الاشید و بجه اده مؤمن اولور
دعا بیا بجه اده کسبت قبول اولور	دعی هم اهل شیخ محمد دن دکل ابراح	کوزلد سلسله اولور بزی یار بده	دعی کوزلد سلسله قبول

<p>که در آن روز اول ایام نشانی گوکار از بید زبیل ای</p>	<p>دو سینه در دایم فلا لوند با استغفار بولار ما لله ذموت کمان اولی</p>
<p>عبادت الی در بیل ای مخاجک اولدر مفتاح بوزر</p>	<p>دو سینه استغفار قوسه بیل ای کباری صابوره اولدر مفتاح اولی</p>
<p>صوفی کلامه کدر کفری کافر اوله دو عاقله ارا سنده فیله</p>	<p>بولار اوله استغفار اولدر عین بوزر صفا اولت در کمال حاله اولدر شاد</p>
<p>صلواتک فطمان بیان اولدر</p>	<p>ادردی بوزر استغفار اولدر سوال اولدر ادرسه اولدر بوزر اولدر اولدر</p>
<p>دو افضل کلام واردر کلامه صلوات و بوزر سوله هم سلامه</p>	<p>بودر سینه استغفار اولدر بوزر کرسی اکاغون اولدر عفار خطردن اولدر اولدر</p>
<p>الباب الحادی و العشرون</p>	
<p>جزوه سوار بیا با کسکه بزدی یا کتای ایسی کاله</p>	<p>ز کانی بزمین بوزر کتان فازک اینده اولدر کتای</p>
<p>دینار اینده اولدر صلوات بوزر حق الوری ایله کلاست</p>	<p>اشندک اینده اولدر کتای اوانایده ورن ایخی خدای</p>
<p>ایستیکمالی بوزر صلوات بوزر حق اده اولدر صلوات</p>	<p>بوزر حق الوری ایله کلاست بوزر حق اده اولدر صلوات</p>
<p>صلوات و بوزر همه کوی رجانا اهفته کله بوزر ایله شیطان</p>	<p>بوزر حق الوری ایله کلاست بوزر حق اده اولدر صلوات</p>
<p>دو عصر سه روزیه صلوات بوزر همه کوی رجانا</p>	<p>بوزر حق الوری ایله کلاست بوزر حق اده اولدر صلوات</p>
<p>الباب العشرون</p>	
<p>نوبله و استغفار کستورین بیان و ضرر بوزر کتای اولدر بوزر کتای</p>	<p>بوزر حق الوری ایله کلاست بوزر حق اده اولدر صلوات</p>
<p>نابنده برینی المیزینش بوزر حق الوری ایله کلاست</p>	<p>بوزر حق الوری ایله کلاست بوزر حق اده اولدر صلوات</p>

دقی سائده نو بر سائر الة	که حقدان ان نیت کوریا فی	رشت حیوان زکات و مغان	که حقدان ان نیت کوریا فی
دقی خورسند بیده و زیند	ای خندان بنیسه و اولاد	قیامت بلان اولاد	ای خندان بنیسه و اولاد
ایشانیدی صدقده نیت	عزلی قات اول جمله سندن	صوفی و سیه بیلان کله سندن	عزلی قات اول جمله سندن
فرخندان کنی نسیه و بره	لومالک خیر کفید زباله اول	ان سبل ایستیم و کور و بره	لومالک خیر کفید زباله اول
بیرقونک اول حاجان بنووه	زکات سرتبه ابد و دعائر	بیلجان اوله نیت اعلا انالو	زکات سرتبه ابد و دعائر
بیرقونک اوله قالمش اولاد	و بره اولده برینه و بره بره	انام اولوق قریه کما برادیم	و بره اولده برینه و بره بره
بیرقونک اوله کور و بره اولاد	صدق هرخصا اولقیه قلغان	رسول الله یوردی اندی سلطان	صدق هرخصا اولقیه قلغان
بیرقونک اوله مؤمنه اطفاله سونله	کلیت و دلالی ابدت	اولاد هر نور نورین بلادن	کلیت و دلالی ابدت
بیرقونک اوله صوفی و سیه اولاد	ایله اولدن و بره اولاد	کسی هم ساعتان و برادر اولی	ایله اولدن و بره اولاد
بیرقونک اوله مسجد با کمال اولاد	دقی استامنداده کور و بره	که سندن اولده هر و بره	دقی استامنداده کور و بره
بیرقونک اوله نیت رفقه سونله	ان نیت خورش کیده سائل	والا قابو به کلورسه سائل	ان نیت خورش کیده سائل
دقی اولش کیشلا اول کور جان اولاد	بویسته طلو سورمه کور و بره	بیرقونک اوله صوفی و بره	بویسته طلو سورمه کور و بره
صلوات و بره اولاد کی کیشی صوفی و سیه	یدوره ما حاضرین که نیت	قبول کلدن بیلد غنیمت	یدوره ما حاضرین که نیت

و داغ ایلایه طو سلا رت سالی	اده هم اهل سینم وداعی
توکل ایله حقا که کیدن	اللی جکوب کیده داری قان
کوزاوب کیده درال قالی	ورجی هم مقامی مشتعلی
بیزم نطق یانی بوزور کچی شهباز	الی ضحایر ایلی بیویا ابرنی بولماز
کوزجی نوزام صورت کوزاوبون	عوضی وزیران کز قانده بوزور عزاز
غیور تکی اولور قیدانه کده اسند	طوارا سونم هم محل هزب یا امار ساز
طواره کمال ایچون کاه ایوب بوزور کاه	کرامی بی براسی دیور انیار آز
دنی هم کدی خدمت ادن کیشله نیله	شون سولیم بوزور اده خاطر اولغوز
عز اولور دانی کد نوره کده شولیم	کوزور شلم وار بوزور اولور شهباز
دنی بی تخیلی قول ایلدی اول اول	یکیز زده اولور نای سوانی ورجی قان
رسول کوا اار هده دنی سله اولور	دنی قانایده جانلای دریلر بوزور عزاز
وزیر کندی کچی دالار وار جی آکا	قبوسه سوز اولور ادوب جانلین اول
اشبه اشک اول اده کلا دنی بقول	شفا عتایدیم ایزن جوزن کوزا اولور قان
حیات اده طو رمایه ورا طاهر و شهاب	سلا حلامه و اولمایه حرم ایچنه کیرینه
اولکیم اکلیم کجی جوق اولاره ایچم عزاز	هم اولور در خرمده جوق اولور ب یا انا اولور
دور ساندن کوزا قلوب سوزور بوزور	هم ارا هم مقامی قتی تعظیم اولور دیر
صیال اولور سینه هم کسند را شیدک اولور	دنی زم زم صیون اولور اچار کوزور هم
رسول الله اکبر اولور دنی جوق عزاز	مدینه شهریم عزت قان کله کچی خوش
اکا کلور ادرسه اتر اولور شهباز	اولور برون حیه مدینه شهریم کوز
اکا کلور اولور دنی هم سفیر اولور عزاز	رسول ان اولور هم قوم بلا سوزی
اکا کلور دنی اولور کوزا کوزا	دنی نیت اقدسه ناز قلیق کوزا جونا
کوزا کلور مجلس اده ایچم جان اولور اولور	قیامده مشایخ هم دریلور مجلس اقله
عز اولور اولور اده کچی انا کچی اولور شهاب	صور و سوز اده نازی قور نور تحقیق
اولور کت نماز سوز بوزور اولور انی قله	دنی هم کله و رکعت ناز قلم مقدسه
مدینه شهریم وار احب الله کوزا کلور	میترا لله بالله علی اوغلو سلیمان
دور بوزور ادی عالی بوجان آکا اولور	وزا کوزور اولور سلطان بولور و بوجان

31

<p>باب الرابع والعشرون عاشوراء فضل بيان ابد</p>	<p>بوی بیلا و در شب کمد</p>
<p>دین شاه و در فضل بلور</p>	<p>کورشوار بار بار کولار</p>
<p>کوز و طاعت و حیوانی و از</p>	<p>بدوده بچوره بان طو ناده</p>
<p>مخات بود و کوز اسیانک</p>	<p>اد اولون استغفار توبه</p>
<p>دنی اولون نردی کور حق</p>	<p>او کوز نه کور بوج طو لار</p>
<p>دنی هم عرض کرمی جنتی حق</p>	<p>او عزت نلدی کون او ایانک</p>
<p>دنی هم عرض کوز ساریده</p>	<p>او کوز ایور غایتده تقصیر</p>
<p>دنی هم عرض محفوظ فایده</p>	<p>در سه خسته هم در آب کور لار</p>
<p>بندی بوزی اولون حقیقت</p>	<p>دنی بولورده طاق اربن لار</p>
<p>رسول الله او کوز کلمه ندردی</p>	<p>جازه و رسه و ارب ساقلار</p>
<p>کوشم ایو کایلم یعنی خرم ماه</p>	<p>حق اولون خلق اندی اسرافلی</p>
<p>محمدا طغوزدن بلا شک</p>	<p>ای کوش طو لده شی بان لار</p>
<p>او کوزده طو لار و روح اولار</p>	<p>دنی قائم اولور اولور نه ساعت</p>
<p>نام و در ملک او کایه شک</p>	<p>دنی خیر الی سکا لیلیه</p>
<p></p>	<p>او کوز خلق اندی اسرافلی</p>
<p></p>	<p>دنی قائم اولور اولور نه ساعت</p>
<p></p>	<p>دنی خیر الی سکا لیلیه</p>

عاشوراء در روز دهم ماه محرم است و در آن روز حضرت عباس (ع) شهادت دادند و در آن روز حضرت زین العابدین (ع) در کربلا شهادت دادند و در آن روز حضرت یونس (ع) در شکم ماهی نجات یافتند و در آن روز حضرت داوود (ع) در شکم کبوتر نجات یافتند و در آن روز حضرت ابراهیم (ع) در آتش نجات یافتند و در آن روز حضرت اسماعیل (ع) در آتش نجات یافتند و در آن روز حضرت یونس (ع) در شکم ماهی نجات یافتند و در آن روز حضرت داوود (ع) در شکم کبوتر نجات یافتند و در آن روز حضرت ابراهیم (ع) در آتش نجات یافتند و در آن روز حضرت اسماعیل (ع) در آتش نجات یافتند

اوردن او قوس قران اختا بلیه ان	قیامله کوه علم سجود بلم قلا لر ناس
توبه اولور حقا صرح ایلر دو بدوز	کوره طلق الله دعا اولور هر ناس
الباب السادس والعشرون	بفورا استفسارین بیات ایلر
هم استفسار نازینی قلا لر سلا هر ناس	در جهرا ایدیه قران حقا اولور هر ناس
بمعنی انعم بقر و شویز بوز بوز بوز	در بلا هر ناس قانا زنا قلا هر ناس
در حال کیشورده لاریلم انلردن	اذا لزر لم تسبح دعا لر قلا هر ناس
ماه اولون در بلج حقا صرح حقیقته	دعا ایدیه تصدقه نازی قلمه هم بال ناس
حقا اولون فقیر لاره و اولور انلاره	کونق هم ایدیه اللاره کتوره انقلدی
در حال دور در قران بار دوره بکون	چو کترب اکلون ادا لر بقی انکلا
چنی ایدیه در صدق کسبح ادا حقا	دنی طرا سجا ک اشود دعا ای اولور ناس
صوار لر دنی اذره ور سیه جاتم حیوان	حیوانه و روضو صوار لر بیخیر ناس
قلا اکثر کت بکلون الکلوز دانی	تقوا ادا حقا سره قان بلم ناس
حیا اولور دنی هم دنی نور خا ریکلا	حیوان اولور سدر در دانی لار اولور
چنی اولور دنی نور بایندیه اول حقیقته	باشن اجوب کوه طوبی دعا قلدی
الباب السابع والعشرون	حلال کسانق سبانه اید
دنی قوسدر کیمی نسی عدا سینه	قرانوب استیه اولور نفا
کحتاج اولما حق دکوا ایدیه	قلا نه عموله حقا طاعت ایدیه
حق دنیاب مشغول اولما لور	کحقله قول اولور قلا لور
قران اولور حوالا کترب کترب	بخاروت مالدر دانی بری همه
یلان اولور ایدیه سنوا ده	کچنج قول حق قالمیه اراده
قران حق اولور اولور اولور	کله ارشون دنی بولور کیمی اوش
اکمال کوب لر استانه ایدیه	صاحت اشوب کترب ایدیه
کوز اولور ایدیه وضعی واز	دیلور لر ایدی اولور هر ناز
کوجا سیدی بلصفت آدم	اوردی دوز لک ایدیه
دنی حیا و دی اولور حضور ناس	دنی حیا و دی داود ستم ناس
بوزدی حقیقته اولور عیسی	تیوان کور ایدی قلا لور موسی

بیا جگر استلوت بیاید	الباب الثامن والعشرون
همه آنچه بودی یومینش	است ای که بیکم دور
بوسا و کانی او زینش	انکه شتی و از دانی تویش
چوینا یوحیم بوغوره نایک	انکه قلم قیلور طاعت عبادت
دیشی لاعتدن اول اولی انک	انکه علی مکرر بلا اول
دشی بکدی بملله لاسید	حلال اوله بیوت اجدوی همدم
است بکلمه ارطده مداوم	عبادت اولور انکه الله قائم
دریکان استنها چون بیاید	دریکان استنها بقدره اربابا
هر ارباب قما بقدره بیاید	حسب قدره رسولهم سوائتدر
قادره کاه کابندی اولی	برکات اولور اوج شیده دستدر
کیمی کنه زار بوی قدره	برکات اولور اوج و بر بختدر
اولی که بولور و سلا سعاد	بیرکات و جنده اولور برکات
قنی سوره نصی و اسید	بود سست سیدن اکلمبار
او چون بیک ایدر اوقوی خات	که بقدره اولور یومینش
عبادت لانتی بی بولاسر	
اولی او تویت کر دیش	

بگویم اخطی از اول و منی اول	بولاوی ترن گوته دلا زلا ادنلا
طعام ابتدا ایله به سیر	دقی صباح کینه سفید
دی شیم الله اول نهد ای جان	ایچیده ده شیم الله الرحمن
اوچیده اولی اسم رحیمی	دی اسم الله الرحمن الرحیمی
بیر یعنی بود و دست بلا	اید نوجوق بر کاتلو اولار
حرام شیم به شیم الله دیمه	دقی الحمد لله ده دیمه
بیر یعنی اولو کنی ایله	دقی علم اهل الله اوله بیله
بیاید دکلی صوابه قویار	بم ارق قویو بیاسون ایچار
بچا غیله اولان کسمار	دوکوب یا ایچیده بصیار
بکستدر بر اوستون قوسفده	دوکوننا اولفوق اولوب کلمده
بسی بکلر انی صفوه غریبه	دقی مندلر عجمار طور دور
بوامد بک التون کشتون	بقرقابدا کوهدر دانی قوشون
اوقالده لکون ایچ به طراف	اوقاغنده برکت اولون ایجان
طعامی طور دخی زوده بیار	بیاید کیشیه انبیار
بکدان کو نوضع ایله طوره	بکدان اولوب دینن جوکون زوره
ایلع او شسته طور دکن بیم	طیانوب سوبکوب بانوت بیم
بکستدر صاع ایله بیار	صوال ای یلم و دیم ایلیار
بسون ایله صاع الله طور دکن	قاورن هر صوال الله طور دکن
دقی شسته در تقاب ایله	بیر اوج بر غیله ان بیله
بکله صاعه قور منقولینی	بلایه هر بکله طور دکن
بیاید بکین هر بر جانت	بیر نذ طور دکن ایله هانت
دقی حوره بکاید تقیا دینر	دقی هر باشی قلدر سیر بر
بکری کوکلی باق طور مایه	بکجه متجودا ایلعن طور دکن
بکالی قویجق اولر نایه کیشی	بیار طویا لر غیر اشی
دقی هم صفوه قلدر سنجله	طیلوب کبار اولر سنجله
طعام او شسته قور دکن	حکم یا اولوم ذکر انبیار

رسول الله دن اذ بقره رایت	کلوه هدی حدیث ابره بیاس
بو نووردی قرین کشید قوتی	هریم زدی بلبوب عزیزینی
اوسطان قابق کشید ویز	رسول هدی سوجک اشق سوزدی
اجردی صوغنی طغوسی	دقی سوزک بلوردی قوتلوی
دقی طغلو کوسالده بوردی	قوتلوشه کله قوتلوی
دقی اول کوزک قلع غلام بوردی	دقی اول کوزک قلع غلام بوردی
هم از نور از حسیک قوتینی	زباده ایدر پیش قوتینی
دقی اول نابدز بل ایدر	انک هم بکرم بل قول ایدر
بخر برده برلشدز بنوتی	شفا در خسته بال جورک اوقی
ظا خلاص اولورنی جان جلالدن	یلا سواج محرابی عسلدن
حدیشه درالکده دلسینی	کریقی صاع ادر دیش علیی
هرغزی قوتینی اسی کدر دیر	قوتلوشه کله قوتلوی
بروز اول جسمه قوت بکله مرت	چکره کن جفارت برسه ایش
بیشی بیار تک دینشد	غزور ویز بیار اول بئلد
سوزدی اول رسول بیز حسی	اوزم قاون طبخ حرامیشی
دقی اول اوقی هدی سوزدی اوقی	بو کله بیدر دوزخ دیش
دقی اول ایسه عور کله بو کله	بهار اوله اوله اوله خنقلو
دماغه باش قوت ویز هدی	اوقوت عطفه بی سوز هدی
دقی اول سنه وار حسی وحله	آری طولا سوزدی کولک اوقی
قولا به کول بوز صلا و نه	رسول الله دن ابره شفاخت
رسول الله بیدر کیمی بیار	سوزر سوزدن اولوک دبار
بقره ابدن ابدک دافی سنت	کوشن یانچیه سنه قابدن
صوغا فندان به یاز بیره وار سه	صوغا سئلدن زبانه اولایه بر سه
رسول الله بانجان انسی بوردی	شفا لچون بسک شفا بو بوردی
اگر بیز دیور بک رنج اولادیر	خندان بیز اوله دیش

دقی اول کوزک قلع غلام بوردی

دقی اول کوزک قلع غلام بوردی

بیتانی که در بک اول قاف	خضر ایام طهارت کرمی اوق
جوبله جلد که کده خونی	جلای برادره بیه قلبه صافی
بودی شستیز عمری از لاد	دو قطره ای ملک بگری صورتی
کردار بر قطره جندان صورتی	فاز تصور و طمانند دانی پیش
برین دو کلمه را بی دیا ز	انار بچیده دانسته بهشتی و اولاد
قتی قولی قی طمان اولدی صق بکنان	برندگی به نیت سنج اولدی غیاض
ص ص ص ص ص ص ص ص ص ص	دنی طلیح بیلارک بر می از خون اولاد
ص ص ص ص ص ص ص ص ص ص	کاسیم الله سیم بکدر پیش عمل امراض
از سوز قنی قنی هم کور کور کور	کدر باستی قنی اولدی بوقت بود اولدم
حرار و سوز و درد زنا خوردن قور	طعامه اشتها و برز صورتی دانی قاندر
ایده قور بنده اول شمشیر کله اولور اولدا	بیان اولدک قنی قنی قفسوس کیدر قور
کرمی لذن و زهر و بک اولده و امراض	پیش خنده نه دلو و سیم وار پیش آنده
اوقور ایوانی ادر کرمی اشتها ص	کله قانده جوق و صورتی اولور اولدا
بسم الله یا ابرو تشابه علینا وانا ان شاء الله للملکون	گد بسم الله یا ابرو تشابه علینا وانا ان شاء الله للملکون
فد جها و ما	کاد و ایشلون
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	ایسی نوب برسه نفاذ اولد ایاض
ص ص ص ص ص ص ص ص ص ص	یه دوشی کور کور قفسوس ادر اول ایاض
ملک اولد ایش زانده اولدک قفسوس	چوکور قنی کله اولد فر شتله اولور
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	دنی معصومه اولد اولور و هیچ قور ایاض
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قفسوس ادر کدر اولد نه ملک قانده اولور
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	ص ص ص ص ص ص ص ص ص ص
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین
قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین	قور بیله بیری سالار ج اولدی دیرین

بقیادنا صفتہ صبر	هم التوا ولسی فرج اولیہ او
دخی شادانی اولو رسل ایجا	اجار صاع اللیلہ صوری حوران
که سینه ددر ایچہ سور اولک	اجار اوچ افسه ذوالدارک
اول اوله سبیله پاره خور	الچی سز سطلان نفوذ
بقیادنا صفتہ صبر	حقایده هور ایخونه
که بوو سبیله هور ایچہ صو	انوک فرشته رسل تسبیح اولو
اولو سبیله ایچہ طور	اور اولی ایچہ طور مایه اولو
ولی ذم اور و طور ایچار	سبارک صودر او مستور صحا
دخی اولو ستر اولو غنی ایچار	شفاد زید اولی ایچار
صو اول اولو لاره روبرو	دخی صلیبی اولو شاد اولو
صو اول استایه ایچہ لایره	ایس اولو صلیبی نسیم سوره
ایچار اولو غنی مؤمن اولو	شوک اولو اولو کین اولو
اور اولو غنی فرمود اولو	مور و سوره بوبانغری ایچہ
بجانی که کندنا صو ایچار	صاخذنا ایچان صو ایچہ ایچار
والا نفسه نایع اولو آل	ابو صوقده و اریسه بولار
صو غنی طنلوبی خنار اولو	رسول سوردی صوبلا طنلوبی
بلورده ایچا بوسینی یا تلو سینی	صو قانی اولو ایچا قوسیه دیر
طلوبلا کون هم بلبلا دیر	قبولی ایچهم دکنه اولو
که منصومده راحه اولو لاجوه	فقو سینه کسه قولایه
دخی ذم زیم کله ایچهم دیایه	حقایده ایچه قانی کبر قویه
هم ایچد کندنا کور بونی او قویه	خدر قوی اولو جعله عند با
و انما رحمته بالیجه علی اجماع الی	کلده هم به خیرت ایچهم بو معنی
رسول الله و لیله کور بیانی	کناهی حور اولو اولو زنده دیر
صو اوله خلقی هم سانی اولو دیر	الشی بو علی اولو سلیمان
در سندن که احسان الله غفران	باب الحادی و الشکرین
بجاسک سترین بیان اولو	

دقی ستر در صاقل طوبی	دقی ستر در صاقل طوبی	باقی قانین و لاییدن دخی هر کیم که طوبی	اول حق بونه بوات و در کیمی اولو نشاط
بویام صاریه یا قیسه لایه	دقی ستر در صاقل بویام	کندگی اللولاری کبار جمعه کوشنده	اوقیه سوی فحقی به لحد اوقیه نشاط
فرز دل و لکه بویام در بریش	فرشته نباتات ابدیش	کبار اول جلد هم کیم کند ز بکی کیه	بغضایا اسکینا فقیره ایله نشاط
بویام در غون در قرایه	ولی زینهار بویام قرایه	دقی صبر انصافه بر اووه اوچ دونایکیم	اره و غوره بیوی فتوحه اولو برینا
دقی صدیق صوره هم تو بیله	خلیل الله بویامش خیه ایله	اورد و شکر و اولو زنه که بومش اولو تالی	دقی حدین زبانه هر قنک اولو با اولو
کوهر دار ایغیاب الیه	قرایانه عورتلر الیه	فقد و صاچار هم دخی مشکله غیره دت	دقی باغ سوره زهر صفا صاحب الیه
کمال حاجت ایچون خاتم کومله	کمال نام و ارده در حرامه وارین	بویام اولو کسفی اولو قوت منار کدر بلار اولو	دقی ظاهر اولو لاقوت و رجال اولو اولو
مریفی ایچون کدر بلکی بویام	والاصح اولو و ارامش اولو	که باغ سوره تک استایمانی باشلا به قائله	کدر باغش غمسی اللها کاکلر اولو اولو
صلاحتی و ایدی جود در دیر	شما حایه وارین بو قدر زبون	بویام اولو حیر الله قوروی قبول ایاسیمه	سورده عیفا شنه ای بویام ای دور استی
اولوی و کورده عریان اولیجی	هم حایه کورده کاکلر کیم چاک	دقی هر صوم جلاله بلوک ستر در اوچ کور	بجایا ای هر کوزه بویام ای استی
کورب امینی صوم کورده ناری	فقود ایله کیم چاک اجاری	شوصای صاقل اعرابین کور بویام ای دور	دشور نور مؤمنده قور بویام ای دور
دقی بوزن جداره دونه اوشه	ایچن قور بویام عین فوتمه دونه	دقی عاشوره کوشنده جسته کوزنه سورمه	کوزنه بویام کوزنه دخی وارین شنی
ایلیقه صوم ایچون صوم عریان اولو	بویام کور بویام بیلیان اولو	کوزنه بویام ایچون کوزنه دیر کوزنه سورمه	جلا دور کوزنه سورمه طوک عریان اولو

دقی مستدر صاقل طایب	دقی مستدر صاقل طایب	دقی مستدر صاقل طایب	دقی مستدر صاقل طایب
بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه
فرشته بشارت ابدیش	فرشته بشارت ابدیش	فرشته بشارت ابدیش	فرشته بشارت ابدیش
ولی زینهار بویامیه قرابیه	ولی زینهار بویامیه قرابیه	ولی زینهار بویامیه قرابیه	ولی زینهار بویامیه قرابیه
دقی صدیق صریح هم قرابیه	دقی صدیق صریح هم قرابیه	دقی صدیق صریح هم قرابیه	دقی صدیق صریح هم قرابیه
قرابیه عورتی الهیه	قرابیه عورتی الهیه	قرابیه عورتی الهیه	قرابیه عورتی الهیه
که در آن بیغیا به الهیه	که در آن بیغیا به الهیه	که در آن بیغیا به الهیه	که در آن بیغیا به الهیه
که اول حاجت چون نامه بوملا	که اول حاجت چون نامه بوملا	که اول حاجت چون نامه بوملا	که اول حاجت چون نامه بوملا
قرابیه بچو نذر بلی و بینه لا	قرابیه بچو نذر بلی و بینه لا	قرابیه بچو نذر بلی و بینه لا	قرابیه بچو نذر بلی و بینه لا
ساحمه وارن بوقدر زین	ساحمه وارن بوقدر زین	ساحمه وارن بوقدر زین	ساحمه وارن بوقدر زین
صلا حزن قنای بوقدر زین	صلا حزن قنای بوقدر زین	صلا حزن قنای بوقدر زین	صلا حزن قنای بوقدر زین
هم نوره کز آکا کربک	هم نوره کز آکا کربک	هم نوره کز آکا کربک	هم نوره کز آکا کربک
اولی ذکراهه عریان او بچو	اولی ذکراهه عریان او بچو	اولی ذکراهه عریان او بچو	اولی ذکراهه عریان او بچو
نقود آینه کربک اجاری	نقود آینه کربک اجاری	نقود آینه کربک اجاری	نقود آینه کربک اجاری
کوز ابی صوفی کز آینه ناری	کوز ابی صوفی کز آینه ناری	کوز ابی صوفی کز آینه ناری	کوز ابی صوفی کز آینه ناری
دقی بوزن جداره دونه آرتیه	دقی بوزن جداره دونه آرتیه	دقی بوزن جداره دونه آرتیه	دقی بوزن جداره دونه آرتیه
بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه
بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه	بویام صاریه یا قینه لایه

که کذب با خدا زیاده منی قیاسده همان عکله دونا عتار و از دخی اغلاظ
 دستد نوزنی التي رزغ اوله نوزک طای هم اوله قتی التي دوری قالی اغلاظ
 دخی نجی اولو یا لکسی و اصلا بناسی تر خراب اولور ای حق ای حق
 کخی با به کویوره که ایبه تیز تیز بیاهر صله طاعجون هم ای نجی
 فی الله خلیل الله که ایمنش دارین شویله که یوقی کونده بر نورن نام ایزدی اوله
 دخی هم اولو ساعیل نوزک پی یازدی اول اشیدر انکول مقبول یوزی کولدر ایضا
 مسور نلیه دانی نقض دارد بوا ری تکلیزه اولونق بر ایله اشفا ظ
 عطر ایویتی شهوه ز ایخی طاشنا قیواره نلدا سهرتی قویا بالاد در ایضا
 نقض ستر دخی اصاقو مایله اوله جنا واروره دستد نوزک اوله ایضا
 سلام دیوه نجیم اوله کیره و ریه الیه کورسه کوره
 سسه بوسیه انده ای خاص پس انده اوج کوی اولو ایضا
 کورکا اوله سید الله دیار چکار کده ان دیو ایضا
 قیوه حاجت چون بر خطه دایتر قتی ایچونده بر سکا فلا دیور

جوهر سسندک واردر نکانی قتی اویدر اوله رکات
 دخی جلوی بوسکا فلا دیور کیم انده غسل ایدو سادست اولور
 بوسک او بوسیه اوله بلیکوز دخی سول اوله کیم اوله سوس
 رواند ز علی الموضی دن روایت ایدر اوله مضطفا
 یوزد او بوس اوله دیو کونه یقودر سکا طهری برمان کونه
 مرصد بروره یوزنا کوندر شفا اوله کاک طهری برمان کونه
 دخی صبر بوسه بر طام اوزر نده بوسک او بوسیه دمن بر نده
 وطن طوقایه دار خرد اسلام بریم دمنی اوله سولام
 اسباب انفات و التلا ثونا بوسک سسندک جبار ایضا
 یوزک سسندک بیل بیارت چکر در کله هر ایت اولان
 دلا یه بوشیم بولا کیده جفیفی اوله ایش ایدر اوله
 اولو ایله کدرسی هیلله اولو بوسکای دانی بیلله
 بر الله و نکلت علی الله و لا حول الا الله

کر کرد از هر کس و صلاه سلام و روزی	تکراره تکرار کنی صلاه صوله
بگوشتسه کوزه پنج کوزه بنام اولی که اول	اریده لوانی یعنی او حلاله
رویه او هر کس در پیش او سخن اول اول	بحر آخر
بگویم کوی کلمه دانی او تو را نه طوطی اند	طوتار با ساری المانی قتی بود و بود اسوع
سکا اولی او کس از خلق سلام و روزی	تکرارک نشاند زانی انما یزید ایتاع
برای او سخن بری از این کجیکه در هر	فقیرین کار ز روزی انکا اولی ایتاع
سعدون کلنی دانی توجه هم او میبه الا	او نور سقره کا نظم اداجله بالاجماع
دنی اولی او اولی اولی سلامی اولی انعام	او نور سقاوده حقی دیدم حقی سکا
انندوه و روزی ده بله جب دید ان	ندایه سخن بر هم انی سولایه بالانواع
سلاهی ایشا اولی کیشیه انیمه شخصی	ایدریب مظهر رویه و دم اولی ایتاع
الکلبه سله هیچ سلام و روزی اصله	قله غوز اولی کوز اولی بول اولی اسوع
نسیایه و روزی مبارک سلامی	الاصله الی صاع الیه اللزک شفاع
کتابین یه و روزی سلامی	الینی اللزک هر اولی کوز اولی شفاع
بنا و یحیی لوان سلام و روزی اده و یلداع	
بنا و اطولان ز سیه بنا اول سوز اول ایتاع	
بنا و روزی نظم اولی اده انی انماع	
بنا و انبویه دانی و بول اولی سوز اولی ایتاع	
سلامان صلح هر طوطی اولی مرجع ایتاع	
دنی قیامه دانی از جمله مرجع ایتاع	
قتی ده اکلمایله انکا اولی سماع	
دیا و روزی الله برکات اکثر ایتاع	
و یوز سمان سبله دنی نقصان اولی ایتاع	
چون اولی اسراط ساقون علامه اولی ایتاع	
بصودیه سلاسلر اکامضرا اولی ایتاع	
بنا و روزی اولی سلامی	
انی قضایه و بولیه اولی ایتاع	

سلمان اوردو هنج اتمام البت	دقی هنج زنی مالی اوردو البت
کئی کورو بیلاره اولاسور	کئی نذقیه مالیه طولاسور
جوهره مالیه کرگفت ایدر	برکاتی او مالک قورده کیدر
بیمه واردر کفارت البت	که بو قدر لغت اولر کفارت
یه هریم لغت کفارت اسدر	نه نلسونا اولکیشی یالان کور
دعا ایدر کوب خیریم الی	که یعنی لغت تدوکیسه انی
عرا و کور بر قولونه شندی	او قول حقیقه لغت سورنا ایدی
کفارت ایدی صکن ایلدی شاد	که یعنی ایلدی اول قول اذاد
بیمه واردر اولوسوم انسه کوره	که لغت اتمام اورا لور
کئی لغت اولطیفه انسه سیده	فتی جوقانی داند انسیده
که لغت اول کسنگ عیضی	کوردرا زادر هم عیضی
فتی جوق سوبله عرض و ناری	که ادر سیدنا اتمک او کاری
کورد هم بحدی اینه اعلام	که قوی جنت کور و ناری اعلام
ورسه دین یونونه شیمه سی ایش	وز اوعالمه انی صورده خوش
دینجی اولور او کور کوره	اورولور یه دینجی کور کوره
که سوبله ادرن اهر سوره دستور	فتی سوبله اوب اوزن اینه خور
دقی تعلیم ایدن سوبله یه روشنی	ایوشم ایدر اهلایه اسیدن
سورنی یعنی روشنی ایدر وی	دیم سوبله کسنگ کوره
لطیفه ایلدک و اریاره کور	لطیفه ایدی زولانی عالم
اورونجی لطیفه ایلدک	بسم ایدر ک سور سوبله ایدر
دردیم با ابا ابا این که ستمی	اولوسنی یوشه زویا ایدر
دیدی سنی اولوسنی ایلدک هم ایدر	خبر اوسنی بتم یا شده مقدم
دقی بر قمار چوغه اول سوروی	قوی جنت کور زویا سوروی
هم اولره سانش ایلیم کور ایدر	قوی جنت هر کور کور ایدر
دیمک اولور کور جنته کور جنتک	قوی جنت اولور کور کور جنتک
فتی جوق کور کور و ادر صوری	اولور کور کور کور سوروی

عجب سزا که مدد انت اجتنابی دلیدر دمسو نلو شیخ تبابی	اکا واجب الوریخت اولور برده نوسو
دبالا اعصون للمجدیه اشید نل دیه ورحم الله	اکا ولینا اولورخت اولور برده نوسو یقین اولور الله رسولی قدر اطراف
اشید رب برحم الله ویاک او عاظمی بعدیکم دیه بیسه	سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه بودر بخار اولور یعنی بوکونو حیفله
که اینج که اعصرا نه نیلار زکاتک وار دیار سولیا اولور	سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه کناج اقایار دانی اولور کوره اولور
کلور هم برحدین ایچده اجنا که اجودانق اعصرا نه ای کالی	عین الوصی هم ایچدی ای اخی اولور سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه
دورک وودیش اکا جوالی دورک سولیه بودر صوالی	هم ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه عین الوصی اولور کورسه صولت اولور اول عراف
کلور هم برحدین اعلام ایچده بزیلو شریعه الاسلام ایچده	اوتور ایچدن اولور ای کت فاز قبله سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه
کم اوچکو اعصرا نه برکونای اکورک نای اولور قلده ایمان	ایورک کورده ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه کون اولور کورده دیر اولور کورده ایمان
ایباب نظام الناس والتموت اسفر خاک سترین بیان ایدر	سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه ایورک کورده ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه
اشید ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه اولور سترینه باخشی کون دیه	ایورک کورده ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه کون اولور کورده دیر اولور کورده ایمان
سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه عین الوصی اولور کورسه صولت اولور اول عراف	ایورک کورده ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه کون اولور کورده دیر اولور کورده ایمان
کلور هم برحدین اعلام ایچده بزیلو شریعه الاسلام ایچده	ایورک کورده ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه کون اولور کورده دیر اولور کورده ایمان
کم اوچکو اعصرا نه برکونای اکورک نای اولور قلده ایمان	ایورک کورده ای سوزا ایچک اولور دوشنه باخشی کون دیه کون اولور کورده دیر اولور کورده ایمان

اصاف

اصاف

اصاف

اصاف

اصاف

اصاف

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including the word 'اصاف' repeated vertically.

دقی شول شهره دین کیمیا	کیمیا کیمیا اولد وار کیمیا
دقی شنه اولن بولره وارنه	دقی هم طالعون اولن کیمیا
بیم اولورسه اول اولورسه	جفتوب اولن قیوت کیمیا
کشی اذیره وارسه بیلیم	اول اول صوغان اولن بیلیم
صوغان اولن بیلیم اولن بیلیم	صوغان اولن بیلیم اولن بیلیم
دقی تحصیل دین کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
دالاک اول اول اول اول	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
بیلیم اولن بیلیم اولن بیلیم	بیلیم اولن بیلیم اولن بیلیم
بیلیم اولن بیلیم اولن بیلیم	بیلیم اولن بیلیم اولن بیلیم
الله حق قدره والارض جمعاً	قبضه يوم القيمة والسحاب
سحوبات بینا سبحانہ	وتعالى عما يشركون
حق حاندا کیمیا کیمیا کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
دقی کیمیا کیمیا کیمیا	دقی کیمیا کیمیا کیمیا
سفر اهل کرود وغان کیمیا	اول اول کیمیا کیمیا
کازدر کیمیا کیمیا کیمیا	سفر اولدور کیمیا کیمیا
کوی سینی عیدیه کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
دریم قوم طوسی اهل باری	قرو کیمیا کیمیا کیمیا
ساز کیمیا کیمیا کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
جفا اولن اهل کیمیا	اول اول کیمیا کیمیا
لاله الا الله وحده لا شریک له الملك	وله الحمد وهو على کل شیء قدير
کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
حیب الله سفر اولن کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
اول اول کیمیا کیمیا کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
مبارک دالری هم طلقوا بیدی	قد وضع غائبه فرتلوا بیدی
اشی بایم اولن کیمیا کیمیا	کیمیا کیمیا کیمیا کیمیا
الباب السادس والثلاثون	اول اول کیمیا کیمیا

بدر خیر آدم اوراق

این مستلزم تو مکه سلطان ایم بجز
 دست در او توفیق نمی اولمه بدر شیشه
 که بر حبه قند نوبه دخی الله ذکر آید
 یا حق و حق ای اخوان علیها السلام اول
 کسی یله او نورده هم انکه او بنور بوزیل
 یله اولسه و کسی انکه دور بیلوک
 یا حق و حق اول یله دوشانی دست کمال
 دخی بوشنله اولیایه دوشانی دست آفاده
 بجز کلاست اوزدهم بودی قبله دوشان
 لایحه ای سالت نفسی الیک و وجهت وجهی
 الیک دعیه و رهبة الیک لا یخاف ولا یج
 او خوب اوله قرآن اولور اولور اوزده
 اولور اوزده قرآن اولور اولور اوزده
 سوره هم القرآن ای خاص بودی که سوره اول

تقوی سوره سوره اولور ای کسینه
 بسنی قبله و سنجوب صاع بالقی صاع
 اولور ایدرک تسبیح که مانده دخی صاع
 شود مقصود یله بونده اولور اولور
 دخی کار ایله کیمی نورانی اولور جبریت
 دخی کلام ایله اولور اولور اولور
 چون اولور اولور اولور اولور
 اولور اولور اولور اولور
 دخی هم و کسینه سنی قند صاحبی اولور
 طهارت اولور اولور اولور
 برین اولور اولور اولور
 سنی سنی سنی سنی سنی سنی
 لاله اولور اولور اولور اولور

<p>والمحمد لله والارثا لله والحمد لله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين</p>
<p>جوهر كرم الله وجهه الى رحمة الله تعالى اذ هو خير من الدنيا وما فيها</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>
<p>اذا كان يوم الجمعة فليصلي ركعتين او اربع ركعات</p>	<p>والمسلمون على ما هم عليه من دين محمد بن عبد الله الطيب</p>

<p>خلافه اصحابی بیات ایدر</p>	<p>الباب السابع الثلاثين</p>	<p>که شوی بود سطر اول هفتی</p>	<p>دوشن خیره بوره جی اول دوشن</p>
<p>سوی سوله سکرین جوهی سولیک بالک</p>	<p>انست صحبت بیاندن اولک ادا ان اولک</p>	<p>کلور دوشن سوله بوره دوشن</p>	<p>دوشن کونده بورت کورک</p>
<p>کوبین ست اولور هر کلای سولیا ارباک</p>	<p>اد الحظاه قلا اخطله شفقت ۵</p>	<p>دوشن غایندن کلور ادا</p>	<p>که غایب تا کلور دوشن ارباک</p>
<p>دخی قصدا قیهر اکا چون اتقام اهلاک</p>	<p>از اولر سوکر دوشن اکا سولیا سیه</p>	<p>صورد دوشنی همه بولیکاره</p>	<p>بند اولر بولیکاره</p>
<p>اکرفس کذیه حاکم اولور سه اولکلر ارباک</p>	<p>دوشن اولر که کتبه اولر اچار کیم</p>	<p>دیکلا بجه اولر اری اولور</p>	<p>بوره دوشن اولر دوشن اولر</p>
<p>اولور بورتور حید اولر غیب اولر اچار اولور</p>	<p>قنوسه برکتی طوره همان اولر اوست اولور</p>	<p>نه دوشن اولر اولور دوشن محقق</p>	<p>که دوشن اولر اولر ایلین بق</p>
<p>که قتلها ارباک کون بوسته باه ارباک</p>	<p>اکی بولر کوسه شیک اولر ارباک</p>	<p>دیوایسه دوشن ارباک کتبه</p>	<p>بویسه دوشن کور ارباک کتبه</p>
<p>کلچیک ایشیه رجال شوب فاما سیه</p>	<p>دوشن کلچیک عین کور ارباک کتبه</p>	<p>سجوقی کورمان طوره دوشن</p>	<p>که اولر ارباک کتبه دوشن</p>
<p>وغزن اهله الحق بیعتن اولر ارباک</p>	<p>قنوسه اولر ارباک سفلا کتبه بق</p>	<p>که عین ایدر بولر کتبه</p>	<p>بوره اولر دوشن خیره بوره دوشن</p>
<p>اک ارقبه ایشیه اولر ارباک</p>	<p>رعایت ایدر اولر ارباک کتبه</p>	<p>سجوقی کورمان طوره دوشن</p>	<p>دیشل بعضا طوره دوشن اولر</p>
<p>بیشیه دوشن ارباک کتبه</p>	<p>بیشیه دوشن ارباک کتبه</p>	<p>اولر کلچیک سفلا کتبه</p>	<p>اولر ارباک کتبه</p>
<p>اولر ارباک کتبه</p>	<p>دوشن ارباک کتبه</p>	<p>دوشن ارباک کتبه</p>	<p>اولر ارباک کتبه</p>
<p>دوشن ارباک کتبه</p>	<p>دوشن ارباک کتبه</p>	<p>تقل ایدر بولر ارباک</p>	<p>حقیقت اولر ارباک کتبه</p>

مسأله به طوره اوله	صفا و امان را می برد پس
اوله طور مبارک ایلان	و تقصیر ایدو ای رسول
اکا ذرا که عزت قیله کم دیو	سوره زلزله جان کولکده
دینک اوجده برنجی قلا دیو	اوله پید اولاند ای پیل
کوجک مؤمنی صالح ایل	هر ارق قلا عیون عطا
کوردنه کاری تم شریک	کلورسه ارغانی کولکده
سبحی از اینیه کتوره	مصاب اولبار بکوردیم
اکا ذرا که عزت قیله کم دیو	اوله جوی کسبی مال ایچون
دینک اوجده برنجی قلا دیو	الکی بخشی کوه اعلان اوله دیو
کوجک مؤمنی صالح ایل	اوله دوسولیا کولکده کوله
کوردنه کاری تم شریک	بقا شیمه اندازک بوز بیل
کوجک برینیک ایلکسبی	الکچی خدیله دکر ایله ای
<p>صفا و امان را می برد پس همه اهل کلد که زنده سیله سوره زلزله جان کولکده زمانی تو عیون عطا رسول که تقصیر ایدو ای پیل ان المی کولکده طوسلق ایون عوض و زکات ای قانت یقین اولما بدظلمه مواخاتک استقامت اولان</p>	<p>اوله پید اولاند ای پیل هر ارق قلا عیون عطا کلورسه ارغانی کولکده اوله پوز دکا ای قانت یقین اولما بدظلمه جوبلدک صحیحک اراس اولان</p>
	<p>الباب الثامن الثلاثین اقال جوان اولو طوسلق دکلا ری دینکده که دینکده طوسلق کله الله ایچون اوله اهل کلد کولکده ایق</p>
<p>اوله پوز بیل اکا ذرا که عزت قیله کم دیو دینک اوجده برنجی قلا دیو کوجک مؤمنی صالح ایل کوردنه کاری تم شریک کوجک برینیک ایلکسبی یوقا سقلاری کوردنه بیلار اوله بد دعایه تمپه ای دقی ظالمی کوجک ای ار اکاظم اتمه دیو سولیا دقی ناسو مداره ایلک وار رسول الله یوز دینک ای یوز</p>	

بر خدایتان ایچکلم صوب چورما اولد	بر خدایتان ایچکلم صوب چورما اولد	کوردوم و حدیث پیغمبر صلی الله علیه و آله	کوردوم و حدیث پیغمبر صلی الله علیه و آله
ایک نوبت کور سبیل بر بوسید	ایک نوبت کور سبیل بر بوسید	اولانوروز کورمدار عدالت قاندا	اولانوروز کورمدار عدالت قاندا
اولانوروز کورمدار عدالت قاندا	اولانوروز کورمدار عدالت قاندا	بوی بوی پیغمبر صلی الله علیه و آله	بوی بوی پیغمبر صلی الله علیه و آله
بوی بوی پیغمبر صلی الله علیه و آله	بوی بوی پیغمبر صلی الله علیه و آله	نکله صوب اولانوروز کورمدار عدالت	نکله صوب اولانوروز کورمدار عدالت
نکله صوب اولانوروز کورمدار عدالت	نکله صوب اولانوروز کورمدار عدالت	ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار	ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار
ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار	ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار	ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار	ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار
ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار	ورسید قنده عالم اولانوروز کورمدار	که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار	که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار
که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار	که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار	همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله	همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله
همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله	همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله	کسی بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد	کسی بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد
کسی بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد	کسی بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد	که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار	که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار
که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار	که سندر کورمدار اولانوروز کورمدار	یوت بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد	یوت بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد
یوت بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد	یوت بولمدا ایچکلم صوب چورما اولد	همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله	همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله
همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله	همان دنلا بر بوسید پیغمبر صلی الله علیه و آله	دقی ایچکلم صوب چورما اولد	دقی ایچکلم صوب چورما اولد

<p>در پاره سخن از کور و سوز صلوات بر دین و اربابان صورت</p>	<p>هم الله ان عمرانك اركون اخرون انك ارفعوا به القوس و في ام الكتاب انا</p>
<p>اورانده از صبح تا بزم اكا كاند بزوب كوندار و همه</p>	<p>ارفعه سورة انا خلاص بله هم سورة الحمد بلا صلوات و شانه او دارم الطهارة</p>
<p>كاند باران اكا طبرق صحايد وايرانده كونداره قيرب ديو</p>	<p>بسر كور قله سوز و في اني سلمه شانه در صلوات اي جازر</p>
<p>كه بچله دن كدن بس قلا يا قلا ندره نا اجاز ندره دلايه</p>	<p>خمس كون ان قله سوز و في اني بسله حقا و در شانه الله و صلوات اي جان</p>
<p>كدي بچله اني بچله دن به بنده ارفعه بوز عاين كده كده</p>	<p>بس ندره صلوات و تقوي كشي به عوم جان ان بوز و و كرم كشي الله اعلا</p>
<p>سبحان الله العظيم و بحمدك اشهد ان لا اله الا انت وحدك</p>	<p>به شام او به كشي كا عرض الله مفسور بهره او كشي قوا احسان اوله اشيان</p>
<p>الباب الرابع</p>	
<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>	<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>
<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>	<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>
<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>	<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>
<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>	<p>حاجت طلب انكي بيان ايدر كورد و في اول الله كاشان</p>

<p>اولا اول اسوة بغير صلا</p> <p>تقوا الله اسوة بالنبي</p> <p>وهي خير لكم هو انش اولنا</p> <p>اها اسان در هر انش اوله</p>	<p>اولا اول اسوة بغير صلا</p> <p>تقوا الله اسوة بالنبي</p> <p>وهي خير لكم هو انش اولنا</p> <p>اها اسان در هر انش اوله</p>	<p>اولا اول اسوة بغير صلا</p> <p>تقوا الله اسوة بالنبي</p> <p>وهي خير لكم هو انش اولنا</p> <p>اها اسان در هر انش اوله</p>	<p>اولا اول اسوة بغير صلا</p> <p>تقوا الله اسوة بالنبي</p> <p>وهي خير لكم هو انش اولنا</p> <p>اها اسان در هر انش اوله</p>
<p>صيا فتنه فضلى دستون بيان ايد</p> <p>است ستمون اولك به فضل محمد در قتل</p> <p>ملا كه اولك بول اوله هر اى اولو</p> <p>كجك اولك اولك لاهى صبار</p> <p>كه واحد زنى حق مكره لب بان سو</p> <p>تو غل و دلد و قندان ملك كرا سو</p> <p>فق ايجون اولك انور اولك اولك اولك</p> <p>خدا حقى الهنا همان مع ابراي اولو</p> <p>فق اوب اولك بده اولك قلى بيان ايد</p>	<p>صيا فتنه فضلى دستون بيان ايد</p> <p>است ستمون اولك به فضل محمد در قتل</p> <p>ملا كه اولك بول اوله هر اى اولو</p> <p>كجك اولك اولك لاهى صبار</p> <p>كه واحد زنى حق مكره لب بان سو</p> <p>تو غل و دلد و قندان ملك كرا سو</p> <p>فق ايجون اولك انور اولك اولك اولك</p> <p>خدا حقى الهنا همان مع ابراي اولو</p> <p>فق اوب اولك بده اولك قلى بيان ايد</p>	<p>صيا فتنه فضلى دستون بيان ايد</p> <p>است ستمون اولك به فضل محمد در قتل</p> <p>ملا كه اولك بول اوله هر اى اولو</p> <p>كجك اولك اولك لاهى صبار</p> <p>كه واحد زنى حق مكره لب بان سو</p> <p>تو غل و دلد و قندان ملك كرا سو</p> <p>فق ايجون اولك انور اولك اولك اولك</p> <p>خدا حقى الهنا همان مع ابراي اولو</p> <p>فق اوب اولك بده اولك قلى بيان ايد</p>	<p>صيا فتنه فضلى دستون بيان ايد</p> <p>است ستمون اولك به فضل محمد در قتل</p> <p>ملا كه اولك بول اوله هر اى اولو</p> <p>كجك اولك اولك لاهى صبار</p> <p>كه واحد زنى حق مكره لب بان سو</p> <p>تو غل و دلد و قندان ملك كرا سو</p> <p>فق ايجون اولك انور اولك اولك اولك</p> <p>خدا حقى الهنا همان مع ابراي اولو</p> <p>فق اوب اولك بده اولك قلى بيان ايد</p>

<p>در بسته کجی هم فلسطی طعام کو در کجا</p>	<p>بلوب خلق باقی حرکتی از آن اولی است که</p>
<p>در سوره الله جوار حق قتی صلواتی تالی</p>	<p>جوار بندگی اولی است که کور روی اولی</p>
<p>در اول اولی است که بیاید از بندگی</p>	<p>در بسته جسته هم انده کور اولی است که</p>
<p>جوار اولی است که در راه جوار بندگی</p>	<p>در حق تو شوق اولی است که طوری اولی</p>
<p>اگر کار در حق اولی است که جوار بندگی</p>	<p>که تو شوق اولی است که در حق اولی</p>
<p>جوار بندگی است که در بندگی اولی است که</p>	<p>همان الله بندگی اولی است که ای همراه</p>
<p>اولی صفتی تو شوق اولی است که</p>	<p>آن تو شوق اولی است که طوری اولی</p>
<p>در حق اولی است که حرکتی از آن</p>	<p>بلوب اولی است که حرکتی از آن</p>
<p>جوار حاجتی اولی است که</p>	<p>آن اولی است که حرکتی از آن</p>
<p>در حق تو شوق اولی است که</p>	<p>یعنی تو شوق اولی است که</p>
<p>در حق صفتی حاجتی اولی است که</p>	<p>چون اولی است که حرکتی از آن</p>
<p>کور بندگی تو شوق اولی است که</p>	<p>چون اولی است که حرکتی از آن</p>
<p>در حق تو شوق اولی است که</p>	<p>سویا حرکتی از آن اولی است که</p>
<p>در حق تو شوق اولی است که</p>	<p>سویا حرکتی از آن اولی است که</p>
<p>در حق تو شوق اولی است که</p>	<p>سویا حرکتی از آن اولی است که</p>

حفظی کل این نامه و در هر وقت که...

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم	بسم الله الرحمن الرحيم
وحين الشيطان نار فشتا وقر سورة	الاطلاق لم يصفوه الشيطان
جماع انور وديانها وقر سورة	او قوله همد في اشوعا وقر
الشمعة ان زل في من هذه الواجعة	ولدا سمية محمد ٥ ٥
جماع انور وديانها وقر سورة	بو تفصيلي انم او فونور سورة
كولوب وديانها في الحال الطوبى بالانور	خود في كسي لاوب شتال شون طاب
جماع انور وديانها وقر سورة	روايت انور رسول الله اول نقل
لوريلك ارمو وديانها وقر سورة	كعورته اللات كمت اول نقل
رشتان اربع اللات قلوب بر كرا عود	كمدت ز ايجك البت الارر شت
جماع انور وديانها وقر سورة	البتة قلنا البتة اول نقل
كبر اذ اوليه بر جاله بر مصفا بر جوله	نظر اناب هم اول ان سياتك فوجم سبلا
جماع انور وديانها وقر سورة	دي جين وقر سورة جماع انور وديانها
ورشتان اربع اللات قلوب بر كرا عود	محو سبلا اوليه بر جاله بر مصفا بر جوله

دواي اوليه همد جماع انور وديانها	ابوك اور نامي اخوي اوله او وقيم الا
اخر احتلام لوسه جماع انور وديانها	هاندن غسل ادوب اندن بس اوله سبلا
جماع انور وديانها وقر سورة	طوره الاست الا ان اوله اوليه سبلا
جماع انور وديانها وقر سورة	خون نامي كوجله وقر سورة نقل
جماع انور وديانها وقر سورة	بر نام اوله انور وديانها وقر سورة
جماع انور وديانها وقر سورة	به نام ترك اوليه انور وديانها وقر سورة
جماع انور وديانها وقر سورة	بس اوليه انور وديانها وقر سورة
كسلا اوليه انور وديانها وقر سورة	قر سورة كورسان اوله انور وديانها وقر سورة
دي اوليه انور وديانها وقر سورة	طوره انور وديانها وقر سورة
هم انور وديانها وقر سورة	به اوليه انور وديانها وقر سورة
انور وديانها وقر سورة	انور وديانها وقر سورة
دي اوليه انور وديانها وقر سورة	قون انور وديانها وقر سورة
بوسه انور وديانها وقر سورة	طوره انور وديانها وقر سورة

فاز قلد در آید یا بنده	دو کار فکر است آن یا بنده	فراوده نیم اولور سه شتلا	برمز طوبی لوانی اصل
که در اختر او یعنی خلق در آید	حضور حق در آید	انی کدر او علی حقیق درون	که هیچ فرق اعتبار او اولور اند
چون اولور که صورتی او کادیر	آن در صورت او اولور کادیر	که در بنده و بر بن او خدای	بیتیک باشی بصفا بیله
چنی اولور بنده اند او بره لور	دشمنان او اولور کور لور	بیتیک کور یا بنده اند اراق اولور	و مظلوم بدد ما بنده اند
که یعنی اکل او غلانی در بند	بناقدان او اولور استبدان	و کدی اهل بنده ده کنی	نه قیل نه اولور اندره ایمنی
او در دخی او غلانی اندره	بلا رابع اولور دخی زمانه	که یعنی انور خلق ایمنی دیر	دخی رفیق طاهر سولیم دیر
چون بوز جانم آنه او زین	که اولور دیره حقیق البینه	بیتیک حقیق یا نیل ال	اکا الله یحور سور سولیا لور
کسی او غلانی بنده دیر	اکا لطیفه سور سولیم دیر	دخی بر دیم ادا اولور شایه	ازکی اولور بنده فالش طول شایه
نظر اولور و فلق مر حمله	نظر اولور بنده سه سفته	یا اولور قصد اعتبار هیچ برینه	خصوصا اولور دخی علی حقیق بنده
کیا بجی بر او کدی رهسیر	اولور که هر برینه بنده	سویله فرد شک ساوندیکسه	مخاصه کدی خانه ان خاصه
هدیه و بر جک دخی کور کور	دشمن اولور دشمن اولور کور	او تمامه دخی اولور ای جانان	همه اولور دیره لطیفه انسان
اکو شوخ اولور او غلانی بنده	دو کوب اینجی لوانی اصل	خون اولور قیاس وقت نمازی	صقیله دخی اولور دیر اینجی
که در دخی اولور او باغه دلاکت	در اینجی حقیق ان البت	بلوب اولور اولور لیک عزیز بنی	کول اولور اولور لیک خد متنی

ادرس چارغوسه گرايد بايات	ادرس اور سز اولرندن طشربه هج
كوي بتمدوك نسته به اوله	ادريك دور شكندن اولرندن
اكا ماليله بنت نعيمه هج	عزادان صافه كن كدا اولدي
دقي حمامه واراميه خونلو	دعيه اريكه كيسم وارزن
اولدانا استورا اولمايجه عورت	اولدانا بو حليمه اولر ان
يه اولسه نوي حصره دور اولدانا	اولدانا غنيمه هج غريبان
ادريك كونه هداي نغو	اولدانا نوي اولدن غنيمه زنده
دقي سوبلايه بو ارسته ترسو	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
آرچون دورنده فوشانه يفتي	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
بشوره ايشي بويم طنوني	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
شوزيني سوبلايك اولون اولون	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
دوقم غور كده حقي آر	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
دوقوب سوبلايك بو وومايا اولون	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
هلوا اولر سزده اولر سزده اولر سزده	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
ان اقايا كچيلا نسه بونده	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
كوي نوي ارفقير اولر سزده اولر سزده	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
ادريك خاطر اولر سزده اولر سزده	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
وارن نوي نوي نوي نوي نوي نوي نوي	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
اكا واراميه استور سز اولرندانا	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
كوزان نسته سوبلايه اولر	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
بلدان سوبلايه دامي اكا اولر	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
دلايه خذميندا اسوكليكي	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
هاتك ايده بو غورب اولوني	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
اده هم سوبلايك اولر سزده اولر سزده	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
فومايه اولر سزده اي برادر	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج
ويده هم اكا كده ميد كيشدن	اولدانا غير اولر كوز نيمه هج

اشکال جملہ نوحہ تفسیر کرک صحت

بیان یعنی بالانوارک بوبادہ سولہ نور الای

۵۵ کوریک درانتاب بوبادہ نورانی

والاشیہ بوبادہ نورانی نورانی نورانی

قسیہ کلبه اور کلبه نورانی نورانی

قسیہ کلبه کلبه نورانی نورانی

اولہ سوریش اولہ نورانی نورانی

حرام غورنہ نورانی نورانی نورانی

سفریہ نورانی نورانی نورانی نورانی

وہی کلبی نورانی نورانی نورانی

ارانی اسبلی نورانی نورانی نورانی

رہال کلبی نورانی نورانی نورانی

چونہ نورانی نورانی نورانی نورانی

باب الاربعمین

بیرولہ فرسودہ کلبہ نورانی نورانی

دو کلبی نورانی نورانی نورانی نورانی

عم الادیہ نورانی نورانی نورانی

بہ اللہ نورانی نورانی نورانی نورانی

کلبی نورانی نورانی نورانی نورانی

دریہ نورانی نورانی نورانی نورانی

وہی کلبی نورانی نورانی نورانی

وہی کلبی نورانی نورانی نورانی

سار الادیہ نورانی نورانی نورانی

اولہ نورانی نورانی نورانی نورانی

اولہ نورانی نورانی نورانی نورانی

اولہ نورانی نورانی نورانی نورانی

۲۰

دن

انا الحق حوقر اول اول اول اول

طوقوب خاطر اول اول اول اول

نورانی نورانی نورانی نورانی

کلبی نورانی نورانی نورانی

سلا نورانی نورانی نورانی

چون اول اول اول اول اول

حدیثہ کلبہ نورانی نورانی

اول اول اول اول اول اول

بہ کلبہ نورانی نورانی نورانی

اول اول اول اول اول اول

اول اول اول اول اول اول

اول اول اول اول اول اول

انا الحق حوقر اول اول اول اول

طوقوب خاطر اول اول اول اول

نورانی نورانی نورانی نورانی

کلبی نورانی نورانی نورانی

سلا نورانی نورانی نورانی

چون اول اول اول اول اول

حدیثہ کلبہ نورانی نورانی

اول اول اول اول اول اول

بہ کلبہ نورانی نورانی نورانی

اول اول اول اول اول اول

اول اول اول اول اول اول

اول اول اول اول اول اول

انا

265

انا سبي غزواتي اوليها كعبه برهه	اما سبتني داني جبراهيل وولدته يوسف
انا انا اولورهم فانهم قتلوا نوح	زيارت ايدوقونهم جمع وكوني جمعا
وصيت اشداله كور ربرسته في	دوي خابو اولادك صدق ايدو اعطا
يونسه دوي نسته ابار فاتحه انا	انا سبي طوستو سز انه اكرامه انما
الباب الخامس والعشرون	دوي الارواحك حقوقك
اكر كني ارحام صله هم اده اي شاب	جون اولك نسيه بل خفي صلاي رومها
دوي كني ارحام صله في قطع اورد	صلاي قطع ايد الله جون اولك نسيه ناكي
كلور ووصيت ايد صلاي هم اناك دوي	كسلا ايد ورمون روايت اناك ايد ايد
صلاي ووصيت ايد صلاي فاد ايد ايد دوي	اوب اولك نسيه جمع صلاي وكوني ماها ايد
اولور داني طوي انا يبروزه در اناك	دوي عمه دوي حالنا نا يبروزه دوي شاب
كلور ووصيت ايد صلاي فاد ايد ايد دوي	بجور ووصيت ايد ايد انا صلاي ايد شاب
الباب السادس والعشرون	قولك ورواها حقوقك
يانا ايد ايد ايد ايد ايد	كديني قولك ورواها حقوقك

بني قول يا قرا ورضي الله بزيه	دوي اصلك اللام ايدك
كديني دوي اول اصلي دني	كديني اول اصلي دني
دعا ايدو خير لكم انا	اولور نوا صاجنه باشنه ايدك
ايحيي طفولتو سلبو يبروزه	سولور كديني ايدك يبروزه
اا كندو لا كندو لا يبروزه	كيا حياي ايدك كديني كوزه
دوي دوي كديني باحق يبروزه	زيارت ايدوقونهم جمع وكوني جمعا
رسول ايد فاد ان نقل ايدك	جون اول ايد ايد ايد ايد ايد ايد
يوزد ايدك ايدك ايدك	طوا ايد ايد ايد ايد ايد ايد
بوي اولادك نون ايدك ايدك	نادي ايد ايد ايد ايد ايد ايد
بوي اولادك نون ايدك ايدك	كديني اول اصلي دني
ان اولادك ايدك ايدك ايدك	اولور نوا صاجنه باشنه ايدك
كديني اول اصلي دني	سولور كديني ايدك يبروزه
كديني اول اصلي دني	كيا حياي ايدك كديني كوزه
كديني اول اصلي دني	زيارت ايدوقونهم جمع وكوني جمعا
كديني اول اصلي دني	جون اول ايد ايد ايد ايد ايد ايد
كديني اول اصلي دني	طوا ايد ايد ايد ايد ايد ايد
كديني اول اصلي دني	نادي ايد ايد ايد ايد ايد ايد
كديني اول اصلي دني	كديني اول اصلي دني
كديني اول اصلي دني	اولور نوا صاجنه باشنه ايدك
كديني اول اصلي دني	سولور كديني ايدك يبروزه
كديني اول اصلي دني	كيا حياي ايدك كديني كوزه
كديني اول اصلي دني	زيارت ايدوقونهم جمع وكوني جمعا
كديني اول اصلي دني	جون اول ايد ايد ايد ايد ايد ايد
كديني اول اصلي دني	طوا ايد ايد ايد ايد ايد ايد
كديني اول اصلي دني	نادي ايد ايد ايد ايد ايد ايد

فقی جوق اکسسه ابره اداد	فی ظلم ائمه صده ابره اداد
از پیش عورت است	یور ما بال انی بر کیشی به
که با حق پیوه در کور او زمانه	صوبه با فو لینی یور ما بال
مقدار کور او در انورین عفا	فلا عن بر فلو لا بروردی اول
که صادره قولنی اول قول بروردی	که کد قولنی بروردی بروردی
روایت از انجا ابدای اداد	که قول از کد کد قولنی اداد
همه قولنی کیشی انی	که قولوم بر یوسولایه یعنی
قولوم دیما به حق قولنی ابره	که در سگ حق بر خفته ابره
اگر کد تا ابره سده	در مشق هم سده آت ابره
بالی سده یبه در بر مکن	به کد زده آگاه هر مکن
دقی عوایله اول سو کلینی	که از کد خد سده سو کلینی
دقی قولیده کدی اسکینی	عبادت چون اول سو کلینی
ایدی یک هدی بر قول اداد	انی قولنی الرایق اداد
مدر بر ائمه ان راخی سده	مدره و ما بال اصلو سده
الاول قول بر سده کیشی سده	اکا برین یولنی قولنی تعلیم ابره
دقی اول کد بر یوسف سوسینا	اکا بلورده بر یوسف قصه سینی
زاد ان حق قولنی ابره	اگر چه لازم اولسه کد ابره
قول اولنی قولنی حق قولنی عینت	کود برین ابره سولایه سده
یکی مولانک اول در یفد سینه	برینه کار او غیر سینه
برینه اول بر یوسولایه	بکرمی باز در قول ابره
اباب السابع الاربعین	ساز خله اقرار حق امان
چهارم در هر وقت اقرار حق	ایش ساز خله اقرار حق
و کد ز کیشی حاجت سینه	انی کم خلفه احوالی جمله
ولا شول سکان حالنی در	بلا انک انک احوالی دینو
پیش اوله جوق سینه	عواند جاننی با ابره
کود بر یوسولایه	یونش شریعت الاسلامه

صغیرہ بیابان کتبیا لہ	چار کسبی ابی بوکلیبا لہ
خردہ کتبیا لہ بیابانہ	اور بر جابر خلقی نازہ
بلور سبیل بخود بخود سوز	ابن عاقل اولیٰ فلسفہ کر
انوک جو نذر بلوک ابی حقیقت	انوک جو نذر اوکوت و عظمیٰ
کہ سوز لہ اولیٰ از اوک	خطابہ اور غریب اولیٰ ابی اظہار
کہ بعضی آئینہ نفسی نازہ	بولیو نظور سوز اولیٰ کید وادہ
الباب شان اولادین	امور عرف اعلیٰ بیان ایدر
کلو بزباب اجندہ اولیٰ اعلیٰ	ادرس لہ امور معروفین بیان
جون امور معروفی یون نیلیہ	کہ ابی کدی اولیٰ ایشیہ دینو
بیس لہن خلقہ ابی ایدہ تقویٰ	کہ ایشدن کشلور ایدہ تانیر
دینی ہم امور معروف اولیٰ شامہ	کہ بعضی ظالم اولیٰ ایدہ شامہ
باز امور فطری کورسہ ایدہ تغیر	کہ ایچون بالیٰ ایدہ کہ تغیر
کوی تمیزہ اکا نسیالہ	اکا بازی دلبہ سوز لہ
کوی سوز دنی سوزی جملہ	ان لہ امر معروف اعلیٰ سنکر
کلور ہم بر حدیث ایدہ حیات	بلال ابن سعد لہ در روایت
کناہ مخفی اولیٰ سوزہ دیو حقیق	صنوازی اسنہ اولیٰ درونجی
کناہ اکا شکار اولیٰ کازی	بعضی خلفہ ہب اولیٰ در سنوازی
سوزی حق سوزی کلمہ اللہ	کہ بعضی نور حقہ خلقہ لہ لہ
دنی و اعلا اولیٰ ان لہ سیدہ	اولیٰ اسنی کدی خلقہ اولیٰ اللہ
بیس اولیٰ صکارہ خلقہ ایدہ ویرہ	طونالہ سوزی خلقہ کورہ
دینی حق بویر عینی لہ سینہ	دنی سوزی بالیٰ انہ سببہ
قبول ایدرسہ خون خورسہ	ابی طغانہ اور ابی ایدی جوق
الباب التاسع الارطانی	ریاست بیان ایدر
سینی در ایدہ تہ اولیٰ نظرب ملک و لایانی	کہ تاشقندہ سنکر ایدر بکری دجان
کناہ اولیٰ کسبیا فرسہ نچ اولیٰ اولیٰ	کلور اولیٰ بر حدیث ایدہ حیات
دنی ظلم اولیٰ کسبیا فرسہ نچ اولیٰ	اسنور و حدیث ایدہ حیات کلور اولیٰ

دقی جمعہ دہ بیڑا مذہب غازی قلا را در بندہ	دقی اولیٰ اولیہ قاضی فیہ یا بیکہ ذات	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
دقی بلذہ ورا کا شو خاتہ حاجت اولیٰ	دوات اولیٰ کا مندن جون اولیہ ورا	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
دقی سلطان اولیٰ کون کو کلا رطلہ وقت	والا عسکرہ دور قاضی وقت	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
دعی عابہ اجاب ہریم اتور مستعد اولیٰ	سمو زور اولیٰ اتور اتور	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
حدیث اجرو کلور ہریم اجات اولیہ	اولیٰ شول اولیٰ اولیٰ اولیٰ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
اکر ظلم اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	عدالتہ اولیٰ اولیٰ اتور اتور	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
اولیٰ اولیٰ حورین کہ حقون بیلہ اولیٰ	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
دقی شول کئی جاملہ کہ دعوت آمدت	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
فتی جوق وازیمہ قاضی اولیٰ سلطان	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
دقی اولیٰ و شاہ اولیٰ کئی کئی اولیٰ کئی	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
کوزر انظوم اولیٰ صیفور زور ورا اکا	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
کوزر اولیٰ اولیٰ اولیٰ کئی کئی اولیٰ کئی	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی
چون اکا کوزہ اولیٰ سلطان زور اولیٰ سلطان	اولیٰ اولیٰ سلطان بلال ان اللہ دہ	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی	دقی بوسنی کیم اون کشتی دنگو اولیہ علی

<p>اووه اولوغدار اول بولور فصلی سواد تله</p>	<p>دخی هریم کجه کدر طونه حلیه برین</p>	<p>دلا سار شوی ایاوشه دوزور قالی</p>	<p>اگر خلق اوسته خلق اولورسه بیکرک اند</p>
<p>اجلد هر اولورده کور بولور حد غایتله</p>	<p>دیشد اولور اولور بولور بولور بولور</p>	<p>بکیشی بکیشی بکیشی بکیشی بکیشی</p>	<p>جون اولورک زبانی اولورک اولورک</p>
<p>بسی ایشد کالره اولورک ایشد</p>	<p>کدر کیشیه اولورک ایشد</p>	<p>اولورک اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کیر بولورک اولورک اولورک اولورک</p>
<p>دخی باهامه بولورک اولورک</p>	<p>اولورک اولورک اولورک اولورک</p>	<p>ایاق ایشد اولورک اولورک</p>	<p>کیر سلطان اولورک اولورک اولورک</p>
<p>برسی بولورک اولورک اولورک</p>	<p>دخی بولورک اولورک اولورک</p>	<p>رسول الله حدیثدن جون اولورک</p>	<p>روان اولورک اولورک اولورک</p>
<p>برسی اولورک اولورک اولورک</p>	<p>برسی اولورک اولورک اولورک</p>	<p>بودن قوت بولورک اولورک</p>	<p>کیر بولورک اولورک اولورک</p>
<p>اولورک اولورک اولورک اولورک</p>	<p>نوروزی بولورک اولورک اولورک</p>	<p>کیر عورت اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کلورک اولورک اولورک اولورک</p>
<p>کیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>عزله اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>اولورک اولورک اولورک اولورک</p>
<p>برسی اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>عزله اولورک اولورک اولورک</p>	<p>البات حکامه</p>
<p>کیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>دخی اولورک اولورک اولورک</p>	<p>دمن اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کلورک اولورک اولورک اولورک</p>
<p>بیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>درا اولورک اولورک اولورک</p>	<p>سنا اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کلورک اولورک اولورک اولورک</p>
<p>دور اولورک اولورک اولورک</p>	<p>بیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>کلورک اولورک اولورک اولورک</p>
<p>کیر اولورک اولورک اولورک</p>	<p>عزله اولورک اولورک اولورک</p>	<p>قیامه اولورک اولورک اولورک</p>	<p>دخی اولورک اولورک اولورک</p>

عزیز بودی مرید دمی بوسه کرد اولاد	همان لاله اولی احسان آگاه اول سعادتمند
و اگر کون طوغاری کنی طوری را بر جنت	همانده چیلو نوار و صف و از انجی اظهال
دعی جنت آثار کون زلاله کجک اولدم	دعی نماید رجائی کند اولسه ساعتله
سید اولیا لرحمت احسنه کرم اولده	سوار ک کوسه فرشتی طوری مایه لرحمتله
فان جنته و زانیان اولم کون کون کون	با دور حکم حرم الله صغینه استغاثله
دعی اولیا طویان اولاد عدویه کینه فرشتی	فتی ای جنته بوشماغه عدوتله
و در اول طویان غازیار کون اولده و از سجد	اشیده یا خود الله نامان واقا مشله
او سید غارت بدوین بقوب باله اولده	حسرت ایضا ایضا ای اوسمانی ایضا مشله
دعی بولال شایره بولده بوشماغه غازیار	غیبت بالله جله هیچ آتایه حیا مشله
رسول الله زمانه جو کیشی غیبتله	اور حسی کوننده و در کونجه ایضا مشله
کوشته اولدی اولکشی رسول جمیع وار کون	اولوب حرم غازیار اول قلمادی زیلا مشله
غیبت مانی دانی اولغولاشندی بر کیشی	کونست اولدن اولدن حرم لشدی ایضا مشله
بولوب حصار و کونده و شمشیر جله ایضا مشله	اوده یا ندره اولی سوب کندی تمام مشله
عزیز بودی مرید دمی بوسه کرد اولاد	همان لاله اولی احسان آگاه اول سعادتمند
و اگر کون طوغاری کنی طوری را بر جنت	همانده چیلو نوار و صف و از انجی اظهال
دعی جنت آثار کون زلاله کجک اولدم	دعی نماید رجائی کند اولسه ساعتله
سید اولیا لرحمت احسنه کرم اولده	سوار ک کوسه فرشتی طوری مایه لرحمتله
فان جنته و زانیان اولم کون کون کون	با دور حکم حرم الله صغینه استغاثله
دعی اولیا طویان اولاد عدویه کینه فرشتی	فتی ای جنته بوشماغه عدوتله
و در اول طویان غازیار کون اولده و از سجد	اشیده یا خود الله نامان واقا مشله
او سید غارت بدوین بقوب باله اولده	حسرت ایضا ایضا ای اوسمانی ایضا مشله
دعی بولال شایره بولده بوشماغه غازیار	غیبت بالله جله هیچ آتایه حیا مشله
رسول الله زمانه جو کیشی غیبتله	اور حسی کوننده و در کونجه ایضا مشله
کوشته اولدی اولکشی رسول جمیع وار کون	اولوب حرم غازیار اول قلمادی زیلا مشله
غیبت مانی دانی اولغولاشندی بر کیشی	کونست اولدن اولدن حرم لشدی ایضا مشله
بولوب حصار و کونده و شمشیر جله ایضا مشله	اوده یا ندره اولی سوب کندی تمام مشله

این کتاب در بیان احوال و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام است و در هر باب از احوال آن بزرگواران در بیان کرده است و در هر باب از مناقب آن بزرگواران در بیان کرده است و در هر باب از احوال و مناقب آن بزرگواران در بیان کرده است

رسوله کلمه دیر بر کشتی عالم
 بیوردی سوره اشهد خبر اولیاز
 مرضه طغی بهم کند عالم
 که کفر مال کنی صبر اولیاز

بودای حشر و یحیی که در آره	واریب جنت اجده که ایوه
یکسی ز بد لذت جو بر آره	ایسده ز در ب جنت که کس
شوکا کبر که یکی کسه بیسله	سزاک اولوب الا بر قوی بیسله
بریمی حصه سنی اینه آداد	صنطن یاری سجد نور آداد
کوزی کوزمرا زورده بر ایشاک	کنا هو عفو اولور هب کیشاک
کلر هم ز حدیث اینه بیسلی	که سنی طونه بر نومی بیسلی
جهنم دن اولور اول مومین آداد	بوسوزی سید وین اولسین شاه
روایتدر اسدنا فکله ایشاک	رسول الله دنا اشهد بر ایمان
که اوج ساعتی شغالوسم جویم	اکاصیر ایدم شکر ایدم تا کیم
مکله ایدم ادرحق که واراک	بلا ما صبر اولیاز اول کوراش
بزدون کی بر اده من النار	اکا اشوبولای خوش بوزدر
سوره الفاتیحه هم هذا کتاب من الله	القرآن حکیم واه افلاک اول اولستک من الله
کشتی حشر اولیاز فکله رازی	کوبی سجد نور ایدم فازی

کشتی حشر اولیاز فکله رازی	ایسده ز در ب جنت که کس
کوزی کوزمرا زورده بر ایشاک	کنا هو عفو اولور هب کیشاک
کلر هم ز حدیث اینه بیسلی	که سنی طونه بر نومی بیسلی
جهنم دن اولور اول مومین آداد	بوسوزی سید وین اولسین شاه
روایتدر اسدنا فکله ایشاک	رسول الله دنا اشهد بر ایمان
که اوج ساعتی شغالوسم جویم	اکاصیر ایدم شکر ایدم تا کیم
مکله ایدم ادرحق که واراک	بلا ما صبر اولیاز اول کوراش
بزدون کی بر اده من النار	اکا اشوبولای خوش بوزدر
سوره الفاتیحه هم هذا کتاب من الله	القرآن حکیم واه افلاک اول اولستک من الله
کشتی حشر اولیاز فکله رازی	کوبی سجد نور ایدم فازی

الباب الحادی عشر فی بیان ایدم	
ایشیکل مومینین سبلا یب	غیبت کور اولور بلا یب
چو کله ی ز حدیث اینه بیسلی	فکله حق سوز کور اولور حشره
ایشیدر انارک ز اری بیسلی	سب قیلرنا اری بیسلی
کراشد ز بلا به صبر ایشاک	علیها ز در دیش اولور کیشاک
اریدر کیشاک ز رحمت کنا هسن	کوزحق قور اولور ز اری بیسلی
کلا ز سزیمه اینه بیسلی	رسول الله صیدر اینه بیسلی
مرضه کور سیدنا السیدور اولور	وار ز جنت اینه بیسلی اولور دینور
که یعنی بر کشتی حشر اولیاز	سیدنا کور سیدنا السیدور اولور
بوزندنا السیدور یعنی کور اولور	وار ز جنت اینه بیسلی اولور اولور

کشتی حشر اولیاز
 کوبی سجد نور ایدم فازی

بوسوزی سید وین اولسین شاه
 رسول الله دنا اشهد بر ایمان
 اکاصیر ایدم شکر ایدم تا کیم
 بلا ما صبر اولیاز اول کوراش
 اکا اشوبولای خوش بوزدر
 القرآن حکیم واه افلاک اول اولستک من الله
 کوبی سجد نور ایدم فازی

80

عَلَّمَكَ حِكْمًا كَمَا عَرَضَ إِلَيْكَ كَرِيمًا	أَلَا أَتَىكَ خَشْيَةُ الْوَالِدِ
بَشُورًا مَشِيئًا بِمَا عَزَمْتَ عَلَيْهِ	وَقَدْ طَلَعَتْ لَكَ نُورٌ بَدِيدٌ
شَفَاعَةُ الْجَنَّةِ أَوْ تَوْبَةُ ذُرِّيَّتِكَ	صَلَاةً نَاعِيَةً إِخْلَاصَ لِي جَانًا
أَوْ تَوْبَةَ نَاعِيَةَ إِلَهًا هَبْرًا خَلَّاصًا	أَوْ تَوْبَةَ تَوْبَةِ سَبْتِ إِلَهٍ خَاصًا
بِقَدْرِ مَا نَعَيْتَهُ هَرْدَةً أَوْ يَارَ	عَدُوِّهِ كَلِمَةً مَرْمُوزَةً فِي وَارٍ
بِشَيْءٍ غَرِيبَةٍ وَرَأَى لَكَ كَيْسِيكَ	فَوَسْوَسَ بِرَأْيَانِي أَعْرُودَ شَيْبَتِكَ
أَوْ زَيْنَةَ قِيَابِ الْقَوْمِ ابْتِ	يَكُونُ أَوْ قِيَابِي أَيْ قِيَابِي
هَوَالِدِي سَتَاكُمُ رَسُولُ الْمَلِكِ وَالْوَالِدِ	عَلَّامٌ وَالْوَالِدُ لَيْلًا مَاتَ لَوَالِدِي
صِفَايَ خَشْيَةَ حَيْضٍ صَاغٍ إِلَيْهِ	لِي تَكُونَ أَوْ قِيَابِي أَيْ قِيَابِي
بِسْمِ اللَّهِ أَعُوذُ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ	قُدْرَتِهِ مِنْ قَوْلِ أَحَدٍ وَاحِدٍ
رَسُولُ اللَّهِ عَلَيَّ جِبْرَانٌ يَهْرُودِي	فَخَيَّرَ لِي أَسْمَاءَ الْغُرَابِ دِيدِي
إِنَّكَ ابْنُكَ الْوَالِدُ قَوْلًا صَبِيحًا	كَوْضُوِّ الْوَالِدِ أَوْ قِيَابِي

وَقَدْ خَشِيَ لِي كَرِيمًا خَلْقًا
 وَخِيَارًا لِسَانَهُ وَارْتَوَى بِجَلْدِ
 تَصَدَّقَ بِأَوَّلِكَ الْإِلَهِي
 كُلُّهُمْ بَرَحَتِ أَحَدٌ مَعْنَى
 كَيْ تُوَسِّلَ لِي فِي دِينِي خَالِي
 بِرِي عِلَّتِ بِي فَكَلِّمْهُ وَارْتَوَى
 كَتَابَهُ تَوْبَةً قَلْبِي حَتَّى أُوَسِّلَ
 وَلَا يَكْفُرُ بِحَقِّكَ شَفَاعِي
 يَا إِلَهَ اللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
 وَخِيَارًا لِسَانِي
 دِيَابِي بِي كَيْ تُوَسِّلَ لِي
 يَكُونُ غَفْلَةً بِمَا أَرَشَى أَوْلَى
 كَرِيمًا كَرِيمًا كَالِإِلَهِي

وَلَا يَمُوتُ مَغْفِرَتِ اسْمِهِ حَقْدًا
 غَفِيَتْ بِلَدِّ الْوَالِدِ حَقْدًا
 وَخِيَارًا لِسَانِي كَرِيمًا
 رَسُولُ اللَّهِ وَتَوَسَّلَ بِيَابِي
 بِمَوْلَى أَوْلَى لِسَانَهُ قَوْلًا أَوْلَى خَالِي
 بِرِي ذَلَّتْ بِشَيْءٍ أَوْلَى لِسَانِي
 تَضَرَّعَ إِلَيْهِ حَقِّ تَوْبَةٍ قَلْبِي
 أَوْ تَوْبَةَ كَرِيمَةٍ بَدْعَابِي
 الْمَلِكُ وَالْوَالِدُ رَهْوَى لِي نَوْتِ
 أَوْ يَوْمَ بَادِمٍ بَشُورًا قَلْبِي دِيَابِي
 كَيْ تُوَسِّلَ لِي حَيْضٍ مَعْرُودِي
 بِمَوْلَى غَرِيبَةٍ مَعْرُودِي أَوْلَى
 كَلَامِكَ بَانِي خَشْيَةَ الْوَالِدِ

وَقَدْ خَشِيَ لِي كَرِيمًا خَلْقًا
 وَخِيَارًا لِسَانَهُ وَارْتَوَى بِجَلْدِ
 تَصَدَّقَ بِأَوَّلِكَ الْإِلَهِي
 كُلُّهُمْ بَرَحَتِ أَحَدٌ مَعْنَى
 كَيْ تُوَسِّلَ لِي فِي دِينِي خَالِي
 بِرِي عِلَّتِ بِي فَكَلِّمْهُ وَارْتَوَى
 كَتَابَهُ تَوْبَةً قَلْبِي حَتَّى أُوَسِّلَ
 وَلَا يَكْفُرُ بِحَقِّكَ شَفَاعِي
 يَا إِلَهَ اللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
 وَخِيَارًا لِسَانِي
 دِيَابِي بِي كَيْ تُوَسِّلَ لِي
 يَكُونُ غَفْلَةً بِمَا أَرَشَى أَوْلَى
 كَرِيمًا كَرِيمًا كَالِإِلَهِي

العالمين كما نصرت يوم يرونها	العرش العظيم محمد بن زبير	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
كأنهم يوم يرونها سدود	لم يلبسوا الا عبثية او صفيها	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
او دابة الابل التي لا يدرى	لم يلبسوا الا ساعة من نهار	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
ان ذلك الله الذي انزل الكتاب	صوبه عرف اوليه نافي اوقوايان	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
الله حق قدره والارض جميعها	وهو يولي الصالحين وما قدر	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
يزوب سرجه خلفه ايجار	هم استقاموا اوله اني كوراني	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
لا تأخذ منة مني يوم اجمع	الله لا اله الا هو القويم	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
ظلموا صاع فونق اوقوبه يوتي	جمو شلق السهميون كوروسه اني	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
من في السموات والارض يلعوا وكفار	افيعر دين الله ينفون والله اعلم	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
الي ركت فازاروب اوقباله	دعني بريني لسته ياوكي سباله	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
اول الذي ركته حتى ادره اني	اوقوبه سورة بسيني بسيني	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب
اوقوبه ادر اني ناهي	فازار ركنه هيا شوكلا هي	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب	رسول الله الذي انزلنا به الكتاب

<p>توئی فایین کشید بر آنه قسبه بونی هم او غورن غورن او قومی</p>	<p>او قومی انبوی قول بوردگان در شکه بول ایون باقی او قومی</p>
<p>قل دعوا الله او دعوا الرحمن</p>	<p></p>
<p>استولده بیانده قسبه</p>	<p>بونی او قومی کر اشید</p>
<p>انما ربکم الله الذی خلق السموات</p>	<p>والارض الذی نزلنا انزل الله رب</p>
<p>رسول الله میوز بندر بلا ستر</p>	<p>اگر ابقی اوله ان کوره ستر</p>
<p>جان ایده کورک تلبیر تلبیر</p>	<p>سوز بندر ز جویر او دی تلبیر</p>
<p>سبح حقد و بکدن بیل مرادی</p>	<p>با جویر وار دیکدر دیاره دی</p>
<p>رسول الله چون انی کوردی زبیرا</p>	<p>که بلعیده نوری اوردی زبیرا</p>
<p>اکا سحر البشدری یعنی سحار</p>	<p>که افسون البشدر که سحار</p>
<p>انکسیر نازل اولدی ایکی سوره</p>	<p>نقود سوز سیدر ایکی سوره</p>
<p>او قومی نای هم اول بوزی ماه</p>	<p>او قومی و قوام در آنه کله الله</p>

سوز بندر ز جویر او دی تلبیر

رسول الله میوز بندر بلا ستر

دقی کوز دکنده هیچ شیشه
 مکر اول حضرت عذرا لاله بر کون
 فقیر اول اصلا
 رسول الله میوزی دانی ز سوز
 یا ایست الهم بوزی انشید
 دنی شد و داشت بیان
 عجب نشه کوره بونی او قومی
 انما الله لا حول
 دنی همه کوز غیر ان ایده هیر
 حجامت کل درده هب شفا در
 احد کنی فلا هم کنیم حجامت
 او کون باشدن حجامت قلا در
 جنو شایه جنون هر رسولان

دعوتهم فورد الله ورسوله امين اوله دق باش امر سندن	دعوتهم فورد الله ورسوله امين اوله دق باش امر سندن
قولى كسه بيقورندنا حجات اورونغا نلق كورونايى است	قولى كسه بيقورندنا حجات اورونغا نلق كورونايى است
ابوك اون ايشنه دلا وچ حجات ايدير قالان است	ابوك اون ايشنه دلا وچ حجات ايدير قالان است
حسنة سور	
باب الثاني للحسين	باب الثاني للحسين
يلدلى مومنيني مبتلا كر مرضاك حقي داقى	يلدلى مومنيني مبتلا كر مرضاك حقي داقى
كه حسنة اولسه رسال كوره وزال خالون اولك صور كر	كه حسنة اولسه رسال كوره وزال خالون اولك صور كر
الى كونه برى اربجه الا وروب كورمايل بران قولا	الى كونه برى اربجه الا وروب كورمايل بران قولا
ورجى حسنة كورى بيشدان طوره اوروم باشي وصدان	ورجى حسنة كورى بيشدان طوره اوروم باشي وصدان
هم لوج كونده كورال بر كراني وروب اول صاع اولن حسنة	هم لوج كونده كورال بر كراني وروب اول صاع اولن حسنة
دعوت حسنة وارن اني بسيله كه دعوتي يقبال صافه سورله	دعوت حسنة وارن اني بسيله كه دعوتي يقبال صافه سورله
دعوت حسنة جوق يقبال بوزيم ديكه ويكه يقبال	دعوت حسنة جوق يقبال بوزيم ديكه ويكه يقبال
يكى لوج كيمه حسنة وارن يكى لوج كيمه حسنة وارن	يكى لوج كيمه حسنة وارن يكى لوج كيمه حسنة وارن
ايلى لوجون حسنة اوليك سؤال ايده چنه درديه حالك	ايلى لوجون حسنة اوليك سؤال ايده چنه درديه حالك
اليتى النبي اوزر ربه قويله اسئل الله العظيمة	اليتى النبي اوزر ربه قويله اسئل الله العظيمة
بديك كرخسنة بولن اوقويه رب العرش العظيم ان يخليك الاضحا	بديك كرخسنة بولن اوقويه رب العرش العظيم ان يخليك الاضحا
اولك چون ايشنه صدقنا شفعا بديك كرا ايشنه نشو دعا	اولك چون ايشنه صدقنا شفعا بديك كرا ايشنه نشو دعا
اعوذ بقره الله و قدرته من شر ما اجد واحاديثه	اعوذ بقره الله و قدرته من شر ما اجد واحاديثه
دعوت چون طور ميه حسنة بوزن الشكره حسنة بيشدا	دعوت چون طور ميه حسنة بوزن الشكره حسنة بيشدا
بشارت ايده حسنة اورون كاهوسن كالحل سوز ايله فاشان	بشارت ايده حسنة اورون كاهوسن كالحل سوز ايله فاشان
دلايه حشيتي جعدن اول وقت ديم الله ايه صاع رسلاست	دلايه حشيتي جعدن اول وقت ديم الله ايه صاع رسلاست
ايدال حسنة خدري دعا الى حسنة اولن بسيله ويا لمر	ايدال حسنة خدري دعا الى حسنة اولن بسيله ويا لمر
دعوت حسنة كسراوك دعاسي تاكيم اول فرشتهلار دعاسي	دعوت حسنة كسراوك دعاسي تاكيم اول فرشتهلار دعاسي
دعوت ايده مؤمنلر ايسله مكلمه دعا لور ايه بسيله	دعوت ايده مؤمنلر ايسله مكلمه دعا لور ايه بسيله
ولجا وچ زعمت اولسه وارسالو صور لوجان الا كورمبار	ولجا وچ زعمت اولسه وارسالو صور لوجان الا كورمبار
بديك كور لمر سچون بوسون بديك كور لمر سچون بوسون	بديك كور لمر سچون بوسون بديك كور لمر سچون بوسون
دعوت حسنة اكله ملامت اولون زك اروسه قارا است	دعوت حسنة اكله ملامت اولون زك اروسه قارا است

اولو ما امان کشتی بر خلق و بر...	از حق یعنی چون کس بر...
کدازد با طار لیل کد کند	ملاست اینه هیچ این ابدن
اولون چون اگر کسی آرزو...	اکاهم چون بلا از کور بنور
کدر حجت دنیا کد کند	کناهی غفور نور کور بیا...
سعادتم کس کسک یاسی آرزون	اولا رصفه دور زهر اخرا زنا
دقی است درخت او یعنی	کشتی خیر الیه الدن کما یجک
خیا شور مالک او جده برینی	وصیت الیه دیده برینی
در سیم بوزی این دفتر ابد	دقی خصمی و رسته راضی ابد
کشیه بر سر رانده اصابت	اکالانم او قویه بونی الب
اللهم احیی ما مات الحیوة	خبر عالی و توفی اذا کانت
الوفات خیر الی الله	بارک فی الموت و فی ما بعد الموت
بیه حاجتا اولان خلفه...	بیه بار و بیه دفتر ابد این بر کون
وصیت استه ز کشتی طویال	وصیت الیه کاترا ل...
اولو ما امان کشتی بر خلق و بر...	از حق یعنی چون کس بر...
کدازد با طار لیل کد کند	ملاست اینه هیچ این ابدن
اولون چون اگر کسی آرزو...	اکاهم چون بلا از کور بنور
کدر حجت دنیا کد کند	کناهی غفور نور کور بیا...
سعادتم کس کسک یاسی آرزون	اولا رصفه دور زهر اخرا زنا
دقی است درخت او یعنی	کشتی خیر الیه الدن کما یجک
خیا شور مالک او جده برینی	وصیت الیه دیده برینی
در سیم بوزی این دفتر ابد	دقی خصمی و رسته راضی ابد
کشیه بر سر رانده اصابت	اکالانم او قویه بونی الب
اللهم احیی ما مات الحیوة	خبر عالی و توفی اذا کانت
الوفات خیر الی الله	بارک فی الموت و فی ما بعد الموت
بیه حاجتا اولان خلفه...	بیه بار و بیه دفتر ابد این بر کون
وصیت استه ز کشتی طویال	وصیت الیه کاترا ل...

سادات نهار یکشنبه آرد و خمی شنبه و فوفه و خمی شنبه
 فوشق ابی راس عطارد است اوله فرورد ابی غار از اسب زخمی در
 یکدی وقت شنبه در تحت آرد و مرغی خرد بود و شنبه آرد در
 فرورد فوشق زخمی در فوشق ابی راس شنبه راست اوله
 ابی غار از اسب شنبه یکدی زهره آخر روز عطارد
 بوم شنبه آرد و مرغی خرد فوشق شنبه فوشق ابی
 اوله از اسب زهره صبح اوله عطارد ابی غار از اسب شنبه
 یکدی وقت زخمی خرد آخر روز شنبه بود بوم چهارشنبه
 فوشق فرورد بوم و بوزه مسوید فوشق ابی راس زخمی در
 ابی غار از اسب مرغی یکدی شنبه آخر روز زهره پنجشنبه آرد در
 فوشق مرغی فوشق ابی راس شنبه در اوله زهره صبح
 ابی غار از اسب عطارد یکدی فرورد آخر روز زهره زخمی در

اشکاره بدم ان آردم فارسیه
 هم عربت قتی جوفی فقدم انکاره
 اذیه زکبیه قلبه افکاره
 اوله رسول الله صلی الله علیه و آله
 اوله رسول الله صلی الله علیه و آله
 خاندی سلطان محمود سابع سینه قلبه
 بوکاتک ناظیه فاحسان اذن
 ابی الله رحمت الله و الوینه بنو
 انزه انه عدلی قبل منور و ضده
 جنت اجرو و رسای فالل اوله
 رحمتکله بر اهل قریه
 کوریه انعددی بانبار ناریه
 اوله رسول الله صلی الله علیه و آله
 ذریه انظرفل رحمتی انصاره
 اوله رسول الله صلی الله علیه و آله
 اوله رسول الله صلی الله علیه و آله

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Fatma KÖSE

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Fırat Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Köse, F. ve Kaçar, M. (2020). Şir'atü'l-İslâm'ın mütercimi bilinmeyen Türkçe bir tercümesi: Lezzetü'l-İslâm. Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi, 6 (13), 63-73.

İLETİŞİM

E-posta Adresi: